VETVS ARS

1518

[illegible]

Egloga greca capra latine

Vergilius bucolica septennio scripsit

Eneida vero [illegible]

Caracter sive stilus triplex

Universalis quo in omni fere stilo utitur [illegible]

Gravis seu altus [illegible] ut in Eneide Vergilii

Medius quo materia describitur [illegible] ut in Georgicis [illegible] Vergilii

Humilis quo vilia describuntur ut Vergilii bucolica

Rara [illegible] in [illegible]

Mediocra [illegible]

[illegible] quotidiana [illegible] et barbara [illegible]

Particularis est quo in [illegible] poeta utitur [illegible] et flori [illegible] describes [illegible]

Bucolica carmen [illegible]

Egloga [illegible]

Egloga [illegible]

[illegible] pastorales

[illegible] simplicitate

[illegible] est autoritas [illegible]

[illegible] capra latina

[illegible] bucolica [illegible]

[illegible]

Carmen [illegible]

Vergilius fuit [illegible] de mantua

[illegible] pastorales [illegible] pastorale

[illegible]

[illegible]

Egloga [illegible]

V B J C
5226–5228
CIMELIA

In nomine domini amen In nomine domini
In nomine domini amen In nomine domini

Egloga grece capre latine
Vergilius bucolica p[er] septennium scripsit
Eneidos vero undecim

Carmen . . .
Rara sunt non in epistola scribit . . .

Mediocria . . .
quotidiana . . .

Caracter sive stilus est triplex:
Universalis quo in universo stilo utitur poeta
Gravis seu altiloquus in quo personae graves describuntur ut in Eneide Vergilii
Medius in quo mediae personae describuntur . . . ut in Georgicis . . .
Humilis in quo . . . describuntur ut in Bucolica
Particularis in quo in pluribus locis sui operis poeta utitur ut . . . utitur et . . . describens aliqua . . .

Bucolica carmina . . . sive . . .
Egloga quae interpretatur caprarius sermo, quia res continet pastorales
Eglogarum unus quae est . . .
. . . ut nobis aliquos figurate dicatur sed in simplicitate . . .

Titulus . . . Vergilii poetae et est . . .
Carmen . . .
Vergilius est . . . de Mantua
. . . bucolica . . . pastorales . . . pastorale

stilus grandiloquus in quo de gestis regum principum
Mediocris est de rebus domesticis
Tenuis ut . . . intelligentes . . . et est quae loquitur agrestis et rurale latine
. . . vir . . .
Caramus . . .
Locus . . . et tempus carminis . . .
Egloga id est caprarum . . .

Historia . . . est auctoritas imitatoria
Egloga grece capre latine
Vergilii bucolica p[er] septennium scripsit
Eneidos vero . . .

[illegible] in nomine domini [illegible]
[illegible] nobis [illegible] et in hora mortis [illegible]
In nomine domini

[illegible] cum vox est sonus [illegible]
[illegible] cum vox est sonus [illegible]
[illegible] sperari [illegible]

Totum est duplex:
- Totum universale est quodlibet superius sive [illegible] respectu subjectorum in linea predicamentali ut homo ad hominem, homo ad Petrum
- Totum in quantitate est universale sumptum ut [illegible] hoc est terminus communis distributus per signum [illegible]

Pars est duplex:
- Pars subjectiva est quodlibet inferius sumptum [illegible] sub toto universali
- Pars in quantitate dicitur quod libet inferius [illegible] sub illo toto [illegible] ut [illegible] sumpto

Multiplicacio est duplex:
- Actualis cum quod aliquid actu est multiplicabile
- Aptitudinalis cum quando aliquid aptum natum est esse multiplicabile in plura

Diffinicio est duplex:
- Quid nominis est oratio explicans quid per nomen significatur et [illegible] conveniunt tam entibus quam non entibus ut [illegible] chimera
- Quid rei est talis est [illegible] [illegible] descriptiva causalis quod [illegible]

Descriptiva est quod esse rei significans per accidentalia ut cum homo diffinitur per bibere [illegible]

Bonus et [illegible] sunt opposita [illegible] et [illegible] nominata [illegible]
[illegible] quod libet superius [illegible] [illegible]

Opposita [illegible] sunt [illegible] est de oppositis [illegible] et [illegible] [illegible] non aut relative vel opposita non [illegible] [illegible] et simul [illegible] successive

Noto quod [illegible] aliud est [illegible] communicabilitas nature [illegible] quod ipsa [illegible] communicabilis pluribus differentibus [illegible]

Omnium primum [illegible]
[illegible]

[illegible] appellata [illegible]

[illegible]

Iste liber est Johannis Sdzawsky [illegible] anno domini M. D. XXX commutatione hijemali sub venerabili domino magistro Martino de Coprzywnijcza

Bibl. Jag.

Comendacio Logices

~~Non abs re Logica~~

Non abs re logica ipsa Comendabilis extat primi namque Inuentores eius Clari et magni fuere Et inter omnes Zeno Stoicorum princeps asserit fore primus Cicero quia in bruto sic agit Sed quis omnium doctior quis acucior quibus in Rebus uel gerendis Vel indagandis acrior Arile fuit qui omnium logicorum maximus extitit Et aureolus quoque ipse quem nos alio nomine appellamus accerrimus disputator extitit logico ad uitrice Logica adiutrice Hec nempe ~~[illegible]~~

Sub venerabili Et egregio Viro Martino Ilcus doctore
Plebano sancti Nicolai ac Rectore Universitatis Studii
Cracoviensis pro tunc existente Anno domini M° v° xxx°
Sum in titulatus. Conmotatione estivali Ego ~~[illegible]~~
Johannes Szczarski

Cim. Qu. 5226

Queſtiones veteris ac noue logice cum reſolutione textus ariſtotelis clariſſima: ad intentionē doctoris Scoti.

XXII. 333

Johãnes ſtobnicẽſis arciũ magiſter Magnifico domi⸗ no Mathie de miachorv arcium ꝛ

medicine doctori egregio rectori ac vicecancellario ſtudij Cracouienſis optime merito.

Quas olim queſtiões veteris ac noue logice cũ lucida textus ariſtotelis
reſolutione vir doctiſſimus michael pariſienſis arciũ ac ſacre theologie
doctor in ſtudio noſtro pͥmus luci dederat. ſepiuſqꝫ diſputando vulga⸗
tas effecerat. video iam tum ꝓlixo ſcribendi officio. tum ſupuenientibus
quibuſdã alijs recentioribus apud pauciſſimos remanſiſſe. meo vero iu⸗
dicio pro adoleſcentũ eruditiõe vtiliores nuſqꝫ hucuſqꝫ cõſpicio. que or⸗
dinatiores. clarioreſqꝫ eſſent. ac plura cõplecterentur. ex qbus facilior eſ⸗
ſet ad oppinionẽ doctoris ſcoti introductio. Fateor em̃ ꝛ ego ingenue. ſi
qͥd ꝓfecerim. me nõ ex aliqua alia lectiõe qꝫ ex his queſtiõibus ꝑcipua re
cepiſſe fundamenta. Idem quoqꝫ ꝛ ex alijs audiui quibus ille ſumme fue
runt vtilitati ad doctoris noſtri doctrinã capeſcendã. qui in hoc gymna
ſio clariſſimi euaſere. Indignũ itaqꝫ exiſtimans tantos ꝑceptoris noſtri
labores magnã ꝓmittẽtes vtilitatẽ diucius occultari. ac in pauciſſimis
codicibus in puluere demergi. curaui vt hoc tp̄e quo tu ſtudij noſtri re⸗
ctor ꝛ vicecancellarius eſſes meritiſſimus. iterũ quaſi de nouo in lucẽ im
preſſe ederentur. tuoqꝫ noı̄ dedicarentur. A quo ſtudiũ Cracouienſe non
tm̃ doctrina ſed pulcherrimis etiã beneficijs eſt nõ mediocriter iã ador⸗
natũ Quis em̃ tibi gratias nõ agat: cũ pro pleriſqꝫ alijs que in noſtram
vniuerſitatẽ munificẽtiſſime collata ſunt a ꝑncipibus regni opera tua in
pͥmo ꝛ ſecũdo rectoratu. quẽ ante hũc tercium prudentiſſime gerebas tũ
ex fundatione tua qua prouidiſti vt alter in medicinis lector haberetur.
aut ex magnificis edificijs pro ſtudioſis adoleſcentibus de nouo fundi⸗
tus erectis. quibuſdãqꝫ alijs magna impenſa inſtauratis ac plurimũ au⸗
ctis. quibus hoc ſtudiũ noſtrũ ſentit vehementer ſe adiutũ. meritoqꝫ te
velut patrẽ colit ac veneratur. Quẽadmodũ igitur ſub tuo patrocinio tu
tũ cõquieſcit. ita ꝛ he queſtiones tuo noı̄e illuſtrate aduerſarioꝝ morſum
contemnant: quas vt benigniſſimo vultu excipias plurimũ rogo.

Cim. Qu. 5226

Bibl. Jes.

Queſtiōes veteris ac noue lōgice

Utruz logica ſit ſcīetia rationalis vna ⁊ ab alijs diſtincta

Arguitur primo ꝙ nō ſit ſcientia. qa oīs ſcīetia acquirit̄ p demonſtrationē. ſed logica nō acqrit̄ p demōſtrationē. ergo logica nō eſt ſcientia. Maior ꝓbat̄ ex diffinitiōe ſcīetie. Et minor ꝓbatur. qa ſi logica acquireret̄ p demōſtrationē tūc ante logicā eſſet alia logica p quā acquireret̄ demōſtratio. ⁊ per quā eſſet nota prima demōſtratio. ⁊ ſic in infinitū eſſet ꝓceſſus in demōmonſtrationibus. igitur.

Arguit̄ ſcđo. Quia modus ſcīēdi nō eſt ſcientia. ſed logica eſt modus ſciendi. ergo logica non eſt ſcientia. Maior patet. qa modus rei nō eſt res cuiꝰ eſt modus. Sed minor ꝓbat̄ per ariſtotelē ſcđo methaphiſice dicentem. Abſurdum eſt ſimul querere ſcientiā ⁊ modū ſcīēdi. vbi ſcđm cōmentatorē p modū ſciendi philoſophus intelligit logicam.

Tercio arguit̄ ꝙ logica nō ſit rationalis. qa oīe repoñibile in ꝑdicamēto eſt reale. ſed logica eſt ens repoñibile. ergo logica eſt ſcientia realis. Maior patet p philoſophū qnto ⁊ ſeptimo methaphiſice. diuidentē ens qđ eſt extra aīam in decē ꝑdicamēta. Et minor ꝓbat̄ ſic. qa ſcīetia eſt habitus de p̄ma ſpecie qualitatis. vt exemplificat philoſophus in predicamentis.

Quarto arguitur ꝙ logica non ſit vna. qa illa ſcīētia nō eſt vna in qua colligunt̄ plures cōcluſiones demōſtrabiles p diuerſa media. ſed ſic eſt de logica igit̄ nō eſt vna. Maior ꝓbatur. qa ſcīētia eſt habitus cōcluſionis p demōſtrationē. ergo multiplicatis cōcluſionibꝰ multiplicant̄ ſcientie. igitur.

Quīto arguit̄ ꝙ logica non ſit ab alijs diſtincta. Quia illa ſcientia nō eſt ab alia diſticta que eſt de obiecto

Queſtiões veteris ac noue logice

cõmuni oĩbus alijs ſciētijs. ſed logica eſt huiuſmodi. igit̃ nõ eſt ab alijs diſtincta. Minor patet. Quia logica eſt de ſylogiſmo vel de argumentatione. qbus vtunt̃ oẽs alie ſcientie. ergo logica nõ eſt ſcientia vna diſtincta ab alijs.

Sexto confirmat̃ ſic. Quia nulla ſcientia ꝓcedit ex cõibus vt dicit̃ in p̃mo poſterioꝝ. ſed logica ꝓcedit ex cõibus que poſſunt applicari o bus alijs ſcientijs. vt patet in p̃mo topicoꝝ ꝑ philoſophū. igit̃ logica nõ eſt ſpecialis ſcientia.

In oppoſitū arguit̃ ꝑ philoſophū ⁊ ꝑ oẽs ſuos expoſitores q̄ tradūt logicā tanq̄ ſcientiā rationalē vnam ab alijs diſtioctā. In queſtione erūt tres articuli. ſicut ⁊ in alijs queſtiõibus ſequentibus. Iu p̃mo determinabunt̃ termini in titulo queſtionis poſiti. In ſcd̃o mouebunt̃ dubia ⁊ difficultates circa preſentē materiam emergētes. In teccio ponent̃ cõcluſiões reſpõſales ad p̃ncipale queſitū ⁊ reſpõdebit̃ ad ratiões ante oppoſitū factas.

Quantū ad p̃mū Sciēdū eſt p̃mo Et ꝓ declaratiõe p̃mi termini ponit̃ hec diſtinctio. Duplex eſt logica. ſcilicet naturalis ⁊ artificialis. Logica naturalis eſt quedā naturalis poteſtas aĩe ⁊ intellectus qua naturaliter magis aſſentim⁹ vero q̄ falſo. ex q̄ aſſenſu ꝓcedimus de noticia noti ad ignoti noticiā. Logica eñ naturalis formaliter loquēdo nõ eſt aliud q̄ quedā naturalis ingenioſitas. vel abilitas. vel bona diſpoſitio aĩe ſeu intellectus ad ratiocinandū. Sed logica artificialis eſt quidā habitus acquiſitus quo iudicam⁹ de rectitudine argumentatiõis. Vel eſt illa logica que data eſt ꝑ regulas certas artis logice. Et iterū illa eſt duplex. q̄a quedā eſt vtens ⁊ quedā docēs. Unde logica vtens accipit̃ duobus modis. Uno modo ꝓ habitu ſcientifico logice acquiſito ꝑ demonſtrationē quo vtimur in ſingulis ſcientijs. demõſtrando. diffiniendo. ⁊ verū a falſo diſtinguendo. Alio modo logica capit̃ pro habitu acq̄ſito ex frequēti argumentatiõe. ſiue talis habitus fuerit noticia vera ſiue falſa. dubia vel firma. Sed logica docēs ſcd̃m dominū albertū diffinit̃ ſic. Logica eſt que a fantaſijs que vident̃ ⁊ non ſunt nos liberat. errores damnat. falſitates oſtendit. ⁊ lumen rectū in omī tēpore cõtemplatiõis prebet. ¶ Itē ſcd̃m bobeciū logica eſt ſcīetia diſcer-

cū̄ reſolutōe text⁹ ad ītētionē ſcoti

nens verū a falſo. ¶ Itē ſcdm̄ beatū thomā logica eſt ſciētia rationalis
actuū ratiōis directiua. ¶ Pro cuius intellectu ponit̄ hec diſtinctio actu
um intellectus. Alius eſt ſimpliciū apphenſio. Alius cōpoſitio ⁊ diuiſio
Et alius eſt diſcurſus de vno in aliud. Et debet intelligi hec diuiſio de acti
bus inadequatis intellectus. ipſius em̄ intellectus eſt vn⁹ actus adequa
tus ſcilicet intelligere. Et ſcdm̄ pⁱmū illoꝝ actuū formantur diffinitiones
Per ſecundū vᵒ enunciationes. ⁊ per terciū argumentatiōes. Et ab iſto
tercio actu vocat̄ intellect⁹ ratio. Que ab yſaac ſic deſcribit̄. Ratio eſt ra
tionalis aīe virtus faciens diſcurrere a cauſa in cauſatū. Unde cōformit̄
ad tres actus intellectus habemus etiā tres partes logice noſtrū intel
lectū in his actibus trib⁹ regulātes ne erret ſcilicet librū p̄dicabiliū ⁊ p̄di
camentoꝝ q̄ regulāt pⁱmū actū intellect⁹. Et librū periarmenias q̄ regu
lat ſecūdū. ⁊ totā nouā logicā que regulat terciū. Unde dicit ariſtotiles
in fine ſecūdi methaphiſice ꝙ multa ſunt impedimēta ꝓpter que ſolem⁹
impediri a cognitione veritatis. Unū tamē ⁊ p̄cipuū eſt ignorantia lo
gice. maxima em̄ cauſa erroris antiquoꝝ philoſophoꝝ in ſingulis ſcien
tijs ſcdm̄ ariſtotilē fuit logice ignorantia.

Sciendū eſt ſcd̄o ꝙ ꝑ declaratiōe
ſecūdi termini ſupponit̄ ꝙ ſcientia nihil aliud eſt q̄z quedā qualitas exi
ſtens ſubiectiue in aīa diſponēs intellectū ad faciliter ⁊ prompte. delecta
biliter ⁊ expedite operandū. cōſiderando ꝑ ſe aliqͦd obiectū intelligibile de
quo talis ſcientia inq̄rit paſſiōes ⁊ ꝑ ſe accidētia ex ꝓprijs p̄ncipijs talis
obiecti. ¶ Unde ſciētia multiplicit̄ accipit̄. Uno modo ꝓ noticia certa
alicuius veri qua intellectus cōformiter aſſentit alicui cōplexo ſine tamē
euidentia obiecti. Et hoc modo aliqua ſciunt̄ ꝑ fidē. ſicut dicim⁹ nos ſci
re ꝙ hic homo eſt pater. ⁊ hec mulier eſt mater. de quo tamē euidētiā nō
habemus niſi ꝑ fidē. q̄a alijs credimus. Scd̄o mō accipit̄ ſcīa ꝓ noticia
habēte euidētiā ex obiecto. Et hoc modo dicim⁹ nos ſcire ꝙ paries eſt
albus. eo ꝙ videmus albedinē in pariete. Et hoc modo ſciētia nō eſt ne
ceſſarioꝝ tm̄. ſed etiā cōtingentiū. ſiue ſint contingentia nata ſiue cōtingē
tia ad vtrūlibet. Tertio modo accipit̄ ſciētia pro noticia euidēte alicuius
neceſſarij nata cauſari in intellectu ex noticia terminoꝝ intellectoꝝ. ⁊ hoc
modo ſciunt̄ p̄ncipia. q̄a p̄ncipia cognoſcim⁹ inquantū terminos co
gnoſcim⁹ pⁱmo poſterioꝝ. Quarto mō dicit̄ ſciētia noticia euidēs veri ne
ceſſarij mediati nata cauſari ex euidēti p̄miſſaꝝ noticia applicatarum ad

ipm ſcitū p diſcurſum ſylogiſticū. Et illo modo diſtinguit̄ ſcientia ab intellectu. ſicut patet p ariſtotelē ſexto ethicoꝝ. Et hoc modo accipit̄ ſcientia in titulo queſtionis. Ex qua diffinitiōe eliciunt̄ quatuoꝛ cōditiones requiſite ad ſcientiā ꝓprie dictā. Prima cōditio eſt ꝙ ſit noticia certa ⁊ euidens. ⁊ p hoc differt ab oppinione ⁊ ſuſpitiōe. Scḋa cōditio eſt ꝙ ſit de obiecto neceſſario. Et p hoc differt ab arte ⁊ prudētia. qꝛ ars ⁊ prudētia reſpiciūt obiectū cōtingēs. qḋ poſſibile eſt aliter ſe habere. Tercia cōditio ꝙ talis cognitio ſit cauſata a cauſa euidēte itellectui. Et p hoc differt a habitu p̄ncipioꝝ q̄ dicit̄ intellect⁹. Quarta conditio eſt ꝙ ſit cauſata ex aliquo prius euidēte applicato ad ipm ſcitū p diſcurſum ſylogiſticū. Et ille cōditiones poſſunt ſufficiēter elici ex diffinitiōe ſciētie poſita in p̄mo poſteriorum. Scire eſt rem p cauſam cognoſcere ꝓpter quā res eſt ⁊ quā illi⁹ eſt cauſa ⁊ nō eſt cōtingere hoc aliter ſe habere. nec valet arguere ꝯtra illā quartā cōditionē. In deo ⁊ I telligētijs eſt ſciētia cū ſit pfectio ſimpliciter. ⁊ tamē in ipſis nō eſt diſcurſus. Reſpōdet̄ ꝙ diſcurſus capit̄ dupliciter. Vnomodo p quodaꝫ pceſſu q̄ eſt ab aliquo prius tpe noto ad aliqḋ poſterius tpe notū. ⁊ ſic in ipſis nō eſt diſcurſus nec ſciētia ꝓprie dicta Alio modo accipit̄ diſcurſus p pceſſu quo intellectus pcedit ab aliquo prius a natura cognito ad aliqḋ poſteri⁹ natura cognitū ſimul cū tpe. ⁊ ſic in ipſis eſt diſcurſus ⁊ ſciētia ꝓprie dicta. eo ꝙ in ipſis eſt obiectuꝫ p̄mariū ⁊ ſecūdariū. Ex his dicitur p̄mo ꝙ logica naturalis nō eſt ſcientia. qḋ pbatur. qꝛ nulla ſcientia ineſt nobis a natura. ſed logica naturalis ineſt nobis a natura ergo nō eſt ſciētia. Maioꝛ patet p phi'oſophuꝫ tercio de aīa dicētē. Aīa in p̄ncipio ſue creatiōis eſt tanq̄ tabula ī qua nihil eſt depictū. Dicitur ſcḋo ꝙ logica vtens ſcḋo modo ſumpta nō eſt ſcientia. qꝛ oīs ſciētia acqritur p demōſtrationē. ſed logica vtens hoc modo accepta indifferent̄ acqritur p ſylogiſmū demōſtratiuū. dyalecticum ⁊ ſophiſticū. igitur nō eſt ſciētia. Dicitur tercio ꝙ logica vtēs p̄mo modo accepta eſt ſciētia. qꝛ vt ſic nō diſtinguitur a logica docēte. Dicitur quarto ꝙ logica docens eſt vera ſcientia. eo ꝙ ſibi cōueniūt quatuoꝛ cōditiones ad ſcientiā requiſite. Ex quo infertur p modū correlarij ꝙ logica vtēs ſcḋo modo accepta ⁊ logica docens ſunt habitus realiter diſtincti et a ſe inuicem ſeparabiles.

Sciendū eſt tercio ꝙ p declaratione tercij termini ponūtur quedā diſtinctiones ⁊ aliqua dicta. ¶ Prima

cũ reſolutõe text' ad itẽtionẽ ſcoti

diſtinctio habituũ qdã eſt infuſus q́ ſcilicet imp̃mitur potentie vt ſciẽtie ꝓphetaꝝ ⁊ apoſtoloꝝ. Alius eſt cõcreatus. vt ſcientia angeloꝝ. Alius eſt acqſitus q́ ſcilicet mediante actu põtẽtie acqrit̃. ¶ Scđa diſtinctio habituũ acqſitoꝝ alius eſt intellectualis q́ ſcilicet eſt in intellectu ſubiectiue. Alius eſt moralis. q́ ſcilicet eſt ſubiectiue in volũtate licet ſcđm aliquos ſit in appetitu ſcilicet ſenſitiuo. ¶ Tercia diſtinctio habituũ intellectualium alius eſt quo indifferent̃ cõtingit aſſentire vero ⁊ falſo diuiſim. vt fides ⁊ oppinio. Alius eſt quo impoſſibile eſt aſſentire vero aut dicere verũ. vt erroꝝ ⁊ ignorãtia praue diſpoſitiõis. Alius eſt quo impoſſibile eſt dicere falſum ⁊ aſſentire falſo. ¶ Quarta diſtinctio habituũ intellectualiũ quibus impoſſibile eſt aſſentire falſo. Alius eſt intellectus. alius ſapiẽtia alius ſciẽtia. alius prudẽtia. ⁊ ali⁹ ars. Quoꝝ ſufficiẽtia ſic habetur. Quia om̃is habitus intellectualis quo impoſſibile eſt falſuꝫ dicere eſt circa verũ. aut eſt circa verũ neceſſariũ. aut circa verũ cõtingẽs. Si circa verũ neceſſariũ hoc eſt trip'icit̃. vel q̈a eſt circa ꝯcluſiões. ⁊ ſic eſt ſciẽtia. iſta em̃ eſt habitus cõcluſiõis ꝑ demõſtrationẽ acqſitus. Aut eſt circa principia. ⁊ ſic eſt intellectus. nõ q̈dẽ accipiẽdo intellectũ ꝓ põtẽtia. ſed ꝓ habitu ei⁹ potẽtie. eo ꝙ cauſat̃ in potẽtia. nõ mediãte habitu priori. ſed ex ſola noticia terminoꝝ. q̈bus app̄hẽſis intellectus ſtatim aſſentit eoꝝ ꝯplexioni. Et intellectus hoc modo captus ſemꝑ eſt veroꝝ. aut talis habit⁹ eſt circa p̃ncipia ac ꝯcluſiões ſimul. ⁊ ſic eſt ſapiẽtia. ip̃a em̃ eſt intellectus ⁊ ſciẽtia honorabiliſſimoꝝ in natura. Si ſit circa verũ ꝯtingẽs hoc eſt duppliciter. Vel eſt circa agibilia. ⁊ ſic eſt prudentia. Que ſic deſcribit̃. Eſt recta ratio reꝝ a nobis agibiliũ. Vel ẽ circa factibilia. ⁊ ſic eſt ars. ip̃a em̃ ẽ recta ratio rerũ a nobis factibiliũ. ¶ Quinta diſtinctio noticia poteſt dici rationalis quadruplicit̃. Vno modo eo ꝙ ſit ꝑfectiua rationis. vt forma in oĩa exiſtẽs. ⁊ ſic oĩs ſciẽtia eſt rationalis. Scđo modo dicit̃ rationalis ꝙ ip̃a inuẽta eſt ꝑ actũ ratiõis inq̈rentis ignotũ ex noto. Tercio modo ſciẽtia dicit̃ rationalis. q̈a ip̃a eſt de ente ratiõis tanq̈ȝ de obiecto. ⁊ hoc modo ſciẽtia rationalis diſtinguit̃ ꝯtra ſciẽtiã realẽ. Quarto modo dicit̃ ſciẽtia rationalis. q̈a eſt directiua ratiõis in actibus ſuis. Vnde logicam eſſe rationalẽ poteſt dupplicit̃ intelligi. Vno modo formalit̃ ⁊ intrinſice. ⁊ ſic non eſt ſcientia rationalis. Alio modo extrinſice ⁊ obiectiue. ⁊ ſic eſt ſcientia rationalis. Vnde quãdocũqȝ reale ⁊ rationale addunt̃ enti aut qualitati. aut quãtitati tũc ſcđm vſum loquẽdi nominãt realitatẽ aut rationalitatem intrinſecã. ⁊ ſic homo dicit̃ rationalis. Sed quãdo addũtur ſcien

Queſtiões veteris ac noue logice

tie tūc nominat realitatē aut rationabilitatē extrinſecā ꝛ obiectiuã. ¶ Ex iſtis eliciuntur aliqua dicta. Primū ꝙ logica eſt ſcientia rationalis ꝑmo ꝛ ſecūdo modo. eo ꝙ eſt forma ꝑfectiua rationis ꝛ inuenta ꝑ rationem. ¶ Secūdū dictū. Logica eſt rationalis tercio ꝛ quarto modo. qḋ ꝓbatur ſic. qꝛ oīs habitus ꝑ demōſtrationē acquiſitus q eſt directiuꝰ actuū rationis eſt ſciētia tercio ꝛ quarto modis. Sed logica eſt huiuſmodi. igitur. ¶ Terciū dictū. Logica eſt ſciētia rationalis intriſice ꝛ formaliter. qḋ patet. qꝛ eſt quedā qualitas realis de ꝑma ſpecie qualitatis ¶ Quartū dictū Logica eſt ſciētia rationalis extrinſice ꝛ obiectiue ab obiecto. Probatur qꝛ ipa eſt de ſecūdis intētionibꝰ adiūctis ꝑmis. vt dicit auicēna. ſed ſecūde intētiões ſunt quedā entia rationis. ideo logica eſt ſciētia extrinſice rationalis ꝛ obiectiue ab obiecto.

Sciendū quarto ꝙ ꝑ declaratione vltime particule tituli queſtionis videndū eſt de cōmunitate logice. ꝛ de eius vnitate. Pro ꝑmo igitur ponitur hec diſtinctio. Sciētia poteſt dici ꝯmunis tripliciṫ. Uno modo ꝑ ꝑdicationē. Et hoc dupliciṫ. Uno modo ꝑ ꝑdicationē ipiꝰ ſciētie de oībꝰ aut de multis alijs ſciētijs. Et iſto modo nulla ſciētia dicitur ꝯmunis. Alio modo ꝑ ꝑdicationē ſui ſubiecti de ſubiectis oīm aut plurīū ſciētiaꝝ. Et hoc modo methaphiſica dicitur cōmunis. ſubiectū em̄ ipius qḋ eſt ens ꝑdicatur de ſubiectis aliaꝝ ſciētiarū. Alio modo dicitur ſciētia cōmunis ꝑ applicationē. qꝛ eiꝰ ſubiectū eſt applicabile ad oēs ſciētias. Tertio modo dicitur ſciētia cōmunis ꝑ cōſiderationē. eo ꝙ ꝯſiderat ea que in alijs ſciētijs ꝯſiderātur. ¶ Hac diſtintione ꝑmiſſa ponūtur quedā dicta. Primū. Logica eſt ſcientia ꝯmunis per applicationē. licet nō ꝑ ꝑdicationē. Secūda pars huius dicti patet. ſed prima ꝓbatur. qꝛ ſubiectū logice qḋ eſt argumētatio vel ſylogiſmꝰ. vel modus ſciēdi eſt applicabile ad oēs ſciētias. igitur logica eſt ſciētia communis ꝑ applicationē. ¶ Secūdū dictū. Tā ipa logica docēs ꝙ vtens poteſt dici cōmunis ꝑ ꝯſiderationē. qꝛ quelibet illaꝝ ꝯſiderat de oībus circa que ꝯtingit alias ſciētias laborare. Unde vt vult ariſtotiles quarto methaphiſice logica circa cōmunia laborat. Verū tamē eſt ꝙ logica docēs nō ꝑ ſe ꝯſiderat entia realia. nec tanꝙ ſua ꝑmaria obiecta. nec tanꝙ ꝑ ſe inferiora vel partes ſui ꝑmi obiecti. ſed ꝯſiderat minus ꝑncipaliṫ ꝛ ſecūdario. vt ſcilicet ſunt fundamēta ſecūdaꝝ intentionū. que de ipis denominatiue ꝑdicantur. Sed de vnitate logice ꝛ eius diſtinctiōe ab alijs ſciē

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti
tūs dicetur in tercio dubio ſecūdi articuli. Et hec de p̄mo articulo.

Quātū ad ſecūdū articulū Dubita

tur p̄mo. Utrū logica ſit modus ſciendi. Ad qđ dubium reſpōdetur per
tres diſtinctiones ⁊ tria dicta. ¶ Prima diſtinctio eſt hec. Modus ſcie-
di eſt duplex ſcilicet obiectiuus ⁊ directiuus. Modus ſciendi obiectiu'
eſt q̄ natus eſt obiectiue terminare actū intellectus. Sed mod' ſciēdi dire
ctiuus eſt habitus ſciētificus natus dirigere intellectū circa modū ſcien-
di obiectiuū. Verbigratia. Argumētatio ſub ei' ratiōe formali ꝯſiderata
eſt modus ſciendi obiectiuus. ſed habitus vl' ꝯceptus de tali obiecto eſt
modus ſciendi directiuus. ¶ Scđa diſtinctio. Modus ſciēdi obiectiu'
poteſt dupplicit' ꝯſiderari. Uno modo i particulari ⁊ in executiōe ſiue in-
ſtrumētaliter. ⁊ ſic argumētatio. diffinitio ⁊ diuiſio in particulari dicūtur
modi ſciēdi. Alio mō vniuerſalit' ⁊ i aptitudie. ⁊ ſic ſunt tm̄ tres modi ſcie
di ſcilicet. argumētatio. diffinitio. ⁊ diuiſio. Qđ patet q̄a cuilibet ignoto
debet correſpōdere ꝓprius modus notificādi illud. ſed ignotū eſt tm̄ tri-
plex. ergo modus ſciēdi eſt tm̄ triplex. Minor patet. q̄a vel ignotū eſt cō-
plexū. ⁊ ſic ſibi correſpōdet modus ſciēdi q̄ eſt argumentatio ſiue diſcur
ſus. Vel tale ignotū eſt incōplexū. Et illud iterū eſt duplex. q̄a vel ip̄m eſt
ignotū quātū ad ſuā q̄ditatē eſſentialē. ⁊ ſic ei correſpōdet modus ſciēdi
qui eſt diffinitio. Vel tale incōplexū eſt ignotū quātū ad ſui ꝯfuſionē vel
poteſtatē. ⁊ ſic ſibi correſpōdet modus ſciēdi q̄ eſt diuiſio. ¶ Tercia diſti
ctio. Duplex eſt modus ſciendi directiuus. Quidā eīn eſt directiu' circa
modum ſciēdi obiectiuū in vniuerſali. Alius eſt modus ſciendi directi-
uus circa modū ſciēdi obiectiuū in particulari. ¶ Primū dictuꝫ. Logica
docēs nō eſt modus ſciendi obiectiuus. patet. q̄a modus ſciendi obie-
ctiuus eſt ip̄m obiectū de quo eſt ſcientia in ip̄a logica. ergo logica docēs
nō eſt modus ſciendi. ⁊ hoc ſaltē formaliter ⁊ in recto. licet bene ſit mod'
ſciendi cauſalit' ⁊ in obliquo ad iſtū ſenſum q̄ ip̄a eſt de modo ſciēdi obie
iectiuo. ¶ Scđm dictū. Logica docēs eſt mod' ſciēdi directiu' p̄mo mō
dictus. patet. q̄a logica docēs eſt quedā noticia. ſiue q̄dā habitus directi
uus noſtri intellectus circa modū ſciendi obiectiuū. de quo eſt p̄ncipalit'
logica. ¶ Terciū dictū. Logica vtens eſt modus ſciendi directiuus ſecū
do modo dictus. ⁊ illa nō eſt ſcientia ſed eſt dūtaxat modus ſciendi De
quo loquit' ariſtoteles ſcđo methaphiſice cū dicit. Abſurdū eſt querere ſi
mul ſcientiā ⁊ modū ſciendi. ¶ Ex q̄bus inferunt' duo corrolaria. Primū

eſt. Logica docēs ⁊ logica vtens ſunt habitus realit̄ diſticti. q̄a vnus eſt ſciētific⁹. alt⁹ nō. ¶ Scōm corrolariū. Logica docēs ⁊ logica vtēs poſſūt ſeparatim exiſtere. Patet a ſimili. q̄a muſica vtens ⁊ muſica docēs poſſūt ſeparatim exiſtere. Nā multi ſunt habētes habitū muſice docētis. tamē nō habent muſicam vtentem.

Dubitat̄ ſcđo vtrū logica ſit acq̄ſita ꝑ logicā.

Et videt̄ ꝙ ſic. q̄a oīs ſciētia acq̄rit̄ ꝑ logicā. ergo etiā logica acq̄ritur ꝑ logicā. ¶ In oppoſitū arguit̄. Quia ſi ſic ante oēm logicā eſſet logica. qđ falſum eſt. Pro huius dubij ſolutōe ſupponit̄ ꝙ ex quo homo eſt rationalis ⁊ intellectualis. ideo naturalit̄ eſt ap̄ꝑhenſiu⁹ ſimpliciū. et illoꝝ cōpoſitiu⁹ ⁊ diuiſiuus. ⁊ ꝯponēdo ⁊ diuidēdo diſcurrit de vno ad aliud. q̄ q̄dē diſcurſus eſt argumentatio. ⁊ iſta argumētatio ineſt nobis a natura. ſed imꝑfecte. q̄a ꝑficit̄ ꝑ exerciciū ⁊ artē. ¶ Unde logica poteſt dupliciter haberi. ſcilicet vſualiter ⁊ artificialit̄. Sylogiſans em̄ ⁊ neſciens ſe ſylogiſare habet logicā vſualē. ſed nō artificialē. q̄a neſcit ſe ſylogiſare nec habere logicā. Et ſic dicit̄ p̄mo rethorice ariſtotelis. ꝙ oēs ydeote ſylogiſant vſq̄ ad aliq̄d ⁊ argumentant̄. Sed vtens ſylogiſmo ⁊ ſciens ſe ſylogiſare habet logicā artificialē. q̄a ille ꝑfecte nouit ex q̄bus ⁊ qualib⁹ eſt ſylogiſandū. ⁊ ex q̄bus p̄miſſis ſequit̄ ꝯcluſio vel nō. ⁊ ſic nulla ſciētia poteſt artificialiter haberi ſine logica. q̄a quicūq̄ habet argumētationē artificialiter ſcit ſe habere demōſtrationē ad illā. Et q̄a null⁹ poteſt ſcire habere ſe demōſtrationē ſine logica. eo ꝙ ſine logica nō poteſt ſciri an argumentū ſit demōſtratiuū vel ſophiſticū. ⁊ an ꝯcluſio ſequatur vel nō. ideo nulla ſcientia artificialit̄ habet̄ abſq̄ logica.

Hijs ſuppoſitis ponuntur aliqua

dicta. ¶ Primum eſt. nō eſt neceſſe omnem ſcientiā acq̄ri ꝑ logicā docentem ſiue artificialē. q̄a ſaltē ip̄a ꝑ ſcip̄am nō acq̄ritur. vt ꝓbat ratio ante oppoſitū iſtius dubij. q̄a tūc ante oēm logicā eſſet logica. Sed ſufficit ꝙ oīs ſciētia acq̄ratur vel ꝑ logicā artificialē vel vſualē vel naturalē. ¶ Secūdū dictū. Logica naturalis p̄ceſſit logicā artificialem ſeu artificialit̄ traditam. Patet nā ꝑ logicam naturalem formamus quandā demonſtrationem naturalem. imꝑfecte tamē cognitā ex qua frequenter iterata generatur in nobis habitus imꝑfectus. ꝑ quē formamus demonſtrationes artificiales. ex q̄bus generatur in nobis logica docens de argumentatione

cū reſolutōe text' ad itētionē ſcoti

in cōmuni. ⁊ ſimul acquirimus noticiā pfectā de illa particulari demon-ſtratione ſciendo paſſiones argumentationis. ⁊ demonſtrando de ipſa prius impfecte cognita. Nec eſt incōueniens idem ſcdꝫ diuerſa de nouo eſſe ſcitū ⁊ prius fuiſſe cognitū. vt videbitur in libro poſterioꝝ. ¶ Terciū dictū ad primā noticiā Logicā artificialē neceſſario prequirebatur logica naturalis aut vſualis. Patet qa omīs ſcientia vel noticia acquiritur p logicā. Sed noticia illa nō poterat acqri p logicam artificialē. ergo a ſufficienti deuiſione oportet q̄ acquirebatur p logicā naturalem vel vſualem ¶ Quartū dictū. Tam logica naturalis q̄ artificialis poteſt eſſe pncipiū logice vſualis ſiue vtentis. Prima pars patet qa aliqs p logicam naturalem poteſt formare ſylogiſmū frequenter. ex qua formatione ſepe iterata acquirit logicā vſualem. Secūda pars dicti patet de ſe.

Ex quo patet q̄ ſtudētes i quacūq ſciētia vel arte ſi nō habent logicā

Logica est sum-me necessaria

nullā ꝓprie habēt ſciētiā. ſed ſolū habēt quēdā habitū oppinatū. ſiue quādam credulitatem de concluſionibus demonſtratis. Ideoqꝫ logica eſt ſumme neceſſaria ⁊ maxime appetenda. qa ſine ea nulla poteſt acqri ſciētia. ⁊ p cōſequens homo ſine ea nō poteſt cōſequi felicitatem naturalem cuius perfectiſſimus actus eſt ſcire ⁊ contemplari ſcdm ariſtotilem primo ethycorum.

Dubitat̄ tercio vtrū logica ſit ſcientia vna. De quo dubio ſunt diuerſe oppiniones. Prima eſt nominalium. que dicit q̄ logica totalis nec intrinſice. nec extrinſice eſt vnus habitus numero. ſed ſolum eſt vnus vnitate annalogie vel aggregationis pro quanto ipſa eſt quoddam aggregatum ex multis partialibus habitib' plurium concluſionum demonſtratarum habentium attributionem ⁊ ordinem ad aliquod vnum genus ſcibile. de ſubiectis illarum concluſionum predicabile. ſicut plures homines dicuntur vnus exercitus propt̄ ordinem ⁊ attributionem ad vnum principem. Vnde dicit iſta opinio q̄ ſicut fatuum eſt querere quis ſit princeps huius mundi. ſic fatuum eſt querere vnum habitum communem omnibus in logica traditis.

¶Et ꝓ ampliori declaratiōe iſtius oppinionis ponūt̄ quedā dicta ipo
rū. Primū eſt ꝙ actus ⁊ habitus vniformit̄ ſe habēt penes vnitatē ⁊ di-
uerſitatē. ſic ꝙ habitus eſt vnus ab vnitate actus. ⁊ nō ab vnitate forma
li obiecti. Patet. ꝗa habitꝰ nō reſpicit obiectū nec in ratione cauſe nec in
ratione obiecti niſi mediāte actu. ſic ꝙ nō inclinat ad obiectū. niſi ꝗa icli-
nat ad actū. nec cauſat̄ ab obiecto niſi mediante actu. ergo vnitas vel di-
uerſitas habitus magis attendit̄ ex vnitate vel diuerſitate actus ꝙ̄ obie
cti. ¶Scōm dictū. Habitus acqſitus ex actibus circa p̄ncipiū tm̄ eſt aliꝰ
ab habitu ɔcluſionis. ꝗa eſt cauſa eius. que ſiue ſit cauſa ꝑ ſe. ſiue cauſa ſi
ne qua nō ſemꝑ diſtinguit̄ a ſuo effectu. ¶Terciū dictū ipoꝝ ꝙ p̄ncipioꝝ
⁊ ɔcluſionis poteſt eſſe vnus habitus ſcilicet ſapiētia. que equalent̄ eſt in
tellectus ⁊ ſcientia. licet nō formaliter. Patet. ꝗa vnitas habitus attendi
tur ex vnitate actus. Sed circa p̄miſſas ⁊ ɔcluſionē poteſt eſſe vnꝰ actus
igit̄ ⁊c̄. Sed ꝙ ille habitus ſit ſapiētia patet ꝑ ariſtotelē ſexto ethicorum
dicētē. Oportet igit̄ ſapiētē nō ſolū ex p̄ncipijs que ſunt ſcire. ſed etiā cir-
ca p̄ncipia verū dicere. quare vtiqꝫ erit ſapiētia intellectus ⁊ ſciētia ſcilicet
equiualēter aut eminēter ⁊ nō formaliter. ¶Quartū dictū. Tot ſunt habi-
tus ſciētifici in logica totali quot ſunt ɔcluſiōes demōſtrate in ea differē-
tes in ſubiecto vel p̄dicato aut in vtroqꝫ. Patet ꝗa circa quālibet talē eſt
alius ⁊ alius actus intellectus. ergo alius ⁊ alius habitus. Sed quia hec
oppinio eſt cōtra intētionē ariſtotelis in p̄mo ⁊ ſecūdo poſterioꝝ. Ideo-
qꝫ cōtra eā arguit̄ dupplicit̄. Primo ꝗa logica in ſe eſt magis vna ꝙ̄ ipa
ſit vna cū phiſica. Sed logica cū phiſica habet vnitatē aggregatiōis. er-
go logica in ſe habet maiorē vnitatē. Preterea oīs ſciētia eſt vna cuiꝰ eſt
aliqđ vnū genus ſubiectū. vt vult ariſtoteles p̄mo poſterioꝝ. Sed logi-
ce eſt aliqđ vnū genus ſubiectū. vt nūc ſupponit̄ ⁊ poſtea ꝓbabit̄. Pri-
mū aūt dictū iſtiꝰ oppiniōis ē falſum. qđ ꝓbat̄ ſic. ꝗa ab illo res nō capit
vnitatē q̊ nō exiſtēte res adhuc ē vna. ꝫ nō exiſtēte actu habitꝰ habet vni-
tatē ⁊ extriſecā ⁊ intriſecā. igit̄ habitꝰ nō capit vnitatē ab actu. ¶Scōm di
ctū etiā eſt falſuꝫ. Nā iſto ɔceſſo adhuc aliūde diſtiguūt̄ habitꝰ p̄ncipioꝝ
⁊ ɔcluſiōis. ¶Terciū dictū directe eſt ɔtra ariſtotelē ſexto ethicoꝝ diſtin
guentē habitū p̄ncipioꝝ ab habitu cōcluſiōis. igit̄ ipoꝝ nō eſt idē habi-
tus. ¶Quartū vō dictū eoꝝ in aliquo ſenſu eſt verū vt poſtea videbitur
¶Alia eſt oppinio ꝙ logica totalis in vno intellectu eſt vnus habitus
numero. ita ꝙ ꝑ p̄mā demōſtrationē acqrit̄ tota eſſentia ſcientie logice. ⁊
ꝑ demōſtratiōes ſequētes ipſa ſcōm gradus ꝑfectionis intendit̄ ⁊ remit-

cū reſolutōe textꝰ ad itētionē ſcoti

titur. queadmodū eñ ꝑ ꝑ̄mū actū calefactionis acquiritur tota realitas vel eſſentia caloris. in gradu tamē imperfecto. nec ꝑ actus ſequētes acq̄ritur noua realitas caliditatis. ſed ſolū ꝑficitur caliditas prius tota eſſentialiter acq̄ſita. q̄uis in gradu impfecto. Ita ſimilit̄ ſi q̄s ꝑ vnicā demonſtrationē acq̄rat noticiā vnius ꝯcluſionis logice. ꝑ illā demōſtrationem in eo generatur tota realitas ⁊ eſſentia logice. ſcd̄m tamē eſſe impfectum Et ſi ꝑ aliā demōſtrationē acq̄rit ſibi noticiā alterius ꝯcluſiōis logice. nō acq̄rit aliquā realitatē nouā logice. ſed ſolū in eo ꝑficitur logica ꝑ ꝑ̄mam demōſtrationē prius acq̄ſitam. ¶ Sed q̄a hec oppinio nō videtur vera. ideo ꝯtra eā ꝑ̄mo arguitur ſic. Accipiatur habitus vnius ꝯcluſiōis demōſtrate in libro ꝑ̄dicamētoꝝ q̄ ſit a. ⁊ habitus vnius ꝯcluſiōis demōſtrate in libro periarmenias q̄ vocetur b. Tūc arguitur ſic. Cum habitu a ſtat ignorantia praue diſpoſitiōis ſiue habitus erroneus circa b. ergo habitus a ⁊ b nō ſunt eiuſdē ſpeciei nec vnus habitus numero. Preterea cū aliquādo acq̄ritur habitus vnius ꝯcluſionis logice. depditur habitus circa aliā cōcluſionē. ⁊ cū intenditur vnus remittitur alius. ergo nō ſunt eiuſdē ſpeciei. nec vnꝰ habitus numero. Cōſequētia tenet. q̄a idem habitus numero nō poteſt ſimul corrūpi ⁊ generari. intēdi ⁊ remitti. Nec valet euaſio dicēdo q̄ in tali habitu ſunt plures reſpectus ſcd̄m quoꝝ alteꝝ poteſt intendi. ⁊ ſcd̄m aliū remitti. q̄a vt ipi ꝯcedūt reſpectus nō intenditur aut remittitur niſi ratiōe abſoluti fundantis ipm̄. Patet. ſi ſic ſequeretur q̄ habēs habitū de vna ꝯcluſiōe logice. haberet habitum de qualibet ꝯcluſione ꝑtinente ad logicā. Cōſequēs eſt falſum. Cōſequētia patet. q̄a in his que ſunt eadē numero. vno habito aliud habetur. ⁊ vno remoto aliud remouetur. ¶ Tertia eſt oppinio doctoris ſubtilis. Pro cuius declaratiōe ponūtur quedam diſtinctiōes. ex q̄bus eliciuntur aliqua dicta. ¶ Prima diſtinctio. Sciētia poteſt dici vna tripliciť. Vno modo ſcd̄m numerū. ſicut noticia vnius ꝯcluſionis demōſtrate. ¶ Scd̄o modo dicitur ſcientia vna ſcd̄m ſpeciē ab vnitate obiecti ad qd̄ plura attribuuntur que habent vnā rationē formalē ꝯſiderādi. ¶ Tercio modo dicitur ſcientia vna ſcd̄m genus. q̄a eſt de aliquo cōmuni obiecto abſtracto a multis obiectis ſpecie differentibus. ¶ Secūda diſtinctio q̄ per logicam poſſumus tria intelligere. Primo vnum commune ad om̄es habitus ꝯcluſionū in ip̄a logica demōſtratarū. ¶ Scd̄o vnū habitū ſingularē vniꝰ ꝯcluſionis in logica demōſtrate. ¶ Tercio vnū aggregatū ex oībus habitibus ¶ Tercia diſtinctio. Logicā eſſe vnā poteſt dupliciť intelligi. Vno mō

formalr̃ ꝛ intrinſice. Alio modo obiectiue ꝛ extrinſice. ¶ Quarta diſtinctio. Logica accipit̃ trib⁹ modis. Vno modo ꝑ habitu ꝓprio formalr̃ ꝛ ꝓprimo inclinãte ad ꝯſiderationẽ alicuius ꝯcluſiõis a qua cauſatur. Secũdo modo accipitur logica ꝑ habitu virtualr̃ inclinãte ad ꝯſiderãdum plura ꝯplexa. nõ tamẽ p̃mo ꝛ immediate. ſed mediãte noticia q̇ditatiua primi ſubiecti. ad qḋ oĩa ꝯſiderata in tali ſciẽtia habẽt attributionẽ. ꝛ in cui⁹ noticia ꝯtinẽtur virtualr̃ oẽs veritates ꝑ ſe de illo ſubiecto. ¶ Tercio accipitur logica ꝑ noticia inclinãte potẽtialr̃ ad ꝯſiderãdum plura ꝯplexa quoꝝ noticia nec formalr̃ nec virtualr̃. ſed ſolũ potentialiter includitur ĩ noticia q̇ditatiua p̃mi ſubiecti ad qḋ illa ad quoꝝ ꝯſiderationẽ talis habitus potẽtialr̃ inclinatur habent attributionẽ. ¶ Exemplũ. noticia p̃mi ſubiecti inclinat potentialiter ad cognoſcẽdũ ꝓprias paſſiões de inferioribus ꝯtentis ſub ip̃o. que quedã ꝓprietates inferioꝝ nõ ſolũ habent cognoſci ꝑ rationes illius ꝯmunis tanq̃ ꝑ cauſam totalẽ. ſed ꝑ rationes ꝓprias illoꝝ inferioꝝ. ¶ Ex illis diſtinctiõibus eliciũtur quedã dicta. Primũ. Cuiuſlibet habitus ſciẽtifici vnitas formalis ꝛ intrinſeca ſummitur a ꝓprio gradu vltime ꝑfectiõis eſſentialis illi⁹ habit⁹ a quo etiã capit entitatem ꝓpriã ꝛ vltimã. vnde ab eodẽ formaliter ꝛ intrĩſice habet res q̄ ſit ens ꝛ vnũ ens. ¶ Scd̃m dictũ. Si accipiatur logica ꝑ habitu ꝓprio ꝛ formaliter inclinatiuo ad ꝯſiderationẽ illi⁹ ꝯcluſiõis a qua cauſatur ip̃a non eſt niſi vna ſcd̃m aggregationẽ. eo q̄ tot ſunt habitus logice quot ſunt concluſiones ſcibiles in logica. Et ſic ꝯcederet̃ p̃ma oppinio. ¶ Terciũ dictũ ſi accipiat̃ logica ſcd̃o modo vt dictũ eſt in quarta diſtinctiõe ip̃a eſt vna ſcd̃m ſpeciẽ vel genus ꝓpinquũ patet eius obiectũ cui⁹ eſt. eſt aliq̇d vnum hoc modo quo q̇ditatiue cognito cognoſcũt̃ p̃ncipia ꝛ ꝯcluſiones natẽ haberi de tali ſubiecto ſaltẽ virtualr̃. ꝛ vlteri⁹ cognoſcunt̃ alia. ſiue ſint inferiora ꝯtenta ſub ip̃o. ſiue alia attributa ad ip̃m tanq̃ ad p̃mũ. ergo habitus q̇ ſic inclinat formalr̃ ad ſpeculãdũ tale ſubiectũ ſcd̃m rationẽ quiditatiuã ꝛ inclinat v̇tualr̃ ad alia dicit̃ eſſe vnus tali vnitate. ¶ Quartũ dictũ. ſi accipiat̃ logica tercio mõ diſtinctiõis p̃dicte ip̃a eſt vna ſcd̃m gen⁹ remotũ. patet de ſe. ¶ Quintũ dictũ. ſi accipiat̃ logica ꝑ quodam ꝯmuni ad oẽs habitus ꝯcluſionũ in logica. ip̃a eſt vna ſcd̃m gen⁹ p̃dicabile. patet. q̇a p̃dicat̃ de oĩbus habitib⁹ logice. ꝛ illo modo nõ eſt vna numero. nec vna ſpecie. ¶ Sextũ dictũ q̄ quõcũq̧ accipiatur logica totalis ip̃a eſt vna vnitate extrinſeca ꝛ vnitate obiecti p̃mi. eo q̄ habet vnũ genus ſcibile. ꝛ ad qḋ oĩa ꝯſiderata in logica habẽt ordinẽ ꝛ attributionem.

Quantũ ad terciũ articulũ ſit hec

cū resolutōe text' ad itētionē ſcoti

ꝯclusio respōsalis ad queſitū. Logica eſt ſciētia rationalis vna ab aliјs diſtincta. Prima pars hui' ꝯclusiōis patet. qa logica eſt habit' ꝯclusionis p demōſtrationē acquiſitus. Scđa ꝓbat. qa eſt de obiecto qđ eſt ens ratiōis. Eſt etiā directiua actuū ratiōis. igit eſt rationalis. Tercia pars patet qa eſt de obiecto vno ꝯtinēte v̄tualiter oēs veritates tā mediatas q̄ȝ immediatas logice. igit. Quarta pars ꝓbat. qa ſciētie diſtinguūtur queadmodū ⁊ res de qbus ſunt. ſcđm ariſtotelē tercio de aīa. Sed logica eſt de aliquo ſubiecto ſpeciali diſtincto ꝯtra ſubiecta aliaꝝ ſciētiarū. igit ipa eſt ſciētia ſpecialis ab aliјs diſtincta.

Ad pmū dicit cōcedendo maiorē q̄ oīs ſciētia p demōſtrationē acqratur vel naturalē. vel vſualē. vel artificialē. Sed tūc negatur minor. qa licet logica artificialis nō ſit acqſita p logicā artificialē. ſiue p demōſtrationē artificialē. ipa tamē acqſita eſt p logicā naturalē. que non eſt ſcientia. cum non ſit habitus.

Ad ſcđam: diſtinguēdo minorem eo q̄ logicā eſſe modū ſciēdi poteſt dupplicit intelligi. Uno mō formaliter. ⁊ ſic minor eſt falſa. Alio mō obiectiue ⁊ cauſaliter. ⁊ ſic eſt vera. Unde ꝓprie logica nō eſt modus. ſed eſt de modo ſciendi.

Ad terciā dicit q̄ logica quiditatiue eſt ſciētia realis vel ens reale. ſed denomīatiue ⁊ extrinſice eſt ſciētia rationalis. quia eſt de obiecto quod eſt ens rationis.

Ad quartā dicit ſicut dictū eſt i vltimo dubio quō logica eſt vna. Dictum eſt eī q̄ ipa nō eſt vna vnitate numerali. nec etiā ſpeciuoca. tamē ipa eſt vna vnitate generifica. ⁊ hoc generis ſcibilis. cuius pncipia ⁊ ꝯclusiōes ipa ꝯſiderat.

Ad q̄ntā dicit q̄ licet logica ſit ſciētia cōis. nō qđē cōitate pdicatiōis. ſȝ cōitate vſus ⁊ applicatiōis ſui ſubiecti. qa vſus argumētatiōis eſt cōis oib' ſciētiјs. tn̄ de ipa argumētatōe vel de ſylogiſmo p̄t eſſe ſcia ſpecialis. vt patet p ſilē de malleo qđ dat albertus magn'. Malle' eī q̄ē qđdā ens ſpeciale artificiale. ei' tn̄ vſus ē cōis oib' bis q̄ i arte fabrili fabricāt. Jta etiā argumentatio eſt in ſe qđdā ens ſpeciale. ei' tn̄ vſus p̄t eſſe cōis oib' ſciētiјs. Et tantū de queſtione.

Querit̃ ſcḋo vtruꝫ

logica ſit ſcientia practica vel ſpeculatiua Et arguitur ꝙ ſit practica.

Primo ſic. Oĩs illa ſciẽtia eſt practica que nõ ſolũ eſt cognitiua ſui obiecti. ſed etiam ꝓductiua. ſed logica eſt huiuſmodi. igit̃ eſt ſciẽtia practica. Maior ꝓbat̃ ꝑ philoſophũ ſexto methaphiſice. q̇ ponit differentiã inter ſcientiã practicã ⁊ ſpeculatiuã penes hoc ꝙ ſpeculatiua ꝯſiderat ſuũ obiectũ. practica aũt facit ip̄m. Minor ꝓbat̃. q̄a ſubiectũ logice ⁊ ſylogiſmus. q̇ mediãte habitu logice ꝓducitur. nã logica docet ex q̄bus ⁊ qualibus ꝯponẽdus eſt ſylogiſmus.

Scḋo ſic. Oĩs habitus directiuꝰ praxis vel habẽs praxim pro obiecto eſt practicus. ſed logica eſt huiuſmodi. igit̃. Maior patet. q̄a ꝓpter hoc dicit̃ ſciẽtia habitus vel practicꝰ. q̄a eſt directiuus praxis. Sed minor ꝓbat̃. q̄a logica eſt directiua actuũ rationis q̇ ſunt praxes. Probat̃. q̄a praxis in greco dicit̃ idẽ qḋ operatio in latino. tamẽ q̄a ſcḋm euſtraciũ praxis eſt operatio hoĩs ſcḋm electionem. actus aũt ratiõis ſunt operatiões hoĩs ſcḋm electionẽ. igitur.

Tercio ſic. Oĩs habitus q̇ diuidit̃ i vtentẽ ⁊ docentẽ eſt practicus. ſed logica eſt huiuſmodi. igit̃. Maior patet q̄a vbicũq̧ reperit̃ vtens ⁊ docẽs in eodẽ genere. ibi docẽs eſt propt̃ vtens. ſed habitus cuius finis eſt vſus vel oꝑatio eſt practicus. Qḋ patet ꝑ philoſophũ ſcḋo methaphiſice dicentẽ. Theorice finis eſt ſcire. practice v̊o opus. Minor de ſe patet.

Quarto ſic Oĩs illa ſciẽtia eſt practica ⁊ nõ ſpeculatiua que eſt de oꝑatiõibꝰ a nobis. ſed logica eſt huiuſmodi. igit̃ Minor patet. q̄a ip̄a eſt de ſecũdis intẽtiõibus adiũctis p̄mis ſcḋm auicennã. ſed huiuſmodi intẽtiões fiũt a nobis ꝑ actũ cõparatiuũ intellectus. igitur.

Quinto ſic. Oĩs habitus cui cõpetũt iſti duo reſpectus aptitudinales. ſcilicet reſpectus prioritatis natu-

cū reſolutōe text⁹ ad itētionē ſcoti

ralis ⁊ reſpectus cōformitatis ſiue directitatis eſt practic⁹. ſed logica eſt
huiuſmodi. igit̄ eſt ſciētia practica. Maior patet. qa in hoc ꝯſiſtit ratio
habitus practici. vt dicet̄ poſtea. Minor ꝓbat̄ p̄mo de ꝓoritate natura
li. qa logica eſt prior in acqſitiōe oīm ſcientiaꝝ. vt videt̄ poſſe haberi ex il
la auctoritate. Abſurdū eſt ſimul querere ſciētiā ⁊ modū ſciēdi. Scd̄o ꝓ
batur de ꝯformitate. qa oēs alie ſciētie vtunt̄ logica ⁊ regulant̄ p eā. quare
ipa erit ſciētia practica ⁊ nō ſpeculatiua.

In oppoſitū arguit̄. Illa ſcientia
eſt ſpeculatiua cuius totalis ⁊ vltimus finis eſt ſcire. ſed logica eſt huiuſ
modi. igit̄. Maior patet p cōmētatorē tercio de aīa ponētē differētiā int̄
habitū ſpeculatiuū ⁊ practicū p hoc ꝙ finis ſpeculatiui eſt ſcire. practici
v̄o operari. Minor patet. qa logica eſt ſciētia diſcernēdi verū a falſo. Eſt
eīm ſciētia docēs diffinire. diuidere ⁊ arguere. ¶ In queſtiōe erunt tres ar
ticuli ſicut in alijs. In p̄mo ponet̄ terminoꝝ queſtiōis declaratio. In ſe
cūdo erūt dubia. In tercio ponit̄ ꝯcluſio reſpōſalis ad queſitū. ⁊ reſpōde
bitur ratiōibus ante oppoſitū factis. ¶ Quantū ad primū articulū.

Sciēdū eſt p̄mo ꝙ cū ſciētia dicat̄
practica ab opatiōe vidēdū eſt a qua opatiōe dicit̄ practica ⁊ a qua non
Pro quo ſupponit̄ p̄mo ꝙ in hoīe ſunt tres potētie. Quedā eīm ſunt po
tentie aīe vebetatiue. que ſunt tres. ſcilicet nutritiua. augmētatiua ⁊ gene
ratiua. ⁊ tales ſunt mere naturales. Alie ſunt potentie aīe ſenſitiue vt ſunt
viſus. auditus ⁊ cetera. Et iſte quādoqꝫ ſunt naturales ⁊ quandoqꝫ libe
re ſaltem ſecundario ⁊ ex ꝯſequenti. Alie ſunt potentie aīe intellectiue. vt
intellectus ⁊ voluntas. ⁊ iſte differunt inter ſe. qa intellectus eſt potentia
naturalis. ⁊ voluntas eſt potentia libera. ¶ Ex hoc patet ꝙ in hoīe etiaꝫ
ſunt tres operationes. qa ex numero potentiarū ſummitur numer⁹ ope
rationum. ¶ Secundo ſupponit̄ ꝙ actus voluntatis eſt duplex. Quidaꝫ
eſt ab ea elicitus. Alius eſt ab ea imperatus. Actus elicitus eſt actus ꝓ
ductus a voluntate ⁊ ab eius obiecto. vt ſunt velle. nolle. odire. diligere.
Actus imperatus eſt actus ab alijs potentijs ⁊ ab eoꝝ obiectis volun
tate imperante productus. vt ſunt cōmedere. bibere. ⁊ iſte actus poſſunt
comparare vel ad voluntatem a qua imperant̄. ⁊ ſic dicuntur imperati.
vel ad potentiam a qua cauſant̄. ⁊ ſic dicunt̄ eliciti. ¶ Ex quo patet p̄mo
ꝙ idem actus poteſt dici elicitus ⁊ imperatus. Secūdo etiā patet ꝙ aliā

quis actus voluntatis elicitus poteſt dici imperatus. patet q̄a volūtas
eſt domina omniū ſuoꝝ actuū. ⁊ eſt regina in regno potentiaꝝ aīe ſcōm
beatū auguſtinū. ergo poteſt imperare ſuis actibus ſicut ⁊ actibus po-
tentiarū inferioꝝ. Et ſicut dictū eſt ꝙ duplex eſt actus voluntatis. ita for
te poſſet dici ꝙ duplex eſt actꝰ intellectus. ſcilicet elicitꝰ ⁊ imperatus. ſed
tamē nō ita ꝓprie. Actus elicitꝰ intellectus eſt actus intelligendi ab ob-
iecto intellecto ⁊ intellectu ꝓductus. Actus imperatus eſt oīs actꝰ ab
aliis potētiis ſcōm dictamē intellectus elicitꝰ. Tercio ſupponitur ꝙ pra
xis poteſt accipi quadruplicit̄. Uno modo ꝯmuniſſime ꝓ operatiōe cu
iuſlibet potētie ſiue ſit cognitiua. ſiue nō. ſiue naturalis ſiue libera. Et iſto
modo opatiōes potētiaꝝ anime vebetatiue ſunt praxes. ¶ Scōo modo
accipitur ꝯmunit̄ ꝓ opatiōe ſolꝰ potētie cognitiue aut ſequētis cogniti-
onē. cuiuſmodi eſt operatio potētie appetitiue. Et iſto modo actus intel
lectus. ⁊ generalit̄ oīs actus cuiuſcūq; potētie cognitiue dicitur praxis
Tercio modo accipitur ꝓprie ꝓ omi opatiōe exiſtēte in poteſtate noſtra
ſiue ſit bona ſiue mala. ⁊ hoc modo odire deū. furari ⁊ adulterari ſunt pra
xes. ¶ Quarto modo accipitur ꝓpriiſſime ꝓ ſola operatione bona exiſtē
te in poteſtate noſtra ꝯformi mediate vel immediate dictamini recte ra-
tionis. ⁊ iſto modo tm̄ operatiōes bone volūtatis ⁊ potētiaꝝ inferioꝝ
dicūtur praxes. Et hoc modo accipit praxim doctor ſubtilis q̄ inferius
diffinietur His ſuppoſitis ponuntur quedā dicta Primū ſciētia non dr̄
practica a praxi ſumptis p̄mis duobus modis. Patet q̄a tunc oīs ſci-
entia eſſet practica cū oīs ſciētia dirigat in aliquā operationē. ¶ Scōm
dictū ſciētia nō dicitur practica a praxi tercio modo dicta ꝓbatur. q̄a ſci-
entia dicitur practica ab operatione elicita conformiter dictamini recto.
Nam veritas conſiderationis practice. id eſt ſcientie practice eſt ꝯfeſſe. id
eſt ꝯformiter ſe habens appetitui recto. vt vult philoſophus ſexto ethi-
corum. Sed aliqua eſt praxis tercio modo dicta que nō poteſt elici con-
formiter dictamini recto. vt patet de odio dei. ¶ Terciū dictū ꝙ ſcientia
dicitur practica per denominationē extrinſecā a praxi quarto modo ſum
pta. Probatur hoc dictū a ſufficienti diuiſione.

Sciēdū ſecūdo ꝙ praxis a docto-
re ſubtili ſic diffinitur. Eſt operatio alterius potentie ab intellectu natura
liter poſterior intellectione nata conformiter elici ratione recte ad hoc ꝙ
ſit recta. ¶ In qua diffinitiōe innuunt̄ quatuor ꝯditiōes que requirunt̄
ad praxim. Prima eſt ꝙ talis operatio ſit alterius potentie ab intellectu

¶Probat̄ hec ꝯditio. q̄a ſola illa operatio dicit̄ praxis ad quā ſe extendēdo
intellectus ſit practicus. ſed intellectus ad nullam ſui operationē poteſt
extendi. igit̄ nulla operatio intellectus eſt praxis. Maior patet ꝑ philo-
ſophū tercio de aīa dicentē ꝙ intellectus ſola extenſione fit practic⁹. Mi-
nor ꝓbat̄. q̄a extendere eſt ex ſe tendere. ¶ Sed ꝯtra iſtā ꝯditionē obijcit̄
tripliciter. Primo ſic omnis operatio que eſt in poteſtate noſtra eſt pra-
xis. ſed aliqua operatio intellectus eſt huiuſmodi. igit̄. ¶ Scdo ſic. Ois
operatio dirigens aliā operationem mediante actu voluntatis eſt pra-
ctica. ⁊ alia eſt praxis. Sed aliqua operatio intellectus dirigit aliam medi-
ante actu voluntatis. igitur. ¶ Tercio ſic. Operatio ſequens ꝯſiliū ⁊ ele-
ctionem eſt praxis. ſed aliqua operatio intellectus eſt huiuſmodi. vt pa-
tet de ſtudio. poteſt eñi quis ꝯſiliari an debeat ſtudere vel non. ⁊ eligere
media ad ſtudendū. ¶ Ex his infert̄ ab aliquibus ꝙ logica eſt practica.
Patet q̄a eſt directiua operationū que ſunt in poteſtate noſtra. ⁊ que poſ-
ſunt dirigi mediante actu voluntatis. ⁊ ſequi ꝯſiliū ⁊ electionem. ¶ Sed
iſtis nō obſtantibus poteſt reſponderi ad iſtas obiectiones ſimul negā-
do maiores. Nam illa nō ſufficiunt ad hoc ꝙ operatio ſit praxis. ſed cū
hoc requiritur ipam eſſe alterius potentie ab intellectu. ¶ Secunda ꝯdi-
tio eſt ꝙ talis operatio ſit naturaliter poſterior intellectiōe. Probat̄ dup-
pliciter. Primo ſic. Intellect⁹ nō poteſt regulare operationē naturalit̄ pri-
orem intellectione. ſed intellectus dicit̄ practicus ab operatione quaꝫ re-
gulat mediante actu vel habitu practico. ergo illa operatio debet eſſe na-
turaliter poſterior intellectione. ¶ Secūdo ſic. Actus potentiarū aīe ve-
getatiue nullo modo ſunt praxes. q̄a nō ſubſunt directioni intellectus.
eo ꝙ ſunt priores naturaliter operatione intellectiua. ergo requiritur ꝙ
operatio que eſt praxis ſit poſterior intellectione. ¶ Ex iſtis duabus cō-
ditionibus infertur ꝙ omnis praxis de qua eſt ſermo eſt actus volunta-
tis elicitus vel imperatus. Patet. quia nullus alius actus ab actu volun-
tatis eſt eſſentialiter poſterior intellectione. quia quicūq3 ali⁹ detur eiuſ-
dem rationis cum eo poteſt eſſe prior. vt patet diſcurrendo per act⁹ om-
nium potentiarum. ¶ Tercia conditio ꝙ illa operatio ſit nata confor-
miter elici rationi recte. Hec conditio probatur auctoritate philoſophi
ſexto ethicorum dicentis ꝙ electio recta neceſſario requirit rationem re-
ctam. qḋ nō ſolū eſt verū de electiōe proprie ſumpta. que eſt reſpectu me-
diorꝫ ad finē. ſed de omī volitione Sed ſic eſt ꝙ oīs praxis eſt volitio vel
ſequēs volitionē. igit̄ ad ad hoc ꝙ praxis ſit recta req̄rit̄ ꝙ ſit nata ꝯfor-
mit̄ elici rationi recte.

¶ Quarta ꝯditio nõ ponit̃ a multis·tamen poteſt ſic poni ꝙ praxis eſt operatio que poteſt recte ⁊ nõ recte elici. Probat̃. qa ſi non poſſet recte ⁊ nõ recte elici fruſtra poneret̃ reſpectu eius ſciẽtia practica directiua. quia nõ eſſet dirigibilis ꝑ eã. Ex quo patet ꝙ operatiões que habẽt cõuolutã maliciã. vt ſunt furtũ. adulteriũ ⁊ homicidiũ non poſſunt eſſe praxes. qa non poſſunt recte elici.

Sciendũ tercio ꝙ ſcd̃m aliqs praxis que eſt in factibilibus eſt primo in actu imperato ꝗ̃ in actu elicito. ꝫ praxis qui eſt in agibilibus. puta qui in actu virtutis moralis ṗmo eſt in actu elicito. ⁊ ex ꝯſequenti in actu imperato. ¶ Sciendũ tamẽ eſt ſcd̃m ſcotũ ꝙ actus elicitus eſt ṗmo praxis. qd̃ ſic ꝓbat̃. Illa oꝑatio eſt ṗmo praxis qui ſequit̃ immediacius actũ intellectus ꝑ modũ directi ⁊ regulati. ſed actus elicitus voluntatis eſt huiuſmodi. Qd̃ patet. qa ſine eo non poteſt haberi actus imperatus. ¶ Dicit̃ ſcd̃o ꝙ operatio voluntatis habet rationẽ praxis circũſcripto om̃i actu imperato vel operatiõe exteriori Probat̃ dupplicit̃. Primo quãdocũqꝫ aliqd eſt ṗmo tale ꝯiunctũ cũ aliquo poſteriori ſi ſeparet̃ ab illo actu remanet tale. ſed actus elicitus volũtatis eſt ṗmo praxis. ergo ſi ꝯiungat̃ ipſi actus alterius potentie remoto illo actu adhuc erit talis. ¶ Scd̃o ſic. Appetitus intellectiuus habet rationẽ ṗncipij ⁊ motiui ſicut ⁊ appetitus ſenſitiuus ſcd̃m philoſophum ⁊ cõmẽtatorẽ tercio de aĩa. ſed actus appetitus ſenſitiui ⁊ motio eius a ratione eſt praxis circũſcripto om̃i actu. igit̃. ¶ Ex his inferunt̃ duo corrolaria. Primũ ꝙ actus imꝑatus a volũtate nõ eſt ṗmo praxis ſed ꝑ accidens. qa nec ṗmo poſterior intellectione. nec ṗmo natus cõformiter elici rationi recte. ¶ Scd̃m corrolariũ ꝙ operatio volũtatis ⁊ operationes potentiaꝝ inferioꝝ dicũt̃ vniſoce praxes. qa ipſis ꝯuenit eadẽ ratio praxis Et qa dictũ eſt qd ſit praxis. ⁊ que operatio ſit ṗmo praxis ideo videndũ quid ſit ſpeculatio. Unde ſpeculatio eſt operatio intellectus ad nihil aliud extra genus ꝯtemplatiõis finaliter ordinata Ex qua diffinitione eliciunt̃ tres ꝯditiones reqſite ad ſpeculationẽ. Prima ꝙ ſit operatio intellectus. ⁊ ex hoc ſequit̃ ꝙ nulla operatio alterius potẽtie ab intellectu eſt ſpeculatio. ¶ Scd̃a eſt ꝙ talis operatio nõ ſit directiua praxis. Ex quo ſequitur ꝙ nullus actus intellectus practicus eſt ſpeculatio. ¶ Tercia eſt ꝙ talis ſpeculatio ſit gratia ſui. ita ꝙ nõ ſit ordinata ad aliqd aliud quod ſit praxis. Ex quo ſequitur ꝙ nõ om̃is intellectus. operatio eſt ſpeculatio. Pa

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

tet de operatione practica. licet om̃is ſit ſpeculatio vel practica.

Sciẽdũ quarto ꝙ ſcd̃m ſcotũ ha-
bit⁹ ſiue ſciẽtia dr̃ practica ab extẽſiõe ei⁹ ad praxim. vt regule ad regulatũ
Cõſiſtit aũt extenſio talis in ſcd̃a relatione aptitudinali ſcilicet prioritatẽ
naturalis ⁊ ꝯformitatis ſiu directitatis. q̃ qdẽ reſpectus predicãtur de
ipõ habitu in ſecũdo modo dicendi per ſe ſicut ꝓpria paſſio de ſubiecto
De prioritate patet per ſcd̃am ꝯditionẽ praxis ſuperius poſitam. Pro-
uenit autẽ iſta prioritas ex ordine potentiaꝝ ⁊ obiectoꝝ prout ſunt in il-
lis potẽtijs de ꝯformitate. patet ꝑ philoſophũ ſexto ethicoꝝ ꝙ veritas
ꝯſiderationis practice eſt ꝯfeſſe ſe habens appetitui recto. Prouenit au
tem hec ꝯformitas ex ordine obiectorum prout ſunt in potentijs. ¶ Ex
quo ſequit̃ ꝑ modũ corrolarij ꝙ ad hoc ꝙ aliquis actus vel habitus ſit
practicus nõ requiritur ꝙ actualiter ſit prior praxi. nec ꝙ actualit̃ ſibi cõ
formetur praxis. Probatur. qa ſi ſic ſequeretur p̃mo ꝙ habens artẽ do-
mificandi ⁊ carens manibus nõ haberet habitũ practicũ. ¶ Scd̃o ſeque
retur ꝙ aliquis habitus ſucceſſiue poſſet eſſe practicus ⁊ ſpeculatiuus.
¶ Tercio ſequeretur ꝙ nullus habitus eſſet neceſſario practic⁹. iſta ſunt
incõuenientia. igitur. ¶ Ad habitũ autẽ vel actũ practicũ requirũtur qua
tuor. Primo obiectũ operabile. ſicut ligna ⁊ lapides ad faciendū domũ
⁊ illud vocatur obiectum abſolute. Secundo requiritur operatio fienda
circa tale obiectum. quia ſolũ primũ obiectũ non faceret actum vel habi-
tum practicum. ymmo ſi aliquis ꝯſideraret illud obiectum ⁊ operatio eſ-
ſet impoſſibilis nullo modo illa noticia eſſet practica. ¶ Tercio requiri-
tur ꝙ illa operatio poſſit fieri ab habente habitũ. qa licet eſſet factibilis
in ſe. ſicut motus celi eſt factibilis. tamẽ ſi nõ eſſet in poteſtate habentis
habitũ nõ diceretur practica. ¶ Ex quo patet ꝙ ſcientia de motu celi in
intellectu hoĩs aut de creatione aĩe rationalis nõ eſt practica. Patet. qa
nec motus celi. nec creatio anime rationalis eſt in poteſtate noſtra. Pa-
tet etiã ꝙ licet ratio habitus practice formaliter ⁊ intrinſice ſit in duppli
ci reſpectu aptitudinali ad praxim. tamẽ extrinſice ⁊ denominatiue requi
rit vnũ reſpectũ ad ſubiectũ a quo praxis eſt elicienda. ¶ Quarto requiri
tur ꝙ illa operatio ſit precognita. quia agens a ꝓpoſito per ſe primo in-
tendit finem. ita ꝙ finis prius eſt in eſſe cognito ꝙ̃ producatur in eſſe re-
ali. ⁊ illa operatio vocatur finis ſub ratione obiecti. ¶ Sed diceres quot
modis aliqͣd denominatur practicũ a praxi. Reſpõdetur ꝙ aliqͣd dicitur

practicũ a praxi duobus modis. Vno modo ſcd̃m denomĩationẽ intrin
ſecã. ⁊ ſic ſubiectũ praxis dicit̃ practicũ. Alio modo ſcd̃m denomĩationez
extrinſecã. Et hoc quadruplicit̃. ſcd̃m ꝙ quatuor ſunt de quibus praxis
ꝑdicat̃ denomĩatiue extrinſice. ſcilicet intellectus practicus. habitus pra
cticus. actus practicus. ⁊ obiectũ. Intellectus aũt dicit̃ practicus q̃ intel
ligit actu vel habitu practico. Actus aũt intelligẽdi dicit̃ practicus q̃ ha
bet ꝓ obiecto praxim quã dirigit. Habit⁹ vͦ dicit̃ practic⁹ q̃ inclinat ad
actũ intelligẽdi practicũ. vel q̃ habet ꝓ obiecto praxim cuius ip̃e eſt ſil̃i
tudo vel forma exemplaris. Habitus em̃ practicus nõ ſolũ reſpicit pra
xim tanq̃ finem. ſed tanq̃ obiectũ. Ideo male aſſignãt aliq̃ obiectũ ope
rabile. vel illud circa qd̃ ↄtingit nos opari practice eſſe obiectũ habit⁹ pra
ctici. Nihil em̃ eſt circa qd̃ nõ ↄtingit nos operari practice. Vnde habi
tus practicus nõ eſt ſimilitudo obiecti operabilis. ſed eſt ſil̃itudo ⁊ exẽ
plar ip̃ius praxis circa obiectũ operabile. vt ars domificatiua nõ habet
pro obiecto domũ. ſed domificationẽ cui⁹ ip̃a eſt exemplar. ſed obiectũ
dicit̃ practicũ circa qd̃ ↄtingit nos practice operari.

¶ Quantũ ad ſecũdum articulum.

Dubitat̃ primo vtrũ practicum ⁊ ſpeculatiuũ ſint differentie eſſentiales noticie ſiue ſcientie in ↄmuni. ⁊ vtrũ
intellectus practicus ⁊ ſpeculatiuus realit̃ diſtinguant̃. Pro ſolutiõe pri
me partis ponit̃ talis diſtictio. Practicũ ⁊ ſpeculatiuum poſſunt ſummi
duplicit̃. Vno modo ſummit̃ practicũ ꝓ duplici reſpectu aptitudinali.
de quo nũc dictũ eſt. Et ſpeculatiuũ ꝓ negatiõe illi⁹ dupplicis reſpectus
extenſibilitatis ad praxim. Alio modo poteſt ſummi practicũ ꝓ ratione
fundamẽtali ⁊ intrinſeca ip̃ius noticie. que q̃dẽ ratio fundat talẽ reſpectũ
Et ſpeculatiuũ ꝓ ratiõe intrinſeca ꝑ quã repugnat ip̃i habitui ſpeculati
uo ille duplex reſpectus aptitudinalis. ¶ Ex qua diſtinctiõe eliciunt̃ duo
dicta. Primũ ꝙ practicũ ⁊ ſpeculatiuũ nõ ſunt differentie eſſentiales noti
cie ſi accipiant̃ p̃mo modo. Qd̃ ꝓbat̃ dupplicit̃. Primo. nullus reſpect⁹
eſt de eſſentia alicuius abſoluti. ſed ratio practici ⁊ ſpeculatiui ſunt q̃dez
reſpectus aptitudinales. ſciẽtia vͦ eſt qualitas abſoluta. igit̃ ⁊c̃. ¶ Scd̃o
ꝓbat̃. nullũ poſterius eſt de eſſentia prioris. ſed practicũ ⁊ ſpeculatiuuz
ſunt poſteriora ſciẽtia cui ↄueniũt. ergo nõ ſunt differẽtie eſſentiales ip̃i⁹
¶ Scd̃m dictũ. ſummẽdo practicũ ⁊ ſpeculatiuũ ſecũdo modo tunc ſunt
differentie eſſentiales noticie in cõmuni. Et hoc modo videtur accepiſſe
practicũ ⁊ ſpeculatiuũ ariſtoteles ſexto methaphiſice cũ diuidit ſcientiaz
in practicã ⁊ ſpeculatiuã. Patet ſic. Omis diſtinctio extrinſeca ⁊ a poſteri

cũ reſolutiõe text' ad itẽtionẽ ſcoti

ori ꝑſupponit aliquã diſtinctionẽ intrinſecã. ſed practicũ ⁊ ſpeculatiuum diſtinguntur eſſentialiter ab obiectis. ⁊ hoc extrinſice. ergo diſtinguntur i ntrinſice a rationibus practici ⁊ ſpeculatiui tanq̃ eſſentialibus differentijs. Et ex hoc patet ꝙ ꝓcedendũ eſt ꝙ quicq̃d cadit ſub vno mẽbro iſti' diuiſiõis eſt ꝑfectius intrinſice oĩbus que cadũt ſub alio membro. licet poſſet eſſe imꝑfectius extrinſice ⁊ ab obiecto. ſicut noticia practica que habetur de deo ꝑfectior eſt quacũq; ſpeculatiua de creaturis. ¶ Ex quo etiã ſequitur ꝙ diuiſio ſcientie ꝑ practicũ ⁊ ſpeculatiuũ eſt diuiſio generis ꝑ paſſiones ſuaꝝ ſpecierũ accipiẽdo ip̃a ꝑ̃mo modo. ſicut eſt diuiſio numeri ꝑ par ⁊ impar. ⁊ diuiſio linee ꝑ rectũ ⁊ curuũ. ¶ Quantũ ad ſecũdam partem dubij dicitur ꝙ intellectus practicus ⁊ ſpeculatiu' non diſtinguuntur realit̃ tanq̃ due potentie. ſed ſunt vna potentia aĩe. cui' ſ̃m ariſtotelẽ tres ſunt gradus. Primus eſt quãdo ꝯſiderat ſpeculabilia. Secundus quãdo conſiderat agibilia. Terci' quãdo magis ſe extendendo dictat aliq̃d eſſe ꝓſequendum vel fugiendũ. Primo modo dicitur ſpeculatiuus Scd̃o modo dicitur practicus imꝑfecte. Tercio modo dicitur practicus ꝑfecte. Vnde practicũ ⁊ ſpeculatiuũ ſolũ ſunt differẽtie accidentales intellectus. Idẽ em̃ intellectus q̃ ab intelligẽdo ſcd̃m habitũ ſpeculatiuũ dicitur ſpeculatiuus. ab intelligẽdo ſcd̃m habitũ practicum dicitur practicus. ¶ Aſſignantur aũt ꝯmunit̃ quatuor differẽtie inter intellectuȝ practicũ ⁊ ſpeculatiuũ. Prima eſt. q̃a intellectus practicus habet finẽ ſuũ extra ſe. ſcilicet operari. Sed intellectus ſpeculatiuus habet finẽ ſuum intra ſe. ſcilicet ſpeculari. ¶ Scd̃a differentia. q̃a intellectus practic' accipit formã vt eſt ꝑ̃ncipiũ operãdi. Speculatiu' v̾o accipit formã vt eſt ꝑ̃ncipiũ intelligẽdi. ¶ Tercia differẽtia q̃a intellectus practicus vtitur inſtrumentis corꝑalibus ad ꝓducendũ formã ad extra. Speculatiu' v̾o non. ¶ Quarta differẽtia. q̃a intellect' practic' eſt cauſa ſui obiecti ⁊ facit ip̃m. non autem intellectus ſpeculatiuus.

Dubitat̃ ſcd̃o vtrũ ſciẽtia dicatur

practica ab obiecto vl' a fine Ad q̃d dubiũ reſpõdet heinric' de gandauo q̃ noĩatur doctor ſolẽnis ꝙ ſciẽtia dr̃ practica nõ ẽ ex obiecto. ꝫ ex fine. ita ꝙ ex ordie ad pratim vt ad finẽ dr̃ ſcĩa ꝑ ſe practica. ⁊ hoc ꝑ̃mo ꝓbat trib' auctoritatib'. Prima ẽ philoſophi t̃cio de aĩa dicẽtis ꝙ itellec t' extẽſioe ad opus fit practicus. ⁊ differt a ſpeculatiuo in fine. ſed ei eodẽ dicitur ſciẽtia practica ⁊ ſpeculatiua ex quo intellectus practicus ⁊ ſpeculatiuus. igitur. ¶ Scd̃a eſt. q̃a dicit philoſophus ſcd̃o methaphiſice ꝙ finis theorice. id eſt ſpeculatiue eſt veritas. Practice v̾o opus. ¶ Tercia eſt Ariſto-

telis in p̄mo methaphiſice dicentis ꝙ ſcientia practica eſt minus nobi-
lis q̄ꝫ ſpeculatiua. q̄a eſt gratia vſus. Hoc aūt argumentū nō teneret niſi
vſus eſſet per ſe finis habitus practici. ¶ Sc̄d̄o hoc etiam ꝓbat tribus
rationibus. Prima ratio. habitus dicitur practicus aut ab obiecto. aut
a fine. nō ab obiecto. q̄a intellectus extenſione ſit practicus. q̄d nō eſt ve-
rum. niſi de eodē intellectu prius ſpeculatiuo ⁊ poſtea practico ſiue extē-
ſo ad opus. ergo circa idem poteſt eſſe ꝯſideratio practica ⁊ ſpeculatiua
¶ Sc̄d̄o ſic. Medicina diuiditur in practicā ⁊ ſpeculatiuā. ⁊ tamē eſt de eo-
dem obiecto ſcilicet de corpore ſanabili. igitur ſcientia nō dicitur prarti-
ca ab obiecto. Tercio ſic. Actus dicitur practicus q̄ eſt bonus vel mal⁹
moraliter. Bonitas aūt ⁊ malicia ꝯpetunt alicubi ex circūſtantijs. inter
quas p̄cipua circūſtantia eſt finis. vt habetur tercio ethicoꝝ. igr̄ Sed q̄a
hec oppinio eſt falſa. ideo ꝯtra eā primo ſic arguitur. Ab eodē habet ha-
bitus eſſe practicū vel ſpeculatiuū a quo habet ſuā entitatem. ſed illā nō
habet a fine. ſed ab obiecto ⁊ intellectu. igitur. Maior patet. q̄a eſſe practi
cum ⁊ ſpeculatiuū nō ſunt niſi reſpectus aptitudinales cōſequētes prin
cipia intrinſeca habitus. Finis aūt nō eſt huiuſmodi principiū. eo ꝙ ipſe
nō eſt cauſa niſi inquantū amatus ⁊ deſideratus. ſed illa aptitudo ineſt
noticie ſiue ſcientie ſiue finis ſit amatus ſiue non. poteſt tamen in intelle-
ctu eſſe noticia practica. dato ꝙ volūtas nō eſſet cōiuncta intellectui. igit̄
iſta aptitudo nō ꝯuenit noticie a cauſa finali. Nihil em̄ eſt ab aliqua cau
ſa. illa cauſa nō cauſante. ¶ Sc̄d̄o ſic. aut finis vt ꝓductus extra facit habi
tum practicū. aut vt ꝯſideratus vel vt intentus nō vt ꝓductus extra. q̄a
ſic eſt poſterior ⁊ aliquo modo effectus. Effect⁹ aūt nō diſtinguit cauſaꝫ
Si aūt cognit⁹ ſic habet rationē obiecti. ergo obiectū diſtinguit q̄d eſt ꝓ
poſitū. Si vt intent⁹ hoc iā improbatū eſt. q̄a naturalit̄ anteq̄ꝫ intēdeba
tur eſt cognitio. ¶ Tercio ſic. ſi ſciētiā eſſe practicā ⁊ ordinare ad praxim
vt ad finē ꝯuertant̄ vt dicit dicta oppinio ſequeret̄ ꝙ ſciētia moralis non
eſt practica. q̄d eſt ꝯtra ph̄m ſc̄d̄o ethicoꝝ dicētē. Virtutes ſcrutamur nō
vt ſciam⁹. ſed vt boni efficiamur. Cōſequētia tenet. q̄a finis ei⁹ eſt felicitas
que ſ̄m ph̄m decimo ethicoꝝ ꝯſiſtit ī ſpeculatiōe ⁊ nō ī praxi. ¶ Alia ē opi
nio doctoris ſubtilis dicētis. ꝙ ſciētia dicit̄ practica ab obiecto ⁊ nō ex fi
ne. Q̄d ꝓbat̄ p̄mo auctoritate ph̄i ſexto meth. diſtinguētis ſciētias ſpecu
latiuas a practicis penes obiecta ⁊ nō penes fines. Et ſexto ethicoꝝ diſti
guit rationatiuū a ſciētifico penes obiectū ꝯtingēs ⁊ neceſſariū. Et t̄cio
de aīa aſſignat ſubiectū noticie practice bonum. non quodcūq̄ꝫ. ſed agi-
le ⁊ contingens. ergo ſcientia eſt practica per ſe ex obiecto.

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

Ratio ne ſic ꝓbaꝛ̄. Jl'ud a quo ſciētia habet reſpectū aptitudinalē priori
tatis ⁊ cōformitatis ab illo habet ꝙ ſit practica. ſed hoc habet ab obie-
cto. igiꝛ̄. Minor patet. q̄a q̄cq̄d eſt cauſa ſubiecti etiā eſt cauſa ꝓprie paſſi
onis. ſed tale eſt obiectū. igiꝛ̄ ſciētia diciꝛ̄ practica ab obiecto ⁊ nō ex fine.
Pro ſolutione tamē argumentoꝝ alterius oppinionis ſupponiꝛ̄ ꝑ̇mo.
ꝙ quādo in idē cōcurrit ratio obiecti ⁊ finis tūc ꝑ̇ncipia ſummunꝛ̄ a fine
nō inquantū finis. ſed inquātū obiectū. Ex ſanitate em̄ vt intellecta a me
dico inquātū cognita ſummunꝛ̄ ꝑ̇ncipia ad efficiendū eā vt finē. ¶ Secū
do ſupponiꝛ̄. ꝙ oīs bonitas moralis ex circūſtantia ꝑ̄ſupponit in actu
⁊ habitu bonitatē ex genere quā habet tam actus q̄ȝ habitus ex eo ꝙ trā
ſit ſupra debitū obiectū. q̄a nulla circūſtātia faceret actū bonū vel habitū
qui eſſet de obiecto indebito. ¶ Tercio ſupponiꝛ̄ ꝙ oīs bonitas ex circū
ſtantia ꝯtineꝛ̄ virtualiꝛ̄ in obiecto. ⁊ ꝑ ꝯſequens in bonitate ex genere que
trahiꝛ̄ ex obiecto. Nam illa eſt prima bonitas. ¶ His ſuppoſitis reſpō
dendū eſt argumētis alterius oppiniōis Et ꝑ̇mo dicēdū eſt ad ꝑ̇mam
auctoritatē ꝙ philoſophus ibi loquiꝛ̄ de fine vt cognito modo finis. vt
cognitus habet rationē obiecti. ¶ Ad ſcdam auctoritatē ſcdi methaphi-
ſice dicēdū ꝙ finis theorice eſt veritas ⁊ practice opus loquendo de fini
bus intra genus cognitiōis. ⁊ illi fines diſtinguunꝛ̄ ꝑ obiecta vel ſaltem
prior diſtinctio eſt ex obiectis. ¶ Ad terciā auctoritatē dicēdū ꝙ verū eſt
ꝙ ſciētia practica eſt gratia vſus. ⁊ ꝙ vſus eſt finis ꝯſideratiōis practice.
nō tamē ſequiꝛ̄ ꝙ diſtinctio ꝑ̇maria ſcientiaꝝ ſit ex parte finis. ſed ex par-
te obiectoꝝ que virtualiter cōtinēt finē ⁊ oēs circūſtātias operationum
que ſunt ad finē. ¶ Ad ꝑ̇mū argumētū illius oppinionis diciꝛ̄ ꝙ licet in
tellectus extenſiōe fiet practicus habitus. tamē ſpeculatiuus nunq̄ȝ po-
teſt fieri practicus. eo ꝙ practicū ⁊ ſpeculatiuū eſſentialiꝛ̄ inſunt habitui
accidētaliter ꝟo intellectui. ¶ Ad ſcōm argumētum diciꝛ̄ ꝙ medicina ſim
pliciꝛ̄ eſt practica. diciꝛ̄ tamē ſpeculatiua eo ꝙ vna pars eiꝰ recedit a pra-
xi. ſicut medicina que habetur de vniuerſalibꝰ ꝑ̇ncipijs medicine ab aui-
cenna diciꝛ̄ ſpeculatiua q̄a recedit a medicina que eſt de particularibꝰ. ⁊ ꝑ
cōſequēs accedit ad ſpeculatiuā. non tamen eſt ſpeculatiua. ſed practica.
¶ Ad terciū argumētū diciꝛ̄ ꝙ licet aliq̄s actus dicatur bonꝰ vel malus
moraliꝛ̄ ex circūſtantia finis. hoc tamē nō eſt ꝑ̇mo ⁊ ꝑ̇ncipaliꝛ̄. ſed ab ob
iecto. ſicut patet ex ſcda ⁊ tercia ſuppoſitiōibus ſi em̄ actus trāſiret ſupra
obiectū indebitū ex nulla circūſtantia actus poſſet dici bonꝰ moraliter.

Dubitaꝛ̄ tercio vtꝝ idem habitus

ſciẽtificus poſſit eſſe practicus ⁊ ſpeculatiuus. Ad qđ dubiũ reſpõdetur, ꝙ nõ. q̃a quãdo aliqua duo inſunt ꝑ ſe ſpecie diſtinctis. illa nõ poſſunt i eſſe eidẽ. ſed ſic eſt ꝙ practicũ ⁊ ſpeculatiuũ inſunt noticijs eſſentialiter diſtinctis. ſicut patet ſexto methaphiſice. ergo nõ poſſunt ineſſe eidẽ noticie. ⁊ ꝑ cõſequẽs eadẽ noticia vel habitus nõ poteſt eſſe practicus ⁊ ſpeculatiuus. ergo ⁊c̃. ¶ Sed ꝯtra hoc arguit̃ tripliciter. Primo. de futuris ꝯtingẽtibꝰ deus habet notitiã ſpeculatiuã. ⁊ tamẽ ſi reuelaret ea alicui homini haberet noticiã practicã. igit̃ ⁊c̃. ¶ Scđo ſic. De rebꝰ naturalibꝰ eſt ſciẽtia ſpeculatiua. ⁊ tamẽ alchimiſte habẽt de ipis ſciẽtiã practicã. q̃a factiuã. igit̃ ⁊c̃. ¶ Tercio ſic. Intelligẽtie habẽt noticiã de moralibus q̃ nõ eſt practica. ſed ſpeculatiua. eo ꝙ nihil regulat. ⁊ tamẽ nos habemus noticiã practicã de moralibus. igitur idẽ habitus ſcientificꝰ poteſt eſſe practicus ⁊ ſpeculatiuus. Sed q̃a iſte rationes nõ cõcludũt. ideo ad illas reſpondet̃. Et ṗmo ad ṗmã dicitur ꝙ iſte noticie nõ ſunt eiuſdẽ ratiõis eo ꝙ deus ex ſua volũtate determinãte ea ad eſſe cognouit illa. ⁊ homo cui fieret reuelatio cognoſceret ex reuelatiõe. ¶ Ad ſcđam dicitur ꝙ ſciẽtia alchimiſtaꝝ de rebꝰ naturalibꝰ eſt ſpeculatiua. tamẽ ars faciẽdi aliqua ſimilia naturalibꝰ eſt practica. ſicut ſi hoĩ daretur ars ꝓducẽdi roſaꝫ illa eſſet ars practica. ¶ Ad terciã dicitur ꝙ prudẽtia vbicũqꝫ reperitur eſt practica. ⁊ licet nõ regulet actualiter oꝑatiões. ſufficit tamẽ ꝙ regulet habitualiter. ¶ Sed quereres an logica ſit factiua ſui obiecti. qđ eſt ſcđa intẽtio Dicẽdũ eſt ꝙ nõ. qđ ꝓbatur quadrupliciter. Primo ſic ſcđm philoſophum ṗmo poſterioꝝ. de ſubiecto ſciẽtie debet p̄ſupponi ſi eſt. ergo nulla ſciẽtia facit ſuũ ſubiectũ. ¶ Scđo ſic. Si logica faceret ſuũ ſubiectum vel hoc eſſet inquãtũ logicꝰ vel inquãtũ nõ logicꝰ. Nõ inquãtũ nõ logicus. q̃a eſt repugnãtia in obiecto. Nec inquãtũ logicus. eo ꝙ ipe faceret vnũ ſubiectũ ⁊ ſupponeret aliud. ⁊ ꝑ cõſequẽs in logica eſſent duo obiecta. qđ eſt incõueniẽs. ¶ Tercio ſic Noticia dicitur cauſari de obiecto ⁊ a potentia. ergo nulla noticia eſt cauſatiua ſui obiecti. eo ꝙ tũc eſſet circulus in cauſando. ⁊ idẽ eſſet cauſa ⁊ cauſatũ reſpectu eiuſdẽ. quod eſt inconueniens. ¶ Quarto ſic. Mẽſuratũ ſemꝑ debet p̄ſupponere ſuã mẽſurã. ſed obiectũ eſt mẽſura ſciẽtie. ergo ſciẽtia nõ eſt cauſatiua ſui obiecti. Minoꝛ eſt ariſtotelis ṗmo methaphiſice. quare relinquitur ꝙ logica nõ eſt factiua ſui obiecti. Et hoc de ſecundo articulo.

Quantũ ad terciũ articulũ ſit hec

cõcluſio reſpõſalis ad queſituꝫ. Logica eſt ſciẽtia ſimpliciter ſpeculatiua ⁊

cũ reſolutiõe text⁹ ad ĩtẽtionẽ ſcoti

nullo modo practica. Que cõcluſio ꝓbatur ſic. qa illa ſciẽtia eſt ſimpliciter ſpeculatiua que eſt naturaliter prior praxi. nec directiua praxis. ſed logica eſt huiuſmodi. igitur. Minor ꝓbatur. qa logica nõ eſt directiua niſi actuũ intellectus. q nõ ſunt praxes. vt viſum eſt in primo articulo. ¶ Diſtinguũt tamẽ aliq dupplicẽ ſciẽtiã practicã. Nã quedã eſt directiua que dictat aliqd eſſe faciẽdũ vel nõ faciẽdũ. ꝓſequẽdũ vel fugiẽdũ. ⁊ talis non eſt logica. Alia eſt oſtẽſiua. que nõ dictat aliqd eſſe faciẽdũ vel nõ faciẽdũ ſed tm̃ oſtẽdit quõ eſt faciẽdũ vel nõ faciẽdũ. ⁊ ex qbus ⁊ qualibus. vt ars domificatiua nõ dictat domũ eſſe faciẽdũ. ſed oſtẽdit quõ eſt faciẽda. ⁊ ex qbus ⁊ qualibus. ⁊ talis poteſt eſſe logica. nã logica nõ dictat ſylogiſmũ eſſe faciẽdũ. ſed oſtẽdit ex qbus ⁊ qualibus. ⁊ quõ ſit faciẽdus. Sed quia hec oppinio eſt falſa ⁊ contra prius determinata. ideo ꝓ nunc relinquenda.

Ad rationes ante oppoſitum

Ad p̃mã dicit̃ ꝙ minor eſt vera de logica vtẽte. ſed nõ de logica docẽte. Aliter dicitur ꝙ aſſumptũ eſt impoſſibile. videlicet ꝙ aliqua ſciẽtia faciat ſuũ obiectũ. vt viſum eſt ĩ tercio dubio ſcdĩ articuli. Aliter dicitur ꝙ maior eſt falſa. qa illud nõ ſufficit ad ſciẽtiam practicam. ſed cum hoc requiritur ꝙ ſit directiua praxis.

Ad ſcdam dicit̃ negando minorẽ Et ad ꝓbationẽ dicitur ꝙ nõ om̃is operatio ſcdm electionẽ eſt praxis ꝓ ꝓpriiſſime dicta. ſed ſolũ illa que eſt alterius potentie ab intellectu. quare argumentationes non ſunt praxes. nec per cõſequens logica earuꝫ directiua erit practica. Sola em̃ illa ſcientia eſt practica que pro obiecto habet praxim propriiſſime dictam.

Ad terciam dicitur ꝙ ipſa eſt ad oppoſitum. Et hoc ſic. quia aſſumpta maiore. adde minorem. methaphiſica diuiditur in vtentem ⁊ docentem ergo methaphiſica eſt practica. ꝯcluſio eſt euidẽter falſa. g̃ maior. Minor em̃ cõceditur. quia om̃es alie ſcientie vtuntur methaphiſica quantum ad principia communia. que ſunt dignitates quas accipiunt omnes alie ſcientie a methaphiſica. vt patet per philoſophum quarto methaphiſice.

Ad q̄rtā dicit̃ ꝙ maior eſt vera ſi talis ſciētia eſt de operabilibus a nobis opatiõe practica. cuiuſmodi non eſt operatio qua fiũt intentiões ſecũde. diffinitiões. diuiſiões ⁊ argumentatiões. Et ſic neganda eſt minor.

Ad q̄ntā dicit̃ ꝙ maior eſt vera ſi ille habitus ſit directiuus in opatiõe que eſt praxis ⁊ alteriꝰ generis a ſpeculatiõe. ⁊ tũc minor eſt falſa ꝙ logica eſt huiuſmodi. non eñ dirigit niſi in actu ratiõis q̄ nõ eſt praxis. vt patet ex p̄mo articulo. Logica etiā non eſt prior praxi. nec ꝯformatiua praxis. quare non eſt ſciētia practica. ſed ſpeculatiua. ⁊ cetera.

Querit̃ tercio vtrũ logica que eſt pars philoſophie ſit de argumētatione tanq̃ʒ de ſubiecto p̄mo. Et arguitur p̄mo contra p̄mā partē. Tm̄ tres ſunt partes philoſophie. ſcilicet phiſica. methaphiſica ⁊ mathematica. ſed logica nõ eſt aliqua iſtarum partiũ. ergo logica nõ eſt pars ph̄ie. Maior patet ꝑ philoſophũ ſexto methaphiſice diuidētē philoſophiam tm̄ i illas tres partes p̄dictas. Minor eſt nota. igitur logica nõ eſt pars philoſophie.

Scđo arguit̃ ſic cõtra aliā partez Intentio ſcđa in cõmuni ſumpta eſt ſubiectũ logice. ergo nõ argumentatio. Tenet ꝯſequētia. q̄a vnius habitꝰ eſt tm̄ vnũ ſubiectũ. Cõſequēs patet ꝑ auicennā dicentē. Logica eſt de ſcđis intētiõnibꝰ adiũctis primis.

Tercio ſic. Sicut ſe habet methaphiſica ad ens reale. ita ſe habet logica ad ens ratiõis. ſed methaphiſica eſt de ente reali tanq̃ʒ de ſubiecto. ergo logica eſt de ente ratiõis tanq̃ʒ de ſubiecto. Et hoc ꝯfirmatur ꝑ philoſophũ q̄nto methaphiſice dicentem Circa idē laborat methaphiſicus. dyaleticus ⁊ ſophiſticus. ſed methaphiſicus reſpicit ens nature pro obiecto. igitur et logica ens rationis.

Quarto ſic. Oĩs ſcientia acq̄rit̃ ꝑ argumētationem. ergo ſi de argumētatiõe ſit ſciētia illa acq̄ritur ꝑ argu-

mentationē. Sed hoc eſt impoſſibile. igit᷑. Sed' impoſſibilitas ꝯſequētis patet. q̇a vel illa argumētatio eſſet nota vel ignota. Nō ignota, q̇a tūc ꝑ ip̄am nō acquireret᷑ ſcientia. Nec nota. q̇a aut hoc eſſet ꝑ ſe. qḋ nō eſt verū. vel ꝑ aliā. ⁊ ſic eſſet proceſſus in infinitū.

Quinto ſic. Illud eſt ſubiectuꝫ in aliqua ſcientia qḋ eſt ꝓ̇ncipaliſſimū inter oīa ꝯſiderata in illa ſcientia. et de quo demonſtrant᷑ paſſiones. ⁊ ad qḋ alia reducunt᷑. ſed ſylogiſmus eſt huiuſmodi. igit᷑ eſt ſubiectū attributionis logice ⁊ nō argumentatio.

In oppoſituꝫ arguit᷑ ꝑ oēs expoſitores logice. q̇ ꝯmuniter oēs dicūt noticiā illā que logica dicit᷑ eſſe ſciētiā vnā rationalē ⁊ partē philoſophie. habentē ſylogiſmū vel argumētationē pro obiecto primo. ¶ In queſtione erunt tres articuli ſicut in ꝓ̄cidentibus. ¶ Quantū ad primū articulū.

Sciēdū eſt ꝓ̇mo q̄ ꝓ declaratione ꝓ̇me partis tituli queſtionis ponit᷑ hec diſtictio. Philoſophia accipit᷑ dupplicit᷑. Vno modo generalit᷑. ⁊ hoc modo ſic diffinit᷑. Philoſophia ē app̄hēſio veritatis cuiuſcūqꝫ entis ſiue a nobis ſiue a natura cauſati. ¶ Ab alberto vͦ ſic diffinit᷑ philoſophia. Eſt app̄hēſio cuiuſlibet admirabilis ꝑ ꝓ̇ncipia eius qḋ admirat᷑. Eſt aūt admiratio agonia mentis ſuſpenſioqꝫ cordis ex ſtupore magni ꝓdigij ꝓuenīēs in ſenſu apparentis cū deſiderio inueniēdi cauſam. ¶ Admirabile vͦ ſic ab eo diffinit᷑. Eſt cuius cauſa eſt occulta, inuētioqꝫ rara. ¶ Alio modo capit᷑ philoſophia ſpecialit᷑ ꝓ app̄henſione veritatis cuiuſcūqꝫ entis a natura cauſati. ⁊ illo modo capit᷑ philoſophia ꝓprie. ¶ Diuidit᷑ aūt philoſophia generalit᷑ dicta ī philoſophiā realē. moralē ⁊ rationalē. ſiue ſermotionalem. Sed philoſophia ſpecialit᷑ capta diuidit᷑ in philoſophiā que eſt de entibus naturalibus ⁊ mobilibus. ⁊ mathemathicā que eſt de ſeparatis a motu ⁊ materia ſenſibili tā ſ̄m rationē, ⁊ ī methaphiſicā q̄ ē de ſepatis a motu ⁊ materia ſenſibili tam ſcḋm eſſe qꝫ ſcḋm rationē. Philoſophia vͦ moralis diuidit᷑ in ethycā. pollitica. yconomicā ⁊ monaſticam. Ethyca tradit᷑ ab ariſtotele in decē libris ethycoꝝ. ⁊ ꝯſiderat modū viuendi in cōmuni. Hoc eſt ethyca eſt de his que ſunt ꝯmunia ad oēm modū viuendi. ſiue ſolitarie. ſiue domeſtice. ſiue ciuiliter vel pollitice. ¶ Pollitica vͦ ꝯſiderat de regimine pollicie vel ciuitatis ⁊ de modo viuendi ciuilit᷑. ⁊ illa tradit᷑ ab ariſtotele in pollliticis. Yconomica aūt tractat de regimine domus vel fami-

Queſtiões veteris ac noue logice

lie. ⁊ de modo viuendi domeſtice. ⁊ illa tradit̃ ab ariſtotele in yconomicis Monaſtica v̊o ꝯſiderat de regimine vnius ho̅is. ſiue de modo viuēdi ſolitarie. ⁊ illa nō inuenit̃ tradita ab ariſtotele. ¶ Sed philoſophia ſermotionalis ſiue rationalis diuidit̃ in grāmaticā. logicā ⁊ rethoricā. ¶ Ex his dictis dicit̃ primo ꝙ logica docēs eſt pars philoſophie generalit̃ dicte. vt patet ex dictis. Scd̄o patet. q̄a ip̄a nō eſt pars philoſophie ſpecialiter dicte. vt. probat prima ratio ante oppoſitum.

Sciēdū eſt ſcd̄o ꝙ ꝓ declaratiōe ſcd̄e particule queſtiōis ponunt̃ quedā diſtinctiones. Prima eſt alberti magni. Triplex poteſt aſſignari ſubiectū in aliqua ſciētia. ſcilicet ꝯmune ſpeciale ⁊ ſpecialiſſimū. Subiectū cōmune eſt illud qd̄ eſt ꝯmunius inter oīa que cōſiderant̃ in ſcientia. ⁊ ſic ens ratiōis poteſt dici ſubiectū logice Sed ſubiectū ſpeciale eſt qd̄ eſt adequatū ſciētie. ⁊ in ea principaliter cōſideratur. Subiectū v̊o ſpecialiſſimū eſt principalior pars ſubiecti ſpecialis. Vnde ſcd̄m ip̄m argumentatio dicit̃ ſubiectū ſpeciale logice. Sylogiſmus aūt ſpecialiſſimū. ¶ Secūda diſtinctio. Subiectū ſcientie adhuc eſt duplex. ſcilicet formale ⁊ materiale. Subiectū formale eſt illa ratio formalis ſub qua aliqd̄ cōſideratur in ſcientia. ⁊ ad quā oīa cōſiderata in ſciētia habent attributionem. ⁊ tale ſe habet ad ſubiecū materiale vt abſtractuꝫ ⁊ cōcretū quādo ſibi eſt ꝓpriū nomen impoſitū. ⁊ vbi nō eſt ꝓpriū nomē impoſitū. ip̄m circūloquimur ꝑ ꝓpriā paſſionē ſubiecti. Sed ſubiectum materiale eſt illud cui primo ⁊ adequate conuenit illa ratio formalis ſeu ſubiectū formale. ¶ Vnde in logica ſubiectū formale eſt ratio deueniendi de noticia noti ad noticiam ignoti. Sed materiale ſubiectum eſt vel argumentatio vel ſylogiſmus. ¶ Tercia diſtinctio. Logica accipitur dupliciter. Vno modo vt eſt ab ariſtotele tradita in libris logice. Alio modo vt eſt complete tradita. ¶ Quarta diſtinctio. Argumentatio accipitur duppliciter. Vno modo prime intentionaliter ſiue pro denominato. et ſic eſt oratio compoſita ex antecedente ⁊ cōſequente ⁊ nota illatiōis. Alio modo accipitur formaliter. ⁊ ſic eſt quedā relatio rationis fundata in argumentatione prime intentionaliter capta. ¶ Diffinit̃ autē ſic argumentatio. Eſt ratiocinatio mentē arguens ⁊ conuincens ad procedendum de noticia noti ad noticiaꝫ ignoti. ¶ Ex his eliciuntur quedā dicta. Primū Argumentatio nō eſt ſubiectū adequatū logice complete. Patet. q̄a non conuenit ſibi primo ⁊ adequate ratio formalis ſubiecti vel logice. que eſt ratio deueniendi de noto ad ignotū. Illa eīm ratio non ſolum cōuenit ar-

gumentationi. ſed etiam diffinitioni ⁊ diuiſione. ¶ Secūdm dictū. Argumē-tatio nō eſt ſubiectum adequatum logice tradite ab ariſtotele vt poſtea probabitur. ¶ Terciū dictū. Modus ſciendi eſt ſubiectū adequatum lo-gicecomplete. Patet. qa ſibi adequate conuenit ratio formalis ſubiectiua logice complete. vt in ſequentibus videbitur.

Sciēdū tercio ꝙ ſubiectū ꝓmū ſic

diffinitur a doctore ſubtili in opere anglicano. Eſt quod primo v̓tualiter continet oīes veritates illius habitus cuius eſt ſubiectū. Et debet intel ligi de veritatibus neceſſarijs. qa veritates contingentes nō continentur in aliquo primo ſubiecto v̓tualiter. ¶ Unde eſt aduertendū ꝙ continere virtualit̄ poteſt intelligi dupplicit̄. ſcilicet v̓tualit̄ actualiter. ⁊ v̓tualit̄ po-tentialiter. Uirtualiter actualiter continet ſubiectum proprias paſſiones que ab ipſo oriuntur. Uirtualiter potentialiter continet ſubiectū paſſio-nes ſuorum inferiorꝫ que inſunt ip̄is non per rationem ip̄ius ſuperioris ſed per ꝓprias rationes ip̄orꝫ. Primū igitur ſubiectum alicuius ſcientie vnius generis continet v̓tualiter actualiter vel potentialiter omnes veri tates que principaliter tractātur in iſta ſcientia cuius eſt ſubiectum. Ue ritates v̓o minus principaliter conſiderate ad ip̄m reducuntur ⁊ habent attributionem. ſicut philoſophus quarto methaphiſice reducit ad ſub-iectū eiꝰ qđ eſt ens inquantū ens generationē que eſt via ad eſſe ⁊ corru-ptionem que eſt via ad non eſſe. Et ſimiliter negationes ⁊ priuationes q̄ priuant ipſum eſſe. ⁊ cetera. que aliquo modo habent attributionem ad ſubiectum primū. Unde primū in propoſito eſt illud quod nō depēdet ab alio. ſed alia dependet ab ip̄o. Hoc eſt circumſcripto oīi alio a ratio-ne obiecti per poſſibile. vel impoſſibile manente intellectu ⁊ ratione for-mali adhuc contineret. ¶ His ſuppoſitis probatur predicta diffinitio Primo ſic. Oīs veritas ſcientialis neceſſaria eſt mediata vel immedia ta ſed ſubiecum primū continet tam veritatem mediatā ꝙꝫ immediatā. igitur. Minor patet primo de immediatis. qa in ip̄is ſubiectum conti-net virtualiter predicatuꝫ. quia ponitur in diffinitione. ſicut in diffinitio ne proprie paſſionis. Ueritas aūt totius ꝓpoſitionis virtualiter con-tinetur in predicato ⁊ ſubiecto. ⁊ per conſequens ſubiectum continet vir-tualiter veritatem cuiuſlibet propoſitionis immediate. ſed huiuſmodi ꝓ-poſitiones. cum ſint principia continent veritates mediatas omniū cō-cluſionum vt patet. ergo de primo ad vltimuꝫ ſubiectum primum conti net virtualiter veritatis totius habitus.

¶ Scđo ſic. Subiectū ſcientie ſe habet ad habituꝫ ſicut cauſa equiuoca ⁊ adequata. ſed cauſa equiuoca ꝯtinet virtualiť effectū ⁊ nō formaliter. ⁊ ſi ſit adequata ꝯtinet totū. igiť ſubiectū p̄mū ꝯtinet v̓tualiter totū habituꝫ adequatū. Sed ꝯtra hāc diffinitionē arguiť multipliciter. Primo ſic. Noticia ſubiecti nō ꝯtinet virtualiter noticiā paſſiōis. q̄a ſi ſic ſequereť ꝙ ſubiectū ⁊ ꝓpria paſſio diſtinguerentur realiter. q̄a talis ꝯtinētia ſcđm ponētes eā eſt cauſalis ⁊ effectiua. Multe aūt ſunt paſſiones que ſunt alie res a ſubiecto. ¶ Scđo ſic. Oīs noticia ꝯtinēs p̄mo v̓tualiter aliā. ꝯtinet etiam oēm noticiā ſine qua illa alia cauſaliter nō poteſt haberi. ſed noticia ſubiecti adequati ſcientie nō ſemꝑ ꝯtinet oēm noticiā ſine qua cauſaliter noticia paſſiōis nō poteſt haberi. igitur. Minor ꝓbatur de illis paſſionibus que ꝯnotant res diſtinctas a ſubiectis. vt beatificabile reſpectu creature intellectualis ⁊ informabile reſpectu materie. Informabile enim quottat formā. ⁊ que eſt alia res a materia. ¶ Tercio ſic. Si de ratiōe p̄mi ſubiecti eſſet ꝯtinere primo virtualiter oēs veritates. ſequeretur ꝙ eadem veritas numero eſſet ꝯtenta a diuerſis ſubiectis virtualirer p̄mo. Antecedens eſt impoſſibile. igitur. Cōſequētia patet. q̄a p̄ncipia ſciētie ſubalterne ſunt cōcluſiōes in ſciētia ſubalternāte. ſicut patet de muſica ⁊ arithmetrica. ergo ſunt ꝑ ſe de ꝯſideratiōe vtriuſqꝫ. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ꝯtente v̓tualiter p̄mo in ſubiecto eoꝝ ſtante ſuppoſito impoſſibilitas ꝯſequētis. Patet. q̄a qđ ꝯtinetur virtualiter p̄mo in aliquo nulli ꝯuenit niſi ꝑ rationē ipius. ſi ergo duo ſubiecta ꝯtinerēt v̓tualiter p̄mo eandem veritatē numero qđlibet eoꝝ cōtineret ꝑ rationē alteri⁹. ⁊ ſic nullū ꝯtineret p̄mo v̓tualiter. q̄a qđlibet dependeret ab alio in ꝯtinendo. ¶ Quarto ſic. Qđ ꝯuenit per ſe ⁊ formaliter medio vt diſtinguitur a ſubiecto. nō eſt formalis ⁊ q̄ditatiua ratio ſubiecti ſed v̓tualis cōtinētia cōcluſiōis demōſtrate conuenit ex ſe ⁊ formaliter medio vt diſtinguitur a ſubieito. q̄a mediū habet rationeꝫ cauſe. ⁊ ꝓpter quid reſpectu cōcluſiōis. ¶ Propter iſtas ratiōes ⁊ alias cōcludit gregorius de arimino ꝙ p̄dicta ratio ſubiecti p̄mi eſt inſufficiens. ideo aliter dicit ꝙ ſubiectū primū alicuius ſciētie eſt qđ eſt p̄mū p̄mitiue attributionis. vel p̄mū p̄mitiue p̄dicatiōis. vel p̄mū tā p̄mitiue attributiōis qꝫ p̄dicatiōis. ſicut ſubiectū logice qđ eſt ſylogiſmus reſpectu aliquoꝝ cōſideratorum in logica. cuiuſmodi ſunt termini ⁊ ꝓpoſitiones eſt p̄mū p̄mitiue attributiōis. ⁊ reſpectu ſylogiſmi demonſtratiui. dyaletici ⁊ ſophiſtici eſt p̄mū primitiue p̄dicatiōis. Sed q̄a p̄dicte ratiōes nō cōcludunt. ideo reſpondendū eſt ad ipas. Ad primā ꝙ talis cōtinētia nō eſt ꝓprie cauſalis ꝓductiua in eſſe reali. ſed bene eſt ꝓductiua in eſſe cognito ⁊ obiectiuo ꝑ

cũ reſolutõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

quanto mediũ ⁊ cauſa idẽ ſunt. vt dicit ariſtoteles ſcd̃o poſterioꝝ. Subiectũ aũt eſt mediũ ⁊ ratio cognoſcẽdi paſſionẽ. igitur ⁊ cauſa ſcilicet ĩ cognoſcendo. Ad ſcd̃am poteſt ꝯcedi maioꝛ de ꝯtinentia ꝑ ſe. licet nõ p̃mo ſicut triangulus p̃mo ꝯtinet equalitatẽ triũ anguloꝝ duobus rectis. ſed nõ p̃mo ⁊ adequate ꝯtinet om̃e illud ſine q̊ nõ poteſt cognoſci equalitas anguloꝝ. licet bene per ſe. Et ad minorem dicit̃ ꝙ q̇ diſtincte ⁊ ꝑfecte cognoſcit ſubiectũ ſcd̃m illã rationẽ ſcd̃m quã ſubijcitur alicubi paſſioni cognoſcit om̃e illud ſine quo talis paſſio cognoſci nõ poteſt. vt ſi quis ꝑfecte cognoſceret materiã ſcd̃m illam rationẽ ſcd̃m quã ſubijcit̃ informabilitati. eti.i cognoſceret formã inquãtũ ſufficeret ad cognitionẽ informabilitatis. Vel dicẽdũ ꝙ ſicut reſpectus aptitudinalis. cuiuſmodi eſt paſſio poteſt eſſe ſine termino. ita ꝙ cognoſci ſine ip̃o ꝑfecte cognito. licet reqratur aliqua cognitio. ſcilicet cõfuſa illius termini. ¶ Ad terciã dicit̃ negando ꝯſequẽtiã. qa licet eadẽ veritas poſſit eſſe incluſa virtualiter in diuerſis ſubiectis. nõ tamẽ p̃mo. ſicut paſſiões ſuperioꝝ ſubiecti poſſunt includi virtualiter in ſubiecto inferioꝝ. ſed nõ p̃mo. ſic autẽ eſt in ſcientijs ſubalt̃nantibus ⁊ ſubalternis. ¶ Ad vltimã dicit̃ ꝙ virtualis continentia medij nõ excludit virtualẽ ꝯtinentiã ſubiecti. qa mediũ in demõſtratione potiſſima eſt diffinitio ſubiecti. ⁊ ideo idem eſt dicere ꝙ mediũ cõtinet virtualit̃ primo. ⁊ ꝙ ſubiectũ ꝯtinet virtualiter primo. ⁊ cetera.

Sciẽdũ q̊rto ꝙ adhuc aliter diffi-

nitur ſubiectũ p̃mũ ſiue attributiõis ſcd̃m ſcotũ in opere pariſiẽſi. Eſt qd̃ habet ꝯceptũ q̇ditatiuũ nõ incluſum virtualit̃ in aliquo priore ad ſcientiam ꝑtinẽtẽ p̃mo notũ ſcd̃m ꝓpriã eius cauſam formalẽ ⁊ abſolutã v̇tualiter ꝯtinẽs noticiã oĩm veritatũ illius ſcientie ⁊ adequatũ illi ſciẽtie cui⁹ eſt ſubiectũ. ¶ Ex qua diffinitiõe eliciunt̃ ſex ꝯditiões req̇ſite ad ſubiectum alicuius ſcientie. prima eſt ꝙ habeat ꝯceptũ q̇ditatiuũ. ⁊ ꝑ hoc excludũt̃ nõ entia. ¶ Scd̃a ꝙ nõ includat̃ virtualit̃ in aliquo priori ad ſcientiã pertinente. Et ratio. qa in eſſentialit̃ oꝛdinatis ſtandũ eſt ad aliqd̃ primum. ſed illa que pertinent ad eandẽ ſcientiã ſunt eſſentialit̃ oꝛdinata. nam concluſiões p̃ſupponũt p̃ncipia ſubiectũ ⁊ p̃dicatũ. ſubiectũ aũt p̃dicatum igit̃ ⁊ cetera. ¶ Tercia ꝯditio ꝙ ſit p̃mo notũ. Vnde philoſophus p̃mo poſterioꝝ. Opoꝛtet ſupponere de ſubiecto qd̃ eſt ⁊ quia eſt. ¶ Quarta ꝙ ſit notũ ſcd̃m ꝓpriã rationẽ formalẽ ⁊ abſolutã eius. Dicit̃ aũt ꝓpriã: qa ſi eſſet notũ ſcd̃m rationẽ alteri⁹ noticia ei⁹ ꝯtineret̃ v̇tualiter in alio. Dicitur etiã formalẽ. qa ſcd̃m rationẽ accidẽtalẽ nihil poteſt eſſe ſubiectum alicuius ſcientie. Dicit̃ etiã abſolutã. qa ſi eſſet notũ ſcd̃m rationẽ eius re-

ciũ

ſpectiuã noticia eius cõtineret̃ in alia. Et iſta particula inducit dubietatẽ
de ſubiecto logice cũ ſit ens reſpectiuũ. ¶ Quinta cõditio ꝙ v̇tualit̃ cõti-
neat oẽs veritates illius ſcientie cuius eſt ſubiectũ. ⁊ iſta particula ſatis
declarata eſt in notabili ꝓcedenti. ¶ Sexta ꝙ ſit adequatũ illi ſciẽtie cuius
eſt ſubiectũ. Cõmunit̃ tamẽ ſolũ aſſignant̃ tres cõditiões ſubiecti attribu
tionis in aliqua ſciãtia. Prima eſt ꝙ ſit notũ in illa ſcientia de ip̃o q̇d eſt
⁊ q̇a eſt. nam hec duo oportet ꝓſupponere de ſubiecto demõſtratiõis an
te demõſtrationẽ. vt patet p̈mo poſterioꝝ. ¶ Scd̃a eſt ꝙ oĩa determina-
ta in ſciẽtia cuius eſt ſubiectũ ad ip̃m reducant̃ ⁊ ꝓpter ip̃m conſiderent̃.
aliter em̃ ab eius vnitate nõ ſummeret̃ vnitas ſciẽtie. ¶ Tercia eſt ꝙ ꝑ eiꝰ
quid eſt demonſtrant̃ paſſiões de eo. Nam ſcd̃m ariſtotelẽ p̈mo de aĩa
ip̃m qd̊ q̇d eſt ſiue ratio formalis ſubiecti eſt p̈ncipiũ demõſtrationis. ⁊
hec de primo articulo

Quãtũ ad ſcd̃m articulũ Dubitat̃

p̈mo vtrũ modus ſciendi ſit ſubiectũ logice cõplete. Pro huius dubij ſo
lutiõe ponunt̃ alique ſuppoſitiões. diſtinctões. diuiſiões ⁊ dicta. Prima
ſuppoſitio eſt ratio formalis ſubiectiua logice cõplete eſt ratio deuenien
di de noticia noti ad noticiã ignoti. Patet q̇a ad ip̃am habẽt attibutionẽ
quecũqꝫ in logica ꝯſiderant̃. ¶ Secũda ſuppoſitio. Logica ꝯpleta docet
oẽm modũ ſciendi vel notificandi ignotũ. ¶ Ex quo ſequit̃ ꝙ illud eſt ſub
iectũ logice cõplete cui tanq̃ꝫ inſtrumento p̈mo ⁊ adequato ꝯuenit ratio
formalis ſubiectiua logice complete que dicta eſt ⁊ ꝑ qd̊ quodlibet po-
teſt ignotũ notificari. ¶ Tercia ſuppoſitio. Triplex eſt modus ſciendi. ſci
licet diffinitio. diuiſio ⁊ argumentatio. Patet q̇a om̃e ignotũ vel eſt ꝯple-
xũ vel incõplexũ. Si ꝯplexũ ſic eius modus ſciendi eſt argumentatio acce
pta cõmunit̃. ꝑ eã em̃ qd̊libet ignotũ ꝯplexũ verũ vel falſum poteſt noti-
ficari. Et licet p̈ma p̈ncipia nõ poſſint notificari ꝑ argumẽtationẽ demõ-
ſtratiuã. tamẽ notificãt̃ ꝑ aliã argumẽtationẽ. vt ꝑ inductionẽ vel aliam.
Si v̇o ignotũ eſt incõplexũ. hoc eſt dupplicit̃. Vel q̇a eſt ignotũ quantũ
ad eſſentiã. ⁊ tunc eius modus ſciendi eſt diffinitio ꝯmunit̃ accepta. Aut
tale incõplexũ eſt ignotũ quo ad eius poteſtatẽ. ⁊ ſic eius modus ſciendi
eſt diuiſio. ¶ Prima diſtinctio. Diffinitio eſt quadrupler. ſcilicet deſcp̈ti
ua que indicat eſſentiã rei ꝑ accidẽtalia vt ꝑ genꝰ ⁊ ꝓpriũ. Alia eſt diffini
tio cauſalis. ⁊ eſt illa que dat̃ ꝑ cauſas extrinſecas diffiniti. que ſunt effici-
ens ⁊ finis. Alia eſt diffinitio q̇d nōis. ⁊ eſt oratio explicans q̇d ꝑ nomen
diffiniti ſignificat̃. ⁊ eſt tã ꝯplexoꝝ q̃ꝫ incõplexoꝝ. Alia eſt diffinitio q̇dita
tiua. que explicat eſſentiã rei ꝑ eſſentialia. Vnde albertus magnus ponit
aliquas regulas in om̃i diffinitiõe q̇ditatiua obſeruãdas. ⁊ aliqua vicia

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

ibi cauenda. Prima regula ꝙ oīa poſita in diffinitiōe qditatiua ſint eſſen-
tialia diffinito. ⁊ peccatū eſt ſi in ea ponaṫ aliqd accidētale. verꝫ tamen eſt
quādo aliquādo in diffinitiōe qditatiua ponunṫ accidētia ꝓpria vt circū-
loquanṫ differentiā eſſentialē diffiniti nobis ignotā. ¶ Scḋa regula ꝙ vl-
tima differentia in diffinitiōe poſita debet eſſe cōuertibilis cū diffinito. ⁊
peccatū huic regule oppoſitū eſt. ſi ipa nō eſſet ꝯuertibilis nec faceret to-
tā diffinitionē ꝯuertibilē. ¶ Tercia regula ꝙ in diffinitiōe genꝰ precedat
differentiā. ⁊ peccatū eſt ſi ecōtra fiat. ¶ Quarta regula ꝙ primū diffiniēs
debet eſſe notū in eſſentia. id eſt diffinitiue ⁊ poteſtate. id eſt diuiſiue apō
illum qui per ipm debet cognoſcere diffinitū. ⁊ peccatū eſt ſi pmū diffini-
ens nō eſſet ṗdicto modo notū. qḋ ꝯtingit quādo idē diffiniṫ p idem vel
ignotū per eque ignotū. vel ignotū per ignotius. ¶ Quinta regula ꝙ dif-
finitio explicet totā naturā diffiniti a pma potentia vſqꝫ ad vltimuꝫ actū.
id eſt differentiā tranſeūdo p oēs actus intermedios. ⁊ peccatū eſt ſi i ve
nādo diffinitionē aliqḋ eſſentiale diffinito obmitteret. vt habeṫ ab ariſto
tele ſcḋo poſterioꝝ. ¶ Scḋa diſtinctio. Diuiſio alia ē p ſe. alia ē p accidēs
¶ Vnde diuiſionis p ſe ſunt tres ſpecies. Vna eſt generis in ſpecies per
differentias. Alia eſt totius integralis in ſuas partes. vt domus diuidiṫ
in tectū. parietē ⁊ fundamentū. Alia eſt vocis in ſignificatiōes. vt huius
nōis canis in latrabile natiuū ⁊ celeſte. Similiṫ diuiſiōis p accidens ſunt
tres ſpecies. Nā alia eſt ſubiecti in accidētia. vt animaliū aliud ſanū. aliḋ
egrū. Alia eſt accidentis in ſubiecta. vt ſanoꝝ aliud homo. aliud brutum
Aliud eſt accidētis in accidētia. vt ſanoꝝ aliud albū aliud nigruꝫ ⁊ aliud
medio colore coloratū. ¶ Cōditiōes aūt reqſite ad diffinitioneꝫ ⁊ diuiſio-
nem que ⁊ quot ſint patet in ſimilis. ¶ Tercia diſtinctio. que etiaꝫ poſita
eſt in pmo articulo eſt iſta. Logica accipiṫ duppliciṫ. Vno mō vt eſt ab
ariſtotele tradita in libris ṗdicabiliū. ṗdicamētoꝝ. periarmenias. prioꝝ
poſterioꝝ. topicoꝝ ⁊ elencoꝝ Alio modo vt eſt cōpleta tradita. ¶ Ex his
inferunṫ quedā dicta. Primū. Logica nō eſt ſufficiēter tradita ab ariſto-
tele in ṗdictis libris. Patet. qa logica ꝯpleta docet oēm modū ſciēdi vel
notificādi ignotū. nec aliqua alia ſciētia docet hoc. ⁊ ideo eā vocat ariſto
teles modū ſciēdi. Sed in logica nobis tradita ab ariſtoteſte in libris ṗ-
dictis ſolū doceṫ modus ſciēdi ignotū ꝯpleꝝ. in nullo eñ ṗdictoꝝ libro
rū doceṫ modus diffiniēdi ⁊ diuidēdi. nec habemꝰ ab ariſtotele librū ſal-
tē ad nos tranſlatū vbi doceaṫ ars diffiniēdi ⁊ diuidendi. igitur ⁊ cetera.
¶ Scḋm dictū. Modus ſciendi in cōmuni nō eſt ſubiectū adequatū lo-
gice nobis tradite ab ariſtotile. licet bene ſit ſubiectū adequadum logice
complete. ¶ Prima pars huius dicti patebit in tercio articulo. Sed ſecū

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

da pars patet ex primo articulo.

Dubitaꝛ ſecūdo vtrū logica ſit de

ſecūdis intentionibus. ⁊ qd ſit ſecūda intentio. Pro dubio eſt aduerten-
dum ꝙ de qditate ſecundarū intentionū diuerſe ſunt opiniones. Eſt em̄
vna opinio que dicit ꝙ prima intentio nihil aliud eſt q̄ȝ terminus imme
diate ſignificans rem ad extra. vel qui nō eſt ſignū alicuius vel aliquorū
terminoꝝ aut ſignoꝝ. ſed ſolū eſt ſignū rei ꝓprie accipiendo rem vt diſtin
guitur ꝯtra ſignū. ſed ſecūda intentio eſt terminus nō immediate ſignifi
cans rem ad extra ſed ſignificat terminū vel ſignū rei ad extra. vt nomē et
verbū. Prime vō intentiones ſunt. vt homo animal ⁊ ſimilia. ¶ Ex quo
patet qa ſecunde intentiōes non ſunt entia realia capiendo rem ꝓprie vt
diſtinguiꝛ ꝯtra ſignū. ſed ſunt entia realia capiendo ens reale vt eſt com
mune ad rem ⁊ ad ſignū rei. ¶ Scḋa opinio conſiſtit in quatuor diſtincti
onibus. Prima eſt in qualibet re duo ſunt. Primū eſt ipa eſſentia vel qui
ditas. Scḋm eſt modus eſſendi. ¶ Scḋa diſtinctio. duplex eſt conceptꝰ
Quidā em̄ eſt pmarius ⁊ eſſentialis quo ſcilicet intellectus intelligit rem
ſcḋm ſe ⁊ quantū ad eius ꝓpriā naturā vel qditatē. Alius eſt cōceptus ſe-
cūdariꝰ ⁊ accidētalis quo ſcilicet intellectꝰ intelligit [illegible] cōparationē ad
aliā. vel quo intelligit aliqd ſup additū eſſentie rei. Verbi gratia. in homie
primo ꝯſiderat intellectus quiditatē vel eſſentiā eius abſolute. cuiꝰ eſſen-
tie conceptus repſentatiuꝰ diciꝛ eſſentialis. Scḋo ꝯſiderat in hoie modū
eſſendi ſue quiditatis. vt ſunt nō eſſe in alio vt in ſubiecto eſſe in pluribus
ſuppoſit. ⁊ ſic ḋ alijs. Et taliū modoꝝ eſſendi ꝯceptꝰ repſentatiuꝰ dꝛ ſcḋa
rius ⁊ accidētalis. ¶ Tercia diſtinctio intentionū alia pma alia ſecunda.
¶ Quarta diſtīctio tam pma intētio q̄ȝ ſcḋa poſſunt dupliciꝛ deſignari.
Vno mō abſtractiue. Alio mō ꝯcretiue. Prima intētio in abſtracto deſi
gnata eſt pmariꝰ ꝯceptꝰ vel pma intētio quā habemꝰ de re intelligendo
ipaȝ abſolute ⁊ q̄ȝtū ad eiꝰ eſſentiā. ȝ pma itētio i ꝯcreto eſt res itellecta ta
li itellectōe pmaria. vt hō vel aīal. Scḋa vō itētio abſtractiue deſignata eſt
ſecūdariꝰ ꝯceptꝰ quē habemꝰ de re intelligēdo modū eſſendi qditatis ipiꝰ
rei. vt intellectio q̈ intellectꝰ intelligit naturā hūanam i ꝯpatiōe ad multa
numero differētia qbꝰ ipa eſt cōicabilis dꝛ ſcḋa itētio i abſtracto ⁊ vocaꝛ
ſenſualitas. Sȝ ſcḋa itētio i ꝯcreto eſt ipa res vel natura ſecūdario ꝯcepta
ſcilicȝ ꝑ ꝯpatiōnē ad aliḋ. vt ſpecies. Et hec intētio ſcḋa ꝯcretiue deſigna
ta denoīatiue ꝑdicaꝛ de prima etiā ꝯcretiue deſignata vt ibi. hō eſt ſpeci-
es. ſenſus em̄ eſt. natura hūana ē intellecta eſſe in pluribꝰ numero differē-
tibꝰ. illa tn̄ denoīatio nō eſt intrinſeca qa formaliꝛ denominans ſcilicet in-
tellectio nō eſt ſubiectiue in denominato quod eſt res intellecta.

Si vlterius queratur de ſubiecto ſecūdarū intentionū. Ad hoc breuiter reſpōdetur ꝙ ſecūda intētio in abſtracto eſt in intellectu ſubiectiue cū ſit actus intelligēdi. Sed ſecūdarū intētionū in cōcreto quedā in nullo ſb iecto ſunt vt ſubſtātia. Alie ſunt in aīa vt ī ſubiecto. alie v͛o extra aīam. om nes tamē ſunt in aīa obiectiue. q̄a nunꝙ̄ aliqua res dicitur intentio pre ter actū intellectus. ipe eīn actus intellectus dicitur intētio. q̄a ꝑ ipm̄ ten dit intellectus in obiectū. ⁊ ipm̄ obiectū dicitur intentio inquantū eſt il lud in qđ tendit intellectus. ⁊ ideo nec homo nec animal habēt cōpletaꝫ ratione vniuerſalitatis. puta generis vel ſpeciei vel alterius ſecūde inten tionis ꝑter actū intellectus. ¶ Ex dictis ſequitur ꝑ modum corrolarij ꝙ nec ſecūde intentiones in abſtracto nec in cōcreto ſunt entia rationis. li cet ſecūde intētiones in abſtracto dependeāt ab intellectu effectiue. ⁊ ſint in ipo ſubiectiue cū ſint act⁹ ītelligendi. q̄a ſunt entia realia reponibilia ī ꝑ̄ma ſpecie qualitatis. Ipe etiā ī ꝯcreto deſignate ſunt entia realia. quia ſunt modi eſſendi q̄ditatū rerū. Et ſi ex hoc inferat̄ ꝙ logica ꝯſiderans ſecūdas intentiōes nō erit ſciētia rationalis. Ad hoc reſpōdet̄ ꝙ ſecunde intentiōes poſſunt dupplicit̄ ꝯſiderari. Uno modo ꝯſiderant̄ ꝑ ꝯparati onē ad intellectū in quo realiter exiſtūt vt in ſubiecto. ⁊ ſic de ipis eſt ſcie tia realis. ſcilicet philoſophia naturalis. Alio modo ꝯſiderāt̄ ꝑ ꝯparatio nem ad ꝑ̄mas intentiones quas extrinſice denominant. ⁊ reſpectu quaꝝ habent quaſi eſſe diminutū. ⁊ ſic de ipis eſt ſciētia rationalis. ſcilicet logi ca. ¶ Tercia oppinio eſt ꝙ ꝑ̄ma intentio eſt q̄ditas in eſſe q̄ditatiuo. id eſt q̄ditas ꝑ̄ciſa ab oī eo qđ nō ꝯuenit ſibi in ꝑ̄mo modo dicendi ꝑ ſe. Secūda v͛o intentio eſt aptitudo vel modus eſſendi ꝯſequēs q̄ditatē in eſſe q̄ditatiuo. ⁊ ꝑ̄dicabilis de ea in ſecūdo modo dicēdi ꝑ ſe ſicut aptitu do cōmunicabilitatis plurib⁹ differētib⁹ ſpecie aduenīēs animali dat ſibi rationē generitatis. ¶ Ex quo ſequit̄ ꝑ̄mo ꝙ oīs intentio eſt reſpectus fundamentalis neceſſario ꝯſequēs ꝑ̄mā intētionē. ¶ Scđo ſequit̄ ꝙ ſecū de intentiones nec quātū ad eſſe nec quātū ad ꝯſeruari dependent ab in tellectu. ſed habent eſſe in re circūſcripta cū operatione intellectus. Ani malitas eīn ſecluſo oī actu intellect⁹ eſt nata eſſe in pluribus. cū ergo ra tio vniuerſalis ſit aptitudo ad eſſendū in pluribus. ⁊ illa ſit in re omni ſe cluſa operatiōe intellectus. ſequit̄ ꝙ hec ſecūda intentio vniuerſalit̄ non dependet ab intellectu. ¶ Tercio ſequit̄ ꝙ licet ſecūde intentiōes ſint en tia realia. tamē nō ſunt in aliquo ꝑ̄dicamento determinato. q̄a ſunt reſpe ctus aptitudinales idē realiter ſuis fundamentis. que nō ſunt in vno ꝑ̄di camento. ¶ Quarta opinio eſt ꝙ ſecūde intentiōes ſunt relatiōes ratiōis

Pro qua oppinione ponunt̃ due diſtinctiones ⁊ aliqua dicta. Prima di
ſtinctio. Obiectū cognitū habet duplex eſſe. ſcilicet intētionale ⁊ reale. Eſ-
ſe intentionale eſt quo cognitū formalit̃ eſt in cognoſcente. Eſſe vero reale
eſt quo formaliter res exiſtit extra intellectū. Primū eſſe cauſat̃ ꝑ actū aīe
intelligentis. Scđm aūt per actū realis generantis aut cauſe extra ſe pro
ducentis aliq̄d. ¶ Secūda diſtinctio. Quidā eſt actus intellectiuus ſim-
plex quo obiectū ſimpliciter ⁊ abſolute. ⁊ ſcđm ꝓpriā naturā cognoſcit̃.
Alius eſt actus comparatiuus quo obiectū cognitū ad aliud compara
tur. ¶ Ex his dicitur primo ꝙ prima intentio eſt obiectū cognitū vel co
gnoſcibile ſuꝑ quo nata eſt fundari ſecūda intentio. Sed ſecūda intentio
eſt relatio rationis effectiue cauſata ab actu cōparatiuo intellectus dere-
licta in obiecto cognito ⁊ ad aliud cōparato in tali obiecto ſubiectiue exi-
ſtens. vt cū intellectus apphendit animalitatē ſcđm ſuā ꝓpriā naturā. et
videt ꝙ eſt communicabilis. tunc per actum comparatiuum eius ipſam
comparat multis differētibus ſpecie. ⁊ ex illa cōparatiōe ꝯſurgit vna re-
latio rationis que vocat̃ genereitas. habēs ꝓ fundamento animalitatē.
ſcđm eius eſſe cognitū. pro termino aūt multa differentia ſpecie ⁊ ꝓ cau
ſa efficiente intellectū ⁊ eius actū cōparatiuū. Ex quo ſequit̃ ꝙ ſecūde in-
tentiones quātū ad eſſe ⁊ cōſeruari dependēt ab actu intellectus. ¶ Secū
do dicit̃ ꝙ q̄uis ſecunde intentiōes habeāt extrema realia ⁊ realiter diſti
cta. tamē nulla ſecūda intentio eſt relatio realis. q̄a quelibet effectiue de-
pendet ab intellectu ⁊ eſt reſpectus actualis fundatus ſuꝑ obiecto. non
ſcđm eſſe reale. ſed cognitū. ¶ Sed quereret aliquis an ſecūda intentio ha
beat eſſe ſubiectiue in p̄ma. vel habeat ſolū eſſe obiectiue in intellectu Ad
hoc reſpondent aliqui ꝙ habeat eſſe ſubiectiue in p̄ma. ⁊ probant illud
tripliciter. primo ſic. Materia ⁊ efficiens nō coincidunt. vt vult ariſtote-
les ſecūdo phiſicoꝝ. ſed intellectus eſt cauſa ſecūdarū intentionum. ergo
nō eſt materia eaꝝ ⁊ ꝑ cōſequens nec ſubiectū. q̄a accidētia nō habēt ma
teriam niſi in qua. que dicit̃ ſubiectū illoꝝ. ¶ Secūdo ſic. Primo de aīa
dicit cōmentator ꝙ intellectus facit vniuerſalitatem in rebus. ſed vniuer
ſalitas eſt ſecūda intentio. ergo ſecūda intentio eſt ſubiectiue in re. ¶ Ter
cio ſic. Omē denominās formalit̃ eſt ſubiectiue in denominato. ſed ſecun
de intentiones denominānt p̄mas. ergo ſunt ſubiectiue in primis. Alij di-
cunt ꝙ intentiones ſecūde habent ſolū eſſe obiectiue in intellectu ⁊ deno
minant primas ſolū per denominationē extrinſecā. ſicut viſio que eſt in
oculo denominat extrinſice ⁊ obiectiue viſum. id eſt rem viſam. Et ꝓbāt
illud p̄mo ſic. Si ſecūde intentiōes eſſent ſubiectiue in p̄mis cū cauſant̃

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

ab intellectu ſequit̄ ꝙ intellectus erit potentia factiua. Antecedēs eſt falſum. ergo cōſequētia. Patet. qa intellectus cauſabit aliqd extra ſe. ¶ Secundo ſic. Qđ eſt ſeparatū ab aliquo ſcđm eſſe nō eſt ſubiectiue in illo. ſed ſecunda intentio eſt ſeparata ſcđm eſſe a pͥma. cū ſit in aīa. ⁊ pͥma ſit extra aīam. igit̄. ¶ Tercio ſic. Illud qđ denominat aliqd ſiue ſit ſiue nō ſit non eſt ſubiectiue in eo. ſed ſecūda intentio denominat pͥmā intentionem ſiue ſit ſiue nō ſit. Nam iſta eſt vera roſa eſt ſpecies. nulla roſa exiſtente. ſicut ſi aliqua roſa exiſteret. igit̄. Et ſic patet ꝙ vtraqꝫ pars poteſt teneri ꝓbabiliter. Prima tamē magis videt̄ eſſe de intentiōe ſcoti. ¶ Tercio dicit̄ ꝙ logica eſt de ſecūdis intentiōibus. nō quidē tanqꝫ de ſubiecto pͥmo. qđ patet. qa quedā ſecūda intentio vt ſylogiſmus eſt ei⁹ ſubiectū pͥmū. ſed ipa eſt de ſecūdis intētionibus tanqꝫ de his que cōmuniter ibi tranctantur

Dubitat̄ tercio vtrū logica ſit vtilis. ⁊ boneſta. ⁊ neceſſaria ad acqſitionē aliaꝝ ſcientiarū.

Pro quo dubio ponunt̄ alique diſtinctiones ⁊ aliqua dicta. Prima diſtinctio. Bonoꝝ aliud vtile aliud honeſtū ⁊ aliud delectabile. ¶ Secunda diſtinctio. Bonum vtile dicit̄ quadrupliciter. Primo modo dicit̄ bonū vtile qđ nō eſt appetibile ꝓpter ſe. ſed ſolū ꝓpter aliud. ſine quo etiā illud aliud poteſt acquiri Et hoc modo diſtiguit̄ cōtra bonū delectabile ⁊ honeſtū ⁊ neceſſariū. ¶ Scđo dr̄ bonū vtile qđ nō eſt appetibile ꝓpͭ ſe. ſed ſolū ꝓpter aliđ ſine q̄ tñ illđ aliđ nō pͭ acqͥri. ⁊ hoc mō diſtiguit̄ ꝯtra bonū delectabile et honeſtū. ⁊ coincidit cū bono neceſſario ex ſuppoſitōe ¶ Tercio mō dr̄ bonum vtile quod eſt appetibile propter ſe. ⁊ etiam propter aliud ſine quo tamen illud aliud poteſt acquiri. ⁊ hoc modo diſtinguitur a bono neceſſario ⁊ coincidit cū bono delectabili ⁊ honeſto. ¶ Quarto modo dicitur bonum vtile quod eſt appetibile propter ſe ⁊ etiam ꝓpter aliud. ſine quo etiam illud aliud non poteſt acquiri. ⁊ hoc modo bonum vtile coincidit cum bono neceſſario delectabili ⁊ honeſto. ¶ Tercia diſtinctio. Bonum honeſtum dicitur dupplic iter. Vno modo quod eſt appetibile ſolū propter ſe ⁊ nullo modo propter aliud vt vltimus finis. ⁊ tale nunqꝫ coincidit cum bono vtili. ¶ Alio modo capitur bonū honeſtum pro omni illo quod eſt appetibile ꝓpter ſe ſiue cum hoc ſit appetibile propter aliud ſiue non. ⁊ hoc modo coincidit cum bono vtili tercio ⁊ quarto modis. ¶ Quarta diſtinctio. Neceſſarium dicitur dupplic iter. Vno modo ſimpliciter ⁊ abſolute. ⁊ hoc modo illud dicitur neceſſarium quod ſic eſt ꝙ non poteſt non eſſe. vt deus. ¶ Alio modo dicitur neceſſarium ex ſuppoſitione ſeu neceſſitate conditionata.

Queſtiões veteris ac noue lõgice

Mis p̄miſſis ſit illḋ p̄mũ dictũ. Logica eſt vtilis quarto modo Patet
q̄a ip̄a eſt appetibilis ꝓpter ſe. ⁊ etiã ꝓpter aliud qḋ ſine ip̄a haberi nõ po
teſt. Unde ip̄ius logice ꝯmunit̃ diſtinguunt̃ quatuor vtilitates. Prima
eſt promptitudo diffiniendi. diuidendi ⁊ argumẽtatiões ꝯponendi. Se
cunda vtilitas eſt facilitas diſcernẽdi verũ a falſo. Tercia eſt promptitu-
do arguendi ⁊ reſpõdẽdi in om̃i materia. Per eã em̃ ſcitur q̄d antecedens
q̄d ꝯſe quẽs. q̄d repugnans. ⁊ q̄d ptinẽs. Quarta vtilitas eſt promptitu
do ſoluẽdi paralagiſmos peccãtes in forma ⁊ etiã in materia. ¶ Secũdũ
dictũ. Logica eſt neceſſaria neceſſitate ꝯditionata ⁊ ex ſuppoſitiõe. vtpo-
te ſi debeamus acq̄rere alias ſciẽtias. patet. q̄a p ip̄am cognoſcim⁹ oẽm
modũ ſciẽdi ⁊ p nullã aliã. ſed oīs ſciẽtia acq̄ritur p aliquẽ modũ ſciendi
ergo logica eſt neceſſaria ad acq̄ſitionẽ. ¶ Terciũ dictũ. Logica eſt bonũ
honeſtũ ſecũdo modo dictũ. patet. q̄a ip̄a eſt ꝓpter ſe appetibilis ⁊ etiam
ꝓpter aliud. ⁊ tale bonũ honeſtũ ſimplicit̃ ⁊ neceſſariũ coincidunt cũ vti
li quarto modo dicto. patet. q̄a ſcḋm tulliũ bonũ honeſtuȝ eſt qḋ ſua vi
nos trahit. ⁊ ſua dignitate nos allicit. ſed logica eſt huiuſmodi. igit̃. Et tã
tum de ſecundo articulo.

Quãtũ ad terciũ articulũ ſit hec cõ

cluſio reſpõſalis ad queſitũ. Sylogiſmus eſt ſubiectũ attributiõis adeq̃-
tũ totius logice nobis tradite ab ariſtotele. Probat̃ ſic hec ꝯcluſio. quia
diffinitio ſubiecti attributiõis ⁊ ꝯditiõis ei⁹ ꝯueniũt ſylogiſmo reſpectu
logice nobis tradite ab ariſtotele igit̃ ſylogiſmus eſt ſubiectũ ei⁹. ⁊ ſi di-
catur idẽ nõ eſt ſubiectũ adequatũ totius ⁊ partis. ſed ſylogiſmus ſimpli
citer eſt ſubiectũ noue logice vel libri prioꝝ. vt videbit̃ ibidẽ. ergo non eſt
ſubiectũ adequatũ totius logice. Ad hoc reſpõdet̃ p hanc diſtinctioneȝ
Sylogiſmus ſimpliciter accipit̃ dupppliciter. Uno modo vt ſimpliciter
idẽ eſt qḋ incõtracte. ⁊ ſic ſylogiſmus ſimplicit̃ eſt ſylogiſmus ꝯſideratus
ſcḋm eius rationẽ generalẽ p̄ciſam. quõ eſt ſubiectũ libri prioꝝ. Alio mo
do accipit̃ ſimpliciter vt idẽ eſt q̄ vniuerſaliter quo ad oẽs partes ſubie-
ctiuas ⁊ ſuas ꝓprietates tm̃. ⁊ ſic ſylogiſmus ſimplicit̃ eſt ſubiectũ in no-
ua logica. Alio modo dicit̃ ſimplicit̃ idem qḋ vniuerſaliter quãtũ ad oẽs
eius partes. tam ſubiectiuas q̃ȝ integrales ⁊ ſuas ꝓprietates. ⁊ ſic ſylogiſ-
mus ſimpliciter eſt ſubiectũ adequatũ logice nobis tradite ab ariſtotile.

Ad ratiões ante oppoſitũ. Ad pri

mam patet ſolutio ex primo notabili.

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

Ad ſcđam dicit̄ ꝙ logica eſt de ſe-
cundis intentionibus, nō tanq̄ȝ de obiecto primo. ſed tanq̄ȝ de his q̄ cō
muniter tractant̄ in ea. Et eſt de quadā ſecūda intentione tanq̄ȝ de ſubie-
cto primo.

Ad terciā dicit̄ ꝙ ens ratiōis i cō
muni nō eſt ſubiectū logice. qa intentio logice nō eſt docere ens rationis
ſub formali eius ratione. ſed eſt de quodam ente ratiōis ſicut de ſubiecto
primo. ſcilicet de argumentatione ſcđm opinionē alberti magni. vel de ſy
logiſmo ſcđm doctorē ſubtilē. Et ad cōfirmationē ꝙ nō om̄e illud eſt ſub
iectū in logica circa qđ cōmuniter laborat̄. Nam circa multa laborat̄ in
ſcientia quoꝝ tamen nullū eſt ſubiectū primū in ea. vt patet de ſe.

Ad quartā dicit̄ ꝙ logica acquiri
tur ꝑ ſylogiſmū. ſic ſcȝ ꝙ ꝑ quēdā ſylogiſmū naturalē ⁊ naturalit̄ notū ac-
q̄ritur q̄dā habit⁹ imperfectus ꝑ quā formant̄ argumētationes artificia
les ꝑ quas habitus logice eſt adequatus ſcđm eſſe perfectū ⁊ in eodē in-
ſtanti magno acq̄ritur logica ꝑfecte ⁊ habitus ſcientificus de ſylogiſmo
Acq̄ritur etiā habitus ſcientificus ⁊ noticia ꝑfecta de ſylogiſmo illo per
quē acq̄ritur ipſa logica. qa ille ſylogiſmus ꝑ quē acq̄ritur ſciētia de ſylo-
giſmo eſt ſylogiſmus. igit̄ generat ſcientiā de ſeipſo. vt ſi q̄s iudicaret fu-
rem eſſe ſuſpendēdū ⁊ ip̄e eſſet fur ip̄e iudicaret ſeip̄m.

Ad q̄ntā patet qđ ſit dicendum iu
xta diuerſitatem opinnantium.

Cum ſit neceſſariū
q̄riſaroꝝ ⁊ ad noticiā eoꝝ ⁊c
Jtee eſt liber purphirij. i quo principalit̄ detēminat de q̄nq̄ȝ vniuerſalib⁹
q̄ ꝯmunit̄ ſic intitulatur. Incipiūt yſagoge purphirij in cathegorias ari-
ſtotelis. In quo titulo dicitur primo yſagoge. qđ eſt dictio greca compo
ſita ex duabus dictionibus grecis. videlicet ab yſos qđ eſt intro. ⁊ gogos
ductio. inde yſagoge. id eſt introductiones. ⁊ per hoc tangitur cauſa for-
malis ſiue modus procedendi huius libri. Dicitur ſcđo purphirij. ꝑ qđ

tangiẗ cauſa efficiẽs huiꝰ libri. Et etiã poniẗ ad differẽtiã dyoniſij ariopa-
gite. Diciẗ tercio. in cathegorias ariſtotelis. qͦ debet exponi. id eſt in p̄di
camẽto ariſtotelis. ꝑ qͦ tangiẗ cauſa finalis extrinſeca. ¶ Diuidiẗ autem
iſte liber p̄ma ſui diuiſiõe in ꝓhemiũ ⁊ tractatũ. Prohemiũ diuiditur in
tres partes. In p̄ma oſtẽdit huiꝰ ſciẽtie vtilitatẽ. In ſcd̾a ponit modum
ꝓcedẽdi. ⁊ quaſdã queſtiões difficiles a ꝯſideratiõe huiꝰ libri abijcit. In
tercia oſtẽdit quos philoſophos eſt imitaturꝰ in traditiõe huiꝰ ſcientie.
In p̄ma ergo parte ponit vnã ypoteticã cauſalẽ. in cuiꝰ antecedẽte ponũ
tur cauſe ſue intẽtiõis. que ſunt vtilitates huius libri. Et in ꝯſequẽte po-
nitur intẽtio ſua alloquẽdo griſaroriũ diſcipulũ ſuũ. ad quẽ hoc opus di
rexit dicẽs. O griſarori cũ ſit neceſſariũ. id eſt ꝓutile. noſſe. id eſt nouiſſe qd
ſit genus. qd differẽtia. qd ſpecies. qd ꝓpriũ ⁊ qd accidẽs. Ad eã doctrinã
p̄dicamẽtoꝝ q eſt apud ariſtotelẽ. id eſt ad acqrẽdũ ſciẽtiã p̄dicamẽtorũ
ab ariſtotele traditã Et etiã ad diffinitionũ aſſignationẽ. id eſt ad ꝯponẽ
dũ diffinitiões. ⁊ etiã ſit vtile omĩno. id eſt vniuerſaliẗ. Ad cognoſcẽdũ ea
que in diuiſiõe. id eſt ad diuiſionẽ vel demõſtrationẽ id eſt ad demõſtra-
tionẽ ſunt vtilia. Ideo ego purphiriꝰ faciẽs tibi traditionẽ ꝯpẽdioſaꝫ. id
eſt librũ breuẽ ⁊ vtilẽ de ſpeculatione. id eſt ꝯſideratione. iſtaꝝ rerũ. id eſt
iſtoꝝ qnqꝫ vniuerſaliũ que dicta ſunt. tentabo aggredi breuiter ea que di
cta ſunt ab antiqs velut modo introductiõis. id eſt modo puerili ⁊ intro
ductorio. abſtinẽdo ab altioribus. id eſt difficilioribꝰ queſtionibus. ⁊ cõ
nectando mediocriẗ. ⁊ nõ ita ſubtiliter quãtũ decet queſtiones ſimplicio
res. id eſt faciliores. ¶ In ſecũda parte mouet tres queſtiões, a qbus recu
ſat ſe velle detminare dicens. Ego purphirius recuſabo. id eſt reſutabo.
mox. id eſt ſtatim dicere in iſta traditione cõpẽdioſa de generibus ⁊ ſpe-
ciebus illud. id eſt hanc p̄mã queſtionẽ ſiue pro vtrũ. Vtrũ ip̄a genera ⁊
ſpecies ⁊ alia ſupple ſubſiſtant. id eſt habeant eſſe reale extra intellectum
ſiue pro vel vtrũ ſint poſita in intelligibilibus ſolis nudis ⁊ puris. hoc
eſt vtrũ habeant ſolũ eſſe in intellectu. Et recuſabo dicere hanc terciã que
ſtionẽ. poſito ꝙ ſubſiſtãt. id eſt vtrũ ſint ſeꝑata a ſenſibilibꝰ. id eſt ſingula
ribus ſicut dicebat plato. vel vtruꝫ ſint poſita in ip̄is ſenſibilibus. id eſt
ſingularibus. ſicut dicit ariſtoteles. Et preter hoc recuſabo dicere cõſiſtẽ
tia circa ea. hoc eſt difficultates vel rationes ad vtrãqꝫ partem incidẽtes
circa iſtas queſtiones vel circa ip̄a vniuerſalia. Et ratio huius eſt. qa hu
iuſmodi negociũ. videlicet terminatio harũ queſtionũ eſt altiſſimũ id eſt
difficillimũ ⁊ egens maioris inquiſitionis qꝫ ſit inquiſitio que erit in no-
ſtra traditione. ¶ In tercia parte oſtendit quos antiquoꝝ philoſophoꝝ

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti
ſit imitatur⁹ ī hac traditiōe opinionē dicēs. Ego purphiri⁹ tentabo mō
ſtrare tibi griſaroꝛio nunc illud. ſcilicet noticiam de his generibus ⁊ ſpe-
ciebus. ac de ꝓpoſitis. ſcilicet differentia. ꝓꝑrio ⁊ antecedente ꝓbabiliter
ſicut antiqui tractauerūt. ⁊ maxime peripatetici. quoꝝ ariſtoteles fuit p̄n
ceps. Et dicit hoc ad differentiam ſtoicoꝛum. quoꝝ plato fuit pꝛinceps.
Et epicuroꝝ. quoꝝ epicurus. Vnde vniuerſitas athenienſis gauiſa ē tri-
bus ſectis philoſophoꝝ. videlicet ſecta epicuroꝝ. quoꝛuꝫ nomen dicit̄ ab
epy quod eſt ſupꝛa. ⁊ cutis. quia ſupꝛa cutem. id eſt ſuperficialiter philo-
ſophabant̄. ⁊ iſti ſecte coꝛreſpondet ſecta nominaliū in vniuerſitate pari-
ſienſi. ¶ Secūda fuit ſecta ſtoicoꝛum a ſtoya poꝛta athenienſi. iuxta quaꝫ
ſtudebant. ⁊ iſti coꝛreſpondet ſecta thomiſtaꝝ. ¶ Tercia fuit ſecta peripa-
teticoꝛum. cui coꝛreſpondet ſecta ſcotiſantiū.

Circa hunc textū querit̄ p̄mo vtrū
intētio vniuerſalis a qua denomi
natur quelibet quiditas limitata vniuerſalis ſit ſcientie huius libꝛi ſub-
iectum adequatum.

Et arguitur p̄mo ꝙ nō. ꝗa cuiuſli-
bet ſcientie ſubiectum debet habere aliquas paſſiones ſi intentio vniuer-
ſalis nullas habet paſſiones. igitur. Maioꝛ eſt philoſophi pꝛimo poſte
rioꝛum. Minoꝛ pꝛobatur ſic. quia ſi haberet aliquas paſſiones vel ille eſ
ſent ſingulares vel vniuerſales. Non ſingulares. quia tunc non eſſent illi
intentioni cōuertibiles. Nec vniuerſales. quia vel eſſent genera vel ſpeci-
es. vel differentie. vel accidentia. vel ꝓpꝛia. Non quatuoꝛ pꝛima vt notū
eſt. Nec q̄ntū. quia ſi eſſent ꝓpꝛia tunc cū ꝓpꝛiū ſit ſpecies vniuerſalis. vt
poſtea dicetur aliquid contentum ſub ſpecie eſſet pꝛopꝛia paſſio generis
quod eſt impoſſibile.

Scđo arguit̄ Si intētio vniuerſa
lis ſit huius ſcientie ſubiectū. vel hoc eſt inquantū intentio vel inquantū
denominatiua pꝛedicatio. Non pꝛimū. quia vt ſic eſt conſideratiōis me-
thaphiſice. Nam methaphiſicus conſiderat quodlibet inquantum eſt
ens. ſed intentio inquantū intētio eſt ens. ergo ꝯſiderat intētionē vt intē-
tio eſt. Nec ſcđm tū ꝗa ꝯſideraret̄ ſm rationē reſpectiuā. qđ eſt ꝯtra vnaꝫ
ꝯditionē ſubiecti ſupꝛa poſitā. tū ꝗa vt ſic habet rationē entis ꝑ accidēs

Tercio arguit̃. Nibil qď dicit̃ tam
de ente q̃z de nõ ente poteſt eſſe alicuius ſcientie ſubiectũ. ſed intentio vni
uerſalis eſt huiuſmodi. igitur. Minoꝛ pꝛobatur. q̃a intentio vniuerſalis
dicit̃ de chimera ⁊ talibus alij̃s figmentis. Qď patet. q̃a iſte termin⁹ chy-
mera eſt terminus cõmunis vniuocus. ergo ſibi coꝛreſpõdet q̃ditas cõ-
munis vniuoca. ⁊ per conſequens eſt vere vniuerſale.

Quarto arguit̃. Jn iſto libꝛo de-
monſtrant̃ aliq̃ue paſſiones de indiuiduo. ſed indiuiduũ nõ eſt vniuer-
ſale. ergo vniuerſale nõ eſt ſubiectũ adequatũ huius ſcientie.

Jn oppoſitũ arguit̃ ꝙ illud eſt ſub
iectũ ſciẽtie de cuius partibus ſubiectiuis determinant̃ p̃ncipalit̃ in ſciẽ-
tia. ſed in hac ſciẽtia determinat̃ p̃ncipalit̃ de partibus ſubiectiuis inten
tionis vniuerſalis. que fundat̃ in q̃ditate limitata. igit̃ intentio vniuerſa-
lis eſt ſubiectũ eius. ¶ Pꝛo ſolutione huius queſtionis ⁊ quoꝛũdã poſi-
toꝛũ in textu declaratiõe ſupponunt̃ ſoluende aliq̃ue difficultates.

Pꝛima difficultas Utrũ tres que
ſtiones a quarũ determinatiõe voluit abſtinere purphirius fuerũt ꝑ ha-
bitũ logice terminabiles. ¶ Pꝛo ſolutiõe ſupponit̃ p̃mo ꝙ p̃dicte tres q̃-
ſtiões differunt inter ſe. q̃a p̃ma querit de eſſe vniuerſaliũ. ſcďa de q̃ditati-
bus ipoꝝ. ⁊ tercia de cõparatione ad ſingularia. Pꝛima ardua eſt ⁊ etiam
difficilis. q̃a nõ ſolũ apud antiquos philoſophos fuit ꝓbleumatica. ſed
etiam apud modernos. Unde de eſſe vniuerſaliũ inueniunt̃ q̃nq̃ʒ opinio
nes. Pꝛima fuit platonicoꝝ dicentiũ vniuerſalia eſſe realit̃ extra oẽm in-
tellectũ ⁊ extra ſingularia. ⁊ illa vocauerũt ydeas. ſicut eis imponit ariſto
teles. Secũda fuit paripateticoꝝ dicentiũ eſſe vniuerſaliũ realit̃ extra oẽm
intellectũ. ⁊ illud eſſe habere in ſingularib⁹. Et iſta diuiſa eſt in tres. Nã
quidã dicũt vniuerſalia diſtingui realit̃ a ſuis ſingularibus. Alij̃ dicũt ꝙ
ſolũ diſtinguũt̃ ex natura rei. Et alij̃ ꝙ diſtinguunt̃ ſolũ ſcďm rationem.
¶ Tercia fuit opinio eoꝝ q̃ dicũt̃ cõceptiſte dicentiũ vniuerſalia nõ eſſe ni
ſi cõceptus mẽtales. licet ſint ſingulares in eſſendo. ſunt tamẽ vniuerſales
in p̃dicãdo ⁊ ſupponẽdo. Et iſta adhuc diuiſa eſt. Nã q̃dã dicũt vniuer-
ſalia eſſe in aĩa tm̃ obiectiue ⁊ nõ ſubiectiue. ſicut creature ante ſuã ꝓdu-
ctionẽ habebãt eſſe in mẽte diuina. Dicunt vltra ꝙ huiuſmodi eſſe eſt fi-
ctũ ab aĩa ⁊ abſtractũ a rebus ſingularibus. ⁊ ꝙ aĩa habet v̓tutẽ fictiuam

cū reſolutōe text⁹ ad itētionē ſcoti

taliū rerū. ſed nō ꝓductiuā. Alij dicūt ꝙ vniuerſalia habēt eſſe ſubiecti-
uū in aīa. Et iſtoꝝ q̄dā dicūt vniuerſalia eſſe actus intelligendi. alij ſpeci
es intelligibiles. ¶ Quarta opinio fuit eoꝝ q̄ dicunt̄ terminiſte dicentiū
vniuerſalia eſſe terminos vocales vel ſcptos. ſicut occani. ¶ Quinta opi
nio fuit quoꝛūdā dicentiū vniuerſalia nō habere eſſe niſi ydeale in mente
prime cauſe. ¶ Scḋo ſupponit̄ ꝙ purphirius mouet has queſtiōes ma
gis de generibus ⁊ ſpeciebus q̄ȝ de alijs p̄dicabilibus ꝓpter duo. Pri
mo. qa genera ⁊ ſpecies habēt ꝑfectiorē modū p̄dicandi alijs cū p̄dicent̄
in q̄d. ⁊ alia in quale. ¶ Scḋo. qa in generibus ⁊ ſpeciebus ꝯtinent̄ alia p̄
dicabilia. ¶ Et ſi querat̄ quare illas mouet cuȝ non terminat eas. Dicit̄
ꝯſequent̄ ꝙ hoc eſt ꝓpter tres cauſas. Prima ne aliq̄s crederet ꝙ de vni
uerſalibus nō poſſint moueri difficiles queſtiones. ¶ Scḋa eſt vt reddat
auditores attētos. Vnde ipe more boni oratoris in hoc ꝓhemio red-
dit auditores dociles. at tētos ⁊ beniuolos. Dociles ꝑ hoc ꝙ ponit ī p̄n
cipio vtilitates huius libri. Attentos ꝑ hoc ꝙ ꝓponit ardua. Et beniuo
los ꝑ hoc ꝙ dicit ſe imitaturū egregios philoſophos. ¶ Tercia cauſa ē
ne videat̄ ignoraſſe illas queſtiōes. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ purphirius ꝑ
iſtos terminos ſolis nudis ⁊ puris q̄ ponunt̄ in p̄ma queſtiōe nō intel-
ligit idē. Nā ꝑ intellectū ſolū intelligit operationē intellect⁹ cui nihil coꝛ
reſpondet in re. ſicut eſt operatio qua intelligit̄ chymera. ſed ꝑ purū itelli
git vnā operationē qua app̄hendit̄ res foꝛe ſine materia. ſed ꝑ nudū intel
ligit operationē qua apprehendit̄ materia ſine foꝛma. Alij dicūt ꝙ ꝑ in-
tellectū ſolū intelligit intellectū diuinū. qui eſt ſolus ꝑ equalitatem. Et ꝑ
purū intelligit intellectū angelicū. q̄ eſt purus ⁊ denudat⁹ ab om̄i fantaſ-
mate. Et ꝑ nudū intelligit intellectū humanū. q̄ in p̄ncipio ſue creatiōis
eſt nudus. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ p̄dictas queſtiōes eſſe terminales per
habitū logice poteſt dupplicit̄ intelligi. Vno mō ꝙ ſint terminales ana-
letice id eſt reſolutorie ⁊ demonſtratiue. a priori. id eſt per ꝓpria p̄ncipia
logice. ¶ Alio modo ꝙ ſint terminales dyaletice ſiue probabiliter ꝑ p̄n-
cipia cōmunia ⁊ per logicam vtentem.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ predi
cte tres queſtiones nō poſſunt per habitū logice terminari demonſtra-
tiue ⁊ a priori. Patet quia noticia earū demonſtratiua dependet ex ratio-
ne entis. que ad methaphiſicū pertinet. ſed logica nō ꝯſiderat rationem
entis. igitur. ¶ Dicit̄ ſecundo ꝙ predicte queſtiones poſſunt per habitū
logice terminari dyaletice ⁊ ꝓbabiliter. Patet. quia dyaletica habet viaȝ

ad oīm methadoꝝ ꝑ̄ncipia. vt patet ꝑ philoſophū ꝑ̄mo topicoꝝ dicen‑tem. Dialetica em̄ cū ſit inquiſitiua ad oīm methadoꝝ ꝑ̄n.ipia viā habet Dicitur tercio ꝙ p̄dicte queſtiones mouentur de vniuerſali fundamēta‑liter ſumpto. ⁊ nō de vniuerſali formaliter ſumpto. ſeu de intentione vni‑uerſalis. Nam ſi mouerentur de vniuerſali formalit̄ ſumpto tunc dicēdū eſſet ad ꝑ̄mā ꝙ vniuerſalia habent ſoluꝫ eſſe in intellectibus. Patet. quia ens ratiōis habet ſolū eſſe in intellectu. ſed vniuerſale formaliter ſumptū eſt ens rationis. igitur. Et ad ſc̄d̄m dicendū eſt ꝙ nec ſunt corporea. nec incorporea. ſumēdo corporeū ⁊ incorporeū ꝓut ſunt differentie diuiſiue ſubſtantie Et ſi in illo termino incorporeū ly in teneatur negatiue poſſūt dici nō corporea. Ad terciam aūt dicendum eſt ꝙ ſunt extra ſenſibilia. vt patet per probationē que datur ad reſponſionē prime queſtionis. ¶ De ſolutione autem iſtaꝝ queſtionū ſi moueantur de vniuerſali fundamen‑taliter ſumpto quia non ſunt logice. ſed potiꝰ methaphiſice. ideo ad me‑thaphiſicam remittuntur.

Sc̄da difficultas. Utrū tm̄ q̄nqꝫ

ſunt vniuerſalia aut p̄dicabilia de quibus intentio vniuerſalis predica‑tur vniuoce. vt genus de ſpeciebus. ¶ Pro ſolutione prime partis ſup‑ponitur primo ꝙ ſicut tactū eſt in exponibilibus hec dictio tm̄ quando additur ſubiecto alicuius ꝓpoſitiōis poteſt facere ꝓpoſitionē de excluſo ſubiecto. aut ꝓpoſitionē excluſiuā. Et ſi ſubiectū ſit terminus numeralis adhuc poteſt teneri dupplicit. quia vel tenetur ꝓprie ⁊ ſic facit ꝓpoſiti‑onē exponibilē gratia alietatis. Aut improprie. ⁊ facit ꝓpoſitionē exponi‑bilem gratia pluralitatis. ¶ Ex quo ſequitur ꝙ hec ꝓpoſitio. Tm̄ quinqꝫ ſunt vniuerſalia poteſt habere tres ſenſus. Primus eſt. aliqua que ſunt tm̄ quiqꝫ ſunt p̄dicabilia. Secūdus eſt. q̄nqꝫ ſunt p̄dicabilia. ⁊ nulla alia a q̄nqꝫ ſunt predicabilia. ⁊ iſte eſt ꝓprius. Tercius eſt. q̄nqꝫ ſunt predica‑bilia ⁊ nō ſunt plura q̄ꝫ q̄nqꝫ. ¶ Secūdo ſupponit̄ ꝙ vniuerſale poteſt ac‑cipi dupplicit. Vno modo ꝓ eo qđ ꝑ ſe ſignificat. ſcilicet pro intentiōe vniuerſalis. Alio modo pro eo qđ denominat ſcilicet pro re ſubiecta intē‑tioni. ⁊ ꝯſimiliter iſtis duobus modis poteſt accipi p̄dicabile. ¶ Ex quo ſequit̄ ꝙ iſta ꝓpoſitio tm̄ q̄nqꝫ ſunt vniuerſalia poteſt exponi de intentio‑nibus denominantibus. aut de rebus denominatis.

Suppoſitis his dicit̄ ꝙ tm̄ q̄nqꝫ

ſunt vniuerſalia. ſummendo illā ꝓpoſitionē vt eſt de excluſo ſubiecto. ſiue etiam ly vniuerſalia ſumat̄ pro intentionibus denominantibus ſiue pro

cũ reſolutōe text⁹ ad ītētionē ſcoti

rebus denomiatis. Patet. quia ſua exponens eſt vera. Unde ſic exponiť de intentionibus aliqua que ſunt tm̄ qnqꝫ ſunt vniuerſalia id eſt intentiones vniuerſaliũ pro denominatis ſic. Tm̄ qnqꝫ ſunt vniuerſalia. aliqua que ſunt tm̄ qnqꝫ ſunt vniuerſalia. id eſt res vniuerſales. ⁊ illa etiã eſt vera. Diciť ſcđo ꝙ ſi illa ꝓpoſitio ſit excluſiua. ⁊ dictio improprie ſummatur ⁊ ly vniuerſalia teneatur pro intentionibus denominantibus ꝓpoſitio ē vera. patet. qa ſua exponens eſt vera. Nam ſic exponitur. Tm̄ qnqꝫ ſunt vniuerſalia. id eſt quinqꝫ ſunt intentiones vniuerſaliũ in ſpecie ⁊ nõ ſunt plures q̄ȝ quinqꝫ. Diciť tercio ꝙ ſi il'a ꝓpoſitio ſit excluſiua. ⁊ dictio excluſiua improprie ſummatur. ⁊ ly vniuerſalia pro rebus denominatis ꝓpoſitio eſt falſa. Patet. quia ſua exponens eſt falſa. Nam ſic exponitur. Tm̄ quinqꝫ ſunt vniuerſalia. id eſt quinqꝫ ſunt res vniuerſales ⁊ nõ ſunt plures res vniuerſales q̄ȝ quinqꝫ. modo eſt falſa. Diciť quarto ꝙ ſi iſta ꝓpoſitio ſit excluſiua. ⁊ dictio excluſiua ꝓprie ſummať. ſiue li vniuerſalia teneatur pro intentionibus ſiue pro rebus ſubiectiuis ꝓpoſitio eſt falſa. Patet quia ſua exponens eſt falſa. Nam ſic exponitur. Quinqꝫ ſunt vniuerſalia ⁊ nulla alia a quinqꝫ. ⁊ tamē duo ſunt vniuerſalia. ¶ Sufficientia autē iſtorũ vniuerſaliũ eſt hec. Omne vniuerſale aut p̄dicatur in quid aut in quale Si in quid hoc eſt dupp'iciť. quia vel dicit totam eſſentiam ⁊ quiditatē ſuoꝝ ſubijcibiliũ ⁊ ſic eſt ſpecies. aut partem eſſentie ⁊ ſic eſt genus. Si in quale. hoc eſt dupplicitér. vel in qua'e ſubſtantiale. ⁊ ſic eſt differentia. vel in quale accidentale. Et hoc dupplicitér. qa vel eſt cõuertibile cũ aliquo cõmuni ad ſua ſubijcibilia. ⁊ ſic eſt ꝓpriũ. vel nõ eſt cõuertibile. ⁊ ſic eſt accidens commune.

Circa p̄dicta obijciť quadrupliciť

Primo ſic. Predicatũ ⁊ p̄dicabile idem ſunt. ſaltem non differunt niſi ꝑ actum ⁊ aptitudinē. Sed tm̄ quatuor ſunt predicata. ergo tm̄ quatuor ſunt predicabilia. ¶ Secundo ſic. philoſophus primo topicorũ inter p̄dicata nõ ponit ſpeciem nec differentiã. quia cum genere ordinanda eſt. ergo ſpecies ⁊ differentia nõ ſunt vniuerſalia. Tercio ſic. Ens eſt vniuerſale ⁊ tamē nõ eſt aliquot iſtoꝝ quinqꝫ. ergo plura ſunt predicabilia q̄ȝ quinqꝫ. ¶ Scđa pars antecedentis patet. Primo. qa nõ eſt gen⁹. vt vult phus tercio methaphiſice Nec ſpecies. qa tunc haberet genus ſupra ſe. nec aliqđ alioꝝ triũ. qa p̄dicať in qd. ⁊ ipa p̄dicanť in quale. igiť. Quarto ſic. Diffinitio eſt vnũ predicatũ. ergo etiã erit vnũ predicabiliũ. tenet conſequentia per illud quod dictum eſt ꝙ p̄dicatũ ⁊ predicabile ſunt idem.

¶ Pro ſolutiõe iſtarum ſupponit̃ p̄mo ꝙ p̄dicabile poteſt capi dupplicit̃
Vno modo cõmunit̃ vt eſt ſecũda intentio cõmunis omni illi qđ eſt na
tũ p̄dicari ſiue ſit ſingulare ſiue vniuerſale. ſiue vniuocũ ſiue equocũ. ſiue li
mitatũ ſiue illimitatũ. ⁊ ſic p̄dicabile nõ cõuertit̃ cũ vniuerſali. nec eſt pro
pria paſſio eius. Alio modo accipit̃ ſpecialit̃ ꝓ ſecũda intẽtione fundata
ſup̱ natura limitata nata p̄dicari de pluribꝫ. ⁊ ſic ꝯuertit̃ cum vniuerſali. ⁊
ꝓpria paſſio. ¶ Secũdo ſupponit̃ ꝙ p̄dicatũ etiã poteſt accipi dupplicit̃
Vno modo cõmunit̃ vt eſt ſcđa intẽtio cõmunis om̃i illi qđ eſt extremũ
ꝓpoſitiõis poſitũ poſt coplã. Alio modo accipit̃ pro ſcđa intẽtione fun
data ſup̱ eo qđ eſt natũ p̄dicari de ꝓpoſitiõe terminabili p̱ artẽ dyaleticã
¶ Adhuc vtroqꝫ modo p̄dicatũ ⁊ p̄dicabile poſſunt accipi dupplicit̃er.
ſcilicet formalit̃ ⁊ fundamentalit̃. Predicatũ ⁊ p̄dicabile p̄mo modo ac-
cepta nõ differũt niſi ſcđꝫ actũ ⁊ aptitudinẽ. ſed p̄dicatũ ⁊ p̄dicabile ſcđo
modo accepta nõ ſic differũt. ſed ſunt due intentiones penitus diſparate
que habẽt diuerſa fundamẽta ꝓpinqua ⁊ diuerſos terminos.

His ſuppoſitis ad p̄mũ qđ obijcit̃
dicit̃ negãdo antecedẽs. ¶ Ad ſcđm negando ꝯſequẽtiã. Vnde nõ ponit
ibi ſpeciẽ inter p̄dicata. vel qa reducit̃ ad diffinitionẽ. vel qa ſpecies nõ eſt
p̄dicatũ ꝓpoſitiõis dyaletice. nec etiã ponit differẽtiã. qa reducit̃ ad genꝰ
Predicat em̃ eſſentiã ſubijcibiliũ nõ cõuertibiliter ſicut genus. ¶ Ad terci
um dicit̃. ꝙ licet ens ſit vniuerſale tranſcendẽs. tamen non eſt vniuerſale
limitatũ. de quo ſolũ intendit purphirius. cũ ordinet librũ ſuũ ad p̄dica-
menta in quorum coordinatiõe nõ ꝑtinent̃ trãſcẽdẽtia. ¶ Ad quartã dicit̃.
negãdo ꝯſequẽtiã qa cũ p̄dicatũ ⁊ p̄dicabile ſint intẽtiões ſecũde diſtin-
cte. habẽt etiã diſtinctas ſpecies. Vnde diffinitiõi nõ poteſt ꝯpetere ra-
tio vniuerſalis. qa eſſe vniuerſale habet vnũ ſimplicẽ modũ p̄dicãdi. ſed
diffinitio includit duos modos p̄dicãdi. ſcilicet qđ ⁊ quale. ¶ Ad ſcđam
partẽ difficultatis dicit̃ ab aliqbꝰ ꝙ intẽtio vniuerſalis nõ dr̃ vniuoce vt
genꝰ de qnqꝫ vniuerſaliũ intẽtiõibꝰ. ꝓbat̃ p̄mo ſic. qa nihil dr̃ vniuoce de
ſubſtãtia ⁊ accidẽte. ſed aliqđ vniuerſale eſt ſubſtãtia ⁊ aliqđ eſt accidẽs.
igit̃ vniuerſale nõ dicit̃ vniuoce de eis. ¶ Scđo ſic. id qđ dicit̃ ſcđm prius
⁊ poſterius de aliqbus nõ dicit̃ vniuoce de eis. ⁊ ratio vniuoci debet eſſe
eadem in vniuocis. ſed vniuerſale dicit̃ ſcđm prius ⁊ poſterius de qnqꝫ
vniuerſalibus. qa prius dicit̃ de genere qꝫ de alijs. igit̃. ¶ Qꝫ etiã nõ ſit ge
nus ꝓbat̃ quadruplicit̃. Primo ſic. Nullũ vniuerſale eſt genus ad qnqꝫ
vniuerſalia. ergo vniuerſale nõ eſt genus ad qnqꝫ vniuerſalia. tenet conſe

quentia ab vniuerſali ad indefinitā. Antecedēs patet reductiue. q̄a nec ge
nus eſt genus ad q̄nqꝫ vniuerſalia. nec ſpecies eſt genus. ⁊ ſic de alijs.
¶ Scd̄o ſic. Si vniuerſale eſſet genus ad q̄nqꝫ vniuerſalia ſequeret̄ ꝙ idē
eſſet genus ad ſeip̄m. Antecedēs eſt impoſſibile. igit̄ cōſequentia. Patet
q̄a eſſet genus ad oīa vniuerſalia ⁊ ad ip̄m met vniuerſale. igit̄ eſſet gen⁹
ad ſeip̄m. ¶ Tercio ſi vniuerſale eſſet genus ad q̄nqꝫ vniuerſalia. vel eſſet
genus generaliſſimū. vel genus ſubalternū. Nō genus generaliſſimū. q̄a
tunc eſſent plura q̄ꝫ decē. Nec ſubalternū. tum q̄a nō videret̄ ſub quo ge-
nere generaliſſimo ɔtineret̄. tum q̄a tunc nō eſſet genus ad oīa vniuerſa-
lia. q̄a aliqd̄ vniuerſale ɔtinet̄ ſupra ip̄m. ¶ Quarto ſic. Si vniuerſale eſſet
genus ad q̄nqꝫ vniuerſalia ſequeret̄ ꝙ gen⁹ ⁊ differētia eſſent ſpecies vni
uerſalis. Cōſequēs eſt falſum. q̄a membrū vnius bone diuiſiōis non de-
bet p̄dicari de alio membro eiuſdē diuiſionis. igit̄. ¶ Alij dicūt ꝙ intētio
vniuerſalis que fundatur in q̄ditate limitata eſt genus ad q̄nqꝫ vniuerſa-
liū intentiones. Et ꝓbant. q̄a illud qd̄ p̄dicatur de aliq̄bus ī q̄d tanq̄ꝫ de
differentibus ſpecie eſt genus ad illa. ſed intentio vniuerſalis p̄dicatur in
q̄d de q̄nqꝫ intētiōibus vniuerſaliū tanq̄ꝫ de differentibus ſpecie. ergo eſt
genus ad illa. Prima pars minoris patet. q̄a illud p̄dicatur in q̄d qd̄ con
uenienter reſpondetur ad interrogationē factā ꝑ q̄d. ſed intentio vniuer-
ſalis eſt huiuſmodi. Nam ſi queratur q̄d eſt genus. cōuenienter reſpōde
tur ꝙ eſt vniuerſale igit̄. Secūda pars minoris patet. q̄a plus differūt in
tentio generis ⁊ intentio ſpeciei q̄ꝫ due intentiones generis. Sed due in-
tentiones generis differunt numero. ergo alie differunt plus q̄ꝫ numero.
⁊ ꝑ cōſequens ſpecie. ¶ Ad p̄dictas igitur obiectiōes reſpondendum eſt
ſcd̄m hanc opinionē. Ad p̄mā negando cōſequentiā. q̄a ibi eſt fallacia fi
gure dictiōis. arguendo a ſuppoſitiōe ꝑſonali ad ſimplicem. nec ibi argui
tur ab vniuerſali ad indefinitā. ſed a d ſingularē. cuius tamē ſubiectū non
eſt ſuppoſitū ſubiecti vniuerſalis. ſed eſt q̄ditas eius. Aliter poſſet dici ne
gādo antecedēs. Nam genus. id eſt aliq̄d qd̄ eſt genus. puta vniuerſale
eſt genus ad q̄nqꝫ predicabilia. ¶ Ad ſcd̄m dicitur negando cōſequentiā
Et ad ꝓbationē dicitur ꝙ intentio vniuerſalis eſt genus ad q̄nqꝫ inten
tiones vniuerſaliū. nec continetur ſub aliqua illarū. licet vna eaꝝ. videlicꝫ
intentio generis poſſit p̄dicari denoīatiue de ea. vt patet dicendo vni-
uerſale eſt genus. ¶ Ad terciā dicitur ꝙ eſt genus ſubalt̄nū. Et ad p̄mā
improbationē dicitur ꝙ ɔtinetur ſub hoc genere generaliſſimo ſcd̄a intē
tio ꝙ licet nō ſit vnū de decē generib⁹ generaliſſimis realib⁹. eſt tamē vnū
generaliſſimū intētionale. nec eſt incōueniēs in intentiōibus ſecūdis ſuo

modo eſſe genera ꝛ ſpecies ſicut in pͫmis. ¶ Ad ſcđam ꝓbationē dicitur ꝙ licet intentio vniuerſalis nõ ſit genus ad oēs q̄ditates vniuerſales. tamen eſt genus ad oēs intentiões vniuerſaliũ. ¶ Ad quartã dicitur ſupponendo ꝙ iſte intentiões genus. ſpecies. ꝛ ſic de alijs poſſunt accipi vt qđ id eſt vt quedã obiecta de q̄bus p̄dicantur vel ſue diffinitiões vel ſue ꝓprie paſſiones. ꝛ ſic ſunt oppoſite. nec vna p̄dicatur de alia. Alio modo poſſunt accipi vt modus. id eſt vt ſunt quidã modi ſub q̄bus cognoſcũtur ſua fundamẽta. ꝛ ſic etiã nõ p̄dicanť de ſeinuicē. ¶ Tercio modo poſſunt accipi. vna vt qđ ꝛ alia vt modus. ꝛ ſic poſſunt de ſeinuicem p̄dicari ¶ Ex quo ſequitur ꝙ iſta poteſt ꝯcedi. genus eſt ſpecies. ſi ly genus ſummatur vt qđ. id eſt vt quoddã obiectũ cognoſcibile. Et ly ſpecies vt modus. id eſt vt quoddã p̄dicatũ denominatiuũ ſub quo cognoſcitur genꝰ Sed ſi ſummãtur ambo vt qđ. vel ambo vt modus. ipa eſt neganda. q̄a predicatur diſparatũ de diſparato.

Tercia difficultas. Utrũ vniuerſale ſit ſubiectũ adequatũ huius ſcientie.

Pro ſolutiõe ſupponitur p̄mo ꝙ vt dictũ eſt in ſimilis duplex eſt vniuerſale. ſcilicet cõplexũ qđ eſt ꝓpoſitio vniuerſalis. ꝛ incõplexũ. Et iſtud eſt multiplex. Quoddã eſt vniuerſale in cauſando. vt deus. Aliud eſt vniuerſale in diſtribuendo vt ſignũ vniuerſale. Aliud eſt in repreſentando vt ſpecies intelligibilis. Et aliqđ eſt in p̄dicando. ꝛ de iſto ſolũ eſt hic ſermo. ¶ Secũdo ſupponitur ꝙ vniuerſale in p̄dicando poteſt ſummi tripliciť. Uno modo ꝓ eo qđ per ſe ſignificat ſcilicet pro intentione vniuerſalis. Et hoc duppliciter. Uno modo accipitur generaliť pro intentione fundata in om̄i q̄ditate apta nata eſſe in multis ſiue illa ſit limitata ſiue non. Et iſto modo de vniuerſali nõ eſt hic ſermo. q̄a tranſcendit metas huius ſcientie. ¶ Alio modo accipitur ſpecialiter pro intentione fundata in q̄ditate limitata tm̄. cuiuſmodi ſunt q̄ditates predicamẽtales. ꝛ iſto modo accipitur hic. ¶ Secũdo modo accipitur vniuerſale ſpecialiť pro eo qđ denominat. ſcilicet pro q̄ditate apta nata eſſe in multis. ꝛ iſto modo nõ accipitur hic. ¶ Tercio modo accipitur pro aggregato ex vtroq̄ʒ ſcilicet ex intẽtiõe ꝛ q̄ditate vniuerſalis. ¶ Tercio ſupponitur ꝙ iſte terminꝰ ſubiectũ habet octo ſignificatiões vt patebit in ſimilis. ꝛ ſolũ de vltima eſt hic ſermo. ſcilicet de ſubiecto attributionis ¶ Quarto ſupponitur ꝙ ſcđm aliquos inter ſe diſtinguuntur ſubiectum ſciẽtie ꝛ obiectũ. q̄a ſubiectũ eſt pars obiecti. eſt eñ id qđ ſubijcitur in cõpoſitione demõſtratiõis. ſed obiectũ ſcientie eſt ipa tota demonſtratio cõpoſitiõis que terminat actũ ſciẽdi. Iſtud ſcđʒ ꝓbatur dupplicit. primo

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

quia nihil ſcitur ſcd̓m pħm pͥmo poſterioꝝ niſi verū. ſed ſola propoſitio eſt vera. ergo ſola ꝓpoſitio ſcit̃. ⁊ ꝑ ꝯſequēs ē obiectū ſciētie. ¶ Secūdo ſic Idem eſt obiectū ſciētie ⁊ aſſenſus. ſed ſola ꝓpoſitio eſt obiectū ſcientie aſſenſus. ergo ſola ꝓpoſitio eſt obiectū ſciētie aſſenſus. Et de iſta differentia plura alia dicentur pͥmo poſterioꝝ. Et licet forte ſit bene poſita. tamē ab autoribus nō obſeruatur. Nā frequēter vocāt ſubiectū obiectū. vt patet in his metris. Obiectū verna. ⁊ cetera. ¶ His ſuppoſitis dicitur primo ꝙ vniuerſale cōplexū. ſimilit̃ vniuerſale in cauſando. in diſtribuendo ⁊ rep̄ſentādo. ⁊ vniuerſale in cognoſcēdo nō ſunt ſubiectū huius ſcientie. Iſtud eſt notū de ſe. Dicitur ſcd̓o ꝙ vniuerſale in p̄dicādo ſumptū ꝓ eo qͦd nominat nō eſt ſubiectū huius ſcientie. Probatur. qꝛ oīs ſciētia realis eſt de aliquo tali vniuerſaliter. igitur nullū tale vniuerſale eſt hui⁹ ſcientie ſubiectū adequatū. Dicitur tercio ꝙ vniuerſale acceptū pro aggregato ex intētiōe ⁊ re ſubiecta intentiōi nō eſt huius ſciētie nec cuiuſcūq̄ alteri⁹ ſubiectū attributiōis. Patet qꝛ eſt ens ꝑ accidēs. Dicitur quarto ꝙ vniuerſale ſumptū ꝓ eo qͦd ꝑ ſe ſignificat ⁊ ſcd̓o modo ſub ratōe vniuerſalitatis eſt hui⁹ ſciētie ſubiectū attributiōis. Probatur pͥmo. qꝛ in iſta ſciētia p̄ſupponitur de eo qd̓ eſt ⁊ qꝛ eſt. ⁊ ꝑ cui⁹ diffinitionē demonſtrātur paſſiōes de eo. vtputa p̄dicabile de multis ꝯſimilibus. ⁊ oīa ꝯſiderata in iſta ſciētia habēt attributionē ad ipm̄ tanq̄ partes ſubiectiue aut ꝓprietates partiū ſubiectiuaꝝ. aut aliquo alio mō. igitur. Scd̓o. quia iſta ſciētia dicitur ſciētia de vniuerſalib⁹ vel p̄dicabilib⁹. ſed nullū q̄nq̄ p̄dicabiliū poteſt eſſe ſubiectū. quia nec oīa collectiue ſumpta poſſunt eſſe ſubiecta. quia ſubiectū cuiuſlibet ſciētie debet eſſe vnū vnitate formali. relinquitur ergo ꝙ aliquid cōmune ipīs ſit ſubiectū. ſed illud nō poteſt eſſe p̄dicabile. quia p̄dicabile cū importat aptitudinē eſt q̄dā paſſio. igitur eſt vniuerſale.

Ex quo infert̃ talis cōcluſio. Intē

tio vniuerſalis a qua denominatur quelibet quiditas limitata vniuerſalis eſt hui⁹ ſcie attributiōis ſubiectū. Hec ꝯcluſio relinquitur ꝓbata ex iā p̄dict̄. Dr̃ aūt itētio vl'is ad excludēdā rē ſubiectā intētiōi. Dr̃ vltra. a q̄ denomīatur q̄libet quiditas limitata vl'is. ad excludēdā intētionē vniuerſalis que denominat quiditates tranſcendentes. ¶ Ad rationes.

¶ Ad pͥmā. negādo minorē. Et ad ꝓbationē dr̃ ꝙ ſpecies habet paſſiōes vl'es. ⁊ tñ dr̃ vl' qꝛ eſſent genera. ⁊c̃. dico ꝙ ſunt ꝓpria denoīatiue. Et cū dr̃ vltra ꝙ aliquid cōtentū ſub ſpecie. dico ꝙ nō eſt incōueniēs aliquid contentū ſub ſpecie denominatiue eſſe cōuertibile cū genere. p̄ſertim in intentionib⁹ ſecūdis. vt p̄dicabile qͦd dr̃ eſſe ꝓpriū eſt ꝯuertibile cū vniuerſali.

Ad ſecūdā dicit̄ q̄ nec inquantuz intentio. nec inquantū denominatiua p̄me intentionis. ſed inquantum vniuerſalis.

Ad terciā dicit̄ q̄ intentio vniuerſalis nō dicit̄ ꝓprie de chymera. ſed ſolū improprie ⁊ ſimilitudinarie. Et licet iſte terminus chymera ſit terminus cōmunis vniuocus. ſummendo vniuocū pro eo qđ dicit vnū cōceptū realem vel ymaginariū. tamen nō eſt vniuocus ſummendo vniuocū pro eo qđ ſignificat vnū verū ꝯceptū realem.

Ad quartā dicit̄ q̄ ſicut indiuiduuum cōtinet̄ ſub vniuerſali. ideo ſcientia tractat de indiuiduo in ordine ad ſuas paſſiōes eſt pars ſcientie que tractat de vniuerſali de ordine ad ſuas

Videt̄ autez neqꝫ genus. ⁊ cetera.

Iſta eſt pars executiua hui⁹ libri in qua purphirius determinat de vniuerſalibus in ſpeciali. ¶ Et diuidit̄ i duas partes. In prima det̄minat de ipis ſcđm ſe ⁊ abſolute. In ſecunda determinat de ipis cōparatiue. comparando ea ad inuicem penes conuenientiā ⁊ differentiaz. Secūda pars incipit ibi. Commune quidem extra. ¶ Prima pars adhuc diuiditur in q̄nqꝫ capitula ſcđm q̄ ſunt quinqꝫ vniuerſalia. In primo capitulo determinat de genere. Et diuiditur in duas partes. In p̄ma parte ponit multiplicitatē huius termini genus ¶ Et intendit duas concluſiones. ¶ Prima concluſio. Iſti termini genus ⁊ ſpecies non dicunt̄ ſimpliciter. id eſt vno mō ſeu vniuoce de ſpecie. ꝓbabit in capl'o ſequente. De genere ꝓbat q̄a iſte termin⁹ gen⁹ dicit̄ tripliciť ꝓut ſufficit ad ꝓpoſitū. q̄a alij modi nō valēt ad cognoſcēdū gen⁹ logicū. Primo mō dicit̄ gen⁹ collectio aliquoꝝ qđdāmodo ſe habētiū ad aliqđ vnū p̄mū p̄ncipiū ⁊ ad ſeinuicē. vt collectio romanoꝝ dicit̄ vnū gen⁹. q̄a illi q̄ ſunt de illa collectione habēt habitudinē ad vnū p̄mū ſcz ad romulū ⁊ ad ſeinuicē habitudinē ſcz ꝯgnatōis affinitatis vl' ꝓximitatis. ⁊ p̄ illud p̄mū p̄ncipiū di'erūt romani ab oīb⁹ alijs generib⁹. vtputa a gallis vel burgūdis. ¶ Scđo mō dicit̄ gen⁹ vniuſcuiuſqꝫ generatōis p̄ncipiū. vel qđ genuit. vel in quo quis genitus eſt.

Exemplū de illo qui genuit. vt tantalus fuit gen⁹ horeſtis. ⁊ hercules fuit
hyjnli. Exemplū de loco in quo genitus eſt. vt thebe fuit genus pindari.
q̄a pindarus natus eſt thebis. Et athene fuerūt genus platonis. Qꝫ au
tem locus ſit genus. id eſt p̄ncipiū generatiōis ꝓbat purphirius dicēs.
Etenī patria eſt p̄ncipiū vniuſcuiuſqꝫ generatiōis. quēadmodū ⁊ pater.
¶ Secūda cōcluſio. Inter iſtas duas ſignificatiōes generis ſecūda videt̄
eſſe promptiſſima. id eſt magis vſitata. ꝓbat dupplicit̄. Primo q̄a roma
ni nō ſunt dicti vnū genus niſi q̄a ſunt genus ex vno genere. ſcilicet ex ro-
mulo. Et cicropides ſimilit̄ nō ſunt dicti vnū gen⁹. niſi q̄a ſunt ex vno ge-
nere ſcilicet ex cicrope. ergo ſecūda ſignificatio fuit prior p̄ma ⁊ ꝑ cōſeq̄ns
eſt magis vſitata ¶ Scd̄o ſic. Principiū vniuſcuiuſqꝫ generatiōis prius
eſt appellatū genus q̄ꝫ ip̄a tota generatio. ⁊ ab ip̄o p̄ncipio ſumit gene-
ratio diſtinctionē ab alia generatiōe. ergo ſcd̄a ſignificatio eſt prior p̄ma
⁊ ꝑ cōſequēs magis vſitata. ¶ Tercio modo dicit̄ genus illud cui ſuppo
nitur ſpecies. Et iſtud dicit̄ ad ſimilitudinē alioꝝ modoꝝ. Et p̄mo ad ſi-
militudinē generis ſecūdo modo dicti. q̄a ſicut gen⁹ ſecūdo modo dictū
eſt p̄ncipiū multoꝝ hoim deſcendentiū ab eo. ſic genus tercio modo di-
ctū eſt p̄ncipiū ſuarū ſpecierū. Sed nota ꝙ hoc eſt differenter. q̄a illud eſt
p̄ncipiū effectiuū ⁊ iſtud eſt p̄ncipiū formale ⁊ q̄ditatiuū. Scd̄o dicit̄ ad
ſimilitudinē generis p̄mo modo dicti. q̄a ſicut genus p̄mo modo dictū
cōtinet quendā multitudinē hoim ſupple. ſic genus tercio modo dictum
cōtinet multitudinē ſpecierū que ſub ipſo ſunt. Sed nota ꝙ hoc eſt diffe-
renter. q̄a primū cōtinet actualiter. ⁊ terciū potētialit̄ tm̄. ¶ In ſcd̄a parte
que incipit ibi. Tripliciter ergo purphirius eligit acceptionē generis. de
qua intendit dicens. Cū ergo iſte terminus genus dicat̄ tripliciter. id eſt
tribus modis ſolū. de tercio modo eſt ſermo apd̄ philoſophos. Et ip̄m
ſic deſcribunt. id eſt diffiniūt. Genus eſt qd̄ de pluribus ⁊ differentibus
ſpecie in eo qd̄ qd ſit p̄dicat̄. ¶ Pro cuius diffinitiōis declaratiōe ponit
purphirius talē diuiſionē. Eoꝝ que p̄dicant̄ quedā p̄dicant̄ de vno ſolo.
id eſt nō de pluribus vt indiuidua. ſicut hic ⁊ hec ⁊ hoc. Alia v̄o predicā
tur de pluribus. ſicut q̄nqꝫ vniuerſalia de q̄bus dicit exemplum in textu.
Differt aūt genus ab indiuiduo per hoc qd̄ p̄dicatur de plurib⁹. Differt
a ſpecie per hoc quod p̄dicat̄ de pluribus ſpeciebus. vt animal de homīe
⁊ boue. Species aūt p̄dicat̄ de ſolis indiuiduis. vt homo p̄dicatur de ſo
crate ⁊ platone. que differūt ſolū numero. Et intellige hanc differentiam
de ſpecie ſpecialiſſima. ¶ A ꝓprio v̄o differt genus. q̄a ꝓpriū p̄dicatur de
vna ſola ſpecie cuius eſt ꝓpriū ⁊ de indiuiduis. vt riſibile p̄dicat̄ de hoīe

Queſtiões veteris ac noue logice

⁊ particularibus hoībus. Genꝰ vō ꝑdicatur de pluribus ⁊ differentibꝰ ſpecie. Differt aūt a differentia ⁊ cōmunit̄ accidētibꝰ. qa q̃uis ip̄a ꝑdicētur de pluribus differentibus ſpecie. tamē ꝑdicantur in eo qd̄ quale. ⁊ genus in eo qd̄ qd. illa eīm ꝯuenient̄ reſpōdētur ad inṫrogationē fact[a] ꝑ quale. Nā ſi queratur qualis eſt homo. ꝯuenient̄ reſpōdetur ꝙ eſt rationalis Et ſi queratur qualis eſt coruus. ꝯuenient̄ dicitur ꝙ eſt niger Genus autem reſpondetur ad inṫrogationē factā ꝑ qd. vt ſi queratur qd eſt homo. reſpōdemus animal. Ex ꝑdictis infert purphirius ꝙ ꝑdicta diffinitio generis nihil ſupfluū ꝯtinet. nihil etiā diminutū. quare ſequitur ꝙ eſt bona Et ex iſto paſſu poſſent elici ꝯditiōes bone diffinitiōis.

Circa hunc textū querit̄ vtrū due

diffinitiōes generis logici ſint in ꝑcedēti textu ſufficienter aſſignate.

Et arguit̄ ꝑmo cōtra ſuppoſitum

qa genꝰ nō eſt diffinibile. ergo diffinitiōes eiꝰ nō ſunt bene aſſignate. Antece dens ꝓbatur quadruplicit̄. Primo qa genus eſt ſolū deſcriptibile vt patet in textu vbi dicitur ꝙ etiam deſcribentes. ⁊ cetera. Et in fine capituli vbi dicitur ꝙ deſcriptio generis nihil ſupfluū ꝯtinet. igitur nō eſt diffinibile. tenet ꝯſequ ētia. qa deſcriptio ⁊ diffinitio diſtinguūtur. Scd̄o. qa ſolius ſpeciei eſt diffinitio. ſed genus nō eſt ſpecies. ergo generis nō ē aliqua diffinitio. Tercio. Nullū cōcretū eſt diffinibile. ſed genus eſt qd̄dam cōcretū igitur nō eſt diffinibile. Maior patet. qa om̄e diffinibile eſt in genere. cōcretū aūt nō eſt in genere. vt videtur haberi ex tercio topicoꝝ. igitur. Quarto qa alqd̄ genus nō eſt diffinibile. vt patet de genere generaliſſimo. ergo nullū genus eſt diffinibile Tenet ꝯſeqenutia qa nō eſt maior ratio de vno q̃z de alio.

Scd̄o arguit̄. Illud qd̄ cōtinetur

equaliter ſub aliquo tercio nō ſupponitur illi. ſed ſpecies cōtinetur equaliter cum genere ſub vniuerſali. cum ſint ſpecies vniuerſalis. vt dictū eſt in ꝑcedēti queſtiōe. igit̄ ꝑma diffinitio generis nō eſt bene aſſignata. Minor patet. qa ſpecies eiuſdē generis ſunt coequeue ſub ſuo genere.

Tercio arguit̄. Prima diffinitio

ꝯuenit aliis a diffinito. ergo nō eſt bene aſſignata Antecedēs ꝓbatur quadruplicit̄. qa enti ſupponitur ſpecies Scd̄o qa differētie ſupponitur ſpeci

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

es. Tercio. qa huic diffinitiõi ſubſtãtia corporea aĩata ſenſibilis ſupponitur ſpecies. Quarto. qa celo ſupponũtur oẽs ſpecies iſtoꝝ iferioꝝ. ⁊ tamẽ nullũ iſtoꝝ eſt genus. igitur ꝑma diffinitio generis in qua dicitur genus eſt cui ſupponitur ſpecies. eſt inſufficienter aſſignata.

Quarto arguit. Si ſecũda diffinitio generis eſſet ſufficienter aſſignata vel ꝑ eã diffiniretur intẽtio generis vel res ſubiecta intentioni. vel aggregatũ ex vtroqꝫ. Nõ terciũ. qa illõ eſt ens ꝑ accidẽs cui nõ poteſt eſſe diffinitio. Nec ſcõm. qa logic⁹ non habet diffinire res ſubiectas intẽtioĩbus. quia alias eſſet phus realis. Nec primũ. quia intẽtio generis nõ ꝑdicatur de plurib⁹ differẽtib⁹ ſpecie. ſed ſolũ de plurib⁹ differẽtib⁹ numero. cũ ſit ſpecies ſpecialiſſima vniuerſalis. igitur ⁊ cetera. Cõfirmatur. quia hec diffinitio nõ ꝯuenit cuilibet cõtẽto ſub diffinito. ergo nõ eſt bona. Antecedẽs patet. quia nõ conuenit ſpeciei ſpecialiſſime que continetur ſub genere.

In oppoſitum arguit auctoritate purphirij ponẽtis illas diffinitiões. ¶ pro ſolutiõe hui⁹ queſtiõis. ⁊ ad declarationẽ textus de acceptiõib⁹ generis mouentur alique difficultates

Prima difficultas eſt vtrũ diffinitũ qd diffinitur ꝑ duas diffinitiões generis logici ſit intẽtio vel res ſubiecta itẽtiõi. Et ꝯſil̄r poſſit q̃ri de alijs diffinit. logicalib⁹. Ad quã dicũt aliqui qꝫ hic diffinitur res ſubiecta itẽtiõi, ꝑut ſubiacet ipi intentiõi. ⁊ ꝑ hoc differt ꝯſideratio logici a ꝯſideratiõe methaphiſica. quia methaphiſic⁹ ꝯſiderat rerũ quiditates ꝑut ꝯueniunt in quiditate entis. Logic⁹ autem ꝯſiderat eas ꝑut ſubiacẽt intẽtiõib⁹ ſecũdis. Hec oppinio ꝓbatur quadrupliciter. Primo. illud qd diffinitur ꝑdicatur in quid de re. ſed res ſubiecta intẽtiõi ꝑdicatur in qd de re. vt patet de aĩali. qd ꝑdicatur i qd de homine ⁊ boue. nõ aũt intẽtio generis cũ ſit accidẽs rei. igit̃ hic nõ diffinit̃ intentio. ſed res ſubiecta intẽtiõi. ¶ Scdo ſic. Illud qd hic diffinit̃ ꝑdicat̃ de diuerſis ſpecieb⁹. ſed intẽtio generis nõ ꝑdicat̃ de diuerſis ſpeciebus ſed ſolũ de diuerſis indiuiduis. cum ſit ſpecies ſpecialiſſima vniuerſalis. ¶ Tercio ſic. Per diffinitionẽ ſpeciei infert⁹ ponẽdã diffinit̃ res ſubiecta intentioni. ergo per predictas diffinitiões magis diffinitur res ſubiecta intẽtiõi. Antecedẽs patet. qa ſi diffiniret̃ ibi itẽtio. etiã hic diffiniret̃ intẽtio. Et cũ ille intentiones ſint quedã diſperata. vnũ diſperatum diffiniretur ꝑ aliud quod videtur inconueniens.

¶ Quarto ſic. Si ꝑ illas diffinitiões diffiniret̄ intẽtio ⁊ nõ res ſubiecta in
tentioni ſequeretur ꝙ oẽs particule poſite in diffinitiõe eſſent intentiona
les. cõſequẽs eſt falſum. igit̄. Cõſequẽtia patet. qa vnũ qðqꝫ debet diffini-
ri ꝑ ea que ſunt eiuſdẽ ratiõis cũ eo. Falſitas cõſequentis patet. quia iſte
terminus ſpecies accipit̄ in illis diffinitiõibus ꝑ p̄ma intẽtiõe. qð patet
qa nullũ genus p̄dicat̄ de differentibus ſpecie in hac intentiõe ſpecies. ſꝫ
de ꝯuenientibus in ea. ergo ſi illa particula ſit ꝯuenienter poſita oportet illũ
terminũ ſpecies ſummi pro p̄ma intentiõe. Et ꝯfirmat̄. qa tot⁹ ꝓceſſus
purphirij nõ videt̄ eſſe niſi de re ſubiecta intentioni. vt patet in ſuis exem
plis. Et ꝑ hoc ꝙ dicit genus tercio modo dictũ dici ad ſimilitudinẽ ali-
orũ modoꝝ. ſed intentio generis nullã habet ſimilitudinẽ cũ illis modis
Res aũt ſubiecta intentioni habet illã ſimilitudinẽ. igit̄ ⁊ cetera.

Contra iſtũ moduꝫ dicẽdi arguit̄

quadrupliciter. Primo ſic. Illud diffinit̄ a logico qð ꝑ ſe cõſiderat̄ a logi-
co. ſed res ſubiecta intentioni nõ ꝯſiderat̄ ꝑ ſe a logico. ſed ſolũ ꝑ accidẽs
Tũ qa logica eſt ꝑſe de intentionibus ſecũdis adiunctis p̄mis. tum quia
tunc logica eſſet ſcientia realis ſicut phiſica ⁊ methaphiſica. ¶ Scðo ſic
Illud qð hic diffinit̄ debet eſſe vniuocũ ad oẽs q̈ditates p̄dicamentales
p̄dicabile in qð de differentibus ſpecie. ſed nulla res ſubiecta intẽtioni eſt
vniuoca oĩbus q̈ditatibus p̄dicamẽtalibus p̄dicabilis in qð de differen
tibus ſpecie. ergo ⁊ cetera. Minor ꝓbat̄ p̄mo ꝑ illos de illa oppiniõe. qa
nõ cõcedũt eſſe aliqd vniuocũ decẽ p̄dicamentis. Scðo qa ſi eſſet aliqua
talis res maxime eſſet ens. ſed hoc nõ. qa ens nõ eſt genus. vt patet quar
to topicoꝝ ⁊ tercio methaphiſice. ens. ⁊ vnũ nõ poſſunt eſſe genera. qa p̄
dicant̄ de oĩbus ¶ Tercio ſic. Si hic diffiniretur res ſubiecta intentioni
quero de illa re. vel eſt animal. vel color. vel ſubſtantia. vel quantitas. vel
aliqð alioꝝ generũ. ſed nullũ iſtoꝝ eſt dicendũ. qa qua ratiõe diceret̄ vnũ.
eadẽ ratione dicendũ eſſet de alijs. igit̄. Si dicas qð qðlibet iſtoꝝ prout
ſubſtat intentioni diffinitur. Cõtra. Diffinitũ debet eſſe ꝯuertibile cũ dif-
finitionẽ. ſed nullũ iſtoꝝ ſiue ꝯſideret̄ ſub intentione ſiue aliter eſt ꝯuerti-
bile cũ diffinitionibus p̄dictis. igitur ⁊ cetera. ¶ Quarto ſic. Qð non ha-
bet vnũ ꝑ ſe ꝯceptũ nõ poteſt eſſe diffinitũ ꝑ p̄dictas diffinitiões. ſed res
prout ſubiacet intentioni generis nõ habet vnũ ꝑ ſe ꝯceptũ. ſed aggrega
tũ ex re ⁊ intentione que ſunt diuerſaꝝ rationũ. igitur Aliter ergo dicendũ
eſt ꝙ diffinitũ qð diffinitur per illas diffinitiones generis logici eſt inten
tio generis ꝯcretiue deſignata. que p̄dicatur de plurib⁹ differentib⁹ ſpecie

predicatione ſignificata.ſed nõ p̄dicatione exercita.¶ pro cuius opinio-
nis declaratione ſupponitur ꝙ iſte terminus genus poteſt accipi dup-
pliciter.Uno modo p̄me intentionaliter.⁊ tunc habet illas duas ſignifi-
cationes que ſunt in textu poſite.⁊ adhuc aliquas alias de quibus nõ fit
mentio in textu eo ꝙ cũ ipis nullã habet ſimilitudinẽ genus logicũ Alio
mõ accipit̃ ſecũdo intentionaliter.Et hoc dupplr̃.Uno modo accipitur
grãmaticaliter ꝓut eſt quidã modus ſignificandi.⁊ ſic nõ capit̃ hic.Alio
modo logicalit̃.⁊ quia eſt terminus concretus.ideo poteſt adhuc accipi
dupplicitcr.Uno modo pro eo qđ ꝑ ſe ſignificat.ſcilicet pro intentiõe ge-
neris fundata in quiditate apta nata dici de differẽtibus ſpecie ⁊ termina-
ta ad illa.⁊ iſtã ſignificationẽ habet quãdo ſubijcit̃ reſpectu iſtoꝝ verbo-
rum p̄dicat̃.dicit̃.diuidit̃ ⁊ ſimiliũ.Alio modo poteſt accipi ꝓ eo qđ ꝯſi-
gnificat ꝓ illa quiditate.⁊ iſtã ſignificationẽ habet ſiue pro illo cõſignifi-
cato ſupponit quãdo ſubijcit̃ reſpectu huius verbi eſt.vt cũ dicit̃.genus
eſt in pluribus ſpeciebus.¶ Scđo ſupponitur qđ p̄dicari ꝑ ſe eſt inten-
tionũ ⁊ rei ꝑ accidens.eſſe aũt ꝑ ſe eſt eſſe rei.ideo exercet illud in p̄mis in-
tentionibus qđ p̄dicari ſignificat in intentionibus.vt ſi ſignificet̃ genus
predicari de ſpecie tunc ſic exercetur dicendo.homo eſt animal.¶ Tercio
ſupponitur ꝙ duplex eſt predicateo ſcilicet ſiguificata ⁊ exercita.Predica-
tio ſignificata eſt actus p̄dicationis.vt ꝑ iſta verba p̄dicat̃.dicit̃.aut af-
firmat̃ aut negat̃.deſignat̃.vt patet cũ dicit̃ genus p̄dicat̃ de ſpecie.ſupe-
rius affirmatur de inferiori.Predicatio exercita eſt actus p̄dicationis ꝑ
iſtud verbũ eſt explicite vel implicite exercitus.vt cũ dicit̃ homo eſt ani-
mal.vel ſocrates eſt homo.Et hanc diſtinctionẽ intelliges ꝑ diſtinctio-
nem de negatione ſignificata ⁊ negatione exercita.Uel ꝑ diſtinctionem
de exclusione aut reduplicatione ſignificata ⁊ exercita.Unde ſicut patet
per iſtos terminos nego vel negatio actus negandi ſignificat̃.Et ꝑ iſtđ
aduerbiũ nõ exercet̃ ſic p̄dicatio per iſta verba dicit̃.predicat̃.ſignificatur
Et ꝑ iſtud verbũ eſt exercet̃.¶ Ex iſtis infert̃ p̄mo ꝙ p̄dicatio ſignificata
in ſecũdis intentiõibus nõ poteſt exerceri in eiſdẽ.niſi forte in his que ſe
habent vt ſuperius ⁊ inferius.vel vt ſubiectũ ⁊ ꝓpria paſſio.Primũ pa-
tet q̃a p̄dicatio iſta.genus p̄dicat̃ de ſpecie male exercet̃ ꝑ iſtã.ſpecies eſt
genus.¶ Scđm patet.q̃a iſta genus p̄dicat̃ de hoc genere.cõuenient̃ ex-
ercetur ꝑ iſtã.hoc genus eſt genus.Et iſta.p̄dicabile p̄dicat̃ de vniuerſa-
li ꝑ iſtã.vniuerſale eſt p̄dicabile.¶ Scđo infert̃ ꝙ p̄dicatio ſignificata in
ſecũdis intentionibus diſparatis exercet̃ in p̄mis intentiõib⁹.vt iſta.ge-
nus p̄dicatur de ſpecie.exercetur in iſta.homo eſt aĩal.¶ Tercio infertur

contra aliquos ꝙ a p̄dicatiõe ſignificata in intentiõibus ſecũdis ad p̄dicationē exercitam in primis nõ eſt cõſequẽtia formalis. qa ſtat antecedēs eſſe verũ cõſequente exiſtente falſo.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ illud qđ hic diffinitur ꝑ diffinitiões generis nõ eſt res ſubiecta intentiõi. ꝓbat̄ illis quatuor ratiõibus que poſite ſunt ſupra cõtra p̄mã oppinionē. Dicitur ſcđo ꝙ hic diffinitur intentio generis ꝯcretiue deſignata. Probat̄. qa illud qđ hic diffinit̄ cui ꝑ ſe ineſt diffinitio. ſed hoc eſt tm̄ ſecũda intentio. eo ꝙ in diffinitiõe ponũt̄ p̄dicata intentionalia. que ꝑ ſe p̄mo inſunt intentioni ⁊ rei ſubiecte ꝑ accidēs. igit̄ ⁊ cetera. Dicit̄ tercio ꝙ illud cui cõuenit actus exercitus correſpõdēs actui ſignificato ꝑ diffinitionē eſt res ſubiecta intentioni ⁊ nõ ſecũda intentio. Patet. qa intentio generis nõ p̄dicat̄ in qđ p̄dicatiõe exercita niſi de differentibus numero licet denominatiue poſſit p̄dicari de differentibus genere. vt dicẽdo animal eſt genꝰ color eſt genus. ⁊ cetera. ¶ Et ad ratiões alteriꝰ oppinionis reſpõdet̄. Ad p̄mã igr̄. ꝙ licet intentio generis nõ ſit qđ rei cũ ſit accidēs eius. tñ p̄dicatur p̄dicatione ſignificata in qđ de re. ¶ Ad ſcđam dicit̄ ꝙ licet intẽtio nõ p̄dicet̄ p̄dicatõe exercita in qđ niſi de differentibus numero. tamē p̄dicatione ſignificata bene p̄dicat̄ de differentibus ſpecie. ¶ Ad terciã dicit̄ negando antecedēs. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ licet in abſolutis vnuz diſparatũ nõ poteſt diffiniri ꝑ aliud. tamē in relatiuis. cuiuſmodi ſunt genus ⁊ ſpecies hoc fieri poteſt. ¶ Ad q̄rtã igit̄ dicit̄ ꝙ intẽtio generis eſt relatio rationis. relatiões aũt ſolent diffiniri ꝑ fundamentũ ⁊ terminũ. Inde eſt ꝙ ſpecie qđ importat terminũ relatiõis generis ſupponit ꝓ fundamẽto. Nec eſt incõueniēs in diffinitiõibus relatiuoꝝ poni aliqđ ꝙ ſit alteriꝰ rationis ad ip̄ãs. ¶ Ad cõfirmationē dicit̄ ꝙ ꝓceſſus purphirij dat̄ in manifeſtioribus nobis. ⁊ ita exemplificat ꝑ p̄mas intentiões. non qa de eis determinent diffinitiões. ſeu qa ꝑ eas cognoſcunt̄ ſcđe intentiões. Dicit̄ vltra ꝙ dedit cõuenientiã generis ſcđo modo dicti cum alijs. qa illud eſt fundamentũ intentionis generis quam per ſe conſiderat.

Scđa difficultas Utrũ diffinitio generis data in ratione p̄dicabilis ſit q̇dditatiua aut deſcriptiua. Pro cuius ſolutione ſupponit̄ p̄mo ꝙ p̄ma diffinitio generis in qua dicit̄. genꝰ eſt cui ſupponit̄ ſpecies eſt ſic intellegenda. Genus eſt natura cõmunis. ſiue vniuerſale cui directe imediate ⁊ formalit̄ ſupponit̄ ſpecies. Per hoc

cũ reſolutõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

ꝙ dicit̃ immediate excludit̃ indiuiduũ. qd̃ licet ponat̃ ſub genere. hoc tamen nõ eſt immedate. Et ꝑ hoc ꝙ dicit̃ directe excludit̃ differentia que idirecte ponit̃ ſub genere. Sed ſcd̃a diffinitio que dat̃ de ea in ratione p̄dicabilis eſt ſic intelligẽda. Genus eſt vniuerſale qd̃ p̄dicat̃. id eſt aptum natũ eſt p̄dicari p̄dicatiõe ſignificata immediate ⁊ directe de plurib⁹ differentibus ſpecie in eo qd̃ qd̃. ⁊ oẽs iſte particule ſunt det̃minate in ſimilis. ¶ Scd̃o ſupponit̃ ꝙ duplex eſt diffinitio. ſcilicet diffinitio in qd̃ noĩs ⁊ diffinitio qd̃ rei. Diffinitio qd̃ noĩs eſt oratio explicãs qd̃ ꝑ nomẽ ſignificatur. cuiuſmodi eſt diffinitio chymere. ⁊ iſta cõuenit tam entib⁹ q̃ȝ nõ entibus. Diffinitio qd̃ rei eſt triplex. ſcilicet deſcriptiua. cauſalis ⁊ q̇ditatiua. Diffinitio deſcriptiua eſt qd̃ eſt eſſe rei ſignificans ꝑ accidentalia. vt ꝑ ꝓpriũ. ⁊ accidentia cõmunia. cuiuſmodi ſunt iſta. homo eſt aĩal riſibile. ⁊ homo eſt aĩal manſuetũ ſociale bipes. ¶ Diffinitio cauſalis eſt oratio qd̃ eſt eſſe rei per cauſas ip̃ius rei ſignificãs. cuiuſmodi eſt iſta. homo eſt ens cõpoſitũ ex corpore ⁊ aĩa rationali. ¶ Diffinitio quiditatiua eſt duplex. q̃dam eſt pure quiditatiua. cuius oẽs partes pertinent ad quiditatẽ diffiniti. cuiuſmodi eſt iſta. homo eſt animal rationale. Alia eſt quiditatiua data ꝑ additamẽta. cuiuſmodi eſt diffinitio cuiuſlibet relatiui. in qua cũ genere ⁊ differẽtia diffiniti additur aliquod extrinſecum diffinito. videlicȝ terminus ipſius relatiui. ¶ Diffinitio pure quiditatiua adhuc eſt duplex. Quedam eſt cuius omnes partes pertinent ad quiditatem diffiniti. ſed nõ vt genus ⁊ differentia. vt diffinitiones generũ generaliſſimorum que dantur per ens ⁊ modũ intrinſecũ contrahentẽ ens ad ip̃as. Alia eſt que dat̃ per genus ⁊ differentiã. Et de iſta communiter loquuntur autores Vnde bohertius dicens ꝙ ſola ſpecies diffinitur loquitur de iſta. ¶ Tercio ſupponitur ꝙ ſcd̃m ſcotũ quarto ſcripti ad hoc ꝙ aliquid proprie ſit diffinibile diffinitione quiditatiua quinqȝ conditiones requiruntur. Prima eſt ꝙ ſit ens poſitiuũ. Per hoc excluduntur entia priuatiua. Secũda eſt ꝙ ſit per ſe vnũ. ⁊ per hoc excluduntur entia per accidens. Et ratio huius eſt. quia diffinitio eſt ſermo explicans eſſentiam rei. Sed ens per accidens nullam habet eſſentiam igitur. Tercia eſt ꝙ ſit ens reale. ⁊ per hoc excluduntur entia rationis. Et intellige de entibus rationis que ſolũ habẽt eſſe ꝑ actũ intellect⁹ cuiuſmodi ſunt figmenta ⁊ intentiones ſecunde. Quarta ꝙ ſit vniuerſale. Et per hoc excluduntur ſingularia. Vnde ſingularium non eſt diffinitio. demonſtratio neqȝ ſcientia. vt habet̃ primo poſteriorum.

Quinta eſt ꝙ ſit cõpoſitũ. ⁊ per hoc excluduntur ſimplicia ſimpliciť. Dici
tur aũt cõpoſitũ qđ includit genus ⁊ differentiã. Ex ꝗbus patet ꝙ diffini
tio ꝓprie dicta eſt tm̃ entis poſitiui ꝑ ſe vniꝰ realis ⁊ vniuerſalis cõpoſiti
realiter ex materia ⁊ forma. vel quantũ ad cõceptus. cuiuſmodi ſunt ſpe-
cies accidentiũ. ¶ Quarto ſupponiť ꝙ dupplicia ſunt diffinibilia. quedã
ſunt abſoluta. vt homo ⁊ albedo. Et iſta diffiniunť per ea que ſunt omni
no de quiditate ſua. Alia ſunt relatiua vt pater ⁊ filius. ⁊ illa diffiniuntur
per aliqua que nõ ſunt de quiditate. tamẽ de neceſſitate requirunť in dif-
finitione ad habendũ ꝯceptũ cõpletũ ⁊ ꝑfectũ ipoꝝ diffinibiliũ relatiuoꝝ
Et ratio huius eſt. ꝗa ſicut ſe habet res ad entitatẽ. ita ſe habet ad cogno
ſcibilitatẽ. vt vult philoſophus ſecũdo methaphiſice. Sed ſic eſt ꝙ rela
tiuũ neceſſario in eſſendo aut in entitate dependet a ſuo termino. ergo eti
am in cognoſcendo dependebit ab eo. ⁊ ꝑ cõſequẽs neceſſario eſt ponen
da in diffinitiõe ipius relatiui.

His ſuppoſitis diciť ꝑmo ſcđꝫ ali-
quos ꝙ diffinitio generis data in ratione ꝑdicabilis nõ eſt ꝗditatiua. ſꝫ
deſcriptiua. ꝓbant ꝑma ratione ante oppoſitũ. ¶ Sed cõtra iſtud argui
tur. ꝗa illa diffinitio que datur ꝑ ꝓpriũ genus ⁊ ꝓpriã differentiã eſt ꝗdita
tiua. ſed diffinitio generis eſt huiuſmodi. igitur. Maior eſt nota ex ꝑdi-
ctis. Minor ꝓbať. ꝗa in ea ponitur hoc relatiuũ qđ. dans intelligere ſuũ
antecedens ſcilicet vniuerſale qđ eſt genus diffiniti vt ſupra ꝓbatum eſt
Ponitur etiã ꝑdicari de pluribꝰ differentibus ſpecie in eo ꝙ ꝗd. qđ eſt qđ
dam cõplexũ ex pluribus differẽtijs ꝯuertibilibꝰ cũ diffinito. ¶ Unde no
ta ꝙ vniuerſale diuiditur immediate ꝑ has differẽtias ꝑdicari in ꝗd ⁊ ꝑ-
dicari in quale. deinde ꝑdicari in ꝗd ſi cõſtituat aliqđ genus illđ nõ eſt no
bis nominatũ. ideo diuidimꝰ ipſa ꝑ ꝑdicari in ꝗd de differẽtibꝰ ſpecie. q̃
differentia cõſtituit genus. Et predicari in ꝗd de differentibus numero.
que differentia cõſtituit ſpeciẽ. Dicitur ergo aliter ꝙ illa diffinitio generis
eſt diffinitio quiditiua data ꝑ additamentũ. ⁊ hoc ſummendo diffinitio-
nẽ ꝗditatiuã cõmuniť ꝓut poteſt cõuenire tam ꝑmis intentionibus ꝗꝫ
ſecũdis. Prima pars patet ꝑ rationẽ immediate tactã. Secđa pars patet.
ꝗa illa diffinitio datur ꝑ additamentũ. cuius aliqua pars eſt extrinſeca
⁊ accidens diffinito. Sed diffinitio generis eſt huiuſmodi. ꝗa in ea poni
tur iſte terminus ſpecie q̇ ſupponit ꝓ fundamẽto correlatiui generis. Il
lud aũt fundamentũ nullo modo ꝑtinet ad rationẽ generis. Dicitur ter-
cio ꝙ illa diffinitio. nec etiam quecũꝗꝫ alia diffinitio logica eſt ꝗditatiua

ꝓprie. Probaꝉ. qa diffinitio qditatiua ꝓprie dicta eſt ſolius entis realis. ſed illa diffinitio nō eſt entis realis. ſed eſt entis intentionalis. igiꝉ. Maior patet ex ſuppoſitis. Poſſet etiā ꝓbari. qa diffinitio ꝓprie dicta eſt oratio qd eſt eſſe rei ſignificās. vt habeꝉ pmo topicoꝝ. Sed entia ratiōis nō habent qd. cū nō ſint res. niſi forte equocādo de iſto termino res. igiꝉ nō habēt diffinitōes ꝓprie dictas. ¶ Si quereres quomodo ergo de ipis eſt ſciētia. cū diffinitio ſit mediū ſciēdi. Dico ꝙ eo modo quo ſunt entia habent ſufficiētē diffinitionē ad habendam ſciētiā de ipis. que poſſet largo nomine dici quiditatiua.

Tercia difficultas Utrū iſte ꝓpoſitiōes ſint concedende.

Genus eſt genus. Animal eſt genus. Homo ē ſpecies. rationale eſt differētia. Riſibile eſt ꝓpriū. Albū eſt accidēs. Pro ſolutione pme partis ſupponiꝉ pmo ꝙ genus poteſt accipi dupliciter Uno modo ꝓ eo qd̄ ꝑ ſe ſignificat. Alio modo ꝓ eo qd̄ denominat. Et ſi ꝓ eo qd̄ ſignificat accipiaꝉ hoc eſt adhuc dupliciter. qa vel accipiꝉ vt qd vel accipiꝉ vt modus. ¶ Scd̄o ſupponiꝉ ꝙ hec ꝓpoſitio genus eſt gen⁹ poteſt habere plures ſenſus. Prim⁹ eſt ſcd̄m ꝙ iſte termin⁹ genus teneꝉ vtrobiqꝫ ꝓ denoiato. Scd̄s ē ſm quē teneꝉ vtrobiqꝫ ꝓ ꝑ ſe ſignificato Et iſtis duob⁹ modis eſt pdicatio ydemptica. Tercius ſcd̄m quē iſte ꝉminus genus a parte ſubiecti teneꝉ ꝓ denomiato. ꝛ a parte pdicati ꝓ ꝑ ſe ſignificato. ꝛ vt modus. ꝛ talis pdicatio eſt denomiatiua. qa eſt cōſimilis iſti. Animal eſt genus. Quartus eſt ſcd̄m quē iſte termin⁹ genus a parte ſubiecti ſummiꝉ ꝓ ꝑ ſe ſignificato. ꝛ in pdicato ꝓ denomiato. ꝛ talis pdicatio eſt materialis ſimilis huic. Genus eſt aīal. Quintus eſt ſcd̄m quē iſte termin⁹ gen⁹ vtrobiqꝫ ſūmiꝉ ꝓ ꝑ ſe ſignificato. Sꝫ a parte ſubiecti ſūmiꝉ vt qd. ꝛ i pdicato ſūmiꝉ vt mod⁹. ꝛ talis pdicatio ē denoītiua ſilis huic Color eſt gen⁹. ita ꝙ ꝑ illā ꝓpoſitionē denotaꝉ ꝙ hec intentio gen⁹ eſt natura pdicabilis de pluribus ſpeciebus in qd. Sextus eſt ſcd̄m quem iſte terminus genus vtrobiqꝫ ſūmiꝉ ꝓ per ſe ſignificato. ſed in ſubiecto ſummiꝉ vt modus. ꝛ in predicato vt qd.

His ſuppoſitis diciꝉ primo ꝙ hec

ꝓpoſitio genus eſt genus in quatuor pmis ſenſibus eſt cōcedēda. patet practicando oēs ſenſus. ¶ Diciꝉ ſecūdo ꝙ in duobus vltimis ſenſibus illa eſt neganda. Patet. qa gen⁹ eſt ſpecies ſpecialiſſima vniuerſalis. ergo genus nō eſt genus. ꝛ ꝑ cōſequens illa eſt neganda. genus eſt gen⁹. Pri

ma cõſequẽtia patet ꝑ diffinitionẽ ſpeciei ſpecialiſſime. Scđa patet. qa ſi
vnũ cõtradictoꝝ eſt verũ. alterũ cõtradictorũ eſt negãdũ. Si ergo iſta ſit
vera. Genus nõ eſt genus. iſta eſt negãda. Genus eſt genꝰ. que eſt ſua cõ
tradictoria. que ſunt due ſingulares eiuſdẽ ſubiecti ⁊ p̄dicati diuerſe qua-
litatis. eo ꝙ ſubiecta illaꝝ ſupponũt ſimpliciť. ⁊ ꝓpoſitões quaꝝ ſubiecta
ſupponũt ſimpliciť ſunt ſingulares. vt alias dictũ eſt in ſimilis. ¶ Pro ſo
lutione ſecũde partis dicẽdũ eſt ſcđm aliquos ꝙ oẽs ille ꝓpoſitiões de vir
tute ſermonis aut de rigore logice ſunt negãde. aut ſaltẽ nõ ſimpliciť ꝯce-
dende. Scđo ſunt diſtinguende ſcđm qđ ſubiecta eoꝝ poſſunt ſupponere
materialiť. ⁊ ſic ſunt cõcedẽde. Vel ꝑſonaliť. ⁊ ſic ſunt negande. Probant
ſic. qa nihil poſitũ a parte p̄dicati reſtringit quo ad ſignificationẽ ťminũ
poſitũ a parte ſubiecti. ergo illi termini genus. differẽtia. ⁊ ſic de alijs. qui
ſunt termini ſcđe intentiõis verificabiles tm̃ de ťminis nõ poſſunt reſtri
gere ſubiecta illaꝝ ꝓpoſitionũ ad ſupponẽdũ materialiť ꝓ ſeipis. tenet cõ
ſequẽtia. qa oĩs terminꝰ in rigore ſermonis ſemꝑ ſupponit ꝓ ſuo ſignifi
cato. niſi ſit aliqđ impediẽs. Et ſi dicať. ille ꝓpoſitiões ſimpliciť concedũť
ab autoribus. igiť nõ ſunt negande. aut diſtinguẽde. Reſpõdẽt iſti ꝙ ta
les ꝓpoſitiões cõmuniť cõceduntť cauſa breuitatis ꝓ iſtis. Iſte ťminus
animal eſt genus. iſte ťminus homo eſt ſpecies. iſte ťminꝰ rationale eſt
differentia. ⁊ ſic de alijs. Scđo ſic. Bene ſequiť. Animal eſt genꝰ. ergo iſtđ
animal eſt genus. vel illud animal eſt genus. ſed cõſequẽs eſt ſimpliciter
negandū. ergo ⁊ antecedens. Qꝛ aũt bene ſequiť patet. qa ab indefinita
ad ſingulares diſiunctiue ſumptas eſt bona cõſequẽtia. Et ꝙ illa ſit inde
finita patet p̄mo. qa in ea ſubiciť cõmunis ſine ſigno. Scđo qa ꝑ additio
nẽ ſigni vniuerſalis nullo alio addito vel remoto poteſt fieri vniuerſalis.
Tercio qa ip̄a eſt cõſimilis iſti. Animal eſt albũ. ſcđ illa eſt indefinita. igiť
¶ Alij dicũt ꝙ tales ꝓpoſitiões ſunt concedende ſcđm ꝙ ſubiecta earum
ſupponũt ſimpliciť ꝓ natura cõmuni. Vnde ponũt vnã regulã. ꝙ quãdo
cũqꝫ terminus cõmunis nõ impeditus ſubijciť reſpectu p̄dicati ſcđe in-
tentionis tũc ſupponit ſimpliciť. Diciť aũt ťminus cõmunis ad differen
tiã ťmini ſingularis. q ſemꝑ ſupponit diſcrete. Diciť ſcđo. nõ impeditus
qa cũ additť termino cõmuni ſignũ diſtributiuũ tũc habet ſuppoſitionẽ
parcialem. vt cũ diciť. nullũ animal eſt genus. Diciť vltra reſpectu p̄dica-
ti ſcđe intẽtiõis. qa reſpectu p̄dicati p̄me intẽtiõis habet ſuppoſitionem
parcialẽ. Et intellige hoc reſpectu p̄dicati ſcđe intentiõis ſignificantis in
tentionem fundatã in re. qa reſpectus termini ſecunde intentionis ſignifi-
cantis intentionẽ fundatã in termino terminus cõmunis habet ſuppoſi

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

tionem materialē. vt patet dicēdo homo eſt nomē. amo eſt verbū. Et ad
illud qđ aſſumebať pro alia oppinione ꝙ nihil poſitū a parte p̄dicati re
ſtringit ťminū poſitū a parte ſubiecti diciť vno modo ꝙ licet nō reſtrin-
gat quo ad ſignificationē. bene tamē reſtringit quo ad ſuppoſitionē. Et
ſic iſti termini genus. ſpecies ⁊ ſic de alijs poſſunt reſtringere iſtos ťmi-
nos homo animal. equus. aſinus. ⁊ ſic de alijs ad ſuppoſitionē ſimplicē
Aliter diciť ꝙ ibi nō eſt reſtrictio. vt patet ꝑ diffinitionē reſtrictiōis. ſed
eſt quedā denomiatio modi. accipiēdo terminū ꝓ eo qđ ſignificat de ſuo
primario ſignificato cui cōueniūt illa p̄dicata ⁊ nō ſignificatis ſecūdarijs
que ſunt ſuppoſita ſignificati primarij.

Quarta difficultas. Utrū genus

poſſit ſaluari in vnica eius ſpecie. ¶ Pro cuius ſolutione supponiť p̄mo
ꝙ genus ſaluare in vna ſpecie poteſt dupliciť intelligi. Uno modo ſm
eius eſſentiam. Alio modo ſcđm eius poteſtatē. Eſt aūt eſſentia generis
q̄ditas aut natura ip̄ius generis. Sed poteſtas eſt cōmunicabilitas na
ture generis ſcđm quā ip̄a diciť formaliť cōmunicabilis plurib⁹ differēti-
bus ſpecie. ⁊ ſunt iſta duo vna res realiť. ſed termin⁹ diſtinguiť formaliť ſi
cut fundamentū ⁊ relatio aptibilis. ¶ Scđo ſupponiť ꝙ genus ſaluari in
vna ſpecie ſcđm ſuā poteſtatē poteſt intelligi dupliciť. Uno modo for-
maliter ⁊ ſubiectiue. Alio modo terminatiue ⁊ completiue.

His ſuppoſitis diciť p̄mo ꝙ gen⁹

ſcđm ſuā eſſentiā poteſt ſaluari in vnica ſpecie. q̄a eſſentia generis eſt in-
diuiſibibilis. ergo vbicūq; repiť ibi tota reperiť. Si repiť in vna ſpecie. er
go ibi tota reperiť. Diciť ſcđo ꝙ genus poteſt ſaluari in vna ſpecie ſcđm
eius poteſtatē formaliter ⁊ ſubiectiue. ſicut in vna ſpecie reperitur forma
lis ratio ipſius poteſtatis que eſt cōmunicabilitas. Probatur. quia vbi-
cūq; reperitur fundamentū alicuius relationis aptitudinalis. ibi reperiť
ip̄a relatio. ſed in vna ſpecie reperitur eſſentia generis. que eſt cōmunica-
bilitatis fundamentū. ergo in vna ſpecie eſt cōmunicabilitas. ⁊ per conſe
quens poteſtas. Dicitur tercio ꝙ genus nō poteſt ſaluari ſcđm eius po-
teſtatem completiue ⁊ terminatiue in vna ſpecie. hoc eſt dictū ꝙ vna ſpe
cies nō terminat totam poteſtatem generis. Probať. quia poteſtas ge-
neris eſt relatio aptitudinalis habens pro fundamento eſſentiam. ⁊ pro
termino adequato ⁊ completo ſpecies completas oppoſitas. ergo non
poteſt ſaluari niſi in ſpeciebus oppoſitis.

Questōes in p̄dicabilia purphirij

¶Ex his patet q̄ genus necessario reqrit plures species. etiā actu ꝛ non
solū potētia aut aptitudine. Patet p̄mo auctoritate bohecij in libro di-
uisionū dicentis. Jdcirco sub genere minus duabus speciebus esse non
possunt. Et quarto topicoꝝ. Si species p̄dicaꝛ de equalibus cū genere i-
terimiꝛ illud qd̄ poniꝛ pro genere. qa semp de paucioribus oportet speci
em p̄dicari q̄ȝ genus. ¶Scd̄o sic. qa habere plures species poniꝛ in diffi-
nitione generis. ꝛ genus ex sua ratione diuidiꝛ p̄ differētias oppositas. q̄
rū vtraqȝ adueniens generi cōstituit speciē. ergo sub genere non possunt
esse pauciores species duabus. ¶Sed circa ista adhuc restat dubiū vtrū
genus prediceꝛ de pluribus speciebus ratione sue essentie. vel ratiōe to-
tiꝰ potestatis. vel ratiōe partꝰ potestatꝰ. ¶Pro cuiꝰ solutiōe supponiꝛ q̄
genꝰ potest p̄dicari duppl' de suis speciebꝰ. Vno mō ratiōe essentie pre-
cise abstrahendo a ratione superioꝝ vel inferioꝝ. Alio modo ratione sue
potestatis. puta ratiōe differentiarū. p̄ quas cōtrahitur ad cōstitutionē
suarū specierū. Et hoc potest cōtingere dupplicit. Vno modo ratiōe to
tius potestatis. Alio modo ratiōe partis potestatis. vt puta ratiōe vniꝰ
differētie cōstitutiue vnius speciei. ¶Hoc supposito diciꝛ p̄mo q̄ genꝰ
p̄dicaꝛ de suis speciebus ratione totius essentie ꝛ etiā ratione potestatis
eius. Nam genus ratione sue essentie ꝛ potestatis habet q̄ sit genus. er-
go etiā ab ea habet q̄ prediceꝛ de pluribus speciebus. ¶Diciꝛ secūdo q̄
genus nō p̄dicaꝛ de pluribus speciebus ratiōe vnius potestatis. Patet
qa ista pars cōuertiꝛ cū illa specie quā cōstituit. ergo ratiōe eius nō p̄di-
catur de pluribus. Diciꝛ tercio q̄ ad ratiōnē generis non requiriꝛ q̄ actu
accipiantꝛ sue species p̄ speciē intelligibilē. vel qd̄ actu existāt in rerū natu
ra. sed sufficit q̄ sint apti nati cōcipi existere. vel apte nate existere. qa acci-
dit generi q̄ eius species cōcipianꝛ vel existant in rerū natura. igitur.

Cōclusio. Diffinitiōes generis lo

gici sunt in textu sufficienꝛ assignate. Patet. qa eis cōueniūt ꝯditiōes bone
diffinitionis. que cōmuniter ponunꝛ tres vt visum est in similis.

Ad ratiōes ante oppositū. Ad pri

mam diciꝛ negādo antecedens. Et ad p̄mā ꝓbationē diciꝛ q̄ purphiriꝰ
nō capit ibi discribere specialiꝛ vt distinguiꝛ ꝯtra diffinire q̄ditatiue. Ad
secūdā ꝓbationē diciꝛ negādo minorē. qa genus est species vniuersalis
Ad terciā ꝓbationē negādo maiorē. Et ad ꝓbationē diciꝛ q̄ illa aucto-
ritas debet intelligi de genere morū. ꝛ nō de genere p̄dicamentali vt po-

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti teſt patere in textu philoſophi in illo paſſu. Ad quartaꝫ ꝓbationē dicit̃ ꝙ illa cōſequētia eſt bona. ſed ſi inferat̃ ex illo cōſequēte. ergo genus nō eſt diffinit̃ e cōmittit̃ fallacia figure dictionis ꝓpter imitationē ſuppoſitiōis huius termini genus.

Ad ſecūdā dicit̃ ꝙ licet itētio ſpeciei nō ſupponat̃ intētioni generis. tamē res ſubiecta intētiōi ſpeciei ſupponitur rei ſubiecte intentioni generis.

Ad terciā dicitur negādo antecedēs. Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̃ ꝙ ſpecies nō ſupponit̃ imediate enti. Ad ſecundā ꝓbationē ꝙ differētie nō ſupponunt̃ directe generi. Ad terciā ꝓbationē dicit̃ ꝙ licet ſpecies ſupponat̃ illi diffinitiōi tanq̄ cōtentū ſub diffinito. nō tamē tanq̄ inferius ſub ſuo vniuerſali. Ad quartā dr̃ ꝓbationē ꝙ hoc eſt verū de ſuppoſitione logicali. ſed nō de ſuppoſitione formali. ſcd̄m quam ſpecies ſupponitur generi.

Ad quartā patet q̄d ſit dicendū ex prima difficultate. Ad cōfirmationē. ꝙ homo nō cōtinet̃ ſub diffinito. licet contineatur ſub eo quod denominatur a diffinito.

Species eſt quod predicatur de pluribus.

Iſtud eſt ſecūdū capitulū huius libri in quo purphiri' determinat de ſecundo vniuerſali ſcilicet de ſpecie. Et diuidit̃ in duas partes p̄ncipales. In p̄ma ponit multiplicitatē huius termini ſpecies. ¶ In ſecūdo eligit acceptionē de qua intendit in hoc loco. Dicit ergo p̄mo ꝙ ſpecies dicit̃ vno modo forma. id eſt pulchritudo vniuſcuiuſq̄ rei. Et iſto modo accipitur cū dicit̃ ꝙ ſpecies priami digna eſt imperio. Et nota ꝙ ſcd̄m iſtā acceptionē iſte terminus ſpecies eſt terminus p̄me intentiōis. Alio modo dicit̃ ſpecies ea que eſt ſub aſſignato genere. id diffinito vel diſtincto Et iſto mō accipit̃ cū dicim' hoīem ꝛ ſpeciē animalis ꝛ albū. id eſt albedinē eſſe ſpeciē coloris. ꝛ triangulū eſſe ſpeciē figure. Et nota ꝙ ſcd̄m iſtā acceptionē iſte t̃min' ſpecies eſt t̃min' ſcd̄e intētiōis. Multe alie ſunt acceptiōes hui' termini ſpecies. ſed ille obmittūt̃. eo ꝙ nō habēt ſimilitudinē cū ſpecie logica. ¶ Deinde purphiri' ꝓbat p̄dictā diffinitionē ſpeciei

nõ eſſe bonã. ⁊ hoc ſic. Jn diffinitione generis poſita eſt ſpecies· ergo in diffinitiõe ſpeciei nõ debet poni gnenus. tenet cõſequẽtia qa alias in illis diffinitiõibus fieret circulus. Ad hoc reſpõdet ꝙ genus ⁊ ſpecies ſunt relatiua. Nã genus dicit̃ alicuiꝰ genus. ⁊ ſpecies alicuius ſpecies. ideo neceſſe eſt ibi vtrorũqꝫ rationibus vtriſqꝫ vti. Jn ſc̄da parte que incipit ibi Aſſignant aũt. ꝓſequit̃ de ſpecie logica. Et diuidit̃ in tres particulas. Jn prima particula ponit tres diffinitiões ſpeciei. Prima eſt. Species eſt q̄ ponit̃ ſub aſſignato genere. Sc̄da eſt. Species eſt de qua genus in eo ꝙ qd p̄dicat̃. Tercia. Species eſt qđ de pluribus ⁊ differẽtibus ſolũ numero in eo ꝙ qd ſit p̄dicat̃. Et iſta diffinitio differt ab alijs duabꝰ. qa ipa ſoli cõuenit ſpeciei ſpecialiſſime. ſed alie due cõueniũt tam ſpeciei ſpecialiſſime q̄ꝫ ſubalterne. Jn ſc̄da particula declarat iſtas diffinitiões. ponendo vnã coordinationẽ p̄dicamẽtalẽ. Et intẽdit talẽ cõcluſionẽ. Jn vnoquoqꝫ p̄dicamento ſunt quedã generaliſſima. quedã ſpecialiſſima. ⁊ quedã intermedia. ¶ Pro cuius ꝓbatiõe ſupponit ꝙ generaliſſimuꝫ eſt ſupra qđ nõ eſt aliud ſupueniẽs genus. Et ſpecialiſſimũ eſt poſt qđ nõ eſt alia inferior ſpecies. Sed intermedia ſunt genera ⁊ ſpecies ad aliud ⁊ ad aliud ſũpta. id eſt cõparata. ¶ Hoc ſuppoſito ꝓbat cõcluſionẽ ſuã exẽplo dicẽs ꝙ in p̄dicamẽto ſubſtãtie ſubſtãtia p̄mo eſt genus ſub qua ponit̃ corpꝰ ⁊ ſub corpe corpꝰ animatũ. ſub quo aĩal. ſub animali ponit̃ aĩal rationale ſub quo homo. ſub hoĩe v̈o forma ⁊ plato. q̄ ſunt particulares hoĩes Et inter iſta eſt genus generaliſſimũ. qa eſt genus ſolũ. homo v̈o eſt ſpecialiſſimũ qa eſt ſpecies ſolũ. Jntermedia aũt ſunt genera ⁊ ſpecies. vt aĩal ẽ genus animalis rationalis ⁊ ſpecies corpis. ⁊ aĩal rationale eſt genꝰ hominis ⁊ ſpecies aĩalis. homo aũt eſt ſpecies aĩalis rationalis. ſed nõ eſt genus particulariũ hoĩm. Probat. qa illud qđ eſt ꝓximũ enti indiuiduo eſt ſolũ ſpecies ⁊ nõ genus. Ex quo patet ꝙ ſicut ſubſtãtia ẽ genus generaliſſimũ eo ꝙ nihil eſt ſupra eã. ſupple tanq̄ꝫ genus. qa bene habet ens qđ nõ eſt genus ad ipam. ſic homo eſt ſpecies ſpecialiſſima cũ nõ habeat poſt ſe ſpecies. ſed ſolũ indiuidua. ⁊ ea que ſunt in medio ſunt ſpecies eoꝝ que ſunt ſupra ipa. ¶ Ex quo infert ꝙ habẽt duas habitudines. vnã ad ſuperiora ſc̄dm quã dicũt̃ ſpecies eoꝝ. Et aliã ad inferiora ſ̄m quã dicunt̃ genera. ſed extrema ſcilicet generaliſſimũ ⁊ ſpecialiſſimũ nõ habẽt niſi vnã ſ̄m quã ſupple poſſunt dici vel genera vel ſpecies. Nã generaliſſimũ nõ habet niſi habitudinẽ ad inferiora. cũ ſit ſupmũ genꝰ. ⁊ p̄mũ p̄ncipiũ ſpecialiſſimũ ſolũ habet habitudinẽ ad ſupiora quoꝝ eſt ſpecies. ſed nõ habet aliã habitudinẽ ad inferiora. Et licet dicat̃ ſpecies indiuiduoꝝ. hoc tñ alit̃ q̄ꝫ ſpecies ſuperioꝝ. Quia dr̃ indiuiduoꝝ veluđ ea cõtinẽs. Et

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

ſpecies ſuperioꝝ. q̄a cōtinet̄ ab eis.. ¶ Ex p̄dictis infert duas diffinitiōes
generaſſimi. ⁊ tres ſpecialiſſimi. ⁊ vnā int̄medioꝝ. Prima diffinitio gene-
raſſimi eſt hec. Generaliſſimū eſt qḋ cū ſit genus nō eſt ſpecies. Secūda.
Generaliſſimū eſt ſupra qḋ nō eſt aliud ſupueniēs genus. ¶ Prima diffi-
nitio ſpecialiſſimi eſt hec Specialiſſimū eſt qḋ cū ſit ſpecies nō eſt genus
Scḋa. Specialiſſimū eſt qḋ cū ſit ſpecies nunq̄ꝫ diuidit̄ p ſpecies Tercia
Specialiſſimū eſt qḋ de pluribus ⁊ differētib⁹ numero in eo qḋ qd ſit p̄-
dicat̄. ¶ Diffinitio intermedioꝝ eſt hec. Int̄media ſunt genera ⁊ ſpecies
ad aliud ⁊ ad aliud ſumpta. ¶ Scḋo declarat p̄dictā cōcluſionē p coordi-
nationē ciuilē. q̄a in coordinatiōe ciuili ita aliq̄s eſt pat̄ q̄ nō eſt filius. ſi-
cut iupiter. Et aliq̄s ita eſt filius q̄ nō pater. ſicut agamenon. Alij ſunt pa-
tres ⁊ filij reſpectu diuerſoꝝ. ſicut atrides. pelopides ⁊ tantalides. Ergo a
ſimili in coordiatiōe p̄dicamentali aliqd ita erit genus q̄ nō erit ſpecies.
Et aliqd ita erit ſpecies q̄ nō erit genus. Et aliqua erunt genera ⁊ ſpecies
reſpectu diuerſoꝝ. ¶ Et ſubdit purphirius qḋ nō eſt omino ſimile ī iſtis
coordinationibus ciuili ⁊ p̄dicamētali. q̄a in familijs. id eſt in coordinati-
one familie plures familie reducunt̄ ad vnū p̄ncipiū. Verbigratia. Ad io-
uem. ſed in generibus ⁊ ſpeciebus. id eſt in coordinatiōibus p̄dicamen-
talibus plures nō reducunt̄ ad vnū p̄mū p̄ncipiū. Probat. q̄a reducerēt̄
ad aliqḋ p̄mū p̄ncipiū maxime eſſet ad ens. ſed hoc nō. igit̄. Minorē p̱-
bat. q̄a ens nō eſt vnū cōmune genus oīm. nec oīa ſunt eiuſdē generis
ſcḋm vnū ſup̄mū genus. ergo ad ens nō poſſunt reduci plures coordi-
nationes tanq̄ꝫ ad ſup̄mū genus. Antecedēs p̱bat̄ dupplicit̄er. Primo.
q̄a ariſtoteles in p̄dicamētis dicit q̄ decē p̄dicamēta. id eſt decē generaliſ-
ſima ſunt q̄ſi decē rerū p̄ncipia p̄ma. Scḋo. q̄a ſi ens eſſet gen⁹ ad oīa p̄-
dicamenta oīa dicerent̄ entia vniuoce. Cōſequēs eſt falſum. igit̄. Falſita-
tē cōſequētis p̱bat dupplicit̄. Primo. q̄a ſi q̄s oīa entia vocet equoce ī
qd nuncupabit ⁊ nō vniuoce. Scḋo. q̄a ens predicat̄ ſolū ſcḋm nomen
vnū. ⁊ nō ſcḋm diffinitionis rationē. que ſcḋm nomen eſt. ergo predicat̄
equiuoce ⁊ nō vniuoce. cōſequēter q̄a ip̄e fecit mentionem de numero ge-
nerum generaliſſimoꝝ. ideo etiam ip̄e incidentaliter determinat de nume-
ro ſpecialiſſimoꝝū ⁊ indiuiduoꝝ dicens. decem ſunt generaliſſima. Spe-
cialiſſima v̄o ſunt in numero quodam. ſed ita diffinito. id eſt determina-
ta. Indiuidua aūt que poſt ſpecialiſſima ſunt. infinita ſunt. ¶ Ex quo ſe-
quitur q̄ merito deſcendentē a generaliſſimis ad ſpecialiſſima iubet pla-
to quieſcerein ſpecialiſſimis. ita q̄ non ſit vlterius diuiſio per differenti-
as formales ⁊ ſpeciuocas.

Et ratio huius eſt duplex. Prima. q̄a deſcendentē a generaliſſimis ad ſpe
cialiſſima oportet diuidere ſpeciuocis differentijs. Sed vltra ſpecialiſſi-
ma nō ſunt differētie ſpeciuoce. ¶ Scd̄a ratio. q̄a ſicut plato dicit. Infini-
ta ſunt relinquētia ab arte. q̄a eoꝝ nō poteſt fieri diſciplina. Sed indiui-
dua ſunt infinita vt dictū eſt. igit̄. ¶ Scd̄o ſequit̄ ꝙ deſcēdētē a generaliſ-
ſimis ad ſpecialiſſima neceſſe eſt ꝑ multitudinē ire. id eſt diuidere vnum
in multa. ⁊ aſcēdētibus a ſpecialiſſimis ad generaliſſima neceſſe eſt colli-
gere multa in vnū. ¶ Scd̄am partē ꝓbat. q̄a aſcēdēdo a ſpecie ad genus
aſcendit̄ ad magis cōmune. ſed cōmune eſt ſemꝑ collectiuū ⁊ adiuuati-
uū. Diuiſiuū aūt eſt ſingulare igit̄ aſcendēdo a ſpecialiſſimis ad genera-
liſſima oportet ire ꝑ collectionē ⁊ colligere multa in vnū. Minorē ꝓbat
per participationē ſpeciei plures hoīes ſunt vnus homo. Primā partē
corrollarij ꝓbat. q̄a deſcēdēdo a generaliſſimis ad ſpecialiſſima fit deſcē-
ſus ad ſingularia que ſunt diuiſiua vt dictū eſt. vnde vnus homo cōmu-
nis fit plures in ſingularibus. ¶ In tercia particula recapitulat ea que di
cta ſunt. ⁊ determinat de modo p̄dicandi eoꝝ que in coordinatiōe p̄dica
mentali ponunt̄ dicēs. Determinatū eſt de genere ⁊ ſpecie q̄d ſit vtrūq̄ꝫ
⁊ ꝙ vnum genus habet plures ſpecies. Diuiſio enim generis ſemꝑ eſt
in plures ſpecies. Dictum etiam eſt ꝙ genus predicat̄ de ſpecie. Et gene
raliter om̄ia ſuperiora de inferioribus predicant̄. Species v̊o neq̄ꝫ de ge
nere ſibi proximo. neq̄ꝫ de ſuperioribus predicat̄. Et hoc eſt q̄a p̄dicatio
iſtaꝝ nō cōuertit̄. oportet em̄ equale de equis p̄dicari. vt riſibile de homi
ne. aut maiora de minoribus. vt animal de hoīe. Minora v̊o de maiori
bus nō predicant̄. Et nota ꝙ per equa intelligit cōuertibilia. per maiora
ſuperiora ⁊ per minora inferiora. Et cū dicit minora nō p̄dicari de maio
ribus. hoc debet intelligi p̄dicatiōe directa ⁊ formali. vel hoc debet intel
ligi vniuerſaliter. Nā iſta eſt falſa. Om̄e animal eſt homo. ¶ Ex his infert
purphirius tria corrollaria. Primū eſt. De quocūq̄ꝫ p̄dicat̄ ſpecies de il-
lo p̄dicat̄ genus illius ſpeciei. ⁊ genus illius generis incluſiue vſq̄ꝫ ad ge-
neraliſſimū. Patet. q̄a ſi ſocrates eſt homo. ⁊ homo eſt animal. ⁊ aīal eſt
ſubſtātia. ſocrates etiā eſt homo. animal ē ſubſtātia. ſemꝑ em̄ ſuperiora
de inferioribꝰ p̄dicant̄. ¶ Scd̄m corrollariū. Species p̄dicat̄ de indiuidu
is. genus aūt de ſpecie ⁊ indiuiduo. generaliſſima aūt de generibꝰ ſi ſint
plura ſubalt̄na de ſpecie ⁊ indiuiduo. Terciū corrollariū. Generaliſſimū
p̄dicat̄ de oībꝰ ſub eo poſitis. ſcilicet generibus. ſpeciebus ⁊ indiuiduis. ſed
genus q̄d eſt immediate ante ſpecialiſſimaꝫ. predicatur ſolū de ſpecialiſſi-
mis ⁊ indiuiduis. Species v̊o ſolum de indiuiduis.

cū reſolutōe text⁹ ad itētionē ſcoti

Et quia fecit mentionē de indiuiduo idō oſtendit qd ſit indiuiduū. pmo ſic. Indiuiduū eſt qd de vno ſolo particulari pdicat̄. vt ſortes. ⁊ hoc albū ⁊ hic veniens. ⁊ ſuffronice filius. ſi ſolus ſit ei fili⁹. Scdo ſic indiuidua dicunt̄ quoniā vnūqdqz eoꝝ ex ꝓprietatibus cōſiſtit. quarū collectio nūqz in alio erit eadē. Et ratio huius eſt. qa ꝓprietates ſocratis nunqz eſſent eedē in alio particulari. ſed ꝓprietates hoīs in cōmuni erūt eedē in pluribus particularibus hoībus in eo ꝙ homīes ſunt. ¶ Ex pdictis infert ꝙ indiuiduū cōtinet̄ ſub ſpecie. ⁊ ſpecies ſub genere. hoc declarat qa genus eſt qddā totū reſpectu ſpeciei. ⁊ indiuiduum eſt pars ſpeciei. ſpecies aūt eſt pars ⁊ totū. ſed different̄. qa eſt pars alterius ſcilicet gener̄. ſed eſt totū. nō alterius. ſed alijs. partibus em̄ totū eſt. ſcilicet indiuiduis. ¶ finaliter epilogat dicens. ſufficient̄ dictū eſt de genere ⁊ ſpecie. qd generum qd ſpecierū. ⁊ que ſunt indiuidua ⁊ quot dicens. Genus ⁊ ſpecies dicuntur. ⁊ cetera.

Circa hūc textū querit̄ Utrū diffinitio ſpeciei in qua dicit̄. Species eſt qd pdicat̄ de pluribus differentib⁹ numero in eo qd qd. ſit ſufficienter aſſignata.

Et arguit̄ pmo ꝙ nō: qa ſcdm purphiriū in textu genus ⁊ ſpecies ſunt correlatiua. ideo neceſſe eſt i vtrūqz diffinitionibus vtriſqz vti. Sed in hac diffinitiōe non ponit̄ genus. ergo iſta diffinitio eſt inſufficiens. ¶ Et cōfirmat̄. qa hec diffinitio cōuenit generi igit̄ nō eſt bene aſſignata. Antecedēs patet. qa genus pdicat̄ de differentibus ſpecie in qd. ergo pdicat̄ de differentib⁹ numero tenet ꝯſequentia. qa qcūqz differunt ſpecie etiā differunt numero. vt vult philoſophus quinto methaphiſice.

Scdo ſic Nulli⁹ eiuſdē rei poſſunt eſſe plures diffinitiones ex ſexto topicoꝝ. ſic nec poſſunt eſſe plures eſſentie. ſed ſpeciei eſt vna alia ſufficiens diffinitio. vt hec. Species eſt que ponitur ſub aſſignato genere. ergo iſta nō eſt ſufficienter aſſignata. Et cōfirmatur per hanc diffinitionē nō differt ſpecies a diffinitione. Naz aīal rationale qd eſt diffinitio hoīs pdicat̄ de differentibus numero in eo qd quid. igitur.

Tercio ſic. In iſta diffinitiōe ponitur negatio. ergo eſt inſufficiens. Antecedens patet. qa infer i⁹ addit̄ ſupe

rioꝛi ſcilicet differentibus huic termino pluribus. qui tunc valet ſicut multis. Nam oīs differētia includit multitudinē. ꝛ ꝑ cōſequēs cum dicit̄ de pluribus differentibus idē bis repetit̄. ꝛ ſic eſt nugatio. Et cōfirmatur q̄a aliqua ſpecies p̄dicat̄ de pluribus que tamē nō differūt numero. vt patet de hoīe q̄ p̄dicat̄ de iſto ſoꝛte ꝛ de iſto ſoꝛte. que tamē nō differunt numero. cū ſit eis idem nomē ſcilicet ſoꝛtes.

Quarto arguit̄ ſic Species nō eſt p̄dicatū ſcd̄m philoſophū p̄mo topicoꝝ. ergo nec eſt p̄dicabile. tenet cōſequentia q̄a p̄dicatū ꝛ p̄dicabile nō differūt niſi penes actū ꝛ aptitudinē.

In oppoſitum arguit auctoꝛitate purphirij ponentis illā diffinitionē. ¶ Pro declaratiōe textus p̄cedentis ꝛ ſolutione queſtionis mote mouent̄ aliq̄ difficultates.

Prima difficultas. Utrū tres diffinitiones ſpeciei cū eius diuiſione ꝛ declaratione illarū diffinitionū ſunt conuenieter poſite in textu. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponitur primo q̄ iſte terminus ſpecies eſt equocus ad multa. vt patet in his verſib⁹. Maneries. foꝛma ſpecies dicatur poteſtas. Accidit ꝛ redolet quoq̄ꝫ p̄dicat ſpecies. Et ſolū hic eſt ſermo de vltima acceptione. ¶ Sc̄do ſupponit̄ q̄ pꝛima diffinitio ſpeciei que eſt hec. Species eſt que ponit̄ ſub aſſignato genere ſic eſt intelligēda. Species eſt relatio ſuppoſitiōis alicuius nature vel quiditatis dicit̄ foꝛmalit̄ ſuppoſitioni generum. ¶ Vel ſic. Species eſt natura aut quiditas que foꝛmalit̄ directe ꝛ immediate ſupponit̄ generi. Dicit̄ p̄mo foꝛmalit̄. ad excludēdū ea que ſupponūt localit̄. Dicit̄ ſecūdo directe. ad excludēdū differētias diuiſiuas generis. que licet ponātur ſub genere lateralit̄. ſicut diuidens ſub diuiſo. nō tamen directe. Dicit̄ tercio immediate. ad excludendū indiuidua. que licet ſupponant̄ generi foꝛmaliter ꝛ directe. q̄a p̄dicat̄ de eis in q̄d. tamē nō ſibi ſupponunt̄ immediate ſed mediate. ſcilꝫ mediante ſpecie. ¶ Sed cōtra illā particulā obijcit̄ q̄a ex ea ſequeret̄ q̄ homo nō eſſet ſpecies ſubſtantie aut coꝛpis animati. cū nō ponat̄ immediate ſub his. cōſequēs eſt falſum igit̄. Ad iſtud dicit̄ vno modo q̄ illi particule immediate adhuc ſubiūgēda eſt iſta particula reſpectu generis ꝓpinqui. ita q̄ ſit ſenſus. Species eſt natura aut q̄ditas que foꝛmalit̄ directe ꝛ immediate ponit̄ ſub genere ꝓpinquo aſſignato. id eſt diffinito aut determinato. ¶ Dicūt aūt aliq̄ q̄ hec diffinitio cū ſecūda

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

nō faciūt niſi vnā diffinitionē. ⁊ tūc dicūt ꝙ ṗma particula diſtinguit ſpe
ciē a genere. ⁊ ſecūda diſtinguit eā a differentia. Ex quo patet ꝙ ſcḋm illuꝫ
modū dicēdi gloſando ṗmā diffinitionē que eſt ṗma particula huꝰ diffi
nitionis nō oportebit ponere ly directe. qa ſatis excludunť differentie per
ſcḋam particulā. qa genus nō p̄dicať de eis in qd. Sed iſtud dictū nō eſt
de intentione purphirij. Nam purphirius ponēs differentiaꝫ inter illas
diffinitiones dicit ꝙ tercia ꝯuenit ſoli ſpeciei ſpecialiſſime. ⁊ alie due cōue
niunt tam ſpeciei ſpecialiſſime ꝗꝫ ſubalterne. ¶ Tercio ſupponiť ꝙ ſcḋa
diffinitio ſpeciei eſt ſic intelligenda. Species eſt natura aut q̇ditas de qua
genus in eo ꝙ qd ſit p̄dicať. Et differt iſta a ṗma qa ṗma explicat tm̄ re
ſpectū ſuppoſitiōis ſpeciei ad genus preſcindendo a ſubicitate. Sed ſecū
da explicat reſpectū ſubicitatis eius ad genus tanꝗꝫ ad ſuum vniuerſale
¶ Tercia aūt diffinitio ſic eſt intelligēda. Species eſt vniuerſale incōplexū
qḋ p̄dicať. id eſt aptū natū eſt p̄dicari de pluribus. id eſt multis differēti
bus numero numeroſitate rei ⁊ non noīs tm̄ in eo qḋ quid. In qua diffi
nitione dicitur primo vniuerſale. qḋ poniť pro genere. Dicitur ſecundo
predicať. id eſt aptum natū eſt predicari ⁊ melius eſt ꝗꝫ poteſt predicari
quia ſunt alique ſpecies que ſunt apte nate p̄dicari de pluribus. ſed non
poſſunt. vt mundus. ſol ⁊ luna. Unde iſte ſpecies cum ſint quedam qui
ditates eis nō repugnat cōmunicabilitas pluribus. quia hoc eſt ꝓpriuꝫ
cuilibet quiditati. tamen nō poſſunt cōmunicari pluribus ſaltē naturaliť
Et hoc ē ꝓpter defectū materie vt dicit philoſophꝰ ṗmo celi ⁊ mūdi. Di
citur tercio incōplexū. per qḋ excludiť diffinitio. ⁊ etiā diſiūctū ex pluribꝰ
ſingularibus. cuiuſmodi eſt ſocrates ⁊ plato. Diciť quarto numero nu
meroſitate rei quia licet duo vocati hoc nomine ſocrates nō differūt nu
mero numeroſitate noīs. tamē differūt numero numeroſitate rei. Nec ca
pitur hic numerus pro quantitate diſcreta. Sed cōtra diffinitionē iſtam
obijciť. qa homo eſt ſpecies ſpecialiſſima. ⁊ tamē p̄dicať de differentibꝰ
ſpecie. aut ſaltē de aliq̄bus que nō ſunt eiuſdē ſpeciei. igiť. Antecedēs pa
tet ṗmo. qa p̄dicať de ſocrate ⁊ manu eius. qḋ patet qa cū q̄libet pars ſo
cratis ſit ꝯpoſita ex corpe ⁊ aīa rationali videť ꝙ ſit homo. ſed. ſocrates
⁊ manꝰ eiꝰ nō ſunt eiuſdē ſpeciei. Scḋo qa p̄dicať de ſocrate ⁊ deo. iſta em̄
cōcediť a catholicꝭ. deꝰ eſt homo. ꝫ ſocrates ⁊ deꝰ nō differūt ſolū numero
igiť. Ad iſtḋ reſpōdeť negādo antecedēs. ⁊ ad ṗmā ꝓbationē negať ante
cedēs. Et cū dř q̄libet pars ſocratꝭ. ⁊c̄. Dico ꝙ hoc non ſufficit ad hoc ꝙ
ſit homo. ꝫ requiriť ꝙ illud corpꝰ ſit adequatū ꝑfectibile aīe rationalis ꝑ
quod ⁊ ipa ⁊ alie anime precedentes poſſunt exercere ſuas operationes.

¶ Ad ſecūdā ꝓbationē dicit̄ ꝙ homo p̄dicat̄ de deo ꝑ p̄dicationem ſub
ſtantialē. ſed nō q̄ditatiuā. q̄a p̄dicatū nō eſt de q̄ditate ſubiecti. talis etiā
predicatio nō eſt ꝑ t̄minoꝝ vnionē naturalē. ſed ꝑ ſupnaturalē. ¶ Quarto
ſupponit̄ ꝙ ſpecies diuidit̄ in ſpeciē ſpecialiſſimā ⁊ ſpeciē ſubalternam.
Et ſimilit̄ genus diuidit̄ in genus generaliſſimū ⁊ genus ſubalternum.
Et nō ſunt iſte due diuiſiones generū in ſuas ſpecies ſummēdo diuiſa ⁊
diuidenda ꝓ per ſe ſignificatis. ¶ Species ſpecialiſſima eſt poſt quā nō
eſt alia inferior ſpecies. Aliter. Species ſpecialiſſima eſt que cū ſit ſpecies
nō poteſt eſſe genus. Cuiꝰ ratio eſt q̄a nō eſt diuiſibilis ꝑ differentias for
males. ¶ Ex his patet ꝙ ſunt tres diffinitiones ſpeciei ſpecialiſſime. ſcili
cet tercia ſuperius poſita ⁊ iſte due. ¶ Species ſubalterna eſt que cum ſit
ſpecies nō poteſt eſſe genus. Et dicit̄ ſubalterna quaſi alternatim ſub et
ſupra poſita. ¶ Genus generaliſſimū eſt qđ cum ſit genus nō poteſt eſſe
ſpecies. Vel ſic. Eſt ſupra qđ nō eſt aliud ſuperueniens genus. Et q̄a iſte
terminus generaliſſimū eſt ſuplatiui gradus. id eſt poteſt exponi dupli
citer. Vno modo affirmatiue ſic. Generaliſſimum. id eſt generale ⁊ omni
alio generalius. Et ſic exponēdo iſta nō eſſet cōcedēda. Decē ſunt genera
liſſima. Alio modo negatiue. ſic. Generaliſſimū id eſt generale quo nihil
eſt generalius. Et ſic exponēdo iſta eſt ꝯcedēda. Decē ſunt generaliſſima
Nam ſic exponit̄. Decē ſunt generaliſſima. ⁊ illis nihil eſt generalius. qđ
ſupple ꝑtineat ad earū coordinationē. Cū aūt dicit purphiriꝰ ꝙ in vno
quoqꝫ p̄dicamento ſunt generaliſſima quedā. hoc debet intelligi prout ly
vnoquoqꝫ tenet̄ collectiue ⁊ nō diſtributiue. vt ſit ſenſus in vno quoqꝫ
predicamento. id eſt in tota collectione p̄dicamentoꝝ ſunt generaliſſima
Vel ſi ſummat̄ diſtributiue. tunc plurale ſummit̄ pro ſingulari. vel ſingu
laria p̄dicati pluralis debent attribui diuiſim ſingularibus ſubiecti. vt ſit
ſenſus. In iſto p̄dicamēto eſt vnū genus generaliſſimū. ⁊ in illo eſt vnū
genus generaliſſimū. ⁊ ſic de alijs.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ diffini
tiones ſpeciei ⁊ declaratiões earūdē ſunt ſufficient̄ poſite in textu intelligē
do eas cū illis particulis additis in p̄dictis ſuppoſitiōibus. Dicit̄ ſecun
do ꝙ diuiſio ſpeciei quā purphirius nō ponit expreſſe in textu eſt etiā ſuf
ficiens aſſignata.

Scđa difficultas. Utrū genera
liſſimū ⁊ ſpecialiſſimū que dicunt̄ extrema coordinatiōis p̄dicamētalis

habeant tm̄ vnã habitudinẽ. ⁊ intermedia habeant duas habitudines
Pro cuius ſolutione ſupponit̃ ꝑmo ꝗ in qualibet coordinatione ꝑ̄dica
mentali ſunt tria. ſcilicet generaliſſimũ. ſpecialiſſimum ⁊ intermedia. Et li
cet purphirius nõ det exemplũ niſi in ꝑ̄dicamẽto ſubſtantie. tamẽ in ali
is ꝑ̄dicamẽtis poſſet etiã dari exemplũ. licet nõ ita manifeſte. q̃a genera ⁊
ſpecies alioꝝ ꝑ̄dicamentoꝝ nõ ſunt nobis nomiata ſicut genera ⁊ ſpecies
ꝑ̄dicamẽti ſubſtãtie. ¶ Secũdo ſupponit̃ ꝗ intermedia dicuntur illa que
directe ponunt̃ inter genus generaliſſimũ ⁊ ſpecies ſpecialiſſimas. ¶ Ex
quo ſequit̃ ꝗ differentie nõ dicunt̃ intermedia.

His ſuppoſitis dicit̃ ꝑmo ꝗ gene-
raliſſimũ ⁊ ſpecialiſſimũ habent tm̄ vnã habitudinẽ. ⁊ hoc ſummendo il
lã ꝓpoſitionẽ prout eſt vna copulatiua. q̃a ſi eſſet de coplato extremo eſ-
ſet falſa. Probat̃. q̃a generaliſſimũ habet tm̄ habitudinẽ ad inferiora ſm̄
quã eſt genus. Et ſpecialiſſimũ habet tm̄ habitudinẽ ad ſuperiora ſcd̄m
quã eſt ſpecies. igit̃. Dicit̃ ꝗ intermedia habent duas habitudines. Pa-
tet. q̃a habent habitudinẽ ad ſuperiora ⁊ inferiora. Ex quo ſequit̃ ꝗ ſunt
genera ⁊ ſpecies. ¶ Sed cõtra primũ dictũ arguit̃ quadruplicit̃. Primo
ſic. Decẽ genera generaliſſima habent habitudinẽ ſuperioꝝ reſpectu trã-
ſcendentiũ. ergo male dicit̃ ꝗ habent tm̄ habitudinẽ ad inferiora. Scd̄o
ſic. Decẽ genera generaliſſima habẽt habitudinẽ ad genus generaliſſimũ
ſed genus generaliſſimũ eſt genus. ergo habent habitudinẽ ad aliqd̄ ge-
nus. Tercio ſic. Species ſpecialiſſima reſpicit indiuidua de quib⁹ ꝑ̄dica
tur. ergo vt inferiora i git̃ nõ habent habitudinẽ ſolũ ad ſuperiora. Quar
to ſic. Species ſpecialiſſima eſt ſpecies ſpecialiſſima ⁊ tamẽ habet habi-
tudinẽ ad inferiora que differunt ſpecie. vtputa ad hoĩem ⁊ aſinũ de qb⁹
ꝑ̄dicat̃. ⁊ ſimilit̃ argueret̃ de albo ⁊ nigro. ¶ Ad ꝑmũ illoꝝ dicit̃ multipli-
ter. Vno modo ꝗ nõ habent habitudinẽ ad ſuperiora. ſed tm̄ inferiorũ
ergo tranſcendẽtia nõ dicũt̃ de iſtis vniuoce. ſed de iſto an ſit bene dictũ
alias pertractabit̃. ¶ Aliter dicit̃ ꝗ illa habitudo nõ eſt ad ſuperiora ꝑ̄di-
cabilia ſicut hic accipiunt̃ ꝑ̄dicabilia. ¶ Ad ſecundũ dicit̃ ꝗ licet decẽ ge-
nera generaliſſima habẽt habitudinẽ ad gen⁹ generaliſſimũ ſicut ad ali-
quod ꝑ̄dicatũ denominatiuũ denominatiue dictũ de eis. nõ tamẽ ſicut
ad ꝑ̄dicatũ q̃ditatiue dictũ de eis. ¶ Dicit̃ vltra ꝗ genus generaliſſimũ
nõ eſt genus niſi ibi denotet̃ ꝑ̄dicatio ydemptica. aut ſuperioꝝ de inferio
ri. ¶ Ad terciũ dicit̃. ꝗ ſpecies nõ reſpicit indiuidua vt genus. ⁊ hoc vult
purphirius. tamẽ reſpicit ea vt ſpecies. q̃a reſpectu ipoꝝ nõ habet aliam

habitudinē ⁊ aliū modū nominatū ꝗ̄ respectu ſuperioꝝ. ¶ Ad quartū dicit̃ ꝙ ſpecies ſpecialiſſima. hoc eſt intentio ſpeciei ſpecialiſſime habet tm̄ habitudinē accidētalē reſpectu hoīs ⁊ equi. ideo nō poteſt dici genus reſpectu ipoꝝ. ¶ Cōtra ſcd̄m dictū arguit̃ ſic ſcd̄m philoſophū q̄nto metaphiſice. Impoſſibile eſt aliq̄d idem referri ad plura. ergo int̃media nō poſſunt habere habitudinē ad ſuperiora ⁊ inferiora. Tenet cōſequentia. q̄a habitudo nō eſt niſi quedā relatio. ¶ Scd̄o ſic Vel ille habitudines inſunt eis equalit̃. vel vna prius ⁊ alia poſterius. Nō equaliter. q̄a tunc ſequeretur ꝙ idem eſſet genus ⁊ nō genus. ſpecies nō ſpecies. q̄d eſt impoſſibile. Cōſequētia patet. q̄a bene ſequit̃. animal eſt ſpecies corpis animati ⁊ cū hoc eſt genus hoīs. ergo eſt ſpecies ⁊ nō ſpecies. genus ⁊ nō genꝰ Nam genus infert nō ſpecies. ⁊ nō ſpecies infert genus. Nec eſt dicēdū ſecundū. q̄a nō videt̃ que earū eſſet. ¶ Ad p̄mū iſtoꝝ dicit̃ ꝙ impoſſibile eſt idem formaliter per ſe. p̄mo referri ad plura. ſed poſſibile eſt idem fundamentaliter vel idē formaliter. ſed nō p̄mo ad plura referri. De p̄mo patet. q̄a idem homo refertur ad plures filios diuerſis paternitatibꝰ. ¶ De ſecundo patet. q̄a ſpecies formalit̃ ſumpta refert̃ ꝑ ſe p̄mo ad genus. ⁊ ſecūdo nō p̄mo ad indiuidua. ¶ Ad ſecūdū dicit̃ ꝙ nō inſunt equalit̃. q̄a eſt habitudo prius ad ſuperiora. Nā in habitudine ad ſuperiora cōſtituūt̃ ⁊ in ordine ad inferiora conſtituunt Vnumquodq̄ autem prius in eſſe conſtituitur. eo ꝙ conſtituere preſupponit eſſe. ¶ Ex quo patet ꝙ intermedia prius ſunt ſpecies ꝗ̄ ſint genera. Et ad illam conſequentiam que fit pro probatione prime partis dicitur ꝙ ex relatiuis inferre contradictoria eſt committere ignorantiam elenci. Vt ſi argueret̃ ſic Hoc eſt duplū ad hoc ⁊ eſt indiuiduū ad illud. ergo eſt duplū ⁊ nō duplū. ¶ Et nota ꝙ intermedia nō dicunt̃ media per participationē ſicut medij colores. tū q̄a medij colores ſunt poſteriores vtroq̄ termino. ſed hec media ſunt priora vno extremo ⁊ poſteriora alio. tum q̄a hec media ſunt in extremis eſſencialiter. Sed colores medij ſunt ſolū in extremis cauſaliter. dicūtur ergo media per participationē actiuā ſuperioꝝ. q̄a participant ſua ſuperiora. Et per participationē paſſiuā inferioꝝ. q̄a participant̃ ab eis.

Tercia difficultas. Vtrū coordinatio predicamentalis ſit a purphirio ſufficient̃ aſſignata.

¶ Pro cuiꝰ ſolutione videndū eſt primo ſi in iſta coordinatione ⁊ conſimiliter in alijs diuiſio generis fiet ſemper per duas differentias tm̄. ¶ Ad quam dicitur Vno modo ſic probatur p̄mo per purphiriū qui nō facit aliquā diuiſionem generis niſi per duas differentias. Secūdo ſic. q̄a priuatiue oppoſi

ta ſunt ſemper immediata circa illa quibus nata ſunt ineſſe. Sed iſte di-
uiſiones ſunt per priuatiue oppoſita. igitur. ¶ Contra iſtud arguit̃. qa ſi
ſic cum in numeris ſint infinite ſpecies opporteret ibi eſſe infinitas ſubal
ternationes ſpecierum ⁊ ſubdiuiſionũ per duas differentias. quia tales
finite redderent ſemꝑ finitas ſpecies. ⁊ ic cum om̃es differentie ſemper
ſubalternatim poſite cocurrerent ad quiditatem ſpeciei ſpecialiſſime. ea-
dem quiditate multiplicarent̃ differentie in infinitũ ſubalternatim quod
eſt inconueniens. ¶ Secũdo ſic. Diuiſio coloris nõ fit tm̃ per duas diffe-
rẽtias. igit̃ nec diuiſiões aliqꝝ alioꝝ geneꝝ. Antecedens patet. quia ſi co-
lor diuidat̃ tm̃ per diſgregatiuũ viſus ⁊ congregatiuum viſus oportebit
medios colores cum extremo colore contineri ſub eadem differentia. qđ
eſt inconueniens. ¶ Aliter igitur poteſt dici ꝙ aliquod genus poteſt im
mediate diuidi per plures differentias duabus. ſicut immediate poteſt
diuidi per duas ſpecies. ¶ Iſto viſo ſupponitur primo ꝙ differentie hu
ius coordinationis ſunt dupplices. Quedam ſunt que ſignificantur per
terminos poſitiuos. ſicut ſunt differentie dextri lateris. Alie ſunt que ſigni
ficant̃ per terminos priuatiuos. ſicut ſunt differentie ſiniſtri lateris. Per
iſtos autem circũloquuntur differentie poſitiue quibus nõ eſt nomẽ im
poſitum. ¶ Ex quo patet ꝙ differentie ſiniſtri lateris nõ ſunt pure priua
tiones. Patet. quia nullum priuatiuũ poteſt conſtituere aliquod poſiti-
uum. ſed ille differentie conſtituunt ſpecies. vt patet de incorporeo. que
conſtituit ſpeciem. ⁊ irrationale que conſtituit brutum. quod forte im-
mediate diuiditur per differentias ſpeciuocas brutorum. igitur. ¶ Secũ
do ſupponitur ꝙ iſte differentie ſiue ſint dextri lateris ſiue ſiniſtri lateris
nõ ponuntur directe in hac coordinatione predicamentali. tamẽ qa ni-
hil ponitur directe in ea niſi ſit genus. aut ſpecies. aut includens quidita
tiue genus aut ſpeciem. Sed differentie nõ ſunt huiuſmodi. Dicitur aũt
includens genus aut ſpeciem propter indiuidua. que licet videantur po
ni lateraliter in hac coordinatione. vt patet in deſcriptione figure. tum qa
de facto ponunt̃ directe. tum quia differentie exeunt a poteſtate generis.
ſicut rami a trunco. ⁊ ſic ſunt extra naturam ⁊ eſſentiam generis. ⁊ per cõ
ſequens non continentur directe ſub eo. ¶ Tercio ſupponitur ꝙ inter
has differentias eſt differentia. Quia differentie ſuperiores ſiniſtri lateris
non predicantur de inferioribus. vt incorporeum non predicatur de in-
animato. quia inanimatũ de inſenſibili. Sed differentie ſuperiores dextri
lateris predicantur de inferioribus. ſaltem denominatiue. vt corporeuꝫ
de animato. ⁊ animatum de ſenſibili.

Et ratio iſtoꝝ eſt.qa differẽtie inferiores ſiniſtri lateris nõ diuidũt genera cõſtituta p differentias ei ſuperiores.qđ faciũt differentie inferiores dextri lateris. ¶ Quarto ſupponit̃ ꝙ ſenſibile poteſt accipi dupplicit̃ Vno modo actiue vt importat aptitudinẽ ad actionẽ p quã circũloquit̃ differentia animalis.qa ꝓprie nõ eſt differentia.ꝛ iſto modo accipit̃ in iſta coordinatione.Aliomodo accipit̃ paſſiue.ꝓut dicit aptitudinẽ ad paſſionẽ videlicet ꝓut idem eſt qđ aptũ natũ ſentiri.ꝛ iſto modo nõ accipitur hic quia cõuenit alijs ab animali.Similit̃ corpus animatũ poteſt accipi dupliciter.Vno modo ꝓ cõplexo diffinitiuo.ꝛ iſto modo nõ accipitur hic Alio modo pro cõplexo vocali ſignificante qditatẽ genericam cui nõ eſt nomẽ impoſitũ.ꝛ iſto modo accipit̃ hic. ¶ Quinto ſupponit̃ ꝙ vltima differentia formalis huius coordinatiõis eſt illa qua diuidit̃ animal per rationale ꝛ irrationale. ¶ Ex quo ſequit̃ ꝙ animal rationale nõ eſt vlteriꝰ diuiſibile p alias differentias.Patet.qa rationale eſt vltima differẽtia hominis.igit̃.Et ſi dicat̃.In iſta arbore purphirij ponit̃ mortale ſicut vltima differentia hoĩs.ꝛ nõ rationale.Dicit̃ ꝙ in hoc errauit purphiriꝰ.nõ ſolũ ſcđm fidẽ.ſed etiã ſcđm ratiõẽ naturalẽ.tum qa mortale ſe habet in plus ꝙ̃ animal.cũ oĩe animal ſit mortale.ꝛ multa moriant̃ que nõ ſunt animalia.tum qa oĩe corpus animatũ eſt mortale. Nulla eñ differẽtia vltima ſpeciei ſpecialiſſime poteſt eſſe cõuertibilis cũ genere ſubalterno.

His ſuppoſitis dicit̃ ꝙ ꝑdicta coordinatio eſt ſufficient̃ aſſignata.excepto ꝙ ibi nõ bene ponit̃ animal rationale pro genere hoĩs.eo ꝙ animal rationale cõuertit̃ cũ hoĩe.

Quarta difficultas. Utrũ hec propoſitio ſit cõcedẽda.Participatiõe ſpeciei plures hoĩes ſunt vnꝰ homo. Et ſimilit̃ iſta.Vnus homo cõmunis ſit plures in ſingularibus. ¶ Pro cuius ſolutiõe ſupponit̃ ꝑmo ꝙ oĩs ꝓpoſitio in qua predicat̃ terminus ſingularis numeri de ſeipſo ſimplicit̃ ſumpto ſine additione aut ſine det̃minatione in rigore ſermonis eſt falſa.patet.qa p talẽ ꝓpoſitionẽ ſemper denotat̃ ꝙ plures res ſunt vna res. ¶ Ex quo ſequit̃ ꝙ iſte ſunt falſe. Homines ſunt homo. Aſini ſunt aſinus.Et ſi obijciat̃.qa de genere ꝛ differẽtia demonſtratis verum eſt dicere. hec entia ſunt ens ſcilicet ſpecies Ad hoc dicit̃ ꝙ illa ꝓpoſitio ſic abſolute eſt falſa.Et ſi inueniat̃ cõceſſa ab aliquibus hoc eſt ſcđm qđ ꝑdicatuꝫ eius cõſtringit̃ p hoc complexũ qđ eſt ſpecies.ſic dicẽdo.Entia ſunt ens qđ eſt ſpecies.Et ſimilit̃ dr̃ de iſta. Ho

mines ſunt homo. qđ eſt falſum. niſi intelligat̄ cū aliqua determinatione ¶ Ideo pro intellectu huius ſcđo ſupponit̄ ꝗ vnus poteſt accipi dupliciter. Vnomodo ſinkathegreumatice vt dicit modū intelligendi ṫminū cōmunē pro ſuo ſuppoſito determinato. indeterminate tamē. ⁊ iſto modo vnus habet ſe ad ſubiectū alicuius ꝓpoſitiōis ſic ut hoc ſignū quedā Alio modo accipit̄ kathegreumatice vt dicit paſſionē entis. ⁊ iſto modo. philoſophus accipit quinto methaphiſice cū diuidit ipm in vnū numero ⁊ vnū ſpecie. vnū genere ⁊ vnū ꝓpoſitione. ⁊ addūt ſcotiſte vnū traſcēdenti. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝗ de diuiſione vnius in illa quatuor membra eſt cōtrouerſia. Nam aliq̄ dicunt vnū dici tm̄ analogice de illis quatuor membris. Et ꝓbant ꝗ ꝑ prius dicit̄ de vno numero q̄ʒ de vno ſpecie. de vno ſpecie q̄ʒ de alijs. igit̄. Alij dicūt ꝗ dicit̄ vniuoce. Et ꝓbant. qa bene ſequit̄. hec entia ſunt vnū numero. ergo ſunt vnū ſpecie. ſed hoc nō eſſet niſi vnū diceret̄ de his vniuoce. qa in equocis nō eſt cōuenientia. igit̄ nec obſtat ꝗ dicat̄ analogice. qa cū analogia bene ſtat vniuocatio. Eſt em̄ duplex analogia. ſcilicet vniuocationis ⁊ equiuocationis.

His ſuppoſitis dicit̄ ꝑmo ꝗ hec ꝓpoſitio. Plures hoīes ſunt vnus homo eſt neganda accipiēdo ly vnum ſinkathegreumatice. Et ſimilit̄ iſta. Participatiōe ſpeciei ⁊c. Probat̄. qa plures hoīes nō ſunt vnū ſuppoſitū determinatū hoīs. nec ſimpliciter. nec participatiōe ſpeciei. Dicit̄ ſecūdo ꝗ hec ꝓpoſitio plures hoīes ſunt vnus homo ſummēdo ly vnus kathegreumatice ⁊ pro vno numero eſt neganda. ſed ſummēdo pro vno ſpecie eſt cōcedēda. Prima pars patet. qa plures hoīes ſunt plures hoīes numero. ergo nō ſunt vn⁹ homo numero. Secūda pars patet qa eſſe vnus homo in ſpecie eſt cōuenire ī ſpecie hoīs. Sed plures hoīes cōueniūt in ſpecie hoīs. igit̄. Dicit̄ tercio ꝗ illa ꝓpoſitio eſt falſa tenendo ꝗ ly vnus dicit̄ analogice de modo vnius. Patet. qa ſcđm illā regulā analogū ꝑ ſe poſitū ſtat pro famoſiori ſignificato ly vnus ſummet̄ in ea pro vno in numero. igit̄ eſt falſa. Dicit̄ quarto ꝗ illa ꝓpoſitio poſſet cōcedi īproprie eo modo quo cōmentator cōcedit iſtā q̇nto methaphiſice cōmēto ſeptimo. duo hoīes ſcilicet vniuerſalis ⁊ particularis ſunt vnus homo eſſentialiter. Dicit̄ q̇nto ꝗ hec ꝓpoſitio eſt cōcedenda. Participatiōe ſpeciei plures hoīes ſunt vnus homo. Probat̄. qa quādo terminus analogus qui enunciat̄ de aliquo termino reſtringit̄ ꝑ aliquā determinationē ad ſtandum pro illo ſignificato ſcđm qđ cōpetit termino de quo enunciat̄. talis ꝓpoſitio eſt vera. ſed in iſta eſt

huiuſmodi patet. q̄a ly vnus reſtringit̄ p illā determinationē participa-tione ſpeciei. ⁊ cetera. ¶ Sed cōtra iſtud dictū obijcit̄ dupplicit̄. Primo. q̄a nihil poſitū a parte ſubiecti reſtringit terminū poſitū a parte p̄dicati. ſed participatiōe ſpeciei ponit̄ a parte ſubiecti. ⁊ vnus a parte p̄dicati igit̄ ⁊ cetera. ¶ Scd̄o ſic. Bene ſequit̄. participatiōe ſpeciei plures hoīes ſunt vnꝰ hō. ḡ plures hoīes ſunt vnꝰ hō Et vltra. plures hoīes ſunt vnꝰ hō. ḡ vnꝰ hō ē plures hoīes p ꝯuerſionē ſimplicē Ad p̄mū iſtoꝝ dr̄ q̄ q̄ȝuis ꝯmunit̄ ly participatiōe ſpeciei ponit̄ ad ſubiectū. tn̄ debet itelligi ferri ad p̄dicatuȝ. Et tūc iſta ꝓpoſitio equiualet iſti. plures hoīes ſunt vnꝰ homo in ſpecie. ¶ Ad ſcd̄m negando p̄mā cōſequentiā. Et ſi dicat̄ q̄ ibi arguat̄ a parte in modo ad totū. Dico q̄ hoc eſt falſuȝ. ſed arguit̄ a dicto ſcd̄m q̄d ad dictū ſimplicit̄. ac ſi argueret̄ ſic. plures hoīes ſunt vnꝰ homo in ſpecie. ergo ſunt vnus homo. In anteceđete eñ ly vnꝰ ſtat ꝓ vno ſed nō ſimplicit̄. ſed ſtat pro vno ſcd̄ȝ q̄d. ſcilicet pro vno ſpecie. Et in cōſequente pro vno ſimplicit̄ q̄ꝺ eſt vnū numero. ¶ Dicit̄ ſexto q̄ hec ꝓpoſitio eſt cōcedēda. Unus homo cōmunis fit plures in ſingularibus ad hunc ſenſum q̄ natura ſpeciuoca hoīs plurificat̄ in indiuiduis.

Secūda difficultas. Utrū diffinitiones indiuidui ſunt a purphirio ſufficient̄ aſſignate.

¶ Pro cuius ſolutione ſupponit̄ p̄mo q̄ indiuiduū poteſt accipi dupplicit̄. Uno modo ꝓ eo q̄ꝺ p ſe ſignificat̄. ſcilicet pro intentione indiuidui. Et de īdiuiduo iſto modo ſumpto ſunt cōcedende iſte ꝓpoſitiōes. Indiuiduū eſt ſpecies. indiuiduū facit p̄dicabile ꝓprie ſumptū. ⁊ indiuiduū nō eſt indiuiduū. ſumendo indiuiduū a parte ſubiecti vt q̄d. ⁊ ſcd̄m q̄ꝺ ſupponit ſimpliciter a parte p̄dicati vt modus. Alio modo accipit̄ pro eo q̄ꝺ denominat. ſcilicet pro re que in ſe eſt indiuiſa. ⁊ indiuiſibilis per partes ſubiectiuas. ⁊ diuiſa a qualibet alia re. Et indiuiduū p̄mo modo ſumptū eſt aliqd cōmunius ſuppoſito ⁊ pſona. q̄a indiuiduū p̄mo modo ſumptum fundat̄ tam in accidētibus q̄ȝ in ſubſtātijs. ſed ſuppoſitum ⁊ pſona reperit̄ tm̄ in ſubſtantijs. ⁊ adhuc differenter. q̄a ſuppoſitū dicit̄ tam de ſubſtātijs corporeis q̄ȝ incorporeis. tam rationabilibus q̄ȝ irrationabilibus. Sed pſona ſolū dicit̄ de ſubſtantijs rationabilibus Q̄ꝺ patet p ſuā diffinitionē que eſt hec. Perſona eſt nature intellectualis incōmunicabilis ſubſtātia ¶ Ex his patet q̄ om̄es iſti termini. indiuiduū. ſingulare. ſuppoſitū ⁊ pſona ſunt termini ſecūde intentionis. quoꝝ duo primi ſunt ſynonimi. et differunt ab alijs ſicut magis cōmune a minus cōmuni. q̄a reperiuntur

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

tam in ſubſtantijs q̃ȝ in accidentibus. ¶ Secũdo ſupponit̃ q̱ indiuidui due ponunt̃ diffinitiones in textu. Quarũ prima dat̃ de indiuiduo quantũ ad p̄dicationẽ. ⁊ ſecũda quãtũ ad eſſe ⁊ conſtitutionẽ. Prima aũt debet ſic intelligi. Indiuiduũ eſt p̄dicabile cõmuniter ſumptũ q̄d predicat̃ id eſt aptũ natũ eſt predicari affirmatiue ⁊ per ſe de vno ſolo ſcilicet de ſeipſo. ita q̱ ly ſolo ſummat̃ excluſiue ⁊ nõ vt dicit ſolitudinẽ. Dicit̃ aũt notãter per ſe. qa per accidens poſſet predicari de pluribus. vt patet dicendo. Albũ eſt ſocrates. grãmaticũ eſt ſocrates. Vel poſſet dici q̱ illa ſubiecta nõ ſunt plura eo q̱ ſupponunt pro eodẽ. ſcilicet pro ipomet ſocrate. Dicit̃ etiã affirmatiue. qa poteſt negatiue predicari de pluribus. ¶ Scd̃a diffinitio debet ſic intelligi. Indiuiduũ eſt q̄d cõſiſtit ex ꝓprietatibus accidentalibus. quarũ collectio id eſt totalis cõgregatio in nullo alio indiuiduo erit ex eiſdem ꝓprietatibus in ſpecie. Dicit̃ p̄mo ex ꝓprietatib⁹ accidentalibus. ad remouendũ ꝓprietates que inſequunt̃ naturã ſpecificam. Dicitur ſecũdo ex eiſdẽ in ſpecie. qa de eiſdem in numero nõ eſt dubium. idem em̃ accidens in numero nõ poteſt eſſe in diuerſis ſubiectis. Dicitur tercio collectio. qa aliqua pars collectionis vt maxime ꝓprietatum accidentaliũ abſolutarũ que eſt in vno indiuiduo poteſt eſſe in alio indiuiduo ſed nõ econtra collectio que eſt ex ꝓprietatibus accidentalib⁹ abſolutis ⁊ reſpectiuis. Que ſint aũt ille ꝓprietates dictũ eſt prius.

Ex iſta diffinitiõe inferunt aliq̇ q̱

purphirius hic ſolũ diffinit indiuiduũ de genere ſubſtãtie. Probant. qa ſolũ indiuiduũ de genere ſubſtantie conſiſtit ex ꝓprietatibus. igit̃. ¶ Ad iſtud reſpondent aliqui dicentes q̱ purphirius p̱ illas ꝓprietates nõ intelligit ſicut dicit̃ cõmuniter aliqua accidentia cõmunia per que ſummat̃ diſtictio vnius indiuidui ab alio. ſed intelligit differentias indiuiduales. quibus indiuidua cõſtituunt̃ in eſſe indiuiduali. modo ille differentie cõueniunt indiuiduis accidentiũ. Sed iſtud nõ videtur eſſe verũ. tum quia purphirius exẽplificat de indiuiduis circũlocutis per ꝓprietates accidẽtales. tum qa bohecius conſimilẽ ponit ꝓpoſitionẽ dicens. Varietas accidentiũ facit differentiã in numero. ⁊ tamẽ p̱ aliã varietatẽ accidentium nõ intelligit varietatẽ differẽtiarũ indiuidualiũ. igit̃. Aliter ergo poteſt dici q̱ forte purphirius fuit illius opinionis q̱ in accidentibus nõ ſunt ꝓprie indiuidua. ideo nõ diffinit niſi indiuiduũ de genere ſubſtantie. ¶ Ex p̄dicta diffinitiõe etiã inferũt aliqui q̱ ꝓprietates accidẽtales indiuiduoꝝ ſubſtãtialiũ ſunt ipius cauſa ⁊ ratio indiuiduatiõis. Patet qa dicit purphirius q̱ indiuiduum conſiſtit. conſiſtere autem eſt idem quod eſſe.

¶Sed cōtra iſtud arguit̄ quadruplicit̄ ꝓbando ꝙ nulla ſubſtantia ſit in
diuiduū ꝑ accidētia. Primo ſic. q̄a ſubſtantia eſt cauſa oīm accidentium
⁊ nō poteſt cauſare niſi indiuiduata. cū ergo cauſa p̄cedat effectuꝫ. ſequit̄
ꝙ ſubſtantia erit indiuiduata ante om̄e accidens. Et cōfirmatur. q̄a acci
dens ſingulare nō recipit̄ niſi in ſubiecto ſingulari. ergo ſubſtātia vt rece-
ptiua cuiuſlibet accidētis eſt indiuidua ⁊ ꝑ cōſequēs nō indiuiduat̄ per
eius receptionē. Secūdo ſic. Totus ordo p̄dicamenti ſubſtantie p̄uenit
totū ordinē alioꝝ p̄dicamentoꝝ que ſunt accidentia. ſed indiuidua perti-
nent ad ordinē ſubſtātie. igit̄ indiuidua ſunt ante om̄e accidens. Tercio
ſic. Qualis eſt ordo eſſentialis inter vniuerſalia. talis eſt ordo inter ſingu
laria illoꝝ vniuerſaliū. cū ordo eſſencial' cōſeq̄t̄ rationē formalē. ⁊ tota ra-
tio formalis vniuerſalis ſaluet̄ in indiuiduo. ſed vniuerſalia ſubſtantialia
precedūt vniuerſalia accidentalia. ergo ſingularia ſubſtantialia etiā pre-
cedunt vniuerſalia accidentalia. Quarto ſic. Om̄e cōſtituēs p̄dicat̄ quidi
tatiue de cōſtituto. Sed nulla ꝓprietas accidētalis p̄dicat̄ q̄ditatiue de in
diuiduo ſubſtātiali ergo nō cōſtituit ipm̄. Dicendū eſt ergo ꝙ indiuiduū
de genere ſubſtātie ⁊ generaliter indiuiduū cuiuſlibet generis cōſtituit̄ in
eſſe ꝑ differentiā indiuidualē quā ſcotiſte vocāt heccei tatē. Et ad illud di-
ctū purphirij dicit̄ ꝙ indiuiduū nō dicit̄ cōſiſtere entitatiue ex ꝓprietati-
bus. ſed ſolū cognoſcibiliter. ⁊ quo ad nos. diſtinguimus em̄ vnum iudiui
duum ab alio ꝑ ſuas ꝓprietates accidētales. eo ꝙ nō cognoſcimus ſuaꝫ
ꝓpriā differentiā ꝑ quā entitatiue ⁊ a priori diſtinguitur ab eo. De iſta ma
teria plura alia dicent̄ q̄nto methaphiſice. ¶His ſuppoſitis dicit̄ ꝙ diſ-
finitiones indiuidui ſunt a purphirio ſufficienter aſſignate.

Cōcluſio reſponſalis. Diffinitio
ſpeciei que dat̄ de ſpecie in ratione p̄dicamētalis eſt a purphirio ſufficiē-
ter aſſignata. Patet q̄a ſibi cōueniunt cōditiōes bone diffinitionis.

Ad ratōes. Ad p̄mā patet aliquo
modo ex dictis quid ſit dicendū. Unde ſpecies per p̄mā diffinitionē diſ-
finita eſt ſcd̄m habitudinē quā habet ad genus. Et ꝑ iſtā diffinit̄ ſcd̄ꝫ ha
bitudinē quā habet ad indiuidua. Ideo in ea nō ponit̄ genus. Ad confir
mationē dicit̄ negando antecedens. Et ad ꝓbationē dicit̄ vno modo ꝙ
diffinitio ſpeciei debet intelligi cū immediatione. vt ſit ſenſus. Species p̄
dicatur immediate de differentibꝫ numero. Alio modo dicit̄ ꝙ poſt hoc
verbū p̄dicat̄ debet ſubintelligi excluſio. vt ſit ſenſus. Species eſt qd̄ p̄di

cũ reſolutõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti catur ſolũ de differentibus numero. Et quo patet ꝙ diffinitio ſic intellecta non conuenit generi.

Ad ſcđam dicit̃ ꝙ licet vni⁹ ⁊ eiuſdem rei abſolute nõ poſſunt eſſe plures diffinitiones. tamẽ eiuſdem rei reſpectiue poſſunt eſſe plures. cuiuſmodi eſt ſpecies. Ad cõfirmationẽ patet qđ ſit dicendũ ex prima difficultate.

Ad terciam dicit̃. negãdo antecedens. Et ad ꝓbationẽ dicit̃ vno modo ꝙ inter ly pluribus ⁊ differentib⁹ debet ſubintelligi cõiunctio copulatiua ⁊ tũc nõ eſt nugatio. ¶ Aliter dicitur ꝙ illa particula ſic debet intelligi. Species eſt qđ predicat̃ de pluribus. ſic pluribus ꝙ differentibus numero. Alij dicunt ꝙ iſta duo ponũtur ad maiorem expreſſionẽ. Ad cõfirmationẽ patebit in p̃ma difficultate quid ſit dicendum.

Ad quartã dicit̃ negãdo cõſequẽtiam. Et ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ p̃dicatũ ⁊ p̃dicabile plus diſtinguunt̃ ꝙ̃ per actũ ⁊ aptitudinẽ. Nam p̃dicata diſtinguunt̃ a ſeinuicem penes modos inherendi. ⁊ p̃dicabilia diſtinguunt̃ ab inuicem penes modos predicandi.

Differẽtia dicitur tripliciter: ſcilicet. ⁊ cetera

Iſtud eſt terciũ capitulũ huius libri. In quo purphirius determinat de de tercio vniuerſali. ſcilicet de differentia. Et diuidit̃ in duas partes principales. In p̃ma ponit quattuor diuiſiones differentie. Quarũ p̃ma ẽ hec Differentiarũ alia eſt cõmunis. alia eſt ꝓpria. ⁊ alia eſt magis ꝓpria. Differentia cõmunis eſt qua vnũens differt ab altero altereitate quadã quodãmodo a ſe vel ab alio. Exemplũ vt ſocrates differt a platone altereitate quadã id eſt accidẽtali qualitate. ⁊ ip̃e exiſtens puer differt a ſeip̃o cum factus eſt vir. Et ſimilit̃ ip̃e ſocrates faciẽs aliqđ differt a ſeip̃o iacẽte. id eſt nihil faciente differentia cõmuni. ¶ Differentia ꝓpria eſt qua vnũ ens differt ab altero inſeparabili accidente. Quid aũt ſit accidẽs inſeparabile declarat ponendo tria exempla. Primũ eſt. vt naſi curuitas ſymeitas. Se

cundū eſt cecitas oculoꝝ. Terciū eſt ciccatrix cū ex vulnere occaluerit. id eſt indurata ſit. Differentia magis ꝓpria eſt qua vnū ens differt ab altero ſpeciuoca differentia. vt homo differt ab equo ꝑ rationale. ¶ Cōueniunt aūt ⁊ differunt membra huius diuiſionis. Primo cōueniūt. q̄a oīs differentia vniuerſalit̄ adueniens cuilibet facit alteratū. id eſt differre. Secūdo differūt. q̄a differētia cōmunis ⁊ ꝓprie faciūt alteratū ſolū. Sed differētia magis ꝓpria facit aliud. id eſt differre eſſentialit̄. ¶ Ex iſto infert ſecundā diuiſionē que eſt hec. Differentiarū alie faciunt aliud ⁊ alie faciūt alteratū ¶ Differūt aūt iſta duo membra dupplicit̄. Primo q̄a differētie facientes aliud vocant̄ ſpeciuoce differētie. Sed differētie faciētes alteratū vocant̄ differentie ſimplicit̄. id eſt ſine addito cōmunit̄. Dat exemplū. Rationale eñ adueniēs hoī cōſtituit hoīem. ⁊ facit hoīem ⁊ aliud ab alijs ſpeciebꝰ animalis. Sed mouere ⁊ quieſcere que faciūt ſolū alteratū nō cōſtituunt aliquā ſpeciē. Scd̄o differunt. q̄a ꝑ differētias faciētes aliud diuidunt̄ genera in ſuas ſpecies ⁊ cōſtituūt diuiſiōes ſpecierū. Sed ꝑ differētias facientes alteratū ſolū nō fit aliqđ hoꝝ. ſed fit ſolū alteratio ⁊ ꝑmutatio. Tercia diuiſio differentiarū alie ſunt ſeparabiles. alie inſeparabiles. Exemplū de ſeparabilibus. vt mouere. q̄eſcere. ſanū. egrū ⁊ ſimilia accidētia. Exemplū de inſeparabilibus. vt ſymū. aquilū. rationale. irrationale. Quarta diuiſio differentiaꝝ inſeparabiliū alie ſunt per ſe. alie ꝑ accidēs. Exemplū de differentijs ꝑ ſe vt rationale qđ ꝑ ſe ineſt hoī. ⁊ mortale ⁊ diſcipline perceptibile. Exemplū de differentia ꝑ accidēs. vt aquilū ⁊ ſymū. que ꝑ accidēs cōueniūt naſo. ⁊ nō ꝑ ſe. ¶ Differunt aūt iſta duo membra dupplicit̄. Primo q̄a differentie per ſe ponunt̄ in diffinitione quiditaua ſpeciei. quoniā conſtituunt ⁊ faciunt eā aliud ab alijs ſpeciebus. ſed differentie per accidens neutrū iſtoꝝ faciūt. Secūdo differūt. q̄a differentie ꝑ ſe nō ſuſcipiūt magis ⁊ minus. ſed differentie per accidens ſuſcipiunt. Primā partē ꝓbat. q̄a genus nō p̄dicat̄ de illo cuius eſt genus ſcd̄m magis ⁊ minus. ergo nec differentia. tenet cōſequētia. q̄a ſicut genus ponit̄ in ratiōe q̄ditatiua rei. que explicat eſſe eius. ita ⁊ differentia. ſed eſſe vniuſcuiuſq; rei ſcilicet formale ⁊ q̄ditatiuū. neq; intenſionē neq; remiſſionē ſuſcipiēs. Secūdam partē ꝓbat. q̄a aquilū ⁊ ſymū que ſunt differentie ꝑ accidens intenduntur ⁊ remittuntur. id eſt p̄dicant̄ ſcd̄m magis ⁊ minus. ſaltem de illis quoꝝ ſunt accidentia ¶ In ſecunda parte que incipit ibi. Cum tres ergo proſequit̄ de differentia. de qua eſt hic ad ꝓpoſitū. Et diuiditur in duas particulas. In p̄ma diuidit eam recapitulando p̄dictas diuiſiones dicens. Cum igit̄ tres ſpecies differentie cōſiderant̄. id eſt differentia dicat̄

tribus modis.ſcilicet.cõmuniter.ꝓprie ⁊ magis ꝓprie.⁊ quedã ſunt ſepa
rabiles.⁊ quedam inſeparabiles.⁊ tamen quedã fiunt ꝑ ſe.alie vº ꝑ acci-
dens.¶ Et adhuc differentiarũ per ſe alie ſunt ſcđm quas diuidimus ge-
nera ⁊ ſpecies.Et alie ſunt ſcđm quas ea que ſunt diuiſa ſignificant̃. De-
clarat per exẽpla.vt cũ iſte differẽtie animatũ. in a͡tũ.ſenſibile.iſenſibile.
rationale.irrationale.mortale.imortale ſint differẽtie per ſe.ea que eſt ani
mati eſt ſenſibilis ⁊ conſtitutiua ſubſtantie.id eſt quiditatis animalis.
Nam animal eſt ſubſtantia animata ſenſibilis.Sed mortale ⁊ immorta
le.rationale ⁊ irrationale ſunt diuiſiua animalis.quia ꝑ eas genera ⁊ ſpe-
cies diuidunt̃.Sed ille differentie que ſunt diuiſiue generũ ſunt completi
ue ⁊ conſtitutiue ſpecierũ.Patet.quia animal diffinit̃ per rationale ⁊ irra
tionale.mortale ⁊ immortale.ſed rationale ⁊ mortale conſtiunt hominẽ
Et rationale ⁊ immortale conſtituunt deum. Irrationale aũt ⁊ mortale
conſtituunt brutum.Et ſimiliter animatum ⁊ inanimatum.ſenſibile ⁊ in
ſenſibile diuidunt ſubſtantiam.ſed animatum ⁊ ſenſibile congregata pfi
ciunt.id eſt conſtituunt animal.igitur eedem differentie alio ⁊ alio modo
capte ſunt diuiſiue ⁊ conſtitutiue.⁊ tamen omẽs vocant̃.¶ Ex predictis
patet ꝙ differentie per ſe ſunt neceſſe ⁊ vtiles ad duo.Primo ad diuiſio-
nem generum. Secũdo ad diuiſionem.id eſt diſtinctionem ſpecierum.
⁊ per vtrũqȝ differunt a differentia per accidens vt prius tactuȝ eſt.¶ In
ſecunda particula ponit purphirius quinqȝ diffinitiones differentie ma
gis proprie dicte.de qua eſt hic ſermo. quia illa facit predicabile diſtin-
ctum ab aliijs.¶ Prima diffinitio. Differentia eſt qua abundat ſpecies
a genere.vt homo abundat animali per rationale ⁊ mortale.quia homo
includit.vtrũqȝ animal aũt eſt.id eſt nihil includit. ¶ Sed hic eſt vnum
dubiũ.Unde habet ſpecies differentiam. vel habet a genere vel a nihilo
Non a genere.quia alia ſpecies haberet etiam differentiam ſuam a gene
re.⁊ tunc oppoſita eſſent ſimul in eodem. Nec a nihilo.quia ex nihilo ni-
hil fit.¶ Ad iſtud dubiũ dicitur ꝙ ſpecies habet differentiaȝ a genere.Et
eum dicitur ꝙ oppoſita eſſent in eodem. dicitur ꝙ genus habet ſolũ dif
ferentias in poteſtate ⁊ nullam habet actu.ſaltem de differentijs diuiſi-
uis.Poſſibile autem eſt oppoſita eſſe ſimul poteſtate in eodem.ſed non
in actu.¶ Secunda diffinitio.Differentia eſt qđ de pluribus differentib⁹
ſpecie in eo qđ quale predicatur.¶ Ultimã partem probat duppliciter.
Primo.quia rationale ⁊ mortale que ſunt differentie predicantur de ho-
mine in quale ⁊ nõ in qđ.igit̃ differẽtia ꝑdicat̃ in quale.Antecedẽs patet.
q͡a ſi q̃rat̃ qualis eſt hõ.ꝯuenient̃ reſpõdet̃ ꝙ ẽ rationalis ⁊ mortalis.igit̃

¶Scd̄o ꝓbat exemplo a ſimili. q̄a ſicut ſtatua. id eſt ymago cōponitur ex
ere tanq̄ȝ ex materia ⁊ figura tanq̄ȝ forma. ſic homo cōponiť ex genere tan
q̄ȝ ex materia. ⁊ differētia tanq̄ȝ ex forma. Sed figura p̄dicať de ſtatua i q̄
le. ergo etiā differentia p̄dicať in quale. Maiorē ꝓbat. q̄a hoc totum ani-
mal rationale mortale eſt homo. queādmodū in artificialibus materia ⁊
forma ſunt ſtatua. ¶Tercia diffinitio. Differentia eſt qd̄ aptata nata eſt
diuidere ea que ſub eodē genere poſita ſunt. vt rationale ⁊ irrationale di-
uidūt equū ⁊ hoīem que ſunt ſub animali. ¶Et nota ꝙ hic capiť diuide
re prout idem eſt qd̄ diſtinguerere. ¶Ex quo ſequiť ꝙ hec diffinitio parū
differt a ſequente. ¶Quarta diffinitio eſt. Differentia eſt qua differūt a ſe
ſingula. id eſt ſingule ſpecies eiuſdē generis. Probat. q̄a ſpecies eiuſdē ge
neris nō differunt inter ſe ꝑ ſuū genus. ſed cōueniunt. ergo differunt per
differentiā. Antecedēs ꝓbat. q̄a nos hoīes ⁊ irrationabilia ſumꝰ anima-
lia. ſed rationale nobis additū ſeparat nos ab illis. ſumus em̄ rationales
nos ⁊ dij. ſed mortale nobis additū ſeparat. id eſt diſtinguit nos ab illis
¶Conſequenť ponit purphirius iſtā diffinitionē dicens. ꝙ paripatetici
perſcrutantes. id eſt ſpeculātes vel inq̄rētes. interius. id eſt ꝓfundius. di
cūt nō quelibet eoꝝ que ſub eodē genere ſunt diuidentiū eſſe differentiam
ſed dicūt differentiā eſſe qd̄ ad eſſe cōducit genus ad eſſe rei. ⁊ eius qd̄ eſt
eſſe rei pars eſt. patet. q̄a aptū natū eſt ad nauigandū qd̄ diuidit animal
cū differentia ſibi oppoſita nō eſt om̄is differentia. nec de eius eſſentia. ſ;
ſolū eſt eius ꝓpriū ſiue quedā aptitudo. ¶Ex p̄dictis infert vnū corrolla
riū qd̄ a pluribus poniť pro ſexta diffinitione dicens ꝙ ſpeciuoce differē
tie ſunt quecūq̄ȝ in eo qd̄ quale eſt accipiunť.

Circa hūc textū queriť. Utrū q̄n-

q̄ȝ diuiſiones ⁊ diffinitiones differentie magis ꝓprie dicte ſint in textu ſuf
ficienter aſſignate.

Et arguiť p̄mo cōtra p̄mā diuiſio

nem quadruplicitер. Quia idem eſt diuidens ⁊ diuiſum. Nā diuiſum eſt
differentia cōmunis ad illa tria membra. Scd̄o. q̄a differentia ſequiť ad
alias. ergo nō eſt membrū cōdiſtinctū. Antecedēs patet. q̄a bene ſequiť.
iſta differūt ꝓprie aut magis ꝓprie. ergo differūt cōmuniť. Tercio. q̄a oīs
differentia eſt differentia cōmunis. cū oīs differentia ſit relatio. ⁊ penes re
lationes ſummiť differentia cōmunis. Quarto. q̄a differentia indiuidua-
lis eſt differentia ⁊ tamē nō eſt aliqua illaꝝ triū. igiť p̄ma diffinitio eſt in-

cū reſolutōe text⁹ ad itētionē ſcoti ſufficiens.

Scđo arguit. Mēbra ſcđe diuiſionis coincidūt. ⁊ etiā tercie ⁊ quarte. ergo ille diuiſiones nō ſunt bene poſite. Prima pars antecedentis ꝓbat̄ dupplicit̄. Primo. qa oīs differentia faciens aliud etiā facit alteratū. Scđo. qa ꝑ aggregatiuū ⁊ diſgregatiuum que ꝓprie faciunt alteratū. etiā ꝓprie faciunt aliud. Nam albedo ⁊ nigredo per iſtas differentias cōſtitute differunt eſſentialit̄ accidens pars accidentis. patet. qa nigrū eſt differentia ſeparabilis reſpectu parietis. ⁊ inſeparabilis reſpectu corui. Et ſimilit̄ ſic habet calidū reſpectu aque ⁊ ignis

Tercio ſic. Differētia non eſt diffinibilis ergo nō ſufficient̄ aſſignant̄ eis diffinitiōes. Antecedēs patet. qa omē diffinibile habet genus ⁊ differentiā. ſed differentia nō habet differētiam. qa tūc eſſet ꝓceſſus in infinitū in differentijs. igit̄. Et ſi dicat̄ ꝙ hic diffinit̄ intentio differentie que habet genus ⁊ differētiā ſit ſpecies vniuerſalis. cōtra hic diffinit̄ illud quo differunt a ſe ſingula. ⁊ qđ diuidit genus ſed illud nō habet differentiam igitur.

Quarto ſic. Scđa diffinitio nō cōuenit ſoli diffinito. nec omī cōtento ſub diffinito. igit̄ nō eſt bona. Prima pars antecedentis ꝓbat̄ dupplicit̄. Primo. qa ꝯuenit paſſionibus genericis. Scđo. qa cōuenit colorato. Scđa pars antecedētis ꝓbat̄. qa nō cōuenit differētie cōſtitutiue ſpeciei ſpecialiſſime. Et cōfirmat̄. qa differentia predicat̄ in qđ. ergo male dicit̄ ꝙ predicat̄ in quale. Antecedēs ꝓbat̄. qa differentia eſt pars eſſentie ⁊ q̄ditatis ſpeciei. ergo ꝑdicat̄ in qđ de ſpecie.

Quinto ſic. Tercia diffinitio ⁊ q̄rta ſunt eedē. ergo vna earꝫ ſupfluit. Antecedēs patet. qa in tercia diuidere accipit̄ ꝓ facere differre. ꝑterea genus ſemꝑ eſt in ſpecie. ergo nunꝙ̄ conducitur ad eſſe ſpeciei ꝑ differētiā ſicut dicit q̄nta diffinitio.

In oppoſituꝫ arguit̄ auctoritate porphirij ponētis illas diuiſiōes. ¶ Pro ſolutiōe huius queſtiōis ⁊ declaratiōe textus ꝑcedentis mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas de itellectu diuiſionū ⁊ earꝫ que ponūt̄ circa illas diuiſiōes qualit̄ ſint intelligēde. Pro

Queſtiões in p̄dicabilia purphirij

cui⁹ ſolutiõe ſuppoit̃ p̄mo q̄ p̄ma diuiſio differẽtie eſt diuiſio analogi in
ſua analogata. q̄d patet. q̄a differẽtia p̱ pri⁹ dr̃ de differẽtia cõmuni q̄z de
alijs attẽdẽdo ordinẽ ex parte noſtri. aut prius de magis ꝓprio attẽdẽdo
ordinẽ ex parte hui⁹ q̄d eſt facere ꝓprie differre. Debet aũt diffinitio diffe-
rẽtie cõmunis ſic intelligi. Differẽtia cõis eſt diſtinctio que eſt alicui⁹ ab
altero vel eiuſdẽ a ſeip̄o ꝓpt̃ aliquã formã accidẽtalẽ ſeparabilẽ ſibi exiſtẽ-
tẽ que alij nõ ineſt. vel que nũc ſibi ineſt ⁊ prius ſibi non infuit vel poſtea
nõ inerit. vt int̃ ſocratẽ cui ineſt ſeſſio ⁊ platonẽ cui nõ ineſt eſt differẽtia
cõmunis ꝓpt̃ ſeſſionẽ. vel int̃ ſocratẽ quãdo ſibi ineſt ſeſſio ⁊ ip̄m quãdo
ſibi nõ ineſt eſt etiã differẽtia cõis. ¶ Ex iſtis ſequit̃ p̄mo q̄ ꝓpt̃ iſtã diffe-
rentiã cõmunẽ nõ poteſt inferri negatio eiuſdẽ de ſeip̄o. ſed bene infertur
negatio qualitatis eiuſdẽ a ſeip̄o. Scd̄o ſequit̃ q̄ hec ꝓpoſitio. ſocrates ſe-
nex differt a ſeip̄o puero quã ponit purphiri⁹ in textu nõ debet exponi ꝓ-
prie ⁊ in rigore logice. ſicut exponũt̃ ꝓpoſitiões de differũt. videlicet ſocra-
tes ſenex eſt ⁊ ſocrates puer eſt. ⁊ ſocrates ſenex nõ eſt ſocrates puer. quia
certũ eſſet q̄ vna exponẽs eſſet falſa. Sed debet exponi ſcd̄m ſenſum in q̄
fit ſic videlicet. ſocrates aliqualit̃ ſe habet quãdo eſt ſenex. ⁊ ſocrates aliq̄-
liter ſe habuit quãdo erat puer. ⁊ ſocrates ſenex nũc ſe habet alit̃ qualit̃ ſe
habuit quãdo erat puer. Ex quo patet q̄ nõ eſt neceſſariũ diſtingui illam
ꝓpoſitionẽ ſicut diſtinguit̃ cõmunit̃ penes differẽteã poſitiuã ⁊ p̄uatiuã.
Et ſi querat̃ quare hec differẽtia dicat̃ cõis. Ad hoc dr̃ p̄mo q̄ non dr̃ cõ-
munis p̱ p̄dicationẽ ſic q̄ p̄dicet̃ de alijs differẽtijs. q̄a hoc cõuenit diffe-
rentie que hic diuidit̃. Dicit̃ ſcd̄o q̄ ip̄a dicit̃ cõis vel q̄a eſt in cõi vſu lo-
quẽtiũ ſeu vulgariũ q̄ cõmunit̃ dicũt res eſſe differẽtes que habẽt aliquã
varietatẽ accidẽtiũ. Vel dr̃ cõis q̄a fit p̱ accidẽs cõmune. Et ex iſto patet
ſolutio p̄me ratiõis. Differẽtia ꝓpria eſt qua alterũ differt ab altero inſe-
parabili accidente. Que diffinitio debet ſic intelligi. Differẽtia ꝓpria eſt di-
ſtinctio que eſt alicui⁹ ab aliquo ꝓpt̃ aliquã formã accidẽtalẽ inſeparabi-
lẽ ſibi ĩexiſtẽtẽ q̄ alteri nõ ineſt. In qua diffinitiõe debet accipi accidẽs in-
ſeparabile cõmunit̃ ꝓ omĩ accidẽte q̄d nõ eſt de q̄ditate rei ſiue ſit ꝓpriũ
ſiue cõmune. Differẽtia magis ꝓpria eſt qua alterũ differt ab altero ſpeci-
uoca differẽtia. Que cõſimilit̃ poteſt ſic exponi. Differẽtia magis ꝓpria ẽ
diſtinctio alicui⁹ ab altero ꝓpt̃ aliquã differẽtiã ſpeciuocã que ſibi ineſt ⁊
alteri nõ. Et dr̃ magis ꝓpria. q̄a magis ꝓprie facit differẽtie q̄ alie. Scd̄o
ſupponit̃ q̄ facere alteratũ poteſt accipi dupplicit̃. Vno mõ cõmunit̃ ꝓ
ut idẽ eſt q̄d facere differre. ſiue ſit eſſentialit̃ ſiue accidentalit̃. Et iſto mo-
do capit purphirius in cõuenientia quã ponit int̃ differentiã magis ꝓ-

ꝓpriā ⁊ alias. Alio modo accipit̄ ſpecialit̄ ꝓut idem eſt ꝙ facere alterū. diſtinguitur cōtra facere aliud. ⁊ ſic facere alteratū eſt idem qd̄ facere differre accidentalit̄. Et facere aliud eſt facere differre eſſencialit̄. Cū aliud eſt relatiuū diuerſitatis ſubſtantie. ⁊ alterū eſt relatiuum diuerſitatis accidentis ¶ Ex his ſequit̄ p̄mo ꝙ facere alteratū in ſecūda diuiſione nō eſt aliud q̄ȝ facere differre accidentalit̄ ſcd̄m quālibet formā accidentalē. Scd̄o ſequit̄ ꝙ facere alteratū nō eſt preciſſe facere differre ſcd̄ȝ qualitates tercie ſpeciei a qua fit alteratio. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ tercia diuiſio differentie eſt ī differentiā ſeparabilem ⁊ in differentiā inſeparabilem. Que diuiſio licet ſit diuiſio accidentis. tamē eſt cōueniens diuiſio differentie. eo ꝙ non eſt diuiſio differentie magis ꝓprie. que eſt vnū p̄dicabile diſtinctū ab accidente ⁊ ab alijs. ſed eſt diuiſio differentie ꝓut eſt cōmunis ad differentiā cōmunē ꝓpriā ⁊ magis ꝓpriā. Quarū due p̄me nō faciunt predicabile differentie. ſed faciunt predicabile ꝓprij vel accidentis. Aliqua aūt differentia poteſt dici inſeparabilis dupplicit̄. Uno modo prout ly inſeparabile tenet̄ priuatiue ſic ꝙ dicit negationē ſeparationis relinquendo aptitudinem ad ſeparationē. Et hoc modo ſymū ⁊ aquilū ſunt differentie inſeparabiles. licet eīn nō ſeparant̄ actualiter. nec poſſunt naturaliter ſeparari a ſubiecto ip̄o manente in eſſe. ſunt tamē apte nate ſeparari a ſubiecto. tamē ſunt accidentia realiter diſtincta ab eo. Alio modo aliqua differentia poteſt dici inſeparabilis prout inſeparabile tenet̄ negatiue ſic ꝙ dicit negationeȝ tam actualis ſeparatiōis q̄ȝ aptitudinalis. Et hoc modo rationale ⁊ irrationale ſunt differētie inſeparabiles. In p̄dicta aūt diuiſiōe nō ſummitur inſeparabile p̄ciſe pro aliquo iſtoꝝ modoꝝ. ſed ſummit̄ ꝯmunit̄ ad vtrūq̄ȝ. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ duobus modis aliqua differentia poteſt dici differentia ꝑ ſe. Uno mō q̄a ꝑ ſe ineſt p̄mo modo dicendi ꝑ ſe aūt ſecūdo modo. eo ꝙ facit differre. ⁊ iſto modo accipit purphirius differentiā ꝑ ſe in quarta diuiſione. q̄a tunc ꝓprie paſſiones eſſent differentie per ſe. qd̄ tamen ip̄e negat poſtea cū dicit ꝙ differentie ꝑ ſe accipiunt̄ in diffinitione ſpeciei ⁊ faciunt aliud. Alio modo aliqua differentia poteſt dici differētia per ſe q̄a ineſt ꝑ ſe p̄mo modo ei qd̄ facit differre. Et iſto mō accipit purphirius in quarta diuiſione. ¶ Sed cōtra hoc obijcit̄. q̄a ip̄e exemplificat de mortali ⁊ ſuſceptibili diſcipline. ⁊ iſta nō inſunt alicui per ſe p̄mo modo. cū ſint ꝓprie paſſiones. igit̄. ¶ Ad hoc dicit̄ p̄mo ꝙ mortale ponit̄ pro differentia per ſe. tamen quia mortale non dicit aliud q̄ȝ aptitudineȝ ad non eſſe. ſed nulla adptitudo ad non eſſe poteſt poni differentia per ſe alicuius entis.

¶ Ex quo patet q̄ purphirius in hoc loco ſicut in ſequenti vbi ponit deos eſſe animalia rationalia ⁊ hoīem diſtingui ab illis p̄ mortale, errauit tamē q̄a oīs differētia ſummit̄ a forma. ſed mortale ſummit̄ a materia q̄a materia eſt p̄ncipiū quo res poteſt nō eſſe. Dicit̄ ſcđo q̄ licet ſuſceptibile diſcipline ſignificet ꝓpriā paſſionē, tamē p̄ ip̄m circūloquit̄ differētia p̄ ſe ¶ Quinto ſupponit̄ q̄ iſta diuiſio que ponit̄ in p̄ncipio ſcđe partis non eſt ꝓprie diuiſio differētie. ſed eſt diuiſio modi cōcipiēdi ip̄am differētiā ita q̄ ſic oportet intelligi. Differētia p̄ ſe vel cōcipit̄ ſcđm q̄ȝ eſt diuiſiua generis vel conſtitutiua ſpeciei. ⁊ tūc ſic exponendo patet q̄a membra diuiſionis nō coincidunt. ¶ Ex p̄dictis patet qualit̄ ſint intelligēde p̄dicte diuiſiones ⁊ ea que dicunt̄ circa eas.

Scđa difficultas quō debeant exponi diffinitiōes differētie magis ꝓprie.

Ad quā dicit̄ p̄mo q̄ p̄ma ſic eſt exponēda. Differentia eſt natura quā actualit̄ ⁊ q̄ditatiue ſpecies icludit vltra ſuū genus. Et ratio hui⁹ eſt. q̄a abundare nihil eſt aliud q̄ȝ actualit̄ ⁊ q̄ditatiue plus in alio cōtinere. ¶ Ex quo ſequit̄ q̄ licet gen⁹ plures cōtineat differētias q̄ȝ ſpecies cū nō abundet a ſpecie eo q̄ nō continet eas actualiter. Hec aūt diffinitio dat̄ de differentia per reſpectū ad ſpeciē. videlicet vt eſt cōſtitutiua ſpeciei. Dicit̄ ſcđo q̄ ſecūda differentia ſic eſt exponenda. Differētia eſt vniuerſale q̄ȝ p̄dicat̄. id eſt aptū natū eſt p̄dicari p̄dicatiōe ſignificata de pluribus differentibus ſpecie in eo q̄ȝ quale eſſentiale. Et oēs particule poſite in ea poſſunt explicare cōformit̄. ſicut particule poſite in diffinitione generis ⁊ ſpeciei. hec aūt diffinitio data eſt de differentia in ratiōe p̄dicabilis ⁊ ſcđm reſpectū quē habet ad ſua ſubijcibilia. Dicit̄ tercio q̄ tercia diffinitio ſic eſt exponēda. Differentia eſt natura que apta nata eſt diuidere. id eſt diſtinguere ea que ſub genere ſunt. id eſt ſpecies. Et eā ſic exponendo nō videt̄ differre a quarta. ideo aliter ſic ē exponenda. Differētia eſt natura que apta nata eſt diuidere. id eſt partiri eſſentialiter ea que ſub genere ſunt id eſt poteſtatē generis. ⁊ ſic exponendo differt a quarto. Dicitur aūt notanter eſſentialiter. ad denotandū paſſiones ſpecierū. que licet diuidunt genus. hoc tamē nō eſt eſſentialit̄. ſed accidentalit̄. Et niſi hec particula ſubintelligeret̄ illa diffinitio eſſet incōpleta ⁊ eſſet cōplenda p̄ q̄ntā ſicut vult purphirius in textu. Hec autem diffinitio dat̄ de differētia ſcđm reſpectū quē habet ad genus q̄ȝ diuidit Dicit̄ quarto q̄ quarta diffinitio ſic eſt exponēda. Differētia eſt natura q̄ differunt ſingula. id eſt ſingule ſpecies immediate cōtente ſub aliquo ge

cũ reſolutiõe text' ad itẽtionẽ ſcoti

nere. Et ſi obijciat͂ q͂a hec diffinitio cõuenit generi. Nam per genus poſſunt differre ſpecies eius ab alijs ſpeciebus nõ participantibus illud genus. vt ꝑ animal differt homo ⁊ aſinus a lapide. Ad hoc dicit͂ ꝙ licet ꝑ genus poſſint ſpecies eiuſdẽ generis differre ab alijs ſpeciebus alterius generis. nõ tamẽ ab inuicez Nec, aũt diffinitio dat͂ de differentia ſcd̃m reſpectũ quẽ habet ad ſpeciẽ faciendo eã differre ab alijs. Dicit͂ q̄nto ꝙ iſta diffinitio ſic eſt exponenda. Differẽtia eſt que conducit genus. id eſt determinat ⁊ cõtrahit ad eſſe ſpeciei ⁊ eſt pars eius. qđ eſt eſſe rei. id eſt quiditatis ſpeciei. Nec aũt diffinitio dat͂ de differentia ſcd̃m ꝙ habet reſpectum ad ſpeciẽ cõſtituendo eã. Vnde vt ex ꝓbabitis poteſt haberi ꝙ differẽtie ſunt tres actus. ſcilicet diuidere. cõſtituere. ⁊ facere differre. A ꝑmo dicit͂ diuiſiua generis. A ſecũdo cõſtitutiua ſpeciei. ⁊ a tercio dicit͂ differentia. nã facit differre ſpeciẽ quã cõſtituit ab alijs ſpeciebus ſui generis. Scd̃m aũt iſtos tres actus ⁊ diuerſos reſpectus differentie ſunt date ꝑdicte diffinitiões. Ex quo patet ꝙ nõ eſt incõueniẽs ſcd̃m diuerſos reſpectus habere plures diffinitiones q̄ditatiuas. Dicit͂ ſexto ꝙ illud corrollariũ qđ ponitur ab aliq̄bus ꝓ ſexta diffinitione ſic eſt intelligendũ. Differẽtie dicuntur quecũq; faciunt alterã ſpeciẽ. ⁊ in eo qđ quale eſt accipiunt͂ vel ꝑdicant͂. ſiue hoc ſit de differentibus ſpecie ſiue de differentib' numero.

Tercia difficultas Vtrũ ſcd̃a diffinitio

nitio differentie ſit ꝓpria ⁊ cõuertibilis diffinitio differentie in ratiõe ꝑdicabilis. ¶ Pro cuius ſolutiõe ſupponit͂ ꝑmo ꝙ triplex eſt differẽtia. Quedã eſt generica ⁊ cõſtituit genus. Alia eſt ſpeciuoca. Differentia aũt poteſt dici ſpeciuoca tribus modis. Primo q̄a eſt cõſtitutiua ſpeciei. ⁊ ſic oĩs differẽtia magis ꝓpria eſt ſpeciuoca. Scd̃o. q̄a eſt cõſtitutiua ſpeciei ſpecialiſſime. ⁊ iſto modo accipit͂ in ꝑdicta diffinitiõe. Tercio. q̄a cõuertitur cũ ſpecie ſpecialiſſima. ⁊ iſto modo ſcd̃m intentionẽ purphirij nulla eſt talis nobis nominata. vt patet ꝑ eius exempla. dicit ẽm̃ ꝙ mortale ⁊ rationale cõſtituũt hoĩem. ⁊ immortale ⁊ rationale cõſtituũt deũ. ¶ Secundo ſupponit͂ ꝙ quelibet ꝑdictaꝝ differentiaꝝ facit ꝑdicabile differentie. de differentia generica. vt notũ eſt. ſed de differentia ſpeciuoca ꝑdicat͂. q̄a oĩe vniuerſale limitatũ facit aliqđ ꝑdicabile. ſed differentia ſpeciuoca eſt vniuerſale limitatũ. ergo facit alqđ ꝑdicabile. ſed nõ facit ꝑdicabile generis aut ſpeciei. q̄a nõ predicat͂ in qđ. nec ꝓprij aut accidentis predicabile. q̄a nõ ꝑdicat͂ in quale accidentale. igit͂ a ſufficienti diuiſiõe facit ꝑdicabile differentie. ¶ Sed cõtra iſtud arguit͂ ꝙ tm̃ differunt in modo ꝑdicã.

di per quē diſtinguunt̄ p̄dicabilia differentia generica ⁊ ſpeciuoca quātū
differunt genus ⁊ ſpecies. ſed genus ⁊ ſpecies faciūt diſtincta predicabi-
lia vt viſum eſt. ergo etiā differentia generica ⁊ ſpeciuoca faciūt diſtincta
predicabilia. Maior patet. qa ſicut genus ⁊ ſpecies differunt ſolū penes
hoc qd̄ eſt p̄dicari de differētibꝰ ſpecie ⁊ differētibꝰ numero. ſic etiā differē
tia generica ⁊ ſpeciuoca. Ad iſtud poteſt dici cōcedendo totū argumen
tum. ⁊ ſic cōſequenter poteſt dici ꝙ eſſent ſex p̄dicabilia. ſed qa iſta reſpō
ſio nō eſt de intentione purphirij. vt patet in pluribꝰ locis. Unde in pri-
cipio ſecūdi tractatus dicit cōmune eſſe oībus p̄dicabilibus. ideo aliter
dicit̄ negando maiorem. quia vtraqꝫ differentia. videlicet tam generica qꝫ
ſpeciuoca predicatur in quale de pluribus per modum determinantis
⁊ ſpeciuocantis. ⁊ ſic coueniunt in vno ⁊ eodē modo predicandi ratiōe
cuius faciunt idē p̄dicabile. ſed genus ⁊ ſpecies licet p̄dicēt̄ in qd. hoc ta
men eſt different̄. qa genus p̄dicat̄ in qd per modū cōfuſi diſtinguibilis
⁊ determinabilis. Species vō p̄dicat̄ in qd ꝑ modū diſtincti ⁊ determi-
nati. Prima pars patet. qa genus dicit preciſe partē potentialē quidita
tis ſpeciei. Scd̄a patet. qa ſpecies dicit eſſentiā totā indiuiduoꝝ. Nam ī
diuidua nihil addunt vltra ſpeciē niſi differentiā indiuidualem que non
pertinet ad quiditatē ipoꝝ. ¶ Sed cōtra iſtā ſolutionē arguit̄ probando
ꝙ iſtud adhuc nō ſufficiet. qa ſicut genus eſt determinabile ꝑ differētias
formales ad ſuas ſpecies. ita ſpecies determinabilis per ſuas differētias
materiales ſeu indiuiduales ad ſua indiuidua igit̄ p̄dicari in qd per mo-
dū diſtincti ⁊ determinati non diſtinguit ſpeciē a genere. ¶ Secundo ſic.
Differentia ſpeciuoca ⁊ generica nō p̄dicant̄ eodē modo in quale ꝑ mo-
dū ſpeciuocantis ⁊ determinantis. ergo illud nō poteſt eſſe cauſa ꝙ ſint
vnū p̄dicabile. Antecedēs patet. qa differentia ſpeciuoca ſpeciuocat ⁊ de
terminat illud qd̄ eſt ſcd̄m ſe diſtinctū. ⁊ generica illud qd̄ eſt indiſtinctū
¶ Ad p̄mū illoꝝ dicit̄ ꝙ aliquo modo eſt ſimile. ſed alio modo eſt diſſi-
mile. qa genus dicit partē quiditatis ⁊ eſſentie ſuoꝝ ſubijcibiliū. ⁊ ſpeci-
es dicit totā q̇ditatē ſuoꝝ ſubijcibiliū. ⁊ ſic poteſt dici ꝙ genꝰ ⁊ ſpecies ꝓ
pter hoc ſunt diſtincta p̄dicabilia. qa genus p̄dicat̄ in qd parcialiter ſuo
rum ſubijcibiliū. ⁊ ſpecies p̄dicat̄ in qd totaliter ſuoꝝ ſubijcibiliū. ¶ Ad
ſecundū dicit̄ negando antecedēs. Ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ vtraqꝫ differētia
predicat̄ in qnale p̄dicando ⁊ determinādo genus qd̄ trahit ⁊ non id de
quo p̄dicat̄. Unde poteſt dici ꝙ ꝓpter hoc differentia generica ⁊ ſpeciuo
ca faciunt vnū p̄dicabile. qa vtrūqꝫ p̄dicat quale eſſentialiter particulari
ter. id eſt qd̄ eſt pars eſſentie ſuoꝝ ſubijcibiliū.

¶ His ſuppoſitis dicitur primo ꝙ ſecunda diffinitio differentie con-

uenit ſoli differentie generice. id eſt differẽtie conſtitutiue ſpeciei. que po
teſt eſſe genus. Patet. quia ſola differentia generica predicatur de diffe-
rentibus ſpecie in quale. ¶ Ex quo ſequit̃ ꝙ illa diffinitio nõ eſt ꝓpria ⁊
cõuertibilis diffinitio differẽtie in ratiõe ꝑdicabilis. Patet. q̃a nõ ↄuenit
omĩ differẽtie faciẽti ꝑdicabile differẽtie. Dicit̃ ſcd̃o ꝙ purphiri⁹ ꝑterea ſo
lũ diffinit differẽtiã genericã. q̃a nõ credit eſſe aliquã differẽtiã cõuertibilẽ
cũ ſpecie ſpecialiſſima. ſed omnẽ ꝑdicari de differẽtib⁹ ſpecie. Cui opinio
ni cõſonat dictũ philoſophi ſcd̃o poſterioꝝ dicẽtis ꝙ quelibet pars dif
finitiõis eſt in plus q̃ꝫ diffinitũ. Sed iſtud nõ eſt verũ. q̃a rationale ẽ dif-
ferẽtia ↄuertibilis cũ hoĩe. igit̃ aliqua eſt differẽtia cõuertibilis cũ ſpecie
ſpecialiſſima Et ad dictũ purphirij dicẽtis. Scim⁹ etẽm rationales nos
⁊ dij. Dico ꝙ purphiri⁹ in hoc inſequit̃ opinionẽ ſtoycoꝝ q̃ ponebãt in-
telligentias eſſe aĩalia rationalia q̊d tamẽ eſt falſum. Et ſi querat̃ cũ illa ſe-
cunda diffinitio que inter ceteras videt̃ magis dari de differẽtia in ratiõe
ꝑdicabilis nõ ſit ꝓpria ⁊ cõuertibilis diffinito que diffinitio ſit aſſignan-
da. Dicit̃ ꝙ iſta poteſt aſſignari. Differẽtia eſt vniuerſale q̊d ꝑdicat̃ de plu
ribus in quale eſſentiale. ⁊ iſta cõuenit tam differentie generice q̃ꝫ differen
tie ſpeciuoce. que eſt conuertibilis cum ſpecie ſpecialiſſima.

Quarta difficultas. Utrũ q̃ditas

cuiuſlibet rei ꝑdicabilis ſit entitatiue cõpoſita ex plurib⁹ formis ex natu
ra rei diſtinctis. ¶ Ad quã dr̃ vno mõ ꝙ nõ. Probat̃ ꝑmo ſic. q̃a nullum
ſimplex poteſt eſſe entitatiue ↄpoſitũ ex plurib⁹ formalib⁹ ex natura rei di
ſtinctis. Sed ſic eſt ꝙ multe ſunt ſpecies ſimplices. vt patet de ſpeciebus
angeloꝝ de genere ſubſtãtie. ⁊ de ſpecieb⁹ accidẽtiũ igit̃. ¶ Scd̃o ſic. ſi q̃di
tas ſpeciei eſſet cõpoſita ex plurib⁹ diſtinctis ſequit̃ ꝙ de ip̃a nõ poſſet ꝑ
dicari gen⁹. cõſequẽs eſt incõueniẽs. igit̃ cõſequẽtia. Patet. q̃a gen⁹ eſſet
pars illi⁹ q̃ditatis. ſꝫ nulla pars ꝑdicat̃ de ſuo toto. igit̃ ¶ Tercio ſic. ſi ſpe
cies ſit ↄpoſita ex genere ⁊ differẽtia ſequit̃ ꝙ in eadẽ ſpecie erũt plura cõ
poſita. cõſequẽs videt̃ ĩpoſſibile. igit̃ ↄſequẽtia. Patet. q̃a in eadem ſpecie
ſunt plura genera ⁊ plures differẽtie. ſꝫ q̊libet gen⁹ cũ differẽtia ip̃m cõ-
plẽte facit vnũ ↄpoſitũ. cũ nõ ſit maior ratio de vno q̃ꝫ de alio. ¶ Quarto
ſic. Quecũq̄ꝫ ſunt ĩ ſpecie ſunt eadẽ realit̃ ip̃i ſpeciei. ſꝫ q̃cũq̄ꝫ ſunt eadẽ rea-
lit̃ ip̃i ſpeciei ſunt eadẽ ſibi ex natura rei. g̊ q̃cũq̄ꝫ ſunt in ſpecie ſunt eadeꝫ
ex natura rei ip̃i ſpeciei ⁊ ꝑ ↄſequẽs ĩ ſpecie nõ eſt aliq̃ ex natura rei diſtin-
ctio. hoc eſt ſpecies nõ eſt aliqua res extra animã ꝑter ſingularia. ergo ſpe
cies nõ eſt entitatiue cõpoſita ex pluribus ex natura rei diſtinctis. Antece
dens patet ꝑmo auctoritate cõmẽtatoris ſcd̃o meth. dicẽtis. xiij. ↄmẽto.

Species aūt nō ſunt de rebus exiſtentibus extra aīam. Scđo. q̄a gen⁹ ni-
hil eſt p̄ter ea que ſunt generi ſpecies vt habet̃ octauo metha phiſice. er-
go etiā̄ ſpecies nihil eſt preter ea que ſunt ſpeciei indiuidua. tenet ꝯſequē-
tia ꝑ ſimile. ¶ Ex p̄dictis infert̃ ꝙ nō oportet quālibet q̄ditatē ſpeciuocā
eſſe cōpoſitā ex pluribus ab inuicē diſtictis. cuiuſlibet tamē ſpeciei diffi-
nitio eſt cōpoſita ex pluribus. ſcilicet ex genere ⁊ differentia. que non de-
bent dici partes diffiniti. ſed ſolū diffinitiones. nec oportet partes diffini
tionis ſemꝑ eſſe partes diffiniti. Alius eſt modus dicendi pro quo ſup-
ponit̃ p̄mo ꝙ q̄ditas ſpeciuoca eſt natura directe cōtenta ſub aliquo ge
nere p̄dicamentali de differentibus numero p̄dicabilis. cuiuſmodi ſunt
humanitas ⁊ eqnitas. ¶ Ex quo patet ꝙ materia ⁊ forma ⁊ differentie. ⁊
ſimilit̃ ꝓprie paſſiōes nō ſunt quiditates ſpeciuoce. q̄a licet predicent̃ de
differentibus numero in q̄d vt videlicet materia de hac materia ⁊ illa. Et
rationale de hoc rationali ⁊ illo. tamen non continent̃ directe ſub aliquo
genere. ⁊ inde eſt ꝙ ſolent vocari ſpecies predicabiles. ſed nō ſunt ſpecies
ſubicibiles. ¶ Secūdo ſupponit̃ ꝙ dupplices ſunt q̄ditates ſpeciuoce.
Quedā ſunt ſubſtantiales. alie ſunt accidentales. Subſtantiales ſunt du
plices. Quedam ſunt incorporee. vt ſunt ſpecies angelorum. Et alie ſunt cor
poree. vt ſpecies oīm corruptibiliū ⁊ generabiliū ſubſtantialiū. Corpo-
ree adhuc ſunt dupplices. Quedā habent plures formas ſubſtantiales
vt homo Alie habent tm̄ vnā formā ſubſtantialem. ſicut aer aqua. ⁊ cete
ra corpora ſimplicia. ¶ Tercio ſupponit̃ ꝙ in habentibus plures for-
mas. ſicut in hoīe genus ⁊ differentia ſummant̃ ab alia ⁊ alia forma. Nā
animal ſummit̃ ab aīa ſenſitiua. ⁊ rationale ab aīa intellectiua. ſed in alijs
ſpeciebus nō habentibus niſi vnā formā. aut etiam in ſpeciebus accidē
tiū in q̄bus nō eſt materia. genus ⁊ differeetia nō ſummunt̃ ab alia ⁊ alia
forma. ſed ſummunt̃ ab alia ⁊ alia realitate eiuſdē rei. ⁊ illa realitas a qua
ſummit̃ genus ſcđm ſe eſt potentialis reſpectu realitatis a qua ſummitur
differentia. ¶ Quarto ſupponit̃ ꝙ formalitas eſt ratio obiectalis reperta
in re ex natura rei quā nō oportet ſemꝑ mouere intellectū dūmodo poſ-
ſit eius actū terminare. ¶ Ex quo ſequit̃ ꝙ intentiōes ſecūde ⁊ relatiōes
ratiōis nō ſunt formalitates. q̄a nō ſunt in re ex natura rei. ¶ Scđo ſequit̃
ꝙ differētie indiuiduales nō ſunt formalitates. patet. q̄a nō ſunt rationes
obiectales. hoc eſt ratiōes ſub q̄bus poſſit intelligi aliqua res. q̄a ratio i-
telligēdi eſt p̄ncipiū operādi. q̄dlibet aūt p̄ncipiū operādi debet eſſe cō-
mune. ¶ Quito ſupponit̃ ꝙ diſtinctio ex natura nō eſt ydēptitas aliquo
rum. ſecluſo omī opere noſtri intellectus. de qua poſtea dicetur.

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

Mis ſuppoſitis dicit̃ p̃mo ꝙ queli bet quiditas ſpeciuoca accidentalis eſt entitatiue cõpoſita ex pluríb⁹ formalibus. Probat̃ dupplicit̃. Primo. qꝛ oĩs q̇ditas ſpeciuoca accidentalis eſt res reſolubilis in cõceptũ generis ⁊ cõceptũ differentie. ⁊ poteſt ꝑciſe intelligi in cõceptu generis ſine hoc ꝙ intelligat̃ ſub cõceptu differentie. igit̃ eſt cõpoſita entitatiue ex cõceptu generis ⁊ cõceptu differẽtie. Secũdo ſic. quelibet q̇ditas ſpeciuoca accidẽtalis cõuenit realit̃ cũ alia ſpecie accidẽtali. et differt etiã realit̃ ab ea. ergo eſt cõpoſita ex duobus quoꝝ vnũ eſt p̈ncipiũ cõuenientie ⁊ aliud eſt p̈ncipiũ differẽtie Tenet ꝯſequẽtia. qꝛ nihil idem adequate poteſt eſſe p̈ncipiũ realis cõuenientie ⁊ realis differentie alicuius cũ aliquo. Dicit̃ secũdo ꝙ q̇ditas ſpeciuoca ſubſtantie incorporee eſt cõpoſita ex genere ⁊ differentia. Probat̃. qꝛ ſubſtantia corporea eſt cõpoſita ex genere ⁊ differentia. ergo ſubſtãtia incorporea eſt etiã cõ poſita ex genere ⁊ differẽtia. Tenet cõſequẽtia. qꝛ om̃e gen⁹ deſcẽdens in aliquã ſpeciẽ ꝑ differentiã deſcẽdit in ſpeciẽ cõdiuidentẽ per differentiã oppoſitã. ſed ſubſtãtia deſcendit in ſubſtãtiã corporeã ꝑ differentiã. ergo etiã deſcẽdit in ſubſtantiã incorporeã ꝑ differentiã ⁊ ꝑ conſequens ſubſtãtia incorporea eſt cõpoſita ex genere ⁊ differentia. ¶ Ex p̄dictis infert̃ ꝙ quelibet q̇ditas ſpeciuoca ſubſtantie corporee eſt cõpoſita nõ ſolũ ex materia ⁊ forma. ſed etiã ex genere ⁊ differentia. Probat̃ ꝑ locũ a minori ad maius. ¶ Scđo infert̃ ꝙ cuiuſlibet ſpeciei p̄dicamentalis q̇ditas eſt cõpoſita ex genere ⁊ differentia. Et iſtud poteſt ꝓbari p̃mo auctoritate purphirij in textu p̄cedenti. vt ſicut ſtatua cõponit̃ ex ere ⁊ figura. ſic ſpecies cõponit̃ ex genere ⁊ differentia. Tercio auctoritate auicenne q̇nto methaphiſice. caplo ſexto dicentis. Cõſtat ꝙ om̃is ſpecies diſcrepat ab alijs ſecũ cõueniẽtibus in genere ꝑ differentiã. Et ibidẽ dicit ꝙ genus p̄dicat̃ de ſpecie ita ꝙ eſt pars q̇ditatis eius. ⁊ p̄dicat̃ de differentia ita ꝙ eſt cõmunicãs eã. Dicit̃ tercio ꝙ in om̃ibus ſpeciebus genus ⁊ differentia diſtingunnt̃ formalit̃ ⁊ ex natura rei. Iſtud ꝓbat̃. qꝛ vnũ non p̄dicat̃ de alio in p̃mo modo dicẽdi ꝑ ſe. ideo diſtinguunt̃ formalit̃ ⁊ vltra formalit̃. ergo ex natura rei. Probatio huius amplius patebit inferius. Dicit̃ quarto ꝙ in illis ſpeciebus in q̇bus genus ⁊ differentia ſummũt̃ ab alia ⁊ alia forma. ip̄a diſtinguunt̃ realit̃. Probat̃. qꝛ quoꝝ cauſe totales ſunt realiter diſtincte. ip̄a ſunt realiter diſticta. ſed forma a qua ſummitur genus ⁊ forma a qua ſummit̃ differentia in illis ſpeciebus ſunt realit̃ diſticte. igit̃ genus ⁊ differentia ſunt realit̃ diſtincta. ¶ Et ſi querat̃ vtruꝫ

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

cōpoſitio ex genere ꝛ differentia ſit cōpoſitio ex materia ꝛ forma. Dico ꝙ licet genus habeat modū materie. eo ꝙ eſt potentionale ꝛ determinabile. ꝛ differentia modū forme eo ꝙ eſt actiuās ꝛ determinās. tamen gen⁹ eſt aliud a materia ꝛ differentia. aliud a forma. Iſtud patet auctoritate cōmentatoris ſcdo methaphiſice. cōmento decimoſeptimo dicentis ꝙ genus eſt aliud a materia. genus em̄ eſt forma vniuerſalis. materia autē ſcd̄m ſe nullā habet formā neqꝫ vniuerſalē neqꝫ particularē. ſed pͥmo recipit formā vniuerſalē. poſtea alias formas vſqꝫ ad indiuiduales. Dicitur vltra ꝙ differt a genere. qa eſt vna numero in multis. Genus aūt eſt vnū in forma media inter actū ꝛ potentiā in multis. Item genus poteſt ꝑdicari de pluribus ſpeciebus ꝛ de indiuiduis illarū ſpecierū. materia autē nō poteſt ꝑdicari de pluribus ſpeciebus generatis ex ea. Hec ille.

¶ Ad rationes alterius oppinionis Ad pͥmā ꝙ aliqd poteſt dici ſimplex dupliciter. Vno modo ꝑ carentiā ꝯpoſitionis ex materia ꝛ forma. ꝛ iſto modo ſpecies angeloꝝ ꝛ ſpecies accidentiū ſunt ſimplices. Alio modo per carentiā cōpoſitiōis ex genere ꝛ differentia. ꝛ iſto modo nulla ſpecies eſt ſimplex. Ad ſcd̄am dicit̄ negando cōſequētiā. Et ad ꝓbationē dicitur ꝙ licet pars ꝑ modū partis diſignata in abſtracto nō ꝑdicat̄ de ſuo toto. tn̄ pars deſignata ꝑ modū toti⁹ in ꝯcreto q̄cūqꝫ ſit illa. ſiue itegralis ſiue eſſentialis ſiue qditatiua bene ꝑdicat̄ de ſuo toto. vt patet in illis ꝓpoſitionibus. Socrates eſt capitatus. ſocrates eſt animatus. ꝛ ſocrates eſt animal. In ꝓͥma ꝑdicat̄ pars integralis. in ſecūda pars eſſentialis. ꝛ i tercia pars quiditatiua. Om̄es aūt iſte negant̄. Socrates eſt caput. ſocrates eſt aīa. ſocrates eſt animalitas. ¶ Ad terciā dicit̄ cōcedēdo cōſequēs. nec in eodem eſt impoſſibile eſſe plura cōpoſita ſubordinata. ſicut in eodem ſunt plures qditates ſubordinate. ¶ Ad quartā dicit̄ ꝙ minor eſt falſa. Nam nō ſequit̄ hec ſunt eadem realiter ergo ſunt eadem ex natura rei. ꝫ fit fallacia conſequentis. Licet ergo genus ꝛ defferentia ſint eadem realit̄ ipi ſpeciei. quādoqꝫ etiā inter ſe. nō tamē ſunt eadem ex natura rei. ¶ Ad q̄ntā dicit̄ negando antecedēs. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ cōmentator ibi vult dicere ſpeciem nō eſſe ens extra animā per ſe ſubſiſtēs. ſicut ydea quā poſuit plato. Ad ſecūda ꝓbationē dicit̄ ꝙ auctoritas allegata truncata eſt. vnde addit̄. aut ſi eſt. eſt quidē vt materia. ꝛ hec ſecūda pars diſiunctiue eſt vera.

Cōcluſio reſpōſalis. Quinqꝫ diuiſiones differentie. ꝛ qnqꝫ diffinitiones differentie magis ꝓprie ſunt in textu ſufficient̄ aſſignate. Hec cōcluſio relinquit̄ ſufficient̄ ꝓbata ex ꝑdictꝭ

cū reſolutiõe text' ad itẽtionē ſcoti

Ad ratiões ante oppoſitū. Ad pri

mā dicit᷑ que ſit cõtra primā diuiſionē. Dicit᷑ ꝑmo ad ꝑmā ꝓbationē ꝙ ſolutio patet ex ꝑma difficultate. Ad ſecundā ꝓbationē dicit᷑ ꝙ membra illius diuiſiõis debent accipi cū ꝑciſione. ⁊ ſic ſunt oppoſita. nec vnū ſeqͣtur ad alia. Dicit᷑ vltra negando antecedens. Nā ſi eſſent due differentie ſine omī auctoritate differrent magis ꝓprie. ⁊ tamē nõ differrent cõmuniter. Ad terciū ꝓbationē dicit᷑ ꝙ differẽtia poteſt accipi dupplicit᷑. Vno modo ꝓ eo qͦd ꝑ ſe ſignificat. ⁊ tūc ſi ſit terminus ꝑme intentiõis iſta eſt cõcedenda. Omīs differentia eſt cõmunis. Alio modo accipit᷑ pro eo qͦd denominat ⁊ ſic eſt neganda. Si etiā capiat᷑ differentia prout eſt termin' ſecūde intentionis ſiue ſummat᷑ ꝓ ſignificato ſiue pro denominato eſt falſa. Ad quartā dicit᷑ ꝙ purphirius ſolū hic enumerat differentias nobis notas aliquo modo ꝑ quas poſſumus diſtinguere vnā rem ab alia re. qualis eſt differentia induidualis.

Ad ſecūdam dicit᷑ negādo antece

dens. Et ad ꝑmā ꝓbationē ꝑme partis dr̄ ꝑ idē ſicut dicebat᷑ ad ſcdaꝫ rationē ꝑcedentis. Ad ſcdam ꝓbationē dicit᷑ ꝙ cõgregatiuū ⁊ diſgregatiuū reſpectu diuerſoꝝ faciunt aliud ⁊ aliud. Nam faciunt aliā ſpeciē qꝫ cõſtituunt. ⁊ alteratū ſubiectū cui inſunt. Ad ꝓbationē ſecūde partis dicitur ꝙ nõ eſt incõueniēs aliquā differentiā reſpectu diuerſoꝝ eſſe ſeparabilem ⁊ inſeparabilem.

Ad terciaꝫ dicit᷑ negando antece-

dens. Et ad ꝓbationē dicit᷑ ꝙ differentia accepta pro ſignificato bene habet differentiā. neqꝫ ex hoc ſequit᷑ ꝓceſſus in infinitū. qa illius differentie nõ eſt aliqua differentia. Et cū dicit᷑ ꝙ hic diffinit᷑ illud quo differunt. ⁊c̄. Dicit᷑ ꝙ hic diffinit᷑ intentio fundata in illo quo differunt a ſe ſingula. et quod diuidit genus. ⁊ illa habet genus ⁊ differentiam.

Ad quartaꝫ dicit᷑ negādo antece-

dens pro vtraqꝫ parte. Et ad ꝓbatiões ꝑme partis dicit᷑ ꝙ eis nõ cõuenit ꝑdicari in quale eſſentiale. de quo intelligit᷑ ꝑdicta diffinitio. Ad ꝓbationē ſcde ꝑtis patuit ſuperi' qd ſit dicēdū. Ad ꝯfirmationē dr̄ negādo antecedēs. ⁊ ad ꝓbationē dr̄ ꝙ nõ ſufficit ꝙ aliqd ꝑdicet᷑ de aliq ꝙ ſit pars eſſentie ⁊ qditatis. ſed cū hoc requirit᷑ ꝙ ſignificet illā ꝑ modū ꝑ ſe ſtātis. Omīs aūt differētia ꝑdicat qd rei ꝑ modū alteri adiacentis.

Ad q̄ntā patuit ſolutio ex p̄dictis

PRopriuz dicitur quadruplicit er. ⁊ cetera.

Iſtud eſt quartū capitulū huius tractatus. In quo purphirius determinat de quarto p̄dicabili qđ p̄dicat̄ in quale accidentale p ſe. Et diuidit̄ in duas partes. In p̄ma ponit talē cōcluſionē. Propriū accipit̄ quatuor modis. Probat. qa ꝓpriū vno mō dicit̄ id qđ accidit alicui ſoli ſpeciei. ſed nō om̄i indiuiduo illius ſpeciei. Et hoc modo eſſe medicū vel geometrē eſt ꝓpriū hoi. Scđo modo dicit̄ ꝓprium om̄e illud qđ accidit om̄i indiuiduo alicuius ſpeciei. ſed nō accidit ſoli ſpeciei. ⁊ hoc modo bipes eſt propriū hois. Tercio modo dicit̄ illud qđ accidit ſoli ſpeciei ⁊ omni indiuiduo ſpeciei. ſupple ⁊ aliquando. id eſt nō ſemp. ⁊ hoc modo caneſcere eſt ꝓpriū hoi. qa ineſt hoi ſoli ſpeciei hois. ſed nō ineſt ſemp. qa ſolū ineſt in ſenectute. Quarto modo dicit̄ ꝓpriū qđ accidit ſoli ſpeciei ⁊ om̄i indiuiduo eius. ⁊ ſemp. Et hoc modo riſibile eſt ꝓprium hois. Et ſi cōtra hoc obijciat̄ qa homo aliquādo nō ridet. ergo riſibile nō cōuenit ſemp hoi. Reſpōdet purphirius ꝙ riſibile nō dicit̄ ꝓpriū hois qa homo ſemp rideat. ſed qa ſemp eſt aptus natus ad ridendū. Hoc aūt ſcilicet riſibile ꝑ ut dicit aptitudinē. ſupple ſemp eſt naturale hoi. ⁊ ſimilit̄ hynnibile equo ¶ In ſcđa parte eligit acceptionē que ad ſuū ꝓpoſitū deſeruit dicens ꝙ hec ſcilicet ꝓpria quarto modo nominant̄ ꝓprie ꝓpria ꝓbat. qa de ratione ꝓprij eſt ꝙ cōuertat̄ cū ſuo ſubiecto. ſed ſola illa cōuertunt̄ cū ſuis ſubiectis. igit̄ Minorē ꝓbat. qa qcqđ eſt equ⁹ eſt hynnibile. ⁊ qcqđ eſt hynnibile eſt equus. Huius ratiōis ſolum ponit minorē in ſua ꝓbatiōe.

ACcidēs eſt quod adeſt vel abeſt. ⁊ cetera.

Iſtud eſt q̄ntū capitulū ⁊ vltimū huius tractatus. In quo purphirius determinat de q̄nto p̄dicabili ſcilicet de accidēte. qđ p̄dicat̄ in quale accidentale p accidēs de ſuis ſimplicibus. Et diuidit̄ in duas partes. In prima ponit vnā diffinitionē accidentis cū diuiſione eiuſdē. Diffinitio autē

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

eſt hec. Accidens eſt qđ adeſt vel abeſt p̄ter ſubiecti corruptionē. ¶ Diui
ſio eſt hec. Accidentiū aliud eſt ſeparabile aliud inſeparabile. Exemplum
de ſeparabilibus vt dormire. Exemplū de inſeparabilibus vt nigrum re
ſpectu corui ⁊ ethyopis. Sed cōtra iſtā diuiſionē obijcit̄ q̄a repugnat p̄
dicte diuiſioni. nā ſcđm p̄dictā diuiſionē om̄e accidēs eſt ſeparabile. Ad
iſtud reſpōdet purphirius ꝙ licet nigredo nō poſſet ſeparari a coruo ⁊
ethyope ſeparatiōe reali. bene tamē poteſt ſeparari ſeparatiōe intelligibi
li. qđ patet. q̄a coruus poteſt ſubintelligi albus. ⁊ ethyops nitens cando
re ſcilicet albedine vel candore p̄ter ſubiecti corruptionē. Jn ſcđa particu
la ponit purphirius duas diffinitiōes quas ponit philoſophus p̄mo
topicoꝝ. Quaꝝ p̄ma eſt hec. Accidēs ē qđ cōtingit eidē ineſſe ⁊ nō ineſſe
Scđa eſt. Accidēs eſt qđ nec eſt genus neqꝫ ſpecies. nec differentia neqꝫ
ꝓpriū. ſemꝑ aūt eſt in ſubiecto exiſtens. ¶ Cōſequēter epilogat ꝯtinuan
da dicta dicendis dicēs. Om̄ibus igit̄ determinatis que p̄oſita ſunt. ſci
licet genere ſpecie. differentia ⁊ ꝓprio ⁊ accidēte. dicendū eſt que ſunt cō
munia eis. ⁊ que ꝓpria. id eſt que ſunt ꝓprietates ⁊ cōmunitates ipſorum
predicabilium.

Circa hunc textū querit̄ vtrū pro

priū ⁊ accidēs ſint p̄dicabilia diſtincta ab inuicē ⁊ ſufficient̄ a purphirio
aſſignata. Et arguit̄ ꝙ nō. Primo cōtra p̄mā partē. q̄a ꝓpriū vel accidens
nō ſunt p̄dicabilia. Prima pars antecedētis ꝓbat̄ dupplicit̄. Primo. q̄a
om̄e p̄dicabile debet immediate p̄dicari. ſed ꝓpriū nō p̄dicat̄ immediate
de pluribus. ſed de vno. ſcilicet de ſpecie. igit̄. Scđo. q̄a om̄e p̄dicabile eſt
cōmune. ꝓpriū aūt nō eſt cōmune. Scđa pars antecedēt̄ ꝓbat̄ dupplicit̄
Primo. q̄a om̄e p̄dicabile eſt limitatū. accidēs aūt eſt tranſcēdēs. cū diui
datur in nouē p̄dicamēta accidētiū. Scđo. q̄a hoc albū ⁊ hoc nigrū ſunt
accidentia ⁊ tamē nō ſunt p̄dicabilia cū nō poſſunt p̄dicari de pluribus
igitur.

Scđo arguit̄. Om̄e ꝓpriū eſt acci

dēs. ergo ꝓpriū et accidēs nō diſtinguunt̄ ab inuicē. Antecedēs ꝓbatur
quadruplicit̄. Primo. q̄a om̄e ꝓpriū eſt in ſecūda ſpecie qualitatis. Om̄s
aūt qualitas eſt accidēs. Scđo. q̄a ꝓpriū eſt ſubſtātia vel accidēs. ſed nō
eſt ſubſtantia cū habeat eſſe in ſubiecto. ergo eſt accidens. Tercio ſic. q̄a
in diffinitiōe ꝓprij ponit̄ accidēs. Dicit̄ em̄ ꝓpriū eſt qđ accidit. ⁊ cetera.
Quarto. q̄a ꝓprij ⁊ accidentis ſunt eadē ſubijcibilia. vt patet de albo cuꝫ

p̄dicat̄ de particularibus hoībus. particulares em̄ hoīes ſunt ſubijcibilia albi. ⁊ ſunt etiā ſubijcibilia riſibilis qđ eſt ꝓpriū. igit̄. Et p̄ iſtud poſſet etiā probari qđ nō diſtinguat̄ a differentia.

Tercio arguit̄. Diffinitio ꝓprij cōuenit alijs a diffinito ⁊ nō cōuenit om̄i cōtento ſub diffinito. igit̄ nō ē ſufficiens. Prima pars antecedentis patet. q̄a cōuenit colori ſeu colorato reſpectu corporis. Nā om̄e corpus eſt coloratū. ⁊ ſolū corpus eſt coloratū. ⁊ ſemꝑ quādo eſt. eſt intelligēdo de colorato cōmunit̄ accepto ꝑut cōtinet ſub ſe lucidū. Scđa pars antecedētis patet. q̄a paſſiōes cōuertibiles cū ente. ⁊ etiā paſſiones cōuertibiles cū generibꝰ ſunt ꝓpria. ⁊ tamen nō accidunt ſoli ſpeciei. ſed pluribus ſpeciebus. igitur.

Quarto arguit̄ cōtra p̄mā diffinitionē accidentis. q̄a nō cōuenit om̄i accidenti nec ſoli accidenti. igit̄ non eſt cōueniēs. Prima pars antecedētis ꝓbat̄. q̄a nō cōuenit cōbuſtioni ⁊ morti que ſunt accidentia nō poſſunt adeſſe ⁊ abeſſe p̄ter ſubiecti corruptionē. Et ſimilit̄ ꝓbaret̄ de vita. Scđa pars antecedētis ꝓbat̄. q̄a cōuenit forme ſubſtātiali. vt patet. q̄a forma ſubſtātialis poteſt adeſſe ⁊ abeſſe preter corruptionē ſui ſubiecti qđ eſt materia. ſimilit̄ cōuenit partibus integralibus minus p̄ncipalibus alicuius totius integralis.

Quinto arguit̄. Per nullā diffinitionē accidentis accidēs diffinit̄ in ratiōe p̄dicabilis. nec vniuerſaliter ꝓpriū p̄ ſuā diffinitionē igit̄ ſunt inſufficient̄ poſite. Antecedēs patet. quia in nulla earū ponit̄ aliqđ denotans pluralitatē. Et cōfirmat̄. q̄a ſecunda diffinitio accidentis dat̄ ꝑ cōtradictionē. ⁊ tercia ꝑ negationē. ergo accidens inſufficienter diffinitur per illas duas diffinitiones.

In oppoſituʒ arguit̄ auctoritate purphirij. Pro ſolutione huius queſtionis ⁊ declaratiōe textus p̄cedentis ponunt aliqui difficultates.

Prima difficultas. Utrū ꝓpriū ⁊ accidēs ſunt p̄dicabilia abinuicē diſtincta. ¶ Pro cuius ſolutiōe ſupponitur p̄mo q̄ diffinitio ꝓprij quarto modo ſumpti in qua dicit̄. propriuʒ eſt qđ accidit om̄i ſoli ⁊ ſemꝑ eſt eſſentialis ⁊ q̄ditatiua. ⁊ dat̄ de proprio

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

in ratione p̄dicabilis. Prima pars patet. qa daꝛ p genus ⁊ differētiā. Nā ſicut in diffinitionib⁹ alioꝝ vniuerſaliū ſubintelligiꝛ vniuerſale loco generis. ita vt illa diffinitiōe ꝓprij etiā ſubintelligiꝛ. ⁊ p illā particulaꝫ accidit denotaꝛ ꝙ ꝓprius modus p̄dicādi ꝓprij eſt q̄ eſt p̄dicari in quale accidētale. ⁊ p illas particulas om̄i ſoli ⁊ ſemp denotaꝛ modus p̄dicādi cōuertibiliter. hoc totū aūt p̄dicari in quale accidētale cōuertibiliꝛ eſt ꝓpria differentia cōtrahēs vniuerſale ad ꝓpriū. ⁊ diſtinguēs eſſentialiꝛ ab alijs vniuerſalibus. Ex quo ſequiꝛ ꝙ diffinitio ꝓprij quarto modo ſumpti ſic eſt itelligenda. Propriū eſt vniuerſale qd̄ accidit om̄i ſoli ⁊ ſemp. id eſt p̄dicatur in quale accidētale cōuertibiliꝛ. Sc̄do ſequiꝛ ꝙ illa diffinitio daꝛ de ꝓprio in ratiōe p̄dicabilis. Patet. qa in ea poniꝛ aliqd ꝑtinēs ad p̄dicabilitatē. ¶ Sc̄do ſupponiꝛ ꝙ ꝓpriū poteſt accipi dupplicicꝛ. Uno mō p̄ me intentionaliꝛ. ⁊ iſto mō ꝓpriū eſt qdd̄ā cōcretū cuius abſtractū eſt ꝓprietas. Et iſto modo ꝓpriū dr̄ cōuenire tam trāſcēdētib⁹ q̄ȝ indiuiduis q̄ȝ etiā generibus ſubalternis ⁊ generaliſſimis. Et iſto mō nō eſt hic ſermo de ꝓprio. qa in cōcreto p̄dicaꝛ de ꝓprijs concretiue deſignatis. Et in abſtracto p̄dicaꝛ de abſtractis. vt patet dicēdo. Riſibile eſt ꝓpriū. ⁊ riſibilitas eſt ꝓprietas. Alio modo accipiꝛ ſcd̄e intētionaliꝛ. Et tunc adhuc poteſt capi dupplicicꝛ. Uno modo ꝓ eo qd̄ p ſe ſignificat. ſcilicet ꝓ quadaꝫ intentiōe ſcd̄a cōcretiue deſignata. cuius abſtractū circūloquiꝛ p hoc totū intentio ꝓprij. ⁊ iſto modo hic accipiꝛ ꝓpriū ⁊ diffinitur a purphirio. Alio modo ꝓpriū pro eo accipiꝛ ſcilicet qd̄ denominat ꝓ eo qd̄ fluit a ꝓprijs p̄ncipijs ſpeciei. ⁊ iſto modo riſibile diciꝛ eſſe ꝓpriū. ⁊ ſimiliꝛ hynnibile. ¶ Tercio ſupponiꝛ ꝙ accidēs poteſt accipi dupplicicꝛ. Uno modo prime intentionaliꝛ. Et hoc modo accipit philoſoph⁹ q̄nto methaphiſice quādo diuidit ens in ſubſtātiā ⁊ accidēs. Et poſtea diuidit accidens in nouē p̄dicamēta accidētiū. Alio modo accipiꝛ ſcd̄e intentionaliꝛ. ⁊ hoc dupplicicꝛ. Uno modo accipiꝛ ꝓut idē eſt qd̄ p̄dicatū nō eſſentiale ⁊ ideꝫ eſt qd̄ eſſe in ſcd̄m qd̄ eſſe in diſtinguiꝛ ꝯtra eſſe de. Nā dici de eſt p̄dicari eſſentialiꝛ. ⁊ eſſe in eſt p̄dicari accidentaliꝛ. Alio modo accipiꝛ ꝓ intentione ſecūda fundata in q̄ditate accidētali p̄dicabili de plurib⁹ particularibus ſubſtātijs p accidēs. ⁊ iſto mō accipiꝛ hic accidēs. ¶ Quarto ſupponiꝛ ꝙ ad hoc ꝙ aliqd̄ accidēs p̄dicabile poſſit dici accidēs tres ꝯditiōes req̄rūꝛ. Prima ē ꝙ ſit accidēs cōe id ē cōiter inherēs. ⁊ p hoc excluduꝛ accidētia ꝓpria. Sc̄da eſt ꝙ ſit accidēs vniuerſale. ⁊ p hoc excluduꝛ indiuidua accidētiū. vt hoc albū. hoc nigrū. ⁊ ſic de alijs. Tercia eſt ꝙ deſigneꝛ in concreto ꝯcretiōe ad ſubiectū. ⁊ p hoc excluduꝛ accidētia deſignata abſtractiue. vt albedo. nigredo.

¶ Ex quo ſequiẗ q̄ licet albedo. nigredo ⁊ ſimilia ſint accidētia p̄dicamē
talia. tamē nō ſunt p̄dicabilia. Patet. q̄a nō poſſunt p̄dicari de pluribus
particularibus ſubſtātijs in quale accidentale p̄ accidēs. ¶ Quinto ſup
poniẗ q̄ diſtinctio p̄dicabiliū ſummiẗ ex diſtinctione modoꝝ p̄dicandi.
Ex quo patet quō diſtinguanẗ p̄dicabilia a p̄dicatis. Diſtinctio em̄ p̄di
catorū ſummiẗ penes modos inherendi vt patebit p̄mo topicoꝝ.

His ſuppoſitis diciẗ p̄mo q̄ ꝓpriū
⁊ accidens ſunt p̄dicabilia. ꝓpriū ſummēdo ſecūdo modo. ⁊ accidens vl
timo modo. Probaẗ. q̄a om̄e aptū natū dici de multis eſt p̄dicabile. ſed
ꝓpriū ⁊ accidens ſunt apta nata dici de multis. etiā vniuoce. igiẗ ſunt p̄di
cabilia. Minor patet. q̄a riſibile qđ eſt ꝓpriū diciẗ de particularibus hoī
bus. ⁊ albū qđ eſt accidēs diciẗ de particularibꝰ ſubſtātijs albis. ¶ Sed
cōtra illud obijciẗ dupplicẗ. Primo. q̄a ꝓpriū diciẗ de ſola ſpecie cuiꝰ eſt
ꝓpriū. ergo nō diciẗ de multis. Antecedēs ꝓbaẗ. q̄a diciẗ ſolū de eo cū q̄
cōuertitur. ſed illud eſt ſpecies. igiẗ. Secūdo ſic. Si accidens dicaẗ de mul
tis vel illa multa differunt numero tm̄. vel ſpecie. vel genere. Nō numero
tm̄. q̄a albū diciẗ de ſocrate ⁊ pariete. que differūt plus q̄ꝫ numero. nec ſpe
cie. nec genere. vt patet per idem. ¶ Ad p̄mū diciẗ q̄ ꝓpriū poteſt cōſide
rari dupplicẗ. Vno modo p̄ reſpectū ad ſpeciē p̄ciſe ⁊ abſolute cōſidera
tam. Et iſto modo ꝓpriū nō eſt p̄dicabile reſpectu ſpeciei. ſed predicatū.
Eſt em̄ regula alberti q̄ nihil eſt predicabile reſpectu illius cū quo cōuer
titur. Alio modo poteſt cōſiderari in ordine ad ſpeciē multiplicatā per in
diuidua. Et iſto modo ꝓpriū eſt predicabile reſpectu eius. q̄a ſpecies vt
ſic nō eſt q̄ vnū. ſed multa. ¶ Aliter poteſt dici q̄ licet ꝓpriū dicatur im
mediate de ſua ſpecie cuius ꝓpriū eſt. tamen mediate diciẗ de indiuiduis
illius ſpeciei. que ſunt multa. ⁊ ratione illoꝝ habet rationē predicabilis.
Nec ad hoc q̄ aliq̄d ſit p̄dicabile requiriẗ q̄ prediceẗ immediate de plu
ribus. ſed ſufficit q̄ mediate vel immediate. Ad ſecundū diciẗ q̄ accidēs
ſemp̄ p̄dicatur de multis differentibus numero. ⁊ hoc eſt ſibi eſſentiale.
Quādoq̄ꝫ uūt p̄dicaẗ de differentibus ſpecie aut genere. ⁊ hoc eſt ſibi ac
cidentale. Diciẗ ſecūdo q̄ ꝓpriū ⁊ accidens ſunt p̄dicabilia ab inuicem di
ſtincta. Probaẗ q̄a habent diuerſos modos p̄dicandi de diuerſis ſubij
cibilibus. Nā ꝓpriū p̄dicaẗ de ſuis ſubijcibilibus in quale accidentale. p̄
ſe accidens v̄o p̄dicaẗ de ſuis ſubijcibilibus in quale accidentale per ac
cidens. Et ſi q̄raẗ. quō differunt ſubijcibilia proprij a ſubijcibilibus ac
cidentis. Diciẗ tercio q̄ interdū ſubijciblia proprij ſunt ſubijcibilia acci

dentis. ſed differunt. qa ſunt ſubijcibilia proprij inquãtũ habẽt particu-lares ꝓprietates. ⁊ ſunt ſubijcibilia accidẽtis inquãtũ habẽt particularia accidentia. vt ſocrates ⁊ plato inquãtũ habẽt particulares riſibilitates, ſunt ſubijcibilia riſibilis. Et inquãtũ habent particulares albedines ſunt ſubijcibilia albi. Et ſimilr̃ inquãtũ habẽt particulares hũanitates ſunt ſubijcibilia hoĩs. Et ꝓut habẽt particulares rationalitates ſunt ſubijci-bilia rationalis. ¶ Ex qbus elicit̃ ꝙ idem materialr̃ poteſt eſſe ſubijcibi-le diuerſoꝝ p̄dicabiliũ. Dicit̃ ſcđo ꝙ aliqua ſunt ſubijcibilia proprij. que nec ſunt aut poſſunt eſſe ſubijcibilia accidentis. Patet. qa particulares al-bedines ſunt ſubijcibilia hui⁹ ꝓprij diſgregatiuum viſus. ⁊ tamẽ nõ ſunt ſubicibicibilia alicuius accidentis. qa eis nõ poteſt ineſſe aliqđ accidens Niſi forte dicat̃ ꝙ ſunt ſubijcibilia ſimilis aut alicuius alteri⁹ relatiui. Sꝫ iſtud nõ poteſt ſtare. qa vna albedo nõ dicit̃ ſimilis alteri albedini. ſꝫ ſub-iecta habẽtia albedines dicunt̃ ſimilia. ¶ Ex p̄dictis patet quõ ꝓpriũ re-perit̃ tam in ſubſtãtijs qꝫ in accidẽtib⁹. ⁊ habet ſubijcibilia tam in ſubſtã-tijs qꝫ in accidẽtib⁹. ſed accidẽs habet ſolũ ſubijcibilia in ſubſtantijs.

Scđa difficultas qualiter ſint in-

telligende diffinitiões accidentis. Pro intellectu p̄me ſupponit̃ ꝙ adeſſe ⁊ abeſſe poſſunt accipi dupplicit̃. Vno modo p̄me intentionalr̃ vt adeſ-ſe idem eſt ꝙ alteri realr̃ inherere. Alio modo accipiunt̃ ſcđe intentiona-liter. ⁊ tunc adeſſe idem eſt qđ p̄dicari accidentaliter ⁊ affirmatiue de aliq ⁊ abeſſe idem eſt qđ p̄dicari accidẽtalr̃ ⁊ negatiue. Et hoc modo poſſũt accipi dupplr̃. Vno modo vt dicũt actũ. Alio modo vt dicũt aptitudi-nẽ. ¶ Hoc ſuppoſito dicit̃ ꝙ p̄ma diffinitio accidẽtis dupplicit̃ poteſt exponi. Accidẽs eſt natura cõmunis que nata eſt ineſſe. ideſt realr̃ inhe-rere ſubiecto. Et abeſſe. id eſt nõ inherere eidẽ ſubiecto p̄ter ipſius ſubiecti corruptionẽ. Sed qa hec diffinitio ſic expoſita videt̃ cõuenire accidẽtib⁹ in abſtracto deſignatis que nõ faciũt p̄dicabile accidentis. Ideo alr̃ ſic exponit̃. Accidẽs eſt vniuerſale qđ poteſt adeſſe. id eſt affirmatiue p̄dicari ⁊ abeſſe. ideſt negatiue p̄dicari de ſubiecto p̄ter ſubiecti corruptionẽ. id eſt p̄ter hoc qđ ſubiectũ deſinat ſupponere ꝓ aliquo. Hec aũt particula p̄ter ſubiecti corruptionẽ debet det̃minare illud v̓bũ abeſſe. ⁊ nõ illđ v̓bũ adeſſe. Et ꝑ hoc ſoluit̃ argumẽtũ qđ fit de morte ⁊ cõbuſtione. licet enim mors ⁊ ꝯbuſtio nõ poſſint adeſſe p̄ter ſubiecti corruptionẽ. tamẽ poſſũt abeſſe. ¶ Scđo ſupponit̃ ꝙ ineſſe ⁊ nõ ineſſe poſſunt etiã accipi dupplr̃ ſicut adeſſe ⁊ abeſſe. Ex quo patet ꝙ ſcđa di[ff]initio poteſt exponi dupplr̃

cõformit̄ p̄me. Differũt aũt ſecũda ⁊ p̄ma. qa p̄ma dat̄ de accidẽte in habitudine ad ſubiectũ. que dicit̄ inherẽtia. Sed ſecũda dat̄ de accidente per cõparationẽ ad cauſam illius habitudinis a qua cauſa habet ꝙ poſſit eidem ineſſe ⁊ nõ ineſſe. Et eo aũt ꝙ cõtingent̄ cauſat̄ in ſubiecto. ⁊ nõ fluit a ꝓprijs p̄ncipijs eſſentialibus eius poteſt ſibi ineſſe. ¶ Tercio ſupponitur ꝙ tercia diffinitio accidẽtis dat̄ de accidẽte in ordine ad alia p̄dicabilia. ⁊ debet ſic intelligi. Accidẽs eſt vniuerſale qd̄ neq̨ ē gen⁹ neq̨ ſpecies nec differẽtia nec ꝓpriũ reſpectu ſubijcibiliũ quoꝝ eſt accidẽs. ip̄m autẽ naturalit̄ exiſtẽs. id eſt ſubſiſtẽs ſemꝑ eſt in ſubiecto. Vel ſic. ſemꝑ eſt in ſubiecto. id eſt aptũ natũ eſt eſſe. Dictũ eſt aũt notant̄ reſpectu ſubijcibilium quoꝝ eſt accidẽs. qa reſpectu ſuaꝝ partiũ ſubiectiuaꝝ poteſt eſſe ſpecies aut genus. aut differẽtia aut ꝓpriũ. vt albũ reſpectu huius albi ⁊ illi⁹ eſt ſpecies. ⁊ reſpectu ſocratis ⁊ platonis eſt accidẽs. Vnde nõ eſt inconueniens in eodem fundamento in ordine ad diuerſos terminos fundari diuerſas intentiones predicabilium.

Tercia difficultas. Vtrũ ꝓprium

ſit res diſtincta a ſuo ſubiecto. ¶ Pro cui⁹ ſolutiõe ſupponit̄ p̄mo ꝙ duplex eſt ꝓpriũ. qd̄dã extrĩſecũ qd̄ inſeparabilit̄ ineſt ſuo ſubiecto. ꝫ nõ ꝑ ſe. Et hoc modo ſcd̄m multos philoſophos qualitates elemẽtoꝝ ſunt eis ꝓpria. Aliud eſt ꝓpriũ intrinſecũ qd̄ inſeꝑabilit̄ ⁊ ꝑ ſe ineſt ſuo ſubiecto. ⁊ de iſto eſt hic ſermo. ¶ Scd̄o ſupponit̄ ꝙ ꝓpriũ intrinſecũ adhuc eſt duplex. qd̄dã eſt ſpecinocũ qd̄ inſequit̄ ꝓpria p̄ncipia ſpeciei. ⁊ cõuertit̄ cum ip̄a ſpecie. ⁊ de iſto ſolũ loquit̄ purphiri⁹ in textu p̄dicati. ⁊ in cõmunitatibus cũ dicit ꝓpriũ p̄dicari de vna ſola ſpecie cuius eſt ꝓpriũ. ⁊ de ſpecieꝝ indiuiduis. Aliud eſt ꝓpriũ nõ ſpeciuocũ. ⁊ iſtud eſt triplex. qd̄dã eſt tranſcendens qd̄ cõuertit̄ cũ ente. ſicut ſunt vnũ. bonũ. aliqd̄ ⁊ verũ. Aliud eſt limitatũ qd̄ cõuertit̄ cũ genere generaliſſimo. ſicut ſuſceptibile cõtrarioꝝ reſpectu ſubſtãtie. Aliud eſt cõuertibile cũ genere ſubalt̄no. Et iſtd̄ ē multiplex. ſcd̄m ꝙ ſunt multa genera ſubalt̄na. ⁊ de oibus iſtis non loquitur purphirius qa in ip̄is nõ fundat̄ intẽtio ꝓprij ſpecialit̄ capti. nec faciũt p̄dicabile proprij de quo intendit purphirius.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ ꝓpriũ extrinſecũ eſt res realit̄ diſtincta a ſuo ſubiecto ⁊ p̄dicamentaliter. Prima pars patet. qa poteſt ꝑ aliquã potẽtiã realit̄ ſeparari a ſuo ſubiecto. ergo realit̄ diſtinguit̄ ab eo. Cõſequẽtia eſt nota. Antecedẽs patet. qa ꝑ potentiã dei abſolutã poteſt ſubſtãtia ſeparari ab om̄i accidente ſibi inherente

Scōa pars patet.qa ſubiectū eius eſt in p̄dicamēto ſubſtātie.⁊ ip̄m eſt i
p̄dicamēto qualitatis aut quātitatis.ſicut quātitas que eſt ꝓpria coꝛpi.
Dicit̄ ſecūdo ꝙ om̄e ꝓpriū intrinſecū eſt eadē res realit̄ cū ſuo ſubiecto.
Probat̄ quadꝛuplicit̄ Primo.qa aliqͦd ꝓpriū eſt idē realit̄ cū ſuo ſubiecto
ergo om̄e ꝓpriū eſt idē realit̄ ſuo ſubiecto.tenet cōſequētia. qa eadē cauſa
videt̄ eſſe in vno ſicut in alio.Antecedēs patet.qa vnū qͦd eſt ꝓpriū entis
vt vult philoſophus quarto metaphiſice eſt idē realit̄ enti.Dicit em̄ phi
loſophus ibidē ꝙ vnū ⁊ ens eādē naturā ſignificāt.Et ibi cōmētatoꝛ cō-
mento tercio cōtra auicennā ꝓbat vnū nō dicere aliquā rem p̄t͛ ens.Se
cūdo ſic.Quecūqꝫ eadē generatiōe generāt̄.⁊ eadē coꝛruptiōe coꝛrūpunt̄
ſunt vna res.ſed ſubiectū ⁊ ꝓpria paſſio ſunt huiuſmodi.igit̄ Hāc ratio
nē ponit philoſoph⁹ quarto methaphſice.vbi ꝓbat ens ⁊ vnū ſignifica
re vnā ⁊ eandērem. Tercio.id qͦd ſcit̄ neceſſario ineſſe alicui ſubiecto.ita
ꝙ oppoſitū eius ineſſe eidē ſubiecto includit cōtradictionē eſt idem rea-
liter illi ſubiecto.ſed qͦlibet ꝓpriū ſcit̄ neceſſario ineſſe ſuo ſubiecto ſic ꝙ
implicat oppoſitū eius ineſſe eidē.ergo qͦlibet ꝓpriū eſt idē realiter ſuo
ſubiecto.Minoꝛ ꝓbat̄.qa ſi aliqͦd ꝓpriū ſciret̄ ineſſe nō neceſſario ſuo ſub
iecto ſequeret̄ ꝙ cōcluſio demōſtratiōis poſſet eſſe falſa. Cōſequēs eſt in
cōueniēs.igit̄ cōſequētia.Patet.qa ꝓpoſitio qua ſcit̄ ꝓpriū ineſſe ſuo ſub
iecto eſt cōcluſio demōſtratiōis.ſi ergo ſciat̄ ineſſe nō neceſſario poterit
nō ineſſe.⁊ ſi poteſt nō ineſſe ponat̄ ꝙ non inſit tūc ꝓpoſitio enuncians
ip̄m ineſſe erit falſa.Quarto ſic.Quicqͦd ineſt alicui circūſcripto om̄i alio
qͦd nō eſt ip̄m eſt idē realiter illi.ſed ꝓpriū intrinſecū ineſt ſuo ſubiecto cir
cūſcripto om̄i eo qͦd nō eſt ip̄m ſubiectū.ergo eſt idem realit̄ ſibi.Minoꝛ
patet.qa circūſcripto ab hoīe om̄i eo qͦd nō eſt homo adhuc homo eſt ri
ſibilis.ergo riſibile eſt idē realit̄ hoī.Dicit̄ tercio ꝙ ꝓpriū intrinſecū eſt in
eodē p̄dicamēto in quo eſt ſuū ſubiectū. Ex quo ſequit̄ ꝙ ꝓprie paſſiōes
nō ſunt in ſecūda ſpecie qualitatis reponibiles.niſi foꝛte paſſiōes ſcōarū
ſpecierū qualitates.Oēs aūt alie cōueniētes reb⁹ alioꝝ p̄dicamētoꝝ ſunt
in eiſdē p̄dicamētis cū ſuis ſubiectis reductiue.ſed nō ꝑ ſe ⁊ directe. Se-
cūdo ſequit̄ ꝙ diuiſio accidētis que ſolet cōmunit̄ fieri in accidēs cōmu-
ne ⁊ ꝓpriū eſt diuiſio vocis in ſuas ſignificatōes.patet.qa nō dicit̄ vniuo
ce diuiſum de diuidētib⁹.¶Cōtra ſcōm dictū arguit̄ quadꝛuplicit̄. Pri-
mo ſic.Om̄e qͦd ſcit̄ ineſſe alicui ꝑ aliqͦd medium realit̄ diſtinguit̄ ab eo de
quo ſcitur.ſed pꝛopꝛium ſcitur ineſſe ſuo ſubiecto per medium] ſcilicet ꝑ
diffinitionem ſubiecti.igitur.Maioꝛ patet.quia alias idem ſciretur de ſe
ipſo.

Scđo ſic. Om̄is cauſa realit̄ diſtinguit̄ a ſuo effectu. ſed ſubiectū eſt cauſa ſuarū paſſionū. igit̄. Maior patet ꝑ philoſophū ſcđo de aīa dicentē ꝙ nihil cauſat ſeipm̄. Et auguſtinū p̄mo de trinitate dicentē. Nihil gignit ſeipſum. Minor patet. q̄a diffinitio ſubiecti eſt mediū ad demōſtrandum paſſiōes. ſed mediū ⁊ cauſa idem ſunt ſcđo poſterioꝝ. igit̄. Tercio ſic. qđ eſt in aliq̄ inſtanti in q̄ nō eſt aliud eſt diſtinctū realit̄ ab illo alio. Sed ſubiectū eſt in aliquo priori inſtanti nature in quo nō eſt ſuū ꝓpriū. ergo ſūt abinuicē res diſticte. Quarto ſic. q̄cq̄d a nobis poteſt intelligi a deo poteſt ꝓduci. ſed ſubiectū ſine paſſione a nobis poteſt intelligi. ergo ſubiectū ſine paſſiōe a deo poteſt produci ⁊ ꝑ cōſequēs diſtinguūt̄ realit̄. Maior patet. q̄a dei potētia ꝓductiua excedit noſtrā potentiā intellectiuam. Ad p̄mū dicit̄ negando maiorē. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ nō eſt incōueniens idem realit̄ diſtinctū tamē formalit̄ ſciri de ipſo. Ad ſcđm dicūt aliqui argumētū cōcludere. ⁊ ſic cōcedūt ꝙ oīs ſciētia eſt de obiecto habēte paſſiōes realiter diſtinctas ab eo. Et iſtud tenēt aliq̄ ſcotiſantes ſicut laudolphus. Aliter tamē dicit̄ ꝙ duplex eſt cauſa. Quedā eſt cauſa in notificādo ⁊ cognoſcēdo. ⁊ hoc modo diffinitio ſubiecti aut ipm̄ ſubiectū eſt cauſa ſuarū paſſionū. ⁊ ſic cepit philoſophus cauſam p̄mo poſterioꝝ. vbi dicit demonſtrationem ex cauſis concluſionis. Et ſcđo poſteriorum vbi dicit mediū ⁊ cauſam eſſe eadē. Alia eſt cauſa in ꝓducendo que realit̄ ꝓducit ſuū effectū. ⁊ iſto mō ſubiectū nō eſt cauſa ſuaꝝ paſſionū. Ad terciū dicit̄ negando minorē. Licet em̄ ſubiectū ſit prius natura ſua paſſione. tamen ex hoc nō ſequit̄ ſubiectū eſſe in aliquo inſtanti. in quo nō eſt ꝓpria paſſio. Nā prioritas nature nō eſt prioritas eſſendi. ſed eſt prioritas intellectōis. Ad quartā dicit̄ ꝙ maior forte eſt falſa. q̄a intellectus noſter poteſt intelligere in potētia qua deus nō poteſt ꝓducere. Et ad ꝓbationem dicit̄ ꝙ dei potētia ꝓductiua nec excedit potētiā noſtrā intellectiuā. nec exceditur ab ea. q̄a nō ſunt comparabiles.

Quarta difficultas. Utrū diuiſio

accidētis in accidens ſeparabile ⁊ accidēs inſeparabile poſſit ſtare cū duabus p̄mis diffinitionibus accidentis. Et videt̄ ꝙ nō. q̄a ex illis diffinitionibus habet̄ ꝙ om̄e accidēs poteſt abeſſe aut nō ineſſe ſuo ſubiecto. ergo nullū eſt accidēs inſeparabile. ¶ pro ſolutione huius ſupponit̄ p̄mo ꝙ hec diuiſio nō eſt diuiſio generꝭ in ſpecies. ſed ē diuiſio totiꝰ in mō i ſuas partes. patet. q̄a idem in ſpecie continet̄ ſub vtroq; membro diuiſionis. patet de calore q̄ reſpectu aque dicit̄ accidens ſeparabile. ⁊ reſpectu ignis eſt accidens inſeparabile. ¶ Secūdo ſupponit̄ ꝙ dupliciter aliqđ

cū reſolutōe text⁹ ad itētionē ſcoti

accidens poteſt dici inſeparabile a ſubiecto. Uno modo ſcd͠m intellectū quia ſubiectū eius nō poteſt intelligi intellectiōe ſimplici ſine eo. nec intellectione cōpoſita ſub oppoſito eius. nec intellectione diuiſa poteſt negari de ſuo ſubiecto ſine implicatione contradictionis. ⁊ iſto modo nullus eſt accidens inſeparabile. Probatur. quia ſubiectū cuiuſlibet accidentis poteſt intelligi ſine eo ⁊ ſub oppoſito eius. ⁊ etiam de eo poteſt negari accidens. igit̄. Et licet ꝓpoſitio negans accidēs de ſubiecto quādoq̧ ſit falſa. tamē nō eſt impoſſibilis. tum q̄a ſubiecto nō exiſtente ip̄a eſt vera. vt patet de iſta coruus nō eſt niger. tum q̄a extremoꝝ nō eſt neceſſaria vnio ergo eoꝝ eſt poſſibilis diuiſio. Et om̄ia iſta innuit purphirius in textu cū dicit̄ ꝙ coruus poteſt intelligi albus. ⁊ ethyops nitens candore. Alio modo accidens dicit̄ inſeparabile realiter. ⁊ hoc dupplicit̄. Uno modo quia nō poteſt per quācūq̧ potentiaꝝ a ſuo ſubiecto ſeparari. ⁊ iſto modo poteſt dici ꝙ reſpectu potentie dei nullum eſt accidens inſeparabile. Alio modo. q̄a nō poteſt per potentiā naturalem a ſuo ſubiecto ſeparari Et hoc adhuc dupplicit̄er. Uno modo ſimpliciter ſicut caliditas reſpectu ignis. Alio modo cum difficultate. ſicut nigredo reſpectu corui. aut reſpectu ethyopis. Unde narrat albertus ꝙ ſi mutarent̄ ꝑncipia cōplexionalia corui. vtputa eius caliditas. que eſt mater nigredinis mutaret̄ eius nigredo. Unde ſi oua corui vngerent̄ aliquo ſagimine frigido. cuiuſmodi eſt ſagimen catti aut auſeris ⁊ ponerent̄ ſub gallina i loco frigido. ſic naſcerent̄ corui albi. ſimilit̄ ſi ethyopes ab vberibus educarent̄ in regiōib⁹ frigidis. cuiuſmodi ſunt ſeptentrionales poſſent effici albi. Sed iſtud exēplū nō videt̄ multū ad ꝓpoſitū. q̄a ibi nō eſt ſeparatio accidentis qd̓ ineſt. ſed eſt impedimentū accidentis qd̓ ineſſet ne inſit. Unde ille q̄ vngit oua corui nō ſeparat a coruo nigredinē. ſed impedit ne coruo inſit nigredo. Iſtud tamē ſufficit ad oſtendendū qd̓ illud accidens non ineſt ſic ſuo ſubiecto ſicut ꝓpria paſſio ſuo ſubiecto. q̄a nulla potentia poſſit impedire quādo ꝓpria paſſio inſit ſuo ſubiecto. Eſſet igitur dubiū de coruo exiſtente nigro vtrum ab eo poſſit ſeparari nigredo. ſic ꝙ penne eius q̄ ſunt nigre fierent albe. hoc aūt naturaliter eſt impoſſibile.

His ſuppoſitis dicit̄ primo ꝙ diuiſio accidentis bene ſtat cū duabus primis diffinitionibus eiuſdē. patet q̄a licet aliqd̓ accidens dicat̄ inſeparabile realiter. q̄a per potentiā naturalem nō poteſt ſeparari. tamen om̄e accidēs eſt ſeparabile ꝑ intellectū. ⁊ ꝑ cōſequēs om̄e accidens abeſt aut cōtingit nō ineſſe ſuo ſubiecto. Ex quo

patet differētia int̃ ꝓpriũ ⁊ accidēs. quãuis em̃ ſubiectũ ꝓprij poſſit intel-
ligi ſine eo. nõ tamē poteſt intelligi ſub oppoſito eiꝰ. nec de eo poteſt ne-
gari ꝓpriũ ſine repugnãtia cõceptuũ aut implicatiõe cõtradictiõis. Dici-
tur ſcḋo ꝙ in p̄ma diffinitiõe ly abeſt dicit aptitudinē ꝓpoſitiõis negati-
ue nõ implicantis cõtradictionē. ita vt ſit ſenſus. Accidens eſt vniuerſale
qḋ adeſt. id eſt aptũ natũ eſt p̄dicari affirmatiue. ⁊ abeſt. id eſt aptũ natũ
eſt p̄dicari negatiue ſine cõtradictiõis implicatiõe p̄ter ſubiecti corrupti-
onē. Et ſiľr debet exponi illa particula nõ ineſſe q̄ ponit̃ i ſcḋa diffinitione

Quita difficultas Utrũ ineſſe ſeu

inherētia accidēti ſit de eſſentia ipiꝰ. ¶ Pro cuiꝰ ſolutiõe ſupponit̃ p̄mo ꝙ
accidēs poteſt accipi dupplicit̃. Vno modo ꝓ eo qḋ ꝑ ſe ſignificat. ſcili-
cet ꝓ intētiõe fundata in re que nata eſt ineſſe alij tranſmutat̃ ſcḋm q̄ntũ
modũ eſſendi in. Alio modo accipit̃ pro eo qḋ denomiat ſcilicet ꝓ illa re
habēte eſſe in alio. ¶ Scḋo ſupponit̃ ꝙ dupplex eſt ineſſe accidētis. qḋdã
eſt ineſſe actuale quo actualit̃ vnit̃ ſuo ſubiecto. Aliud eſt ineſſe aptitudi-
nale quo accidēs aptitudinalit̃ vnit̃ ſuo ſubiecto. ¶ Tercio ſupponit̃ ꝙ
aliud eſt eſſe de eſſentia alicuius ⁊ eſſe idē eſſentialit̃ alicui. Patet. q̄a ſoluȝ
illud eſt de eſſentia qḋ p̄dicat̃ de eo in p̄mo modo dicēdi ꝑ ſe. ſed illud eſt
idem alicui eſſentialit̃ qḋ p̄dicat̃ ſcḋo modo dicēdi ꝑ ſe. Ex quo ſequitur
ꝙ hec cõſequētia nõ valet. paſſio eſt eſſentialit̃ ſuo ſubiecto eadē. ergo eſt
de eſſentia ſubiecti. q̄a fit fallatia cõſequētis. hec ecõtra bene valet.

His ſuppoſitis dicit̃ primo ꝙ eſſe

ſeu inherētia eſt de eſſentia accidētis p̄mo modo ſumpti. Et hoc expone-
do ſicut exponebat̃ in diffinitiõibꝰ. q̄a ponit̃ in diffinitiõe q̄litatiua eius
Dicit̃ ſcḋo ꝙ nec ineſſe actidētale nec apcitudinale eſt de eſſentia acciden-
tis ſcḋo modo ſumpti. licet ineſſe aptitudinale ſit eſſencialit̃ idem ipi. Pri-
ma pars patet. q̄a nullus reſpectus eſt de eſſentia ſui fundati. ſed vtrũq̧
ineſſe ſiue actuale ſiue aptitudinale eſt reſpectus in accidēte ſcḋo mõ ſum-
pto fundatus. igit̃ ⁊c̃. ¶ Scḋa pars patet. q̄a oīs paſſio eſt eadē eſſectiali-
ter ſuo ſubiecto. ſed ineſſe aptitudinale eſt paſſio accidentis. igit̃ ⁊ cetera.
Dicit̃ tercio ꝙ ineſſe actuale nõ eſt idē realit̃ accidēti abſoluto. licet ſit idē
accidēti reſpectiuo. Prima pars patet. q̄a accidēs abſolutũ poteſt eſſe ⁊
nõ inherere actualit̃. ergo eſt realit̃ diſtinctum a ſuo accidēte. Antecedēs
patet in ſacramēto altaris. Scḋa pars patet. q̄a impoſſibile eſt accidens
reſpectiuũ eſſe ⁊ nõ ineſſe actualit̃. ergo ineſſe actuale eſt idē realit̃ acciden-
ti reſpectiuo. tenet cõſequētia. q̄a illud eſt idē realit̃ alicui ſine quo aliud eſ

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti ſe implicat cōtradictionē. Antecedēs patet qa ineſſe actuale eſt qdā reſpectus. reſpectus aūt eſt realis habitudo īnt duo extrema. ſed remoto tmino ad quē ipius reſpectus remouet reſpectus. ergo etiā remoto ſubiecto aut fundamēto deſtruitur ratio reſpectus.

Cōcluſio reſpōſalis Propriū ⁊ accidēs ſunt pdicabilia ab inuicē diſtincta. ⁊ a purphirio ſufficiēter diffinita. Hec cōcluſio relinquit pbata ex predictis.

Ad ratōes ante oppoſitū. Ad primā. Negat antecedēs pro vtraqʒ parte. Ad pmā pbationē patet ſolutio ex dictis. Ad ſcdam pbationē dicit q pprium eſt pprium reſpectu ſpeciei cū qua cōuertit. ⁊ eſt cōmune reſpectu ſuoꝝ ſubiicibiliū. Ad pbatiōes ſecunde partis patuit quid ſit dicendum.

Ad ſcdam Negat antecedēs. Ad pmā pbationē dr negādo maiorē. Ad ſcdam pbationē dr q formalit nō eſt ſubſtātia nec accidēs. tamē realit aliqd eſt ſubſtātia ⁊ aliqd eſt accidēs. Ad terciā pbationē dr q in diffinitiōe pprij ſummit accidere cōmuniter put idē ē qd nō pdicari i qd qditatiue. Ad qrtā pbationē dr negando cōſequētiā. qa pdicabilia nō diſtinguūt penes diuerſa ſubiicibilia. ſʒ penes diuerſos modos pdicandi de eiſdē aut diuerſis ſubiicibilibus.

Ad terciā negatur antecedēs pro vtraqʒ ſui parte. Et ad pmā pbationē dicit q hoc non ſufficit. ſʒ cū hoc oporteret q cōueniret ſibi quādo nō eſt ad hoc qd eſſet pprium. Ad ſcdam pbationē dr pmo q ſicut ens nō facit aliqd pdicabile. ſic nec ei⁹ paſſiōes faciūt aliqd pdicabile. qa oē pdicabile eſt natura limitata. ideo negat q ſint ppria put hic accipit pprium. Dicit ſcdo q licet paſſiones cōuertibiles cū generib⁹ ſint ppria tn̄ purphiri⁹ nō diffinit niſi pprium qd cōuertit cum ſpecie. ¶ Ad qrtā dicit negādo antecedēs. Ad pmā pbationē patet ſolutio ex ſcda difficultate. Ad ſcdam pbationē dr negādo antecedēs cum ſua pbatiōe. formalit eīm nō adeſt ſummēdo adeſſe ſcdē intētionalit. Vel alit dr q in diffinitiōe accidēt ſubiectū debet accipi p ente cōpleto ⁊ pfecto ex materia ⁊ forma. materia aūt nō ē ens cōpletū ⁊ pfectū. ideo non dr eſſe ſubiectū forme. Et ad illd qd ſubiūgit de partib⁹ integralib⁹ reſpōdet phus in pdicamēt q ptes integrales nō ſunt i ſuo toto ſicut in ſubiecto

Ad qntā dicit negādo antecedēs

Queſtiões in p̄dicabilia purphirij

intelligendo ea ſicut dictũ eſt. Ad cõfirmationẽ dr̄ negãdo antecedens ꝓ p̄ma parte. licet em̄ ineſſe ⁊ nõ ineſſe cõtradicãt. nõ tamẽ cõtingit ineſſe. et cõtingit nõ ineſſe. ſed ſubcõtrarianꝛ. Ad aliã partem dicitꝛ ꝙ illa diffinitio datꝛ ꝑ negationẽ. que negatio licet ſcd̄m ſe nõ declaret aliq̄d. tamẽ in ordi-ne ad affirmationem aliquid declarat.

COmmune eſt oĩ-bus predicari. ⁊ cettra.

Iſte eſt ſecũdus tractatus huius libri. in quo purphiri⁹ determinat de cõ-uenientijs ⁊ differẽtijs p̄dicabiliũ. ⁊ continet duodecim breuia capitula. In p̄ma ponit vnã breuẽ cõcluſionẽ tãgẽtẽ cõueniẽtiã oĩm p̄dicabilium. que eſt hec. Cõmune eſt oĩbus p̄dicabilib⁹ p̄dicari de pluribus. id eſt de multis. Probat inductiue ⁊ exẽplaritꝛ. q̄a genus p̄dicatꝛ de ſpecieb⁹ ⁊ de in-diuiduis. ⁊ ſimilitꝛ differẽtia. ſpecies v̄o de indiuiduis. ⁊ ꝓprium de ſpecie cuius eſt ꝓpriũ. ⁊ de indiuiduis illius ſpeciei. ⁊ accidẽs de ſpecieb⁹ ⁊ indi-uiduis. Exẽplũ p̄mi. vt animal p̄dicatꝛ de equis ⁊ bobus ⁊ canibus. que ſunt eius ſpecies. ⁊ de hoc̄ equo. ⁊ de hoc boue que ſunt indiuidua. Exẽ-plũ ſecũdi. vt irrationale p̄dicatꝛ de equis ⁊ bobus ⁊ eoꝝ indiuiduis. Exẽ-plũ tercij. vt homo ſolũ p̄dicatꝛ de particularibus hoĩbus. Exẽplũ quarti vt riſibile p̄dicatꝛ de hoĩe ⁊ particularib⁹ hoĩb⁹. Exẽplũ q̄nti. vt nigrũ p̄-dicatur de ſpecie coruoꝝ ⁊ de particularibus coruis. Et ſimiliter moueri de hoĩe ⁊ de equo ⁊ eoꝝ particularibus. ſed differentꝛ. q̄a accidens ſepara-bile primo ⁊ principalitꝛ p̄dicatꝛ de indiuiduis. ⁊ ex cõſequẽti de ſpecieb⁹.

COmmune quidẽ eſt generi. ⁊ cetera.

Iſtd ẽ ſcd̄m capl̄m hui⁹ tractat⁹ in quo purphiri⁹ ponit cõmunitates ⁊ ꝓ-prietates generꝛ ⁊ differẽtie. Et diuiditꝛ in duas ꝑtes. In p̄ma ponit tres cõitates. quaꝝ p̄ma eſt hec. Tã gen⁹ ꝙ̄ differentia ꝯtinet multas ſpecies tñ differẽtia nõ ꝯtinet tot q̄t ꝯtinet gen⁹. ꝓbat. q̄a rationale nõ ꝯtinet irra-tionale. licet ꝯtineat hoĩem ⁊ deũ. Scd̄a ꝯmunitas ẽ Quecũq̄ p̄dicãtꝛ de genere vt gen⁹ ẽ p̄dicãtꝛ de oĩb⁹ ſub eo ꝯtẽtꝛ ſic etiã q̄cũq̄ p̄dicantꝛ de diffe-rentia vt differẽtia ẽ p̄dicãtꝛ de oĩb⁹ ꝯtẽtꝛ ſub ea. nã ſubſtãtia ⁊ aĩatũ nõ p̄-dicãtꝛ ſolũ de aĩali ꝫ etiã de oĩb⁹ ſpecieb⁹ aĩalis ⁊ de idiuiduis. ⁊ ſitr rationale

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti

Tercia cōmunitas. ſicut deſtructo genere deſtruunt̄ om̄ia eius inferiora ſic deſtructa differentia deſtruunt̄ om̄ia cōtēta ſub ea. Patet. q̄a ſicut bene ſequit̄. Nullū animal eſt. ergo nullus homo eſt. vel. nullus equus eſt Sic etiā bene ſequit̄. Nullū rationale eſt. ergo nullū aial qd̄ vtat̄ ratione eſt. ¶ In ſecūda parte ponit ſex ꝓprietates generis ⁊ differētie p̄ quas differunt ab inuicē. Prima eſt. Genus p̄dicat̄ de pluribus q̄ȝ ſua differētia diuiſiua. Patet. q̄a animal p̄dicat̄ de homīe. aue. ſerpente. ſed quadrupes qd̄ eſt differentia eius ſolū p̄dicat̄ de habentibus quattuor pedes. Secūda. Genus cōtinet poteſtatiue ſuas differentias diuiſiuas. ſed differentie nō cōtinent ip̄m. Tercia. Genera ſunt priora ſuis differētijs diuiſiuis. ꝓbat. q̄a deſtructo genere deſtruunt̄ ſue differētie. ſed nō econtra. Sublato em̄ animali aufert̄ rationale ⁊ irrationale. ſed differentie non auferunt genus. q̄a ſi om̄es differentie animalis deficerent. adhuc poteſt intelligi ſubſtātia animata ſenſibilis que eſt animal. Quarta. Genus p̄dicatur in quid. ⁊ differentia p̄dicat̄ in quale. Quinta. Speciei eſt vnū genus tm̄. vt hois animal. ſed eiuſdem ſpeciei poſſunt eſſe plures differentie. vt hois ſunt iſte differentie. rationale. mortale ⁊ diſcipline pceptibile. Sexta. Genus habet modū materie. differentia v̄o habet modū forme. Ex quo ſequit̄ q̄ nō ſunt vera materia ⁊ vera forma. Et ſubdiuidit purphirius q̄ p̄ter iſtas ꝓprietates ⁊ cōmunitates generis ⁊ differētie poſſunt adhuc alique aſſignari. ſed iſte ſufficiant.

Genus autē et ſpecies commune quidem.

Iſtud eſt terciū capitulū in quo purphirius ponit tres cōmunitates et ſex ꝓprietates generis ⁊ ſpeciei. Prima cōmunitas ē. Gen⁹ ⁊ ſpecies p̄dicantur de pluribus in qd. Sc̄da eſt. Genus ⁊ ſpecies p̄cedūt natura ea de quibus p̄dicantur in qd. Tercia. Genus ⁊ ſpecies ſunt quedā tota reſpectu eoꝝ de quibus predicant̄. ¶ Prima ꝓprietas ſiue differentia eſt. Gen⁹ cōtinet ſpecies. ſed ſpecies nō cōtinet genus. primā partē ꝓbat dupliciter. q̄a genus eſt in plus q̄ ſpecies. ergo cōtinet ſpeciē. Sc̄do q̄a genera preiacere oportet ⁊ deinde diuidi ſpecificis differentijs ⁊ pficere ſpecies ergo cōtinet ſpecies. qd̄ debet intelligi de cōtinentia potentiali ⁊ nō de cōtinentia actuali. ¶ Sc̄da ꝓprietas. genus eſt prius natura ſpecie q̄a interempto genere interimit̄ ſpecies. ⁊ nō ecōuerſo. ¶ Tercia. poſita ſpecie po

nitur genus ⁊ nō ecōuerſo. Quarta. Genera p̄dicant̄ vniuoce de ſpecie. ſꝫ nō ecōuerſo. Quinta. Genus abundat a ſpecie in cōtinentia ſpecierū. ſpecies v̄o abūdat a genere ꝓprijs differētijs. id ē p cōtinētiā actualē ꝓprie differentie ꝯſtitutiue ipi⁹ ſpeciei. Sexta. Gen⁹ poteſt eſſe generaliſſimū ⁊ nunq̄ꝫ ſpecialiſſimū. ⁊ ſpecies poteſt eſſe ſpecialiſſimū ⁊ nunq̄ꝫ generaliſſimū

Generis aūt ⁊ proprij comune. ⁊ cetera.

Iſtud eſt quartū capitulū huius tractatus in quo purphiri⁹ deт̄minat de cōmunitatibus ⁊ ꝓprietatibus generis ⁊ ꝓprij. Et p̄mo ponit tres cōmunitates. Quaꝝ p̄ma eſt iſta. Genus ⁊ ꝓpriū ſemp cōſequūt̄ ad ſpecieꝫ Probat. q̄a ſi homo eſt. animal eſt. ⁊ ſi homo eſt. riſibile eſt. Scd̄a. Gen⁹ ⁊ ꝓpriū equalit̄ p̄dicant̄ de ſuis ſubijcibilibus. Probat. q̄a homo ⁊ bos ſunt equaliter animal. Et catho ⁊ cicero ſunt equaliter riſibiles. Tercia. Genus ⁊ ꝓpriū vniuoce p̄dicant̄ de ſuis ſubijcibilibus Et nota ꝙ purphirius hic accipit p̄dicari vniuoce ꝓut idē eſt qđ p̄dicari. vno nomie ⁊ vna ratiōe. ſiue illa ratio ſit eſſentialis ⁊ q̄ditatiua ſubijcibilibus. ſiu e non q̄a ſi caperet p̄dicari vniuoce pro p̄dicari quiditatiue dictū ſuū de ꝓprio nō eſſet verū. Scd̄o ponit quaſdā ꝓprietates ſeu differētias. Prima. Genus eſt prius ꝓpoſitiōe. ꝓbat. q̄a oportet prius eſſe animal. deinde diuidi differētijs ⁊ ꝓprijs. Scd̄a. Genus p̄dicat̄ de pluribus ſpeciebus. ſed ꝓpriū p̄dicat̄ ſolū de vna ſpecie cuius eſt ꝓpriū. Et ex iſto paſſu ſatis patet ꝙ de intentiōe purphirij fuit qđ nō eſſet aliqđ ꝓpriū generis. Tercia. Propriū p̄dicat̄ cōuertibilit̄ de eo cui⁹ eſt ꝓpriū ſed genus de nullo p̄dicatur cōuertibilit̄. Probat p̄mo ſcd̄am partē. q̄a ſi homo eſt animal. non tamē ſequit̄ cōuerſio. ſi animal eſt. homo eſt. Scd̄o ꝓbat p̄mā partē. q̄a ſi homo eſt. riſibile eſt. ⁊ ſi riſibile eſt. homo eſt. ¶ Quarta ꝓprietas. Propriū ineſt omi ſpeciei cuius eſt ꝓpriū. ⁊ ſoli ⁊ ſemp. ſed gen⁹ nō ineſt omi ſpeciei cuius eſt genus ⁊ ſemp. ſed ſolū ſoli. Quinta. Int̄empta ſpecie nō interimit̄ genus. ſed ip̄a interempta intermit̄ ꝓpriū. ⁊ econtra.

Generis v̄o ⁊ accidentis. ⁊ cetera.

Iſtud eſt q̄ntū capitulū in quo purphirius ponit vnā q̄litatē generis

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

⁊ accidentis. ⁊ quattuor differentias. Cõmunitas eſt hec. Tam gen⁹ ꝙ̃ ſpecies accidẽs ꝑdicant̃ de plurib⁹ ſicut dictũ eſt in ꝑncipio tractatus. ⁊ hoc etiã ſiue illud accidẽs ſit ſeparabile vt moueri. ſiue inſeparabile. vt nigrũ. qḋ ꝑdicat̃ de coruis ⁊ ethyopibus ⁊ aliqb⁹ inanimatis. ꝑrima differentia. Genus eſt prius accidente. ⁊ accidens eſt poſterius. patet. quia genus eſt ante ſpeciẽ. ſed accidẽtia ſunt poſteriora ſpecieb⁹. Nã ſi ſummatur accidẽs inſeparabile poſterius eſt illo cui accidit. ſcilicet ſpecies ꝙ̃ ſit ipm̃ accidẽs. igit̃ genus eſt prius accidente. ¶ Scd̃a genera participantur equalit̃ ea q̃ participãt. accidẽtia v̊o nõ eqnalit̃. probat. qa intẽtionẽ ⁊ remiſſionẽ ſuſcipit accidẽtiũ participatio. generũ v̊o minime. Et nota ꝙ hec differentia ſic debet intelligi. Genera nõ ꝑdicant̃ de ſuis ſubijcibilibus cũ his aduerbijs magis ⁊ minus. accidẽtia v̊o ꝑdicant̃ de ſuis ſubijcibilibus cũ his aduerbijs magis ⁊ minus. Unde cũ dicit. genera participãt. ſummit̃ ibi actiuũ ꝓ paſſiõe. Tercia. Accidẽtia ꝑdicamẽtalit̃ ſubſiſtũt ⁊ habẽt eſſe in indiuiduis. ideo ſunt ipis poſteriora. Sed genera ⁊ ſpecies ſunt naturalit̃ priora indiuiduis ſubſtãtie. Quarta differẽtia. Genera ꝑdicant̃ in eo qḋ qd de eis que ſunt ſub ipis. Accidẽtia v̊o ꝑdicãtur in eo qḋ quale vel quõ ſe habet vnũqḋq꜠. Scd̃m ꝓbat. qa aliqs interrogatus qualis eſt ethyops. reſpõdet qḋ eſt niger. et quõ ſe habeat. reſpõdet ꝙ ſedet vel ambulat.

Ontigit aũt vnũquodq꜠ aliorum. ⁊ cetera.

Situd eſt ſextũ capitulũ in quo purphirius enumerat differentias oĩm ꝑdicabiliũ. Et ꝑmo remouet quedã errorẽ vel obiectiones que poſſet fieri circa ꝑdicta. qa cũ ipe fecerit cõparatiões generis ad alia quatuor ꝑdicabilia. videt̃ etiã ꝙ qḋlibet aliorꝫ debeat habere quattuor cõparatiões. Et ſic cũ ſint q̃nq꜠ ꝑdicabilia erũt viginti cõparatiões. Ad hoc reſpõdet purphirius ꝙ gen⁹ habet quattuor ꝯpatiões ⁊ differẽtia tres. ſpecies duas. ꝓpriũ vnã. ⁊ ſic ſunt tm̃ decẽ. Declarat iſtḋ. qa gen⁹ differt a differẽtia. ꝓprio ⁊ accidẽte ideo habet q̃ttuor differẽtias. Sed differentia habet tres differẽtias a poſteriori. ſcilicet ꝓpriũ ſpeciẽ ⁊ accidens. Eã v̊o quã habet ad gen⁹ pri⁹ enumerat qñ ꝯpat̃ gen⁹ ad ipaꝫ. Species aũt habet duas. ſcilicet ꝓpriũ ⁊ accidẽs. ⁊ due ſunt enumerate qñ ꝯpabat̃ ad gen⁹ ⁊ ad differẽtiã. Propriũ aũt habet tm̃ vnã ſcilicet ad accidẽs. Alie tres ſunt enumerate quando comparabantur alia predicabilia ad ipſum.

¶ Ex quibus cõcludit numerũ differentiarũ p̄dicabiliũ dicens ꝙ ſumptꝭ quattuor differentijs generis ad alia. differentie tribus. ſpeciei duabus ⁊ vnã ꝓprij ⁊ accidentis erũt tm̄ decẽ differẽtie p̄dicabiliũ. quaꝝ quattuor que ſunt generis ad alia p̄licabilia ſuperius demõſtrauim⁹. ideo reliquorum oportet alias demonſtrare.

Commune igitur differentie ⁊ ſpeciei ⁊cetera

Iſtud eſt ſeptimũ capitulũ. in quo purphirius ponit cõmunitates ⁊ differentias differentie ⁊ ſpecici. Et p̄mo ponit duas cõmunitates. Quarũ prima eſt hec. Cõmune eſt differentie ⁊ ſpeciei equalit̄ participari a ſuis ſubijcibilibus. Probat. q̄a particulares hoĩes equalit̄ participãt hoĩem ⁊ rationale. ¶ Scđa. Cõmune eſt differẽtie ⁊ ſpeciei ſemp̱ adeſſe his que participãt hoꝝ. ꝓbat. ſocrates ſemper ẽ rationalis ⁊ homo. ¶ Scđo ponit quattuor differentias. Prima. Species p̄dicat̄ in eo ꝙ qđ. Differentia v̊o p̄dicat̄ in eo qđ quale. Deinde mouet obiectionem dicens ꝙ ſi homo accipiat̄ vel vt qualitas eo ꝙ eſt cõmunis. nõ tamẽ eſt ſimplicit̄ qualitas. nec etiã rationale eſt qualitas. ſed pro tanto dicit̄ rationale ſiue differentia qualitas. q̄a adueniens generi cõtrahit genus cõſtituẽdo ſpeciẽ ¶ Scđa. Differentia p̄dicat̄ de pluribus ſpeciebus. vt quadrupes. ſed ſpecies ſolũ p̄dicat̄ de pluribus indiuiduis. Tercia. Differẽtia eſt prior ſua ſpecie. Probat. q̄a ablato rationali auferẗ homo. ſed ablato hoĩe non aufertur rationale. cũ adhuc ſit deus. ¶ Quarta. Vna differentia ꝯiungitur cũ alia ad conſtituendũ ſpeciẽ. ſicut rationale ⁊ mortale cõiungunt̄ ad cõponendũ hoĩem. ſed vna ſpecies cõponit̄. id eſt cõiungitur alteri ſpecie. vt generet aliquã ſpeciẽ. ⁊ licet quedã equa p̱miſceat̄ cuidã aſino ad generationem cuiuſdã muli. eque v̊o ſimiliter. id eſt ſcđm ſpeciem coniuncto aſino in cõmuni nunq̃ꝫ perficiet mulum.

Differẽtia v̊o ⁊ proprium commune quidem.

Iſtud eſt octauũ capitulũ huius tractatus. in quo purphirius ponit cõmunitates ⁊ differentias differentie ⁊ ꝓprij. Et p̄mo ponit duas cõmuni

tates. Quarũ pᷓma eſt hec. Cõmune eſt ꝓprio ⁊ differẽtie equalit̃ participari a ſuis ſubijcibilibus. Probat. qa particulares hoĩes equalit̃ ſunt rationales ⁊ equalit̃ ſunt riſibiles. Scd̃a cõmunitas Differẽtia ⁊ ꝓprium ſemp cõueniũt ſuis ſubijcibilibus ⁊ oĩbus. probat. de differẽtia. Primo qa licet curtet̃ bipes. id eſt abſcindat̃ alicuivnus pes ita ꝙ ſit nõ bipes actu aliter. tamẽ ſemp eſt aptus natus eſſe bipes. ⁊ ſic bipes qḋ eſt differentia hoĩs ſemp adeſt hoĩ. Probat ſcḋo de ꝓprio. qa riſibile. qḋ eſt aptitudo ad ridendũ ſemp ineſt hoĩ licet actus ridendi nõ ſemp inſit Scḋo ponit duas differẽtias. Prima eſt. Differẽtia ſemp pᷓdicat̃ de pluribus ſpeciebꝰ vt rationale pᷓdicat̃ de hoĩe ⁊ de deo. ſed ꝓpriũ pᷓdicat̃ de vna ſola ſpecie ſcilicet de illa cuius eſt ꝓpriũ. Scd̃a differẽtia. Differẽtia ſequit̃ ſpecies ꝗꝝ eſt differẽtia. ⁊ nõ ecõtra. Propriũ vͦo ſequit̃ ad ſpeciẽ cuius eſt ꝓprium ⁊ econtra. qḋ patet qa bene ſequit̃ homo eſt. ergo riſibile eſt. ⁊ riſibile eſt. ergo homo eſt.

Differentie autẽ ⁊ accidẽti cõmune. ⁊ cetera.

Iſtud eſt nonũ capitulũ in quo purphirius ponit cõmunitates ⁊ ꝓprietates differentie ⁊ accidentis. Et pᷓmo ponit vnã cõmunitatẽ que eſt. Cõmune eſt differẽtie ⁊ accidẽti inſeparabili adeſſe ſemp ⁊ oĩbus. ꝓbat. qa bipes ſemp ineſt coruis. ⁊ ſimilit̃ nigredo qḋ eſt accidẽs inſeparabile ſemp adeſt oĩbus coruis. ⁊ hoc ſummẽdo bipes aptitudinalit̃. ¶ Secundo ponit ꝓprietates. Quaꝝ prima eſt. Differẽtia cõtinet ſpeciẽ ⁊ non cõtinet̃ ab ea. vt rationabilitas cõtinet hoĩem: ſed licet accidẽtia quoddã modo cõtineãt. eo ꝙ in pluribus ſunt. tamẽ pᷓncipalius continent̃. eo ꝙ ſubiectũ nõ eſt ſolũ ſuſceptibile vnius accidentis. ſ; d plurimoꝝ. Secunda differẽtia eſt. Differentia nõ eſt intenſibilis ⁊ remiſſibilis. id eſt nõ ſuſcipit magis ⁊ minus. Tercia differentia eſt. Differentie contrarie de genere ſubſtantie nõ pᷓmiſcent̃ in aliquo tercio. ſed accidẽtia cõtraria bene pᷓmiſcent̃. ſicut caliditas ⁊ frigiditas in tepido. ¶ Cõſequenter recapitulat dicens ꝙ iſte ſunt cõuenientie ⁊ ꝓprietates differentie ab alijs pᷓdicabilibꝰ ⁊ etiã ſpeciei ad genus vel differentiã inquantũ dictũ de differentia generis ⁊ differentie ad ſpeciem. ideo nõ reſtat niſi dicere de differentia ſpeciei ad proprium ⁊ accidens.

Speciei autem et propꝛij. ⁊ cetera.

Illud eſt decimū capitulū in quo purphirius ponit cōmunitates ⁊ proprietates ſpeciei ⁊ ꝓpꝛij. Et p̄mo ponit duas ꝓpꝛietates. Quaꝝ p̄ma eſt hec. Cōmune eſt ꝓpꝛio ⁊ ſpeciei de ſe inuicē ꝯuertibilit̄ p̄dicari. Probat. q̄a ſi homo eſt. riſibile eſt. ⁊ ſi riſibile eſt homo eſt. Scḋa cōmunitas eſt. Species ⁊ ꝓpꝛiū equalit̄ participant̄ a ſuis ſubiicibilibus. ¶ Prima proprietas eſt. Species poteſt eſſe genus aliaꝝ ſpecierū. ſed ꝓpꝛiū vnius ſpeciei nō poteſt eſſe ꝓpꝛiū aliaꝝ ſpecieꝝ. Scḋa ꝓpꝛictas. Species eſt pꝛioꝛ ꝓpꝛio. Probat. q̄a opoꝛtet eſſe hominē vt ſit riſibile. Tercia. Species ſemper adeſt actu ſuis ſubiicibilibns. propꝛtū v̄o non ſemp̄ adeſt actu ſuis ſubiicibilibus. ſed poteſtate tm̄. Probat. q̄a ſocrates ſemp̄ eſt actu homo. ſed nō ſemper ridet. licet ſit naturalit̄ ſemp̄ riſibilis. Quarto. Proprietates diffinitiōis ſpeciei ⁊ ꝓpꝛij differūt. ergo ꝓpꝛiū ⁊ ſpecies differūt. tenet cōſequētia. q̄a quoꝝ termini id eſt diffinitiōes ſunt differētes. ip̄a ſūt differētia. Antecedēs ꝓbat. q̄a diffinitio ſpeciei eſt eſſe ſub genere. ⁊ de pluribus numero differentibus in q̄d p̄dicari. Sed diffinitio ꝓpꝛij eſt vni ſoli ⁊ ſemper adeſſe.

Speciei v̄o ⁊ accidentis. ⁊ cetera.

Iſtud eſt vndecimū capitulū in quo purphirius ponit cōmunitates et ꝓpꝛietates ſpeciei ⁊ accidētis. Et p̄mo ponit vnā cōmunitatē que eſt hec. Cōmune eſt ſpeciei ⁊ accidēti p̄dicari de pluribus. Et ſubdit q̄ rare. id ē pauce ſunt alie cōmunitates eo q̄ accidēs. ⁊ illud cui accidit ſcilicet ſpecies plurimū diſtāt. id eſt differūt. Scḋo ponit quatuoꝛ ꝓpꝛietates. quaꝝ p̄ma eſt hec. Species p̄dicat̄ de ſuis inferioꝛibus in q̄d. Accidēs v̄o p̄dicatur in quale vel quodā alio modo. ſcilicet in quātū aut in quottū de ſuis ſubiectis. Scḋa ꝓpꝛietas. Vni⁹ indiuidui eſt tm̄ vnica ſpecies. ſed eius poſſunt eſſe plura accidētia tā ſep̄abilia q̄ inſep̄abilia. Tercia ꝓpꝛietas. Species ē pꝛioꝛ accidēte. Probat. q̄a opoꝛtet ſubiectū eſſe vt illi a̓liq̄d accidat. ſꝫ accidētia ſunt poſterioꝛa ⁊ aduenticiis nature. Quarta ꝓpꝛietas. Species participat ⁊ equalit̄. id eſt ſine ſuſceptōe magis ⁊ min⁹ a ſuis in

cũ reſolutiõe text' ad itẽtionẽ ſcoti

diuiduis. ſʒ accidẽs tã ſep abile q̃ʒ inſepabile ſuſcipit magis ⁊ min'. Probat. qa ethyops habet colorẽ ſcilicet nigredinẽ inteſiorẽ ⁊ remiſſiorẽ alio ethyope. Et ſubiũgit q̄ reſtat igiť dicere de ꝓprio ⁊ accidẽte. qa dictuʒ eſt quõ ꝓpriũ differt a ſpecie. differentia a genere.

Commune autem ꝓprij ⁊ accidẽtis. ⁊ cetera

Illud eſt vltimũ caplm. in quo purphiri' ponit cõitates ⁊ ꝓprietates ꝓprij ⁊ accidẽtis. Et pmo ponit duas cõitates. Quaꝝ pma eſt hec. Cõmune eſt ꝓprio ⁊ accidẽti inſepabili. qa ſubiecta eoꝝ nõ ſubſiſtãt. id eſt nõ exiſtunt ſine eis. qa ſicut homo non ſubſiſtit ſine rationale. ita ethyops nõ ſubſiſtit ſine nigredine. Scda. Cõmune eſt ꝓprio ⁊ accidenti inſeparabili adeſſe ſemp in ſubiecto ⁊ vnico omĩ ꝓtẽto ſub ſubiecto. Scdo ponit tres ꝓprietates. Quaꝝ pma eſt. Propriũ ineſt ſoli ſpeciei. ſed accidens inſeparabile ineſt pluribus. patet qa nigrũ ineſt ethyopi. coruo. carboni ⁊ hebeno. id eſt illi lapidi. Scda. Propriũ ꝯuerſim p̄dicať. accidẽs aũt nõ. Tercia. Propriũ equaliť p̄dicať. ſed accidẽtia ſuſcipiũt magis ⁊ minus. ¶ Cõſequenť ſe excuſat de ampliori enumeratione cõitatũ ⁊ ꝓprietatũ iſtorum qnq̃ʒ p̄dicabiliũ dicens q̄ quãuis poſſent reperiri alie cõmunitates ⁊ ꝓprietates iſtoꝝ qnq̃ʒ p̄dicabiliũ. tamẽ hec que dicata ſunt ſufficiũt ad cognitionem ⁊ etiam diſtinctionem ipſorum.

Circa hunc textũ queriť. Utrum

cõuenientie ⁊ differentie qnq̃ʒ predicabiliũ ſint a purphirio in textu ſufficienter aſſignate.

Et arguitur primo q̄ nõ. ⁊ hoc cõ

tra p̄mã partẽ differentiã generis ⁊ differentie. qa genus nõ p̄dicať de pluribus q̃ʒ differentia. ergo in hoc genus ⁊ differentia nõ differunt. Antecedens patet. qa ſenſibile quod eſt differentia p̄dicať de tot de quot predicatur animal quod eſt genus.

Scdo arguiť cõtra p̄mã differẽtiã

generis ⁊ ſpeciei. qa genus eſt prius ſpecie de qua p̄dicať. ergo nõ ſequiť ad ſpeciẽ. ⁊ ꝯſequẽs gen' ⁊ ꝓpriũ nõ ꝯueniũt in hoc q̄ eſt ſeq ad ſpeciẽ

Arguit̄ tercio cõtra cõmunē cõuenientiã oĩm p̄dicabiliũ. qa genus differt ab alijs p̄dicabilib⁹ p hoc qḋ ē predicari de plurib⁹. ergo hoc nõ eſt cõmune omĩbus p̄dicabilibus. Et cõfirmat̄. qa aliqua ſunt p̄dicabilia que nõ ſolũ p̄dicant̄ de pluribus. vt ſol. luna ⁊ mundus. ergo p̄dicabilia cõueniũt in hoc quod eſt p̄dicari de pluribus.

Arguit̄ quarto. Propriũ nõ p̄dicatur vniuoce de ſuis ſubijcibilibus. ergo genus ⁊ ꝓprium nõ cõueniũt in hoc qḋ eſt p̄dicari vniuoce. Antecedens probat̄. Primo. qa ꝓpriũ p̄dicatur denominatiue. ergo nõ p̄dicat̄ vniuoce. tenet ꝯſequẽtia p locũ ab oppoſitis. Scḋo. qa p̄dicari vniuoce eſt p̄dicari vno noīe ⁊ vna ratiõe. ſ ꝓpriũ nõ p̄dicat̄ vna ratione. cũ nõ habeat rationez. qa ratio eſt diffinitio cõpoſita ex genere ⁊ differentia. ꝓpriũ aũt nõ habet genus ⁊ differentiaz igit̄. Tercio qa p̄dicari vniuoce ⁊ p̄dicari q̇ditatiue. ſed ꝓpriũ nõ p̄dicat̄ vniuoce. igitur.

Quito ſic. Predicta p̄dicabilia coincidũt in eodē. ğ male ponunt̄ differẽtie eorũ Antecedēs patet p̄mo. qa coloratũ eſt genus albi ⁊ qualitatis. ſpecies ⁊ accidens parietis. Secũdo qa rationale eſt differẽtia hoīs. ⁊ ſpecies huius rationalis ⁊ illius. Tercio mobile eſt genus augmẽtabilis ⁊ diminuibilis alterabilis ⁊ loci mutabilis ⁊ ꝓpriũ corporis naturalis. Quarto. qa omĩa p̄dicabilia ſunt ſpecies vniuerſalis. igitur.

In oppoſituz arguit̄ auctoritate purphirij ponẽtis illas cõueniẽtias ⁊ differentias. ¶ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratione textus precedentis mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas. Utrũ q̄nq3 intentiones vniuerſaliũ poſſint in idem incidere. ¶ Pro cuius ſolutiõe ſupponit̄ p̄mo ꝙ intentiones vniuerſaliũ in idem coincidere poteſt dupliciter intelligi. Uno modo poteſt intelligi ꝙ coincidunt in idem denomiatiue ⁊ actualit̄. Et hoc dupplicit̄. Uno mpdo quãdo coincidũt in idē reſpectu eiuſdē. Alio modo quãdo coincidunt in idē reſpectu diuerſorum. ¶ Scḋo ſupponit̄ ꝙ plures ſecũde intentiões coincidere in idem adhuc

duplicit̄ poteſt intelligi. Uno modo ꝙ coincidēt in aliqui p̄dicato quidi
tatiue dicto de eis. cuiuſmodi eſt hoc p̄dicatum ſc̄da intentio vel vniuer
ſale reſpectu iſtoꝝ qnq̄ p̄dicabiliū. Alio modo ꝙ coincident in aliq̄ p̄di-
cato dicto denominatiue de eis ꝓ quanto habēt rationem obiecti ſuper
qđ natū eſt fundari illud p̄dicatum.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ nec q̄n
q̄ intētiōes vniuerſaliū nec aliq̄ eaꝝ coincidūt in idē q̇ditatiue ⁊ eſſentia-
liter. Patet. q̄a nō p̄dicant̄ q̇ditatiue de ſeinuicē. Dicit̄ ſc̄do ꝙ plures ſc̄de
intentiōes vniuerſaliū poſſunt coincidere in idem reſpectu diuerſoꝝ. ſed
nō reſpectu eiuſdē denomīatiue ⁊ accidētalit̄. Prima pars patet ꝙ iſte itē
tiones genus. ſpecies ⁊ accidēs coincidūt in colorato ſc̄dm qđ cōparat̄
ad albū ⁊ nigrū ad quale ⁊ ad parietē. Alia ſc̄dm p̄mā operationē dr̄ gen⁹
⁊ ſc̄dm ſc̄dam dr̄ ſpecies. ⁊ ſc̄dm terciā dr̄ accidēs. Dicit̄ tercio ꝙ oēs intē
tiōes vniuerſaliū conueniūt q̇ditatiue ⁊ eſſentialit̄ in hoc p̄dicato vniuerſa
le. vel in illo p̄dicato ſc̄da intētio. Dicit̄ q̄rto ꝙ oēs intētiōes vniuerſaliū
cōueniūt denomīatiue ⁊ accidētalit̄ in illo p̄dicato ſpecies. patet. q̄a q̄li-
bet intentio vniuerſaliū poteſt accipi ꝑ modū obiecti p̄dicabilis de pluri
bus differētib⁹ numero. ergo q̄libet intētio vniuerſaliū poteſt eſſe funda-
mentū huius intētionis ſpecies. Ex quo ſequit̄ ꝙ in hac ꝓpoſitione ſpe
cies eſt ſpecies poteſt eſſe p̄dicatio denomīatiua. ergo in illa genus eſt ge
nus eſt p̄dicatio denomīatiua. patet. q̄a in iſta gen⁹ eſt gen⁹ eſt p̄dicatio
denomīatiua. ergo in illa. ſpecies eſt ſpecies. tenet cōſequētia. q̄a ſicut per
p̄mā denotat̄ gen⁹ eſſe aliqđ dicibile de plurib⁹ differētib⁹ numero. ita etiā
per ſc̄dam denotat̄ ſpeciē eſſe aliqđ dicibile de plurib⁹ differētib⁹ numero
Sc̄do ſequit̄ ꝙ in ſecūdis intētiōib⁹ idē poteſt p̄dicari denominatiue de
ſeip̄o. ¶ Sed circa iſta poſſet queri vtrū riſibile ⁊ cōſimiles paſſiōes poſ
ſunt dici ſpecies ⁊ ꝓpria. Ad qđ dr̄ vno mō ꝙ ſunt vere ſpecies ⁊ etiā pro
pria. patet. q̄a ponūt̄ in ſc̄da ſpecie q̄litatis. igit̄ ſunt ſpecies qualitatis.
Sed q̄a dictū eſt ſuperi⁹ ꝙ ꝓprie paſſiōes ſunt eedē realit̄ ſuis ſubiectis ꝑ
ſe ⁊ directe. Et ideo alit̄ dicēdū eſt ꝙ duplex eſt ſpecies. quedā eſt ſpecies
ſubijcibilis que alicui generi per ſe ⁊ directe ſupponitur. ⁊ iſto modo riſi-
bile non eſt ſpecies. Patet. quia riſibile non ſupponitur alicui generi di-
recte ⁊ ꝑ ſe. quia vel illud eſſet animal vel naturalis potentia Non animal
quia animali per ſe ⁊ directe ſupponitur homo. Propriū autē ⁊ ſpecies
cui⁹ eſt ꝓpriū nunq̄ eidē generi eodē modo ſupponūt̄. nec naturalis po
tētia. q̄a riſibile nō eſt qualitas. igit̄ nō eſt naturalis potētia. Alia eſt ſpeci

es ꝓdicabilis. ⁊ eſt q̄ditas q̄ apta nata eſt ꝓdicari de differētib⁹ numero in
quid ⁊ nulli generi eſt directe ſuppoſita. ⁊ iſto mō riſibile ⁊ cōſimiles paſ
ſiones ſunt ſpecies ꝓdicabiles. Unde riſibile ꝓdicat᷑ de hoc riſibili ⁊ de il
lo riſibili. ſicut ſpecies de indiuiduis. Et hoc ſuppoſito ꝙ ꝑ illa ꝓnomia
demōſtratiua hoc ⁊ illud demōſtrant᷑ particulares riſibilitates ⁊ nō par
ticulares hoies. qa ſi demonſtrarent᷑ particulares hoies riſibile ꝓdiceret᷑
de eis ſicut ꝓpriū de ſuis ſubiicibilibus.

Scda difficultas. Utruz ſocrate

nō exiſtēte iſte ꝓpoſitiões ſint ꝯcedēde. ſocrates eſt rationalis. ſocrates ē
homo. Ad quā dicit᷑ vno modo ꝙ nō. Probat᷑ multipliciť Primo ſic. qa
ſocrate nō exiſtēte ille ſunt falſe ergo nō ſunt ꝯcedēde. Antecedens patet.
qa ois ꝓpoſitio cathegorica affirmatiua de ineſſe ⁊ de p̄ſenti in qua non
ponit᷑ termin⁹ ampliatiu⁹ cuius ſubiectū pro nullo ſupponit eſt falſa. ſed
ſocrate nō exiſtente ſubiectū illaꝝ ꝓpoſitionū ꝓ nullo ſupponit cū ſocra
tes nihil ſit. igiť. Et cōfirmat᷑. qa ſcdm ſcotū hec ꝓpoſitio. xp̄s eſt homo i
triduo fuit falſa. ⁊ hoc nō erat niſi qa ſubiectū ꝓ nullo ſupponebat. igiť.
Scdo ſic. Omne qd eſt rationale ⁊ homo eſt cōpoſitū ex corpe ⁊ aia ratio
nali. ſed ſocrates nō exiſtēs nō eſt cōpoſit⁹ ex corpe ⁊ aia rationali. Igiť nō
eſt rationalis nec homo. Et minor patet. qa nō eſt. ergo nō eſt cōpoſitus
tenet cōſequētia ꝑ locū a toto in modo ad ſuā partē negatiue. Debet etiā
valere illa conſequentia ſcdm reales. quia ibi arguitur reſpectu predicati
accidentalis. ſcilicet reſpectu illius predicati compoſitus. ¶ Tercio ſic.
Quia bene ſequitur. Socrates eſt homo. ergo ſocrates eſt. Sed ſocra
te non exiſtente conſequēs eſt falſum. ergo ⁊ antecedens. Qꝫ aūt bene ſe
quat᷑. patet. qa ibi arguit᷑ a parte in modo ad ſuū totū. Quarto ſic. ſocra
tes nō exiſtēs nō eſt ens. ergo nō eſt homo. tenet ꝯſequētia a ſuperiori ad
inferi⁹ negatiue. Antecedēs patet. qa ſocrates nō exiſtēs nō eſt aliqd. cuꝫ
nihil ſit. ergo nō eſt ens. Iſta ꝯſequētia patet. qa aliqd ⁊ ens ꝯuertuntur
Quinto ſic. Bene ſequit᷑. ſocrates nō eſt homo. ergo ſocrates nō eſt ani
mal. corpus animatū ⁊ corpus. Sed caſu poſito nō eſt corpus. qa omne
corpus occupat aliquē locū. ſocrates aūt nō exiſtēs nullū locū occupat.
Sexto ſic. Bene ſequit᷑. ſocrates eſt homo. ergo aliqs homo eſt ſocrates
ſed cōſequēs eſt falſum. qa ſuū cōtrādictoriū eſt verū. ſcilicet null⁹ homo
eſt ſocrates. igiť. ¶ Sed iſtis rationib⁹ nō obſtātib⁹ aliť dicendū eſt ꝙ ille
ꝓpoſitiões ſunt ꝯcedēde. ⁊ eis oppoſite ſunt negāde omi tempore. ſiue ſo
crates ſit ſiue nō ſit. ¶ Et ꝓ declaratiōe huius ſupponit᷑ ꝙ ad veritatē ꝓ
poſitiōis affirmatiue neceſſarie mere cathegorice nō requirit᷑ ꝙ ſubiectū

cū reſolutōe text⁹ ad itētionē ſcoti

exiſtat. vl' ꝙ ſubiectū ſupponat ꝓ re exiſtēte. ꝫ ſufficit ꝙ ſit neceſſaria habitudo ꝑdicati ad ſubiectū ſic ꝙ ſbiectū i ſuo ꝯceptu qditatiuo icludat ꝑdicatū. Uel ſic ꝙ ꝑdicatū neceſſario cōſequat̄ rationē ſubiecti. Et ſi queraẗ i nq̄ fundat̄ illa habitudo. dicunt aliqui ꝙ fundat̄ in qditatib⁹ que ſunt incorruptibiles vel perpetue ſcđm eſſe. dicunt autem eſſe qditatiuum. Alij dicūt ꝙ fundat̄ in eſſe cognito extremoꝝ talis ꝓpoſitiōis cathegorice. Ad hoc enim ꝙ talis ꝓpoſitio cathegorica ſit vera ſufficit ꝙ extrema ſunt ꝓducta in eſſe cognito ab intellectu diuino ratione cui⁹ eſſe cogniti cōuenit eis poſſibilitas eſſendi. Et vnū illoꝝ deťminat ſibi aliud tanq̄ ꝑdicatū qditatiuū. vel tanq̄ ꝑdicatū paſſionale. ¶ Sed ꝯtra hoc obijcit̄. qa oīs relatio realis actualis ꝑſupponit extrema ſui eſſe. ſed habitudo eſt relatio realis actualis. igit̄ ꝛc̄. Dicit̄ ad minorē ꝙ ipa eſt falſa. tum qa cū illa habitudo ſemꝑ ſit int̄ ea q̄ ſunt eadē realit̄. ſcilicet inter ſuperi⁹ ꝛ inferi⁹ vel inter ſubiectū ꝛ ꝓpriā paſſionē nō poteſt eſſe relatio realis vt alibi dicetur. qa relatio realis reqrit extrema realit̄ diſtincta. tnm qa poteſt eſſe inter extrema nō realia ſcilicet int̄ duas ſcđas intētiōes. Et hoc ſuppoſito ꝓbat̄. qa vel ille ſunt cōcedēde. vel iſte. ſocrates eſt nō rationalis. ſocrates ē nō homo. qa de quolibet affirmatio vel negatio. ꝛ de nullo ambo ſimul. ꝫ iſte nō ſunt cōcedēde vt notū eſt. igit̄ ꝑme ſunt concedēde. Et ſi dicat̄ ꝙ nec iſte nec ille ſunt cōcedēde. Cōtra. ad iſtas in bona cōſequētia ſequunt̄ alique que ſunt cocedēde. ergo ꝛ iſte ſunt cōcedēde. Antecedens patet. qa bene ſequit̄ ſocrates eſt nō homo. ergo ſocrates nō eſt homo. ab affirmatiua de ꝑdicato infinito. ad negatiuā de ꝑdicato finito. Et ſi dicatur ꝙ ad hoc ꝙ talis cōſequētia valeat oportet ponere cōſtātiā ſubiecti antecedentis. Cōtra reſpectu ꝑdicati negatiui nō oportet ponere cōſtantiā ſubiecti Sed ꝑdicatū infinitū eſt negatiuū. igit̄. Aō ꝓbat̄ auctoritate purphirij in textu dicentis. Semꝑ em̄ ſocrates rationalis eſt ꝛ homo. Ibi em̄ purphirius nō addit aliquā cōditionē ſcđm quā cōmunit̄ eā exponūt nominales dicentes ꝙ debet ſic intelligi. Socrates ſi eſt ſemꝑ eſt rationalis. ꝛ ſemꝑ eſt homo. ſed hoc nō valet. qa illo modo ſocrates ſemꝑ poſſet eſſe ſimus vel aquilus que ſunt accidētia inſeparabilia. ꝛ ſic illud nō debet cōuenire differētie ꝛ ꝓprio tm̄. ſed etiā accidēti inſeparabili. Ad ratiōes alterius opinionis. Ad ꝑmā negat̄ antecedēs. Et ad ꝓbationē dicit̄ negando maiorē. qa in ꝓpoſitiōib⁹ neceſſarijs hoc eſt falſum. Uel alit̄ dicit̄ ꝙ ſi ſubiectū ſimplicit̄ pro nullo ſupponat videlicet nec habeat eſſe reale nec eſſe poſſibile. Maior eſt vera. Sed ſi pro nullo exiſtēte. ſupponit tamē ꝓ aliquo poſſibili exiſtere ſic ipa eſt falſa. Ad cōfirmationē dicit̄ ꝙ ꝓpoſitio

illa fuit falſa ꝓpter falſam rationē ſubiecti. qa cū iſte terminus xp̄s ſit ſuppoſitū exiſtēs ex duab⁹ naturis. ⁊ qa in triduo nō erat tale ſuppoſitū. ideo illa fuit falſa. Ad ſcd̄m dicit̄. qa ſi iſte terminus cōpoſitū cōnotat tēpus p̄teritū vel p̄ſens tm̄ tūc maior eſt falſa. Et ad ꝓbationē minoris dicit̄ negando cōſequētiā. Et ad ꝓbationē cōmunit̄ dicit̄ ꝙ ille locus non tenet quādo cōſequēs eſt ꝓpoſitio neceſſaria. Ad terciū dicit̄ negādo ꝯſequētiā Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ in ꝓpoſitiōib⁹ neceſſarijs illa ꝯſequētia nō tenet Ad quartū dicit̄ negādo antecedens. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ licet ſocrates nō ſit aliqd̄ exiſtēs, tamē eſt aliqd̄ poſſibile exiſtere. ⁊ hoc ſufficit. Ad qntū dicit̄ cōcedendo cōſequētiā. Et cū dicit̄, nō eſt corpus. qa omne corpus occupat locū. Dicit̄ ꝙ nullū corpus dicit̄ occupare locū actualiter. niſi qa actualiter eſt corporeū corporeitate quantitatiua. ſcilicet corporeitate que eſt trine dimenſionis. Modo illo caſu poſito illud corpus non eſſet corporeū corporeitate quantitatiua. licet eſſet corporeū corporeitate ſubſtantiali que eſt differētia ſubſtātie abſtrahēs ab omni quantitate. Ad ſextā dicit̄. negādo minorē cū ꝓbatiōe ſua. Nam ſicut iſta cōceditur ſocrates eſt homo. ita etiā iſta cōcedit̄. aliqs homo eſt ſocrates. Et licet nullus homo exiſtēs ſit ſocrates. tamē aliqs potēs exiſtere eſt ſocrates. Ex p̄dictis patet qualit̄ poteſt ſaluari p̄dictā ꝓpoſitionē eſſe neceſſariaꝫ rebus nō exiſtētibus. ⁊ ſicut dictū eſt de illis duabus. ita dicendū eſt vniuerſalit̄ de omni ꝓpoſitione in qua p̄dicat̄ ſuperi⁹ de inferiori vel propria paſſio de ſuo ſubiecto.

Tercia difficultas. Utruꝫ genus

p̄dicet̄ per ſe de ſuis differētijs diuiſiuis. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponitur p̄mo ꝙ differētia poteſt accipi dupplicit̄. Uno modo formalit̄ ꝓ per ſe ſignificato. Alio modo materialit̄ ꝓ denoīato. vt rationale poteſt accipi pro rationalitate que eſt pars quiditatis hoīs. aut pro ip̄o hoīe. q dicit̄ rationalis a rationalitate parte eius.

Hoc ſuppoſito dicit̄ p̄mo ꝙ gen⁹

p̄dicat̄ ꝑ ſe de ſuis differētijs materialit̄ acceptis. patet. qa idem eſt gen⁹ predicari de ſuis ſpeciebus ⁊ de ſuis differentijs materialiter acceptis. ſed genus p̄dicat̄ ꝑ ſe de ſuis ſpeciebus. ergo etiā p̄dicat̄ per ſe de ſuis differētijs materialiter acceptis. Dicit̄ ſecūdo ꝙ genus nō predicat̄ de ſuis differentijs formaliter acceptis. Probatur dupplicit̄er. Primo auctoritate philoſophi tercio methaphiſice dicentis ꝙ impoſſibile eſt genus predicari de ſuis differentijs.

Et auctoritate auicẽne q̈nto methaph̃yſice dicẽt̃. q᷑ licet gen⁹ ⁊ differẽtia p̃dicẽt̃ de toto.i.de ſpecie p ſe.nõ tñ ſignificãt totũ p ſe.ꝫ gen⁹ materiale dif ferẽtia formali.⁊ ſic vtrũq̨ ſignificat partẽ ſpeciei p modũ ſpeciei.Et ſicut materiale extra formale.ſic ↄcept⁹ generĩ eſt extra rationẽ differẽtie. Scdo ꝓbat̃ ratiõe.q̈a ſi aĩal p̃dicaret̃ p ſe de rationali.vel q᷑ in diffinitione hoĩs eſſet nugatio.vel q᷑ homo eſſet plura aĩalia.ꝫ ↄueniẽs eſt incõueniẽs ꝓ vtraq̨ parte.ergo ⁊ illud ex quo ſequit̃ ↄſequẽtia.patet.q̈a aĩal includit̃ in hoĩe p ſe.⁊ etiã includit̃ in rationali p aduerſariũ.vel ergo eſt idẽ aĩal vel aliud. Si idẽ tũc eſt nugatio in diffinitiõe hoĩs.q̈a idẽ bis dicit̃. vt patet ponẽdo loco rationalis ſuã diffinitionẽ. Si aliud aĩal.ergo homo eſt duo aĩalia. Dicit̃ t̃cio q᷑ differẽtia inferior nõ includit p ſe differẽtiã ei ſuperio/ rẽ.vt rationale p ſe nõ includit ſenſibile.nec aliquã aliã.patet. q̈a ſequeret̃ eadẽ incõueniẽtia q̃ ſequũt̃ ponẽdo gen⁹ p̃dicari p ſe de ſuis differentijs ¶ Cõtra iſta vltima duo dicta arguit̃ q̈druplicit̃ primo ſic.Bene ſequit̃ homo p ſe eſt rationalis.ergo rationale p ſe eſt homo.Et vltra rationale p ſe eſt homo.ergo rationale p ſe ẽ aĩal.Prima ↄſequentia patet.q̈a ſicut ꝓpoſitio neceſſaria ↄuertit̃ in neceſſariã.ita ꝓpoſitio p ſe ↄuertit̃ in ꝓpoſi tionẽ p ſe. Scd̃a ↄſequẽtia tenet p locũ ab inferiori ad ſuperi⁹ affirmatiue Scdo ſic. Homo p ſe ẽ aĩal.⁊ homo p ſe ẽ rationalis aut ſenſibilis. ergo rationale p ſe ẽ aĩal ⁊ ſenſibile.tenet ↄſequẽtia.q̈a ſicut ex ꝓpoſitiõib⁹ neceſ ſarijs ſequit̃ ↄcluſio neceſſaria.ita ex ꝓpoſitiõib⁹ p ſe ſequit̃ ↄcluſio per ſe. Tercio ſic. Si rationale nõ includit aĩal.neq̨ differẽtie ſuperiores pari ra tione includũt ſua ſuperiora ⁊ p ↄſequẽs erit p̃dicatũ generaliſſimũ.ↄſe/ quẽs ẽ incõueniẽs.q̈a tũc ſunt plura generaliſſima q̈ȝ decem. Quarto ſic. ſi gen⁹ nõ p̃dicat̃ p ſe de differẽtia.ergo p̃dicat̃ p accidẽs.tenet ↄſequentia q̈a int̃ p̃dicari p ſe ⁊ p̃dicari p accidẽs nõ eſt mediũ.ꝫ ↄſequẽs ẽ falſuȝ.q̈a tũc p̃dicaret̃ p accidẽs de ſpecie.qd̃ patet.q̈a q̈ñ aliq̈d p̃dicat̃ p accidẽs de aliquo tũc p̃dicat̃ p accidẽs de quolibet qd̃ includit̃ ſub ratiõe illi⁹ ſicut ſb ratiõe formali.ꝫ ſpecies includit̃ ſub genere.igit̃. Ad p̃mũ iſtorum d̃r ne/ gãdo ↄſequẽtiã.Et ad ꝓbationẽ ei⁹ d̃r q᷑ nõ ẽ ſil̃e q᷑ ad veritateȝ ꝓpoſitio nis ſufficit impoſſibilitas eſſ̃. nõ i falſuȝ.Sed ad pſeitatẽ req̈rit̃ q᷑ in ſubie/ cto includat̃ cauſa q̈re p̃dicatũ ſibi ineſt.⁊ nõ ſufficit q᷑ ſit in p̃dicato.ideo cũ rationale nõ habeat in ſe cauſaȝ q̈re homo ſibi inſit.ꝫ ecõtra iſta ẽ falſa rationale p ſe ẽ homo. Ad ſcd̃m d̃r.Vno mõ q᷑ ↄſequẽtia nõ valet.q̈a ar guit̃ ex puris idefinit̃.Et ſi ille fiãt vniuerſales ↄcedit̃ ↄſequẽtia.⁊ etiã ↄſe/ quẽs dũmodo ſubiectũ ↄſequẽt̃ ſupponat pſonalit̃. Alit̃ d̃r negando ↄſe quẽtiã.Et ad ꝓbationẽ ei⁹ d̃r q᷑ nõ ẽ ſil̃e.q̈a ex neceſſarijs nũq̈ȝ ſequit̃ niſi neceſſariũ.alias antecedẽs poſſet eſſe vex ſine ↄſequẽte.ꝫ ex p ſe poteſt ſeq̈

p accidēs q̄d tñ erit neceſſariū. Ad t̄ciū dr̄ negādo cōſequētiā. qa nullū p̄di catū p̄t dici generaliſſimū niſi careat q̄libet p̄dicato ei ſupiore dicibili de eo. ſiue p ſe ſiue p accidēs. ⁊ ſic cū differētie ſemp habeāt ſupra ſe gen⁹ q̄d diuidūt licet dicat̄ de eis p accidēs. tñ nō poſſunt dici p̄dicata generaliſſima. Ad q̄rtū dr̄ negādo maiorē. Et ad ꝓbationē ꝙ illud eſt verū ſi illd̄ q̄d p̄dicat̄ faciat cū eo de q̄ p̄dicat̄ vnū p̱ accidēs. Sic aūt nō eſt in ꝓpoſito. qa differentia ⁊ genus faciūt vnū p ſe. ſcilicet ſpecie̅ quā componunt.

Quarta difficultas. Utrū p̄ter di

ſtinctionē realē ⁊ diſtinctionē ratiōis ſunt ponēde aliq̄ alie diſtinctiōes maiores aut minores. Pro cui⁹ ſolutiōe ſupponit̄ p̄mo ꝙ diſtinctio rationis ē. q̄dā apparēs nō ydēptitas eiuſdē ad ſeip̄m ꝓp̄t diuerſas ꝯceptiones intellect⁹ ⁊ illi⁹ rei diuerſas ſignificatiōes. Et hec diſtinctio reperit̄ inter ꝯcretū ⁊ abſtractū. Et dr̄ ratiōis eo ꝙ fit p rationē. id eſt p intellectū. q̄ aliq̄n ꝓp̄t diuerſos modos ꝯcipiēdi eādē rem. ⁊ diuerſos modos illā rem ſignificādi diſtinguit eā a ſeipā. ¶ Diſtinctio realis accipit̄ dupplr̄. Uno modo cōiter ꝓ deſtinctiōe q̄ ē int̄ aliq̄ ſecluſo om̄i ope intellect⁹ nr̄i. ⁊ iſto modo diſtinctio realis ⁊ diſtinctio ex natura rei idē ſunt. q̄ q̄dē poſtea dicent̄ de diſtinctiōe ex natura rei. Illud ē etiā intelligēdū de diſtinctiōe reali cōiter accepta. Alio mō accipit̄ ſpecialit̄ ꝓ diſti[n]ctiōe q̄ ē int̄ aliq̄s duas res quaꝝ vna poteſt exiſtere ſine alia. vel quaꝝ vna ſubſiſtit extra aliā. Et iſto mō ponit̄ cōiter ꝙ p̄ter diſtinctionē realē ⁊ diſtinctionē ratiōis non ſunt ponēde aliq̄ diſtinctiōes maioris aut minoris. patet. qa ens ſufficienter diuidit̄ in ens reale ⁊ in ens ratiōis. ḡ etiā diſtinctio ſufficienter diuideretur in diſtinctionē realē ⁊ diſtincti onē rationis. Sed hec ratio facilit̄ ſoluit̄ p iſtā diſtictionē p̄miſſaꝫ. ¶ Scd̄o ſupponit̄ ꝙ diſtinctio ex natura rei q̄ dr̄ diſtinctio realis cōiter accepta diuidit̄ in q̄tuor modos. ſcilicet in diſtinctionē eſſentialē. diſtinctionē realē. diſtinctionē formalē ⁊ diſtinctionē modalē. Diſtinctio eſſentialis eſt q̄ habet ꝓ fundamēto vnā q̄ditatē cū ſua exiſtētia. ⁊ ꝓ t̄mino aliā q̄ditatē cū ſua exiſtētia. Et iſta diſtinctio ē maxima int̄ p̄dictos q̄tuor modos diſtinctiōis. qa ad ip̄am ſequunt̄ alij modi. Quecūq̄ꝫ eñ diſtinguūt̄ eſſentialit̄ etiā diſtinguūt̄ realit̄. formalit̄. modalit̄. Diſtinctio realis eſt q̄ habet ꝓ fundamēto ⁊ t̄mino rem ⁊ rem ⁊ nō ſolū aliq̄d rei. Et ad ſciēdū qñ aliq̄ ſunt res ⁊ res ⁊ nō aliq̄d rei ponūtur tres regule. Prima. Quecūq̄ꝫ duo ſingularia poſſunt per ſe ſubſiſtere ſunt res ⁊ res ⁊ nō ſolū aliq̄d rei. Scd̄a. Quecūq̄ꝫ duo ſingularia ſic ſe ha-

bent ꝙ vnū poteſt exiſtere ſine alio.ſꝫ nō ecōtra ſunt res ⁊ res.ſicut funda
mentū ⁊ ſua relatio. Tercia. Singularia q̄ ſic ſe habēt ꝙ vnum eorum po
teſt exiſtere ſine alio nō ſunt res ⁊ res.ſed qōlibet eſt aliqd rei. Diſtinctio
formalis q̄ alio mō dr̄ diſtinctio qditatiua eſt illa q̄ eſt inter duas qdita-
tes ſiue formalitates quaꝝ vna nō includit aliā ꝑ ſe ṗmo mō. Diſtinctio
modalis eſt que eſt inter qditatē ⁊ modū intrinſecū ſicut eſt diſtinctio q̄
eſt inter hoiem ⁊ eius finitatē.vel inter hoiem ⁊ differētias indiuiduales
Eſt aūt modus intriſecus q̄ addit⁹ qditati cōtrahibili nō variat rationē
formalē cōſtituti ex eo ⁊ tali qditate.ſicut ſunt differentie indiuiduales.q̄
nō variant rationē ſpeciuocā in indiuiduis.⁊ intēſio ⁊ remiſſio q̄ nō va-
riāt rationē entis in deo ⁊ creatura. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ iſti modi diſti-
ctionū cognoſcūt̄ eſſe int̄ aliq̄ qbuſdā documēt̄. Et ṗmo diſtinctio eſſen
tialis cognoſcit̄ duob⁹ documētis. Quoꝝ ṗmū eſt. Quecūqꝫ ſunt diuer-
ſoꝝ generū nō ſubalt̄natim poſitoꝝ aut diuerſaꝝ ſpecierū diſtinguunt̄
eſſentialit̄. Scōm. Quecūqꝫ ſic ſe habēt ꝙ vnū depēdet neceſſario ab alio
diſtinguūt̄ eſſentialit̄.patet.qa infra eādē eſſentiā nō poteſt eſſe dependē
tia. Tertia diſtinctio realis cognoſcit̄ trib⁹ document̄. Primū Quecūqꝫ
aliq̄ duo ſe habēt ſicut generās ⁊ genitū vel originās ⁊ originatū illa diſti
guūt̄ realit̄.patet.qa nihil poteſt generare ſeipm̄. Scōm documētū. Que
cūqꝫ aliq̄ duo ſic ſe habēt ꝙ vnū poteſt generari alio nō genito. aut cor-
rūpi alio nō corrupto illa diſtinguūt̄ realit̄. Tercium documētū. Quecūqꝫ
poſſunt ſeparari ⁊ ſeparatim exiſtere illa diſtinguūt̄ realit̄. Scdō. Diſtin-
ctio formalis cognoſcit̄ eſſe int̄ aliqua duo duob⁹ document̄. Primum.
Quādocūqꝫ aliq̄ ſic ſe habēt ꝙ aliqd ponit̄ in diffinitiōe qditatiua vni⁹
qd̄ nō ponit̄ in diffinitiōe qditautia alteri⁹.illa diſtingunt̄ formalit̄. Se-
cūdū. Quādocūqꝫ aliqd diuidit̄ ꝑ differētias formales oppoſitas ille dif
ferētie diſtinguūt̄ formalit̄ ⁊ om̄e cōtētū ſub vna diſtinguit̄ etiā formalit̄
ab om̄i cōtēto ſub alia. Quarto Diſtinctio modalis cognoſcit̄ eſſe inter
aliq̄ duo vno documēto.qd̄ eſt iſtd̄. Quādocūqꝫ aliq̄ duo ſe habēt vt qdi
tas ⁊ modus intrinſecus.vel ſicut duo modi intrinſeci illa diſtinguunt̄
modalit̄. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ diſtinctio ex natura rei q̄ſi abſtrahit ab
om̄ib⁹ iſtis.qd̄ patet.qa poteſt inueniri int̄ aliq̄ duo int̄ que nō eſt aliq̄ ꝑ
dictarum.vt inter ſuperius ⁊ inferius cognoſcitur vno documento.qd̄
eſt iſtud Quandocūqꝫ aliqua duo ſic ſe habent ꝙ de ipſis predicantur
predicata contradictoria quorum alterum eſt reale illa diſtinguuntur ex
natura rei.eo ꝙ non eſt impoſſibile de eodem omnino verificari predica
ta contradictoria quorum alterum ſit reale.

Ex p̄dict᷑ p̄t patere q̄ ſunt eadē eſſentialit᷑ realit᷑. formaliter ⁊ ex natura rei Scd̄o patet q᷑ cū ydēptitate reali p̄t ſtare diſtinctio formalis ⁊ ex natura rei. Tercio patet. q̇a hec ꝯſequētia nō valet demōſtrat᷑ duob⁹ hec differt ex natura rei ḡ differūt eſſentialit᷑. aut realit᷑. aut formalit᷑. aut modalit᷑. q̇a ſi demōſtrarent ſuperi⁹ ⁊ inferi⁹ antecedēs eſſet verum ꝯſeq̄nte exiſtēte falſo. ¶ His ſuppoſit᷑ dr̄ p̄mo q᷑ p̄ter diſtinctionē realē ſpecialit᷑ captā ⁊ diſtinctionē ratiōis ſunt ponēde in reb⁹ aliq̄ diſtīctiōes maiores diſtinctione ratiōis. ⁊ minores diſtinctiōe reali. patet. q̇a int᷑ ſubiectū ⁊ ꝓpriā paſſionē eſt aliq̄ diſtinctio ſecluſo omī ope nr̄i intellect⁹. ⁊ illa nō ē realis vt viſuȝ ē in q̄ſtiōe p̄cedēti. nec ē maior diſtinctiōe reali. q̇a q̄cūq̧ ſunt eadē realiter. ſunt etiā eadē eſſentialit᷑. ḡ ē minor diſtinctiōe reali. Dicit᷑ ſcd̄o q᷑ ſūmēdo diſtinctionē realē generalit᷑ ꝓ omī diſtinctōe q̄ ē int᷑ aliq̄s res ſecluſo omī ope nr̄i intellect⁹ p̄ter diſtinctionē realē ⁊ diſtinctionē ratiōis nō ſunt ponende alique diſtinctiones maiores aut minores.

Cōcluſio reſpōſalis Cōuenietie ⁊ differētie q̄nq̧ p̄dicabiliū ſunt a purphirio in textu ſufficienter aſſignate Probat᷑ auctoritate purphirij. probat᷑ etiā ratōe. q̇a p eas q̄nq̧ p̄dicabilia ſufficient᷑ cognoſcūt᷑ ꝯuenire ⁊ a ſeinuicē differre igitur.

Ad ratōes ante oppoſitū. Ad primā dr̄ q᷑ licet gen⁹ nō p̄dicet᷑ de plurib⁹ q̄ȝ differētia q̄ ꝯſtituit ip̄m. tn̄ p̄dicat᷑ de plurib⁹ q̄ȝ differētia q̄ ip̄m diuidit. ¶ Ad ſcd̄ȝ dr̄ q᷑ licet gen⁹ ſit p̄us natura ſpecie ⁊ in eſſendo. eſſendo formalit᷑ ⁊ q̇ditatiue. tn̄ ē poſteri⁹ in exiſtēdo ⁊ illatiue. q̇a ad eſſe ſpeciei ſeq̄t᷑ ip̄m eſſe ⁊ nō ecōtra. ¶ Ad t᷑ciū dr̄ q᷑ p̄dicari de plurib⁹ p̄t accipi dupplr̄. Vno mō poſitiue vt idē ē q᷑ p̄dicari de mult᷑. ⁊ ſic ē cōitas oīm p̄dicabiliū. Alio mō p̄t accipi cōpatiue. ⁊ iſto mō ē ꝓprietas p quā gen⁹ differt ab alijs p̄dicabilib⁹. Gen⁹ em̄ p̄dicat᷑ de plurib⁹ q̄ȝ alia. Ad ꝯfirmationē. q᷑ licet illa nō p̄dicent᷑ actu de plurib⁹. tn̄ ſunt apta nata p̄dicari de plurib⁹. ⁊ hoc ſufficit. ¶ Ad q̇rtā dr̄ negādo antecedēs. Et ad p̄mā ꝓbationē patuit q̇d ſit dicēdū in expoſitiōe illi⁹ paſſus. Ad ſcd̄am ꝓbationē dr̄ negado minorē. Et cū dr̄ q᷑ ratio ē cōpoſita ex genere ⁊ differētia. dr̄ q᷑ ratio int᷑dū ſūmit᷑ ſpecialit᷑ ꝓ diffinitiōe q̇ditatiua q̄ dat᷑ p gen⁹ ⁊ differētia. ⁊ ſic illa ē vera. Aliq̄n v̇o ſummit᷑ ꝓ ꝯceptu q̇ditatiuo. ⁊ iſto mō omē cōicabile mult᷑ vniuoce ſiue ſit trāſcēdēs ſiue limitatū habet ratiouē. ⁊ ſic ſummēdo rationē negādū ē q᷑ ratio ſit ꝯpoſita ex genere ⁊ differētia. Ad t᷑ciā ꝓbationē dr̄ ſicut ad p̄mā. ¶ Ad q̇ntā dr̄ q᷑ coincidūt in idē denoīatiue ⁊ accidētalit᷑. ſȝ nō coincidūt in idē q̇ditatiue ⁊ formalit᷑. primū aūt nō ē incōueniēs vt viſuȝ eſt in p̄ma difficultate Circa tertū p̄cedētē potuiſſent moueri multe alie difficultates q̄ ex ſimilis ⁊ ex alijs paſſibus logice ſunt manifeſte.

Queſtões i p̄dicamēta ariſtotelis

Equiuoca dicūt̄ ⁊ cet̄

Iſte eſt liber p̄dicamentoꝝ ariſtotelis. Qui ſcd̄m cōmentatorem diuidit̄ p̄ma ſui diuiſione in tres partes. ſeu in tres tractatus. Quaꝝ p̄ma eſt ſicut ꝓhemiū ad ea que vult dicere in hoc libro. Nam cōp̄rehēdit res cōtinētes ad ea que vult dicere ſicut p̄ncipia ſuppoſitionis ⁊ diuiſionis ⁊ diffinitiōis. ⁊ ille res ſolēt vocari antep̄dicamēta. In ſcd̄a v̊o det̄minat de ipis p̄dicamentis deſcribēdo ſigillatim vnūqd̄qꝫ eoꝝ ꝓpria deſcriptione. ⁊ ponēdo ꝓprietates eoꝝ. Que incipit ibi. Eoꝝ que ſcd̄m nullā complexionē ⁊c̄. In tercia ponit quedā antecedētia ⁊ cōſequētia cōmunia omniū p̄dicamentoꝝ vel pluriū que dicunt̄ poſt predicamēta. Prima pars diuidit̄ in tria capl'a. In p̄mo ponit tres diffinitiōes entiū ſcd̄m ꝙ illa entia ſignificant̄ p diffintiones. Quaꝝ p̄ma eſt iſta. Equoca dicunt̄ quoꝝ ſolū nomē eſt cōmune ⁊ ſcd̄m illud nomē ratio ſubſtantie eſt diuerſa. Exēplū vt animal homo. et animal quod pingitur habēt ſolum vnū nomē commune ſcilicet hoc nomē animal. ⁊ ſcd̄m illud cōmune ratio ſubſtantie eorū eſt diuerſa. Qd̄ patet. q̄a ſi aliq̄s aſſignet qd̄ ſit vtrūqꝫ aſſignabit vtriuſqꝫ ꝓpriā rationē ſcd̄m hoc nomē animal. Hanc aūt diffinitionē declarat ſic cōmētator dicēs. ꝙ ea quoꝝ noīa ſunt cōmunia equoca ſunt in q̄bus nō inuenit̄ aliqd̄ cōmune niſi nomē tm̄ ⁊ diffinitio. Declarat ſubſtātiā vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ ſcd̄ꝫ illd̄ nomē eſt alia ⁊ alia. Scd̄a diffinitio eſt hec Vniuoca dicūt̄ quoꝝ vnū nomē eſt cōmune. ⁊ ſcd̄ꝫ illud nomē ratio ſubſtantie eſt eadē. Exēplū vt homo ⁊ bos habēt hoc nomē cōmune anīal. ⁊ ſcd̄m illud nomē ratio ſubſtātie eoꝝ eſt eadē Qd̄ patet· q̄a ſi q̄s aſſignet qd̄ ſit vtrūqꝫ ſcd̄m hoc nomē animal aſſignabit eandē rationē vtriuſqꝫ Tercia diffinitio. Denominatiua dicunt̄ quecūqꝫ ab aliquo ſolo caſu differentia ſunt. ⁊ ſcd̄ꝫ illud nomē habēt appellationē. vt grāmaticus a grāmatica. fortis a fortitudine. facundus a facundia.

Eoꝝ que dicūt̄ ⁊ cet̄a

Queſtões i pdicamēta ariſtotelis

Iſtud eſt ſcdm caplm huius pme partis. in quo philoſophus detmi-
nat de ſcdo antepdicamēto ponēdo duas diuiſiones. quaꝝ pma eſt hec.
Coꝝ que dicunt. id eſt p vocē ſignificant quedā dicunt ſcdm cplexionem
vt homo currit ⁊ vincit. Alia dicunt ſine cōplexione. vt homo equus. Se-
cunda coꝝ que ſunt quedā dicunt de ſubiecto. in ſubiecto vo nullo ſunt.
vt homo dicit de ſubiecto ſcilicet de aliquo hoie ⁊ in nullo ſubiecto eſt vt
ait cōmētator. iſte ſunt ſubſtātie vniuerſales. Alia ſunt in ſubiecto ⁊ de ſb-
iecto nullo dicunt. Ponit exemplū ſupponēdo q eſſe in ſubiecto eſt eſſe
in aliq nō ſicut pars integralis eſt i ſuo toto. ſꝫ ſicut id ſine q id qd eſt ipoſ-
ſibile eſſe ſine eo in quo eſt. vt quedā grāmatica eſt in ſubiecto ſcilicet i ani-
ma. ⁊ nō dicit de aliquo ſubiecto. Similit quedā particularis albedo eſt i
ſubiecto. ſcilicet in corpe. qa omis color eſt in corpe ⁊ nō dicit de ſubiecto
vt dicit cōmētator q iſta ſunt accidētia ſingularia. Alia vo de ſubiecto di-
cunt ⁊ ſunt in ſubiecto. vt ſcientia eſt in ſubiecto ſcilicet in aia. ⁊ dicit de ſb-
iecto. ſcilicet de grāmatica. ⁊ iſta ſunt accidētia vniuerſalia vt etiā dicit cō-
mētator. Alia nec ſunt in ſubiecto nec de ſubiecto dicunt. vt aliqs homo
aliqs equus. nullū eni iſtoꝝ eſt in ſubiecto aut dicit de ſubiecto. Et addit
hoc documentū ad cognoſcendū ea que nō dicunt de ſubiecto dicens q
indiuidua ⁊ numero ſingularia ſimpliciter de nullo ſubiecto dicunt. Sed
nihil phibet ea ea eſſe in ſubiecto. ſicut patet de accidētibꝰ ſingularibus.
Quedā eni grāmatica bene eſt in ſubiecto. Et ſup iſtud dicit cōmētator
q ſubſtātia tā cōmunis qꝫ ſingularis eſt illud qd nō eſt omino in ſubie-
cto. ¶ Ex quo dicto poteſt accipi cōtra nomiales q pter ſubſtāties par-
ticulares ſunt ponende ſubſtantie vniuerſales.

Quādo vo alterum.

Iſtud eſt terciū capitulū huius pme partis in quo philoſophus deter-
minat de tercio antepdicamēto qd dicit regula. Et ponit duas regulas
Prima eſt. Quādo alterū de altero pdicat vt de ſubiecto. id eſt vt de infe-
riori q de eo qd pdicat dicunt omia ⁊ de ſubiecto dicunt. Exēplū. vt ho-
mo dicit de quodā hoie. ⁊ animal de hoie. ideo etiā animal de quodā ani-
mali pdicat. Qd patet. qa qdā homo eſt homo ⁊ animal. Scda regula.
Diuerſoꝝ generū ⁊ nō ſubalternatim poſitoꝝ diuerſe ſunt ſpecies ⁊ differē-
tie. vt aialis ⁊ ſciētie. qa differētie aialis ſunt volatile. greſſibile. bipes. nul-
la aūt aliaꝝ eſt differētia ſciētie. qa vna ſcientia nō differt ab alia. eo q bi-
pes eſt. ⁊ qa aliqs poſſet credere q vniuerſalit diuerſoꝝ generum eſſent di-

verſe differētie. ideo remouet dubiū dicēs. q̄ generū ſubalt̄noꝝ nihil ꝓhibet eſſe eaſdē differētias. Et ratio hui⁹ eſt. q̄a ſuperiora p̄dicant̄ de inferioribus. ⁊ quecūq̧ fuerint differentie p̄dicati. eedē etiā erūt ſubiecti.

Circa hūc textū querit̄ Utrū diffinitiones. diuiſiōes ⁊ etiā regule antep̄dicamētales ſint ab ariſtotele ſufficienter aſſignate.

Et arguit̄ p̄mo q̄ nō. q̄a ſi diffinitiones vniuocoꝝ ⁊ equocoꝝ eſſent ſufficient̄ aſſignate ſequerent̄ q̄nq̧ incōuenientia. Primū. q̄ oīa equoca ⁊ vniuoca eſſent voces. cū ſole voces dicant̄. Scd̄m. q̄ in verbis nec in accidētib⁹ eſſet vniuocatio aut equocatio. De verbis patet. q̄a nō habēt nomē cōmune. De accidētibus patet. q̄a nō habēt rationē ſubſtātie. Tercium q̄ p̄dicamēta nec eſſent vniuoca nec equoca in hoc nomie ens cū nō habeant eandē rationē nec diuerſas ſcd̄o illud nomē. Quartū q̄ termini ſingulares nō eſſent equoci cum non ſint cōmunes. Sequeret̄ etiā q̄ oīe nomē eſſet equocū. ⁊ ſic oīs ꝓpoſitio eſſet diſtinguenda. cōſequētia patet. q̄a oīe nomē ſcd̄m idē nomen ⁊ diuerſas rationes poteſt ſignificare rem verā ⁊ ſimilitudinem rei vere. ſicut animal qd̄ ſignificat animal viuū ⁊ animal pictū. Quintū q̄ homo ⁊ equus eſſet vniuoca in hoc noīe albū. cū nomē ſit eis cōmune. ⁊ ratio eadē. Sed cōſequēs eſt falſum. q̄a p̄dicat̄ de eis denominatiue. igitur.

Scd̄o arguit̄. Equoca ⁊ vniuoca nō poſſunt diffiniri. igit̄ eoꝝ diffinitiōes nō ſunt bone. Antecedēs ꝓbat̄ quadrupliciter. Primo q̄a oīe diffinibile eſt vniuocū. ſed equoca nō ſunt vniuoca. tum q̄a vniuoca ⁊ equoca ſunt oppoſita. tum q̄a idē eſſet multiplex ⁊ nō multiplex. diſtinguēdū ⁊ nō diſtinguēdū. qd̄ eſt impoſſibile. igr̄ Secūdo. q̄a oīe diffinibile eſt aliqd̄ vnū. ſed equoca ⁊ vniuoca nō ſunt aliqd̄ vnum. igitur. Tercio. quia plurale non eſt aliud q̄ꝫ ſingulare geminatū. vt vult p̄ſtian⁹. Sed ſingulare geminatū nō poteſt diffiniri. ergo nec plurale ⁊ ꝑ cōſequēs male diffiniūt̄ vniuoca ⁊ equoca in plurali. Quarto q̄a vel diffinitio dat̄ de rebus vel de intentionibus. Nō de rebus. tū q̄a logicus non diffinit res. tum quia ille res non ſunt aliquid vnū. ergo nō poſſunt diffiniri. nec de intentionibus. quia illarum ratio non eſt diuerſa ſed eadem.

Tercio arguit᷑. Ex diffinitione de
nominatiuoꝝ ſequūt᷑ tria incōuenientia·ergo ipa non eſt bona. Antece-
dens patet. qa ſequit᷑ p̄mo ꝙ homo ⁊ animal ſunt denomīatiua cū diffe-
rant ſolo caſu a ſuis abſtractis que ſunt humanitas ⁊ animalitas. Secū
do ſequit᷑ ꝙ iſte ꝑdicatiōes nō ſunt denominatiue. mulier eſt grāmatica
Homo eſt ſtudioſus cū illa denominatiua grāmatica ſtudioſus nō dif
ferāt a ſuis abſtractis ſolo caſu. id eſt ſola terminatiōe vocis. Sed conſe-
quēs eſt falſum. qa ille ꝑdicatiōes nō ſunt ordinate ⁊ nō ſunt equoce nec
vniuoce. ergo ſunt denominatiue. Tercio ſequit᷑ ꝙ cōcretum deriuaretur
ab abſtracto.

Quarto arguit᷑. Diuiſiones anteꝑ
dicamentales ſunt inſufficiētes. ergo male ponūt᷑ in textu. Antecedēs pa
tet p̄mo. qa mēbra eiꝰ nō ſunt oppoſita. cū vnū ſit pars alterius. Secūdo
Omīs res eſt incōpleta. ergo nulla res dicit᷑ cū cōplexione. tenet cōſequen
tia. qa voces ſunt ſigna rerum. Tercio qa ſcđa diuiſio dat᷑ ꝑ terminū eq-
uocū ſcilicet ꝑ illū terminū ſubiecto. q̇ aliquādo accipit᷑ ꝓ inferiori. ⁊ ali-
quādo pro ſubiecto accidentis. Quarto qđ omē qđ dicit᷑ de aliquo eſt in
illo. ergo impoſſibile eſt dici aliqua de ſubiecto ⁊ non eſſe in ſubiecto. qđ
eſt contra primū membrum ſcđe diuiſionis.

Quinto arguit᷑ Nō ſequit᷑. animal
eſt irrationale. homo eſt animal. ergo homo eſt irrationalis Nec ſequit᷑
homo eſt animal. animal eſt genus. ergo homo eſt genus. Nec ſequitur
homo eſt animal. animal eſt albū. ergo homo eſt albus. qa in omībus
iſtis ſtat antecedens eſſe verū cōſequēte exiſtente falſo. ergo non oportet
ꝙ ſi aliqđ ꝑdicatū dicat᷑ de aliquo ſubiecto ꝙ quicqđ dicit᷑ de illo ꝑdica-
to dicat᷑ etiā de ſubiecto.

Sexto arguit᷑. Scientia eſt ſpeci-
es qualitatis ⁊ relationis. ⁊ corpus eſt ſpecies ſubſtantie ⁊ quantitatis.
⁊ rationale eſt differentia animalis ⁊ ſcientie. ergo diuerſoꝝ generū non
ſubalternatim poſitoꝝ nō ſunt diuerſe ſpecies aut differentie. qđ eſt cōtra
regulam.

In oppoſitum arguit᷑ auctoritate

Queſtões ī p̄dicamēta ariſtotelis

philoſophi in textu p̄cedēti. ¶ Pro ſolutione huius queſtionis ⁊ decla-
ratione textus p̄cedentis, necnō quorundā que cōmunit̄ in p̄ncipio hui⁹
libri declarant̄ mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas. Quid ſit aſſi-

gnandū pro ſubiecto attributionis ſciētie huius libri. ¶ Pro cuius ſolu-
tione ſupponit̄ p̄mo ꝙ hec ſciētia nō eſt de aliquo ente reali tanq̄ꝫ de ſub-
iecto attributionis, patet. q̄a logica ſcd̄m ſe totā. ⁊ ſcd̄m oēs ſuas par-
tes eſt obiectiue de ſecūdis intentionibus. ¶ Ex quo ſequit̄ ꝙ decē pre-
dicamēta nō poſſunt eſſe ſubiectū hui⁹ ſciētie. Et ſi obijciat̄. q̄a in iſta par-
te logice determinat̄ de eis deſcribēdo vnūquodqꝫ eoꝝ ꝓpria deſcriptione
⁊ dando ꝓprietates eoꝝ. vt dicit cōmētator. ergo cōſiderant̄ in hac ſcien-
tia. ¶ Pro ſolutione huius ſcd̄o ſupponit̄ ꝙ decē p̄dicamēta poſſunt cō-
ſiderari dupliciť. Vno modo prout ſūnt partes ſubiectiue entis in quas
diuidit̄ ens mediantibus modis intrinſecis. ⁊ iſto modo eoꝝ cōſidera-
tio eſt realis ⁊ methaphiſica. Alio modo poſſunt cōſiderari ꝓut ſunt fū-
damenta ſecūdarū intentionū. ⁊ iſto modo eoꝝ ꝯſideratio eſt rationalis
⁊ logica per accidēs. tum q̄a logicus ꝑ ſe cōſiderat intentiones. ⁊ ꝑ acci-
dens fundamenta intentionū. Et iſto dicit̄ ꝙ licet in iſta parte logice dif-
finiant̄ p̄dicamēta ⁊ dant̄ ꝓprietates eoꝝ. hoc tamē eſt minus p̄ncipalit̄.
Et hoc fit ꝓpt̄ duas cauſas. Prima. q̄a intellect⁹ nō poteſt cauſare intētio-
nem niſi in fundamento qd̄ cognoſcit. cū ergo logicus attribuat intenti-
ones decē p̄dicamētis oportet ꝙ cognoſcat p̄dicamēta. Scd̄a cauſa eſt.
q̄a oīs relatio cognoſcit̄ ꝑ fundamentū ⁊ terminū. Sed ſcd̄e intentiones
fundate in p̄dicamentis ſunt relatiōes ſaltē rationis. ergo cognoſcunt̄
cognitis fundamēto ⁊ termino. ⁊ ꝑ cōſequēs ad cognoſcēdū intentiōes
fundatas in p̄dicamētis neceſſe fuit logicū deſcribere p̄dicamēta ⁊ dare
ꝓprietates eoꝝ. De ꝓprietatibus tamē dicūt aliq. q̄a oēs ille que dant̄
in hoc libro debent exponi logicaliter. Sed hoc dictū eſt dictū nomina-
liū q̄ aſſignant illas ꝓprietates cōuenire terminis. qd̄ tamē eſt falſum. vt
videbit̄ in ſequentibus. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ hec ſciētia nō eſt de aliquo
termino tanq̄ꝫ de ſubiecto attributionis. patet. q̄a hec ſciētia eſt de ſecū-
dis intentionibus. ſed nullus terminus eſt ſecūda intentio. ¶ Sed ꝯtra
iſtud arguit̄ quadrupliciť. Primo. q̄a ſcd̄m bobeciū hec ſciētia eſt de de-
cē vocibus decē reꝝ genera ſignificantibus. Scd̄o. q̄a hec ſcientia eſt de
decem predicamentis. Sed decem predicamenta ſunt decem voces. igit̄
Minor ꝓbat̄ auctoritate damaſceni dicentis. ꝙ decē ſunt generaliſſima

ſub quibus referť omis vox ſimplicit̄ dicta. Tercio ſic. Partes logice ſunt de partibus ſylogiſmi integralibus. aut ſubiectis. Sed hec pars logice nō eſt de aliqua parte ſubiecta ſylogiſmi. ergo eſt de aliqua parte integrali. partes aūt integrales ſunt terminus ⁊ ꝓpoſitio. ⁊ nō eſt de ꝓpoſitiōe. qa ſcientia libri periarmenias conſiderat ꝓpoſitionē. ergo eſt de termino. Quarto ſic. qa philoſophꝰ incipit iſtū librū ab equiuocis. vniuocis ⁊ denominatiuis. ⁊ multa dicit in hoc libro que nō videnť poſſe attribui niſi t̄minis. ergo hec ſciētia eſt de aliquo termino tanq̄ de ſubiecto attributiōis. Ad primū iſtoꝝ dicit̄ q̄ ꝓpoſitio boecij ſic debet exponi. Hec ſcientia eſt de decē vocibus decē rerū genera ſignificātibus. id eſt de decē generibꝰ reruꝫ ſignificatis p decē voces. ita q̄ ibi ponit̄ actiuū ꝓ paſſiuo. Ad ſcdm dicit̄ negādo minorē. Et ad ꝓbationē dicit̄ q̄ voces ſimplicit̄ dicte referuntur ſub vocibus ſignificantibus decē genera p accidēs. qa res cōtinet̄ ſub rebus vnde hec vox homo nō cōtinet̄ ſub ſignificato huius vocis ſubſtantie. Ad terciū dicit̄ q̄ partes logice nō ſunt de partibus ſylogiſmi ſaltē integralibus. ſunt tamē p ſe de intētiōibus que denomināt iſtas partes integrales. Unde nulla pars logice ꝯſiderat iſtā ꝓpoſitionē Homo eſt animal. tamē aliqua pars logice cōſiderat iſtā intentionē. ꝓpoſitio vel enunciatio que denominat illā ꝓpoſitionē. Similit̄ nulla pars logice cōſiderat p ſe ſubſtantiā. Sed aliqua pars logice cōſiderat iſtā intentionē. p̄dicatum nō aptū natū eſſe in ſubiecto qd̄ dicit̄ ſubſtātia. Ad quartū dicit̄. q̄ ille diſfinitiōes equiuocoꝝ. vniuocoꝝ ⁊ denominatiuoꝝ danť de rebus ⁊ nō de terminis. qd̄ patet p cōmentatorē dicentē q̄ philoſophꝰ hic narrat quaſdā diſpoſitiones entiū in eo q̄ ſignificant̄ p diffinitiones. Dicit̄ vltra q̄ ſi aliqua reperiant̄ que videant̄ cōuenire terminis debēt exponi de rebꝰ aut intētiōibus ſicut poſtea videbit̄.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ſcdm albertū q̄ ſubiectū attributionis huius ſcientie eſt ens dicibile incōplexuꝫ ordinabile in genere ſcdm ſub ⁊ ſupra ꝓut ſtat ſub voce talē ordinē ſignificante. Sed cōtra iſtā opinionē obijcit̄ p̄mo. qa vel ibi accipit̄ ens ꝓ ente cōi ad ens reale ⁊ ens ratiōis. vel ꝓ ente reali tm̄. vel ꝓ ente ratiōis tm̄. nō p̄mū. qa enti reali ⁊ enti ratiōis nihil ē cōe vniuocū. Nec secūdū. qa tūc ſbiectum huius ſcientie eſſet aggregatū ex p̄ma intentione ⁊ ſecunda. ⁊ ſic eſſet ens per accidens. Nec terciū. qa eſſet nugatio dicendo ens incomplexum. qa illa addita includunt ens ſic ſumptum. Secūdo ſic. Vel per ly di

cibile intelligit ſignificabile per vocē vel predicabile. Nō primū. q̄a ſubie-
cto huius ſcientie accidit q̄ ſignificetur p̄ vocem. q̄a nulla voce exiſtente.
aut poſſibili exiſtere hec ſcientia poſſit haberi. Nec ſecundū q̄a tunc eſſet
nugatio ſibi addendo incomplexū. q̄a om̄e predicabile eſt incomplexum
igr̄ illud male eſt aſſignatū pro ſubiecto attributionis huius ſcientie. Di
citur ſecundo ab aliis q̄ vniuerſale in ratione ordinabilis eſt huius ſcien
tie ſubiectū attributionis. Pro cuius declaratione ſupponit̄ q̄ vniuerſale
poteſt conſiderari dupliciter. Uno modo ſub ratione vniuerſalitatis. vi-
delicet inquātū eſt aptū natū eſſe in multis. ⁊ iſto modo eſt ſubiectū libri
precedentis. Alio modo poteſt cōſiderari ſub ratione ordinabilitatis. vi
delicet inquātū eſt ordinabile omnino ſupra. vel omnino ſub. vel ſub ⁊ ſu
pra. Et iſto modo eſt ſubiectum ſcientie huius libri. Patet. quia ad ipſuȝ
habent attributionem om̄ia conſiderata in hac ſcientia. Et ſi obiiciat̄ q̄a
hec ſcientia eſſet ſubalternata ſcientie libri precedentis. Secundo. quia ni
hil poteſt eſſe ſubiectum alicuius ſcientie ſub ratione reſpectiua ⁊ acciden
tali. Sed ordinabilitas eſt ratio accidentalis ⁊ reſpectiua. igitur. Tercio.
quia vniuerſale ſub ratione ordinabilitatis eſt ens per accidēs. ¶ Ad pri
mum iſtarum dicitur negando conſequentiam. q̄a ſubiectum huius ſciē
tie non contrahit ſubiectum ſcientie libri precedentis per differentiam ac
cidentalem. ¶ Ad ſecundū dicitur q̄ licet ordinabilitas ſit ratio acciden-
talis eo q̄ eſt paſſio vniuerſalis. tamē hic circumloquitur nobis vnaȝ ra
tionem formalem per quam ipſi vniuerſali ineſt ordinabilitas. ⁊ illa non
eſt accidentalis nec reſpectiua. niſi ſicut entitas vniuerſalis eſt accidenta
lis. ¶ Ad tercium dicitur q̄ licet vniuerſale ordinabile ſit ens per accidēs
tamen vniuerſa ſub ratione ordinabilitatis non eſt ens per accidēs. Uel
aliter dicitur q̄ ordinabilitas prout eſt ratio formalis circumlocutiua
ſubiectū huius ſcientie non facit vnum per accidens cū eo. ſed facit vnū
per ſe.

Et licet hec opinio probabilit̄ poſ
ſit ſuſtineri tamē ab aliis dicit̄ ſecūdo q̄ predicamētū aut generaliſſimuȝ
eſt huius ſcientie ſubiectum adequatuȝ. Pro cuius declaratione ſuppo
nitur primo q̄ predicamentum poteſt accipi dupliciter. Uno modo p̄
ſupremo gradu coordinationis predicamentalis.

Alio modo ꝓ toto coordinatione p̄dicamentali. ⁊ vtroqꝫ iſtoꝝ modoꝝ adhuc poteſt accipi dupliciṫ. Vno modo ꝓ ꝑ ſe ſignificato. Alio mō ꝓ denomaito. Ex iſto inferṫ ꝙ p̄dicamētū acceptū pro ſup̄mo p̄dicato ⁊ pro ꝑ ſe ſignificato eſt huius ſcientie ſubiectū attributionis. patet. q̄a ſibi cōueniūt cōditiones ſubiecti attributionis. igiṫ. Sed cōtra iſtud obijcitur dupliciter. Primo ꝙ p̄dicatū ſic acceptū nō habet aliquas paſſiones. Scd̄o. q̄a q̄cq̄d eſt ſubiectū huius ſcientie debet eſſe vniuocū decē p̄dicamentis. ſed p̄dicatū cōmuniṫ acceptū nō eſt vniuocū cū decē p̄dicamentis. cū ſit p̄dicatū intētionale. igiṫ. Ad p̄mū diciṫ negando antecedēs. q̄a habet paſſiones que ſunt diuiſibiles in ſpecies vlterius diuiſibiles. ⁊ nihil habere ſupra q̄d diuidaṫ ꝑ differētias formales ⁊c̄. Ad ſcd̄m diciṫ negando minorē. licet em̄ intētio p̄dicamēti nō dicaṫ vniuoce de decē p̄dicamentis. tamē eſt p̄dicatū vniuocū ip̄is. q̄a ad eſſe vniuocū p̄dicatū nō requiritur ꝙ cconeptus vnitatis ſit eſſentialis vniuocatis. ſed ſufficit ꝙ ſit vnū ⁊ nomen ſit vnū. ⁊ q̄a generaliſſimū ⁊ p̄dicamētū ſic acceptū ſunt ſynonima. ideo idem eſt ponere generaliſſimū aut p̄dicamētū pro ſubiecto huius ſcientie.

Scd̄a difficultas Vtrū tres diffinitiones antep̄dicamētales ſint a ꝑhiloſopho ſufficienṫ aſſignate.

¶ Pro cuius declaratione supponiṫ p̄mo ꝙ diffinitio equocoꝝ ſic eſt explicāda. Equoca dicūṫ eſſe entia quoꝝ vt ſignificatoꝝ ſolū nomē ſignificās eſt cōmune. id eſt ſola vox eſt eadē. ⁊ ſcd̄z illd̄ nomē ratio ſubſtātie: id ē ꝯcept⁹ ſubſtātialis vel q̄liats a qua nomē iponiṫ ē diuerſa. Et oēs iſte particule ſunt declarate i ſumulis. Diffinitio aūt vniuocoꝝ debet ſic explicari. Vniuoca dicunṫ eſſe entia quoꝝ nō vt ſignificatoꝝ. ſed ꝓut cōtentoꝝ ſub ſubiecto noīs vniuoci nomē eſt cōmune. ⁊ ratio ſubſtātie. id eſt cōcept⁹ ſubſtantialis vel q̄ditas ſignificata ſcd̄m illud nomē eſt eadē. Diffinitio autē denominatiuoꝝ ſic eſt explicanda. Denominatiua dicunṫ que ſunt dicibilia quecūqꝫ. id eſt illa aliquo ſcilicet abſtracto ſolo caſu. id eſt ſola terminatione vocis differētia ſunt. ⁊ ſcd̄m illud nomen ſcilicet denominatiuū habēt applicationē. id eſt ad aliā naturā ꝓpulſionē. Et oīm iſtoꝝ declaratio patuit in ſumulis. ¶ Scd̄o ſupponiṫ ꝙ duplex eſt equocū equocās ⁊ equocū equocatū. Et vtrūqꝫ adhuc eſt duplex. ſcilicet equocū a caſu ⁊ equocū a cōſilio. q̄d ſolet vtrūqꝫ dici annalagū. Duplex eſt tameu analagū. ſcilicet analagū vniuocū ⁊ analogū equocū. Preter iſtos modos equoci adhuc equocū poteſt accipi dupliciṫ. Vno modo ꝓ ꝑ ſe ſignificato. Alio

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

modo ꝓ denomiato. ¶ Ex his infert̄ ꝙ hic diffiniunt̄ equoca equocata ⁊
nō equoca vniuocātia. ſummēdo equoca equocata ꝓ ꝑ ſe ſignificat̄. Et
ſimilit̄ etiā ꝑ diffinitionē vniuocoꝝ diffiniūt̄ vniuoca vniuocata formalit̄
accepta. ¶ Ex his poteſt inferri ꝙ ꝑdicte diffinitiones ſunt ſufficient̄ aſſi-
gnate. Circa eas querunt̄ quattuor parua dubia. Primū. vtrū oīs t̄minꝰ
poſſit eſſe equocus. Ad qd̄ dicit̄ pͥmo ꝙ nullus t̄minꝰ mētalis q̄ eſt natu-
ralis ſimilitudo rei ad extra eſt equocus. patet. q̄a nihil poteſt eſſe natura
lis ſimilitudo rerū diuerſarū rationū. ſed ſi terminus mētalis eſſet equo-
cus eſſet ſil̄itudo rerū diuerſaꝝ rationū. igit̄. Dicit̄ ſcd̄o ꝙ oīs t̄minꝰ voca-
lis aut ſcͥptus ſignificatiuꝰ alicuiꝰ rei poteſt eſſe equocꝰ a cōſilio. patet. q̄a
oīs talis t̄minꝰ ſignificat pͥncipalit̄ illā ſubſtātiā ⁊ ex cōſequēti ſimilitudi-
nē eiꝰ. ſicut ſunt iſti t̄mini animal. homo. leo. ⁊ ſic de alijs. Dicit̄ tercio ꝙ
nō oīs t̄minꝰ vocalis aut ſcͥptꝰ p̄t eſſe equocus a ꝯſilio. patet pͥmo. q̄a iſte
terminus chymera. ⁊ ſic de alijs terminis figmētoꝝ nō poteſt eſſe equocꝰ
hoc modo cū nō ſit chymera niſi ficta. Scd̄o patet. q̄a tunc eſſet ꝓceſſus
in infinitū in trāſſumptiōibus. q̄a ſi animal ſignificet equoce animal viuū
⁊ animal pictū querit̄ vtrū animal pictū ſit equocū a cōſilio. ⁊ ſi nō habe-
retur intentū Si ſic querit̄ que ſunt eiꝰ equocata a cōſilio. ⁊ nō poſſunt eſſe
niſi animal pictū ⁊ ſimilitudo animalis picti. Et ſi querat̄ vlterius vtrum
ſimilitudo animalis picti ſit equocū a cōſilio. ⁊ ſi nō habet̄ intentū. Si ſic
querit̄ vt prius. Secūdo patet de noībus ſignificātibus accidētia. In ac
cidentibus eñ nihil poteſt eſſe ſimilitudo alterius accidētis quin ſit eiuſ-
dē rationis cū eo ⁊ ſignificet̄ vniuoce cū eo ꝑ illud nomen. vna eñ albedo
nō poteſt eſſe ſimilitudo alterius albedinis quin ipſa ſit eiuſdē ſpeciei cuꝫ
ea. ¶ Scd̄o querit̄. vtrū ad equocationē noīs ſufficiat inequalitas partici
patiōis eiuſdē noīs. Ad qd̄ dr̄ pͥmo ꝙ nō. patet. q̄a ad equocationē reqrit̄
diuerſitas ratiōis. vt patet ꝑ diffinitionē equocoꝝ. ergo ſi ratio nominis
ſit eadē qualit̄cūqꝫ participetur illud nomē nō eſt equocū. Dicitur ꝙ ad
ad equocationē noīs a caſu ſufficit diuerſitas ratiōis Sed ad equocationē
noīs equoci a conſilio reqrunt̄ duo copulatiue ſcilicet diuerſitas rationū
⁊ attributio vnius rationis ad aliā. Ex quo ſequit̄ ꝙ inequalis participa-
tio noīs ſolū reperit̄ in vniuocis. ¶ Tercio querit̄ vtrū ad vniuocationeꝫ
ſufficiat vnitas cōceptus mentalis quo mediante oīa vniuocata conci-
piant̄. vel requirat̄ aliqua q̇ditas cōmunis ꝑ terminū vniuocū ſignifica-
ta quā participāt vniuocata. Ad qd̄ dicit̄ vno modo ab aliquibus. ꝙ ad
hoc ꝙ aliqua vox ſit vniuoca pluribus ſufficit ꝙ ſignificet ea vnico cōce-

ptu.ſic ꝙ in ſignificando ea ſubordineť tm̄ vni cōceptui.nec requiriť ꝙ ſi gnificet aliquid cōmune eis.Et ad hoc ꝙ aliqua vox ſit equiuuca ſufficit ꝙ ſignificet plura diuerſis cōceptibus. ¶ Sed cōtra iſtud obijciť primo q̄a ſi ſic ſequereť ꝙ aliqđ nomē eſſet vniuocū om̄i entitati poſitiue. Con ſequens eſt falſum,igiť cōſequētia patet.q̄a alicui noī poteſt correſpōde re immediate vnus cōceptus quo om̄is entitas poſitiua cōcipieť. Falſi tas aūt cōſequētis patet.q̄a ſi eſſet aliquod nomen vniuocum om̄i enti. poſitiue.vel illud contraheretur ad ſua inferiora per aliquid vel per nihil Non per nihil vt notū eſt. Nec per aliquid.q̄a contractū debet eſſe extra rationem contrahentis.vniuocum aūt nō eſt extra rationem vniuocati Scd̄o ſic.Si ad vniuocationē ſufficeret vnitas conceptus ſequeretur ꝙ hoc nomen canis nō eſſet equiuocū.q̄a vnico actu concipiendi ſub pro prijs rationibus poſſunt concipi ſua ſignificata. Sequereť etiā ꝙ om̄ia vniuocarenť in vnitate ſpeciuoca.ymmo in vnitate numerali. Patet.q̄a om̄ia que ſunt ſub ꝓprijs rationibus poſſunt vnico conceptu concipi ⁊ diſtīcte.Intellectus em̄ vnico conceptu diſtincte ſe ⁊ alia a ſe cōcipit ſub ꝓprijs rationibus.Et etiam ſequereť ꝙ ſicut om̄es roſe dicunť eſſe eadē ſpecie ꝓpter vnitatem conceptus mentalis.eadem ratione deberent dici vna roſa numero propter vnitatem numeralem ipſius conceptus.Sed om̄ia illa ſunt inconuenientia.igiť.Ideo aliť diciť ꝙ ad vniuocationem requiriť vnitas quiditatis ſignificate per terminū minore vnitate nume rali.ad hoc em̄ ꝙ aliquid ſit vniuocū requiritur ꝙ ſignificet aliquam qui ditatem multis cōmunicabilem.ip̄a exiſtente vna ⁊ indiuiſa in illis multis partita. Ex quo ſequitur ꝙ quāuis terminus ſingularis poſſet eſſe equi cus.tamen nō poteſt eſſe vniuocus cum nō ſignificat quiditatem cōmu nicabilē multis. ¶ Quartum dubium.vtrū equiuocum ſit vniuocū. Ad quod dicitur ꝙ vniuocū ⁊ equiuocū poſſunt accipi dupliciter. Vno mo do pro equiuocis equiuocatis ⁊ vniuocis vniuocatis.Alio modo pro vniuocis vniuocantibus ⁊ equiuocis equiuocantibus.⁊ vtroq̄ modo adhuc dupliciter. Vno modo formaliter. Alio modo fundamentaliter. Et formaliter adhuc dupliciter. Vno modo vt quid.Alio modo vt mo dus.

Ex his inferunť ſex corollaria. Primū.Equiuoca fundamentaliter capta ſunt vniuoca vniuocata funda mentaliter capta. Patet.q̄a piſcis marinus.ſydus celeſte ⁊ animal latra

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

bile que ſunt equiuoca reſpectu hu⁹ termini canis. ⁊ vniuocata reſpectu huius tirmini ſubſtantia. vel reſpectu huius termini corpus. ¶ Scōm corollariū. Equiuoca equiuocata formaliter capta ſunt vniuoca vniuocata formaliter capta. Et hoc accipiendo equiuoca vt quid ⁊ vniuoca vt modus. patet. qa intentio equiuocorum vniuocatur in hoc communi equiuocatū. ¶ Terciū corollariū. Equiuoca ⁊ vniuoca formaliter capta ⁊ vtrūqꝫ vt quid. vel vtrūqꝫ vt modus non poſſunt predicari de ſe inuicem. patet. qa ſunt oppoſ ta. ⁊ vnū oppoſitū nō predicaꝛ de alio. ¶ Quartum corollariū. Equiuocū equiuocans ⁊ vniuocū vniuocans capiendo vtrūqꝫ fundamentaliter equiuocū equiuocans eſt vniuocū vniuocans. patet. qa canis eſt equiuocum equiuocans reſpectu ſuoꝝ trium ſignificatorum. ⁊ tamen eſt vniuocū vniuocans reſpectu vnius eoꝝ. ¶ Quintum corollariū. Equiuocū equiuocans eſt vniuocū vniuocās capiendo vtrūqꝫ formaliter. ⁊ equiuocū vt quid. ⁊ vniuocū vt modus. patet. qa equiuocū equiuocans predicaꝛ de pluribus ſcōm idem nomen ⁊ eandē rationē ſcilicet de om̄ibus equocantibus. ¶ Sextū corollariū. Equiuocū equiuocans nō eſt vniuocū vniuocans capiendo vtrūqꝫ formaliter ⁊ ambo vt quid vel ambo vt modus. patet. qa illo modo opponunꝛ. ergo nō poſſunt de ſe predicari inuicem. Ex his patet in quo ſenſu ſit iſta propoſitio. Plures autem ſenſus poſſent dari de ea que per predictas poſſent manifeſtari.

Tercia difficultas Vtrū termin⁹

cōcretus accidentalis ſignificet formā accidentalē vel ſubiectū ipſius forme. vel aggregatū ex forma ⁊ ſubiecto. Ad quā dicunt aliqui ꝙ talis terminus ſignificat aggregatum ex vtroqꝫ. Probaꝛ primo auctoritatibus Prima eſt philoſophi ſeptimo methaphiſice dicentis. ꝙ in dictis ſcōm accidens ſicut ſunt album ⁊ ſimiliter muſicum nō eſt idem ꝙ quid eſt cū eo cuius eſt propter duplex ſignificare. Secunda eſt commentatoris primo phiſicorum dicentis. Jllud quod ſignificat hoc nomen album non eſt idem ſcōm diffinitionem. quia ſignificat albedinem ⁊ recipiens illam Tercia eſt eiuſdem duodecimo methaphiſice dicentis. ꝙ concretum accidentis ſignificat ambo ſcilicet ſubiectum ⁊ formam. ¶ Secundo probatur rationibus. Prima. Significare eſt intellectum conſtituere de re. Vt inquit philoſophus ariſtoteles in primo libro periarmeniarum.

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

Sed termin⁹ cōcretus accidentalis cōſtituit intellectū de ſubiecto forme
accidentalis. ⁊ de ipa forma. igiť ſignificat ea. Prima pars minoris ꝓbať
dupliciť. Primo. qa impoſſibile eſt formā accidētalē eſſe ſine ſubiecto. er-
go impoſſibile eſt eā intelligi ſine ſuo ſubiecto. ⁊ ꝑ cōſequēs nec ſignificari
cum vnumquodqꝫ ſicuť ſe habet ad intelligi. ſic ſe habet ad eſſe. vt dicitur
ſecundo methaphiſice. Scđo patet qa ſubiectuꝫ prius eſt cognitione qꝫ
ſuū accidēs. ergo ꝓlata voce prius intelligiť ſubiectū qꝫ accidēs. ¶ Scđa
ratio. Illud ſignificat nomē pro quo ſupponit. eo ꝙ ſuppoſitio p̄ſuppo-
nit ſignificationē. ⁊ ſuppoſitio eſt acceptio termini ꝓ re ſignificata ꝑ ipm
ſed nomē cōcretū ſupponit pro ſubiecto. ¶ Tercia ratio ſcđꝫ philoſophū
quarto methaphiſice. idem ſignificat nomē ⁊ diffinitio eius ſed diffinitio
termini cōcreti accidētalis ſignificat ſubiectū qđ in ea poniť. igiť. ¶ Quar-
ta ratio. Dictio excluſiua addita alicui ťmino cōcludit om̄e illud qđ eſt ex-
tra ſignificatū termini cui addiť. Sed dictio excluſiua addita termino ali-
cui cōcreto accidētali nō excludit ſubiectū. qa bene ſequiť. Tm̄ albū currit
ergo animal currit. ergo terminus cōcretus accidentalis ſignificat ſubie-
ctū. ⁊ cū hoc ſignificat formā. ergo ſequiť ꝙ ſignificat aggregatū ex vtro-
qꝫ. ¶ Sed cōtra iſtud obijciť quadrupliciť. Primo qa idem ſignificat ter-
minus cōcretus ⁊ eius abſtractū. ſed abſtractū ſignificat ſolā formā. Ma-
ior patet ꝑ philoſophū in textu dicentē ꝙ denominatiua. id eſt concreta
differūt in ſolo caſu. id eſt in ſola cadētia vocis vel mō ſignificādi ſcđm qđ
ꝯcretū ſignificat formā cū cadētia ad ſubiectū ⁊ nō abſtractū. Scđo ſic. Il-
lud qđ eſt ꝑ ſe in genere nō ſignificat aggregatū ex ſubiecto ⁊ accidēte. Sed
cōcreta ſunt ꝑ ſe in genere. ergo cōcretū nō ſignificat ꝑ ſe ſubiectū. Minor
patet ꝑ philoſophū q diffinit qualia in cōcreto ⁊ etiā ad aliqd. Tercio ſic
ſcđm philoſophū in hoc libro. albū ſolā qualitatē ſignificat. ergo nō ſigni-
ficat ſubiectū. Quarto ſic. Illud nō ſignificat terminus qđ poteſt nō ſigni-
ficare. ⁊ ꝓ quo poteſt nō ſupponere. Sed terminus cōcretus accidētalis
poteſt nō ſignificare ſubiectū illius forme accidētalis. ⁊ ꝓ eo nō ſuppone-
re. vt patet de iſto termino albus quando diciť de aliquo ſubiecto. ſi illud
ſubiectū fiat nigrum amplius non poteſt ſupponere pro eo. igitur nō ſi-
gnificat ipſum. Aliter dicitur ab alijs ꝙ terminus concretus accidētalis
ſolum ſignificat ſubiectum. ſed conſignificat vel connotat formam acci-
dentalem per modum adiacentis illi ſubiecto. Et ſic ſcđm eos primo ſi-
gnificat ſubiectum ⁊ ex conſequenti formam accidentalē. Sed cōtra iſtud
poſſunt adduci rationes immediate poſite.

Et adhuc arguit̄ ſic auctoritate ꝯmētator̄ qd̄ facit qn̄to methaꝑ.ꝯmēto
decimoq̈rto cōtra auicennā.q̄a tūc dicēdo corpus albū.vł naſus ſimus
intelligeret̄ ſubiectū infinities.qd̄ eſt falſum. Patet.q̄a quādo aliqd̄ intel
ligit̄ in alio.ſi addat̄ illi adhuc intelligit̄.q̄a voces nō cadūt a ſuis ſignifi-
catis.ergo ſi ꝑ albū ṗmo ſignificet̄ corpus.idem erit dicere corpus albū
ſicut corpus corpus albū.Et vltra cū ly albū ſignificet corpus erit idem
dicere ſicut corpus corpus album.⁊ ſic ininfinitū.Ex quo infert cōmen-
tator ꝙ licet auicenna eſtimauerit ꝙ hoc nomē albū ṗmo ſignificat ſub
ſtantiā ⁊ ſcd̄o accidēs·tamē eſt ecōtra.ṗmo ſignificat accidēs ⁊ ſcd̄o ſub
ſtantiā. Alius eſt modus dicendi. Pro quo p̄mittunt̄ due diſtinctiones
Prima.aliq̄d poteſt ſignificare aliqd̄ dupplicit̄. Vno modo ꝓprie ⁊ ṗn-
cipalit̄.q̄a ſcilicet eſt impoſitū ad ſignificandū illud. Alio modo cōſequē
ter.ſcilicet q̄a vel dat intelligere illud ex cōſequēti q̄uis nō ꝓprie ſit impo-
ſitū ad ſignificandū ip̄m.vel q̄a cōcomitat̄ ṗncipale ſignificatū ad qd̄ ſi-
gnificandū eſt impoſitū.⁊ hoc modo cōcretū ſignificat ſubiectū ⁊ totum
partes quodāmodo.vel q̄a eſt ꝯtentū ſub ṗncipali ſignificato vel aliquo
alio modo.Scd̄a diſtinctio.quelibet forma accidentalis dupplicit er po
teſt cōſiderari. Vno modo cū p̄ciſiōe a ſubiecto.⁊ iſto modo ſignificat̄ ꝑ
terminū abſtractū.Alio modo poteſt cōſiderari cū cōcretiōe ⁊ habitudi
ne ad ſubiectū.⁊ iſto mō ſignificat̄ ꝑ terminū cōcretū.Et quo ſequit̄ ꝙ ſi
cut eſt eadē eſſentia forme que intelligit̄ cū p̄ciſiōe a ſubiecto ⁊ cū cōcretio
ne ad ſubiectū.ita eſt eadē eſſentia forme que ſignificat̄ ꝑ terminū abſtra-
ctū ⁊ cōcretū.licet hoc ſit diuerſis modis ſignificandi.¶ His p̄miſſis di
citur ṗmo ꝙ terminus cōcretus accidētalis ſignificat ꝯſequent̄ ſubiectū
ſcilicet ſignificatiōe cōcomitantie. Patet.q̄a ſubiectū cōcomitat̄ ṗncipa
le ſignificatū t̄mini cōcreti.igr̄. Dicit̄ ſcd̄o ꝙ t̄min⁹ cōcret⁹ nō ſignificat ꝓ
prie ⁊ ṗncipalit̄ ſubiectū.ſed ſolā formā. Probat̄ auctoritatibus ⁊ ratio
nibus. Prima auctoritas eſt philoſophi dicentis ꝙ denominatiua ſolo
caſu differunt ab abſtractis.ergo nō differūt in ṗncipali ſignificato. Se-
cunda eſt eiuſdē inferius vbi dicit albū nihil aliud q̄ȝ qualitalitatē ſignifi
cat. Prima ratio. Si termin⁹ cōcret⁹ ſignificaret ſubiectuȝ ſequeret̄ ꝙ iſte
termin⁹ albū fuiſſet impoſitus ad ſignificandū hoīem equū ⁊ bouē ⁊ vni
uerſaliter oīa corpora mundi.cū om̄ia illa ꝑ aliquā potentiā poſſint eſſe
alba. Cōſequēs eſt manifeſte falſum.igit̄. Falſitas cōſequētis patet ṗmo
q̄a ille q̄ impoſuit hanc vocē albū ad ſignificandū nō credidiſſet ꝙ albuȝ
potuiſſet verificari de om̄ibus corporibus. Scd̄o patet.q̄a ſi ſic voces ca
derent a ſua ſignificatione.nec poſſet aliquis mouere digitū quin aliquis

vox ſignificaret aliud p̄ncipalit̄ qd̄ prius nō ſignificauit. vel oporteret cō
cedere q̄ q̄libet termin⁹ cōcretus iā actu ſignificet p̄ncipalit̄ oīa illa que
poſſunt eſſe ſubiecta forme informate p̱ ipm̄. ⁊ ſic albū ⁊ coloratū p̄ciſe ſi
gnificarent eadē ⁊ vnū eſſet ita cōmune ſicut aliud. cū nō poſſit aliqd̄ eſſe
ſubiectū coloris qd̄ nō poſſit eſſe ſubiectum albedinis. Scd̄o ſequeret̄ q̄
omnia cōcreta importantia formas corporales p̄ciſe eadē ſignificarent
de ſignificatiōe p̄ncipali. ⁊ ſic albū ⁊ nigruꝫ idē ſignificarent. qd̄ eſt abſur-
dū. Scd̄a ratio. Si cōcretū ſignificaret ſubiectū tūc diffinitio data p̱ ſub-
iectū nō eſſet diffinitio p̱ additamēta qd̄ eſt contra philoſophū ſeptimo
methaphiſice. cōſequētia patet. q̄a q̄cq̄d poneret̄ in diffinitione eius eſſet
eius eſſentia. Pro iſta opinione faciūt ratiōes ſuprapoſite ꝯtra p̄mā opi
nionem ⁊ ſcd̄am. ¶ Ad ratiōes p̄me opinionis. Ad auctoritatē dicitur
q̄ accipit̄ ibi ſignificare cōmunit̄. Ad p̄mā rationē dicit̄ q̄ terminus acci
dentalis cōcretus nō cōſtituit p̄ncipalit̄ intellectū de ſuo ſubiecto. ſed ſo
lū cōcomitant̄. ¶ Ad ſcd̄am dicit̄ negando maiorē. ſi accipiat̄ ſignificare
ꝓprie. Unde illa maior ſolū eſt vera in ſuppoſitione ſimplici ⁊ diſcreta in
qua terminus ſignificat ⁊ ſupponit pro natura cōmuni quā p̄ncipaliter
ſignificat. Ad terciā dicit̄ q̄ maior habet veritatē de diffinitione nō data
per additamentū. Ad quartā dicit̄ negando maiorē. vt patebit in expo-
nibilibus. quandocūq̄ dictio excluſiua addit̄ termino cōcreto faciēdo ꝓ
poſitionē excluſiuā talis ꝓpoſitio eſt impoſſibilis ſi excludat oīe aliud a
ſubiecto. Si tamē dictio excluſiua capiat̄ improprie ſolū excludit illud qd̄
vere negat̄ de ſubiecto. ideo negat̄ maior.

Quarta difficultas. Utrū aliqua

p̄dicatio eſſentialis vel q̄ditatiua poſſit eſſe denoīatiua. Pro cuius ſo-
lutione ſupponit̄ p̄mo. duplex eſt p̄dicatio ſcilicet equiuoca ⁊ vniuoca.
Predicatio vniuoca eſt duplex quedā eſſentialis. alia accidētalis. Predi-
catio eſſentialis eſt illa cuius p̄dicatū eſt tota eſſentia vel pars eſſentie ſb-
iecti. Predicatio accidentalis eſt illa cuius predicatuꝫ nec eſt eſſentia. nec
pars eſſentie ſubiecti. ſed eſt extra conceptū eſſentialē eius. Sed cōtra iſtā
diffinitionē obiicit̄. p̄dicatio eſſentialis ⁊ p̄dicatio denominatiua idem
ſunt. Sed predicatio denominatiua nō eſt predicatio vniuoca. cum hec
ex oppoſito diſtinguat̄ ſcd̄m philoſophū q̄ ponit tres modos p̄dicādi.
ſcilicet p̄dicari vniuoce. equiuoce ⁊ denominatiue. ergo male diuidit̄ pre-
dicatio vniuoca in accidentalē ⁊ eſſentialem. Ad iſtud dicit̄ q̄ predicatio
vniuoca accipit̄ dupliciter. Uno modo ſpecialiter pro predicatione in

qua predicatū eſt de quiditate ſubiecti. ⁊ iſto modo ſunt tres ꝑdicatiōes nec diuidit̄ in predicationē accidētalē. Alio modo accipitur generaliter pro oīnī predicatione cuius predicatū habet tm̄ vnū nomen ⁊ vnam rationem. ſiue ſit eſſentialis ſiue nō. ⁊ iſto modo nō ſunt niſi due predicationes ſcilicet vniuoca ⁊ equiuoca. ⁊ ſic diuidit̄ in predicationē accidentalē ⁊ efficientē. ¶ Secūdo ſupponit̄ q̧ predicatio eſſentialis eſt duplex. queda ſunt cui' extrema ſunt abſtracta vltimata abſtratione. cuiuſmodi eſt abſtractio nature a ſuppoſitis. vt equinitas eſt equinitas. ⁊ iſta tenet primū gradū predicationis quiditatiue. Alia eſt predicatio eſſentialis: cui' extrema ſunt equaliter cōcreta cōcretione ad ſuppoſita. cuiuſmodi ſunt iſta. homo eſt animal. ¶ Tercio ſupponit̄ q̧ ꝑdicatio denominatiua eſt duplex. vna eſt que ſummit̄ a poſteriori ⁊ ab accidente. Et iſto modo iſta eſt denominatiua. homo eſt iuſtus. Alia eſt ꝑdicatio denomīatiua que ſummit̄ ab aliquo eſſentiali priori. ſiue tale prius ſit de cōceptu quiditatiuo poſterioris ſiue nō. ⁊ ſcd̄m hoc iſte ſunt denominatiue. homo eſt animal. homo eſt rationalis. homo eſt ens. rationale eſt animal.

His ſuppoſitis dicit̄ pͥmo q̧ nulla predicatio eſſentialis cuius extrema ſunt abſtracta vltimata abſtratione eſt denominatiua aliquo modo. patet. qa ad omnē denominationē req̄ritur aliqua concretio que datur intelligi per illā particulā appellationes poſitam in diffinitione denominatiuoꝝ. ſed in tali predicatione nulla eſt cōcretio. Dicit̄ ſcd̄o q̧ nulla talis predicatio vltimate abſtractoꝝ eſt vera in creaturis per ydemptitatem. Sed oīs talis ſi ſit vera eſt formalis ex eo q̧ in tali predicatione denotantur extrema oīmode eſſe eadem. et nullo modo eſſe diſtincta. In diuinis autem talis poteſt eſſe vera p ydēptitatem. licet nō ſit formalis. ⁊ hoc eſt propter infinitatem per quā omnia que ſunt in deo ydemptificantur realiter cum deo. cuiuſmodi ſunt iſte Deitas eſt bonitas. Juſticia eſt bonitas. ⁊ ſic de alijs predicationibus que fiunt in terminis diuinis. Dicunt tamen aliqui q̧ licet in terminis ꝑdicamentalibus nulla talis predicatio reperiatur vera quando ſit formalis. tamen in tranſcendentibus propter eorum cōmunitatē ⁊ infinitatem permiſſiuam tales predicationes vltimate abſtractoꝝ poſſunt eſſe vere per ydemptitatem. quia ratio entis vltimata abſtractione abſtracta videtur poſſe dici de omnibus rationibus quiditatiuis. eo q̧ omnes rationes quiditatiue ſunt quedam entitates.

Et oportet iſtud intelligi dūmodo tranſcendentia nō abſtrahant̄ per ali
quos terminos ſcđe intentionis. cuiuſmodi ſunt iſti termi q̄ditas forma
lis ratio formalis. vt patet dicendo. humanitas eſt q̄ditas entis. vel hu-
manitas eſt ratio formalis entitatis. quia tales predicationes ſunt falſe
¶ Ex his patet ꝙ in creaturis nulla p̄dicatio vltimate abſtractoꝝ eſt ve
ra niſi vbi p̄dicatū eſt om̄imode idem cū ſubiecto. vt iſte. humanitas eſt
humanitas. animalitas eſt animalitas. Vel vbi predicatū eſt tranſcen-
dens q̄ per ydemptitatē cōcedit̄ vera. vt iſta. humanitas eſt entitas. eſt
vera nō formalit̄ ſed per ydemptitatem. Dicit̄ tercio ꝙ om̄is predicatio
eſſentialis ſcđo modo in qua ſcilicet p̄dicatū eſt pars eſſentie ſubiecti eſt
denomīatiua. hoc patet. q̄a cuiuſlibet talis ꝓpoſitionis p̄dicatū eſt aliq
modo cōcretū dictū denomīatiue ab aliquo abſtracto. igit̄ p̄is talis p̄di
catio eſt aliquomodo denomīatiua. ¶ Ex quo patet ꝙ hec eſt denomīati
ua. homo eſt animal. q̄a hoc p̄dicatū animal eſt cōcretū dictū denomīa-
tiue ab iſto abſtracto animalitas. Et ſimilit̄ hec eſt denomīatiua. homo
eſt rationalis. q̄a p̄dicatū eſt cōcretū dictuꝫ denomīatiue a rationalitate.
¶ Ex quo ſequit̄ ꝙ genus ⁊ differentia p̄dicant̄ denomīatiue de ſpecie pe
nes ſcđm modū denomīatiōis. ⁊ generalit̄ q̄lꝫlibet ſuperius eſſentiale li-
cet predicet̄ q̄ditatiue ⁊ vniuoce de ſuis inferioribus. tamē cū hoc p̄dica
tur denomīatiue ſcđm ſecundū modū de eiſdē. ⁊ ratio huius eſt. q̄a om̄is
pars eſſentialis cū nō ſit om̄imode eadē cū ſuo toto p̄dicat̄ denomīatiue
de illo. ſed genus ⁊ differentia ſunt partes eſſentiales ſpeciei. ⁊ generaliter
om̄e ſuperius eſſentiale ⁊ q̄ditatiuū eſt pars eſſentialis reſpectu ſue infe-
rioris. ergo de eis p̄dicat̄ denomīatiue. Et ſi obijciat̄ ꝙ ſcđꝫ philoſophū
ſeptimo topicoꝝ a genere nulla eſt p̄dicatio denominatiua. Dicit̄ ꝙ hoc
verum eſt de denominatiua primo modo. Nullus enim diceret albedi
nem eſſe coloratam. Dicit̄ quarto ꝙ nulla predicatio eſſentialis primo
modo dicta eſt denomīatiua p̄mo modo ⁊ ſecūdo modo. patet. q̄a oīs
talis eſt formalis vel ydemptica. modo nulla talis eſt denomīatiua. igit̄.
Dicit̄ q̄nto ꝙ ſi ꝓpoſitiões denomīatiue ſecūdo modo ſint quiditatiue ⁊
vniuoce. nulla tamē p̄dicatio denomīatiua primo modo eſt eſſentialis.
Prima pars patet ex dictis. Scđa pars patet. q̄a in tali ꝓpoſitione p̄di-
catū eſt antecedēs ⁊ poſteriꝰ ſubiecto. ergo nulla eſt talis eſſentialis.

Quinta difficultas. Utrū due di-

uiſiones ⁊ due regule antep̄dicamentales ſunt in textu ſufficienter poſite
¶ Pro ſolutione prime partis ſupponit̄ p̄mo ꝙ p̄ma diuiſio ponitur a

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti

philoſopho ad cognoſcendū diſtinctionē eoꝝ que ponunt᷑ in p̄dicamē-to aut quibuſqꝫ que nō ponunt᷑. patet. q̄a nullū cōplexū eſt in p̄dicamēto ⁊ om̄e qđ eſt in p̄dicamēto eſt incōplexū. Et licet aliqua cōplexa vocalia quādoqꝫ ſignificent res p̄dicamētales. tamē nulla res p̄dicamentalis eſt complexa. Ex his patet ꝙ prima diuiſio dat᷑ de rebus ⁊ non de terminis: ideo ſic eſt intelligenda. Eoꝝ que dicunt᷑ per vocē ſignificant᷑ quedā ſignificant᷑ per vocē complexā. Scđo ſupponit᷑ ꝙ ſecūda diuiſio ponit᷑ a philoſopho ad cognoſcendū diſtictionē eoꝝ que ponunt᷑ in vno p̄dicamento ab his que ponunt᷑ in alio p̄dicamēto. q̄a om̄e qđ ponit᷑ in p̄dicamento vel eſt vniuerſale vel particulare. Si vniuerſale hoc eſt dupplicit᷑. quia vel eſt ſubſtātia vel accidēs. Si ſubſtātia ſic dicit᷑ de ſubiecto ⁊ non eſt in ſubiecto. Si accidens ſic dicit᷑ de ſubiecto ⁊ eſt in ſubiecto. Si particulare. hoc eſt dupliciter. q̄a vel eſt ſubſtantia. ⁊ ſic nec eſt in ſubiecto nec de ſubiecto dicit᷑. Vel accidens. ⁊ ſic eſt in ſubiecto. ſed nō dicit᷑ de ſubiecto. In iſta aūt diuiſione ſummit᷑ ſubiectū equiuoce. q̄a cū ponit᷑ poſt hanc prepoſitionē de ſummit᷑ pro inferiori alicuius ſuperioris. ſed cū ponit᷑ poſt hanc dictionē in ſummit᷑ pro ſubiecto accidentis. nec eſt incōueniens in diffinitione vti aliquo equiuoco. licet in ſylogiſmo eſſet incōueniens: q̄a ibi debet eſſe vnitas nō nōis tm̄. ſed nōis ⁊ rei ſimul. Dicit tamē dn̄s albertus ꝙ hic accipit philoſophus ſubiectū vniuoce. q̄a accipit ſubiectū cōmunit᷑ pro eo qđ alteri ſubeſt. Et ſic licet rationes ſubſtātiales ſubiecti ſint diſtincte. tamē eius ratio cōmunis eſt eadē que eſt ſubeſſe alteri.

His ſuppoſitis dicit᷑ p̄mo ꝙ diuiſiones antep̄dicamētales ſunt ſufficient᷑ aſſignate. Patet p̄mo. q̄a dantur per oppoſita. Scđo. q̄a membra coniunctim ſumpta ſunt eque cōmunia ſicut diuiſum. ¶ Pro ſolutione ſecunde partis dicit᷑ ab aliq̄bus ꝙ prima regula antep̄dicamētalis a philoſopho poſita eſt bona ⁊ vera duab' cōditionibus obſeruatis. Prima ꝙ in p̄ma ꝓpoſitiōe ſit p̄dicatio ordinata. Scđa ꝙ in ſcđa ꝓpoſitione ſit p̄dicatio eſſentialis. Ex quo ſequit᷑ ꝙ in iſtis cōſequētijs nō bene arguit᷑ per hanc regulam. ſpecies eſt homo. homo eſt animal. ergo ſpecies eſt animal. Animal eſt homo. homo eſt ſpecies. ergo animal eſt ſpecies. Sed cōtra iſtū modū dicendi arguit᷑ dupliciter. Primo. q̄a nō ſequit᷑. Homo eſt albus. albū eſt accidēs. ergo homo eſt accidens. ⁊ tamē hic obſeruant᷑ ille cōditiones. igit᷑. Scđo ſic ſcđm auicennā ⁊ algaſelem. iſta regula tenet in p̄dicatiōibus negatiuis in quibus:

negant̃ de predicato quecũqꝫ ſunt ip̄i repugnantia. ita ꝙ bene arguitur per iſtã regulã ſic arguendo. Homo eſt rationalis. rationale nõ eſt inſenſibile. ergo homo nõ eſt inſenſibilis. Et homo eſt riſibilis. riſibile aũt nõ eſt inanimatũ. ergo homo nõ eſt inanimatus. ⁊ tamẽ in minori non eſt predicatio eſſentialis vt notũ eſt. igit̃ ille modus dicendi nõ eſt ſufficiens Ideo alit̃ dicit̃ ꝙ p̄dicta regula eſt bona ⁊ vera tribus cõditionibus obſeruatis. Prima eſt ꝙ ſummant̃ aliqua in eodẽ genere eſſentialiter ordinata. ita ꝙ ſi vnũ p̄dicet̃ de alio ꝙ etiã p̄dicet̃ de ſubiecto cõtento ſub illo. Scd̃a cõditio eſt ꝙ p̄dicatũ intermediũ nõ variet̃ in ordine ad illud de quo p̄dicat̃ ⁊ ad illud qd̾ de ip̄o predicat̃. Tercia cõditio eſt ꝙ illa regula debet intelligi de p̄dicatione ſignificata in ſecũdis intentiõibus que habet exerceri in intentionibus p̄mis. ¶ Sed cõtra iſtud arguit̃ ꝗa tunc hec cõſequẽtia eſſet bona. animal eſt homo. animal eſt ſubſtãtia. ergo homo eſt ſubſtatia. cõſequẽs eſt falſum. igit̃ ⁊c̃. Cõſequẽtia patet. ꝗa in iſta cõſequẽtia ſummũt̃ tria eſſentialit̃ ordinata in eodẽ genere. ⁊ arguit̃ in p̄mis intentionibus ꝑ p̄dicationẽ exercitatã. Falſitas aũt cõſequẽtis patet. ꝗa nõ ſequit̃. animal eſt albũ. ergo homo eſt albus. cũ ibi ſit fallatia cõſequẽtis. ⁊ tamen eſt eadem forma arguendi omino ſicut in p̄ma. igit̃ illa regula his cõditionibus obſeruatis nõ eſt vera. ¶ Ideo dicũt alij adhuc alit̃ ꝙ hec regula tenet formaliter duabus cõditionibus obſeruatis. Prima ꝙ p̄ma ꝓpoſitio ſit affirmatiua. Scd̃a ꝙ ſcd̃a ꝓpoſitio ſit vniuerſalis formaliter vel virtualit̃. ſic ſcilicet ꝙ ip̄a nõ mutata quo ad veritatẽ vel falſitatem poteſt fieri vniuerſalis ſiue ſit affirmatiua ſiue negatiua. Et ſic dicunt cõſequent̃ ꝙ ſcd̃m modũ arguendi huius regule arguit̃ penes quartã figurã que a p̄ma figura ſolũ differt ĩ trãſpoſitiõe p̄miſſarũ. Et licet iſte modus dicendi poſſet ꝓbabilit̃ ſubſtineri. tamẽ nõ videt̃ eſſe de intentione philoſophi. patet p̄mo. ꝗa ꝑ p̄mã regulã philoſoph⁹ nõ vult aliud oſtẽdere ꝙ̃ ordinẽ eoꝝ que ponunt̃ in eodẽ p̄dicamento ſcd̃m ſub ⁊ ſupra. vt patet ꝑ cõmẽtatorẽ. q̇ ſic exponit illã regulã dicens. Quãdo aũt predicat̃ aliquid de aliquo p̄dicatione denominante ſubſtantiã eius. deinde predicatur de illo p̄dicato aliud etiã p̄dicatũ denotat eſſentiã eius. ip̄m etiã denotat ſubſtantiã illius ſubiecti cuius denotat p̄mũ p̄dicatũ. Scd̃o patet ꝗa alias illa regula nõ eſſet p̄ncipiũ vel vna ſuppoſitio ad ſcientiã predicamentoꝝ. Cõſequens eſt falſum ⁊ cõtra cõmentatorẽ in p̄ncipio huius libri. igitur. ¶ Ex quo ſequitur ꝙ per hanc regulã philoſophus nihil aliud intelligit qꝫ quicqd eſt prius priore eſt prius poſteriore. quicqd eſt ſupe

rius ſuperiore eſt ſuperius inferiore. Et quicqd dicit̄ p ſe de aliquo ſubie
cto dicit̄ per ſe de quolibet contento ſub illo ſubiecto. ⁊ ſic patet ꝙ per
regulā philoſophus nō intendit dare modū arguendi. ſed p̄ciſe intendit
oſtendere ea que ſe habent ſcd̄m ſub ⁊ ſupra ⁊ in eadē coordinatione pre
dicamentali. Eſt aūt predicta regula ſimilis illi regule quam ponit pur
phirius caplo de ſpecie vbi dicit. ꝙ de qbuſcūq3 predicat̄ ſpecies de his
neceſſario p̄dicat̄ gen⁹ ⁊ generis genus vſq3 ad generaliſſima. vt ſi ſocra
tes eſt homo. ⁊ homo eſt animal. ⁊ animal eſt ſubſtātia. ſocrates eſt ani
mal ⁊ ſubſtantia. Dicendū eſt ergo ꝙ p̄ma regula que valet primo ⁊ per
ſe ad cognoſcendū ordinē pertinentiū ad coordinationē ⁊ per accidens
ad arguendum qbuſcūq3 conſequentijs materialibus eſt a philoſopho
ſufficienter poſita. ¶ Pro declaratiōe ſcd̄e regule ſupponit̄. Aliqua gene
ra poſſunt dici non ſubalternata dupliciter. Vno modo. quia non con
continentur ſub ſeinuicem. ſicut animal ⁊ planta. Alio modo. qa nō con
tinentur ſub aliquo tercio genere. vt animal ⁊ color.

Hoc ſuppoſito dicit̄ ꝙ ſecunda re
gula debet intelligi de generib⁹ vtroq3 tercio nō ſubalt̄natis. ita ꝙ ſit ſen
ſus. diuerſoꝝ generū ⁊ nō ſubalternatim poſitoꝝ. id eſt nō contentorum
ſubſeinuicē ſicut ſuperius ⁊ inferius. nec etiā contentoꝝ ſub aliquo tercio
genere ſunt diuerſe ſpecies ⁊ differentie. Et ratio huius eſt. qa defferentie
exeunt a poteſtate generis. ⁊ genus eſt pars qditatiua ſpeciei alteri⁹ ⁊ al
terius generis alie ⁊ alie ſunt differentie ⁊ ſpecies. Ex omibus infertur diſ
finitiones ⁊ regulas predicamentales eſſe ſufficientes.

Cōcluſio reſpōſalis. Diuiſiones.
diffinitiones ⁊ etiā regule antep̄dicamentales ſunt a philoſopho ſufficiē
ter aſſignate. Hec cōcluſio relinquit̄ probata ex diffinitionibus p̄dictis

Ad ratiōes. Ad p̄mā dicit̄ negan
do cōſequentiā. Ad p̄mū incōueniēs dicit̄ ꝙ debent in illis diffinitioni
bus accipi prout idem eſt quod concipiunt̄ ſeu ſunt res concepte. Aliter
negando illam. quia vt patebit exponendo illas diffinitiones ſcd̄m intē
tionem cōmentatoris poſt illud verbū dicuntur debet ſubintelligi entia
Ad ſecundū inconueniens dicitur negando conſequentiam. Et ad pro
bationem primi dicitur quia hic non capitur nomen prout diſtinguit̄
contra verbum ⁊ alias partes orationis.

Ad ꝓbationē ſecundi dicit̃ ꝙ hic nõ ſummit̃ ſubſtãtia pro ente per ſe.ꝫ pro eſſentia per ſe.⁊ illa cõuenit accidẽtibꝰ. Ad terciũ incõueniẽs dicitur negãdo cõſequẽtiã.qa hic nõ ſummit̃ ratio ꝓ ratione quiditatiua.ꝫ ſummit̃ pro cõceptu q̇ditatiuo.vel q̇ditate aut qualitate eſſentiali a qua nomen imponit̃. Ad q̃rtũ incõueniens dicit̃ negando conſequentiã.qa hic nõ ſummit̃ cõmune prout opponit̃ proprio.ſed accipit̃ prout tantũ valet ſicut idem. Ad q̇ntũ incõueniẽs dicit̃ ꝙ albũ bene eſt p̄dicatũ vniuocum reſpectu hoīs ⁊ equi·ſed nõ dicit̃ vniuoce de eis.

Ad ſcđam dicit̃ negando antecedens.

Et ad p̄mã ꝓbationē dicit̃ ꝙ equoca formalit̃ capta ſunt vniuoca accipiẽdo vniuoca vt modus.nec ſic ſunt oppoſita.nec etiã ex hoc ſequit̃ ꝙ idem ſit multiplex ⁊ nõ multiplex.diſtinguendũ ⁊ nõ diſtinguendum. Ad ſcđam ꝓbationē dicit̃ ꝙ licet equiuocata ⁊ etiã vniuocata fundamentaliter capta nõ ſint aliq̇đ vnũ.tamē formalit̃ accepta ſuut aliquod vnum Vel aliter dicit̃ ꝙ licet omne diffinibile ſit aliq̇đ vnũ ſcđm ſignificationez nõ tamē ſcđm ſuppoſitionē.⁊ ſic licet equoca in plurali numero pro pluribus ſupponant.vnũ tamē ſignificant cõmune illis pluribus. Ad terciã ꝓbationē dicit̃ ꝙ dictũ p̄ſciani eſt verũ quo ad naturã cõſtructiōis vel ſuppoſitionis.ſed nõ quo ad vnitatē forme ſignificate.qa plurale eſt vnũ ſcđm ſignificationē. Singulare aũt geminatũ nõ eſt vnum.ſed plura. Ad quartã ꝓbationē dicit̃ ꝙ diffinitio equiuocoꝝ dat̃ de iſta intentione equocũ equiuocatũ.⁊ ſic dicit̃ ꝙ intentio rationis nõ eſt diuerſa. Dicit̃ etiã ꝙ nõ oportet.q̇a tunc poſſet diffiniri.ſed oportet id pro quo datur diffinitio habeat diuerſam rationem.

Ad terciã dicit̃. negando antecedens.

Ad p̄mũ dicit̃ ꝙ homo ⁊ animal ſunt denominatiua ſcđm vocem tm̃.ſed nõ ſunt denominatiua ſcđm rem ⁊ vocem ſimul de q̇bus dat̃ illa diffinitio. Ad ſcđm dicit̃ negando cõſequẽtiã. Et ad p̄mã partem de iſta Mulier ē grãmatica dicit̃ ꝙ licet grãmatica differt ab abſtracto caſu.id eſt cadentia ad ſubiectũ ſiue a modo ſignificandi.⁊ hoc ſufficit. Vel alit̃ dicit̃ ꝙ licet ſcđm ſe nõ differat.tamē differt ſcđm ſuũ maſculinũ aut neutrũ De alia dicit̃ ꝙ eſt denominatiua ſcđm rem.ſed nõ ſcđm vocem. Ad terciũ dicit̃ ꝙ hoc eſt verũ ſcđm logicũ.q̇a eſt prius eſſe rem ſcđm quem modũ ſignificatur per abſtractũ q̃ȝ ip̄am ineſſe ſicut ſignificat̃ ꝑ cõcretũ

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti

grammatici deriuāt voces parū curantes de rebus.

Ad quartā dicit̄ negando antece

dens. Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ licet mēbra fundamentaliter ſumpta nō opponant̄. tamē ipſa formalit̄ accepta opponunt̄. Ad ſcd̄am ꝓbationem negando cōſequētiā. qa plura poſſunt ſignificari quā ſint. Ad terciā patet qd ſit dicendū in vltima difficultate. Ad quartā ꝓbationē dicit̄ ꝙ impoſſibile eſt aliqd dici de ſubiecto ⁊ nō eſſe i ſubiecto capiēdo ſbiectū cōiter ꝓ eo qđ alteri ſubeſt. ƺ ipoſſibile ē aliqd dici de ſbiecto ⁊ nō eſſe in ſubiecto capitur ſubiectū ſpecialiter pro ſubiecto accidentis.

Ad q̇ntā rationē patebit q̇d ſit di

cendū et vltima difficultate.

Ad ſextam dicit̄ ꝙ ſcientia eq̇uoce

ſummit̄ vel ſaltē nō eadē cōponit̄ ſpecies qualitatis ⁊ ſpecies relationis qa tūc ponit̄ ſpecies qualitatis quādo accipit̄ ꝓ ſignificato. ſcilicet ꝓ habitu intellectus. Sed tūc ponit̄ ſpecies relatiōis quādo accipit̄ ꝓ cōſignificato ſcilicet pro reſpectu fundato in illo habitu ⁊ terminato ad obiectū ſcibile. Dicit̄ vlterius ꝙ corpus ꝓ trina dimēſione captū eſt ſpecies quātitatis. ⁊ ꝓ ſubiecto trine dimenſionis eſt ſpecies ſubſtātie. ⁊ tūc ſummit̄ equoce. Dicit̄ vltra ꝙ rationabile equoce eſt differētia animalis ⁊ ſcire quia eſt. Dicitur animalis quando ſignificat idem ꝙ vti ratione ⁊ eſt differentia ſcientie. qa ſignificat idem qđ eſt de ente rationis tm̄ de obiecto. Sequitur de ſubſtantia.

Eorum que ſcd̄m nullam complexionem ⁊ cetera.

Iſta eſt ſcd̄a pars ſeu ſcd̄s tractatus huius libri in quo poſtq̄ꝫ philoſophus determinauit de anteꝑdicamentis determinat de ipſis predicamentis. Et diuidit̄ in ſex capitula. In primo ponit numer ūꝑdicamentorum Et diuidit̄ in duas particulas. In p̄ma ponit numerū ipoꝝ dicens. Eorum que ſcd̄m nullā complexionē dicunt̄. id eſt terminoꝝ incomplexoꝝ ſingulū. id eſt quodlibet. aut ſignificat ſubſtantiā aut quantitatē aut ali

qᷓuid. aut qualitatē. aut vbi. aut quādo. aut ſitū eſſe aut habere. aut facere aut pati. Exemplū dat de om̄ibus iſtis dicēs. Exemplū de ſubſtātia vt dicatur figuraliť. id eſt exemplariť. vt homo equ⁹. quātitas. vt bicubitū tricubitū. q̄litas vt albū nigrū. ad aliq̄d. vt maius. duplū. triplū. vbi. vt ĩ loco. q̄n vt heri. ſitū eſſe. vt ſedere. iacere. q̄ſcere. habere vt calciatū. facere. vt ſecare vrere. pati. vt ſecari. vri. ¶ In ſcd̄a particula ponit talē cōcluſionē. Nullū iſtoꝝ incōplexe dictū eſt oratio affirmatiua vel negatiua. Probat. q̄a ois oratio affirmatiua vel negatiua ē vera vel falſa. Sed nullū iſtoꝝ incōplexe dictū ſignificat verū vel falſum. ergo nullū iſtoꝝ incōplexe dictuꝫ eſt oratio affirmatiua vel negatiua. Minorē ꝓbat. q̄a ſi q̄s dixerit homo vel albū currit nō dicit verū nec falſum. Sed ex complexione iſtoꝝ fit affirmatio aut negatio. ⁊ perconſequens oratio vera vel falſa.

Subſtātia diciť que proprie ⁊ maxime. ⁊ cetera.

Iſtud eſt ſcd̄m capl̄m ſcd̄e partis vel ſcd̄i tractatus. in quo philoſophus deťminat de p̄mo p̄dicamēto ſcilicet de ſubſtātia que ē prior alijs p̄dicamentis natura tēpore ⁊ diffinitiōe. vt habeť ſeptimo methaphiſice. Et diuiditur in duas partes p̄ncipales. In p̄ma parte deťminat de ſubſtātia quantū ad eius eſſentiā. diuidēdo eā. ⁊ diffiniendo mēbra ſue diuiſionis Et diuidiť in quattuor particulas. In p̄ma particula ſupponit ꝙ ſubſtātia diuidiť in p̄mā ⁊ ſubſtantiā ⁊ ſcd̄am ſubſtantiā. Et tunc dicit ꝙ p̄ma ſubſtantia eſt que ꝓprie ⁊ p̄ncipaliť ⁊ maxime ſubſtare dicitur. Vel aliter. Prima ſubſtātia eſt que neqꝫ diciť de ſubiecto. nec eſt ĩ ſubiecto. Exēplificat. vt aliq̄s homo. aliq̄s bos. aliq̄s leo. ¶ Ex q̄bus exēplis oriť dubium vtrū iſta cōplexa aliq̄s homo. aliq̄s bos. ⁊ ſic de alijs ſint p̄me ſuſtantie. Sed de hoc diceť in queſtiōe. Deinde diffinit ſcd̄as ſubſtantias. dicēs ꝙ ſcd̄e ſubſtātie dicunť ſpecies in q̄bus ſunt p̄me ſubſtātie. ⁊ haꝝ ſpecierū genera. vt homo in quo eſt aliq̄s homo. ⁊ animal qd̄ ſe habet vt genus ⁊ ſpecies dicunť ſecūde ſubſtātie. ¶ In ſcd̄a particula declarat ⁊ probat diffinitionē p̄me ſubſtātie. Et p̄mo ſupponit qd̄ vt dictū eſt in diffinitione vniuocoꝝ neceſſe eſt ea que dicunť de ſubiecto p̄dicari noīe ⁊ ratione ſicut nomen ⁊ ratio hoīs predicať de aliquo hoīe. eo ꝙ quidā homo eſt homo ⁊ animal rationale. Sed ea que ſunt in ſubiecto aliquādo nomine

ſed nō ratione de ſubiectó predicant᷑. Quedā vo neqꝫ noīe neqꝫ ratione ꝑ dicant᷑ de ſubiecto. Scđo ꝓbat. ꝗa albū ꝑdicat᷑ de corꝑe cū corpus dicatur albū. ſed ratio albi non predicat᷑ de corpore ſic ſupple ꝙ ſit ei eſſentialis. ¶ Hoc ſuppoſito probat ſcđam diffinitionem prime ſubſtantie tali ratione. Illa de quibus oīa alia dicunt᷑ aut in quibus ſunt nō dicuntur de ſubiecto neqꝫ ſunt in ſubiecto. Sed de primis ſubſtantijs omnia alia dicunt᷑ aut ſunt in ꝑmis ſubſtantijs. igit᷑ ꝑme ſubſtantie neqꝫ dicuntur de ſubiecto neqꝫ ſunt in ſubiecto. Prima pars minoris patet. ꝗa animal predicat᷑ de homine. ergo ⁊ de aliquo hoīe. cōſequētiā probat ex oppoſito conſequentis. quia ſi de nullo homine predicat᷑. nec oīno de homīe predicabitur. Secundā partem minoris probat. quia color eſt in corpore. ergo eſt in aliquo corpore. conſequentia patet ex oppoſito conſequentis. quia ſi color in nullo corpore eſt color in corpore non eſt. Ex his infert ꝙ oīa alia a primis ſubſtantijs aut dicunt᷑ de primis ſubſtantijs aut ſunt in primis ſubſtantijs. Ex quo ſequitur vlterius ꝙ non exiſtentibus primis ſubſtantijs impoſſibile eſt eſſe aliquod aliorum. Probat. ꝗa omnia alia dicuntur de primis ſubſtantijs aut ſunt in ipſis. Sed non exiſtentibus primis ſubſtantijs nihil eſt eorum que de ipis dicuntur. aut in ipis ſunt. igitur. ¶ In tercia particula philoſophus comparat ꝑmas ſubſtantias ⁊ ſecundas ad inuicem ⁊ intēdit tres concluſiones. Primo comparat ſecundas ſubſtantias inter ſe. ⁊ eſt hec. Inter ſecundas ſubſtātias ſpecies eſt magis ſubſtantia quam genus. Probat philoſophꝰ duabus rationibus. Prima ratio id eſt magis ſubſtātia qđ eſt propinquiꝰ prime ſubſtantie. ſed ſpecies eſt propinquior prime ſubſtantie ꝗ̃ genus igitur eſt magis ſubſtantia ꝗ̃ genus. Minor probatur. quia nō eſt propinquiquius prime ſubſtantie quod cōuenientius reſpondetur ad interrogationem factam per quid de prima ſubſtantia. Sed ſpecies eſt huiuſmodi. Nam ſi aliquis querat quid eſt aliquis homo. conuenientius reſpondetur ꝙ eſt homo ꝗ̃ ꝙ eſt animal. cum homo ſit magis propinquus alicui homini ꝗ̃ animal. Et ſimiliter ſi aliquis querat quid eſt aliqua arbor conuenientius reſpondetur ꝙ eſt arbor ꝗ̃ ꝙ eſt planta. igitur. Secunda ratio. Sicut ſe habent prime ſubſtantie ad oīa alia ſic ſe habent ſpecies ad genera. ſed prime ſubſtantie ſunt magis ſubſtantie omnibus alijs ſubſtantijs eo ꝙ ſubſtant eis. ⁊ omnia alia dicūtur de ipſis ⁊ in eis ſunt. ergo cū ſpecies ſubſtant generi ⁊ nō ecōuerſo. ꝗa genꝰ ꝑdicat᷑ de ſpecie. nō aūt ſpecies de genere. ſequit᷑ ꝙ ſpecies eſt magis ſubſtātia ꝗ̃ genꝰ

¶Scd̃a cõcluſio. Inter ſpecies quaꝝ nulla eſt genus vna non eſt magis
ſubſtãtia q̃ꝫ alia. Probat tali ratõe. q̃a vna ſpecies nõ reſpõdet Ↄuenietiꝰ
ad interrogationẽ factã per qd̃ de p̄ma ſubſtãtia cui cõuenit q̃ꝫ alia ſpeci-
es reſpondeat ad interrogationẽ factã de p̄ma ſubſtãtia cui cõuenit. igitur
nulla ſpecies nõ eſt magis ſubſtãtia q̃ꝫ alia. Antecedẽs patet. q̃a interrogã-
do de aliq̃ hoĩe qd̃ eſt. ita cõuenient reſpõdet ꝙ eſt homo ſicut reſpondet
de aliquo equo ꝙ eſt equus ⁊ ecõtra. igit̃. ¶Tercia Ↄcluſio. Inter p̄mas
ſubſtãtias vna nõ eſt magis ſubſtãtia q̃ꝫ alia. Probatur. q̃a aliq̃s homo
nõ eſt magis ſubſtãtia q̃ꝫ aliq̃s bonus. igit̃. ¶In quarta particula decla-
rat diffinitionẽ ſecũdarũ ſubſtãtiarũ poſitã ponẽdo talẽ cõcluſionẽ ſoluꝫ
ſpecies ⁊ genera de genere ſubſtãtie dicunt̃ ſecũde ſubſtantie. ꝓbat dua-
bus ratiõibꝰ. Prima. Solũ ille dicunt̃ ſcd̃e ſubſtãtie que indicãt quãtita-
tem ſcd̃e ſubſtãtie. ⁊ p̄dicãt in qd̃ de p̄ma ſubſtãtia. ſed ſola genera ⁊ ſpe-
cies de genere ſubſtantie ſunt huiuſmodi. igit̃. Minor patet. q̃a ſi aliq̃s
aſſignauerit de aliquo hoĩe ꝙ eſt homo vel animal aſſignauerit quidita-
tem alicuius hoĩs. ⁊ familiarius ⁊ manifeſtius ꝑ hoĩem q̃ꝫ ꝑ animal. ſed
ſi aſſignauerit aliqd̃ maioris. vt albũ aut currit. aut aliqd̃ aliud p̄dicatuꝫ
accidentale extranee aſſignauit. eo ꝙ nullũ accidẽs indicat q̃ditatẽ alicuiꝰ
prime ſubſtãtie. nec pridicat̃ in qd̃ in p̄ma ſubſtãtia. Scd̃a ratio. Sicut ſe
habẽt p̄me ſubſtãtie ad oĩa alia. ita ſe habẽt genera ⁊ ſpecies p̄marũ ſub-
ſtantiaꝝ ad oĩa alia. ſcilicet ad accidentia. Sed p̄me ſubſtãtie dicunt̃ pro-
prie ⁊ maxime ſubſtãtie. q̃a ſubſtant omibus alijs. ergo genera ⁊ ſpecies
que ſunt poſt p̄mas ſubſtãtias ſubſtant om̃ibus alijs ſcilicet accidenti-
bus. ⁊ ꝑ cõſequẽs ſolũ ille dicunt̃ ſecũde ſubſtãtie. Maiorẽ ꝓbat. q̃a de ſe-
cundis ſubſtãtijs oĩa alia dicunt̃. q̃a ſicut dicimꝰ aliquẽ hoĩem eſſe gram-
maticũ. ſicut hoĩem ⁊ animal dicimus eſſe grãmaticum. ⁊ ſimiliter eſt in
alijs. ¶In ſecũda parte p̄ncipali huiꝰ capituli que incipit ibi. Cõmune
aũt eſt. philoſophus det̃minat de ꝓprietatibꝰ ſubſtãtie. Et diuidit̃ in ſex
particulas. In p̄ma particula ponit p̄mã ꝓprietatẽ ſubſtãtie dicẽs. Cõ-
mune ẽ om̃i ſubſtãtie in ſubiecto nõ eſſe. Probat duplicit̃. primo iductiu-
ue. q̃a p̄ma ſubſtãtia nõ eſt in ſubiecto. neq̃ꝫ de ſubiecto dicitur. Similit̃
ſecundarũ ſubſtãtiaꝝ nulla eſt in ſubiecto. ergo cõmune eſt om̃i ſubſtan-
tie in ſubiecto nõ eſſe. Scd̃aꝫ partẽ antecedẽtis ꝓbat q̃a homo licet dica-
tur de ſubiecto tñ in nullo ſubiecto ẽ q̇ nõ eſt aliq̃ hõ ſicut in ſubiecto. Silr̃
animal dicit̃ de ſubiecto ſcilicet de aliq̃ hoĩe ꝫ nõ ẽ in aliq̃ homĩe. ſicut in
ſubiecto. Scd̃o ꝓbat ſylogiſmo. ſicut nihil eoꝝ que ſunt in ſubiecto pre-

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

dicant̃ noĩe ratione. q̃zuis nihil prohibeat nomẽ p̃dicari. ſed ſcđe ſubſtã
tie p̃dicant̃ nomĩe ꝛ ratione. q̃a nomen ꝛ ratio hoĩs. ꝛ etiã animalis p̃di
caẗ de aliquo hoĩe. ergo ſcđe ſubſtãtie nõ ſunt in ſubiecto. Deinde oſten-
dit ꝙ hec ꝓprietas nõ cõuenit ſoli ſubſtãtie dicẽs. hoc ſcilicet non eſſe in
ſubiecto nõ eſt ꝓpriũ ſubſtantie. q̃a cõuenit etiã differentie ſubſtantiali.
Probat. q̃a bipes ꝛ greſſibile dicunt̃ de ſubiecto. ſcilicet de aliquo hoĩe ꝛ
nõ ſunt in aliquo hoĩe tanq̃ꝫ in ſubiecto. q̃a ratio differẽtie p̃dicaẗ de qua
cũq̃ꝫ ipa differẽtia p̃dicaẗ. Nã ſicut greſſibile p̃dicaẗ de hoĩe ſic etiã ratio
greſſibilis. Cõſequent̃ remouet vnũ dubium. Aliq̃s em̃ poſſet dubitare
vtrũ partes ſubſtantiarũ ſint in ſuo toto ſicut in ſubiecto. reſpõdet ꝙ nõ
dicẽs. Nõ vos cõturbant ſubſtantiarũ partes. que ita ſunt in toto qua-
ſi in ſubiecto ſint ne forte cogamur eas nõ eſſe ſubſtãtias cõfiteri. nõ em̃
dicunt̃ eſſe in ſubiecto que tanq̃ꝫ partes ſunt alicuius. q̃a ſupple aliud eſt
eſſe in aliquo tanq̃ꝫ in toto. ꝛ eſſe in eo tanq̃ꝫ in ſubiecto. vt patebit in mo
dis eſſendi in poſitis in petro hiſpano in ſumulis. ¶ In ſcđa particula
ponit ſecũdã ꝓprietatẽ ſubſtãtie dicẽs. Ineſt aũt ſecũdis ſubſtãtijs ꝛ ea-
rum differentijs vniuoce p̃dicari de primis. Probat. Quia quecũq̃ꝫ p̃di
cant̃ de indiuiduis aut ſpeciebus p̃dicant̃ vniuoce. Minorẽ ꝓbat induc-
tiue. q̃a nõ ſunt plures ſubſtãtie que p̃dicant̃ quã ſubſtãtia que eſt ſpeci
es ꝛ ſubſtãtia que eſt genus. eo ꝙ a p̃ncipali ſubſtantia nulla erit p̃dica-
tio. q̃a de nullo ſubiecto dicit̃ ſed ſpecies p̃dicaẗ de indiuiduis. ꝛ ſubſtan
tia que eſt genus p̃dicaẗ de ſpecie ꝛ indiuiduo. Et ſimilit̃ differẽtie de ſpe
ciebus ꝛ indiuiduis. igit̃. Maiorẽ ꝓbat. q̃a om̃e qđ p̃dicaẗ ſcđm nomen
ꝛ rationẽ p̃dicaẗ vniuoce. eo ꝙ vniuoca ſunt quoꝝ nomẽ eſt cõmune ꝛ
ratio earundẽ. ſed ſpecies genus differẽtie p̃dicãt de p̃mis ſcđm nomen
ꝛ rationẽ. videlicet ſpecies de indiuiduis. ꝛ genus de ſpeciebus ꝛ indiui-
duis. q̃a quecũq̃ꝫ de p̃dicato dicunt̃ eadẽ ꝛ de ſubiecto dicunt̃. ꝛ etiã diffe
rentie ſcđm nomen ꝛ rationem predicantur de indiuiduis. igit̃ In tercia
particula ponit terciã ꝓprietatẽ dicẽs ꝙ oĩs ſubſtantia videt̃ ſignificare
hoc aliq̃d. id eſt om̃e nomẽ ſignificãs ſubſtantiã videt̃ ſignificare rem in
diuiduam ꝛ vnã numero. Probat q̃a in p̃mis ſubſtãtijs hoc eſt verum
ꝛ indubitabile qđ ſignificat hoc aliq̃d. q̃a illđ qđ ſignificaẗ eſt indiuiduũ
ꝛ vnũ numero. In ſecũdis aũt ſubſtãtijs hoc videt̃ eſſe ꝓpter applicatio
nis figurã. eo ꝙ indiuiduũ vocaẗ homo vel animal. verũ tamen ſecunde
ſubſtãtie nõ ſignificãt hoc aliq̃d. ſed magis quale q̃d. eo ꝙ illud qđ ſigni-
ficaẗ nõ eſt aliq̃d vnũ ſicut eſt p̃ma ſubſtãtia. ſed dicit̃ de pluribus. ſicut

bomo ⁊ animal. Et q̄a aliq̄s poſſet querere que ſcđe ſubſtātie ſignificarēt
quale ſimplicit̄ ſicut albū. ideo ſubdit ꝙ ſcđa ſubſtātia nō ſignificat qua-
le ſimpliciter, ſicut album. nihil em̄ aliud ſignificat album ꝗ̃ qualitatem
Genus aūt ⁊ ſpecies circa ſubſtantiā primā qualitatē ſubſtātialē ſibi de-
terminānt. ꝓbat. q̄a ſignificāt qualis eſt p̄ma ſubſtātia. Et ſubdit ꝙ deter-
minatio plus eſt in genere ꝗ̃ in ſpecie. eo ꝙ dicens animal plus cōplecti
tur ꝗ̃ dicens hoiem. Et nota ꝙ determinatio tenet̄ hic paſſiue. ita ꝙ eſt
ſenſus illius ꝓpoſitionis det̄minātio plus eſt in genere ꝗ̃ in ſpecie. id eſt
genus poteſt ꝑ plura det̄minari ⁊ ſignificari ꝗ̃ ſpecies. ¶ In quarta par
ticula philoſophus ponit quartā ꝓpꝛietatē ſubſtātie dicēs ꝙ ſubſtantie
nihil eſt cōtrariū. ꝓbat inductiue. q̄a p̄me ſubſtātie nihil eſt cōtrarium.
⁊ ſcđe ſubſtātie nihil etiā eſt cōtrariū ergo ſubſtātie nihil eſt cōtrarium.
Antecedēs ꝓbat. q̄a alicubi hoi nihil ē ꝯtrariū. ſi̇r nec hoi. nec aīali. Et ſb
dit ꝙ hoc nō ē ꝓpꝛiū ſubſtātie. q̄a ꝯuenit mult̄ alijs. vt quātitati bicubi
to nihil eſt cōtrariū nec bicubito nec occubito. nec alicui talium niſi for-
te dicerent̄ multa eſſe cōtraria paucis. ſed nullū iſtoꝝ eſt cōtrarium alteri
igit̄. ¶ In q̇nta particula ponit q̇ntā ꝓpꝛietatē dicēs ꝙ ſubſtātia nō ſuſci
pit magis neq̄ minus. Et ſi obijciat̄ q̄a dictū eſt pri⁹ ꝙ vna ſubſtantia
eſt magis ſubſtātia ꝗ̃ alia. igit̄ ad hoc reſpōdet ꝙ non vult dicere ꝙ vna
ſubſtātia quantū ad actū ſubſtandi nō ſit magis ſubſtātia ꝗ̃ alia. ſ; vna
queq; ſubſtātia ſcđm id qđ eſt nō ſuſcipit magis ⁊ minus. Et ꝓbat indu
ctiue. q̄a nulla p̄ma ſubſtātia ſcđm qđ eſt ſuſcipit magis ⁊ min⁹. ſimilit̄
nulla ſcđa. igit̄. Antecedēs ꝓbat exemplarit̄. q̄a vn⁹ homo nō eſt magis
⁊ minus homo ꝗ̃ alius. nec minus ſeipſo in vno tp̄e ꝗ̃ in alio. ſicut albū
bonū ⁊ calidū que ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹. igit̄. ¶ In ſexta particula phi
loſophus det̄minat de ſexta ꝓpꝛietate ſubſtātie ⁊ dicit ꝙ maxime eſt ꝓ-
pꝛiū ſubſtātie ꝙ ſit vna ⁊ eadē numero ſcđm ſui mutationē eſſe ſuſcepti-
bile cōtrarioꝝ. ꝓbat. q̄a nihil aliud a ſubſtātia manēs vnū ⁊ idē nume
ro eſt ſuſceptibile cōtrarioꝝ. ergo ē ꝓpꝛiū ſubſtantie. Antecedēs ꝓbat in
ductiue. q̄a coloꝛ cū ſit vnū ⁊ idē numero nō eſt aliquādo albus ⁊ aliquā
do niger. nec eadē actio in numero eſt praua ⁊ aliquādo ſtudioſa ⁊ ſic de
alijs a ſubſtātia. igit̄. Qꝛ aūt cōueniat ſubſtātie declarat exēplarit̄. q̄a idē
homo in numero eſt aliquādo albus ⁊ aliquādo niger. ⁊ aliquando cali-
dus ⁊ aliquādo frigidus. ⁊ aliquādo prauus aut ſtudioſus. id eſt bonus
igit̄. ¶ Sed cōtra iſtā ꝓpꝛietatē arguit̄. q̄a oratio ⁊ opinio manens vna ⁊
eadē numero eſt ſuſceptibilis ꝯtrarioꝝ. ⁊ tamē nō ſunt ſunt ſubſtātie. igit̄

aliqd aliud a ſubſtãtia manẽs vnũ ⁊ idẽ numero eſt ſuſceptibile cõtrari-orum. Maior patet. quia illa oratio ſocrates ſedet manens vna ⁊ eadem numero ſocrate ſedente eſt vera. ⁊ eo ſurgente eſt falſa. Similiter opinio qua aliquis opinatur aliquem ſedere eo ſedente eſt vera. ⁊ eo ſurgente eſt falſa. Verum autem ⁊ falſum ſunt cõtraria. igit̃. ¶ Ad iſtã rationẽ reſpõ-det philoſophus p vnã diſtinctionẽ que eſt hec. Dupliciť aliqd poteſt ſuſcipere cõtraria. Vno modo ſcđm ſui mutationẽ. ⁊ iſto modo ſola ſb-ſtantia ſuſcipit cõtraria. Vnde cũ aliqua ſubſtãtia mutať de calido in fri-gidũ. aut de albo in nigrum. vel ex prauo in ſtudioſum ipa mutať ſcđm ſe Alio modo aliqd ſuſcipit cõtraria ſcđm mutationẽ alterius. ⁊ iſto modo oratio ⁊ opinio ſuſcipiũt ꝯtraria ſcilicet verũ vel falſum. Vnde ꝙ oratio aliqñ dicať vera ⁊ aliquãdo falſa hoc nõ eſt ꝓpter mutationẽ. ſed ꝓpť mu-tationẽ rei. id eſt totalis ſignificati ipius oratiõis. Et ſilr eſt de opinione Aliť ſoluit philoſoph⁹ illã rationẽ p negationẽ maioris dicẽs ꝙ oratio ⁊ opinio nõ ſuſcipiũt cõtraria. Et ꝓbat. qa quãdo aliqd ſuſcipit ꝯtraria ipm eſt ſubiectũ illoꝝ ⁊ patiť ab eis. ſed oratio ⁊ opinio nõ ſunt ſubiecta ꝯtrarioꝝ. nec aliqd paciũť ab eis. ꝫ fit paſſio circa rẽ ſubiectã ipſ⁹. Ratio qa ab eo ꝙ res eſt vel nõ ẽ dř o꞉o vera vel falſa. Nõ eo ꝙ ſit ſuſceptibilis cõtrarioꝝ. ⁊ ideo res eſt que ẽ capax ꝯtrarioꝝ. ⁊ nõ o꞉o vel opinio. ſubſtã-tia aũt ſuſcipit cõtraria ſcđm ſui mutationẽ vt languorẽ ⁊ ſanitatem. can-dorẽ ⁊ nigr dinẽ. ⁊ ſic de alijs. Ex quo infert ꝙ ꝓpriũ eſt ſubſtãtie cum ſit vna ⁊ eadem numero ſcđm ſui mutationẽ eſſe ſuſceptibile cõtrariorum.

Circa hũc textũ queriť p̃mo Vtrũ

diuiſio ſubſtãtie in p̃mã ⁊ ſcđam ⁊ eius ꝓprietates ſint in textu ſufficiẽter aſſignate.

Et arguiť p̃mo ꝙ nõ. Primo. qa

vel p p̃mã diuiſionẽ diuidereť ſubſtãtia que eſt genus generaliſſimuꝫ. vel aliqua ſubſtãtia cõtenta ſub ea. vel aliqua cõmunis vtriqꝫ. Nõ primum qa ſbſtãtia que eſt genus generaliſſimũ eſt ſecũda ſubſtantia. ergo nõ di-uidiť p ſcđaꝫ ſubſtantiã ⁊ p̃mã. Nec ſecundum qa nõ videť que eſſet illa ſubſtantia. quia quecũqꝫ detur vel erit p̃ma ſubſtantia vel ſecunda. Nec tercium. quia nulla eſt ſubſtantia communicabilis eis. al's pꝛeter primas ſubſtantiam ⁊ ſecundam eſſet aliqua ſubſtantia quod eſt falſum. Et con-firmatur. quia aliqua eſt ſubſtantia que neqꝫ eſt p̃ma neqꝫ ſecũda. ergo ꝫ

la diuiſio nō eſt ſufficiēs. Antecedens patet. qa eſſentia cuiuſlibet accidē tis eſt ſubſtātia. dicit eñ cōmentator qnto methaphiſice q̄ ſubſtātia dicit de illo qđ reſpōdet ad īterrogationē factā p qđ in vnaquaqꝫ earū. Secūdo qa materia forma. differētie ꝛ ꝓprie paſſiōes ſunt ſubſtantie ꝛ tamen nō ſunt pme nec secūde vt notū eſt. igit.

Secundo ſic. Secunda ſubſtantia non eſt ſubſtantia. ergo illa diuiſio nō eſt ſufficiēs. tenet cōſequentia. qa diuiſum debet pdicari de diuidētibꝫ. Antecedēs pbat. Primo quia nulla ſubſtātia eſt ſubſtātia ſecūda. ergo nulla ſecūda ſubſtātia ē ſubſtātia. Antecedēs huius patet. qa nullus homo eſt ſecūda ſubſtātia. nullꝰ bos eſt ſecūda ſubſtātia ꝛ ſic de alijs. ergo nulla ſecūda ſubſtātia eſt ſcđa ſubſtātia. tenet cōſequētia. qa quicqđ negat de qualibet ſpecie vniuerſaliter ſumpta etiā neget a genere vniuerſalit ſumpto. Scđo pbat antecedēs qa oīs ſubſtātia eſt ens p ſe. ſed ſecūda ſubſtātia nō eſt ens p ſe. cū habeat eſſe in prima. igitur.

Tercio arguit. ſubſtātia habet cōtrariū ꝛ ſuſcipit magis ꝛ minus. ꝗ nō habere cōtratriū ꝛ nō ſuſcipe magis ꝛ minꝰ nō ſunt ꝓprietates ſubſtātie. Prima pars antecedētis patet primo. qa in vno quoqꝫ genere eſt vna pma ꝯtrarietas. Scđo patet. qa ignis ꝛ aqua ſunt ꝯtraria ꝛ tamē nō ſunt ſubſtātie. Tercio qa aliqua ſubſtātia corrūpit. ergo a ſuo cōtrario corrūpit. Scđa pars antecedētis patet pmo. qa pma ſba eſt magis ſubſtātia q̄ ſecunda ſba. Scđo. qa ſcđm cōmētatorē tercio celi ꝛ mūdi forme ſubſtātiales elemētoꝝ intendūt ꝛ remittunt ꝛ tamē ſunt ſubſtātie. igit. Tercio qa ſcđm articulū pariſieñ dicere q̄ aīa xpi nō ſit pfectior aīa iude eſt error. ſed aīa xpi ꝛ aīa iude ſunt ſubſtantie. igitur.

Quarto arguit. Aliqua ſubſtātia nō eſt ſuſceptibilis ꝯtrarioꝝ. ergo nō eſt ꝓpriū ſubſtātie eſſe ſuſceptibile cōtrarioꝝ. Antecedēs pbat pmo de corpe celeſti. Scđo de ſubſtātijs ſpiritualibus. Et cōfirmat. qa aliqđ eſt ſuſceptibile. etiā ſcđm ſui mutationē qđ nō ē ſubſtātia. igit illa ꝓprietas nō ē ꝓprietas ſubſtātie. Antecedēs pbat. qa eadē ſupficies in numero eſt ſuſceptibilis albedinis ꝛ nigredinis Silr ītellectꝰ q̄ ē ī ſcđa ſpecie q̄litatꝭ cū ſit naturalis potētia ē ſuſceptiuus ſciētie ꝛ ignorātie praue diſpoſitiōis. Silr volūtas eſt ſuſceptiua bonitatis ꝛ malicie.

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

In oppoſitum arguit̄ auctoꝛitate

philoſophi in textu p̄cedent i. ¶ Pꝛo ſolutione queſtionis ⁊ declaratiōe textus pꝛecedentis mouent̄ alique difficultates.

Pꝛima difficultas Utrū numer⁹

p̄dicamentoꝝ ſit ſufficiens ſic ꝙ in eo cōtineat̄ om̄is res limitata. ⁊ vtrū pꝛedicamēta ſint termini vel res ſignificate per terminos. ¶ Pꝛo cui⁹ ſolutione ſupponit̄ p̄mo ꝙ licet eſſe decē p̄dicamēta ſit aliqualit̄ ratione demonſtrabile, tamē nec a philoſopho nec ab alio eſt ratiōe demōſtratum ſed ſicut philoſophus hoc ſupponit ita poſterioꝛes hoc ſuppoſuerunt nec aliqs niſus eſt ꝓbare illū numerū eſſe ſufficientē. Scdo ſupponitur ꝙ iſtoꝝ p̄dicamentoꝝ poſſet ſic deduci ſufficientia. Ens pꝛimo diuiditur in ens per ſe ⁊ in ens in alio. Si ens per ſe ſic eſt ſubſtantia. Si ens ī alio hoc eſt duplicit̄. qa vel abſolutū vel reſpectiuū. Si abſolutū hoc eſt dupliciter. vel p̄dicat̄ in quale de p̄ma ſubſtātia. ⁊ ſic eſt qualitas. vel in quātū ⁊ quottū ⁊ ſic eſt quantitas. Si ſit reſpectiuū hoc eſt duplicit̄. qa vel eſt reſpectus intrinſecus adueniēs vel reſpectus extrinſecus. Si p̄mū ſic eſt relatio. Si ſecundū ſic eſt triplicit̄. qa vel pertinent ad cauſalitatē. vel ad menſurā. vel ad oꝛdinē. Si ad cauſalitatē. vel ꝑtinet ad cauſalitatē actiuā. ⁊ ſic eſt actio. vel paſſiuā. ⁊ ſic eſt paſſio. Si ad menſurā hoc eſt duplicit̄. vel ꝑtinet ad menſurā quantitatis ꝑmanentis ⁊ ſic eſt vbi. aut ſucceſſiue. ⁊ ſic eſt quando. Si ad oꝛdinē hoc eſt duplicit̄. vel ad oꝛdinē partiū. ⁊ ſic eſt ſitus. vel totius ⁊ ſic eſt habitus.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ad p̄mā

partē difficultatis ꝙ numerus pꝛedicamentoꝝ eſt ſufficient̄ aſſignatus. Patet ꝑ auguſtinū. q̄ cōmendat philoſophū in aſſignatione numeri p̄dicamentoꝝ. qa nullus poſt eū potuit illū numerū diminuere aut augere igit̄. Dicit̄ ſcdo ꝙ ſub illo numero cōtinet̄ om̄is res limitata. ſic ꝙ nihil ē reperibile infra oꝛdinē entiū limitatoꝝ quin cōtineat̄ ſub aliqua cathegoria iſtoꝝ p̄dicamentoꝝ. ¶ Pꝛo ſolutione ſcde partis dicit̄ ſcd̄m aliquos ꝙ p̄dicamenta nō ſunt niſi termini mentales. vocales aut ſcripti q̄ ab inuicem diſtinguunt̄ penes diuerſos modos p̄dicandi de p̄ma ſubſtātia Patet p̄mo auctoꝛitate philoſophi q̄ diuidit terminū incōplexū in decē pꝛedicamenta dicēs. Eoꝝ que ſcd̄m nullā complexionē dicunt̄ ſingulum ſignificat ſubſtantiā. ⁊ in tercia ꝓꝛietate ſubſtantie dicit ꝙ oīs ſubſtātia

ſignificat hoc aliqd. ⁊ ſcd̃a quale qd. ſed ſignificare cõuenit terminis. ergo
cũ p̄ma ſubſtãtia ⁊ ſecũda ſunt termini. pari ratiõe oĩa alia erunt termi
ni. Scd̃a. qa eadẽ res eſt ſubſtãtia. qualitas. quãtitas. ⁊ ſic de alijs p̄dica-
mentis. ergo p̄dicamenta nõ ſunt res. tenet cõſequẽtia. qa diuiſio nõ eſſet
bona. Anteceđs ꝓbat̃. qa homo eſt ſua quantitas. ſua naturalis poten
tia. ſua paternitas. ſua actio. ⁊ ſic de alijs. ¶ Sed contra iſtã opinionẽ ar
guitur ꝓbando p̄mo ꝙ p̄dicamẽta nõ ſunt termini mẽtales ſiue ꝯcept᷒.
Primo ſic. Oĩs cõceptus mẽtis eſt qđã qualitas. ſubſtãtia que eſt gen᷒
generaliſſimũ eſt cõceptus mẽtis. ergo ſubſtãtia eſt qualitas. ꝯſequens ẽ
falſum. qa ſua cõtradictoria que eſt hec. nulla ſubſtãtia eſt qualitas eſt im
mediata vt patet p̄mo poſterioꝝ. igit̃. Scd̃o ſic. Si ſubſtãtia que eſt gen᷒
generaliſſimũ ſit cõceptus. cũ p̄dicet̃ in qd de ſocrate ſequit̃ ꝙ aliqs cõce
ptus p̄dicabit̃ in qd de ſocrate ⁊ vltra. ⁊ ꝙ qualitas p̄dicabit̃ in qd de ſo
crate. ſed iſtud eſt falſum. igit̃. ꝰ illud ex quo ſequit̃. Tercio ſic. Si p̄dicamẽ
ta ſint cõceptus ſequit̃ ꝙ iſte ſunt cõcedẽde. animal eſt cõceptus. homo ẽ
cõceptus. ſed cõſequẽs eſt falſum. igit̃. Quarto ſic. Si p̄dicamẽta oĩa eſ-
ſent cõceptus oĩa p̄dicamẽta eſſent in genere qualitatis cõſequens eſt
falſum igit̃ cõſequẽtia. patet. qa oĩs cõceptus eſt qualitas. Falſitas cõſe
quẽtis patet. qa ſi ſic qualitas eſſet ſuperius ⁊ inferius reſpectu ſui ipſius
Nã iſte cõceptus qualitatis demõſtrato cõceptu generaliſſimo in coor
dinatione qualitatis eſt cõceptus. ergo eſt qualitas. Sed nõ oĩs quali
tas. ergo iſte cõceptus qualitatis p̄dicabit̃ de ſe ⁊ de alijs. ⁊ eſt cõmunis
ad illũ ⁊ ad alios. ⁊ ꝑcõſequẽs idẽ eſt ſuperius ⁊ inferius reſpectu ſui ipi᷒
Quinto ſic. Si oĩa p̄dicamenta eſſent cõceptus qđlibet p̄dicamentum
eſſet indiuiduũ vnius p̄dicamẽti. videlicet qualitatis. ⁊ ſic eſſet cõcedẽdũ
ꝙ quãtitas eſt qualitas. quãtitas eſt in anima. ſubſtantia eſt in anima. ⁊
multa talia abſurda. Sexto ſic. accipio cõceptũ aĩalis quẽ tu ponis per ſe
in genere ſubſtantie. iſte cõceptus eſt ꝑ ſe qualitas. ergo eſt ꝑ ſe in genere
qualitatis. ergo idẽ cõceptus eſt ꝑ ſe in duobus generibus qđ eſt contra
ſcd̃am regulã antep̄dicamẽtalẽ. Septimo. Si p̄dicamẽta eſſent cõceptus
tũc vnũ genus generaliſſimũ eſſet inferius ad aliud ideo qualitas eſſet ge
nus gentraliſſimũ oĩm generũ. ⁊ ſic nõ eſſet niſi vnũ genus generaliſſimũ
qđ eſt cõtra philoſophũ. Octauo arguit̃ auctoritate anſhelmi de incar-
natione vbi ꝓbãdo ꝙ nõ ſunt t̃mini vocales. qa ip̄e vocat illos dyaleti
cos hereticos q̃ nõ ponũt vniuerſales ſubſtãtias niſi flatũ voc̃. Et de ca
ſu diaboli dicit ꝙ deus fecit oẽs naturas ſubſtãtiales ⁊ accidẽtales vni-
uerſales ⁊ idiuiduas. igit̃ p̄dicamẽta nõ ſunt ſolũ t̃mini vocales. Et q̃ ſe-

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

quit ꝙ etiã nec ſunt termini ſcripti. Dicẽdũ eſt ergo ad ſcdam partẽ diffi-
cultatis ꝙ pdicamẽta ⁊ vniuerſalit omĩa ordinabilia in pdicamẽto ſiue
directe ſiue lateralit. ſiue p ſe ſiue reductiue ſunt res p tminos ſignificate.
ſecluſo omĩ actu intellectus habẽs verũ eſſe. ⁊ ſi ſint diuerſoꝝ pdicamen
toꝝ ſunt a ſeinuicẽ eſſentialiter ⁊ realit diſtincte. Et ad illud qd adducebat
p alia opinione dicit. Ad pmũ dicit ꝙ illud nihil cõcludit cõtra ſuppo-
ſitionẽ. ſed magis pro ppoſito. Nã ſi aliqs terminus ſignificat ſubſtan
tiã. alius quãtitatẽ cũ illi termini nõ ſint ſynonimi ſignificãt diuerſas res
Dicit vltra ꝙ tercia pp. ietas ſubſtãtie ſic eſt itelligẽda. Oĩs pma ſubſtan
tia. id eſt oĩs terminus ſignificans pmã ſubſtãtiã. Ad ſcdm neget antece-
dens cum ſua probatione.

Scda difficultas. Utruz deus ſit

in aliquo iſtoꝝ dicẽ pdicamentoꝝ. Ad quã dicit vno modo ꝙ ſic. videli-
cet in pdicamento ſubſtãtie. Probat pmo auctoritatib⁹. Deinde rationi
bus. Prima auctoritas eſt boheciĳ in libro de trinitate dicentis ꝙ tm̃ in
deo manent duo genera. ſcilicet ſubſtantia ⁊ relatio. ſed hoc non eſſet ni-
ſi deus eſſet in genere. Et ſi dicat ꝙ ipẽ nõ loquit pprie de genere. Contra.
qa tũc poteſt dici ꝙ manet qualitas vel genus qualitatis qa ibi manet
ſapiẽtia. intelligere ⁊ velle. que dicunt qualitates. Scda eſt auguſtini qn-
to de trinitate dicentis ꝙ tm̃ in deo eſt ppriĳſſime actio. ſed actio eſt pdi-
camẽtũ diſtinctũ ab aliĳs. Tercia eſt cõmẽtatoris decimo methaphiſice
dicẽtis ꝙ ĩ vnoquoqꝫ genere eſt vnũ minimũ qd eſt metrũ ⁊ mẽſura oĩm
illi⁹ generis. ⁊ ſcdm ipm in genere ſubſtãtie de⁹ eſt illud minimũ. ergo de⁹
eſt in genere ſubſtãtie. Prima ratio. quãdocũqꝫ in aliq reperit ꝯcept⁹ cõ-
munis vniuoc⁹ ꝯtract⁹ p differẽtias ſpeciuocas in illo repait ratio gene-
ris. ſꝫ de⁹ eſt huiuſmodi. igit. Minor pbat. qa in deo poſſunt ꝯcipere cer
titudinalit ſubſtãtiã ⁊ dubitare vtrũ ſit finita vel ĩfinita ğ ſubſtãtia eſt qd
vniuocũ ſubſtãtie finite ⁊ ſubſtãtie infinite. Scda ratio. qñ aliqd vniuo-
cũ pdicat in qd de plurib⁹ differẽtib⁹ ſpecie illud eſt genus ad illa. vt vult
phus qrto topicoꝝ. ſꝫ ſubſtãtia pdicat de deo ⁊ creatura ſicut vniuocũ ⁊
in qd. ⁊ illa differũt ſpecie igit pma pars minoris iã pbata eſt. Secũda
pars pbat. qa ſi querat qd ẽ de⁹. aut qd ẽ hõ. ꝯuenient rñdet ꝙ eſt ſub
ſtãtia. ğ ſubſtãtia pdicat in qd de eis. Tercia ps nota ẽ. Tercia ratio. ſi de⁹
nõ eſſet i aliq pdicamẽto hoc maxime eſſet ppt ſui ſimplicitatẽ. Sed hoc
non impedit qa multa ſimplicia ſunt in predicamento. vt patet de ange
lis ⁊ accidentibus. igitur ⁊ cetera.

Quarta ratio de deo ⁊ creatura poteſt formari vnus cõceptus cõmunis ſicut de duabus creaturis ergo ille cõceptus eſt generis. tenet cõſequẽtia qꝛ ratio generis dicit tm̃ cõmunitatatẽ rationis. ⁊ nõ cõmunitatẽ ex natura rei. Aliter tamẽ dicitur ꝙ nec deus nec aliqd dictũ formaliter de deo eſt in aliquo pdicamento. pbatur pmo auctoritatibus. deinde rationibus. Prima auctoritas eſt auguſtini ſeptimo de trinitate caplo octauo dicentis Manifeſtũ eſt inqt deũ abuſiue dici ſubſtantiã. Et ratio eſt. qꝛ ſubſtãtia dicitur que ſubſtat accidẽtibus. igitur. Sed deus nullis accidẽtibus ſubſtat igitur. Scḋa eſt auicenne octauo methaphiſice caplo quarto dicentis ꝙ deus nõ eſt in genere. qꝛ genus eſt pars ſpeciei. ſed in deo nulla eſt pars cũ ſit ſimpliciter ſimplex. ⁊ etiã cũ ſit infinitus. infinitũ aũt nõ eſt pars. vt habetur in tercio phiſicoꝝ. igitur. Prima ratio. Primũ ens infinitũ nõ continet in ſe rationẽ generis. ſed deus eſt pmũ ens infinitũ. ergo deus nõ cõtinet in ſe rationẽ generis. Minor eſt nota. Maior pbatur. qꝛ ratio generis eſt a ratione differẽtie diſtincta ⁊ eſt potẽtionalis reſpectu eius. ſed hoc repugnat infinito. qꝛ in eo non eſt pars nec potentia. qꝛ tunc deeſſet ſibi aliqua pfectio qḋ eſt cõtra philoſophũ tercio phiſicoꝝ dicentẽ. Infinitũ eſt extra qḋ nihil eſt. Scḋa ratio. id qḋ eſt in aliquo pdicamento directe. vel eſt ſpecies vel indiuiduũ illius. ſed deus nec eſt ſpecies nec indiuiduũ ſubſtantie. igitur. Minor pbatur. qꝛ deus cõſtituitur immediate ſub ente per ſuũ modũ intrinſecũ. ſcilicet p infinitatẽ. ſed ille modus intrinſecus non poteſt cõtrahere ad ſpeciẽ. qꝛ tũc albedo que eſt in diuerſis gradibus eſſet diuerſa ſpecies. igitur. Tercia ratio. Id qḋ eſt neceſſe eſſe nõ habet genus Sed deus eſt neceſſe eſſe. ergo deus non habet genus. Minor eſt nota. Maior pbatur. qꝛ illius qḋ eſt neceſſe eſſe vel genus eius eſſet neceſſe eſſe. vel nõ eſſet neceſſe eſſe. Si neceſſe eſſe tunc includit actu differentiã. quia oĩe neceſſe eſt in actu vltimo. Et ſi includat differentiã tunc ſequitur ꝙ nõ eſt genus. Si nõ eſt neceſſe eſſe. ergo aliqḋ neceſſe eſſe erit conſtitutũ ex eo ꝙ nõ eſt neceſſe eſſe qḋ eſt impoſſibile. Quarta ratio. Oĩe ens in genere poteſt ſaluari eſſe in illo genere remota actuali exiſtentia. ſed impoſſibile eſt remoueri actualẽ exiſtentiã a deo. igitur deus nõ poteſt eſſe in genere. Maior patet p boheciũ ſup iſtũ librũ dicentẽ. ꝙ ens potentionale ſummitur ab eſſe eſſentie ⁊ nõ ab eſſe exiſtentie. qꝛ tunc roſa in hieme nõ eſſet in pdicamẽto cũ nõ ſit in actu. Quinta ratio. Quicqd eſt in deo eſt realiter ipe deus. ſed deus nõ eſt in genere. ergo nihil eoꝝ que ſunt in deo ſunt in genere. ¶ Ad pbationẽ alterius opinionis dicitur. Ad pmã auctoritatem

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

qa bohetius nunqꝫ dicit genera ibi manere. Unde dicit in eodē libro ꝙ
ſi qs p̄dicamēta in diuinam p̄dicationē ꝯuerterit oīa mutanẛ que muta-
ri poſſunt. ad aliqd vō omino mutaẛ ⁊ infra eſſentia cōtinet vnitatē. rela-
tio multiplicat trinitatē. Diciẛ ergo ꝙ ibi manēt duo predicamēta. id eſt
duo modi p̄dicamētales. ſcilicet reſpectiuus ⁊ abſolutus q dicunẛ ad ſe
⁊ ad aliud ab auguſtino qnto de trinitate Et illud patet per bohecīū ibi
dē ditentē. cū dicimus deū ſubſtātiā. ſed reuideamus ſcd̄m eā que ſit ſu-
pra ſubſtantiā ſic ſignificamus. Ad ſcd̄am auctoritatē diciẛ ꝙ auguſtinꝰ
loquiẛ ſcd̄m ſimilitudinē ⁊ trāſumptiue. Aliẛ poteſt dici ꝙ ꝓprie ponit
ꝓductionē cōtra illos q negabāt ꝓductionē realē in diuinis. ſed nō dicit
ꝙ illa ſit in genere vel genus. vnde in plus ſe habet ꝓductio vel actio in
generali qꝫ p̄dicamentū actiōis. Ad terciā auctoritatē diciẛ vno modo ꝙ
deus nō eſt menſura intrinſeca ſubſtātie ſed eſt menſura extrinſeca. Et li-
cet ſit menſura omniū generū. tamē immediacius diciẛ menſura ſubſtan-
tiarū qꝫ accidentiū. Aliter reſpōdet ſcotus negādo cōmentatorē dicens
ꝙ nō inſequiẛ ariſtotelē. qa ariſtoteles ibi nitiẛ oſtēdere cōtra platonē ꝙ
ydea vnius nō eſt menſura oīm. Ad p̄mā rationē diciẛ vno modo negan-
do maiorē. qa ad rationē cōtrābibilis plus requiriẛ qꝫ cōtractus cōmu-
nis vnicus cōtrahibilis ꝑ differentias. Nā reqriẛ ꝙ ille cōtractus habe-
at modū finitū ⁊ cōponibilitatē cū alio tercio. ſcilicet in ſpecie. modo ens
nō dicit cōceptū finitū. ſed dicit cōceptū preſcindentē a finito. Diciẛ vltra
per que diuidiẛ immediate ens. nō ſunt differentie ſpeciuoce. ſed ſunt mo-
di intrinſice. Ad ſcd̄am cōſimiliẛ diciẛ negādo maiorē. qa illud nō ſufficit
ad rationē generis. ſed cū hoe requiriẛ ꝙ illud ſit formaliẛ finitū. Vel aliẛ
diciẛ ꝙ ſi id ſit ratio generis. tamē oportet adhuc intelligere ex parte diffi-
niti ꝙ ſit qditas cōtrahibilis ꝑ differētias formales. ⁊ ſic id nō conuenit
enti reſpectu dei ⁊ creature. Ad ſcd̄am diciẛ ꝙ nihil eſt ꝯtentū directe ſub
generaliſſimo alicuius predicamenti quādo id ſit cōpoſitū ex pluribꝰ ex
natura rei diſtinctis. Et ſic ſimplicitas tollit aliqua eſſe in genere tñ deus
nō negaẛ eſſe in genere propter ſui ſimplicitatē. ſed ꝓpter ſui infinitatem
Poſſet tamē dici ꝙ qa nō eſt cōpoſitus ex genere ⁊ differentia. ſed eſt ſim-
plex ſimplicitate oppoſita illi cōpoſitione ideo nō poniẛ in genere. Ad q̄r-
tū diciẛ ꝙ de deo ⁊ de creatura poteſt formari vnus cōceptus cōmunis
vniuocus. ſed ille nō erit genericus. tū qa nō eſt finitus. tum qa nō eſt po-
tentionalis neqꝫ componibilis cū differentia cōtrahente. tum qa nō eſt
diuiſibilis ꝑ differētias formales. Et ad illud qd̄ diciẛ ꝙ ad rationē gene

m

ris ſufficit cōmunitas rationis. Dicit̄ ꝙ hoc eſt falſum vt alibi patebit. Ex dictis patet qualiter deus non eſt in aliquo p̄dicamēto. Ad hoc autē ꝙ aliq̄d ſit in p̄dicamento q̄nq; cōditiōes ſunt req̄ſite que poſite ſunt in ſumulis.

Tercia difficultas Utrū aliq̄s homo ſit p̄ma ſubſtātia.

Pro cuius ſolutione ſupponit̄ p̄mo ꝙ ſubſtantia accipit̄ dupliciť. Uno modo ſcd̄e intētionaliter. ⁊ tūc ſubſtantia idē eſt ꝙ q̄ditas vel eſſentia. Et iſto modo accipit philoſophus q̄nto methaphi ſice ⁊ cōmētator quādo dicūt ꝙ ſubſtātia dicit̄ de illo qđ reſpōdet̄ ad interrogationē factā per quid in vnaquaq; rerū. ⁊ hec eſt ſubſtātia cuiuſlibet rei. ⁊ ſic ſubſtātia ſignificat ſcd̄am intentionē fundatā in q̄ditate rei. cuiuſ modi eſt humanitas vel albedinitas reſpectu ſuoꝝ īdiuiduoꝝ. Alio modo accipit̄ ſubſtātia p̄mo intētionaliť. Et hoc dupliciť. Uno modo accipitur formaliter pro actu ſubſiſtandi q̄ aliqua res dicit̄ formaliť ſubſtare alicui. vel ſicut ſ̄biectū accedēti. vel ſicut ſuppoſitū nature. Et iſto modo accipit philoſophus ſubſtātiā in textu quādo dicit ꝙ p̄ma ſubſtātia eſt magis ſubſtātia q̄ȝ ſecūda. ſenſus eni̅ eſt. p̄ma ſubſtātia eſt magis ſ̄bſtantia ꝙ ſecūda. id eſt pluribꝰ ſubſtat p̄ma q̄ȝ ſcd̄a. Alio mō accipit̄ fundamentaliť pro re cui cōuenit actus ſubſiſtādi. cuiuſmodi ſunt res de p̄dicamēto ſubſtātie. Et hoc modo accipit philoſophus ſubſtantiā cum dicit in p̄ma ꝓprietate cōmun e eſt om̄i ſubſtantie ⁊c̄. ¶ Scd̄o ſupponit̄ ꝙ ſubſtātia iſto vltimo modo capta diuidit̄ in p̄mā ſubſtātiā ⁊ ſcd̄am. de qua diuiſione eſt cōtrouerſia. Nam q̄dā dicūt ꝙ eſt ſubiecti in accidētia. Patet. q̄a ſenſus diuiſionis eſt. Subſtātiarū aliq̄ p̄mo ſubſtat accidentibus. aliq̄ ſecūdo ſubſtat. Sed p̄mo ſubſtare ⁊ ſecūdo ſubſtare accidūt ſubſtantie. igiť. Alij dicūt ꝙ eſt diuiſio annalogi in annalogata. eo ꝙ ſubſtantia dicit̄ prius de p̄ma ſubſtātia q̄ȝ ſecūda. Alij dicūt ꝙ eſt diuiſio vniꝰ ſecunde intentionis in alias ſecūdas intētiōes. q̄a ſcd̄m eos iſte terminus ſubſtātia ſignificat intētionē ſecūdā fundatā in entitate q̄ditatiua directe reponibili in p̄dicamēto ſubſtātie. Sed p̄ter iſtos modos dicit̄ ꝙ eſt diuiſio fundamenti in relatiōes ratiōis. Patet. q̄a ſubſtātia nō poteſt ſignificare ſcd̄am intentionē niſi ſcd̄m modū dictū in p̄ncipio difficultatis. q̄a pari ratiōe diceret̄ ꝙ iſti termini quātitas. qualitas. ⁊ ſic de alijs ſignificarent ſecūdas intentiōes. ymmo om̄is terminus p̄me intentionis. qđ videtur eſſe incōueniēs. ſic ergo ſignificat quiditatē p̄dicamēti ſubſtātie. Sed

tunc obijcit̄ ꝙ diuiſum cōtinet̄ ſub vno mēbro ⁊ iuidentiū. qa genus generaliſſimū ſubſtātie eſt ſcđa ſubſtātia. ergo male dicit̄ ꝙ hic diuidit̄. Ad hoc dicit̄ ꝙ diuiſio illa ſic eſt intelligenda. Eoꝝ que ſunt directe in p̄dicamento vel in coordinatiōe ſubſtātie quedā ſunt p̄me ſubſtātie. ⁊ alia ſunt ſecūde ſubſtātie. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ triplicit̄ aliqua ſubſtātia poteſt dici p̄ma. Primo modo p̄mitate eſſendi. ita ꝙ eſſe ſibi conuenit ꝑ ſe. ⁊ alijs cōuenit ꝑ eā. ⁊ iſto modo deus dicit̄ p̄ma ſubſtātia de qua nō eſt hic ſermo. Secūdo modo dicit̄ p̄ma p̄mitate nature. ſicut ab eſſe vnius ad eſſe alterius nō valet cōſequentia. licet valeat ecōtra. Et iſto modo genus generaliſſimū ſubſtātie dicit̄ p̄ma ſubſtātia. Tercio aliqua ſubſtātia dicitur primitate ſubſtandi actualit̄. aut ſubſiſtendi ⁊ incōmunicabilit̄ exiſtendi Et iſto modo indiuiduū de genere ſubſtātie qđ eſt cōpletū ⁊ ꝑfectū in ſpecie dicit̄ p̄ma ſubſtātia. ¶ Duplicit̄ aūt accipit̄ p̄ma ſubſtātia. Vno modo ꝓ denomiāto. ⁊ ſic eſt res ſingularis de genere ſubſtantie. Alio modo pro formali ſignificato. ⁊ ſic eſt quedā intentio inferior ad intentionē ſingularis que nata eſt ſolū fundari in rebus ſingularibus cōpletis ⁊ perfectis in ſpecie de genere ſubſtātie. Et iſto modo accipit̄ hic. ⁊ diffinitur ſic Prima ſubſtātia eſt que ꝓprie ⁊ principalit̄ ⁊ maxime ſubſtare dicit̄. Vel ſic. Prima ſubſtantia eſt que neqꝫ eſt in ſubiecto neqꝫ de ſubiecto dicit̄. In q̇bus diffinitiōibus debet intelligi ſubſtātia. Naꝝ aūt diffinitionū declaratiōes poſite ſunt in ſumulis. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ ſecūda ſubſtātia etiā accipit̄ duplicit̄. Vno modo ꝓ denominato. ⁊ ſic iſto modo genera ⁊ ſpecies de p̄dicamēto ſubſtātie dicunt̄ ſecunde ſubſtātie. Alio modo pro formali ſignificato. ⁊ ſic eſt quedā intētio ſcđa inferior ad intentionē vniuerſalis que nata eſt ſolū fundari in generibꝰ ⁊ ſpeciebꝰ de genere ſubſtantie. Et iſto mō accipit̄ hic. Et diffinit̄ ſic. In plurali numero ſcđe ſubſtātie dicunt̄ in q̇bus ſunt p̄me ſubſtātie ⁊ haꝝ ſpecieꝝ genera. ⁊ diffiniūt̄ in plurali numero. Ad denotādū diuerſitatē ſecūdaꝝ ſubſtātiaꝝ. nā aliq̄ ſunt ſpecies. ⁊ aliqua genera. Prima aūt ſubſtātia diffinita eſt in ſingulari numero. qa oēs p̄me ſubſtātie ſunt indiuidua de genere ſubſtātie. ¶ Quinto ſupponit̄ ꝙ rationē de aliquo p̄dicari poteſt intelligi dupplicit̄. Vno modo ꝙ p̄dicet̄ de eo vt ratio: ⁊ ſic ſolū de illo p̄dicat̄ cuius eſſentiā explicat. Et ſic accipit philoſophus cū dicit in textu aliqua p̄dicari ratiōe Alio modo poteſt p̄dicari de aliquo nō vt ratio eius. ſed eo modo quo nomē predicatur. ⁊ ſic ratio predicatur de quocunqꝫ nomen predicatur. ⁊ iſto modo impoſſibile ē nomē p̄dicari de aliq̄ qn ratio ſignificata ꝑ illud nomē p̄dicet̄ de eodem.

Queſtões ĩ p̄dicamēta ariſtotelis

¶ His p̄miſſis dicit̃ p̄mo ab aliquibus ꝙ aliq̄s homo eſt p̄ma ſubſtantia. ꝓbant ꝑ philoſophũ q̄ exẽplificat de p̄ma ſubſtãtia. vt aliq̄s homo ⁊ aliq̄s equus. Et etiã ſic arguit̃. Animal p̄dicat̃ de hoīe. ergo p̄dicat̃ de aliquo hoīe. vel ergo ꝑ aliquẽ hoīem intelligit p̄mã ſubſtantiã vel ſcd̄am Nō ſcd̄am q̄a tunc ſua p̄dicatio nō eſſet ad ꝓpoſitũ. Naʒ ibi vult ꝓbare oīa alia a p̄mis ſubſtãtijs eſſe in eis aut dici de eis. ergo intelligit p̄mã Tenet cōſequẽtia. q̄a inter primã ſubſtãtiã ⁊ ſcd̄am nō eſt mediũ. Qꝫ etiã aliquis homo nō ſit ſecũda ſubſtãtia patet. q̄a ſi ſic maxime eſſet ſpecies Sed hoc nō. q̄a hec eſt vera. Nullus homo eſt ſpecies. ergo ſua cōtraria eſt falſa ſcilicet aliquis homo eſt ſpecies. ¶ Sed contra iſtud arguit̃ quadruplicit̃. Primo ſic. Illud nō eſt p̄ma ſubſtãtia qđ predicat̃ de pluribus vniuoce. Sed aliquis homo p̄dicat̃ de pluribus vniuoce igitur. Minor patet. q̄a oēs iſte ſunt vere. Socrates eſt aliq̄s homo. Plato eſt aliq̄s homo. ¶ Scd̄o ſic. Bene ſequit̃. Iſte homo currit. ergo aliquis homo currit. Sed nō ſequit̃ ecōuerſo. ergo aliq̄s homo eſt prius natura qꝫ iſte homo. ⁊ ꝑcōſequẽs nō eſt prima ſubſtãtia. ¶ Tercio ſic. Hec eſt vera. Oīs homo eſt aliquis homo. ergo aliq̄s homo nō eſt p̄ma ſubſtãtia. tenet cōſequẽtia. q̄a nulla p̄ma ſubſtãtia p̄dicat̃ de oī hoīe. Antecedens patet. tum q̄a ſua cōtradictoria eſt impoſſibilis. ſcilicet. Quidã homo nō eſt aliq̄s homo. tum q̄a quelibet ſingularis ē vera. igit̃. ¶ Quarto ſic. iſte cōtradicũt. Oīs homo currit. aliq̄s hō nō currit. ſed ſubiectũ iſti⁹. omnis homo currit nō eſt p̄ma ſubſtantia. ergo nō eſt ſubiectũ illius. aliq̄s homo nō currit. tenet cōſequẽtia. q̄a in cōtradictorijs debet eſſe idẽ ſubiectũ. Dicit̃ ſcd̄o ꝙ aliq̄s homo nō eſt prima ſubſtãtia ad hunc ſenſum. q̄a hoc cōplexũ nō ſignificat de ſignificato totale p̄mã ſubſtãtiã. ſed ſignificat aliqđ aggregatũ ex modo intelligendi terminũ cōmunẽ pro ſuppoſito det̃minato. Et tunc dicendũ eſt ꝓpt̃ exẽplũ philoſophi ꝙ iſte terminus homo de ſe eſt indifferẽs ad diuerſas ſuppoſitiões. q̄a poteſt accipi pro voce. vel pro natura. vel pro ſuppoſitis. Signa igit̃. vt oīs. aliquis ſibi addita tollunt indifferentiã ad vocẽ ⁊ ad naturã. ⁊ determinant ip̄m ad ſupponendũ pro ſuppoſitis. ⁊ adhuc in iſta ſuppoſitione eſt indifferens ad oīa ſuppoſita. Philoſophus ergo voluit exprimere primam ſubſtãtiã vt diſtinguit̃ cōtra ſcd̄am exẽplificãdo in generali dicẽs. aliquis homo. quaſi diceret q̄libet q̄ eſt iſte homo puta ſocrates. vel ille homo. puta plato eſt p̄ma ſubſtãtia Dicit̃ tercio ab aliq̄bus ꝙ ꝑ ly aliq̄s homo ſignificat p̄mã ſubſtãtiã diſtinctã. ſed indet̃minate. q̄a nō magis ſuppo-

nit ꝓ vno ſuppoſito ꝙ̃ pro alio. Sed iſtud redit in idem cũ eo qđ imme-
diate dictũ eſt. ¶ Ad argumentũ qđ fiebat in p̄mo dicto dicit̃ p̄mo ꝙ ari-
ſtotelis exẽplificauit de p̄ma ſubſtãtia quodãmodo in cõmuni ꝑ cõmu-
ne ſuppoſitũ. ꝑ cõparationẽ ad ſuppoſita. Dicit̃ ſcđo ꝙ aliquis homo ꝙ
nec eſt p̄ma ſubſtãtia nec ſcđa. ſed eſt quoddã aggregatũ ꝑ accidẽs medi-
ans accidentaliter inter ſpeciẽ ſpecialiſſimã ⁊ indiuidua. quẽadmodũ ho-
mo albus. vel diſiunctũ ex pluribus indiuiduis. ¶ Circa p̄dicta oꝛit̃ dubi-
um vtrũ ſubſtãtie immateriales cõtineant̃ ſub diuiſione ſubſtantie in pri-
mam ⁊ ſcđam. ⁊ videt̃ ꝙ non. tum q̃a ſubſtãtie immateriales nõ ſubſtãt
accidẽtibus. igit̃ nõ ſunt p̄me ſubſtantie nec ſcđe. tum q̃a ſcđm boheciũ
philoſophus relictis extremis ſcilicet materia ⁊ foꝛma ait de medio ſci-
licet de ſubſtãtia cõpoſita. ergo ſubſtãtia ſimplex ⁊ immaterialis non eſt
ſubſtantia p̄dicamentalis. tum q̃a ſubſtãtia immaterialis eſt incoꝛrupti-
bilis. ergo nõ poteſt cõtineri ſub eodẽ genere ſub quo cõtinet̃ ſubſtantia
materialis: tenet cõſequẽtia. q̃a coꝛruptibile ⁊ incoꝛruptibile plus ꝙ̃ ge-
nere differunt. vt vult philoſophus decimo methaphiſice. tũ q̃a idẽ eſſet
ſimplex ⁊ compoſitũ. qđ eſt impoſſibile. cõſequẽtia patet. q̃a qđ in ſimpli-
ci eſt ſimplex. ⁊ quod eſt in compoſito eſt cõpoſitũ Si ergo ſubſtantia ſit
genus cõtinet ſub ſe ſubſtãtias materiales ⁊ immateriales ⁊ incluſa in eis
erit ſimplex ⁊ cõpoſita. ¶ Pro ſolutione huius ſupponit̃ p̄mo ꝙ ſicut in
ſubſtantijs materialibus reperiunt̃ genera ⁊ ſpecies ⁊ indiuidua. ſic etiã
in ſubſtãtijs immaterialibus. Et ſicut ſubſtãtie materiales ſubſtant acci-
dentibus materialibus terminãdo dependẽtiã eoꝝ. ſic etiã ſubſtãtie im-
materiales ſubſtãt accidẽtib⁹ immaterialibus terminãdo dependentiam
eoꝝ. ¶ Ex quo ſequit̃ ꝙ ſubſtãtie immateriales ſunt p̄me ſubſtãtie aut ſe-
cunde ſicut ſubſtãtie materiales. patet. q̃a ad hoc ꝙ aliq̃d ſit p̄ma ſubſtã-
tia ſufficit ꝙ ꝑ ſe exiſtat ⁊ accidẽtib⁹ p̄mo ſubſtet. Et ad hoc ꝙ aliq̃d ſit ſe-
cũda ſubſtãtia ſufficit ꝙ habet eſſe ꝑ ſe ⁊ ſecũdario ſubſtat accidentibus
ſed iſta cõueniũt ſubſtãtijs immaterialibus. ¶ Ad obiectiões. Ad p̄mã
dicit̃ negando antecedẽs. Nã ſubſtat virtutibus aut vicijs. Ad ſcđam di-
citur ꝙ bohecius per extrema intelligit deũ ⁊ materiã p̄mã. ⁊ ſic ſubſtan-
tia que eſt genus generaliſſimũ dicit̃ media int̃ illa. q̃a eſt imꝑfectioꝛ deo
⁊ ꝑfectioꝛ materia pꝛima Ad terciã dicit̃ negando cõſequẽtiã. ⁊ ad ꝓbati-
onẽ dicit̃ ꝙ duplex eſt genus. qđdã eſt genus phiſicũ ⁊ eſt materia pꝛima
que eſt in potẽtia ad recipiẽdũ diuerſas foꝛmas. ⁊ de illo verũ eſt ꝙ coꝛru-
ptibile ⁊ incoꝛruptibile differunt plus ꝙ̃ genere. eo q̃a nihil eſt in in coꝛ-

ruptibili q̄d ſit in potentia ad recipiendũ formã corruptibilis. Aliud eſt
genus logycũ. ⁊ eſt q̄ditas p̄dicabilis ni q̄d de differẽtibus ſpecie. ⁊ de il-
lo negat̃ ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile differũt plus q̄ꝫ genere. Ad quar
tã dicit̃ negãdo cõſequẽtiã. Et ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ ſubſtantia que eſt ge-
nus generaliſſimũ ꝑmiſſiue eſt ſimplex ⁊ cõpoſita. q̄a ꝑmittit ſe eſſe ⁊ in
ſimplici ⁊ cõpoſito. Sed poſitiue nec eſt ſimplex nec cõpoſita. ſed abſtra
bit ab vtroqꝫ tanq̄ꝫ aliquid cõmune indifferens ab vtroqꝫ.

Quarta difficultas Utrũ cõſequẽ

tie quas philoſophus ponit ad ꝓbandũ hãc ꝓpoſitionẽ om̃ia alia a pri
mis ſubſtãtijs aut dicunt̃ de ipis aut ſunt in ipis ſint cõſequẽtie forma-
les. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponit̃ p̄mo ꝙ ex illis duabus cõſequẽtijs
nõ poteſt inferri formalit̃ iſta vniuerſalis. Om̃ia alia a p̄mis ſubſtãtijs. ⁊
ſic de alijs. niſi intelligat̃ aliqua particula ſub qua cõprehendant̃ reliqua
que dicunt̃ de p̄ma ſubſtãtia aut ſunt in p̄ma ſubſtãtia. Patet. q̄a eſt vna
inductio in qua nõ enumerãt̃ ſufficient̃ om̃iã ſingularia vniuerſalis. Sic
ergo oportet arguere. animal dicit̃ de hoĩe. ergo de aliquo hoĩe. ⁊ color eſt
in corꝑe. ergo ⁊ in aliquo corꝑe. ⁊ nihil eſt aliud a p̄ma ſubſtãtia q̄n dica
tur de ea aut ſit in ea. ergo om̃ia alia a p̄mis ſubſtantijs. ⁊c̃. ¶ Sc̄do ſup-
ponit̃ ꝙ multiplicit̃ poteſt argui a ſuperiori ad inferius affirmatiue ⁊ ſi-
ue diſtributiõe. Uno mõ diſiunctiue. ⁊ hoc modo ſub om̃i termino cõ-
muni ſupponere det̃minate licet ſubſumere om̃ia ſuppoſita eius diſiun-
ctiue. Sc̄do modo diſiunctim. videlicet quãdo terminus cõmunis ſup-
ponit cõfuſe tm̃. ⁊ iſto modo. nec p̄mo modo arguit̃ a ſuperiori ad inferi
us det̃minatũ ⁊ det̃minate ſumptũ. ſed arguit̃ ad inferius ad indet̃mina-
tũ ſuppoſitũ. Tercio arguit̃ a ſuperiori ad inferius copulatiue ⁊ ad q̄dli-
bet ſeorſum. ⁊ hoc mõ nõ cõtingit deſcẽdere ſub ſuꝑiori niſi diſtribuat̃.

His ſuppoſitis dicit̃ p̄mo ſc̄dm ali

quos ꝙ ille cõſequẽtie ſunt materiales. Patet p̄mo. q̄a nõ ſequit̃. ſpecies
dicit̃ de hoĩe. ergo dicit̃ de aliquo hoĩe cũ antecedẽs ſit verũ ⁊ cõſequẽs
falſum. ⁊ tamẽ ibi eſt. eadẽ forma. ſicut in p̄ma illaꝝ. ergo p̄ma cõſequẽtia
nõ eſt formalis. Sc̄do. q̄a nõ ſequit̃ eſſe p̄mo riſibile dicit̃ de hoĩe. ergo di
cit̃ de aliquo hoĩe. Tercio. q̄a in illis cõſequẽtijs arguit̃ ad ſuperiori ad in
feri⁹ ſine diſtributiõe ſuperioris. Sed ſic arguẽdo fit fallacia cõſequẽtis.
igit̃ ille cõſequẽtie nõ ſunt formales. Dicit̃ ſc̄do alit̃ ꝙ ille conſequẽtie ſunt
bone ⁊ formales. Primũ patet. q̄a ex oppoſito cõſequenits cuiuſlibet ta-

lis cõſequẽtie infert oppoſitũ anteceđẽtis illi⁹ cõ ſequẽtie. igr̄ quelibet ta-
lis cõſequẽtia eſt bona. Secũđũ patet. q̄a tenẽt in oĩbus terminis ſimili
forma arguẽdi retẽta. igr̄. Ad p̄mã inſtãtiã alteri⁹ dicti dicr̄ p̄mo q̄ dici
de aliquo in ꝓpoſito accipit̄ ſicut accipiebat̄ in ſecũda diuiſione anteꝑ di-
camentali. ⁊ in p̄ma regula videlicet ꝓ p̄dicari q̄ditatiue. ⁊ tũc negatur q̄
ſpecies dicat̄ de hoĩe. q̄a iſta eſt denomĩatiua. homo eſt ſpecies. Vel alr̄
dicr̄ q̄ licet dr̄ ſpecies de hoĩe accepto ſimplicr̄ ꝓ natura cõi hoĩs. ta
mẽ nõ dicr̄ de hoĩe cõi accepto ꝑſonalr̄. ⁊ ideo illa cõſequentia nõ valet.
q̄a in tali forma arguẽdi oportet ſemꝑ t̄minos ſupponere perſonaliter. ⁊
cũ dicr̄ q̄ ibi eſt eadẽ forma ſicut in p̄ma. dr̄ q̄ hoc eſt falſum. q̄a ſuppo-
ſitio tenet ſe ex parte forme ꝓpoſitiõis. ideo mutata ſuppoſitiõe t̄minorũ
que debet eſſe ꝑſonalis in ſuppoſitionẽ ſimplicẽ nõ valet eadẽ forma ar-
guẽdi. Ad ſcđam dr̄ eodẽ modo. Ad terciã dr̄ q̄ arguẽdo a ſuperiori ad in-
ferius diſiunctiue eſt bona ꝯſequẽtia. nec fit fallacia cõſequentis. Vel alr̄
dicr̄ q̄ licet arguẽdo a ſuperiori ad inferi⁹ det̄minatũ ⁊ det̄minate acce-
ptũ nõ valeat ꝯſequẽtia. tñ arguẽdo a ſuperiori ad inferi⁹ vagũ ſeu indet̄
minate acceptũ valet ꝯſequẽtia. vbi grã. q̄uis iſte cõſequẽtie nõ valeant.
aĩal dr̄ de hoĩe. ergo dr̄ de ſocrate. color ē in corꝑe. ergo ē in iſto corpore.
q̄a ibi arguit̄ ad indiuidua det̄mĩata det̄minate ſumpta. ſcilicet ſine diſiũ-
ctione. tamẽ iſte bene valẽt. aĩal dr̄ de hoĩe. ergo eſt de aliquo hoĩe. color ē
in corꝑe. ergo eſt in aliq̄ corꝑe. q̄a in ꝯſequẽtib⁹ illaꝝ ꝯſequẽtiaꝝ ſubiecta
ſupponũt ꝓ indiuiduis det̄minat̄ accept̄ indet̄minate ſcilicet ſub diſiũ
ctiõe ad alia indiuidua. Unde p̄ma ꝯſeq̄ntia tenet in v̄tute hui⁹ regule: q̄ñ
alteꝝ de altero p̄dicat̄ ⁊c̄. Que equalet huic. q̄đ ē p̄us p̄ore ē p̄us poſteri
ore. Et ſcđa ꝯſeq̄ntia tenet in v̄tute hui⁹ regule. Nihil ineſt alicui ſubiecto
ꝓ mult̄ niſi inſit alicui indet̄minate ſumpto. ¶ Alteri⁹ reſtat dubiũ vtrũ
corollariũ q̄đ ph̄s infert ex illa ꝓpoſitiõe. oĩa alia a p̄mis ſubſtãtijs. in q̄
dr̄ nõ exiſtẽtib⁹ p̄mis ſubſtãtijs impoſſibile ē aliq̄đ alioꝝ remanere ſit ve
rũ. Ad q̄đ dr̄ vno mõ q̄ illa ꝓpoſitio ē diſtinguẽda ſm̄ ſenſum cõpoſitũ ⁊
diuiſum. q̄a vel poteſt eſſe ꝓpoſitio ꝯditiõalis cui⁹ anteceđẽs ſit vna ꝓpo
ſitio de ineſſe. ⁊ ꝯſequens ſit vna ꝓpoſitio modalis de ip̄oſſibili. vt ſit ſen
ſus ſi vel dũ vel q̄a nõ exiſtũt p̄me ſb̄e ip̄oſſibile ē aliq̄đ alioꝝ remanere. ⁊
ſic illa ꝓpoſitio ē falſa q̄a anteceđẽs illi⁹ ꝯditiõalis ē mere ꝯtingẽs ⁊ oppo
ſitũ ꝯſeq̄nt̄ neceſſariũ. mõ ex ꝯtingẽti nũq̄ȝ ſequit̄ oppoſitũ neceſſariũ. ſci-
licet ip̄oſſibile. q̄a ex poſſibili nõ ſequit̄ ip̄oſſibile. Alio mõ p̄t eſſe ꝓpõ ca-
thegorica modalis in ſen ſu ꝯpoſito. cui⁹ ſubiectũ ſit ꝓnomẽ demõſtra-
tiuũ demõſtrãs vnã ꝓpoſitionẽ cathegoricã. vt ſit ſenſus. hec ꝓpõ nõ ex
iſtũt p̄me ſubſtãtie. ⁊ aliq̄đ alioꝝ ſcilicet ſecũdaꝝ ſubſtãtiaꝝ ⁊ accidentiũ
remanet eſt impoſſibilis. ⁊ ſic ip̄a ē vera. q̄a iſte due nõ poſſunt eſſe ſimul
vere prime ſubſtantie non exiſtunt ⁊ aliquid aliorum eſt.

Aliter poteſt dici ꝙ corollariũ philoſophi intelligit̃ de intētiõibus ſcdis
ꝛ hoc manifeſte eſt verũ. Nam ſcda ſubſtãtia dicit̃ relatiue ad pͥmã ſicut
dictũ eſt de aliquo ad id de quo dicit̃. ergo ſi pͥma nõ eſt. ſecũda nõ eſt. qͣ
relatiua ſunt ſimul natura. vt dicet̃ caplo de relatione. Similit̃ accidẽs di-
citur relatiue ad ſubiectũ loquẽdo de intẽtiõibus. intẽtio em̃ ſubiecti vel
fundat̃ in pͥma ſubſtãtia vel in ſecũda. ſi in pͥma. ergo deſtructa pͥma non
erit amplius ſubiectũ illius accidẽtis. Et ſi ſubiectũ nõ eſt etiã accidens
nõ eſt per illã regulã relatiua poſita ſe ponunt. ꝛ perempta ſe perimunt.
ſi intentio ſubiecti fundetur i ſcda ſubſtãtia tũc arguit̃ ſic. Deſtructa pͥma
ſubſtãtia ſecũda nõ eſt ꝑ locũ a relatiuis. ꝛ ſi ſecũda nõ eſt. ſubiectũ talis
accidentis nõ eſt. ꝛ ſi ſubiectũ nõ eſt. tale accidẽs nõ eſt. ꝑ locũ a relatiuis
Aliter adhuc poſſet dici ꝙ ꝑdictũ corollariũ eſt verũ intelligẽdo ipm̃ de
deſtructione logica que nihil aliud eſt ꝙ̃ negatio eſſe de pͥmis ſubſtãtijs
Vnde iſta cõſequẽtia eſt bona. Socrates nõ eſt. plato nõ eſt. cicero nõ eſt
ꝛ ſic de alijs primis ſubſtãtijs. ergo nihil aliorꝫ eſt ſcilicet ſecũdarũ ſub-
ſtantiarũ ꝛ accidẽtiũ. Et alit̃ adhuc poteſt exponi de eſſe exiſtẽtie vel de eſ-
ſe formali ꝛ qditatiuo. aut de eſſe cognito. Si intelligat̃ de eſſe exiſtẽtie tũc
eſt verũ. nam ſi nulla pͥma ſubſtantia exiſtit nulla ſecũda ſubſtantia exiſtit
nullũ etiã accidẽs exiſtit. Si aũt intelligat̃ de eſſe formali ꝛ qditatiuo. aut
de eſſe cognito intellect⁹ eſt falſus. Nam nõ ſequit̃. nulla pͥma ſubſtantia
cognoſcit̃ aut intelligit̃ aut eſt. ergo nulla ſcda ſubſtantia intelligit̃ vel eſt
in eſſe formali ꝛ qditatiuo aut in eſſe cognito. nulla roſa exiſtẽte adhuc ro
ſa poteſt terminare actũ intellect⁹ ꝛ roſe cõuenient̃ ꝑdicata qditatiua. igit̃

Quinta difficultas Vtrũ ſcda ſub

ſtãtia ſit ſecũda ſubſtãtia aut res extra aĩam. De qua ſunt duo modi dicen
di. Primus eſt noĩaliũ q̃ negãt naturas vniuerſales dicentes ꝙ ſcde ſub-
ſtantie nõ ſunt niſi termini vocales aut mẽtales. q̃ ideo dicunt̃ ſubſtãtie
qͣ de ipis ꝑſonalit̃ ſupponẽtib⁹ verificat̃ iſte terminus ſubſtãtia ꝑſona
liter ſupponẽs. ¶ Ex quo ſequit̃ pͥmo ꝙ ſcda ſubſtãtia nõ eſt aliqua res ex
tra aĩam diſticta a re ſingulari diſtinguẽdo rem cõtra ſignũ. patet. qͣ nul
la res eſt vniuerſalis. patet etiã. qͣ ſcd̃m philoſophũ ſeptimo mephaphi
ſice vniuerſalia nõ ſunt ſubſtãtie. genera aũt ꝛ ſpecies que re ponunt̃ in ꝑ
dicamẽto ſubſtãtie in rei veritate nõ ſunt ſubſtãtie. ſed nominant̃ ſubſtã-
tie. Scdo ſequit̃ ꝙ illi termini dicunt̃ genera aut magis communes q̃ po
ſunt̃ ſupponere pro pluribus ſubſtãtijs. ꝛ illi dicũt minus cõmunes qui

ponunt̄ ſupponere pro paucioꝛib'. Tercio ſequit̄ ꝙ diuiſio ſubſtātie in
p̄mā ⁊ ſecūdā nō eſt diuiſio alicuius rei in aliquas veras res. ſed eſt diui-
ſio termini in terminos ſupponētes ꝓ om̄ibus terminis de p̄dicamēto
ſubſtātie. Vnde hoc cōplexū p̄ma ſubſtātia eſt t̄minus ſecūde intētiōis
verificabilis de terminis ſingularibus reponibilibus in p̄dicamēto ſub-
ſtantie. Et ſic patet ꝙ ea que dicunt̄ p̄me ſubſtātie aut ſecūde nō ſunt res
extra aiam exiſtētes ſed ſunt termini ꝓ rebus ſupponentes. ¶ Secūdus
modus dicēdi eſt realiū dicentiū ꝙ ſecūde ſubſtātie nō ſunt termini. ſed
ſunt vere res ⁊ ſubſtātie cōmunes in p̄mis ſubſtātijs exiſtentes. Probat̄
multipliciṫ. Primo ſic. qa ſcd̄m philoſophū in textu ſcd̄a ſubſtātia eſt mi-
nus ſubſtantia q̄ȝ p̄ma. ⁊ inter ſecūdas ſubſtātias ſpecies eſt magis ſub
ſtantia q̄ȝ genus ſed illud qd̄ eſt magis aut minus ſubſtātia q̄ȝ aliud eſt
ſubſtātia. cū cōparatiuus p̄ſupponat ſuū poſitiuū. Et cōfirmat̄. qa ſecū-
de ſubſtātie ſubſtāt accidētib' ſecūdario. ſed null' termin' ſubſtat accidē-
tibus. cū ſubſtare nihil aliud ſit in ꝓpoſito q̄ȝ dependētiā accidētis inhe-
ſiue terminare. igiṫ nullus terminus eſt ſecūda ſubſtātia. Secūdo ſic. nul
lus terminus p̄dicat̄ in qd̄ de p̄ma ſubſtātia. ſed ſecūda ſubſtātia p̄dicat̄
in qd̄ de p̄ma. ergo ſcd̄a ſubſtātia nō eſt termin'. Maioꝛ patet. qa q̄cqd̄
p̄dicat̄ in qd̄ de aliquo eſt pars q̄ditatis eius. Minoꝛ ꝓbat̄. qa ſcd̄a ſub-
ſtātia reſpōdet ad interrogationē factā per qd̄ de p̄ma ſubſtantia. Tercio
ſcd̄m philoſophū in ſecūda diuiſione antep̄dicamētali ſecūda ſubſtātia
dr̄ de ſbiecto ⁊ nō ē i ſbiecto. ſ; oīs t̄min' ē i ſbiecto. g̊ ſcd̄a ſb̄a nō ē t̄min'
Itē ſm̄ eū deſtructis p̄mis ſubſtātijs impoſſibile eſt aliquid alioꝝ rema-
nere. ſicut deſtructis om̄ibus indiuiduis alicuius ſpeciei aut generis nō
remanet illa ſpecies aut gen'. ſed deſtructꝭ oīb' hoīb' adhuc poteſt rema-
nere iſte terminus homo. ergo iſte terminus homo nō eſt ſpecies parti-
cularium hoīm. ⁊ p̄ cōſequēs nō eſt ſecūda ſubſtātia. Quarto ſic. Deſtructo
genere deſtruit̄ ſpecies. ⁊ deſtructa ſpecie deſtruit̄ qd̄libet indiuiduū ei'.
Sed deſtructis om̄ibus terminis ſignificātibus ſecūdas ſubſtātias non
deſtruunt̄ p̄me ſubſtātie. ergo illi termini nō ſunt ſecūde ſubſtātie. Quīto
ſic ſm̄ philoſophū in multis paſſibus. vniuerſalia non ſunt ſeparata ſm̄
eſſe a ſuis ſingularibus. ſed ſi ſecūde ſubſtātie eſſent termini eſſent ſepara-
ta a ſingularibus. igiṫ nō ſunt termini. Sexto ſic. Om̄e diuiſum debet vere
p̄dicari de diuidentibus. ſed ſubſtātia diuidiṫ in primā ⁊ ſcd̄am. ergo hec
eſt vera. ſecūda ſubſtātia eſt ſubſtātia. Septimo ſic. genus vt animal di-
uiditur diuiſione per ſe in hoīem ⁊ brutū. vel ergo eſt diuiſio ſubſtantie

in ſubſtātias vel accidentis in accidētia. Si p̄mū cū nō ſit diuiſio alicuius ſubſtātie particularis ſequit̄ ꝙ eſt diuiſio alicuius ſubſtātie vniuerſalis. Nō eſt dicendū ſecūdū. qa tūc homo ⁊ brutū nō eſſent niſi accidētia. qđ eſt incōueniēs. Octauo ſic. p hāc diffinitionē animal rationale diffinit̄ aliqua ſubſtātia cōuertibilit̄ ⁊ adequate. vel ergo illa ſubſtātia eſt vniuerſalis vel ſingularis. Nō ſingularis. qa illa diffinitio nulli ſubſtātie ſingulari eſt cōuertibilis. Si vniuerſalis habet̄ intentū. Ex his poteſt patere ꝙ p̄ter ſubſtātias ſingulares ſunt ponēde ſubſtātie vniuerſales que includūt̄ quiditatiue in ipis ſubſtātijs ſingularibus. Ex quo ſequit̄ ꝙ illa que denominant̄ ꝑrime ⁊ immediate ab iſta intentiōe ſecūda ſubſtātia nō ſunt termini cōmunes in p̄dicamēto ſubſtātie reponibiles. ſed ſunt qditates cōmunes p illos t̄minos ſignificate. Sꝫ cōtra p̄dicta arguit̄ ꝙ nulla ſubſtātia eſt ſecūda ſubſtātiā ergo ſecūda ſubſtātia nō ē ſubſtātia. Ad hoc dr̄ ꝙ iſte ſimul ſtant in veritate. nulla ſubſtātia eſt ſecūda ſubſtātia. ⁊ ſubſtantia eſt ſecūda ſubſtātia. ſcđm ꝙ in p̄ma ſubiectū habet ſuppoſitionē pſonalē. ⁊ in ſecūda habet ſuppoſitionē ſimplicē. ſicut iſte conceduntur. nullus homo eſt ſpecies. ⁊ homo eſt ſpecies. Hec aūt ꝓpoſitio. ſubſtātia eſt ſecūda ſubſtātia adhuc eſt diſtinguenda. qa vel ſubiectū habet ſuppoſitionē ſimplicē generalē ſic ꝙ ſupponit ꝓ qditate generis generaliſſimi. vel habet ſuppoſitionē ſimplicē ſpecialē. ſic ꝙ ſupponit pro generibus aut ſpeciebus cōtentis ſub p̄dicamēto ſubſtātie. ⁊ vtroqꝫ modo ipa eſt vera Sed iſta ſubſtātia eſt ſpecies. que cōſimilit̄ poteſt diſtingui. ſcđm p̄mum modū eſſet falſa. ſed ſcđm ſecundū modū eſſet vera.

Sexta difficultas. Utruꝫ aliqua

ſubſtātia poſſit ſuſcipere magis ⁊ minus. ⁊ vtrū veritas ⁊ falſitas ſint aliqua accidētia realit̄ inherētia ꝓpoſitiōi vere vel ꝓpoſitioni falſe. ¶ Pro ſolutione p̄me partis ſupponit̄ p̄mo ꝙ ſuſcipere magis ⁊ minus accipitur dupliciter. Uno modo ſcđe intētionalit̄ ꝓ vt idē eſt qđ p̄dicari de aliquo vel alqbus cū his aduerbijs magis ⁊ minus. ⁊ iſto modo differētie ſubſtantiales bene ſuſcipiūt magis ⁊ minus. patet. qa poſſunt p̄dicari de ſuis inferioribus mediātibus his aduerbijs magis ad minus. vt patet dicēdo. animal eſt animaticꝰ planta. Socrates eſt rationabilior platone. Scđo modo accipit̄ ſuſcipere magis ⁊ minus p̄me intētionalit̄. ⁊ tūc dupliciter. Uno mō ſubiectiue qa videlicet recipit in ſe formā que quādoqꝫ eſt intenſior ⁊ quādoqꝫ remiſſior. Et iſto mō ois ſubſtātia poteſt ſuſcipere magis ⁊ minus. patet. qa ois ſubſtātia poteſt eſſe ſubiectum alicuius forme que

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

quãdoq̃ eſt magis intenſa ꝛ quandoq̃ minus. Alio mõ aliq̃d dicit̃ ſuſci
pere magis ꝛ min⁹ intrinſice ꝛ entitatiue. q̃a habet gradus ſcʒ quos po
teſt intẽdi ꝛ remitti. Et iſto mõ eſt dubiũ vtrũ ſubſtãtia ſuſcipiat magis ꝛ
min⁹. ¶ Scd̃o ſupponit̃ q̃ duplices ſũt gd⁹. q̃dã ſũt gd⁹ etherogenei ſiue
ſpeciei ſcd̃m q̃s attendit̃ ordo pfectiõis ꝛ inter ſpecies eiuſdem generis ꝛ
etiã int̃ ſpecies vniuerſi. ꝛ iſti gradus ſunt quedã diffe rẽtie formales ꝛ ſpe
ciuoce cõſtitutiue ſpecierũ. ꝛ iſto modo ſcd̃m iſtos gradus nõ fit ſuſcipere
magis ꝛ minus. tum q̃a oĩs ſuſceptio magis ꝛ minus fit infra eandẽ ſpeci
em dicẽte philoſopho ſeptimo phiſicorũ q̃ in ſola ſpecialiſſima fit cõpa
ratio. tum q̃a iſti gradus ſm̃ quos fit ſuſcipere magis ꝛ minus ſunt ad in
uicẽ i vno tercio vnibiles. ſed iſti gradus etherogenei nõ ſunt ad inuicẽ
vnibiles. q̃a differẽtie duarũ ſpecierũ nunq̃ cõcurrũt ad cõſtitutionẽ ter
cie ſpeciei igitur. Alij ſunt herogenei ſeu idiuiduales. ſm̃ qd̃ ſuſceptio ma
gis ꝛ minus fit. ꝛ iſto modo eſt hic ſermo de gradibus. ¶ Tercio mõ ſup
ponit̃ q̃ gradus iſto modo captus ſic diffinit̃. Gradus eſt quedã portio
pfectionalis forme extra q̃ditatẽ exiſtẽs. ipam tñ includẽs. coincidens cũ
ea in eidẽ eſſentialit̃ ꝛ realit̃ īcluſa i ꝑpoſito idiuidui vagi vage ꝛ determinati
determinate. ¶ Ex qua diffinitiõe eliciunt̃ quattuor ꝯditiões reqſite ad gra
dũ. Prima eſt q̃ gradus eſt quedã portio pfectionalis. cuius ratio eſt. q̃a
forma intenſibilis de ſe eſt illimitata. ꝛ habet quandam totalitatẽ intenſi
uam ergo habet aliquas partes illius totalitatis. gradus aũt eſt huiuſ
modi. igit̃. Secũda eſt q̃ gradus eſt extra cõceptũ q̃ditatiuũ forme ſpeci
uoce. huius ratio eſt. q̃a ſi eſſet de cõceptu q̃ditatiuo vbicũq̃ eſſet forma
ibi eſſent oẽs gradus ei⁹. Tercia q̃ gradus includit formã. huius ratio ẽ.
q̃a ratio forme ſaluat̃ in quolibet gradu. demõſtrato enĩ quolibet gradu
caloris verũ eſt dicere. hec eſt calor. Quarta q̃ gradus eſt idẽ eſſentialit̃ et
realit̃ ipi forme. ꝛ ratio huius eſt. q̃a ſi nõ. forma poſſet eſſe ſine gradu. cõ
ſequens eſt falſum. igitur.

His ſuppoſitis dicit̃ ſcd̃m intẽtio
nẽ philoſophi q̃ nulla ſubſtãtia ſuſcipit magis ꝛ minus intrinſice ſic q̃
habeat gradus indiuiduales herogeneos ad inuicẽ vnibiles vt conſtitu
ant vnũ tciũ. Probat̃ p̃mo ſic. q̃a ſi ſubſtãtia ſuſcipet magis ꝛ minus ſeq̃
ret̃ q̃ ad ipam poſſet eſſe p ſe mot⁹. ꝯſeq̃ns ẽ ꝯtra phm̃ q̃nto phiſicorũ. igi͛
Cõſeq̃ntia patet. q̃a omẽ qd̃ ſuſcipit mag̃ ꝛ min⁹ ẽ ſucceſſiue ꝛ partiabili
ter acq̃ſibile. Sʒ ad omẽ ſucceſſiue ꝛ partiabilit̃ acq̃ſibile ẽ p ſe mot⁹. vt ha
betur q̃nto phiſicorũ. igit̃.

Secūdo. qa ſi ſic ſequeret ꝙ in eadē materia eſſent ſimul ⁊ ſemel forme ſb ſtantiales diſparate. cõſequēs eſt impoſſibile. igit. Conſequētia patet. qa quādo ex aqua generat ignis in primo inſtanti in quo introducit forma ſubſtātialis ignis. vel nihil eſt forme ſubſtātialis ignis. vel aliqs gradus eius. Si ſecūdū habet idem intentū. Si primū. vel ergo in illo inſtanti ē tota forma ſubſtantialis ignis. vel adeſt aliqd eiꝰ. Si primū ergo nō eſt intenſibilis. Si ſecūdū cū illud qđ habet de ea nō ſit ſufficiens ad expellē dū totā formā aque. ſeqnit ꝙ adhuc eſt aliq pars aque. ⁊ pcõſequēs forme diſperate ſunt in eodē. Oppoſitū aūt huius dicti tenet cõmētator tercio celi ⁊ mundi vbi dicit ꝙ forme ſubſtātiales electoꝝ ſuſcipiunt magis ⁊ minus. ⁊ ad philoſophū q dicit in iſto paſſu ꝙ ſubſtātia nō ſuſcipit magis ⁊ minus reſpõdet ꝙ hoc debet intelligi de ſubſtātijs cõpletis ⁊ pfectꝭ ⁊ nō de formis diminutis. cuiuſmodi ſunt forme ſubſtātiales electorum. que mediant inter formas accidentales ⁊ formas mixtorum. ¶ Pro ſolutione ſecūde partis difficultatis dicit breuiter ꝙ veritas ⁊ falſitas ꝓpoſitionales ſunt accidētia reſpectiua que realiter inherent actu intellectus cõpoſitiuo aut diuiſiuo. Vtrū aūt ille actus ſit ipa ꝓpoſitio mentalis vł nō alias videbit. Ex quo ſequit ꝙ ꝓpoſitio vocalis ⁊ ꝓpoſitio ſcripta nō dicūtur vere vel falſe p denomiationē intrinſecā ab aliquo eis inherente. ſed ſolū p denominationē extrinſecā. ſcilicet a veritate vel falſitate que eſt formaliter ⁊ ſubiectiue in actu intellectus. ⁊ eſt illud qđ ſolet dici ab aliquibꝰ ꝙ ꝓpoſitio vocalis aut ſcripta dicit vera. qa ſubordinat vni mentali vere. ¶ Pro declaratione aūt illius ꝓpoſitiõis ab eo ꝙ res eſt vel nō eſt ⁊c̄ notatur ab aliqbus ꝙ res accipit tripliciter. Vno modo cõmuniſſime p omi ſignificabili cõplexe vel incõplexe vere vel falſe. ⁊ iſto modo capit philoſophus in illa ꝓpoſitiõe. Unde totale ſignificatū ꝓpoſitiõis qđ ſcđꝫ eos vocat ꝯplexe ſignificale dicit res. Secūdo modo capit cõmunit p omi ſignificabili incõplexe aut cõplexe vere. ⁊ ſic accipit philoſophus pmo poſteriorū. vbi dicit ꝙ nō ens nō eſt. id eſt nō cõtingit ſciri. Tercio modo accipitur ſpecialiter pro entitate exiſtente incõplexe ſignificabili. ⁊ iſto modo ſocrates exiſtens eſt res vel ens. Et iſto modo accipit auguſtinus cū dicit ꝙ omino nulla res eſt. nihil eſt. ¶ Circa pcedentē textum poſſunt moueri alique difficultates. ⁊ nominari aliqua que nominate ſunt in ſumulis.

Cõcluſio reſponſalis. Diuiſio ſub

ſtantie in pmā ⁊ ſecūdā ⁊ eius ꝓprietates ſunt in textu ſufficient aſſignate

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

Hec concluſio relinquit̄ pꝛobata ex dictis:

Ad ratiōes ante oppoſitū Ad pri

mā ꝙ hic diuidit̄ ſubſtātia accepta pꝛo oībus his que directe ponūt̄ in p̄dicamēto ſubſtātie. eo ꝙ eſt diuiſio fundamēti in relatiōes. Vel alit̄ dicit̄ ſicut dictū eſt ꝙ eſt diuiſio vniꝰ intētiōis in alias intētiōes. Ad cōfirmatiōnē dicit̄ aūt ad p̄mā ꝓbationē ꝙ licet eſſentia cuiuſlibet accidētis ſit ſbſtātia. ſumēdo ſubſtātiā pꝛo q̄ditate vel natura. nō tamē ſumēdo pꝛo ente per ſe. Ad ſcd̄am ꝓbationē dicit̄ ꝙ ſubſtātia accipit̄ duplicit̄. Vno modo generalit̄ pꝛo omī re ponibili in p̄dicamēto ſubſtātie ſiue ſit directe ſiue indirecte. ſiue per ſe. ſiue reductiue. Et iſto modo materia. foꝛma ⁊ differentie ⁊ ꝓꝓꝛia ſunt ſubſtātie. ⁊ iſto modo ſubſtātia nō diuidit̄ in p̄mā ⁊ ſecundā. Alio modo accipit̄ ſpecialit̄ ꝓ eo qd̄ eſt directe reponibile in p̄dicamēto ſubſtātie. Et iſto modo negat̄ ꝙ ille ſint ſubſtantie.

Ad ſcd̄aꝫ dicit̄ negādo antecedēs

Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ ī illa ꝯſequētia ſit fallatia figure dictiōis. nec eſt ſimile de illa inductiōe cōtra argueret̄ ſic nullꝰ homo currit. nullꝰ bos currit. ⁊ ſic de aliꝫs. ergo nullū animal currit. Ad ſcd̄am ꝓbationē dicitur negādo minorē. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ ſecūda ſubſtātia nō eſt in pꝛima ſubſtātia ſummēdo eſſe in ſicut ſummebat̄ in ſecūda diuiſiōe antep̄dicamentali. videlicet eſſe in alio ſicut accidēs in ſubiecto. ꝑ quē modum vere neget̄ eſſe per ſe de aliquo ſi ſibi conueniat.

Ad terciam dicit̄ negādo antece-

dēs ꝓ vtraqꝫ parte. Ad p̄mā ꝓbationē p̄me partis dicit̄ ꝙ contrarietas quādoqꝫ acccipit̄ cōmunit̄ ꝓ repugnātia differētiaꝝ diuiſiuarū alicuꝰ generis. ⁊ illa bene reperitur in genere ſubſtātie ⁊ quolibet alio. Aliquando v̄o ſummit̄ ſpecialit̄ ꝓ repugnātia duarū foꝛmarū actiuarū ⁊ paſſiuaruꝫ que expellūt ſe ex eodē ſubiecto. ⁊ iſto modo nō reperit̄ inter ſubſtantias. Ad ſcd̄aꝫ ꝓbationē dr̄ ꝙ ignis ⁊ aqua cōtrariat̄ ſolū ꝑ accidēs ratiōe ſuarū qualitatū. Ad terciā ꝓbationē dicit̄ ꝙ ſubſtātia coꝛrūpit̄ a ſuo contrario ꝑ accidēs. ſed nō a cōtrario ꝑ ſe vno. Vnde ſubſtātia ſcd̄m ſe nō ē coꝛruptiua alterius. ſed ſcd̄m ſuas qualitates actiuas. Ad p̄mā ꝓbationem ſecūde partis dicit̄ ꝙ licet ſubſtātia accepta ꝓ actu ſubſiſtandi ſuſcipiat magis ⁊ minꝰ. nō t̄n ſbſtātia accepta ꝓ ente ꝑ ſe cui ꝯuenit ille actus. Ad ſecūdā dicit̄ ꝙ in hoc poteſt negari cōmentatoꝛ. q̄a ip̄e dimiſit magiſtrū.

ſuū.q negauit intenſionē ⁊ remiſſionē fieri in ſubſtātijs in hoc libro. tenē-do aūt opinionē ſuā dicendū eſſet ad philoſophū ſicut dictū eſt i vltima difficultate. Ad terciā ꝓbationē dicit̄ ꝙ ꝑfectio aīe xp̄i eſt magis maior ꝑfectio aīe iude nō fuit ex aliqua pluralitate graduū ſubſtātialiū. ſed fuit ex donis gratuitis videlicet vnione ypoſtatica ex ꝑfectiſſima gratia ⁊ perfe-ctiſſimis habitibus tam intellectualibus q̄ȝ appetitiuis.

Ad quartam dicit̄ negādo antece-

dens. Et ad p̄mā ꝓbationē dicit̄ ꝙ corpus celeſte eſt ſuſceptibile luminis ⁊ opacitatis ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ ſit ſuſceptibile cōtrarioꝝ. Ad ſecun-dā ꝓbationē dicit̄ ꝙ ſubſtantie ſpirituales ſunt ſuſceptibiles bonitatis ⁊ malicie que ſunt qualitates cōtrarie Ad cōfirmationē neget̄ antecedens. ⁊ ad omnes ꝓbationes dicit̄ ꝙ illa nō recipiunt contraria tanq̄ȝ ſubiecta vltimata. ſed tanq̄ȝ ſubiecta immediata. ſubſtātia aūt ſuſcipit tanq̄ȝ ſubie-ctū vltimatū. Dicit̄ vltra ꝙ intellectus ⁊ volūtas nō ſunt qualitates. ſed ſunt realiter ſubſtantie. Sequitur quantitas.

Quantitatis aliud.

Iſtud eſt terciū capitulū. in quo philoſophus determinat de ſecūdo pre-dicamēto ſcilicet de quātitate. Et diuidit̄ in duas partes p̄ncipales. In prima det̄minat de quantitate diuiſiue. Et diuidit̄ in quattuor particulas In p̄ma ponit duas diuiſiones quantitatis. ⁊ duas ſubdiuiſiones. Pri-ma diuiſio eſt hec. Quantitatis aliud continuū. aliud diſcretū. que ſic de-bet intelligi. Generaliſſimi quantitatis aliud genus ſub eo cōtentū eſt cō-tinuum a.iud eſt diſcretū. Secunda diuiſio quantitatis. Aliud conſtat ex partibus poſitionem ad ſeinuicē habentibus. aliud autē nō habentibus poſitionem. Prima ſubdiuiſio. quantitatis diſcrete alia eſt numerus. alia eſt oratio. Secunda ſubdiuiſio. quantitatis continure q̄nq̄ȝ ſunt ſpecies q̄a alia eſt linea. alia eſt ſuperficies. alia eſt corpus. Et amplius preter hec ſunt tempus ⁊ locus. In ſecunda particula declarat iſtas ſubdiuiſiones Primo ꝓbat ꝙ numerus ſit quātitas diſcreta tali ratione. Illa quātitas cuius partes nō copulant̄ ad aliquē t̄minū cōem eſt quātitas diſcreta. Sȝ numerus eſt huiuſmodi. ergo numerus eſt quantitas diſcreta. Maiorē probat. q̄a q̄nq̄ȝ ⁊ q̄nq̄ȝ nunq̄ȝ copulant̄. ſimiliter nec tria ⁊ ſeptē. ſed ſunt

ſemꝑ ad inuicē diſcreta ⁊ ſeparata. Secundo probat de oratione cū tali ra-
tione. qꝛ illud per quod menſurat̄ ſyllaba breuis aut longa. ⁊ cuius par-
tes nō copulant̄ ad aliquē terminū cōmunē eſt quantitas diſcreta. ſꝫ ora-
tio eſt huiuſmodi. ergo oratio eſt quātitas diſcreta. Minorē probat. qꝛ
partes orationis que ſunt ſyllabe dictionis aut orationis cū voce prola-
ta. id eſt orationis vocalis nō copulant̄ ad aliquē terminū communē. ſed
vna queqꝫ eſt diuiſa ab alia. Tercio probat ꝙ linea. ſuperficies. corp⁹ ſunt
quantitates cōtinue tali ratione. qꝛ om̄is quantitas cuius partes copu-
lant̄ ad aliquē terminū cōmunē eſt quantitas cōtinua. Sed hec tria ſunt
huiuſmodi. Minor patet. qꝛ partes linee copulant̄ ad punctū. ⁊ partes
ſuperficiei ad lineā. ⁊ partes corporis ad ſuperficiē. Quarto probat ꝙ tē-
pus ſit quantitas continua. qꝛ partes eius que ſunt preteritū ⁊ futurum
copulant̄ ad preſens. id eſt ad nunc qđ eſt indiuiſibile in tempore. Quin-
to probat ꝙ locus ſit quantitas contīua. qꝛ partes loci continent ſingu-
las partes corporis. ergo partes loci copulant̄ ad eundē terminū cōmu-
nem. ad quē copulant̄ partes corporis. In tercia particula reſumit ſecū-
dam diuiſionē quantitatis. videlicet quantitatis aliud conſtat ex partib⁹
ad ſeinuicē poſitionē habentibus ⁊ alia poſitionē nō habentibus. Hāc
diuiſionē declarat. qꝛ linea. ſuperficies. corpus ⁊ locus conſtant ex parti-
bus habentibus poſitionem. Numerus vō tempus ⁊ oratio conſtant
ex partibus nō habentibus poſitionem. Primā partem probat. qꝛ om̄e
illud conſtat ex partibus habentibus poſitionem cuius ſingule partes ſi-
gnate ſunt alicubi. ⁊ cuius partes ſunt continue ⁊ permanentes. ſed linea
ſuperficies. corpus ⁊ locus ſunt huiuſmodi. nō numerus. oratio tēpus.
igit̄. Maiorem ꝓbat ꝑmo de linea. qꝛ ſingule partes line ſignate ſunt ali-
cubi. ita ꝙ poſſumus ſignare de qualibet vbi ſita ſit. Sic etiam partes li-
nee habent poſitionē. Et oſtedit̄. vbi vnaqueqꝫ pars iacet ⁊ ſimile eſt de
ſoliditate. de corpore ⁊ etiā de loco. de numero oratione ⁊ tempore. Et ꝓ-
bat quia quāuis partes temporis ⁊ numeri habent ad inuicē ordinatio-
nem quandam. eo ꝙ aliqđ temporis eſt prius ⁊ aliqđ poſterius. Simili-
ter prius numerat̄ vnū ꝙꝫ duo. ⁊ duo ꝙꝫ tres. tamen iſte partes nō habēt
poſitionē. eo ꝙ non copulantur ad inuicē. Partes vō tpis nō ſunt ꝑma-
nentes. Nec etiam partes orationis ſunt permanentes aut continue. qꝛ
qđ dictū eſt nō poteſt amplius ſummi. hoc dictuꝫ eſt quod ſemel dictū
eſt amplius reſummi non poteſt.

In quarta particula philoſophus dete̾minat de quātitate ꝑ accidēs. ⁊ intendit talē cōcluſionē. Me ſole quātitates que dicte ſunt. ſunt ꝓprie ⁊ ꝑ ſe quātitates. ſed oīa alia ab iſtis dicūt̄ quāta ꝑ accidēs. ꝓbat. q̄a illa q̄ dicūt̄ ſola quantū ꝑ habitudinē ad quātitates p̄dictas dicunt̄ quāta ꝑ accidēs Sed om̄ia alia a p̄dictis ſi dicant̄ quāta dicunt̄ ſolū quāta ꝑ habitudinē ad quātitates p̄dictas. igit̄. Minorē ꝓbat inductiue. q̄a albū qd̄ eſt quātū aliud a p̄dictis dicit̄ multū. eo ꝙ ſupficies multa ſit. ⁊ actio dicit̄ longa. eo ꝙ tempus in quo fit eſt lōgū. ⁊ ſimilit̄ motus dicit̄ multus. q̄a tempus menſurās ip̄m eſt multū. Sed nullū hoꝝ dicit̄ ꝑ ſe quātū. q̄a ſi quis aſſignat quāta ſit actio diffiniet tēpore vel aſſignabit eā animā vel huiuſmodi. ⁊ ſi q̄s aſſignet quātū ſicut albū diffiniet ſupficie. Nam quāta fuerit ſuperficies tantū albū eſſe dices. In ſecūda parte huius capituli philoſophus dete̾minat de ꝓprietatibus quātitatis. Quaꝝ p̄ma eſt. Quātitati nihil eſt cōtrariū. ⁊ hoc eſt manifeſtum in om̄ibus quātitatibus expoſitis. ¶ Sed cōtra hāc ꝓprietatē obijcit̄. q̄a multū ⁊ paucū ſunt quātitates cōtinue. ⁊ etiā magnū ⁊ paruū. ⁊ tn̄ ſunt adinuicē cōtraria. ergo quātitati eſt aliq̄d cōtrariū. hāc obiectionē ſoluit p̄mo negādo maiorē dicēs ꝙ nullū hoꝝ eſt quātitas. ſed q̄libet eſt ad aliq̄d. ꝓbat. q̄a q̄libet iſtoꝝ dicit̄ i cōparatione ad aliud. ergo q̄libet iſtoꝝ eſt ad aliq̄d. Antecedens patet primo de magno ⁊ paruo ꝙ aliq̄s mons dicit̄ paruus. ⁊ granū milij dicitur magnū ⁊ ꝙ ſit maius alio grano milij. ⁊ mons paruus. q̄a eſt alio monte minor Sed ſi magnū ⁊ paruū dicerent̄ abſolute ⁊ nō in cōparatiōe ad aliud nunq̄ mons diceret̄ paruus. nec granū milij diceret̄ magnū. Secūdo ꝓbat de multo ⁊ pauco. q̄a nos dicimus plures hoīes eſſe in vico. et paucos in ciuitate ⁊ tamē certū eſt ꝙ in ciuitate ſunt multo plures q̄ in vico. Similiter dicimus plures eſſe in domo ⁊ paucos in theatro. cū tamen ſint plures in theatro. Sed nunq̄ diceremus iſtud ſi multum ⁊ paucum dicerent̄ abſolute ⁊ nō in ꝯparatione ad aliud. ideo magnū ⁊ paruū multū ⁊ paucū dicunt̄ ad aliud. ⁊ licet bicubitū ⁊ tricubitū ſignificēt quātitatem. tamē magnū ⁊ paruū ſignificāt quantitatē. ſed magis ad aliquid eo ꝙ dicunt̄ ſolū in cōparatione ad aliud. Secūdo ſoluit p̄dictā obiectionem negando minorē dicens. ꝙ ſiue aliq̄s concedat p̄dicta eſſe quantitates ſiue nō. tamen nihil eſt eis contrariū. Probat duabus rationibꝰ. Prima ratio eſt oſtenſiua. que talis eſt. Quecūq̄ ſunt ad aliquid nō ſunt adinuicem cōtraria ſed magnū ⁊ paruū. multū ⁊ paucū ſunt huiuſmodi vt dictū eſt prius. igit̄. Secūda ratio ducit ad duo impoſſibilia. et ē hec ſi ma-

gnū ⁊ paruū. multū ⁊ paucū eſſent cōtraria ſequeret̄ pͥmo q̄ contraria eſſent ſimul in eodem. cōſequens eſt impoſſibile. Secundo ſequeret̄ q̄ idem eſſet ſibiipſi cōtrariū. Patet pͥma cōſequentia q̄ aliqͥd idem eſt magnum reſpectu vnius ⁊ paruū reſpectu alterius. igitur in aliquo eodem ſi illa ſint contraria eſſent ſimul cōtraria. ſed hoc eſt impoſſibile. q̄a ſi duo contraria poſſent ineſſe alicui eidem maxime eſſent pͥme ſubſtātie. cuꝫ ipa ſit maxime ſuſceptiua contrarioꝝ ſed hoc nō. q̄a quāuis oīs homo ſit ſuſceptiuū cōtrariorū. tamē nullus poteſt ſimul ⁊ ſemel eſſe albus ⁊ niger. aut ſanus ⁊ eger. Secūda cōſequentia patet. q̄a ſi p̄dicta ſint contraria. ⁊ idem ſit magnū ⁊ paruū tunc idem erit ſibiipſi contrariū. ¶ Contra predictam proprietatē adhuc obiicitur ſic. Locus eſt quantitas vt dictū eſt. ⁊ tamē locus ſurſum ⁊ locus deorſum contrarian̄t. vt patet per diffinitionē contrariorum. Contraria eñ ſunt que ſub eodem genere poſita ſunt ⁊ maxime a ſeinuicem diſtant. Sed locus ſurſum ⁊ locus deorſum qui eſt in medio mundi eſt huiuſmodi. igit̄. Hanc obiectionē nō ſoluit philoſophus poteſt tamen ſolui diſtinguendo de cōtrariis. Diuerſa eñ ſunt contraria Quedā ſunt contraria ſcd̄m formas. ſicut ſunt forme actiue ⁊ paſſiue ab eodē ſubiecto viciſſim ſe expellentes. ⁊ iſto modo locus ſurſum ⁊ loc⁹ deorſum nō ſunt contraria. Alia ſunt contraria ſcd̄m locum. q̄a ſcd̄m rectitudinem diſtant plurimū. vt habet̄ q̄nto phiſicoꝝ. ⁊ iſto modo locus ſurſum ⁊ locus deorſum ſunt bene contraria. nec de ipis intelligitur prima proprietas. Secunda ꝓprietas eſt nō ſuſcipere magis ⁊ minus. nulla eñ quantitas ſuſcipit magis ⁊ minus. Probat inductiue. q̄a bicubitū nō ſuſcipit magis ⁊ minus. Vnū eñ bicubitum nō eſt alio magis bicubitum nec numerus ſuſcipit magis ⁊ minus. vt patet de ternario ⁊ quinario. nihil eñ dicun̄t magis tria q̄ꝫ q̄nqꝫ. nec tria minus q̄ꝫ tria. nec vnū tempus dicit̄ magis tempus q̄ꝫ aliud. nec vna oratio dicit̄ magis oratio q̄ꝫ alia. ⁊ ſic de aliis quantitatibus. ergo quantitas nō ſuſcipit magis ⁊ min⁹. Tercia proprietas. Maxime eſt ꝓpriū quantitati ſcd̄m eam equale vel inequale dici. Q̄ꝫ autem iſta ꝓprietas conueniat quantitati probat inductiue. q̄a corp⁹ dicit̄ equale vel inequale. ⁊ numer⁹ dicit̄ equalis vel inequalis. ⁊ ſic de aliis quantitatibus. igit̄. Q̄ꝫ autem conueniat ſoli quantitati. probat. q̄a alia que nō ſunt quātitates nō dicuntur equalia vel inequalia. q̄a affectio id eſt diſpoſitio nō dicit̄ equalis vel inequalis. ſed magis ſimilis. Similiter albū nō dicit̄ equale vel inequale. ſed ſimile. igitur propriū eſt quātitati ſcd̄m eam equale vel inequale dici.

Circa hunc textū querit̄ vtrū phi-loſophus in textu ſufficienter aſſignat diuiſiones ⁊ proprietates quanti-tatis. Et arguit̄ ꝙ nō. qa omne continuū poteſt fieri diſcretum. ergo pri-ma diuiſio eſt inſufficiens. Antecedens probatur primo. qa omne conti-nuum poteſt diuidi in ſuas partes. ſed ipſo diuiſo ſue partes ſunt diſcrete. Secūdo qa om̄e diuiſibile in vnitates eſt diſcretum. Sed continuum eſt diuiſibile in vnitates. vt habet cōmentator q̄nto methaphiſice cōmento decimooctauo. igit̄. Et confirmat̄. qa continuū ⁊ diſcretū ſunt reſpectiua ergo quātitas nō bene diuidit̄ in ea. tenet cōſequētia. qa quantitas eſt qd abſolutum. ſed abſolutum nō diuidit̄ per differentias aut ſpecies reſpecti-uas. Antecedens patet. qa omne quod diuidit̄ dicit̄ continuū. dicit̄ alteri continuū. Et omne quod dicit̄ diſcretū dicit̄ ab aliquo diſcretum.

Secundo arguit̄. Nulla bona di-uiſio debet dari per aliqua nō contenta ſub diuiſo. Sed ſecunda diuiſio ⁊ etiam illa que eſt in quantitate ꝑ ſe ⁊ quantitate per accidens dantur per membra nō contenta ſub quantitate igitur non ſunt bone. Maior patet. quia diuiſum debet ſemper verificari de diuidentibus. Minor probatur tum quia poſitio eſt vnū genus generaliſſimū cōdiſtinctū quantitati. er-go nō eſt differentia quantitatis. tum qa quantitas per accidens non eſt quantitas. vt patet de albo ⁊ actione. de quibus philoſophus exemplifi-cat manifeſtum eſt ꝙ nō ſunt quantitates. igit̄

Tercio arguitur. Oratio ⁊ nume-rus non ſunt ſpecies quantitatis diſcrete. ergo ſpecies quantitatis non ſunt conuenienter aſſignate. Antecedens probat̄ ꝑmo de oratione. tū qa om̄is oratio eſt mentalis. vocalis aut ſcripta. quarum nulla eſt quātitas. tum quia omnis quantitas diſcreta menſurat ſcđm multum ⁊ paucum. ⁊ continua ſcđm breue ⁊ longum vel latum ⁊ ſtrictum. Oratio aūt men-ſurat ſcđm breue ⁊ longum. tum quia oratio nō poteſt conuenient̄ reſpō-deri ad aliquam interrogationem querentem de quantitate. Secundo ꝓ-batur de numero. Primo. quia reperitur in illis in quibus nulla eſt quan-titas. ſcilicet in angelis. igit̄ nō eſt quantitas. Secundo. qa qđ nō eſt ens nō eſt quantitas. ſed numerus nō eſt ens. ſed entia. cum ſit quedam acer-uus vnitatū. vt vult cōmētator q̄nto phiſicoꝝ. igit̄. Tercio. qa qđ fit ex nō quantitate nō eſt quantitas. ſed numer⁹ fit ex nō quantitate ſcilicet ex vni-

cũ reſolutiõe textꝰ ad itẽtionẽ ſcoti

tate. igiť nõ eſt quantitas. tenet cõſequẽtia per ſimile. et nõ ſubſtãtijs non fit ſubſtãtia. Quarto. qa numerus pãrciũ continui nõ quantitas diſcreta ꝙ ſed continua. igitur.

Quarto arguiť. Linea. ſupficies ⁊ corpus ſunt vna ⁊ eadem res. ergo nõ ſunt ſpecies ab inuicem diſtincte Antecedẽs ꝓbať. qa ſi eſſent diuerſe res ſpeciuoce diſtincte ſequeretur ꝙ aliqua eadem ſubſtãtia eſſet longa tribus longitudinibus diſparatis et lata duabus latitudinibus. Cõſequens videť impoſſibile. igiť. conſequẽtia patet. qa ſigneť aliqua ſubſtancia corporea neceſſario cõueniunt ei ille tres quantitates tunc ſic illa ſubſtãtia eſt longa longitudine linee. ⁊ lõga longitudine ſuperficiei ⁊ longa longitudine corporis. nec iſte longitudines ſunt vna. quia in ſpecie diſtinctis vnũ non eſt pars alterius. Et ſimiliter arguitur de longitudine. ſuperficiei ⁊ latitudine corporis.

Quĩto arguiť. Locus nõ eſt quãtitas diſtincta a ſuperficie. ergo male poniť hic ſpecies quantitatis. Antecedens probať. qa locus eſt ſuperficies corpis continentis. vt habetur quarto phiſicoꝝ. ⁊ ꝓpter hoc philoſophus nõ enumerauit ipm qnto methaphiſice inter ſpecies quantitatis.

Sexto arguiť. Motus eſt quantitas continua. ⁊ tamẽ nõ enumerať hic. igiť ſpecies quãtitatis nõ ſunt ſufficienter poſite. Antecedens ꝓbať per philoſophũ qnto methaphiſice. et cõmentatorem ibidẽ dicentẽ. ꝙ motus ⁊ tempus ſunt quantitates per ſe ⁊ continue.

Septimo arguitur. Quantitas ſuſcipit maius ⁊ minus. ergo etiam ſuſcipit magis ⁊ minus. tenet conſeqńtia. quia in his que ſunt mole magna id eſt maius ⁊ melius.

Octauo arguitur. Nulla relatiua ſunt propria quantitati. ſed equale ⁊ inequale ſunt relatiua ergo non ſunt propria quantitati.

In oppoſituz arguitur auctorita-

Queſtões i p̄dicamēta ariſtotelis

te philoſophi in textu. ¶ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratione textus
precedentis mouentur alique difficultates.

Prima difficultas Utrū quātitas
ſit vnū genus generaliſſimū ab aliis diſtinctū. Et videt̄ ꝙ nō. Primo. q̄a
nullū genus p̄dicat̄ denominatiue de ſuis ſpeciebus. vt habet̄ ſecūdo to
picoꝝ. A genere em̄ nulla exit p̄dicatio denomiatiua. ſed quātitas p̄dicat̄
denomiatiue de ſuis ſpeciebus. vt dicendo linea eſt quanta. ſupficies eſt
quāta. igit̄. Scd̄o q̄a in vno quoqꝫ genere eſt vnū minimū primū. quod
eſt metrum ⁊ menſura eorum que ſunt illius generis. Sed in quantitate
ſunt duo minima ſcilicet vnitas ⁊ punctus. Tercio. q̄a cuiuſlibet generis
accidētalis eſt tm̄ vnū denominatiuū ſcd̄m qd̄ predicat̄ de p̄ma ſubſtan-
tia. ſed quantitati ſunt duo denomiatiua ſcilicet quottū ⁊ quantū. igitur.
Quarto. Omne genus debet habere vnā rationē ſcd̄m quā p̄dicatur de ſu
is ſpeciebus. ſed quātitas nō habet vnā talē rationē. q̄a vel eſſet ratio mē-
ſure vel ratio diuiſibilitatis vel aliqua alia. Non primum. quia ratio mē-
ſure prius conuenit cōtinuo qꝫ diſcreto. Nec ſecundū. quia diuiſibilitas
eſt proprietas paſſionalis quo non poteſt eſſe ratio formalis alicuius ab
ſoluti. cum paſſiones ſunt reſpectiue. ſi ſit aliqua alia detur illa. ¶ Pro ſo-
lutione iſtarum rationum ⁊ difficultatis ſupponitur primo ꝙ quantum
debet accipi dupp̄liciter. Uno modo vt idem eſt qd̄ quantitate informa-
tum. Et iſto modo quantum de nullo poteſt predicari denominatiue. p̄
ter qꝫ de ſubſtantia. ¶ Ex quo ſequitur ꝙ iſte ſunt falſe. Linea eſt quanta.
Superficies eſt quanta ſummendo quantum iſto modo. Et ratio huius
eſt. quia per tales propoſitiones denotatur ꝙ quantitas adiaceat vel in-
hereat linee aut ſuperficiei tanqꝫ ſubiecto inheſionis. modo hoc eſt fal-
ſum. quia cum linea ⁊ ſuperficies ſint quantitates quātitatis non eſt quā
titas. alias procederetur in infinitum. Alio modo accipitur quantū pro
vt idem eſt qd̄ extenſum ſiue habens partes quātitatiuas extra ſeinuicem
Et hoc modo bene p̄dicatur denominatiue denominatione cōmuniter
dicta que eſt a predicato eſſentiali de linea ⁊ ſuperficie. ¶ Ex quo ſequitur
ꝙ iſte ſunt vere. Linea eſt quanta. Superficies eſt quanta ſummēdo quā
tum iſto modo. Et ratio huius eſt. quia per tales propoſitiones nihil
aliud denotatur niſi ꝙ linea eſt extenſa. vel habens partes quātitatiuas
extra ſeinuicem. Et ſimiliter de iſta. Superficies eſt quanta. Et per hoc pa-
tet ſolutio prime rationis.

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

¶ Secũdo ſupponit᷑ ꝙ hec ꝓpoſitio in vno quoqꝫ genere eſt tm̃ vnũ pri
mũ ⁊ minimũ ⁊c̃. diuerſimode a diuerſis exponit᷑. Dicunt eñ aliqui ꝙ ꝑ
illud tm̃ vnũ p̃mũ ⁊ minimũ intelligẽdũ eſt genus generaliſſimũ vniuſcu
iuſqꝫ predicamenti. id eſt vniuſcuiuſqꝫ coordinatiõis p̃dicamentalis qđ
eſt menſura coꝝ ſcđm diffinitionẽ ⁊ cognitionẽ. Nam ꝑ ipm̃ diffiniunt᷑ ⁊
cognoſcunt᷑ oĩa que ſunt ſub illo· ipm̃ aũt nõ diffinit᷑ nec cognoſcit᷑ per
ea. ſaltẽ a priori. Alij dicũt ꝙ ꝑ illud vnũ p̃mũ ⁊ minimum debet intelligi
vna ſpecies ꝑfectiſſima cõtenta ſub genere. qua qdẽ ſpecies dicit᷑ eſſe mẽ
ſura aliarũ ſpecierũ ꝑfectiõis. Nam ſcđm ꝙ alie ſpecies magis ad eã acce
dunt in perfectione ſunt perfectiores. ⁊ ſcđm ꝙ magis recedũt ab ea ſunt
imꝑfectiores. ⁊ iſto modo in genere quãtitatis eſt vnũ p̃mũ ⁊ minumũ
id eſt vna ꝑfectiſſima ⁊ ſimpliciſſima ſpecies. Sed illa nõ eſt nobis nota
vel ſi eſt nobis nota ei nõ eſt nomẽ impoſitũ. Qꝫ aũt in quolibet genere
ſit vna talis ſpecies. qa inter ſpecies eiuſdem generis eſt ordo eſſentialis.
Sed cũ in ipis nõ ſit ꝓceſſus in infinitũ deueniendũ eſt ad vnã primam
igit᷑. Alij dicunt ꝙ ꝑ genus eſt intelligendũ genus phiſicũ ⁊ nõ gen⁹ logi
cũ. ita ꝙ ſit ſenſus in vnoquoqꝫ genere phiſico eſt vna p̃ma ſpecies. ſicut
in genere coloris albedo. ⁊ in genere ſaporis dulcedo. ¶ Ex his patet qua
liter ſcđm has expoſitiones ſit reſponenddum ad ſcđam rationeꝫ. Aliter
tamẽ adhuc ſoluit᷑ dicẽdo ꝙ in genere quantitatis nõ ſunt duo ſimplicit᷑
p̃ma ⁊ minima. ſed eſt tm̃ vnũ ſcilicet vnitas ipa eñ eſt ſimpliciter prior
puncto. ⁊ ad eã reducit᷑ punctus ſicut ad ſimplicius ⁊ prius ſe. punct⁹ eñ
vltra vnitatẽ addit poſitionẽ in cõtinuo. eo ꝙ punctus eſt vnitas poſitio
nẽ habẽs. Vel adhuc aliter poteſt dici ꝙ qꝫuis in genere quãtitatis ſint
duo prima ⁊ minima. ſcilicet punctus ⁊ vnitas. tamẽ ibi eſt tm̃ vnũ pri
mũ ⁊ minimũ qđ eſt metrũ ⁊ menſura oĩm alioꝝ. Punctus eñ nõ eſt mẽ
ſura cõtinui. qa tũc aliquotiẽs ſumptus redderet cõtinuũ. ⁊ ꝑ cõſequens
cõtinuũ eſſet cõpoſitũ ex indiuiſibilibus. ſed vnitas ſiue vnum eſt mẽſura
oĩm. eo ꝙ vnũ applicatũ alicui parti cõtinui eſt menſura cõtinui. vt dicit᷑
quarto methaphiſice. ¶ Tercio ſupponit᷑ ꝙ quãtũ vt dicũt aliq̄ dupl'r ac
cipit᷑ dupliciť. Vno modo vt tantũ valet ſicut extenſum ſiue magnum. ⁊
iſto modo quantũ nõ eſt denomĩatiuũ generaliſſimi quantitatis. ſed eſt
p̄ciſe denomĩatiuũ quantitatis cõtinue. ⁊ iſto modo quantuꝫ diſtinguit᷑
cõtra quottũ. Alio modo accipit᷑ quãtũ ꝓut tantũ valet ſicut diuiſibile in
partes quãtificatiuas. vel ꝓ vt tantũ valet ſicut habẽs partes quãtificati
uas extra ſeinuicẽ. ⁊ iſto modo eſt adequatũ denomĩatiuũ generaliſſimi

quãtitatis. ⁊ ſic accipit̄ cū dicit̄. duo ſunt quãta. tria ſunt quãta ⁊ ꝑ hoc pa
tet ſolutio tercie ratiōis. Alij dicūt alit̄ ꝙ q̄uis ſcḋm reſtrictionē vſualem
hoc nomē quantū nō ſit ꝓpriū ⁊ adequatū denoīatiuū quãtitatis. tamē
ſcḋm rem eſt ſuū ꝓpriū denoīatiuū. Dicūt em̄ iſti ꝙ quãtitas ƀm vſum
loquēdi habet duo denoīatiua. ſcilicet quãtū pro quãtitate cõtinua. et
quottū pro quãtitate diſcreta. ⁊ reddūt rationē. q̄a quãdocūq3 aliq̄b⁹ du
obus eſt nomē cõmune ⁊ vni illoꝝ eſt nomē impoſitū. alteri vō nō. tunc
illud nomē cõmune ꝑ reſtrictionē vſualē attribuit̄ ei cui nō eſt nomē im
poſitū. ⁊ ſic cū quantū ſit denoīatiuū adequatum quantitatis cõtinue.
aliud denoīatiuū quãtitatis diſcrete qḋ dicit̄ quottū. ⁊ aliud denomia-
tiuū quãtitatis cõtinue cui nō eſt nomē impoſitū accipit̄ vſualit̄ preciſe
pro denoīatiuo quãtitatis continue. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ cuiuſlibet
generis generaliſſimi eſt aliqua ratio ſcḋm quã dicit̄ vniuoce de omībus
ſpeciebus cõtentis ſub eo. Ex quo ſequit̄ ꝙ quãtitatis eſt aliqua ratio. ſed
que ſit illa eſt cõtrouerſia. Dicunt em̄ aliq ꝙ ratio menſure eſt ꝓpria ratio
quãtitatis ⁊ ꝑ eã ſic diffinit̄. Quãtitas eſt ens limitatū quo aliqḋ eſt men
ſurabile vel mēſurãs. Probãt. q̄a philoſophus ꝓbat ea que hic enume-
rat eſſe ſpecies quãtitatis ꝑ rationē mēſure. vt orationē ⁊ alia. igit̄. ¶ Sed
cõtra illud obijcit̄ ꝙ ratio cuiuſlibet generis eque ꝑmo eſt in ſuis ſpecie-
bus. ſed ratio mēſure prius cõuenit quãtitati diſcrete q̄3 cõtinue. igit̄. Se-
cūdo ſic. ſi ratio mēſure eſſet ꝓpria ratio quãtitatis tūc illḋ qḋ maxime ha
beret rationē mēſure maxime eſſet quãtitas ⁊ ſpecies quãtitatis. Sed vni
tas maxime habet rationē3 menſure. vt dicit̄ decimo methaphiſice. ergo
ip̄a maxime eſſet quãtitas ⁊ ſpecies quãtitatis. qḋ eſt falſum. quia ip̄a nō
eſt in genere quãtitatis niſi reductiue. Tercio ratio mēſure cõuenit omni
generaliſſimo vt prius tactū eſt. ergo nō eſt ꝓpria ratio quantitatis. Alij
dicūt ꝙ ꝓpria ratio quãtitatis eſt diuiſibilitas in partes eiuſdē rationis
ſeu in partes quãtitatiuas. probãt ꝑ philoſophū q̄nto methaphiſice. q
dicit. Quãtū eſt qḋ eſt diuiſibile in ea que inſunt. quoꝝ ſingulū natū eſt ali
qḋ eſſe vnū ⁊ hoc aliqḋ. ſed hoc nō poteſt ſtare. tum q̄a diuiſibilitas ē paſ
ſio quãtitatis. igit̄ nō eſt ei⁹ ratio. Antecedēs ꝓbat̄. q̄a cõmunit̄ aſſignãt
quatuor paſſiões quãtitatis. ſcilicet diuiſibilitas finitū ⁊ infinitū. equale
⁊ inequale ⁊ mēſurabilitas. tū q̄a potētia ⁊ actus diuidūt oīe ens. ſed di
uiſio actualis nō eſt ratio quãtitatis. q̄a tūc oīs quãtitas eſſet ſemꝑ actu
diuiſa. igit̄. Dicit̄ ergo alit̄ ꝙ habere partes quãtitatiuas eiuſdē3 rationis
eſt ꝓpria ratio quãtitatis ꝑ quã cõtrahit̄ ens ad quãtitatē ⁊ ꝑ quã quãti-

tas diſtinguit̄ ab alijs p̄dicamētis. ſicut ſubſtātia ꝑ eſſe ꝑ ſe. ⁊ ad illā ratiōnē ſequunt̄ paſſiones prius enumerate. ⁊ ꝑ eā habēt demōſtrari de quātitate. Et his patet ſolutio quarte rationis.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo. Quātitas eſt genus generaliſſimū. patet ꝑ diffinitionē generis generaliſſimi. Et ſi dicat̄ habet aliqd ante ſe ſcilicet ſubſtātiā. igit̄. Dico ꝙ habet ſubſtātiaꝫ ante ſe tanq̄ꝫ ſubiectū. ſed nō tanq̄ꝫ p̄dicatū dictū qditatiue de ea. Et ſi dicat̄ vlteri⁹ ꝙ habet diffiniri ꝑ ſubſtātiā. qa om̄e accidēs diffinit̄ ꝑ ſuū ſubiectū. ergo habet ſubſtātiā ante ſe tanq̄ p̄dicatū qditatiuum. Dicit̄ ꝙ ipa diffinit̄ ꝑ ſubſtātiā diffinitiōe data ꝑ additamentū. ⁊ nō diffinitiōe qditatiua. partes aūt diffinitiōis date ꝑ additamētū non ſunt p̄dicata qditatiua diffiniti. Dicit̄ ſcd̄o ꝙ quātitas diſtinguit̄ ab alijs p̄dicamētis. patet. qa habet vnā ꝓpriā rationē. ⁊ vnū ꝓpriū modū p̄dicandi diſtinctū a modis p̄dicādi ⁊ ratiōibus alioꝝ p̄dicamentoꝝ. igit̄ diſtinguitur ab eis. Antecedens eſt notū ex ſupradictis.

Scd̄a difficultas Utrū numer⁹ ⁊ oratio ſint quātitates diſcrete a rebus quas mēſurāt realit̄ diſtincte. Pro cuius ſolutiōe ſupponit̄ p̄mo ꝙ oratio poteſt accipi dupliciť. Uno modo ꝓ eo qd̄ ꝑ ſe ſignificat. ⁊ ſic eſt quedā relatio rationis fundata ſuper ſigno cōplexo. ⁊ iſto modo de oratiōe fiet ſermo p̄mo periarmenias. Alio modo accipit̄ ꝓ eo qd̄ denomiat. ⁊ hoc tripliciť. Uno modo accipit̄ pro oratione mētali. ⁊ iſto modo oratio ꝑtinet ad p̄mā ſpeciē qualitatis. Secūdo accipit̄ ꝓ oratiōe ſcripta. ⁊ hoc adhuc dupliciť. Primo vel accipit̄ pro materia ex qua talis oratio ē cōpoſita. cuiuſmodi eſt incauſtū. ⁊ ſic ꝑtinet ad p̄dicamētū ſubſtātie. Vel accipit̄ ꝓ ꝓtractiōe litteraꝝ. ⁊ ſic ꝑtinet ad quartā ſpeciē qualitat̄. Tercio accipit̄ ꝓ oratiōe vocali ⁊ hoc tripliciť. Uno mō accipit̄ ꝓ ſono aut ꝓ voce ꝓlata ⁊ ſic ꝑtinet ad t̄ciā ſpeciē qualitatis. Scd̄o mō accipit̄ ꝓ actiua ꝓlatiōe ip̄i⁹ oratiōis. ⁊ ſic ꝑtinet ad genus actiōis. Tercio mō accipit̄ ꝓ diſcretiōe ſeu mēſura ſyllabaꝝ ꝓlataꝝ ſibijnuicē ſuccedētiū. ſꝫm qd̄ dicim⁹. hec ſyllaba eſt breuis. ⁊ illa lōga. ⁊ iſto mō accipit̄ hic oratio. ⁊ poteſt ſic diffiniri. Orō ē mēſura diſcreta ⁊ ſucceſſiua vocis ꝯpoſite ex partib⁹ diſcret̄ ſibijnuicē in ꝓlatiōe ſuccedētib⁹. Unde vocis ꝯpoſite ⁊ ꝓlate ſunt tres mēſure. ſcꝫ. tēpus. numer⁹ ⁊ orō. tēpus quo ad ꝓlationē. numerus quo ad partes eius diſcretas abſolute. Et oratio eſt mēſura pro vt partes eius diſcrete ſibijnuicem ſuccedunt.

¶Secūdo ſupponiẗ q̄ numerus tripliciter poteſt accipi. Uno modo p̄
numero numerato que eſt res numerata. Alio modo pro numero nume
rante que eſt aīa. ⁊ iſtis duobus modis nō accipiẗ hic. Tercio modo ac-
cipiẗ pro numero quo nos numeramus ſcilicet pro quadā quantitate di
ſcreta que cauſaẗ ex diuiſione cōtinui. Et iſto modo accipiẗ hic ⁊ diffiniẗ
ſic. Numerus eſt multitudo ex vnitatibus aggregata. ⁊ p̄ter iſtos nume-
ros adhuc eſt qdā numerus trāſcēdēs q̄ cōponiẗ ex vnitatib⁹ tranſcendē
tibus ⁊ cauſaẗ ex diuiſione entitatū. Iſte aūt poteſt reperiri in oīibus re
bus mūdi. Nā cū oīis res ſit vna vnitate entitatiua poteſt cū alia re cau
ſare binariū. ſed ille binarius nō eſt res diſtincta ab ip̄is rebus numerat̄
eo q̄ cōponiẗ ex vnitatibus que ſunt res realiter numerate.

His ſuppoſitis diciẗ p̄mo q̄ oratio
eſt quātitas diſcreta. patet p̄ philoſophū in textu. Diciẗ ſecūdo q̄ oratio
eſt a re quā menſurat realiter diſtincta. Probaẗ. q̄a quādo aliqua duo ſic
ſe habēt q̄ vno manente eodē aliud variaẗ ⁊ diuerſificaẗ illa ſunt realiẗ di-
ſtincta. ſed oratio ⁊ id qd̄ menſurat ſunt huiuſmodi. Nam menſurato ex
iſtente vno ⁊ eodē neq̄ variato oratio poteſt mutari de breuitate in lon-
gitudinē ⁊ ecōtra. igiẗ. Dicūt tamē hic aliq̄ q̄ oratio nō eſt quātitas. ⁊ p̄
bant. q̄a philoſophus enumerās q̄nto methaphiſice ſufficienter ſpecies
quantitatis nō poſuit orationē. q̄ aūt hic poſuit hoc nō eſt ſcd̄m opini-
onē p̄priā. ſed ſcd̄m opinionē famoſam tēpore ſuo Diciẗ tercio q̄ numer⁹
quantitatiuus diſtinguiẗ realiẗ a rebus numeratis. p̄baẗ multipliciter.
Primo ſic ſcd̄m philoſophū q̄nto methaphiſice bis tria nō ſunt ſex. ſed ſi
numerus eſſet realiter res numerata bis tria eſſent ſex. igiẗ. Secūdo ſic. nu
merus eſt ſenſibile p̄ ſe vt vult philoſophus ſcd̄o de aīa. ſed res numera-
te nō ſunt ſenſibilia p̄ ſe. ſed ſenſibilia p̄ accidens. ergo res numerate non
ſunt realiter numerus. Tercio ſic. illa ſunt realiter diſtincta quoꝝ vnū po-
teſt corrūpi altero nō corrupto. Sed numerus poteſt corrūpi manētib⁹
rebus numeratis. vt patet. ſi vniantẗ due magnitudines corrūpiẗ eaꝝ dua
litas. q̄a amplius nō ſunt due. ſed vna. igiẗ. Quarto ſic. Oīe accidēs realiẗ
ter diſtinguiẗ a ſuo ſubiecto. ſed numerus eſt accidēs. cū ſit ſpecies quan
titatis. ergo numerus diſtinguiẗ realiẗ a rebus numeratis. ¶Sed cōtra
iſtud dictū arguiẗ quadrupliciẗ ſcd̄m cōmentatorē q̄rto phiſicoꝝ. mens
facit numerū in ſubiecto ſeparato. ergo numerus nō eſt forma accidenta-
lis preter aīam diſtincta a reb⁹ numeratis. Secūdo ſic ſcd̄m philoſophū

quarto methaphiſice. Menſura vocū eſt vox magnitudinis magnitudo vnitatū vnitas. ſed nō numeroꝝ numerus. ſed ſi numerus eſſet res diſtincta a rebus numeratis ſicut magnitudo a re magna menſurat̄ nō videt̄ cauſa quare numerus nō eſſet menſura numeroꝝ ſicut magnitudo eſt mēſura magnitudinis. Tercio ſic. forma diſtinguit̄ ⁊ multiplicat̄ ad diſtinctionē ⁊ multiplicationē materie. ſed materia numeri que eſt res numerata nō eſt aliqđ vnū. ergo nec numerus eſt aliqđ vnū ⁊ ꝑ cōſequēs nō eſt accidens diſtinctū a rebus numeratis. Quarto ſic. Si numer⁹ diſtingueretur a rebus numeratis ſequeret̄ p̄mo ꝙ agens ꝓducens aliqđ ens produceret tot entia quot. erant in mūdo. cōſequēs eſt falſum. igit̄. Cōſequentia patet. qa vno ꝓducto ꝓducit̄ binarius. ergo in quolibet ente producunt̄ tot binarij quot prius erant entia. Secūdo ſequeret̄ ꝙ agens naturale poſſet ꝓducere formā abſolutā in quacūqꝫ diſtantia. Nam ſi agēs naturale ꝓduceret aliquā vnitatē tunc cū quocūqꝫ alio vno etiā in quantacūqꝫ diſtantia faceret binariū. Ad p̄mū iſtoꝝ dicit̄ ꝙ numerus accipit̄ dupliciter. Vno modo ꝓ quantitate diſcreta que cauſat̄ ex diuiſione continui. ⁊ ſic mens nō facit numerū. ſed numerus eſt in rebus ſecluſa mente. Alio modo accipit̄ numerus ꝓ numero tranſcendente q̄ dicit̄ numerus eſſentiarū. ⁊ tali numero numerant̄ partes exiſtentes in cōtinuo. inter q̄s nō eſt aliqs numerus p̄dicamentalis eo ꝙ nō ſunt a ſeinuicem diuiſe ⁊ diſcrete. tamē mens facit inter eas diſcretionē. dicēdo vnā nō eſſe aliā. ⁊ vnā cū alia facere multitudinē. ⁊ ſic intelligit cōmentator ꝙ mens facit numerū. id eſt diſcretionē inter ea que nō ſunt diſcreta. intellectus em̄ poteſt diuidere ea que ſunt coniuncta in re. vt habet̄ vndecimo methaphiſice. ⁊ de vno qđ eſt vnū quātitatiue poteſt ꝓprie facere multitudinē entitatiuā. Ad ſcđam dicit̄ ꝙ multiplex eſt menſura. Quedaꝫ eſt menſura ꝑfectiōis. ⁊ ſic p̄ma cauſa eſt menſura omniū q̄ ex acceſſu ⁊ receſſu ad eam cauſat̄ ꝑfectio cuiuſlibet entis. Secūda eſt menſura durationis. vt tempus. Tercia eſt mēſura p̄ciſionis. ⁊ ſic om̄is cauſa eſt menſura proprij cauſati. ⁊ ſic dicit̄ q̄nto methaphiſice ꝙ ſenſibile eſt menſura ſenſus. Quarta eſt menſura extenſionis. ⁊ iſta eſt duplex. q̄a quedā eſt adequata que adequate ſignificat quantitatem ſicut vna vlna panni. Alia eſt inadequata. que multociēs accepta ſignificat quantitatē rei. vt vlna decies capta menſurat pannū decē vlnaꝝ. Et de iſta menſura dicit philoſophus ꝙ debet eſſe minima. ſupple ad cōparationē ad menſuratū vnitas ergo eſt menſura numeroꝝ ꝑ replicationem eo ꝙ aliquotiens accepta redit numerū. tamē nō eſt mēſura adequa.

ra. qa nulli numero adequat᷑. binarius aūt bene eſt menſura alterius binarij adequata. Sed numerus nō eſt vniuerſalit᷑ menſura numeroꝝ. Et hoc voluit dicere philoſophus. Ratio aūt diuerſitatis in magnitudine ⁊ numero eſt. qa omī magnitudine data cōtingit dare minorem. ſed nō in numero. Ad terciū dicit᷑ ꝙ forma diſtinctione extrinſeca diſtinguit᷑ per materiā. ſed nō diſtinctione intrinſeca. ⁊ ſic nō oportet numerū formarū eſſe tm̄ diuerſificatū quantū eſt ſua materia. Vel alit᷑ dicit᷑ ꝙ maior eſt vera de accidētibus cōtinuis que nō habent eſſe ſimul ⁊ ſemel in diuerſis ſubiectis. nec ſcd̄m ſe totā. nec ſcd̄m ſuas partes. ſed nō eſt vera de accidentibꝰ diſcretis que ſcd̄m ſuas partes habent eſſe in diuerſis ſubiectis. Ad quartū dicit᷑ p̄mo negando p̄mā cōſequētiā. Et ad ꝓbationē dicit᷑ ꝙ licet producēs aliqꝺ cōtinuū ꝓducat tot binarios quot prius erant entia continua. tamē nō producit tot entia. ⁊ ratio eſt. qa illud ens cum entibus non quantitatis nō facit binariū quantitatiuū. licet faciat binariū tranſcendētem. q̄ nō diſtinguit᷑ a rebus numeratis. Et ſi arguat᷑ ꝙ ille binarius componatur ex vnitate q̄ntitatiua. ergo eſt q̄ntitatiuus. Dicit᷑ negādo antecedens. Nam quādo aliqꝺ quantū numerat᷑ cū nō quanto numeratio fit ꝑ vnitates trāſcēdētes. patet. qa cū t᷑minis numeralibus ſemꝑ ſubintelligitur aliqs terminꝰ trāſcēdēs. puta ens vel aliqꝺ aliud. Dicit᷑ ſcd̄o ꝙ nō eſt incōueniēs agens naturale ꝓducere formā abſolutā nō habētē cōtrariū in quacūq; diſtantia. Qꝺ patet. qa ſi diſtātia ſolis a terra eſſet maior ī decuplo q̄z ſit adhuc ſol poſſet ꝓducere lumē ſuꝑ terrā. Sed hoc eſt incōueniēs de forma abſoluta habēte cōtrariū. qꝺ contrariū impedit actionem agentis ne agat vltra certā diſtātiā. Numerus aūt eſt forma abſoluta nō habēs cōtrariū. Dicit᷑ quarto ꝙ numerus eſt quantitas diſcreta. patet ꝑ philoſophum in textu.

Tercia difficultas Utrū linea: ſuperficies ⁊ corpus ſint ſpecies quantitatis cōtinue inter ſe ⁊ a rebꝰ quas menſurāt realit᷑ diſtincte.

¶ Pro cuiꝰ ſolutiōe ſupponēdū eſt qꝺ ſit linea. qꝺ ſuꝑficies. ⁊ qꝺ corpus. ⁊ quot modis ſummit᷑ corpus habet᷑ in ſumulis. ¶ Scd̄o ſupponit᷑ ꝙ ſicut in diſcretis eſt ordo. ita ꝙ materiale vnius ſpeciei diſtincte eſt pars alteriꝰ. vtputa vnitates materiales binarij ſunt partes ternarij. ⁊ vnitates ternarij ſunt partes materiales quaternarij. et ſic cōſequent᷑ nihilominꝰ inter illos numeros eſt diſtinctio ſpecifica ſic eſt in cōtinuis ordo ꝙ materiale vnius ſpeciei eſt pars materialis alteriꝰ ſpeciei vel ſaltē terminꝰ eius. ⁊ ſic inter ipa cōtinua eſt diſtictio ſpecifica

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ in qualibet iſtaꝝ triū ſpecieꝝ ſunt quedā indiuiſibi
lia ſubiicibilia. vt in linea puncta. in ſupficie linea ⁊ in corpe ſupficies. Pro
batur dupliciť. Primo auctoritate philoſophi in textu ꝓbantis iſtas eſſe
quātitates cōtinuas ꝑ hoc ꝙ eoꝝ partes copulant̄ ad aliquē t̄minū com
munē. ſed ille t̄min⁹ cōmunis nō eſt aliqd aliud ꝗ̄ indiuiſibile exiſtens in
eis. qa terminus inquātū termin⁹ ſemꝑ eſt indiuiſibilis. Scd̄o ꝓbat̄ au
ctoritate bohecij dicentis in cōmēto ſuꝑ textū ꝑcedentē ꝙ termin⁹ eſt qd
tam permiſſiuū ꝙ in partes ſecari nō poteſt. ⁊ ad qd̄ copulant̄ partes li
nee. ¶ Ex quo ſequit̄ ꝙ indiuiſibilia nō ſunt pura ymaginaria ſicut dicunt
nominales. ſed ſunt vere entitates poſitiue. alias eis nō cōueniret copu
lare aut t̄minare iſtas quātitates. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ iſta indiuiſibilia
adhuc ſunt duplicia. q̄ qdē ſunt cōtinuitia parciū adinuicē. ⁊ iſta ſolent
vocari indiuiſibilia in potētia. qd̄ debet intelligi de potētia ꝓut opponit̄
actui t̄minandi. ⁊ nō ꝓut opponit̄ actui eſſendi qa ipa actualiť exiſtūt vt
ſunt infinita. Alia ſunt indiuiſibilia t̄minatiua. ⁊ iſta ſolent vocari indiuiſi
bilia in actu. eo ꝙ actu eis cōuenit actus t̄minādi. ⁊ iſta ſunt ſemꝑ finita.
Ex quo ſequit̄ ꝙ in linea ſunt duplicia puncta. ſcilicet puncta cōtinuitiua
que ſunt vbiqꝫ in in tota linea. ⁊ puncta det̄minatiua. que tm̄ ſunt duo. ni
ſi forte linea eſſet circularis. qa tūc ſolū eius eſſent pūcta cōtinuitiua. ⁊ ꝓ
pter hoc ipa dr̄ infinita ꝑuatiue. Et cōſimiliť dicēdū ꝙ in ſupficie ſunt du
plices linee. ſcilicet cōtinuatiue ⁊ t̄minatiue. Et incorporee duplices ſupfi
cies cōtinuatiue videlicet ⁊ t̄minatiue. Cōueniūt aūt ⁊ differūt iſta indiui
ſibilia pūctus. linea ⁊ ſupficies. Et pmo cōueniūt. qa qd̄libet eoꝝ eſt indi
uiſibile diuiſione qua diuidit̄ id cui⁹ eſt t̄min⁹. vt pūctus eſt indiuiſibilis
diuiſiōe qua diuidit̄ linea ſcꝫ ſcd̄m lōgitudinē. Et linea eſt diuiſibilis diui
ſione qua diuidit̄ ſupficies vt ſupficies ē ſcꝫ ſm̄ latitudinē. Et ſupficies ē
indiuiſibilis diuiſiōe qua diuidit̄ corp⁹. vt corp⁹ ſcꝫ ſm̄ ꝓfunditatē. Cōue
niūt vlteri⁹. qa ſicut pūctu addit⁹ pūcto nō facit lōgi⁹ aut mai⁹. ſic linea ad
dita linee nō facit latius. nec ſupficies addita ſupficiei facit ꝓfundi⁹. ⁊ ra
tio iſtoꝝ ē. qa indiuiſibile eā parte qua ē indiuiſibile additū idiuiſibili nō
nō facit mai⁹. licet bene faciat plus. ſed oīa iſta ſunt indiuiſibilia. igiť. Sed
differūt qa pūct⁹ eſt ſimpliciť indiuiſibilis. ꝫ linea ⁊ ſupficies nō ſunt ſim
pliciť indiuiſibiles. ¶ Sed ↄtra ꝑdicta obiicit̄. Si eſſent talia indiuiſibilia
in reꝝ natura vel eſſent ſb̄e vel accidētia. nō ſb̄a. qa ponūt̄ eſſe quantitates
nec accidētia. tū qa oē accidēs eſt i ſbiecto ſibi adeq̄to. Sed iſta indiuiſibi
non ſunt in ſubiecto eis adequato. quia vel eſſent in ſubſtantia corporea
diuiſibili. vel in ſubſtantia corporea indiuiſibili.

Non in ſubſtātia diuiſibili.q̄a tunc haberent partē ⁊ partē.⁊ ſic nō eſſent
indiuiſibilia.nec in ſubſtātia corꝑorea indiuiſibili. q̄a nulla eſt talis.tum
oīs ſubſtātia corꝑorea ſit quāta.⁊ oīe quantū ſit diuiſibile. Tum quia
oīe accidēs denoīat aliqđ ſubiectū.ſed nihil denoīat̄ punctale. ergo
ſaltē punctus nō eſt aliqđ accidens exiſtens in linea diſtinctuꝫ a linea.Ad
iſtud reſpōdet̄ ꝙ iſta indiuiſibilia nō ſunt ſubſtātie.ſed diſtinguunt̄ realit̄
a ſubſtantia.alias rediret opinio platonis ponentis corꝑa cōponi ex ſu
perficiebus.qđ reprobat philoſophus in multis locis. Dicit̄ vltra ꝙ iſta
indiuiſibilia ſunt accidentia.nec oportet ꝙ ſint in ſubiecto ſibi adequato
Sed ſufficit ꝙ ſint in eodē ſubiecto in quo ſunt quātitates quarū ſunt ter
mini.vt pūctus eſt ſubiectiue in ſubſtantia in qua eſt linea cuius eſt t'mi
nus.nec oportet ip̄am ſubſtantiā denoīari punctualē a puncto.eo ꝙ
nullū accidēs habet denoīare ſubſtātiā niſi ſcđm ſe ſit ſufficiens inhere
re illi.⁊ habere ꝓpꝛiū modū p̄dicādi de ea.ſic nō eſt de puncto.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ linea:
ſuperficies ⁊ corpus ſunt quantitates ⁊ cōtinue. Prima pars patet quia
eis cōuenit ratio quantitatis ⁊ modus p̄dicandi eius.Secunda pars pa
tet.q̄a partes earū copulant̄ ad aliquē terminū cōmunē.Dicit̄ ſecundo ꝙ
inter ſe realiter diſtinguunt̄. Probat̄ p̄mo ſic.q̄a poſſunt a ſeinuicē ſepara
ri igit̄ diſtinguunt̄ realit̄.Anteceđs patet.q̄a linea cū ſit prior naturalit̄
alijs ⁊ ſpeciuoce diſtincta ab eis non videtur aliqua implicatio quin poſ
ſit eſſe ſine eis.Secūdo.q̄a diſtinguunt̄ eſſentialit̄.ergo diſtinguunt̄ realit̄
Cōſequētia eſt nota ex p̄miſſis.Antecedēs patet.q̄a quecūqꝫ diſtinguūt̄
ſpeciuoce diſtinguunt̄ eſſentialit̄.Iſtud amplius alibi ꝓbabit̄. Dicit̄ ter
cio ꝙ linea.ſupꝑficies ⁊ corpus a rebus quas menſurāt realit̄ diſtinguunt̄
ſcilicet a ſubſtātia ⁊ qualitate.Probat̄ auctoritatibus ⁊ rationibus. Pri
ma auctoritas eſt philoſophi p̄mo phiſicoꝝ dicentis. Si ſbſtātia ⁊ quā
titas ſunt.duo ſunt que ſunt.⁊ paulo poſt dicit ꝙ ſi ſola ſubſtātia eſſet nō
eſſet magnitudo.⁊ idem dicit ꝙ ratio finiti ⁊ infiniti quantitati congruit.
Secunda auctoritas eſt auguſtini in libro de trinitate dicentis ꝙ in vna
quaqꝫ ſubſtantia corꝑorea aliud eſt quantitas aliud eſt relatio ⁊ aliud eſt
qualitas. Prima ratio. Hec ꝓpoſitio.nulla quātitas eſt ſubſtātia eſt im
mediata.vt dicit philoſophus p̄mo poſterioꝝ.ergo eſt in toto vera. aut
toto falſa.Sed non eſt in toto falſa.ergo eſt in toto vera.Secunda ratio.
Quātitas eſt terminus alicuius motus cuius ſubſtātia nō eſt terminus

ergo quãtitas diſtinguit̃ realiter a re quanta. Antecedens patet. q̃a quantitas eſt terminus augmentatiõis aut diminutionis. ſubſtãtia aũt nulli' motus eſt terminus. vt vult philoſophus q̃nto phiſicoꝝ. Tercia ratio. Om̃e accidẽs diſtinguit̃ realiter a ſubſtãtia. ſed linea. ſuperficies ⁊ corpus ſunt accidentia cum ſint quantitas. igit̃. Maior patet. q̃a coordinatiões ꝑdicamẽtales nõ permiſcent̃. vt vult philoſophus ꝑmo poſterioꝝ. ⁊ ſimplicius dicit ꝙ nature ꝑdicamentoꝝ ſunt impmixte. ℂ Circa ꝑdicta orit̃ dibiũ vtrũ iſte ſole tres quãtitates habeãt poſitionem in ſuis partibus.

ℂ Pro ſolutiõe ſupponit̃ ꝙ quantitatũ alie habent poſitionẽ parciũ. alie nõ habẽt poſitionẽ. ℂ Secũdo ſupponit̃ ꝙ poſitio accipit̃ dupliciť Vno modo pro ordine parciũ alicuius totius in loco ipſius totius. ⁊ iſto modo poſitio eſt vnũ genus generaliſſimũ quod alio noĩe vocat̃ ſitus. Alio modo accipit̃ pro ordine parciũ alicuius totius ad ſuũ totũ. ⁊ iſto modo poſitio eſt differentia quãtitatis. Ad hoc aũt ꝙ cõueniat alicuibi quantitati tres cõditiones requirunt̃. Prima eſt ꝙ partes eius ſint ꝑmanentes. Et per hoc excludunt̃ oratio ⁊ tempus. Scd̃a eſt ꝙ tales partes ſint ſituate in loco totius ſcd̃m ordinẽ prioris ⁊ poſterioris. Tercia eſt ꝙ ille partes ſint continue ſic ꝙ copulant̃ ad aliquẽ terminũ cõmunẽ q̃ ſit ꝑncipiũ vnius. ⁊ finis alterius. Et per hoc excludunt̃ numerus ⁊ oratio. ℂ Tercio ſupponit̃ ꝙ ſcd̃m veritatẽ locus nõ eſt ſpecies quantitatis diſtincta a ſuperficie. ſed eſt idem realiter ſuperficiei vt poſtea dicetur.

His ſuppoſitis dicit̃ ꝙ ꝑdicte ſole tres quantitates habent poſitionẽ in ſuis partibus. patet ꝑ ea que dicta ſunt. Et quo infert̃ ꝙ diſtinguunt̃ realiter a ſubſtantia ⁊ qualitate. Patet. q̃a nulla ſubſtantia ⁊ ſimiliter nulla qualitas dicit̃ habere poſitionẽ in ſuis partibus ſcd̃m ſe. Qd̃ patet. q̃a ſi aliqua ſubſtãtia haberet poſitionẽ cũ ipſa ſubſtãtia ſcd̃m opinionẽ nominaliũ ſic etiã tempus ⁊ tempus nõ haberet poſitionẽ. eadẽ ſubſtãtia habebit poſitionẽ ⁊ nõ poſitionẽ. qd̃ implicat contradictionem. ⁊c̃.

Quarta difficultas. Vtrũ locus

⁊ tempus ſint quãtitates cõtinue a tribus predictis ⁊ a rebus quas mẽſurãt realit̃ diſtincte. ℂ Pro cuius ſolutione ſupponitur primo ꝙ loc' dupliciter accipit̃. Vno modo formalit̃ ꝓ reſpectu locantis ad locatum. et iſto modo locus eſt ſpecies ꝑdicamẽti vbi. Alio modo accipit̃ fundamẽ

taliter ꝑ ſupficie cōcaua corpis locantis aut ambiētis locatū. Et iſto mo
do capit philoſophus locū quarto phiſicoꝝ cū dicit Locus eſt ſupficies
corpis cōtinētis immobilis p̄mū. Ex quo ſequiť ꝙ locus eſt min⁹ cōmu
nis quā ſupficies. qa oīs loc⁹ eſt ſupficies ⁊ nō ecōtra. ¶ Secūdo ſuppo
nitur. ꝙ de loco duplex fuit opinio antiquorum. Quidaꝫ dicebant locum
eſſe ſpaciū ſeparatū cōtentū inť latera corpis cōtinētis. cuiuſmodi eſt to
tū ſpaciū qđ cōtineť infra doliū. Et iſto modo capit philoſophus locū in
textu p̄cedēti q̄ dicit ꝙ ad eūdē ťminū ťminanť vel copulanť particule lo
ci ad quā copulanť particule corporis locati. Alia fuit opinio quorundā
alioꝝ. quā tenet philoſophus quarto phiſicoꝝ ꝙ locus eſt ſupficies con
caua corpis cōtinentis. Et de iſto loco ſic accepto querit p̄ſens difficul
tas. ¶ Tercio ſupponiť ꝙ tempus eſt quātitas cōtinua mēſuratiua mo
tus ſcđm prius ⁊ poſterius habens partes ad nūc intrinſice copulatas

His ſuppoſitis diciť p̄mo ꝙ locus
eſt quātitas cōtinua a ſupficie nō realiť diſtincta. Probať p̄mo qa locus
eſt ſupficies igiť. Antecedēs patet ꝑ diffinitionē loci. Scđo ꝓbať aucto
ritate cōmētatoris q̄nto methaphiſice dicētis ꝙ philoſoph⁹ poſuit ibi
motū de ſpecieb⁹ quātitatis quē nō poſuit hic ſcilicet in libro p̄dicamen
torū. ⁊ hic poſuit locū quē nō poſuit ibi. Et ſubdit ꝙ forte dimiſit locum
qa apud ip̄m eſt de paſſiōibus quantitatis. ideo nō poſuit ip̄m i eis que
ſunt quanta ꝑ ſuā ſubſtātiā. Tercio ꝓbať auctoritate eiuſdē cōmentato
ris in hoc libro vbi dicit ꝙ philoſophus nō vult hic inq̄rere de loco ſm
veritatē. ſed ſolū hic loquiť ſcđm opinionē alioꝝ. ¶ Sed cōtra iſtud dictū
obijciť dupliciť. Primo. qa ſupficies mēſurat intrinſice id cuius eſt ſuper
ficies. ſed locus menſurat extrinſice id cuius eſt locus. ergo locus nō ē ſu
perficies. Scđo qa ſi aliqua ſupficies nō eſt locus. ergo locus nō eſt ſupfi
cies. Ad p̄mū diciť ꝙ ratio mēſure nō eſt ꝓpria ratio quātitatis ideo non
eſt ſufficiēs. Ad diſtinguēdū ſpecies quātitatis inť ſe. Quāuis igiť ſupfici
es vt ſupficies habeat aliā rationē mēſure a ſeip̄a vt locus eſt. tamē ex hoc
nō ſequitur ꝙ ip̄a ſint diſtincte ſpecies. quia reſpectus ſupadditus alicui
abſoluto nō facit ip̄m eſſe aliā ſpeciē a ſeip̄o abſolute capto. ⁊ ſic cū ſol⁹ re
ſpectus ſuperadditus ſuperficiei faciat ſuperficiē eſſe locū videlicet reſpe
ctus cōtinētie. ſequiť ꝙ locus nō eſt ſpecies quātitatis a ſuperficie diſtin
cta. Ad ſcđm diciť ꝙ illa cōſequentia non valet qa arguiť a non diſtributo
ad diſtributū ex parte p̄dicati cōuertentis qđ diſtribuiť. ⁊ in cōuerſa non

diſtribuebat̄. Dicit̄ ſecūdo ꝙ locus eſt a re quā menſurat realiter diſtinct⁹ Probat̄ q̄a locus menſurat locatū. ſed locus realiter diſtinguit̄ a locato. igit̄. Dicit̄ tercio ꝙ tempus eſt quātitas cōtinua a tribus ꝑdictis realiter diſtincta. Prima pars patet ꝑ philoſophū in textu. Secunda pars pa tet. q̄a tempus eſt quātitas ſucceſſiua. quā impoſſibile eſt habere plures partes ſimul. Sed tres ꝑdicte ſunt quātitates ꝑmanētes. que poſſunt ha bere oēs ſuas partes ſimul. Sed cōtra hoc obijcit̄ ꝙ ſcōm philoſophū q̄nto methaphiſice tempus eſt quantū per accidēs. ſcilicet ꝑ motū. ⁊ mo tus ꝑ magnitudinē. ergo tēpus nō eſt ſpecies quātitatis cōtinue. Ad iſtō dicit̄ p̄mo ꝙ ſicut nō ſequit̄. homo eſt animal ꝑ aliō. ergo nō eſt formalit̄ animal. ſic nō ſequit̄. tempus eſt quātū ꝑ aliud. ergo temp⁹ nō eſt forma liter quantū. Dicit̄ vltra ꝙ tempus eſſe quātū ꝑ accidēs poteſt dupliciter i telligi. Uno modo effectiue ſic ꝙ efficiat̄ quantū ab alio. ⁊ ſic debet intelli gi ꝓpoſitio philoſophi. Alio modo formalit̄ ⁊ inheſiue ſic ꝙ ſibi inſit q̄n titas vt accidēs ſubiecto. a qua dicit̄ denoiatiue quātū. ⁊ iſto modo nō intelligit philoſophus. Dicit̄ quarto ꝓ nūc ꝙ tempus diſtinguit̄ realit̄ a re quā menſurat ſcilicet a motu. Probat̄ ſimili ratiōe qua ꝓbatū eſt ora tionē diſtingui a re quā mēſurat. ¶ Circa hūc textū reſtant duo parua du bia. Primū vtrū multū ⁊ paucū. magnū ⁊ paruū. longū ⁊ breue. latum et ſtrictū. ꝓfundū ⁊ nō ꝓfundū ſint quantitates. Ad qđ reſpōdet cōmenta tor q̄nto methaphiſice dicēs ꝙ iſta dupliciter accipiunt̄. Uno modo fm ꝙ ſunt multitidinis aut magnitudinis diſpoſitiōes eſſentiales. ⁊ iſto mo do ſunt paſſiones ⁊ accidētia quātitatis Alio modo accipiunt̄ ſcōm ꝙ vnū dicit̄ in reſpectu alterius. ⁊ iſto modo videt̄ collocari in ꝑdicamento relatiōis. Relatio eīm accidit quātitati. ⁊ ſic de alijs ꝑdicamētis. Alit̄ ſolet reſpōderi ꝙ iſta poſſunt dupliciter accipi. Uno modo ꝓ fundamētis exceſ ſus. ⁊ ſic ſunt quātitates. Alio modo ꝓ ip̄is exceſſibus. ⁊ ſic ſunt relatiōes Scōm dubiū. vtrū hec cōſequētia ſit bona. hoc eſt magnū ad hoc. ⁊ par uū ad illud ergo eſt magnū ⁊ paruū. Dicit̄ ꝙ ſic. q̄a ibi arguit̄ equalenter per locū a parte in modo ad ſuū totū. Iſte eīm determinatiōes ad hoc ⁊ illō nō diminuūt de ratiōe magni ⁊ parui. ¶ Sed ſi argueret̄ ſic. hoc ē magnū ad hoc ⁊ paruū ad illud. ergo eſt magnū ⁊ nō magnū. paruū ⁊ non paruū Cōſequētia nō valeret. ſed fieret fallacia ignoratie elenci. Iſtō aūt alias eſt declaratū capitulo de ſpecie in ſecūda difficultate Cetera dubia q̄ poſſunt moueri circa ſpecies ⁊ proprietates quantitatis ſunt terminata in ſumu lis.

Queſtões ĩ p̄dicamẽta ariſtotelis

Cõcluſio reſponſalis Philoſoph⁹
cõuenienter aſſignat in textu diuiſiones. ſpecies ⁊ ꝓprietates quãtitatis.
Hec cõcluſio patet ex dictis.

Ad ratiões ante oppoſitũ. Ad pri
mã dicit̃ negãdo antecedẽs. Et ad p̄mã ꝓbationẽ. ꝙ q̃uis cõtinuũ poſ
ſit diuidi in partes. qua diuiſione facta ſint a ſeinuicem diſtincte. tamẽ ex
hoc nõ ſequit̃ ꝙ cõtinuũ fiat diſcretũ. Ad hoc ꝙ aliqd fiat diſcretũ opor
tet ꝙ habeat partes nõ poſſibiles vniri alicui aut vni t̃cio. Ad ſcd̄az ꝓba
tionẽ dicit̃ ꝙ hic cõmentator gloſat ſeip̄m dicẽs ꝙ diſcretũ eſt diuiſibile ĩ
vnitates indiuiſibiles. ⁊ cõtinuũ eſt diuiſibile in vnitates diuiſibiles. Ad
cõfirmationẽ dicit̃ ꝙ cõtinuũ ⁊ diſcretũ poſſunt accipi duplicit̃. Vno mo
do formalit̃. ⁊ ſic important reſpectus. nec ſunt ſpecies quantitatis. Alio
modo fundamentaliter. ⁊ ſic ſunt ſpecies quantitatis.

Ad ſcd̄am rationẽ quo ad primã
partẽ patuit qd ſit dicendũ in fine difficultatis. Sed quo ad ſcd̄am dicitur
ꝙ per illã diuiſionẽ diuidit̃ quantũ. ⁊ nõ quãtitas. qd̄ bene p̄dicat̃ de illis
Et licet philoſophus videat̃ ponere iſtud abſtractũ quantitas. tamẽ di
citur ꝙ debet accipi pro ſuo concreto quod eſt quantum.

Ad terciaz dicit̃. Neget̃ tale ante-
cedens. Ad p̄mã ꝓbationẽ p̄me partis dictũ eſt ſupra. Ad ſcd̄am ꝓbati
onẽ dr̃ ꝙ maior forte eſt vera de quãtitate ꝑmanẽte. ſed nõ de ſucceſſiua.
Vel aliter dicat̃ ꝙ ſicut dictũ eſt ꝙ orationis tres ſunt menſure ⁊c̃. Ad ter
ciã ꝓbationẽ dicit̃ negando antecedens. qa ſi querat̃. quanta eſt hec ora
tio ꝑ ſe vere poteſt reſpõderi ꝙ eſt longa vel breuis. Ad p̄mã ſecũde par
tis ꝙ exẽplificat de numero. Ad ſcd̄am dicit̃ negãdo minorẽ. Eſt eñ ens
vnũ ꝑ ꝓpriã ſuã differentiã ſicut alia accidentia. ⁊ licet materialiter ſit ali
cuius vnitatum. tamẽ formaliter eſt ens per ſe vnũ. Ad terciã ꝓbationem
dicit̃ ꝙ licet vnitas nõ ſit ꝑ ſe ⁊ formalit̃ quantitas. tamẽ eſt quantitas re
ductiue. Ad quartam dicitur negando antecedens.

Ad quartã rationẽ negat̃ antece-
dens. Et ad ꝓbationẽ dicit̃ negando cõſequẽtiã. Ad ꝓbationẽ cõſequen
tie dicit̃ ꝙ eſt longa vna longitudine tm̃ illa ſubſtãtia. nec eſt incõueniens

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti vt dictū eſt aliquā ſpeciē vt materialiter accipiť eſſe partē materialem alterius ſpeciei.

Ad q̇ntā patuit quid ſit dicenduz.

Ad ſextā diciť ſcd̄m cōmentatorē ꝙ nō eſt cōſuetudo vt motus mēſureť per ſuā partē. ſed per ſpaciuz ⁊ per ſuū tempus. ideo philoſophus nō nomiauit ipm̄ hic. qa ſolum intendit ſpecies famoſas quantitatis.

Ad ſeptimā diciť negādo cōſequētiā. qa ſuſceptio magis ⁊ minus ſit per gradus intēſionis. ⁊ maius ⁊ minus ſint per partes extenſionis.

Ad octauā diciť ꝙ illa relatiua diſiunctiue ſumpta circūloquiť paſſiones quantitatis.

Ad aliq̇d v̇o talia dicuntur. ⁊ cetera.

Iſtud eſt quartū capitulū ſecūdi tractatus huius libri. in quo philoſophus determinat de tercio p̄dicamēto. ſcilicet de relatiōe que nominať ꝑ hoc cōplexū ad aliq̇d. Et diuidiť in duas partes. In p̄ma deťminat de relatione diffinitiue ⁊ de ꝓprietatibus relatiōis. Et diuidiť in duas particulas. In p̄ma ponit diffinitionem relatiōis datā a platone. que eſt hec. Ad aliq̇d v̇o talia dicunť quecūq̨ hoc ipm̄ qđ ſunt alioꝝ dicunť vel quomodolibet aliter ad aliud. ⁊ debet ſic exponi. talia id eſt illa dicunť ad aliquid quecūq̨ hoc ipm̄ ꝙ ſunt. id eſt ſcd̄m ſuū eſſe dicunť alioꝝ. id eſt referunť ad aliud ſub habitudine genitiui caſus vel quomodolibet aliť ad aliđ. id ē ſub habitudine alterius alicuius caſus. exemplū de his que dicūť ad aliđ ſub habitudine genitiui caſus. vt duplū diciť dimidij duplū. ⁊ ſimiliť diſciplina habitus ⁊ diſpoſitio dicūť alicuius. Nam diſciplina diciť diſciplinati diſciplina. Exemplū de his que dicunť ſub habitudine alteri⁹ caſus. vt mons diciť magn⁹ ad aliū montē. ⁊ ſimile diciť alicui ſimile. Et qa dedit exemplū de poſitiōe. ideo enumerat quaſdā poſitiōes dicēs ꝙ accubitus. ſtatio ⁊ ſeſſio ſunt poſitiones. ſed ſedere. ſtare ⁊ iacere nō ſunt poſi-

tiones. licet dicant̃ denomiatiue a poſitiōibus. In ſecunda particula po
nit duas cōmunitates ⁊ duas ꝓprietates relatiōis. Prima communitas.
Relatio habet ꝯtrariū. ꝓbat̃ qa vt⁹ ⁊ viciū ſūt relariōes ⁊ tñ ꝯtrariant̃. igr̃
relatio habet contrariū. Nec aūt cōmunitas nō cōuenit oībus relationi
bus. qđ patet. qa duplū ⁊ ſimplex. id eſt dimidiū que ſunt relatiua nō ha
bent cōtrariū nec ſimilia. Secūda cōmunitas. Relatio ſuſcipit magis et
minus. ꝓbat qa ſimile ⁊ inequale ſunt relatiua ⁊ tamē ſuſcipiūt magis et
minus. Nec aūt cōmunitas nō cōuenit oībus relatiuis. ſicut nec prima.
patet de duplo ⁊ dimidio. Nihil em̄ dicit̃ magis aut min⁹ duplū ꝗ̄ aliđ.
Prima ꝓprietas. Oīa relatiua dicunt̃ ad cōuertentiā. Probat inductiue
qa ſeruus dicit̃ dn̄i ſeruus. ⁊ dn̄s ſerui dn̄s. duplū dimidij duplū. ⁊ dimi
diū dupli dimidiū. ⁊ maius minore maius. ⁊ minus maiore minus. ⁊ ſic
de alijs. igr̃. Et ſubdit ꝙ nō oīa relatiua dicunt̃ ad cōuertentiā ſcđm ha
bitudinē eiuſdem caſus. patet. qa diſciplina dicit̃ diſciplinati diſciplina. ⁊
ſic refert̃ ſub habitudine genitiui caſus. Sed diſciplinatū dicit̃ diſcip lina
diſciplinatū. ⁊ refertur ſub habitudine ablatiui caſus. Et ſimile eſt de ſen
ſu ⁊ ſenſato. Nam ſenſus dicitur ſenſati ſenſus. ſed ſenſatū dicitur ſenſu ſen
ſatum. ¶ Cōtra hanc ꝓprietatē ponit vnū impedimentū dicēs. ꝙ oīa
relatiua dicuntur ad cōuertētiā ſi fiat cōueniēs aſſignatio correlatiui. ſed
ſi nō fiat ꝯueniēs aſſignatio tūc nō dicūt̃ ad ꝯuertētiā. vt ſi ala aſſignet̃ aui
tāꝗ̄ ſuo correlatiuo aſſignatio ē cōueniēs nec dr̃ ad ꝯuertētiā. qa nō oīs
ala eſt auis ala. cū ſint multe ale que nō ſunt auiū. ſicut muſcarū ⁊ quorū
dā aliorū. Et ſubdit ꝙ illud impedimentum poteſt cōtingere ꝓpter duo.
Primū eſt quando correlatiuo nō eſt nomē impoſitū. ſed ad euitan dum
iſtud ponit philoſophus tale documentū Quādocūq; correlatiuo alicu
ius relatiui nō eſt nomē impoſitū tunc neceſſe eſt fingere nomē ſcđm no
men relatiui. vt remus refertur ad aliqđ ⁊ hoc nō poteſt ad nauem. cum
ſint multi naues quarum nō ſunt remi. oportet igitur fingere nomen pu
ta remitum. ⁊ tunc remus diceetur rei remite remus. ⁊ remitum dicitur
remo remitum. ⁊ eſt conueniens aſſignatio. Similiter caput dicitur rela
tiue ad aliqđ. ſed hoc nō eſt ad animal. qa multa ſunt animalia capita non
habentia. Si ergo fingetur correlatiuū ſcđ; nomen relatiui vis capitatu;
caput. ⁊ illud diceretur ad conuertentiam. ⁊ ſubdit ꝙ oportet fingere no
mina illorum correlatiuorū ſcđm nomina ſuorum relatiuorū. vt ab ala
alatum. ⁊ a remo remitum. ⁊ a capite capitatum. Secundū propter quod
poteſt contingere illud impedimentū eſt ex hoc ꝙ ꝗ̄uis relatiuo ⁊ cor
relatiuo ſint nomina impoſita. tamen relatiuu; non aſſignatur ad ſuum

propꝛium coꝛrelatiuũ. ſed ad aliquod accidens ſui coꝛrelatiui. ſicut ſi ſeruus nõ aſſignetur dñi ſeruus. ſed hominis vel bipedis aut alicuius alterius tunc non erit conueniens aſſignatio. nec diceretur ad conuertentiā

¶ Ad cognoſcendum autem coꝛrelatiuũ alicuius relatiui ponitur vnum documentum quod continet duas conditionales. Quarũ pꝛima eſt hec Si aliquod relatiuũ aſſignetur alicui opoꝛtet videre an circũſcriptis omnibus accidentibus relatiui ꝛ relicto ſolo coꝛrelatiuo adhuc tale relatiuũ referatur ad ipſum. ꝛ ſi ſic tunc erit conueniens aſſignatio. vt ſi ſeruus ad dominũ dicatur omnibus circumſcriptis que ſunt accidentia domino. vt eſſe hominẽ eſſe bipedem ꝛ eſſe ſcientie ſuſceptibilem. ꝛ relicto hoc ſolo qđ eſt dominus adhuc ſeruus refertur ad dominũ. Semper enim ſeruus dicitur domini ſeruus. ꝛ ideo ſeruus conuenienter aſſignatur ad dominũ Secunda conditionalis. Si relatiuũ aſſignetur alicui ꝛ circũſcriptis omnibus alijs ꝛ relicto illo ſolo nõ plus ſic referatur ad ipſum tunc non eſt conueniens aſſignatio. ſicut ſi ſeruus aſſignetur ad hominẽ ꝛ ab homine circũſcribatur eſſe dominũ. tunc ſeruus non plus refertur ad hominẽ ꝛ ideo non conuenienter aſſignatur. Similiter ſi ala aſſignetur ad auem et ab aue circumſcribatur eſſe alatum tunc ala non plus refertur ad auem. ꝛ ſic non eſt conueniens aſſigatio.

Ex pꝛedictis infert ꝙ omnia relatiua dicuntur ad conuertentiam ſi fiat conueniens aſſignatio relatiui. ꝛ ſi coꝛrelatiuo ſit nomen impoſitũ facile erit conuenienter aſſignare. Si võ nõ ſit nomẽ ĩpoſitũ tũc neceſſe erit fingere nomẽ coꝛrelatiui a noīe relatiui

Secũda ꝓpꝛietas. Relatiua ſunt ſimul natura. Pꝛobatur. quia duplum ꝛ dimidium ſunt ſimul natura. et etiā dñs ꝛ ſeruus. quia ſi duplum eſt dimidium eſt. ꝛ econtra. ꝛ ſi ſeruus eſt dñs eſt ꝛ econtra. Ipſa etiam perempta ſe perimunt. quia ſi nõ eſt duplum non eſt dimidiũ. nec econtra. ꝛ ſic eſt de omĩbus alijs relatiuis. igiť omnia relatiua ſunt ſimul natura. ¶ Sed contra hanc pꝛopꝛietatem obijcitur dupliciť. Pꝛimo quia ſcibile ꝛ ſcientia ſunt relatiua ꝛ tamen nõ ſunt ſimul natura. igitur. Minoꝛẽ pꝛobat. quia ſcibile eſt pꝛius ſcientia. quod patet tribus rationibus. Pꝛima ratio eſt. quia in pluribus res exiſtunt anteꝗ̃ de ipſis accipiamus ſcientiam. ymmo in paucis vel in nullis videmus ſceentiam eſſe ſimul cum re ſcibili.

Secūda ratio. deſtructo ſcibili deſtruit̃ ſciētia. ſed deſtructa ſcientia non
deſtruit̃ ſcibile ergo ſcibile eſt prius ſcientia. Antecedēs patet. q̄a ſi ſcibi-
le nō ſit. nō eſt ſcientia. ſi tamē nō eſt ſciētia nō oportet ſcibile nō eſſe. cum
quadratura circuli ſit quoddā ſcibile. cuius tamē ſciētia nōdū eſt inuēta.
Tercia ratio. deſtructo animali deſtruit̃ ſciētia. q̄a om̄is ſciētia eſt ſubiecti
ue in aīa que eſt pars animalis. ⁊ tamē deſtructo animali poſſunt eſſe plu
ra ſcibilia. ergo ſcibile eſt prius ſcientia. ¶ Secūdo obijcit̃ ꝙ ſenſus ⁊ ſen-
ſibile ſunt relatiua. ⁊ tamē nō ſunt ſimul natura. igit̃ nō om̄ia relatiua ſunt
ſimul natura. Minorē ꝓbat duabus ratiōibus. Prima. deſtructo ſenſibi
li deſtruit̃ ſenſus. ſed deſtructo ſenſu nō deſtruit̃ ſenſibile. ergo ſenſibile eſt
prius q̄z ſenſus. Prima pars antecedentis patet. q̄a deſtructo corꝑe de-
ſtruitur ſenſibile. eo ꝙ om̄e corpus eſt ſenſibile ſed ſenſus circa corpꝰ eſt.
⁊ in corꝑe eſt. ergo deſtructo ſenſibili deſtruit̃ ſenſus. Secūda pars ante-
cedētis patet. q̄a deſtructo animali deſtruit̃ ſenſus. ſed deſtructo anima-
li nō deſtruit̃ om̄e ſenſibile. q̄a poteſt remanere corpus calidū. dulce ⁊ ama
rū. ergo deſtructo ſenſu nō deſtruit̃ ſenſibile. Secūda ratio. ſenſus fit ſimul
cū ſenſato. ſed ſenſibile eſt prius q̄z ſenſatū. igit̃ ſenſibile eſt priꝰ q̄z ſenſus
Maior patet. q̄a quādo fit animal fit ſenſus. Minorem ꝓbat. q̄a ignis ⁊
aqua ⁊ alia ex q̄bus cōſtat animal prius ſunt ꝙ animal. Has aūt obiecti
ones nō ſoluit philoſophus in textu. ſed poſſunt ſolui dicendo ꝙ p̄dicta
ꝓprietas eſt ītelligēda de relatiuis p̄mi modi ⁊ ſecūdi modi que ſunt mu-
tua. ⁊ nō de relatiuis tercij modi. cuiuſmodi ſunt iſta de q̄bus obijcitur.
Sunt aūt relatiua p̄mi modi illa que referunt̃ ad inuicē modo numeri vt
duplū ⁊ dimidiū. Sed relatiua ſecundi modi ſunt illa que referunt̃ modo
potentie. vt pater ⁊ filius. Et relatiua tercij modi ſunt illa que referunt̃ mo
do menſure. vt ſcientia ⁊ ſcibile. ſenſus ⁊ ſenſibile. ¶ In ſecūda parte huiꝰ
capituli que incipit ibi. Habet autem aliā dubitationē. philoſophꝰ mo-
uet ⁊ ſoluit vnā queſtionē que eſt hec. Vtrū aliqua ſubſtātia dicat̃ ad ali-
quid vel nō. Et p̄mo ꝓbat ꝙ p̄me ſubſtātie nec ſcd̄m ſe totas nec ſcd̄m ſu
as partes dicūt̃ ad aliq̄d. q̄a aliq̄s homo nō dicit̃ alicuius hōis aliq̄s ho
mo. nec aliq̄s bos dicit̃ alicuius bouis aliq̄s bos. Similit̃ aliqua manꝰ
nō dicit̃ alicuiꝰ aliq̄ manꝰ. ſed alicuiꝰ manꝰ. nec q̄ddā caput dicit̃ alicuius
q̄ddā caput. ꝫ alicuiꝰ caput. Scd̄o ꝓbat. q̄a ſecūde ſubſtātie nō dicūt̃ ad
aliq̄d. q̄a homo nō dicit̃ alicuius homo. nec bos alicuius bos. nec lignū
alicuius lignū. ſed alicuius poſſeſſio. Secundo aliq̄s dubitaret ꝙ partes
ſecundarū ſubſtantiarū ſint ad aliq̄d. q̄a caput dicit̃ alicuius caput. ⁊ ma-

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

nus ⁊ ſic de alijs partibus ſecundarū ſubſtātiarū. ergo partes ſecūdarū ſubſtantiarū videnť dici ad aliqd. Predictā queſtionē ſoluit philoſoph⁹ cōditionaliť dicēs: ꝙ ſi diffinitio ad aliqd ſuperius data ſit ſufficiens aut modo difficile aut etiā impoſſibile eſt ſaluare ꝙ nulla ſubſtantia dicatur ad aliqd. Si aūt nō ſit ſufficiens detur iſta ad aliqd ſunt qbus hoc ipm eſſe eſt ad aliud quodāmodo ſe habere tūc facile erit ſoluere p̄dictā obiectionem. Hec aūt diffinitio differt a p̄ma. qa illa diffinitio cōuenit oīb⁹ relatiuis ſiue ſint relatiua quoꝝ totū eſſe eſt ad aliud ſiue nō. Hoc aūt ſolū cōuenit relatiuis quoꝝ totū eſſe eſt ad aliud. ¶ Ex hac difficultate infert philoſophus vnū corollariū qd̄ cōmuniť poniť ꝓ vna ꝓprietate. ⁊ eſt iſtud. Si qs diffinite nouerit vnū relatiuoꝝ diffinire noſcet ⁊ reliquū. patet. qa ſi qs nouerit qd ſit dimidiū ſtatim noſcet qd ſit duplum. Et ſi nouerit qd ſit maius ſtatim noſcet qd ſit minus. Ex his ſoluit p̄dictā queſtionē ⁊ intēdit talē cōcluſionē. Partes ſecūdaꝝ ſubſtātiaꝝ nō ſunt ad aliqd. patet. qa aliqs poteſt diffinite cognoſcere partes ſecūdarū ſubſtātiaꝝ ⁊ nō cognoſcere eas quarū ſunt partes. qa q̄uis diffinite nouerit qd ſit man⁹ vel caput nō oportet cognoſcere cuius eſt caput vel manus. ⁊ ſic nō ſunt ad aliquid. ⁊ ꝑ cōſequēs verū eſt dicere ꝙ nulla ſubſtātia eſt ad aliqd. Finaliter ſe excuſat de dictis in hoc capitulo ⁊ aſſignat rationē ꝓpter quā in illo capitulo ꝓceſſit dubitatiue plus q̄ȝ in alijs dicēs ꝙ fortaſſe eſt difficile declarare aliqd cōfidenť de huiuſmodi rebus niſi ſepe ꝑtractata ſint. ideo dubitare de ſingulis nō erit inutile de ſingulis ſcilicet dubitationibus per rationes probabiles ad vtrāqȝ partem.

Circa hūc textū queriť vtrū ad aliqd ſit vnū generaliſſimū cuius diffinitio ⁊ ꝓprietates ſint cōuenienter aſſignate in textu.

Et arguiť p̄mo cōtra p̄mā partem qa ad aliqd nō eſt generaliſſimū. ergo nō eſt vnū genus. Antecedēs ꝓbať quadrupliciť. qa nullū genus generaliſſimū diciť tam de ente reali q̄ȝ de ente rationis. Sed ad aliqd diciť tam de ente reali q̄ȝ de ente rationis. Equaliter eñ ſecūde intentiones ſunt ad aliqd ſicut entia realia. igiť. Secūdo qa nullū generaliſſimū cōtinet ſub ſe traſcēdentia. Sed ad aliqd continet ſub ſe tranſcendentia. videlicet ydemptitatē ⁊ diuerſitatē. igiť. Tercio. qa nullū generaliſſimū eſt cōmune oīnibus predicamētis. ſed ad aliqd eſt cōmune

omnibus predicamētis cū poſſit fundari in quolibet p̄dicamento. igit̃. Quarto. q̄a ad aliq̄d in cōmuni habet correlatiuū ad q̄d refert̃ ⁊ nō ſeip̄m q̄a eſt relatiuū reale. ⁊ eiuſ vĕ ad ſeip̄m nō eſt relatio realis. nec aliq̄d ſuperius aut inferius aliq̄d equale. vel etiā illud equale eſt generaliſſimuꝫ ſicut ip̄m. vel nō eſt generaliſſimū. Si p̄mū tūc in genere relatiōis erūt duo generaliſſima. ⁊ ꝑ cōſequēs erūt plura generaliſſima q̄ʒ decē. Nec eſt dicēdū ſcd̄m. q̄a nō eſt maior ratio quare ad aliq̄d ſit generaliſſimū q̄ʒ ſuū correlatiuū cum ſint eque communia.

Scd̄o ſic. Cuiuſlibet generis ſunt tm̄ due ſpecies p̄me. ſed relatiōis vel ad aliq̄d nō ſunt tm̄ due ſpecies p̄me ḡ ad aliq̄d nō ē vnū generaliſſimū. minor ꝓbat̃. q̄a ſi ſic tūc ſint ille due ſpecies a ⁊ c. oportebit q̄ referāt̃ ad aliq̄d. ⁊ tūc q̄rit̃ vtrū a referat̃ ad c ⁊ b referat̃ ad c. ⁊ ſic erūt relatiua eq̄parātie. ⁊ ꝑ ꝯſequēs oīa relatiua ſub eis cōtēta eſſent eq̄parātie. Et ſi ſint relatiua ſuppoſitiōis oportebit q̄ ſint in aliq̄ generaliſſimo. Vel querit̃ vtrū a referat̃ ad b. aut ecōuerſo. ⁊ ſic omēs ſpecies coꝝ referūt̃ ad ſeinuicē. q̄a ſcd̄m philoſophū quarto topicoꝝ. ſi genꝰ ad genus ⁊ ſpecies ad ſpecie. ⁊ ſi ꝓpoſitū in ꝓpoſito tūc oppoſitū eſt in oppoſito. ſic q̄ ad relatiue oppoſitū antecedentis. ſequit̃ relatiue oppoſituꝫ cōſequentis. Si aūt a ⁊ b referant̃ ad ſeinuicē mutuo. ⁊ etiā om̄ia inferiora eoꝝ tunc oppoſita relatiua erunt diſquiparantie. ⁊ per cōſequens relatiua equiparantie nō erūt in hoc genere. Aut querit̃ vtrū a referat̃ ad aliud q̄ʒ ad b. vt puta ad c. ⁊ ad aliud q̄ʒ ad a vt puta ad d tunc iſta quattuor erunt ſimul natura. ⁊ nullū prius aut poſterius alio. ⁊ ꝑcōſequēs erunt quatuor ſpecies eque prime eiuſdem generis.

Tercio ſic arguit̃. Species huius p̄dicamēti nō ſunt diſtincte a ſpeciebus alioꝝ p̄dicamentoꝝ. ergo nō eſt vnū generaliſſimū ab alijs diſtinctū. Antecedens ꝓbat̃ p̄mo. q̄a ſtatio ⁊ ſeſſio ſunt ſpecies poſitiōis ⁊ ſpecies ad aliq̄d. Scd̄o q̄a ſciētia eſt ſpecies ad aliq̄d ⁊ etiā ſpecies qualitatis. Tercio q̄ materia ⁊ forma ſunt ſubſtātie ⁊ tamē dicūt̃ ad aliq̄d vt patet ſcd̄o phiſicoꝝ. Quarto q̄a om̄is res poteſt intelligi in habitudine ad aliq̄d. ergo om̄is res eſt ad aliq̄d. ⁊ percōſequens ad aliq̄d nō diſtinguit̃ a rebus alioꝝ generū.

Quarto arguit̃ ſi diffinitio relationis eſſet ſufficienter poſita ſequeret̃ q̄ om̄is res eſſet ad aliq̄d. cōſequēs ha-

cũ reſolutiõe text' ad itẽtionẽ ſcoti

het philoſophus pro incõuenienti quarto methaphiſice.igiẽ.cõſequẽtia
patet de pᷓma.qa oĩa poſſunt referri ad aliud ſub habitudine genitiui ca
ſus. Sed de ſecũda patet.qa totũ eſſentiale cuiuſlibet rei create eſt ab al.o.
ergo ſaltem quelibet res creata eſt ad aliud.

Quinto ſic. Illa que ſe habẽt ſcdꝫ
prius ⁊ poſterius nõ ſunt ſimul natura.ſed aliqua relatiua ſe habẽt ſcđm
prius ⁊ poſterius.vt patet de patre ⁊ filio ergo nõ oĩa ſunt ſimul natu
ra.Et cõfirmaẽ.qa genus ⁊ ſpecies ſunt relatiua ⁊ tamẽ genus eſt pri' na
tura ſpecie.cũ ab ipa ad ſpeciẽ nõ cõuertiẽ eſſendi cõſequẽtia.igiẽ aliqua re
latiua nõ ſunt ſimul natura.

In oppoſituꝫ arguiẽ auctoritate
philoſophi in ꝑcedenti.❡ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratione text'
precedentis mouentur alique difficultates.

Prima difficultas Utrũ ad aliqd
ſit vnũ generaliſſimũ in textu ſufficienter diffinitũ.❡ Pro cuius ſolutione
ſupponiẽ pᷓmo ꝙ generaliſſimũ huius ꝑdicamẽti poteſt ſignificari trib'
noibus.videlicet ad aliqd.relatiuũ ⁊ relatio que diuerſimode ipm ſignifi
cãt.qa ad aliqd ſignificat relationẽ in habitudine ad ſuũ ẽminũ.id ẽ ẽm ꝙ
eſt habitudo ad aliquẽ terminũ.⁊ qa illud eſt entitas relatiõis ꝓpria con
ueniẽt ſignificaẽ ꝑ illud nomẽ ad aliqd. Sed relatiuũ ſignificat ipm ĩ ha
bitudine ad ipm ſbiectũ. Relatio vᵒ videẽ ſignificare ipm abſolute ſine
vtraqꝫ habitudine.❡ Ex quo inferẽ pᷓmo ab aliqbus ꝙ ꝑ hoc nomẽ rela
tio nõ ſignificaẽ cõueniẽt generaliſſimũ huius ꝑdicamenti.tum qa ꝑ il
lud nomẽ debet ſignificari generaliſſimũ hui' ꝑdicamẽti ꝑ qᵒ poteſt eſſe
ꝑncipiũ denominãdi ad aliqd in habitudine ad aliud ſeu referẽdi ad aliud
Sed hoc nõ eſt ꝑ iſtud nomẽ relatio.qa oĩe nomẽ ſignificat aliquã rem
prout eſt ab alijs diſtincta debet eã ſignificare ſcđm illud eſſe ſcđm quod
diſtinguiẽ ab alijs rebus.ſed eſſe relationis ꝑ qᵒ diſtinguiẽ ab alijs eſt eſ
ſe ad aliud.ergo nomẽ ſignificãs eã debet eã ſignificare ſcđm habitudinẽ
ad aliud.ſed hoc nomen relatio nõ eſt huiuſmodi. Scđo inferẽ ꝙ genera
liſſimũ huius ꝑdicamenti cõueniẽt ſignificaẽ ꝑ hoc nomẽ relatiuũ pa
tet qa hoc nomen relatio poteſt eſſe principium denominandi ad aliqd
in habitudine ad aliud. Dicitur enim relatiuum relatiui relatiuum

p iiij

¶ Sed cōtra iſtud corollariū obijcit̄ dupliciter. Primo. nullū nomē ſignifi-
cans aggregatū p accidēs cōuenient̄ ſignificat generaliſſimū alicuius p̄di-
dicamenti. Sed hoc nomē relatiuū ſignificat aggregatū p accidēs. igitur
per ip̄m nō ſignificat̄ cōuenient̄ generaliſſimū huius p̄dicamenti. Maior
patet. q̄a generaliſſimū huius p̄dicamēti eſt ens p ſe vnū. Minor ꝓbatur
q̄a reſpectiuū eſt nomē cōcretū. ſed ꝯcretū habet ſemp duplex ſignificatū
ſubiecti videlicet ⁊ accidētis. Videt̄ em̄ dicere philoſophus ſcd̄o topicoꝝ
ꝙ albū nō eſt in genere. ꝓpter ſuū duplex ſignificare. Scd̄o ſic. p illud nomē
ſignificat̄ cōuenient̄ generaliſſimū huius p̄dicamēti ſcd̄m qd̄ poteſt for-
mari ꝓpoſitio negatiua immediata. negās ip̄m de aliquo genere generaliſ-
ſimo. ſed hoc eſt p hoc nomē relatio. nō aūt p hoc nomen relatiuū. igitur
hic poteſt dici ꝙ generaliſſimum huius p̄dicamēti q̄a poteſt diuerſimo-
de cōcipi poteſt etiā diuerſis noībus cōuenient̄ ſignificari. ⁊ ſic cōuenient̄
ſignificant̄ p hoc nomē relatiuū ⁊ p hoc nomē relatio. ⁊ licet ſcd̄z hoc no-
men relatio nō cōueniat ſibi eſſe p̄ncipiū denominādi ad aliqd ad aliud
nec ſcd̄m hoc nomē relatiuū poſſit vere negari de alio genere generaliſſi-
mo. tamen hoc non impedit quin poſſit illis noībus deſignari. patet in ſi-
mili de qualitate. qualitati em̄ cōuenit denoīare aliqd quale. ⁊ tamē hoc
nō eſt ſcd̄m hoc nomē qualitas. ergo qualitas nō ſignificat cōuenient̄ ge-
neraliſſimū qualitatis. Cōſequētia illa nō valet. p̄ma em̄ diſtinctio p̄dica-
mētoꝝ nō eſt p modū p̄dicandi de p̄ma ſubſtātia. ſed eſt p modos eſſen-
di q̄ cōueniūt reb⁹ ſiue ſignificent̄ abſtractiue ſiue cōcretiue. Ad p̄mū iſto-
rū dicit̄ ꝙ relatiuū quādo ponit̄ ſignificare generaliſſimū hui⁹ p̄dicamē-
ti debet accipi p̄ciſe ꝓ formali ſignificato cōcretiue deſignato. ⁊ vt ſic non
eſt aggregatū. Ad ſcd̄m dicit̄ ꝙ nō oportet ꝙ ſcd̄m qd̄libet nomē ſignifi-
cās aliqd̄ generaliſſimū poſſit vere negari ip̄m generaliſſimū de alijs p̄di-
camēt̄. ſed ſufficit ꝙ ſcd̄z nomē abſtractū vel mediāte noīe abſtracto poſ-
ſit vere negari. ea em̄ que attribuunt̄ p̄dicamētis nō attribuūt̄ eis ſcd̄m ꝙ
ſignificant̄ p abſtracta p̄ciſe. vel p cōcreta p̄ciſe. ſed ſcd̄m ꝙ ſignificantur p
vnū vel p aliud. ¶ Scd̄o ſuppo nit̄ ꝙ ſicut qualitati in genere generaliſſi-
mo cōuenit denoīare aliqd quale. ſic relationi ī genere generaliſſimo cō-
uenit denoīare aliqd in habitudine ad aliud. patet p̄mo. q̄a oīe accidēs
ineriſtēs alicui ſubiecto denoīat ip̄m tot denoīatiōib⁹ q̄t includit p̄-
dicata q̄ditatiua. ſꝫ aliqd̄ relatiuum. puta pat̄ ineriſtit alicui ſubiecto. g̊ de-
noīat ip̄m ſm̄ hoc p̄dicatū relatiuū qd̄ cōuenient̄ dicit̄ de eo. Maior pa-
tet. q̄a ſi albedo inſit alicui illud dr̄ albū coloratū ⁊ quale. ymmo qd̄ plus
eſt dr̄ ens tale denoīatiue ab ente. Scd̄o patet q̄a qd̄ cōuenit aliqb⁹ pluri

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

bus eis cōuenit ꝑ aliquā rationē cōmunē cui ꝑmo cōuenit. ꝫ denomiari
aliqd in habitudine ad aliḋ cōuenit oīb⁹ ſpecieb⁹ relatiuoꝝ. ꝫ eis ꝯuenit
ꝑ ſuā rationē cōmunē q̄ ē relatiuū. ⁊ ꝓcōſequēs relatiuū ꝑmo denominat
rem in habitudine ad aliḋ. Tercio q̄lis ē ordo in eſſendo talis ē ordo ī de-
nominādo. ꝫ gen⁹ generaliſſimū ꝑus ē ꝙ̄ ſua inferiora. cū ſit eis ꝑus na-
tura. igiẗ etiā ꝑmo denomiat in habitudine ad aliḋ. Sed qd ſit illud aliud
in cui⁹ habitudine denomiat relatiuū in cōi dr̄ ꝑmo ꝙ illḋ aliḋ eſt qḋdam
cōe qḋ dr̄ de oīb⁹ t̄minis t̄minātib⁹ relatiōes. ⁊ ſic cū relatio poſſit t̄mina-
re relationē ⁊ etiā ens abſolutū ſequiẗ ꝙ t̄min⁹ relatiōis in cōi eſt aliquid
cōe ad ens abſolutū ⁊ reſpectiuū. Diciẗ ſcḋo ꝙ relatio in cōi nō referẗ ſimi-
liter. nec ſpecies ei⁹. ꝫ ſunt ꝑncipia referēdi. hoc eſt em̄ ꝓpriū relatiōi ꝙ ſit
ꝑncipiū referēdi. id eſt denominādi reſpectiue ſubiectū in q̄ ē in ordine ad
aliud ſcilicet ad t̄minū. Diciẗ t̄cio ꝙ relatio in cōmuni nō habet relationē
ſibi oppoſitā. nec etiā relatiuū in cōi habet correlatiuū ſibi oppoſitū ad
qḋ referẗ. patet. qa relatio in cōi ꝯtinet ſub ſe oēm relationē. ⁊ relatiuū om̄e
correlatiuū. Diciẗ q̄rto ꝙ relatio in cōi ē ꝑncipiū referēdi idē ad ſeipm̄ ſci-
licet relatiuū ad relatiuū. ⁊ ſic nō ſunt duo genera ꝫ vnū. ¶ Sed ꝯtra hoc
obijciẗ qa nulla relatio realis ē ꝑncipiū referēdi idē ad ſeip̄m. ꝫ relatio ī cōi
eſt relatio realis cū ſit vnū decē ꝑdicamētoꝝ. igiẗ nō ē ꝑncipiū referēdi idē
ad ſeip̄m. Ad hoc dr̄ ꝙ duplex ē relatio realis. q̄dā ē ſingularis ⁊ īdiuidua
ſicut ē hec paẗnitas vel hec filiatio. ⁊ talis nō ē ꝑncipiū referēdi idē ad ſe-
ip̄m. Alia ē generica aut ſpeciuoca cuiuſmodi ē relatio in cōi. ⁊ talis bene
eſt ꝑncipiū referēdi idē genere aut ſpecie ad ſeip̄m. Et ex hoc patet ſolutio
duarū rationum q̄ fiebāt ante oppoſitū. Ad ꝓbandum ꝙ relatio non ſit
vnū gen⁹ generaliſſimū. relatiuū em̄ nō referẗ ad relatiuū ab ip̄o diſtinctū
genere. nec etiā duo ꝑmo ꝯcreta imediate cōtēta ſub relatiuo referūẗ ad ſe-
inuicē aut ad alia duo diſtincta ſpecie. Et ſi arguaẗ ḡ erūt relatiua eq̄parā-
tie. Diciẗ ad hoc ꝙ relatiuū eq̄parātie dupliciẗ accipiẗ. Vno mō generali-
ter ꝓ om̄i relatiuo noiato eodē noīe ſicut ſuū correlatiuū ſiue ſummaẗ ab
eadē forma ſpeciuoca ſiue nō. Et hoc mō illa duo ꝑma cōcreta. ymmo eti-
am oīa relatiua ſm nomē relatiui ſunt relatiua eq̄parātie. Alio mō accipiẗ
ſpecialiẗ ꝓ ratiōe q̄ ē ratio referēdi aliqd ad aliud ⁊ ecōtra ſm eādē rationē
⁊ hoc mō illa nō ſunt relatiua eq̄parātie. ¶ Tercio ſupponiẗ ꝙ relatiuum
ſm aliq̄s diffiniẗ ꝑ ſuū correlatiuū. qḋ ꝓbāt ꝑmo ſic. qa ꝑ illud diffiniẗ re-
latiuū ad qḋ t̄minaẗ. ꝫ relatiuū t̄minaẗ ad correlatiuū igr̄ diffiniẗ ꝑ corre-
latiuū. Maior patet. qa idē ē ad qḋ dr̄ relatiuū ⁊ qḋ t̄minat relationē ⁊ ꝑ
qḋ diffiniẗ relatio. Minor ꝓbaẗ qa correlatiuū ad illud t̄minaẗ ad qḋ re-

ferṫ. ⁊ ad illō referṫ ad qō diceretˀ circūſcp̄to om̄i alio. ꝫ illō ē correllatiuū. et nō aliq̄d abſolutū. ğ relatiuū ṫminatˀ ad correlatiuū ⁊ nō ad abſolutū. ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns diffiniṫ ꝑ ip̄m. Scd̄o ſic ꝑ illō ꝯuenienṫ diffiniṫ aliq̄d ꝑ qō explicatˀ ei⁹ natura ⁊ q̄ditas. ꝫ natura ⁊ q̄ditas relatiui explicatˀ ꝑ correlatiuū. igiṫ. Tercio ſic ſm purphiriū relatiua diffiniūṫ ꝑ ſeiuicē neceſſe ē i vtrorūq; ratiōib⁹ vtriſq; vti. ğ relatiuū diffiniṫ ꝑ correlatiuū. Aliṫ tn̄ dr̄ ꝙ nl̄lū relatiuū ꝯuenienṫ diffiniṫ ꝑ ſuū correlatiuū. patet. q̄a al̄s idē diffiniretˀ ꝑ ſeip̄m. nā ſi paṫ diffiniatˀ ꝑ filiū tūc ſi loco filij ponatˀ ſua diffinitio. i diffinitiōe patrˀ ponetˀ paṫ. Scd̄o ſic. oīs pars diffinitiōis debet eſſe prior diffinito. ꝫ correlatiuū nō ē p̄us relatiuo cū ſit ſimul natura cū eo. igr̄ nō poteſt eſſe pars diffinitiōis relatiui. Diciṫ vlteri⁹ ꝙ relatiuū ꝯuenienṫ diffiniṫ ꝑ fundamētū ſui correlatiui. patet. q̄a ꝑ illō ꝯuenienṫ diffiniṫ relatiuū ad qō ṫminatˀ relatio. Sed relatio terminatur ad fundamentum correlatiui. igitur. Minor patet. quia circumſcripto omni reſpectu ab albedine que eſt in ſocrate adhuc plato alb⁹ diceretˀ ſil̄is ſocrati. licet nō ecōtra. ⁊ tn̄ in ſocrate nō eſt aliq̄d reſpectiuū ꝙ poſſit ṫminare ſil̄itudinē platonis ad ſocratē. ğ relinquiṫ ꝙ albedo ſocratˀ ṫminat depēdētiā ſil̄itudinis platonis ad ſocratē. Ex quo ſequiṫ ꝙ hec diffinitio patrˀ in q̄ dr̄. paṫ eſt res habēs filiū nō valet. ꝫ debet ſic diffiniri. paṫ eſt aīal qō ex ſemine ſuo genuit aliō aīal ſibi ſil̄e in eſſe. Pro ſolutiōe tn̄ p̄mi argumēti intelligēdū ē ꝙ triplices ſunt relatiōes. Quedā eſt relatio q̄ fundatˀ in abſoluto ⁊ ṫminatˀ ad abſolutū. ſicut ſil̄itudo q̄ ē inṫ duo alba. Alia ē q̄ fundatˀ in reſpectu ⁊ ṫminatˀ ad reſpectū. ſicut diſtinctio q̄ ē inṫ duas ſil̄itudines. Tercia ē q̄ fundatˀ in abſoluto ⁊ ṫminatˀ ad reſpectū. ſicut diſtinctio albedinis a ſil̄itudine vel p̄oritate ei⁹. Quarta eſt q̄ fundatˀ in reſpectu ⁊ ṫminatˀ ad abſolutū. Dicēdū eſt ğ ꝙ nulla relatio ṫminatˀ ad ſuā correlationē. ꝫ ad fundamētū ſue correlatiōis. ⁊ ꝑ illō habet diffiniri. ⁊ negatˀ ꝙ correlatiuū ad illō ṫminatˀ ad qō referṫ. Ad ſcd̄m dr̄ negādo minorē. Ad ṫciū diciṫ ꝙ dictū purphirij. ⁊ etiā illō corollariū in quo ph̄s dicit ꝙ ſi q̄s diffinite nouerit vnū correlatiuū ⁊c̄. debet ītelligi quo ad diffinitionē deſcp̄tiuā aut incōpletā. ¶ His ſuppoſitˀ dr̄ p̄mo ꝙ ad aliq̄d ē vnū gen⁹ generaliſſimū. patet ꝑ diffinitionē generis generaliſſimi. patet etiā q̄a habet ꝓpriū modū eſſendi ⁊ ꝓpriū modū denominādi p̄mā ſubſtātis diſtinctū a modis alioꝝ p̄dicamentoꝝ. Qꝛ aūt ſit vnū ꝓbatū eſt. Diciṫ ſcd̄o ꝙ eſt in textu ꝑ ſcd̄am diffinitionē ſufficienṫ diffinitū. illius autē diffinitionis declaratio viſa eſt in ſumulis.

Scd̄a difficultas Utrū om̄is relatio ſit repoſibilis in h̄ p̄dicamēto ad aliq̄d

Pro cui⁹ ſolutōe ponūṫ octo

diſtinctões ⁊ vna differẽtia. Differẽtia ẽ. int̃ iſta tria habitudo. reſpect⁹ ⁊ re
latio. q̃a habitudo ẽ cõmunior reſpectu. nã int̃ aliq̃ ẽ habitudo int̃ q̃ nõ ẽ re
ſpect⁹. vt patet int̃ superi⁹ ⁊ iferi⁹. Silr̃ reſpect⁹ ẽ ꝯmunior relatõe. q̃a reſpe
ctus dr̃ de ſex vltimis p̃dicamẽt. relatio aũt nõ dr̃ de illis ſaltẽ ꝓprie. Pri
ma diſtinctio. duplicia ſt̃ relatiua. q̃dã ſt̃ relatiua ſ̃m eſſe. alia ſt̃ relatiua ſ̃m
dici. Relatiua ſ̃m eſſe ſt̃ q̃ ſ̃m ſuũ totũ eſſe q̃ditatiuũ ⁊ ſpecuiocũ ſt̃ in p̃di
camẽto relatõis. vt paṫnitas ⁊ filiatio. Relatiua ſ̃m dici ſt̃ illa q̃ ſ̃m ſe ſt̃ ab
ſolta. ita ꝙ illd̃ qd̃ iportãt de ſuo p̃ncipali ſignificato ẽ alioꝝ generꝝ. intelli
git̃ tñ in habitudine ad aliũd. man⁹ ⁊ caput ⁊ cetere ꝑtes p̃maꝝ ſbaꝝ. Scd̃a
diſtinctio. relatiuũ ſ̃m eſſe ẽ duplex. qd̃dã ẽ reale. aliũd ẽ ratiõis. Relatiuũ
ratiõis ẽ qd̃ iportat relationẽ fabricatã ab itellectu. qd̃ depẽdet in eſſe ⁊ ꝯſer
uari ab intellectu. ſicut gen⁹ ⁊ ſpecies. Relatiuũ reale ẽ qd̃ iportat relationẽ
ex natura rei exiſtẽtẽ in reb⁹. Et ad iſtud tres ꝯditiões reqrũt̃ vt viſum ẽ in
ſumul. Tercia diſtinctio. Relatiuũ reale ẽ duplex. qd̃dã ẽ aptitudinale ſiue
fundamẽtale. aliud ẽ relatiuũ reale actuale. Relatiuũ reale aptitudinale eſt
illud qd̃ reqrit t̃minũ ſuũ in aptitudine tm̃. ſicut ẽ riſibile ⁊ etiã aſſimilabile
⁊ iſtud neceſſario ineſt ſuo fundamẽto nec diſtinguit̃ realit̃ ab eo. cũ ſe ha
beat ad ip̃m ſicut ꝓpria paſſio ad ſb̃ctm̃. Relatiuũ actuale ẽ qd̃ reqrit fun
damẽtũ ⁊ t̃minũ i actu. ſicut ẽ ſilẽ. ⁊ iſtud ꝯtingent̃ ineſt ſuo fundamẽto. ⁊
diſtinguit̃ realit̃ ab eo. Quarta diſtinctio. relatiuũ actuale adhuc ẽ duplex
qd̃dã ẽ qd̃ iportat relationẽ intrinſec⁹ aduenietẽ. aliũd ẽ qd̃ iportat relatio
nẽ extriſec⁹ aduenietẽ. Relatio itrinſec⁹ aduenieñs ẽ illa q̃ neceſſario ponit̃
poſit fundamẽto ⁊ t̃mino in q̃cũqȝ diſtãtia ponãt̃. ſicut ſt̃ relatões hui⁹
p̃dicamẽti. Relatio extriſec⁹ aduenieñs ẽ illa nõ q̃ imediate ponit̃ poſit fũ
damẽto ⁊ t̃mino. ſȝ ip̃is poſit adhuc reqrit aliqd. videlicȝ applicatio vni
us ad alterũ. ſicut ẽ calefactio poſito eñi igne ⁊ ꝯbuſtibili nõ adhuc ponit̃
ꝯbuſtio. ſȝ p̃reqrit̃ applicatio ꝯbuſtibilis ad ignẽ. Quinta diſtinctio. rela
tionũ q̃dã ẽ diſtincta realit̃ a ſuo fundamẽto. ſicut paṫnitas in creaturis.
Alia vͦo nõ ẽ diſtincta. ſicut creatio paſſiua. Sexta diſtinctio. relationũ q̃
dã ẽ trãſcẽdẽs q̃ nõ ẽ alicui⁹ p̃dicamẽti. ſicut ſt̃ ordo. diſtinctio. idem. diuer
ſum relatões originis q̃ ſt̃ in diuinis ⁊ etiã relatões cõmunes q̃ ſt̃ in diui
nis. Alia ẽ p̃dicamẽtalis cuiuſmodi ſt̃ relatões diſtincte a ſuo fundamẽto
Dicũt eñi aliq̃ ꝙ oĩs relatio q̃ ẽ eadẽ realit̃ ſuo fundamẽto ẽ ex ſe trãſcẽdẽs
ſ̃ꝫ ꝑ oppoſitũ relatio diſtincta realit̃ a ſuo fundamẽto ẽ p̃dicamẽtalis. Se
ptima diſtinctio. duplr̃ aliq̃ dicunt̃ relatiua. Vno mõ denoĩatiue. ⁊ h̃ mõ
ſb̃e qb⁹ inſunt relatões dicũt̃ relatiua vt ſocrates ⁊ plato qb⁹ inſunt paṫni
nitas ⁊ filiatio. Alia ſt̃ relatiua q̃ditatiue ⁊ eſſentialit̃. ⁊ ſic illa dicũt̃ relatiua
q̃ ſt̃ ꝯcreta abſtractoꝝ importãtium relationẽ. ſicut pat̃ ⁊ fili⁹. Octaua di
ſtinctio. Duplices ſunt relationes reales. Quedaȝ ſunt reales in vtroqȝ ex
tremo. Alie ſunt reales in vno extremo tm̃. ſicut relatio ſcibilis ad ſcientiã.

¶His diſtinctiōibꝰ p̄miſſis dr̄ p̄mo ꝙ ſolū illa relatiua dicūt̃ eſſe in hoc p̄dicamēto q̄ dicūt̃ relatiua ꝑditatiue ꝛ eſſentialit̃. patet qꝛ relatiua denominatiue ſunt alioꝝ p̄dicamētoꝝ. Dicit̃ ſc̄do ꝙ ad hoc qd̄ aliq̄ relatio ſit i hoc p̄dicamēto q̄tuoꝛ cōditiōes reqrunt̃. Prima ꝙ ſit relatio realis. ꝛ per hoc excludunt̃ relatiōes ratiōis. Sc̄da ꝙ ſit finita ꝛ limitata ꝛ nō trāſcendēs. ꝛ ꝑ hoc excludunt̃ relatiōes deſcēdētes. Tercia ꝙ ſit relatio formalis ꝛ actualis. ꝛ ꝑ hoc excludūt̃ relatiōes aptitudinales que reducūt̃ ad p̄dicamētū ſui fundamēti. Quarta ꝙ ſit relatio intrinſecus adueniens. ꝛ ꝑ hoc excludunt̃ ſex vltima p̄dicamēta que ſunt relatiōes extrinſecꝰ aduenientes Dicit̃ aūt aliq̄ relatio extrinſecꝰ aduenire nō qꝛ ſit de intrinſeca ratione ſui fundamēti aut ſubiecti. ꝫ qꝛ ē a cauſa q̄ ē in ſuo ſubiecto cui ineſt. ꝛ nō eſt a cauſa extrinſeca. vt puta ab approximatiōe ſuoꝝ extremoꝝ. Et ꝑ hoc oppoſitum dicit̃ relatio extrinſecus adueniens.

Tercia difficultas Utrū cōmuni-

tates ꝛ ꝓprietates relatiōis ſint ſufficient̃ a pħo aſſignate. ¶Pro cuiꝰ ſolutione ſupponit̃ p̄mo ꝙ ſc̄d̄m beatū auguſtinū in ſuis p̄dicamētis relationis q̄tuor ſunt ꝓprietates. Prima. ꝓpriū relatiōi qd̄dammodo cointelligi cū ſuo t̃mino. patet. qꝛ om̄e qd̄ eſt a ſe poteſt intelligi nullo alio intellecto ꝫ ſi relatio debet intelligi neceſſario reqrit ſuū t̃minū cointelligi. Sc̄da proprietas. oīa relatiua dicūt̃ ad cōuertētiā Tercia. relatiue oppoſita poſſunt ineſſe eidē reſpectu diuerſoꝝ. Quarta ē ſpecialis modꝰ p̄dicatiōis. relatiuū em̄ recipit p̄dicationē ſui correlatiui in obliq̄. ꝛ ſi videat̃ cōuenire alicui abſoluto. tamē nō ē ſine cōcomitātia reſpectꝰ. ¶Sc̄do ſupponit̃ ꝓ declaratione duaꝝ cōmunitatū ꝙ ſm aliq̄s nulla relatiua ſm ſe habēt ꝯtrariū. aut ſuſcipiūt magis aut minꝰ. ꝫ hoc eis cōuenit ꝑ ſua fundamēta. Ex q̄ ſequit̃ ꝙ ſola relatiua quoꝝ fundamēta habēt ꝯtrariū aut ſuſcipiūt magis ꝛ minus dicūt̃ habere ꝯtrariū aut ſuſcipe magis aut minꝰ. Sed ꝯtra iſtud arguit̃ multipliciť. Primo qꝛ cōformitas ꝛ difformitas ad rectā ratiōnē q̄s cōſignificāt iſti t̃mini ỽtus ꝛ viciū ſunt relatiua ꝛ tamē nō cōtrariāt̃ ꝑ ſua fundamēta. qꝛ qualitates ille cū ſint ſpirituales nō ſunt adinuicē ꝯtrarie. igit̃. Sc̄do ſic. Si relatio nō ſuſcipet maiꝰ aut minꝰ niſi ratiōe ſui fundamēti ſequeret̃ ꝙ fundamēto manēte eodē ꝛ eq̄li relatio nō poſſet intendi ꝛ remitti. ꝯſeq̄ns eſt falſum. qꝛ manēte eadē q̄ntitate in aliquo nō aucta nec diminuta illd̄ poteſt fieri maiꝰ aut minꝰ ineq̄le alteri. ſimilit̃ manēte eat ē albedine in aliquo non intenſiua neqꝫ remiſſiua poteſt fieri magis aut minus fieri ſimile alteri.

Tercio ſic. Relatio diſtantie intendit̄ nullo appoſito/aut remoto ad extrema illius diſtantie. ergo relatio poteſt ſuſcipere magis aut min⁹ ſine hoc q̄ ſuū fundamentū ſuſcipiat magis aut minus. ſi dicat̄ q̄ diſtantia nō eſt maior intenſiue. ſed ſolū extenſiue. Cōtra. illa diſtātia nō eſt in ſpacio intercepto inter res diſtantes ſicut in ſubiecto. ſed eſt immobilis. ſed nullū accidēs extendit̄ vltra ſuū ſubiectū. ergo illa diſtātia nō eſt maior extenſiue ꝓpter ſpaciū. Sed eſt maior extenſiue ꝓpter intenſionē graduuꝫ. Quarto ſic. Approximatio eſt relatio. ⁊ tamē ſuſcipit magis ⁊ minus ſine ſuis extremis. igit̄. Aliter igit̄ dicūt aliq̄ q̄ relatiua ſcd̄m ſe habent cōtraria. ⁊ ſm ſe ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹. Probat̄ qa hoc fuit de intentiōe philoſophi qa ſicut hic cōcedit de relatiuis. ita ſuperius negauit de quātitate. ⁊ tamē cōſtat q̄ multa ſubiecta nō intendunt̄ ⁊ remittūt̄. igit̄. Et cōfirmat̄. qa quādo calor ꝓducit̄ p motū ꝓpter hoc dicit̄ intendi. qa pars eiuſdē rationis apponit̄ alteri parti infra eā. ſicut in augmento pars quātitatis apponit̄ alteri extra eā. ſed quālibet partē caloris cōcomitat̄ pars ſimilitudinis. ergo eadē ratione qua calor ſcd̄m ſe intendit̄ ſimilitudo ſcd̄m ſe intenditur. Vterqꝫ aūt iſtoꝝ modoꝝ duoꝝ dicendi vidē probabilis. tamē primus eſt cōmunior. Videt̄ eñ magis probabile q̄ nulla relatio ſuſcipit magis aut minus niſi ſuū fundamentū aut ſuus terminus. aut aliqd̄ qđ preexigitur ad fundandā talē relationē ſuſcipiat magis aut minus. aut maius ⁊ minus qđ dicit̄ ꝓpter inequalitatē. cuius fundamentū nō ſuſcipit magis aut minus. ſed maius ⁊ minus. Et ratio huius forte eſt q̄ relatio eſt minime entitatis ⁊ cōſiſtit in indiuiſibili. Et ſi querat̄. quare ergo termini relatiui p̄dicant̄ cū his aduerbijs magis ⁊ minus. hoc eñ eſt ſignū intenſionis ⁊ remiſſionis in re ſignificata p illos terminos. dicet̄ forte q̄ illi t̄mini p̄dicant̄ cū iſtis aduerbijs magis ⁊ minus donotantibus maioritatē ⁊ minoritatē in fundamēto ⁊ nō in p̄ncipali ſignificato. ¶ Tercio ſupponitur q̄ relatiua dici ad cōuertentiā nō eſt aliud q̄ȝ ipa referri ad ſeinuicem ſm mutuā dependētiā. videlicet q̄ ſicut relatiuū mediāte obliquo ſui correlatiui p̄dicat̄ de ſeipo. ita correlatiuū mediāte obliq̄ ſui relatiui p̄dicat̄ de ſeipſo. vt ſicut dñs de ſeipō. vt ſicut dñs eſt ſerui dñe. ſic ſeru⁹ eſt dñi ſeru⁹ ¶ Quarto ſupponit̄ q̄ ſecūda ꝓprietas que eſt hec. Relatiua ſunt ſimul natura diuerſimode exponit̄. Quidā eñ ſic exponunt eā. Relatiua ſunt ſimul natura id eſt ſimul naturali intelligentia. ita q̄ vno intellecto neceſſario aliud itelligit̄. ⁊ tūc eā ſic exponēdo coincidit cū p̄ma ꝓprietate poſita ab auguſtino. Alij ſic exponūt. Relatiua ſunt ſimul natura. id eſt naturali dependentia. ſic q̄ vnum dependet ad aliud. ita econtra. Sed iſti duo

modi exponēdi nō ſunt de intentione philoſophi. ideo alit̄ exponūt̄. Re-
latiua ſunt ſimul natura. id eſt naturali exiſtētia. ita ꝙ vno exiſtēte aliud ex
iſtit ⁊ ecōtra. Hec aūt expoſitio eſt de intētiōe philoſophi. Qđ patet p̄mo
q̄a ip̄e ꝓbat eā ſic. Relatiua poſita ſe ponūt. ⁊ ꝑempta ſe perimunt. qđ nō
poteſt intelligi niſi de actuali exiſtētia Scđo q̄a dicit ſcibile ⁊ ſciētiā nō eſ-
ſe ſimul natura eo ꝙ ſcibile p̄exiſtit ſciētie. neq̄ꝫ em̄ ſenſibile ⁊ ſenſus. eo ꝙ
ſenſibile p̄exiſtit ſenſui Hec aūt expoſitio cōſonat dicto auguſtini dicētis
ꝙ relatiua ſunt ſimul natura quo ad ortū ⁊ occaſum. Sed contra iſtū mo
dū exponēdi arguit̄ duplicit̄. Primo q̄a prius natura ⁊ poſterius natura
ſunt relatiua ⁊ tamē nō ſunt ſimul natura. igit̄. Scđo q̄a p̄us tēpore ⁊ po-
ſterius tēpore ſunt relatiua ⁊ tamē nō ſunt ſimul natura quātū ad actua-
lem exiſtentiā. q̄a prius tp̄e exiſtit prius q̄ꝫ poſteri⁹ tp̄e. ¶ Ad p̄mū iſtorū
dicit̄ ꝙ prius ⁊ poſterius natura accepta ꝓ ſe ſignificatis ſ̄m ſuppoſiti
onē ſimplicē ſunt relatiua ⁊ ſimul natura ſimultate exiſtentie. ſed ſi capiat̄
pro denominatis ⁊ ſcđm ſuppoſitionē ꝑſonalē nō ſunt relatiua niſi deno
minatiue. nec ſunt ſimul natura. Ad ſecūdū dicit̄ ꝙ ꝓprietas debet intelli-
gi de relatiuis ꝑmanētib⁹ ⁊ nō de ſucceſſiuis cuiuſmodi ſunt prius tēpo-
re ⁊ poſterius tēpore, talia em̄ non ſimul exiſtūt q̄ꝫuis ſint ſimul natura q̄
ad dependentiā. q̄a quādocūq̄ꝫ dicit̄ de vno ꝙ eſt prius tēpore. de alio di
citur ꝙ eſt poſterius tempore.

His ſuppoſitis dicit̄ ꝙ cōmunita-
tes ⁊ ꝓp̄etates ſūt ꝯuenient̄ a philoſopho aſſignate patet ſatꝭ ex declaratꝭ

Quarta difficultas. Utrū relatio

ſit aliqua entitas p̄ter aīam a rebus abſolutis videlicet ſubſtātia ⁊ qualita
te realit̄ diſtincta. De qua ſunt due opiniones. Secūdū p̄mā opinionē di
cit̄ p̄mo ꝙ oīs res eſt ſubſtātia vel qualitas. ⁊ ſic omnis res eſt abſoluta.
Quia ſi aliqua res eſſet realit̄ diſtincta a re abſoluta ſequeret̄ ꝙ impoſſibi-
le eſſet ſocratē ſibi ſimil̄ē alicui albo ſine aliqua tali entitate. cōſeq̄ns eſt fal
ſum. q̄a poſſibile eſt ſocrate albo exiſtēte pariſius aliud albū generari ro-
me nulla entitate de nouo acq̄ſita in eo qđ patet. q̄a ſi ad generationē albi
rome generaret̄ noua entitas in ſocrate albo. vel hoc eſt a deo vel a creatu
ra. nō a deo vt notū eſt. nec a creatura. q̄a actio ei⁹ nō eſſet potēs ad tantā
diſtātiā. Scđo ſic. Illud qđ aduenit alicui nulla mutatiōe facta in eo nō eſt
aliqua res diſtincta a re abſoluta. ſed relatio aduenit alicui nulla mutatio
ne facta in eo. vt patet ꝑ p̄hm q̄nto phiſicoꝝ. ergo relatio nō eſt res diſtin
cta a rebus abſolutis. Tercio ſic. Ois entitas realis eſt termin⁹ alicuius

ꝑductiōis realis. ꝫ relatio nō eſt ṫmin⁹ alicui⁹ ꝑductiōis realis. ergo nō eſt aliqua entitas realis. ſaltē alia a re abſoluta. igiṫ. Sūmaṫ gratia exēpli paṫnitas. Si eñ paṫnitas ſit ṫminus alicui⁹ ꝑductiōis. cū ꝑductio ſit relatio quero cui⁹ actiōis eſt termin⁹. ſi alicui⁹ tūc quero de illa ſicut de iſta. ⁊ ſic ꝓcedereṫ i īfinitū. Nō eſt dicēdū ꝙ nulli⁹. qa cum ſit entitas realis ſicut paṫnitas eſt ṫmin⁹ alicui⁹ ꝑductiōis ſicut paṫnitas. Quarto ſic. Si relatio eſſet res aliqua diſtincta a reb⁹ abſolutis ſequereṫ ꝙ in eadē re eſſent infinite entitates reales nō faciētes aliqd vnū. cōſeqñs eſt impoſſibile. igiṫ Cōſeqñtia patet qa eadē res eſt diſtincta ab infinitis reb⁹. ꝫ cū diſtinctio ſit quedā relatio in eadē re erūt infinite relatiōes. Diciṫ ſecūdo ꝙ oīs ſubſtātia eſt relatio. ⁊ oīs qualitas eſt relatio. patet. qa oīe qd̄ poteſt ad aliud cōparari eſt relatio ꝫ oīs ſubſtātia. ⁊ ſimiliṫ oīs qualitas eſt huiuſmodi. igiṫ. Diciṫ ṫcio ꝙ oīa que reponūṫ in ꝑdicamēto ad aliqd ſunt ṫmini ſignificātes res abſolutas cōnotādo illas referri ad aliud. nec differunt illi termini a ṫminis abſolutis penes rem ſignificatā. ꝫ ſolū penes cōnotationē. Et iſtud videṫ eſſe de intētiōe philoſophi in textu ꝓcedēti. patet p̄mo qa dicit relatiua dici ad aliud in genitiuo vel aliquo alio obliquo. ſed hoc ſolū cōuenit ṫmino. Scd̄o qa dicit ꝙ oīa relatiua dicūṫ ad ꝯuertētiā ſed caſu aliquotiēs differūt ſcd̄m locutionē. Tercio. qa dicit ꝙ neceſſe eſt aliquotiens fingere noīa ſi nō fuerit nomē ad qd̄ dicaṫ couenienṫ relatiuu3. ꝫ iſta couenīūt ſolis ṫminis. igiṫ. Ex iſto ſequiṫ p̄mo ꝙ nulla res diſtinguendo rem quaſi ſignū eſt in ꝑdicamēto relatiōis ſic ꝙ generaliſſimū relatiōis ꝑ diceṫ ꝑ ſe de ea. Scd̄o ſequiṫ ꝙ abſolutū ⁊ reſpectiuū nō ſunt differētie reꝝ ſed ſunt differētie terminoꝝ. Terminoꝝ eñ qdā eſt abſolut⁹. alius reſpectiu⁹. Rerū aūt nulla eſt reſpectiua que ſit a reb⁹ abſolutis realiṫ diſtincta Tercio ſequiṫ ꝙ iſti ṫmini ad aliqd relatiuū ⁊ relatio nō ſunt ṫmini prime intētiōis. patet. qa oīs ṫmin⁹ immediate ſuppōnēs ꝓ alijs ṫminis vt ſunt ⁊ verificabilis de eis materialiṫ acceptis eſt ṫmin⁹ ſcd̄e intētiōis. ꝫ iſti ṫmini ſunt huiuſmodi. igiṫ Quarto ſequiṫ ꝙ cū aliqs dṙ paṫ vel ſimilis. hoc nō ē ꝑ aliquā entitatē ſibi ihērētē ab eo realiṫ diſtinctā. Diciṫ qrto ꝙ relatio nō ē aliq res diſtincta realiṫ a reb⁹ abſolutis. Iſtō ꝓbaṫ ratiōib⁹ poſitis ꝑ p̄mo dicto. Et adhuc ꝓbaṫ alijs ratiōib⁹. Prima ratio. Si relatio eſſet res aliq realiṫ diſticta a reb⁹ abſolutis ſeqreṫ p̄mo ꝙ ſocrates eſſet paṫ platonis quē nunq̄ genuit. Secundo ꝙ ſocrates eſſet pater platonis quē tamen genuit. Sed iſta ſunt inconuenientia. igiṫ conſequentia p̄mi patet. qa ſi paṫnitas ſit res diſticta a cicerone q genuit platonē poteſt ſeparari ab eo ꝑ potentia diuinam poteſt eſſe in ſocrate ⁊ denominare ſocratem.

⁊ per conſequens ſocrates denominabitur pater platonis quem genuit. Secūda cōſequētia patet. Ablata paternitate a ſocrate qua dicit̄ pat̄ platonis. nō dicit̄ ampli⁹ pater platonis. ſed hoc eſt impoſſibile. ſi paternitas ſit res diſtincta a ſocrate. q̄a vnā rem ab alia re realiter diſtinctā deus poteſt deſtruere illa re remanente. igit̄. Secūda ratio cauſalitatis eſt relatio. ⁊ tamē nō diſtinguit̄ realit̄ a ſuo fundamento. igit̄. Minor patet. q̄a vera cauſalitas reſpectu omniū eſt in deo in ordine ad creaturā. ⁊ tamē illa cauſalitas nō eſt alia res a deo. ergo relatio nō eſt aliqua res diſticta a rebus abſolutis. Tercia ratio. Si relatio eſſet aliqua res diſtincta a rebus abſolutis ſequeret̄ q̄ moto digito in qualibet re vniuerſi acquireret̄ vna noua res. Cōſequēs videt̄ incōueniens. igit̄. cōſequētia patet. q̄a in qualibet re vniuerſi acquireret̄ nouus ordo reſpectu alicuius rei ſed ordo eſt relatio igit̄. Similit̄ poſſet argui q̄ muſca volante totū vniuerſum mutaret ordinem. iſta ſunt incōuenientia. igit̄. Quarta ratio. Relatio nō poteſt eſſe ſine rebus abſolutis p̄ quācūq; potentiā. ergo relatio nō eſt res diſtincta a rebus abſolutis. Antecedēs patet. q̄a nihil poteſt dici ſimile alicui vel pat̄ alicuius niſi ſit qualitas aut ſubſtātia. Alia eſt opinio philoſophoꝝ realiū. ¶ Pro cuius declaratione ſupponit̄ p̄mo q̄ decē p̄dicamēta ſunt decē res eſſentialit̄ ⁊ realit̄ diſtincte. ⁊ cū hoc aliqua eoꝝ ſunt abſoluta. videlicet ſubſtātia. quātitas ⁊ qualitas ⁊ aliqua reſpectiua ſicut alia ſept̄. ſequitur q̄ aliquę res ſunt abſolute ⁊ aliquę reſpectiue. Iſtud eſt de intentione philoſophi in pluribus locis. Ex quo infero q̄ abſolutū ⁊ reſpectiuū non ſunt differentie terminoꝝ ſeu rerū. ¶ Secūdo ſupponit̄ q̄ ad relationem huius p̄dicamenti q̄nq; requirūt̄. ſcilicet. ſubiectū. fundamētū. terminus ad quē. correlatiuū ⁊ ip̄a relatio. Subiectū eſt q̄d denominat̄ ab ip̄a relatione. vt ſocrates q̄ denominat̄ ſimilis a ſimilitudine. Fundamentum eſt aliq̄d accidēs abſolutū mediante q̄ relatio q̄ eſt minime entitatis inheret ſubſtātie. ſicut eſt albedo inexiſtens ſocrati ſcđm quā ſocrates dicit̄ fundamentaliter ſimilis alicui albo. Termin⁹ ad quē eſt illud q̄d fundat relationem que dicit̄ ad cōuertentiā alteri relationi. ſicut eſt albedo que eſt ī alio ſubiecto cui ſocrates dicit̄ ſimilis. Relatio eſt entitas reſpectiua a qua ſubiectū denominat̄ taliter ſe habere ad aliud. ſicut eſt ſimilitudo ſcđm quā ſocrates dicit̄ formalit̄ ſimilis alicui albo. Dictū eſt aūt notant̄ ad relationem huius predicamenti. q̄a multe ſunt relationes ad quas nō requirunt̄ illa q̄nq;. Nam in multis idem eſt ſubiectū ⁊ fundamentū. ſicut patet de prioritate qua ſubſtātia eſt prior accidente. ⁊ de diſtinctione qua vna res diſtinguit̄ ab alia re. ¶ Tercio ſupponit̄ q̄ ſcđm diuerſitatē rerū diuerſitas

eſt terminoꝝ ſignificātiū illas res. Ex quo ſequit̄ ꝙ cū alique res ſint abſolute ⁊ alique reſpectiue aliq̄ termini ſignificāt res abſolutas ⁊ ꝑdicant̄ de ſeipis in ꝓpoſitiōe cauſante cōceptū cōpletum ⁊ ꝑfectū ſecluſo omī opere Ulterius tamē ⁊ aliȷ̄ ſignificāt res reſpectiuas ⁊ nō poſſunt ꝑdicari de ſe ipis in ꝓpoſitiōe cauſante cōceptū cōpletū ⁊ ꝑfectū ſine aliquo alio ei addito. ſicut patet dicēdo pat̄ eſt pat̄. cōceptus illius ꝓpoſitiōis nō eſt completus. Sed ſi dicat̄. pat̄ eſt filiȷ̄ pat̄ tunc eſt completus ⁊ perfectus.

His ſuppoſitis dicit̄ ꝙ oīs relatio ꝑdicamētalis eſt a ſuo fundamento realit̄ diſtincta. Probat̄ pmo ſic. Illa que ſunt diuerſoꝝ ꝑdicamentoꝝ ſunt res diſtincte. ſed relatio ⁊ ſuū fundamentū ſunt huiuſmodi ergo. Maior patet. qa eſſentie ꝑdicamentoꝝ ſunt impmixte. Minor ꝓbat̄. qa fundamentū eſt qualitas vel quantitas Scdo ſic. Illa quoꝝ vnū poteſt multiplicari alio nō multiplicato ſūt res realiter diſtincte. ſed relatiōes poſſunt multiplicari fundamēto nō multiplicato. igit̄. Maior eſt nota. Minor ꝓbat̄. qa ſi ſocrates eſt albus ipe eſt ſimilis cuilibet alteri albo. Sed hoc nō eſt p eandē ſimilitudinē. cū poſſit eſſe ſimilis alicui ſine hoc ꝙ deſinat eſſe ſimilis aliȷ̄s. Tercio ſic. Illa quorū vnū poteſt remanere reliquo corrupto ſūt realit̄ diſtincta. ſed fundamentū poteſt remanere relatiōe corrupta. vt patet de ſocrate q̄ deſinit eſſe pat̄ cū fili' ei' morit̄. igit̄. Quarto ſic. Illa quoꝝ vnū eſt depēdēs ad aliud ⁊ reliquū nō eſt depēdēs ſūt ab inuicē diſtincta. ſed relatio eſt depēdēs a ſuo correlatiuo. fundamentū aūt nō eſt dependēs ab eo. igit̄. Quinto ſic. Quecūq̧ ſic ſe habent ꝙ vno intēſo aliud remittit̄ illa ſūt realiter diſtincta. ſed fundamentū ⁊ relatio ſūt huiuſmodi. igit̄. Maior patet. qa impoſſibile eſt ſimul intendi ⁊ remitti idē. Minor ꝓbat̄. qa albedine intenſa ſimilitudo remittit̄. poſito eñ ꝙ ſocrates ⁊ plato ſint ſimiles. ⁊ vterq̧ ſit remiſſe albus tunc ſi intendat̄ albedo ſocratis remittetur ſimilitudo eius Sexto ſic. Quādocūq̧ ſūt aliqua duo quoꝝ p vnū aliqua res dependet ab aliqua re. ⁊ p aliud nullomodo dependet illa ſunt realit̄ diſtincta. ſꝫ ſubſtantia dependet p relationē ab alia re. ⁊ nō p fundamentum. igit̄ relatio ⁊ fundamentū diſtinguunt̄ realit̄. Septimo ſic. Unio ypoſtatica verbi dei cū natura humana eſt realit̄ diſtincta a rebus vnitis. ſed vnio eſt relatio ergo relatio eſt res diſtincta a rebus abſolutis. Minor eſt nota. Maior ꝓbat̄. qa ſi illa vnio nō eſſet diſtincta realit̄ a rebus vnitis ſequeret̄ ꝙ verbū poſſet eſſe incarnatū ſine eo ꝙ aſſūmeret carnē humanā. cōſequēs eſt incōueniēs. igit̄. cōſequētia patet. ꝓbat̄ qa ſi deus feciſſet naturā humanā

eandẽ cũ illa nunc aſſumpta ſine eo ꝙ ipſam aſſumpſiſſet ex quo vnio nõ eſt realit̃ eadẽ cũ rebus vnibilibus erit vnio ypaſtatica verbi cũ natura ſine aſſumptione ipſius nature. ergo ⁊ incarnatio. tenet conſequentia. quia incarnatio nõ eſt alia qꝫ vnio ypoſtatica verbi cũ natura. Dicit̃ ſcd̃o ꝙ aliqua relatio nõ eſt realit̃ diſtincta a ſuo fundamẽto. Probat̃ qa in eſſentialiter ordinatis ⁊ realiter diſtinctis deus poteſt facere prius ſine poſteriori. Cũ ergo fundamentũ eſſentialiter ſit prius relatione. ſi om̃e fundamentũ eſſet realiter diſtinctũ a ſua relatione poſſet realiter ſeparari ab ea. ſed hoc eſt incõueniens qa tunc creatura poſſit ſeparari ab eius dependẽtia ⁊ etiã cõpoſitũ a dependentia quã habet a materia ⁊ forma. aut ſaltẽ materia ⁊ forma poſſent ſeparari a cõpoſito. ¶ Ad cognoſcendũ aũt que relatio ſit eadem ſuo fundamento ponit̃ talis regula. Omnis relatio eſt eadẽ ſuo fundamento realiter. ſic ꝙ fundamẽto repugnat eſſe ſine termino. Dicit̃ tercio ꝙ om̃is relatio eſt a ſuo fundamẽto diſtincta formaliter ⁊ ex natura rei. ꝓbat̃ per p̃ncipiũ inueſtigandi diſtinctionẽ formalẽ. ¶ Ad rationes alterius opinionis. Ad p̃mã que ſit pro p̃mo dicto dicit̃ negãdo minorẽ. Et ad ꝓbationẽ. qa vel talis entitas generaret̃ a deo vel a creatura. Dico ꝙ ſi creatura ꝓducit albũ rome ꝓducit ex cõſequenti ſimilitudinem in ſocrate q̄ eſt pariſius ꝓpter neceſſitatẽ cõcomitãtie quã habet relatio ad ſua extrema. Nec eſt incõueniẽs creaturã ꝓducere talẽ entitatem que nõ ꝓducit̃ ꝑ motũ. nec habet cõtrariã ad quãcũqꝫ diſtantiã. Ad ſecũdam dicit̃ ꝙ duplicit̃ aliqd dicit̃ mutari vno motu ad ſe. ⁊ iſto modo relatio adueniens alicui non facit mutationẽ in eo. Alio modo in ordine ad aliud. ⁊ iſto modo bene facit mutationẽ. Ad terciã dicit̃ negãdo maiorez Nam entitates alique ꝑ ꝓductionẽ realẽ accipiũt eſſe. Alie per quandaz coexigẽtiã ponunt̃ in eſſe. ſicut ſunt forte relationes que poſitis extremis de neceſſitate ponunt̃ extremis coexigẽtibꝰ. Vel alit̃ dicit̃ negãdo minorem. Et ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ nõ eſt ſimile de paternitate ⁊ ꝓductiõe. qa productio eſt mediũ agẽdi ⁊ idẽ ꝑ qđ agens denomiat̃ agere. tale aũt nõ dicit̃ ꝓduci ab alio. vt patet ꝑ duas regulas. Prima. quãdocũqꝫ aliqd eſt tale denoiatiue ⁊ aliqd eſt formalit̃ tale tũc ſtandũ eſt in illo qđ eſt formalit̃ tale. Secũda regula. quãdocũqꝫ aliqd eſt mediũ ĩ aliquo ordine nõ oportet tali medio aſſignare aliqđ mediũ. ſed ipm̃ ſeipo in tali ordine eſt medium. ſicut relatio ꝓducit̃ ꝓductiõe denomiatiue. ꝓductio aũt nõ ꝓducit̃ aliqua ꝓductiõe. Ad quartũ dicit̃ ꝙ hoc nõ eſt incõueniẽs de rebus aut entitatibus relatiuis que cõcomitant̃ qualeſcũqꝫ mutationes rerũ ad il-

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

la que adducunt. Pro tercio dicto dicit q illa nihil ꝓbāt cōtra p̄dicta. nā philoſophus viti noībus pro rebus. Ad p̄mā ꝓbationē ꝑ quarto dicto dicit negādo cōſequētiā pro vtraqꝫ ſui parte. qa ꝓpter naturalē exigentiā extremoꝝ ad relationē relatio nō poteſt ſeparari a ſuo fundamento extremis manētib⁹ in eſſe. Ad ſcōm dicit q cauſalitas qua deus denominatur cauſa eſt relatio ex tēpore. ideo eſt ſolū r relatio ratiōis. qa nihil de nouo poteſt realiter denominare deū. Ad terciā dicit q illud nō eſt inconueniens. Ad quartā dicit negādo cōſequētiā. qa ad hoc q aliqd ſit realit diſtinctā ab alio ſufficit q vnū eoꝝ poſſit eſſe ſine alio. ꝛ qa res abſolute poſſunt eſſe ſine relatione. ideo diſtinguuntur realiter a relatione.

Quinta difficultas. Utrū relatio

poſſit immediate fundari in ſubſtātia. Et vtrū pat habēs plures filios habeat tot paternitates in ſe quot habet filios. aut ad oēs illos referat eadem paternitate. ¶ Pro ſolutione p̄me partis dicit p̄mo q aliqua relatio poteſt immediate fundari in ſubſtātia. patet p̄mo. qa ſubſtātia eſt cauſa omniū accidētiū ꝛ prior omī accidēte. ꝛ vna ſubſtātia ſcōm ordinē eminēcie ꝛ pfectiōis eſt prior ꝛ ſuperior altera. ꝛ alia eſt imꝑfectior ꝛ inequalis. ſed cauſalitas prioritas ꝛ ordo ſunt relatiōes. igit. Dicit ſcdo q nulla relatio p̄dicamētalis fundat immediate in ſubſtātia. patet qa omīs talis relatio eſt de ſe trāſcēdēs que fundat immediate in ſubſtātia. igit. Pro ſolutione ſecūde partis ſupponit p̄mo ſcōm aliquos q pat nō habet hūc filiū vel illū pro t̄mino adeq̄to. ſed filiū in cōmuni. Et ideo deſtructo hoc filio nō deſtruit terminus paternitatis niſi ſcōm qd. ꝛ p cōſequēs nec etiā paternitas deſtruit ſimpliciter. ſed ſolū ſcōm qd ꝛ in ordine ad filiū deſtructū. ¶ Secundo ſupponit q a diſtinctione numerali ſubiectoꝝ ꝛ nō fundamentorū ſummit diſtinctio numeralis relationū. ¶ Tercio ſupponit q poſſibile eſt patrem vnica generatione actiua producere plures filios. ¶ Ex his dicit q pater eadē paternitate ꝛ nō pluribus refertur ad omēs ſuos filios Et eodē modo albedo eadem ſimilitudine refertur ad omnia alba. patet. qa ſi in eodem ſubiecto eſſent plures paternitates ſequeretur q idem homo eſſet plures patres. Conſequens eſt inconueniens. ergo. conſequentia patet. qa ſi quelibet forma accidentalis cauſat ſuū effectū formalem in ſuo ſubiecto diſtincto ab effectu alterius. ergo quelibet paternitas denominat ſuū ſubiectum patrem Secūdo qa impoſſibile eſt plura accidētia ſolo numero diſtincta eſſe in eodem ſubiecto. vt vult philoſoph⁹ quinto methaphiſice. igit nō poſſunt eſſe plures relatiōes ſimul in eodē ſubiecto.

Aliter tamen dicit̄ ꝙ impoſſibile eſt idē referri ad multa eadē relatio in nu mero. ⁊ ſic pat̄ nō eadē pat̄nitate in numero ſed pluribus refert̄ ad plures filios. Probat̄ p̄mo ſic. qa ſicut pat̄nitas fundat̄ ſup genuiſſe. ita hec pat̄nitas ſup hoc genuiſſe. ⁊ hec generatio ſup hoc genitū eſſe. ſed in patre ſūt plura genuiſſe ſiue plures generatiōes actiue. ergo ſunt in eo plures pat̄ nitates. Scd̄o ſic. Correlatiua ſunt ſimul natura. ita ꝙ deſtructo vno deſtruit̄ ⁊ reliquū. ergo deſtructa hac filiatiōe in hoc filio deſtruit̄ hec pater nitas in hoc patre. cū ergo maneat pat̄ reſpectu filij ſecūdi mortuo p̄mo. ſequit̄ ꝙ alia pat̄nitas fuit prius ad ſecundū filiū. qa nulla noua paternitas aduenit p hoc ꝙ p̄mus filius corrūpit̄. ſicut nec noua generatio poſito ꝙ ſecūdus filius fuiſſet genitus viuente p̄mo filio Tercio ſic. Diſtinctio prioris infert diſtinctionē poſterioris. ſed relatio naturaliter ſequit̄ nō tm̄ ſuppoſitum relatum. ſed etiā fundamētū. ergo multiplicato fundamento multiplicat̄ relatio. cū ergo in patre ſunt plura fundamenta. vt puta plures generatiōes ſequit̄ ꝓpoſitū. Quarto ſic ꝙ q̄ādo aliqd̄ eſt in aliquo vltimate tale illud nō poteſt manere in eo niſi habēs illud ſit tale ſicut nō poteſt albedo eſſe in ſupficie quin ſuperficies ſit alba ſi ſupficies ſit vltimate albedine alba. Sed relatio eſt illud quo habens eā eſt vltimate ad aliud. ergo nō poteſt manere relatio eadem in aliquo quin illud ſit idē ad aliud. ergo nō manet eadē pat̄nitas termino deſtructo ad quē habēs eaꝫ dicit̄ formaliter tale illa relatione. ¶ Ad p̄mā dicit̄ ratiōnē alterius opinionis dicit̄ negādo cōſequētiā. Et ad ꝓbationē ꝙ q̄uis homo q̄ genuit ſit qualibet pat̄nitate pat̄. tamē nō eſt vna pat̄nitate alicuꝰ pat̄ q̄n ſit alia paternitate alteriꝰ pat̄. ſicut habēs plures ſciētias q̄libet dicit̄ ſciens. tamen nō dicit̄ plures ſciētes. qa nō oportet forma multiplicata ſubiectū multiplicare. Ad ſcd̄m dicit̄ ꝙ antecedens eſt verū de quibuſdā accidentibꝰ abſolutis. ſed nō de accidentibus reſpectiuis. ⁊c̄.

Cōcluſio reſpōſalis. Ad aliqd̄ eſt

vnū genus generaliſſimū. Cuius diffinitio ⁊ ꝓprietates ſunt cōuenienter ſufficienter aſſignate in textu. Hec concluſio relinquitur probata ex dictis.

Ad p̄mū dicit̄ negādo antecedēs

Et ad ꝓbationē p̄mā. ꝙ hic nō accipit̄ ad aliqd̄ ſcd̄m ſuū cōceptū cōmunem ad relationē realē ⁊ relationē rationis. ſed p̄ciſe pro relatiōe reali. Ad ſcd̄am ꝓbationē dicit̄ ꝙ relatio realis adhuc nō ponit̄ generaliſſimū huiꝰ p̄dicamēti. ſed relatio realis p̄dicamētalis ⁊ nō trāſcēdēs. Ad terciā ꝓba

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

tionē dicit̄ q̄ relatio nō eſt cōmunis om̄ibus p̄dicamētis cōmunitate p̄dicati formalis ſed ſolū cōmunitate p̄dicati denomīatiui ſi poſſet fundari in om̄ibus illis. qd̄ nō videt̄ verū ſaltē de relatiōibus huius p̄dicamēti Ad quartā ꝓbationē patet qd̄ ſit dicendū ex dictis.

Ad ſcd̄am patet etiā q̄d ſit dicendū ex prima difficultate.

Ad terciaꝫ dicit̄. negando antecedens. Et ad p̄mā ꝓbationē q̄ ſtatio ⁊ ſeſſio nō ſunt ſpecies huius predicamenti. Et licet philoſophus exēplificat de eis, tamē hoc nō eſt ſ̄m opinionē ꝓpriā. ſed ſolū ſcd̄m opinionē alioꝝ. Ad ſcd̄am dicit̄ q̄ ſciētia ſ diuerſimode accipit̄ quādo ponit̄ ſpecies qualitatis ⁊ ſpecies ad ad aliqd̄. Ad terciā ꝓbationē dicit̄ q̄ iſti termini materia ⁊ forma bene cōnotant reſpe ſpectus. ſed ſignificant ſubſtantias. Ad quartā ꝓbationem dicit̄ q̄ q̄uis om̄is res poſſit dici ad aliqd̄ denominatiue aliqua relatiōe, nō tamē quiditatiue ⁊ eſſentialiter. Nec ex hoc ſequitur q̄ diffinitio ad aliqd̄ conueniat om̄ibus rebus q̄a totū eſſe ⁊ ꝓpriū cuiuſlibet rei eſt ad aliud quoddāmodo ſe habere.

Ad quartā patet q̄d ſit dicenduꝫ ex illo quod immediate dictum eſt.

Ad q̄ntā dicit̄. negādo minorē Et ad ꝓbationē dicit̄ q̄ q̄uis pat̄ ⁊ fili⁹ accepti pro denomīatis ſe habeāt ſcd̄m prius ⁊ poſterius. nō tamē accepti pro formalibus ſignificatis cōuenit eſſe eſt ſimul natura. Ad confirmationem q̄ denomiatū ab intentione generis bene eſt prius natura denominato ab intentione ſpeciei, ſed intentio nō eſt prior intentione.

Qualitas eſt. ⁊ cetera

Iſtud eſt q̄ntū capitulū huius tractatus in quo philoſophus determinat de quarto p̄dicamento ſcilicet de qualitate. Et diuidit̄ in tres partes. In prima determinat de qualitate in abſtracto ponendo diffinitionē ⁊ ſpecies eius. Et p̄mo ponit diffinitionē dicēs q̄ qualitas eſt ſcd̄m quā quales eſſe dicimur. In qua diffinitione debet ſub intelligi forma accidentalis ad

excludēdū differētias eſſentiales. Scđo diuidit qualitatē dicēs. Qualitas de numero eoꝝ que multiplicit̄ dicunt̄. id eſt de numero eoꝝ que habent ſub ſe multos modos vel multas ſpecies. Prima aūt ſpecies eius eſt habitus ⁊ diſpoſitio. Differunt aūt habitus ⁊ diſpoſitio dupliciť. Primo. ꝗa habitus eſt ꝑmanētioꝛ ⁊ diuturnioꝛ ipa diſpoſitiōe. Probať dupliciť Primo exēplo. ꝗa ſciētie ⁊ virtutes que ſunt habitus ſunt de difficili mobiles a ſubiecto. Sciētia em̄ videť eſſe ꝑmanētiū ⁊ de numero eoꝝ que difficile mouenť. Si qs em̄ ſcientiam mediocriter ſumat vel ꝑfecte de difficili mutať. niſi grandis ꝑmutatio facta ſit. vel ab egritudine. vel ab alio huiuſmodi. Similiť virtus. iuſticia ⁊ caſtitas nō videnť poſſe moueri. nec faciliter permutari. ſed affectiones. id eſt diſpoſitiones. vt caloꝛ. frigiditas. egritudo ⁊ ſanitas ſunt faciliť mobiles ⁊ cito trāſmutabiles. Homo em̄ cito tranſmutať ex ſanitate in egritudinē. niſi forte ꝑ longitudinē tēporis tales diſpoſitiones transferanť in naturā ſubiecti. ꝗa tunc dicunť habit⁹. eo ꝙ ſunt de difficili ꝑmutabiles. Secūdo probat ſigno. ꝗa in diſcipulis ſciētias male retinētes dicūť nō habere habitū ꝗuis ſint ad diſciplinam melius vel peius diſpoſiti. Et hoc eſt ꝗa habitus eſt de difficili mobilis. ⁊ diſpoſitio eſt de facili mobilis. Scđo differunt. ꝗa habitus ſunt diſpoſitiones. ſed nō eſt neceſſe diſpoſitiones eſſe habitus. Probat ꝗa illi q̄ retinēt habitū quodāmodo ſunt diſpoſiti ad ea que habent ſcilicet peius vel melius. Sed illi qui diſpoſiti ſunt nō omnino retinent habitum ſcđm genus qualitatis. ſeu ſecūda ſpecies eſt ſcđm ꝙ dicimus eſſe aliquos pugillatores. curſores. vel ſalubres vel inſalubres. et quecūq; dicunť ſcđm naturalē potentiā vel impotentiā. ¶ Sed cōtra hoc obijciť. ꝗa curſoꝛ ⁊ pugillatoꝛ ſunt diſpōſitiōes. ergo nō ſunt in ſecūdo genere ſubalterno qualitatis. Ad hoc reſpōdet philoſophus ꝙ curſoꝛ ⁊ pugillatoꝛ nō capiuntur hic pro diſpoſitionibus ab arte denominatis. ſed vt denominanť a naturalibus potentijs quibus faciliter fiunt illi actus. vel ꝗbus faciliter fit reſiſtentia ne aliqd paciant̄ a contrarijs. Exemplū de hac ſpecie. vt ſanitatiuū ⁊ egrotatiuū. Sanitatiui aūt dicunť qui habent naturalem potentiam nihil paciendi. Sed egrotatiui dicunť q̄ habent naturalem impotentiam nihil paciendi. Similiť molle ⁊ durū ſunt in hac ſpecie qualitates. Durū em̄ diciť ꝙ habet naturalē potentiā ad nō cito ſecari. ſed molle eſt qđ habet naturalē impotentiā ad nō cito ſecari. Tercia ſpecies qualitatis ſunt paſſibiles qualitates ⁊ paſſiones. exemplum vt amaritudo ⁊ dulcedo. auſteritas ⁊ ſimilia. ſimiliť caloꝛ frigus albedo nigredo. ⁊ ꝙ ſint qualitates

patet q̄a ſcd̄m ea dicunt̄ quales. Mel em̄ dicit̄ dulce a dulcedine quam ſu-
ſcipit. Corpus dicit̄ albū ab albedine. ⁊ ſic de alijs. nec dicunt̄ paſſibiles
qualitates. q̄a ſubiectū earū aliq̄d paciat̄ ab eis. vt mel nō dicit̄ dulce. eo ꝙ
ſit aliq̄d paſſum a dulcedine. Sed dicunt̄ paſſibiles qualitates ꝙ inferūt
paſſiones ſenſui vel inferunt̄ a paſſione. Exemplū de his que inferunt paſ
ſiones vt dulcedo infert paſſionē guſtui ⁊ calor tacui. Exēplū de his que
inferunt̄ a paſſione. vt albedo nigredo ⁊ alij colores. Nō em̄ dicunt̄ paſſi
biles qualitates q̄a inferant paſſionē ſenſui. ſed q̄a naſcunt̄ ⁊ inferunt̄ ab
aliquibus paſſionibus Qꝛ aūt inferātur a paſſionibus ꝓbat. q̄a propter
paſſiones fiunt multe mutationes coloris. Aliquis em̄ erubeſcens fact⁹
eſt rubeus. ⁊ timens factus eſt pallidus. ⁊ nō ſolū inferuntur a paſſionib⁹
aduenticijs. ſed etiam a paſſionibus naturalibus. q̄a ſi q̄s a natura habe
at aliquā taliū paſſionū oportet eū ſimililē colorē habere. q̄a affectio que
nunc ob verecundiā circa corpus facta eſt. etiā per paſſionem naturalem
ſimilis fieri poteſt. ita vt naturalis color ſimilis ſit. Differunt autē paſſio
⁊ paſſibilis qualitas dupliciter. Primo. q̄a paſſibiles qualitates cauſant̄
a paſſionibus de difficili mobilibus a ſubiecto ⁊ ideo denomināt nos ta
les. Declarat primo in qualitatibus corporeis. q̄a color ⁊ nigredo ſiue ꝓ
ueniant ex naturali paſſione ſiue aduenticia. aut ex egritudine lōga vel eſtu
ſunt de difficili mobiles. ⁊ ſcd̄m eas dicimur quales. ſed paſſiones cauſan
tur a paſſionibus cito tranſeuntibus. ideo ſunt faciliter mobiles. q̄a non
dicimur quales ſcd̄m ip̄as. vt ille q̄ propter verecundiam factus eſt rube⁹
nō dicitur rubeus. Nec ille cui ineſt pallor propter timorem dicitur palli
dus. ſed aliq̄d paſſus. Secundo declarat iſtas differētias in qualitatibus
anime. q̄a qualitates anime que ſunt difficiliter mobiles ſunt paſſibiles
qualitates ⁊ ſcd̄m eas dicimur quales. vt ſcd̄m iracundiā dicimur iracun
di. ⁊ ſcd̄m dementiam dementes. Sed ille qui ſunt facile mobiles ſunt paſ
ſiones. nec ſcd̄m ip̄as dicimur quales. quia ille qui iraſcitur propter tri-
ſticiam non dicitur iracundus. ſed magis aliquid paſſus. ideo tales dicū
tur paſſiōes. qualitates v̊o minime Quarta ſpecices qualitatis ſiue quar
tum genus ſubalternum eſt forma ⁊ circa hoc aliquid conſtans figura
ſicut rectitudo ⁊ curuitas ⁊ ſimilia. Qꝛ ſint qualitates ꝓbatur. quia ſm̄
eas dicimur quales. Nam triangulum vel quadrangulum dicitur quale
⁊ rectum ⁊ curuum.

Et ſi queraꝛ̄ vtrū iſta quattuoꝛ rarū. denſum. aſperum ⁊ leue ſint qualita
tes reſpōdet philoſophus ꝙ non. ſed ſunt poſitiones. ꝓbat. quia impoꝛ-
tant poſitionē quandā parciū. vt patet ꝑ diffinitionē eorū. Spiſſum em̄
eſt cuius partes ſunt ſibiinuicē ꝓpinque. Rarū v̄o eſt cuius partes a ſein
uicem diſtant. Aſperū eſt cuius vna pars ſuperioꝛ ⁊ alia inferioꝛ. Leue eſt
cuius partes in rectū iacent. ¶ Cōſequēter philoſophus ſe excuſat ſup aſ
ſignatiōe p̄dictoꝝ modoꝝ dicēs ꝙ foꝛte ſunt multi modi qualitatis. ſed
illi q̄ dicti ſunt illi q̄ maxime dicunꝛ̄. id eſt magis ſunt vſitati. In ſecunda
parte huius capituli que incipit ibi. Qualia dicunꝛ̄ determinat de deno-
minatiuo qualitatis. ⁊ diffinit ip̄m ſic. Qualia dicunꝛ̄ que ſc̄dm hec deno-
minatiue dicunꝛ̄ vel q̄uomodolibet aliꝛ̄ ab his. Exemplū de his que de-
nominatiue dicunꝛ̄. vt candid⁹ dr̄ a candoꝛe. grāmaticus a grāmatica. et
iuſtus a iuſticia. Exemplū de his que dicunꝛ̄ non denominatiue. vt cur-
ſoꝛ ⁊ pugillatoꝛ. Et notat hic philoſophus ꝙ aliqua dicunꝛ̄ nō denomi-
natiue dupliciꝛ̄. Vno modo. q̄a abſtractis eoꝝ nō eſt nomen impoſitum
⁊ iſto modo curſoꝛ ⁊ pugillatoꝛ pꝛout ſignificant naturales potentias di-
cunꝛ̄ nō denominatiue. q̄a illis naturalibus potentijs nō ſunt noīa im-
poſita. licet ſc̄dm ꝙ ſignificant habitus dicantur denominatiue ab arte
curſoꝛia ⁊ arte pugillatoꝛia. Secūdo modo. q̄a nomen cōcretū nō foꝛma-
tur a noīe abſtracti. ⁊ hoc nō eſt in multis. vt ſtudioſus diciꝛ̄ nō denomi-
natiue a virtute. In t̄cia parte philoſophus ponit tres ꝓꝓꝛietates quali-
tatis. Pꝛima eſt habere cōtrariū. Exemplū vt iuſticia cōtrariaꝛ̄ iniuſticie
⁊ albedo nigredini. ⁊ iniuſtū iuſto. ⁊ albū nigro. tamen hoc non conuenit
om̄ibus qualitatibus. q̄a rubeo ⁊ pallido ⁊ alijs coloꝛibus medijs nihil
eſt cōtrariū. Ex quo ſequiꝛ̄ ꝙ ſi vnū cōtrarioꝝ fuerit quale reliquū erit qua-
le. patet q̄a ſi iuſticia contrarieꝛ̄ iniuſtia. ⁊ iuſticia eſt quale etiam iniuſti-
cia. eo ꝙ iniuſticia nō poteſt eſſe q̄ntitas nec ad aliq̄d. nec vbi nec aliq̄d ali-
oꝛū p̄dicamentoꝝ ꝙ nō ſit quale. Sc̄da ꝓꝓꝛietas eſt ſuſcipere magis ⁊ mi-
nus. vt albū. iuſtū ⁊ cādidū. Hec aūt ꝓꝓꝛietas nō cōuenit om̄ibus quali-
tatib⁹. Qd̄ ꝓbaꝛ̄ dupliciꝛ̄. Pꝛimo q̄a poteſt eſſe cuilibet dubiū ſi iuſticia
ſanitas ⁊ grāmatica ſuſciperet magis ⁊ minus. licet nō ſit dubiū de ſuis
denominatiuis. id eſt cōcretis. q̄a indubitanꝛ̄ vn⁹ diciꝛ̄ grāmaticioꝛ. ſani-
oꝛ ⁊ iuſtioꝛ altero. Sc̄do q̄a triangulus. quadꝛangulus ⁊ alie figure nō ſu-
ſcipiunt maius eſt minus. igiꝛ̄. Antecedēs patet. q̄a quecūq̧ ſuſcipiūt diſ-
finitionē trianguli vel circuli ſimiliter ſunt trianguli vel circuli. Et inter il-
la que nō ſuſcipiunt diffinitionē trianguli vel circuli. cuius eſt quadratus

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

altera parte longius vnũ nõ dicitᷣ magis triangulus vel circulus altero. Et ratio eſt. qa ad hoc ꝙ aliqd dicitᷣ magis tale ꝙ̃ aliud opoꝛtet vtrũq₃ eſſe tale. ſed quadꝛatũ nõ eſt triangulus. igitᷣ. Ex his infert ꝙ habere contrariũ ⁊ ſuſcipere magis ⁊ minus non ſunt ꝓꝛia qualitati. quarto modo ſupple. Tercia ꝓꝛietas qualitas que eſt ſibi ꝓꝛie ꝓꝛia eſt ſcõm eam ſimile vel diſſimile dici. ⁊ hoc cõuenit ſolis qualitatibus. patet. qa ſcõm ſolas qualitates dicitᷣ aliqd ſimile vel diſſimile. ℭ Circa p̄dicta aliquis poſſet obijcere qa philoſophus inſufficiẽter determinat de qualitatibus eo ꝙ multa relatiua interpoſuit que nõ pertinent ad genus qualitatis. Ad hoc reſpondet philoſophus ꝙ nõ opoꝛtet cõturbare ꝙ dẽminando de qualitate interpoſuit relatiua. cuiuſmodi ſunt habitus ⁊ diſpoſitio. que in p̄cedẽti capitulo dicta ſunt eſſe ad aliqd. hoc em̃ factuʒ eſt ꝓpter duas cauſas. Pꝛima. qa multotiens genera ſunt ad aliqd. ⁊ tamẽ ſingularia eorũ. id eſt inferioꝛa. ſcilicet ſpecies ⁊ indiuidua nõ ſunt ad aliqd ſicut diſciplina eſt ad aliqd. qa diſciplina eſt alicuius diſciplina. ſed grãmatica que eſt ſpecies eius nõ eſt ad aliqd. cũ nõ ſit alicuius grãmatica. nec etiã muſica cũ nõ ſit alicuius muſica. ſed foꝛte alicuius diſciplina. ideo in talib⁹ genera ſunt ad aliqd. ⁊ tamen ſingularia ſunt qualitates. qa ſcõm ſingulas ſcientias dicimur ſcientes. Scd̃a cauſa eſt. qa nõ eſt incõueniẽs idem eſſe quale ⁊ ad aliqd. ideo nõ eſt incõueniens enumerare idem in vtriſq₃ generibus.

Recipit auteʒ facere.

Iſtud eſt vltimũ capitulũ huius tractatus. in quo philoſophus breuiter determinat de ſex vltimis p̄dicamentis. Et diuiditur in duas particulas In p̄ma determinat de actione ⁊ paſſione ponendo duas ꝓꝛietates earꝫ Pꝛima. agere ⁊ pati recipiũt cõtraria. Patet. qa calefacere ⁊ frigefacere ſũt cõtraria. ⁊ etiã frigefieri ⁊ calefieri. delectari ⁊ cõtriſtari. Scd̃a. agere ⁊ pati ſuſcipiũt magis ⁊ minus. patet. qa calefieri ⁊ calefacere dicunᷣ ſcõm magis ⁊ minus. ⁊ ſimiliter cõtriſtari. In ſecũda particula ſe excuſat de alijs q̃tuoꝛ dicens ꝙ de ſitu dictũ eſt in p̄dicamẽto ad aliqd. Dictum eſt em̃ ibi ꝙ ſitum eſſe ſcilicet ſedere iacere ⁊ ſtare dicunᷣ denominatiue a poſitionibus. De alijs aũt ſcilicet de quando vbi ⁊ habere nihil dicetᷣ p̄ter ea que dicta ſunt in p̄ncipio. vbi dictũ eſt ꝙ habere eſt vt calceatũ eſſe. vel armatũ eſſe. vbi, in loco eſſe. ⁊ illa que dicta ſunt quodãmodo ſufficiunt de p̄dictis

generibus. Nam dicendum eſt conſequenter quot ſunt diſpoſitiones.

Circa hūc textū querit᷑ Utrū diffi-
nitiones ⁊ ſpecies qualitatis ⁊ qualiū ſint ſufficient᷑ aſſignate.

Et arguit᷑ p̄mo q̄ nō. q̄a in diffiniti
one qualitatis ponit᷑ quale. ⁊ in diffinitione qualiū ponit᷑ qualitas. ergo nō ſunt bona. cōſequētia tenet. q̄a om̄is diffinitio debet dari per priora ⁊ nociora. ergo ſi ille eſſent bone idem eſſet prius ⁊ poſteri⁹. nocius ⁊ ignocius reſpectu eiuſdē. Et cōfirmat᷑. ſemp loco diffiniti licet ponere ſuā diffinitionē. vt patet p vnā maximā topicā. ergo ſi qualitas bene diffiniretur per quale ⁊ quale p qualitatē. idem poterit diffiniri per ſeip̄m ⁊ ponī ī ſua diffinitione. Sed hoc eſt falſum. igitur.

Sc̄do ſic. Habit⁹ ⁊ diſpoſitio non
ſunt vna ſpecies qualitatis. ergo male ponūt᷑ pro p̄ma ſpecie qualitatis. Antecedens ꝓbat᷑ quadrupliciter. Primo. q̄a habitus eſt vnū p̄dicamētū ab alijs diſtinctū. Sc̄do q̄a habitus ⁊ diſpoſitio ſunt ſpecies ad aliquid. Tercio q̄a habit⁹ ⁊ diſpoſitio differūt ratione formali. ergo non ſunt vna ſpecies. Antecedēs patet. q̄a habitus eſt qualitas de difficili mobilis ⁊ diſpoſitio eſt q̄litas de facili mobilis. Quarto q̄a ſi eſſent vna ſpecies vel illa diſtinguerent᷑ ab alijs tribus vel cōtinerent᷑ ſub eis. Nō p̄mū. q̄a tūc illa que cōtinerent᷑ ſub ea nō cōtinerent᷑ ſub alijs. qd̄ eſt cōtra philoſophum ponentē calorē ⁊ frigiditatē in p̄ma ſpecie ⁊ etiā in tercia. Et cōfirmat᷑. q̄a ſi eſſent vna ſpecies qualitatis vel eſſent ſpecies ſubalterna. Nō p̄mū. q̄a philoſophus innuit q̄ ſunt generaliſſima in textu dicens q̄ aliud genus qualitatis eſt ſc̄dm q̄ curſores ⁊ pugillatores. Nec poteſt dici ſecundū q̄a tūc ille ſpecies calor. frigiditas cōtinent᷑ ſub eis qd̄ eſt falſū. q̄a nō oīs calor eſt habitus vel diſpoſitio. Nec etiā om̄is frigiditas. cum aliq̄s ſit calor p quē ſubiectū nō ad peius vel melius diſpoſitū. qd̄ tamē requirit᷑ ad hoc q̄ aliquid ſit habitus vel diſpoſitio.

Tercio ſic. Potētia ⁊ impotentia
nō ſunt ſpecies qualitatis. ergo male ponūt᷑ pro ſecūda ſpecie qualitatis Antecedens ꝓbat᷑ quadrupliciter. Primo. q̄a potētia eſt de p̄dicamento ad aliq̄d. vt patet p cōmētatorē nono methaphiſice. Sc̄do q̄a potētia eſt qd̄dā trāſcēdēs cū poſſit in quolibet p̄dicamēto reperiri. igit᷑. Tercio. q̄a actus nō eſt ſpecies qualitatis. ergo nec potētia. tenet cōſequētia. q̄a ſunt

oppoſita. ⁊ oppoſita debent eſſe eiuſdē generis. Quarto qa nullū p̄uatiuū eſt ſpecies poſitiui. ſed impotētia eſt p̄uatiuū. igit̄ nō eſt ſpecies q̄litatis que eſt qd poſitiuū. Et cōfirmat̄. qa ſcd̄m philoſophū q̄nto methaphiſi-ce potētia ⁊ impotētia nō ponunt̄ modi qualitatis. ergo debent hic poni

Quarto ſic. Paſſio ⁊ paſſibilis qualitas ſunt diſtincte ſpecies qualitatis. ergo nō ſunt t̄cia ſpecies qualitatis Antecedēs ꝓbat̄. qa paſſio ⁊ paſſibilis qualitas differunt diffinitione. ſed quecūq3 differūt diffinitiōe ſunt diuerſe ſpecies. igit̄. Unde paſſio dicitur qualitas illata a paſſione ⁊ eſt facile ſeparabilis. Sed paſſibilis eſt que infert paſſionē ſenſui ⁊ eſt difficulter mobilis.

Quinto ſic. Illud qd̄ equalit̄ dicit̄ de qualitatib⁹ p̄me ſpeciei ſecūde ⁊ tercie ⁊ formis ſubſtātialib⁹. nō tamē ponit̄ quarta ſpecies qualitatis. Sed forma equalit̄ dicit̄ de qualitatibus prime ſecūde ⁊ tercie ſpeciei qualitatis ⁊ formis ſubſtātialib⁹. Minor ꝓbatur. qa qualitates p̄me. ſecūde ⁊ tercie ſpecierū dicunt̄ forme. ſimilit̄ forma ſubſtantialis dicit̄ forma. Et cōfirmat̄. qa om̄is qualitas diſtinguitur realiter a quantitate. ſed figura nō diſtinguit̄ realit̄ a quātitate. quod patet qa figura eſt que t̄mino vel t̄minis claudit̄. ſed hoc cōuenit quātitati. igit̄

In oppoſitū arguitur auctoritate philoſophi in textu p̄cedēti. ¶ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratiōe textus precedentis mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas Que ſunt illa q̄ reponunt̄ in p̄dicamento qualitatis. Ad quā dicūt aliq ꝙ oīa que p̄dicat̄ in quale accidentalit̄ ⁊ denomiatiue de ſubſtātia ſunt in p̄dicamēto qualitatis. ¶ Sed cōtra iſtud arguit̄ duplicit̄. Primo ſic. Om̄e accidēs p̄dicat̄ in quale accidentalit̄ ⁊ denomiatiue de ſubſtātia. Sed non om̄e accidens eſt in p̄dicamēto qualitatis. ergo nō om̄e qd̄ p̄dicat̄ in quale accidētale eſt in p̄dicamēto qualitatis. Maior patet. qa om̄e qd̄ p̄dicat̄ de p̄ma ſubſtātia p̄dicat̄ in qd aut in quale. Sed accidēs nō p̄dicat̄ in qd igit̄. Scd̄o ſic. Propriū p̄dicat̄ in quale accidētale ⁊ denomiatiue. ⁊ tamē ꝓpriū nō eſt in hoc p̄dicamēto. igit̄. Maior eſt nota. Minor ꝓbat̄. qa vt dictū eſt in queſtione de ꝓprio ⁊ accidente. ꝓpriū eſt idem realiter ſuo ſubiecto. ⁊ in eodē predicamento reductiue in quo eſt ſubiectum formaliter ⁊ quiditatiue.

¶ Ex quo ſequit̄ q̄ ꝓprie paſſiones nō debent poni in ſecūda ſpecie qualitatis ſicut aliq̄ ponūt. Aliter ergo reſpondēdū eſt ad difficultatē dicendo de qualitate. qa triplex eſt qualitas. Quedā eſt pure eſſentialis que qualificat genus ⁊ determinat ad eſſe ſpeciei. ⁊ talis dicit̄ qualitas generis. que in om̄i ṗdicamento eſt reperibilis. Alia eſt qualitas pure accidentalis. que ſcilicet cōſequit̄ eſſe cōpletū indiuidui. Et alia eſt partim accidētalis ⁊ partim eſſentialis que cōſequit̄ ṗncipia ꝓpria ſpeciei ſiue que ꝓbat̄ de ſpecie in ſecūdo modo dicendi ꝑ ſe ⁊ talis eſt ꝓpria paſſio. Qualitas pure accidētalis accipit̄ dupliciť. Uno modo pure tranſcendent̄. ⁊ ſic omne illud qđ aduenit indiuiduo poſt eius eſſe cōpletū qđcūq̄ accidēs ſit poteſt dici q̄litas. Alio modo accipit̄ ſpecialiť ⁊ ꝓprie pro eo qđ ꝯſequit̄ eſſe indiuidui ⁊ nō ṗdicat̄ in quottū vel i quātū vel in qualiť habet ſe. ⁊ ſic de alijs modis predicandi accidētiū. ⁊ ſicut diſtinguit̄ de qualitate ſic etiā poteſt diſtingui de quali. Hoc ſuppoſito dicit̄ q̄ ſi q̄litas accipit̄ pro qualitate pure accidentali ⁊ ſpecialiť ſic eſt ṗdicamētū diſtinctū ab alijs. ⁊ in ipa reponunt̄ om̄ia entia realia que ṗdicant̄ de ſubſtātia ṗmo contingent̄. ⁊ nō in quātū aut in quotū nec in qualiter ſe habet. ⁊ ſic de alijs. ¶ Sed reſtat dubiū vtrū ea que philoſophus ponit hic ſpecies qualitatis ſint a ſeinuicē eſſentialiter diſtincta. Ad qđ dicit̄ vno modo q̄ nō ſunt ſpecies qualitatis ſed ſunt modi ipius. Pro cuius intellectu ſupponit̄ q̄ ſpecies ⁊ modus inter ſe ſic diſtinguunt̄. qa ſpecies eſt cui eſt addita differentia eſſentialis Modus aūt eſt cui eſt addita differentia accidentalis. Exemplū ṗmi vt homo. exēplū ſcđi. vt homo albus. Ex quo ſequit̄ q̄ ois pars i modo poteſt dici modus. Secūdo ſequit̄ qa idem poteſt cōtineri ſub diuerſis modis. Patet. qa idem poteſt cōtineri ſub aliquo determinato diuerſis differentijs accidentatibus. vt ſocrates ſub iſtis. homo albus. homo grāmaticus. homo logicus.

Hoc ſuppoſito ꝓbat̄ dupliciť Primo auctoritatib⁹ philoſophi in textu ṗcedenti Dicit em̄ philoſophus in ṗncipio huius capituli q̄ qualitas eſt de numero eoꝝ q̄ multiplicit̄ dicūt̄ id eſt habet ſub ſe multos modos. Dicit etiā in fine capituli epilogando fortaſſe quidā alij apparebunt modi. ſed que maxime dicuut̄ hi ſunt. id eſt dicti ſunt. Scđo ſic. idem nō poteſt contineri ſub diuerſis ſpeciebus. ſed ſed aliqđ idē cōtinet̄ ſub plurib⁹ iſtoꝝ. vt patet de calore ⁊ frigore que ponunt̄ in ṗmo modo ⁊ in tercio modo. Dicit̄ ſcđo q̄ iſta que philoſoph⁹

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

hic ponit nō ſunt a ſeinuicē eſſentialiter diſtincta. Probať. q̄a om̄is diſtin ctio eſſentialis ſumiť ab aliqua differentia eſſentiali ſed ea que hic ponūť nō diſtinguunť ꝑ differentias formales ſed ſolū per differētias accidētales. ergo nō diſtinguunť eſſentialiť. Maior eſt nota. Minor ꝓbať. q̄a diſtinguunť ſolū ꝑ iſtas differētias accidētales eſſe ꝑmanētes. nō eſſe ꝑmanentes. eſſe a natura. vel eſſe faciliter mobile. aut difficulter mobile. Om̄es aūt iſte differentie poſſunt cōuenire eidē qualitati. igiť. Alij dicunt aliť ꝙ illa ſunt ſpecies qualitatis. Probāt p̄mo ſic. q̄a philoſophus in textu vocauit p̄mā ⁊ terciā ſpecies. ⁊ ſcđam ⁊ quartā genera. qđ debet intelligi de generibus ſubalternis. ergo iſta ſunt ſpecies ſub alterne qualitatis Secūdo ſic ſcđm philoſophū ſeptimo phiſicoꝝ. ad qualitates p̄me ſpeciei ⁊ quarte nō eſt per ſe motus. ad qualitates aūt tercie ſpeciei eſt motꝰ per ſe. Sed ſi idē eſſet p̄ma ſpecies q̄litatis cū ſecūda ⁊ tercia ⁊ q̄rta ad idē eſſet motꝰ ⁊ nō eſſet motꝰ. qđ īcludit ꝯtradictionē. igiť iſte ſpecies ſūt a ſeīuicē eſſentialiter diſtincte. Unde ſic poteſt formari ratio. quecūqȝ ſic ſe habent ꝙ ad vnū eſt ꝑ ſe motus ⁊ ad aliud nullo modo eſt motus illa ſunt eſſentialiter diſtincta. ſed qualitates p̄me ſpeciei. ſecūde. tercie ⁊ quarte ſunt huiuſmodi vt dictū eſt. igiť. Et ſi queras. quare ergo philoſophus exēplificat de eadē in duabus ſpeciebus. vt de calore ⁊ frigiditate in p̄ma ſpecie ⁊ tercia. reſpōdet franciſcus ꝙ illa exemplificatio in p̄ma ſpecie poniť ad oſtendendū illa que ſunt de difficili mobilia. ⁊ nō ꝙ ſint in p̄ma ſpecie qualitatis. ſed ꝙ in p̄ma ſpecie qualitatis ſolū ponūť qualitates difficulter mobiles nō circa q̄ȝcūqȝ materiā. ſed circa ꝑfectiores que ſunt in anima. quales ſunt intellectuales ⁊ morales virtutes. de q̄bus philoſophus p̄mo exemplificauit. Alie ſunt qualitates difficulter mobiles que ſunt circa corpꝰ ſunt in tercia ſpecie qualitatis. Si q̄s aūt velit ſuſtinere hanc opinionem poteſt dicere p̄mo ad autoritates philoſophi ꝙ in illis philoſophus nō capit modum ſpecialiť prout diſtinguiť cōtra ſpeciē. Scđo poteſt dicecere ꝙ differentie ille quas dat philoſophus ad diſtinguendū illa que ponit hic pro ſpeciebus nō ſunt proprie differentie cōuertibiles cum ipis ſpeciebus. ſed ſunt ſolū circūlocutiue differentiarū ꝓpriarū q̄bus nō eſt nomē impoſitū. Et ſi dicať. Om̄e genus diciť immediate diuidi per duas ſpecies tm̄. ergo qualitas nō poteſt habere iſta quatuor pro ſpeciebꝰ immediatis diuiſis eis. Ad hoc dicitur vno modo ꝙ forte antecedēs eſt falſum vt alias dictū eſt in probatiōibus. Vel aliter diciť ꝙ qualitas nō diuiditur immediate in iſta quatuor. ſed diuidiť immediate in qualitatem

coꝛpoꝛalem ⁊ in qualitatem ſpiritualem. Et ſic conſequenter vt viſum eſt
in ſumulis.

Scd̄a difficultas. Utrū differētie

quas philoſophus ponit inter habitū ⁊ diſpoſitionē ſint bene aſſignate
¶ Pro cuius ſolutione ſupponit̄ p̄mo ꝙ cū dicit philoſophus aliqua ꝑ
longitudinē tēpoꝛis transferri in naturam ſubiecti nō intelligit ꝙ natura
vnius rei fiat natura alterius rei. q̄a nunq̄ʒ accidens poteſt fieri ſubſtātia
ſiue de natura ſubſtantie. Sed intelligit ꝙ natura vnius ſit ſequens ad na
turā alterius ſic ꝙ nō poteſt ab ea auferri. Nec eſt intelligendū ꝙ ſola lō-
gitudo tēpoꝛis ſit cauſa huius ꝑmanentie vel immobilitatis. ſed eſt alia
cauſa latens. ⁊ q̄a talis cauſa latet nos ideo philoſophꝰ attribuit hoc lō-
gitudini tēpoꝛis. ¶ Scd̄o ſupponit̄ ꝙ habitus accipit̄ multiplicit̄. Uno
modo accipit̄ generaliter vt eſt quoddā trāſcēdēs a quo dicit̄ denoīa-
tiue habere. ⁊ ſic eſt poſtp̄dicamentū. Secūdo modo accipit̄ pro adiacē
tia eoꝝ que ſunt circa coꝛpus. ſicut ſunt oꝛnatus extrinſici coꝛpoꝛis. ⁊ ſic
eſt genus generaliſſimuꝫ. Tercio modo accipitur pro foꝛma poſitiua. ⁊
ſic habitus opponit̄ priuationi. Quarto accipit̄ generalit̄ put eſt cōmu-
nis ad omnē qualitatē de difficili mobilē a ſubiecto ſiue ſit qualitas coꝛ-
poꝛis ſiue aīe. ⁊ ſic foꝛte accipit̄ hic. Alio modo accipit̄ ſpecialit̄ pro qua-
tate de difficuli mobili a ſubiecto genita in aliqua potentia aīe et actibus
illius potentie inclināte illam potentiam ad conſimiles actus. ⁊ ſic accipi
tur habitus in libꝛo ethicoꝝ. ⁊ eſt inferioꝛ ad habitum qui eſt vna ſpecies
qualitatis. ¶ Tercio ſupponitur ꝙ diſpoſitio accipitur multis modis.
Uno modo pro poſitione. ⁊ ſic eſt genus generaliſſimū. ⁊ ſic accipit̄ qn-
to methaphiſice. vbi dicit̄ ꝙ diſpoſitio eſt oꝛdinatio parcium in haben-
te partes. Alio modo poteſt accipi generaliter. ⁊ ſic eſt ita generalis ſicut
qualitas vel foꝛte generalioꝛ. Om̄is eñ qualitas eſt diſpoſitio ſui ſubiecti
Tercio modo accipit̄ generaliter pro qualitate diſponente ſubiectum im
perfecte ad operationem. Et ſic adhuc accipit̄ dupliciter. Uno modo ac-
cipitur abſolute. ⁊ ſic eſt ſuperioꝛ ad habitū. ⁊ eſt ita cōmunis ſicut p̄mus
modus qualitatis. Alio modo accipitur cum preciſione ⁊ ſic diſtinguit̄
contra habitū. ⁊ ſic habitus ⁊ diſpoſitio ſimul ſunt vnus modus qualita
tis. ¶ Ex iſtis patet ſolutio cuiuſdam obiectionis que poſſit fieri. Dicit
eñ philoſophus ꝙ om̄is habitus eſt diſpoſitio. ⁊ om̄is diſpoſitio eſt de
facili mobilis a ſubiecto. ergo om̄is habitus eſt de facili mobilis a ſubie-

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

cto quod eſt contra ipm. Ad hoc dicitꝰ ꝙ quando philoſophus dicit omnem habitũ eſſe diſpoſitionem. accipit diſpoſitionẽ abſolute. Et cũ dicit omnẽ diſpoſitionem eſſe de facili mobilem accipit eam cum preciſione Alij dicunt ꝙ philoſophus nõ vult aſſignare differentiam inter habitū ⁊ diſpoſitionem ex hoc ꝙ om̃is diſpoſitio eſt de facili mobilis. ſed ex hoc ꝙ om̃is habitus eſt difficulter mobilis. ⁊ nõ om̃is diſpoſitio eſt de difficili mobilis. ¶ Quarto ſupponitꝰ ꝙ duplex eſt cauſa quare aliqua diſpoſitio eſt de facili mobilis. Una eſt ꝓpter imperfectionem forme. Alia eſt propter defectum cauſe conſeruantis eam in ſubiecto. Exemplum primi quia qualitas remiſſa frequenter eſt de facili mobilis. ⁊ qualitas intẽſa eſt de difficili. Nam primus actus diſpoſitionis ad actum virtutis cauſat aliquid in potentia. ſed quia illud eſt valde remiſſum. ideo de facili perditur. Qꝫ autem cauſatur ex actibus frequenter iteratis eſt intenſum ⁊ non perditur de facili. Exemplum ſecundi. quia caliditas in aqua quantũcũqꝫ ſit intenſa ſi aqua derelinquatur proprie nature. hoc eſt abſtrahatur a calefaciente faciliter corrumpitur propter defectum cauſe conſeruantis. Ex iſtis patet ſolutio predicte difficultatis.

Tercia difficultas qualiter eſt ſalvabile

uabile ꝙ ſanitas. egritudo. pulchritudo ⁊ turpitudo ſunt qualitates de prima ſpecie cum tamen nõ important preciſe qualitates. ſed important relationem ⁊ qualitates diuerſas. ⁊ ſimiliter qualiter eſt ſaluabile ꝙ ſcd̃m paſſiones nõ dicamur quales. cum tamen ſcd̃m vnam quamqꝫ qualitatem dicamur quales. Ad primã partem dicitur ꝙ inter ea que ponuntur in prima ſpecie qualitatis quedam ſunt res ſimplices nõ compoſite ex rebus diuerſarum rationũ. ſicut ſunt caliditas frigiditas. albedo. nigredo ⁊ ſimiles. ⁊ tales ſunt forme abſolute per ſe reponibiles in hoc predicamẽto. Alia vo ſunt que nõ ſunt res ſimplices. ſed important relationem ad diuerſas qualitates. ſicut ſunt ſanitas. egritudo. pulchritudo. turpitudo Sanitas eñ dicit proportionem humorum. ſcilicet proportionem qualitatum conuenientiũ vite animalis. Aliqua eñ proportio humorum eſt conueniens vite ⁊ permanentie vnius animalis. que eſt omnino diſconueniens ⁊ corruptiua vite alterius. ⁊ ideo nõ ſolum proportio humorū eſt ſanitas. ſed proportio conueniens animali. ⁊ ſic ſanitas includit nomen conuenientie ⁊ etiam ipſas qualitates. ⁊ per oppoſitum egritudo importat proportionem humorum diſconuenientem vite animalis.

Similiter pulchritudo ⁊ turpitudo nō importāt vnā rem tm̄. ſed plures
q̄a pulchritudo importat magnitudinē corporis cū colore ⁊ figura ⁊ ce
teris diſpoſitionibus cōuenientibus animali. ⁊ talia ſcd̄m veritatem non
ſunt in aliquo dēminato genere quantū ad totū illud qd̄ importāt. ſed ra
tione diuerſarū parciū ſunt in diuerſis p̄dicamentis. q̄a ratiōe formaliuꝫ
ſunt in genere relatiōis. ⁊ ratiōe materialiū ſunt in alio genere. ꝓpter qd̄ di
cit philoſophus ſeptimo phiſicoꝝ ꝙ ad illa que ſunt in p̄ma ſpecie qua
litatis ſicut ſunt habitus corporis ⁊ anime nō eſt motus. q̄a ſunt ad ali
quid. ⁊ hoc eſt verū ratione formaliū in eis. que ſunt quedā relationes. ta
men ratione materialiuꝫ bene eſt motus ad illa non tm̄ vnus. ſed plures.
Ad illas aūt qualitates de p̄ma ſpecie q̄ ſunt forme ſimplices. vt albedo
nigredo bene poteſt eſſe motus. Et ſi querat̄ quare talia ponunt̄ in gene
re qualitatis. dicit̄ ꝙ hoc eſt ꝓpter duas cauſas. Prima. q̄a materialia in
eis ſunt qualitates. Secūda. q̄a per huiuſmodi reſpondet̄ conuenient̄ ad
interrogationē factā p̄ quale de aliquo. Ad ſcd̄am partē difficultatis dicit̄
vno modo ꝙ q̄uis ſcd̄m paſſiones nō dicamur quales. tamē ſcd̄m qua
litates eis ſimiles dicimur quales. Ad hoc auteꝫ ꝙ aliqd̄ ſit qualitas vel
alicui cōueniat diffinitio qualitatis ſufficit ꝙ ſcd̄m ip̄m vel ſibi ſimile i ſpe
cie dicamur quales. Aliť dicit̄ ꝙ q̄uis ſcd̄m paſſiones nō dicamur qua
les actualiť. tamē dicimur quales aptitudinaliter. ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ
diffinitio qualitatis cōueniat paſſiōibus q̄a in in ip̄a hoc verbū dicimur
dicit aptitudinē ⁊ nō actū. Aliter adhuc dicit̄ ꝙ quale accipit̄ dupliciter.
Vno modo accipit̄ cōmunit̄ ꝓut eſt cōcretū qualitatis cuiuſcūqꝫ ſiue p̄
manentis ſiue tranſeuntis. Et iſto modo accipit̄ in diffinitiōe qualitatis
Alio modo accipit̄ ſpecialit̄ pro cōcreto qualitatis p̄manentis tm̄ ſeu dif
ficultur mobilis. Et iſto modo accipit̄ in textu quādo dicit̄ ꝙ ſcd̄m paſſi
ones nō dicimur quales. Similit̄ cū philoſophus dicit ꝙ paſſio nō ēſt q̄
litas ⁊ tamē eſt in tercia ſpecie qualitatis. ip̄e nō intelligit ꝙ nullo modo
ſit qualitas. ſed ꝙ nō eſt qualitas p̄manēs denominās ſubiectū in quo ē
permanent̄. Et nota ꝙ paſſio diuerſimode accipit̄ in hoc paſſu. q̄a aliqn̄
accipit̄ pro actu appetitus ſenſitiui cōſequēte cognitionē ſenſitiuā vel ꝓ
timore aut verecundia ⁊ pro delectatione ⁊ triſticia cōſequēte actū illum.
Et iſto modo ſolent poni vndecim paſſiones. que ſunt amor cōcupiſcē
tia. delectatio. fuga. triſticia ſpes. deſperatio audacia metus. ira vel zelus
Alio modo vō accipit̄ pro qualitate ſenſibili cōſequente huiuſmodi act⁹
appetitus ſenſitiui. cuiuſmodi ſunt erubeſcentia ⁊ pallor.

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti

Quarta difficultas Utrū ꝓprietates qualitatis ſint in textu ſufficienť aſſignate. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponiť p̄mo ꝙ iniuſticia accipiť dupliciť. Uno modo ꝑuatiue vt dicit carentiā iuſticie in ſubiecto apto nato habere iuſticiā. ⁊ iſto modo iniuſticia nō cōtrariať iuſticie. ſed ꝑuatiue opponiť. Alio modo accipiť iniuſticia contrarie ꝓut ſignificat qddā viciū inexiſtens aīe ex actibus vicioſis ꝑ qd aliqs nō vult reddere vnicuiqꝫ qd ſuū eſt. ⁊ iſto modo cōtrariať iuſticie. Cū aūt philoſophus dicit ꝙ in medijs colorib' nō eſt cōtrarietas. hoc debet intelligi directe ⁊ p̄mo. qa mediū eſt qd cū inť colores medios poteſt eſſe motus. ergo inť eos poteſt eſſe cōtrarietas. tenet cōſequentia. qa oīs motus eſt de cōtrario in cōtrariū. ¶ Scd̄o ſupponiť ꝙ ſuſcipe magis ⁊ minus dupliciť poteſt accipi vt dictū eſt in caplo de ſubſtātia. Cū aūt dicit philoſophus ꝙ iuſticia. ſanitas grāmatica dubiū eſt vtrū ſuſcipiant magis ⁊ minus. tamē indubitanť eoꝝ denoīatiua ſuſcipiūt magis ⁊ minus. Hoc poteſt exponi logice dicēdo ꝙ ſuſcipe magis ⁊ minus hic accipiť ſecūde intentionaliť prout idem eſt ꝙ predicari de aliquo vel aliqbus cū his aduerbijs magis ⁊ minus. ⁊ hoc tūc indubitanť eſt verū Nā iſta abſtracta iuſticia. ſanitas. grāmatica ⁊ ſimilia de nullo poſſunt predicari cū his aduerbijs magis ⁊ minus. tamē ſua cōcreta poſſunt p̄dicari. Secūdo modo poteſt exponi realiť capiēdo ſuſcipe magis ⁊ minus ꝓut idem eſt qd intendi ⁊ remitti. ⁊ tūc etiā hoc eſt verū cū illa abſtracta ſignificēt qualitates ſuas in vltimata abſtractiōe ⁊ qualitates ſcd̄ꝫ eſſe abſtractū ab indiuiduis nō intendeť neqꝫ remitteť. Cōcreta aūt illoꝝ abſtractoꝝ ſignificāt qualitates ꝓut habent eſſe in indiuiduis ⁊ in ſubiectis. et ſcd̄m illud qualitates intenduntť ⁊ remittunť. ideo dicit abſtracta nō intēdi neqꝫ remitti. ⁊ eoꝝ cōcreta intendi ⁊ remitti illud indubitanť eſt verum Ex iſto poteſt patere ꝙ ex iſto textu nō poteſt haberi intentio aliquoꝝum ꝙ qualitates nō ſuſcipiūt magis ⁊ minus niſi ſcd̄m participationē earū a ſubiecto. patet. qa philoſophus nō vult hic notare ſuſceptionē magis ⁊ minus de qualibet niſi ſcd̄m eſſentiā ſuā. ſic ꝙ eſſentia ſeu ratio qditatiua alicuius qualitatis nō cōuenit magis vni ſuoꝝ indiuiduorum ꝙ alijs ¶ Tercio ſupponiť ꝙ hec ꝓpoſitio ſcd̄m poſita in tercia ꝓprietate qualitatis debet denotare habitudinē fundamentalē ⁊ nō habitudinē formalem. patet. qa ꝑ qualitatē nō diciť aliqs formaliť ſimilis. ſed ſolū fundamētaliter. Nā ſi ꝑ poſſibile vel impoſſibile eſſent duo ſine ſimilitudine ſcd̄m

ſuas albedines nō dicerent̄ ſimilia ſaltē actualit̄. Sed cōtra illā ꝓprietatē arguit̄ quadruplicit̄. Primo. q̄a om̄is ꝓpria paſſio ineſt adequate ſuo ſb̄iecto. ſed nullū iſtoꝝ ſimile vel diſſimile ineſt adequate qualitati. igit̄. Secūdo ſic. Nullū accidēs eſt ꝓpria paſſio alterius accidētis. ſed ſimilitudo et diſſimilitudo ſunt accidētia qualitatis. cū ſibi aduēniāt ꝛ recedāt ab ea p̄ter eius corruptionē. igit̄. Tercio q̄a ſcd̄m formā ſubſtātialē aliq̄d poteſt dici ſimile alteri. ꝛ tamē forma ſubſtātialis nō eſt qualitas. igit̄. Quarto. in relationibus ꝛ alijs p̄dicamētis poſterioribus eſt vera cōformitas. ꝛ illa nō eſt ydēptitas ſtricte nec equalitas. ergo eſt ſimilitudo. ꝛ ꝑ conſequens ſcd̄m aliud a qualitate poteſt dici ſimile. Ad p̄mū iſtoꝝ dicit̄ ꝙ quādo aliquid eſt paſſio de̕minata alicuius tūc vnū alteri eſt adequatū. ſicut viſibilitas hoi. ſed quādo eſt paſſio diſtincta ſicut eſt par ꝛ impar circa numerū tunc ſufficit vtrūq3 extremū ſub diſiunctiōe eſſe adequatū. ſic eſt in propoſito. Ad ſcd̄m dicit̄ ꝙ licet accidēs nō poſſit eſſe paſſio de̕minata tamē poteſt eſſe paſſio diſiuncta quādo ſub diſiunctiōe ineſt neceſſario. ꝛ ſi ita eſt om̄ia cōtraria immediata eſſent paſſio diſiuncta ꝛ ſub illa diſiunctione nō capiunt̄. ꝛ adhuc ſi ita eſt ꝑ nullā potētiā poterit qualitas ſimul abſolui a ſimilitudine ꝛ diſſimilitudine vt aliq̄ putant. cū paſſio ſit inſeparalis ſimplicit̄ a ſuo ſubiecto. Ad terciū dicit̄ ꝙ large ſummendo in ſubſtantialibus eſt ſimilitudo. nō tamē ſtricte. cū ſint tres modi cōformitatꝰ. ydemptitas eſt in ſubſtātia. equalitas in quantitate. ꝛ ſimilitudo in qualitate. Ad quartū dicit̄ ꝙ cū in illis p̄dicamētis ſit vera cōformitas. eo ꝙ ibi ſunt idē genere ꝛ idē ſpecie ſicut in alijs oportet ponere quattuor modos cōformitatis. quāuis quartus ſit innomīatus. Vel alit̄ dicit̄ ꝙ quāuis ibi nō ſit ydemptitas ſtricte accepta que eſt in ſubſtātia. tamē eſt ydēptitas cōmunit̄ accepta. q̄a illa reperit̄ in omnibus generibus. ¶ Circa iſta oritur dubiū vtrū int̄ ea que ſunt idē genere ſiue que habent eandem qualitatē in genere ſit ſimilitudo. dicit̄ ꝙ ſic. quāuis remota. q̄a cū ſint idē genere oportet ibi eſſe cōformitatē que fundat̄ ſuꝑ vnū. ꝛ in qualitate nō eſt cōformitas niſi ſimilitudo. igit̄.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ ꝓprietates qualitatis ſunt a philoſopho ſufficient̄ aſſignate. Cum aūt philoſophus dicit ꝙ multoties genera ſunt ad aliq̄d ꝛ ſingularia eaꝝ nō ſunt ad aliq̄d. ꝛ hoc debet ſic intelligi. multoties noīa generū cōſignificant aliq̄s reſpectos ꝛ noīa ſpecierū nō cōſignificāt aliquos reſpectus. ſed ſignificāt

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

ꝓciſe res abſolutas.ſicut hoc nomẽ ſcientia cũ qualitate quã ſignificat cõ
ſignificat vnũ reſpectũ fundatũ in illa qualitate.⁊ terminatũ ad obiectum
ſcibile.ſed hoc nomẽ grãmatica nõ cõſignificat aliquẽ reſpectũ.Cũ etiã di
cit ꝙ nõ eſt incõueniẽs enumerare idẽ in vtriſqȝ generibus.hoc debet in
telligi de eodẽ noĩe ſcd̃m diuerſas acceptiões eius ⁊ nõ de eadẽ re. Circa
ꝓprietates ſpecies qualitatis poſſunt multa alia notari que poſita ſunt in
ſumulis.

Ultima difficultas. Utrũ ſex vlti-
ma ꝑdicamẽta que ponunť importare reſpectus extrinſecus aduenientes
ſint aliquę res diſtincte a rebus abſolutis. Ad quã dicit ꝙ ſicut relatiões
de genere relatiõis ſunt vere res alie a rebus abſolutis vt prius dictũ eſt.
ita etiã res illoꝝ ſex generũ ſunt vere res alie a rebus abſolutis. Probatur
ꝑmo de actiõe ⁊ paſſiõe.qa impoſſibile eſt trãſire de cõtradictorio in cõ
tradictoriũ ſine mutatiõe reali facta in aliquo.ſed ignis ꝓducẽdo ignem
in aere in ꝑmo oppoſiti in quo ignis generať ignis vere agit in materiã.⁊
materia vere patiť recipiẽdo formã ignis.⁊ poſt illd̃ nihil patiť.nec ignis
agit.ergo ibi eſt aliqua mutatio.ſed nihil noui acqriť.ergo aliqd ꝑcedens
tranſit.ſed ibi nihil tranſit niſi actio ⁊ paſſio.⁊ non aliqd abſolutum.ergo
actio ⁊ paſſio ſunt reſpectus diſtincti a rebus abſolutis. Scd̃o ꝓbatur de
quado ꝙ ſit reſpectus.qa acceptis duobus indiuiduis eiuſdẽ rationis ⁊
in omnibus alijs ſimilibus niſi ꝙ vnũ ſit ante aliud. verũ eſt dicere ꝙ vnũ
eſt antiquius alio.ergo.ꝓbať cõſequẽtia. quãdocũqȝ aliqua denomina-
tio cõuenit alicui.⁊ nõ alteri.ergo illud habet aliqd quod ſcd̃m nõ habet.
⁊ nõ niſi quãdo vel reſpectũ importatũ ꝑ quando ergo quãdo importat
talẽ reſpectũ. Et vltra cũ qd̃libet illoꝝ indiuiduoꝝ poſſit eſſe ſine tali reſpe
ctu ſequiť ꝙ ille reſpect⁹ eſt res diſtincta ab ipſis rebus abſolutis. Tercio
probatur de vbi.quia per motum localem vbi vere acqriť.ſed nullum ab
ſolutum per motum localem acquiritur.ergo aliquid reſpectũ acquiri-
tur.igiť.tenet cõſequẽtia.qa cuiuſlibet motus realis eſt aliqs terminus re
alis. Quarto ꝓbať de poſitione.qa ſeſſio ⁊ ſtatio vere ſunt in re.⁊ non ſunt
idem realiter.ergo diſtinguunť realiter.ſed nõ ſunt diſtincta abſoluta. qa
tunc quãdocũqȝ aliqd animal ſtaret poſtqȝ ſederet vere amitteret aliqd
abſolutũ ⁊ acqreret aliud qd eſt abſurdũ.ergo vere ſunt reſpectus reales
diſticti ab abſolutis. Quinto probatur de habitu.quia aliquis dicit mo
do habere habitum quem prius nõ habuit. ergo aliquid acquiritur ibi
ſubiectiue ⁊ non niſi reſpectus.igitur.

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

¶ Circa p̄dicta adhuc oritur dubiū vtrū3 p̄dicamenta diſtinguant̄ int̄ ſe
penes diuerſos modos eſſendi. Ad qđ dicit̄ p̄mo ꝙ p̄dicamenta diſtin-
guunt̄ p̄mo ⁊ p̄ncipaliter per modū eſſendi ſeu per quoſdam modos in-
trinſecos cōtrahentes ip̄m ens ⁊ cōſtituentes ip̄a p̄dicamenta. De q̄bus
quidē modis nō p̄dicat̄ ens formalit̄ ⁊ q̄ditatiue. licet bene predicet̄ ydē-
ptice. Probat̄. q̄a om̄is diſtinctio rei a re equaliter ꝯtenta ſub aliquo ter-
cio eſt ꝑ p̄ncipiū conſtitutiuū eius. ſed decem p̄dicamēta ſunt decem res
equaliter contente ſub ente. ergo decē p̄dicamēta diſtinguunt̄ int̄ ſe ꝑ ſua
principia cōſtitutiua. ſed ſua p̄ncipia ſunt modi eſſendi. igit̄. Dicit̄ ſecun-
do ꝙ p̄dicamenta nō diſtinguunt̄ penes hoc ꝙ termini eoꝝ ſupponunt
pro diuerſis rebus. Nam termini diuerſoꝝ p̄dicamētoꝝ poſſunt ſuppo-
nere pro vna ⁊ eadē re. ſed diſtinguunt̄. q̄a ſignificant de formali ſignifica-
to res diſtinctas. ita ꝙ abſtracta diuerſoꝝ predicamentoꝝ nunq̄3 poſſūt
ſupponere pro eadē re. Et licet harū cōcreta ſignificent idem ſignificatiōe
materiali. ſiue habent idem ſignificatū materiale. nō tamē ſignificant idē ſi-
gnificatione formali. Dicit̄ tercio ꝙ licet p̄dicamenta diſtinguunt̄ ꝑ mo-
dum p̄dicandi de p̄ma ſubſtātia. ⁊ etiā per ſua ſignificata formalia. tamē
illa nō eſt p̄ma diſtinctio. ſed p̄ma eſt ꝑ modos eſſendi. verū tamē logici
frequentius vtunt̄ diſtinctione p̄dicamentoꝝ per modū p̄dicandi. ⁊ phi-
ſici diſtinctione que eſt per ſignificata formalia. ⁊ mathemathici diſtincti-
one que eſt ex natura rei per modos eſſendi diſtictos.

Concluſio reſponſalis ꝙ diffiniti-

ones ⁊ ſpecies qualitatis ⁊ qualiū ſunt a philoſopho ſufficienter aſſigna-
te. ¶ Hec concluſio patet ex dictis hic ⁊ in ſumulis.

Ad ratiōes. Ad primā dicit̄ ꝙ dif-

finitio qualitatis datur per quale tanq̄3 per aliquod nocius quo ad nos.
⁊ diffinitio qualiū datur per qualitatē tanq̄3 per nocius ſimpliciter ⁊ ſcđ3
naturā. ⁊ ideo nō ſequit̄ ꝙ idem ſit nocius ſeip̄o. quia non ſcđm eundem
modum qualitas eſt nocior quali. ⁊ quale nocius ip̄a qualitate. Ad con-
firmationem dicit̄ ꝙ in diffinitionibus loco diffiniti licet ponere diffini-
tionem. ſed nō in his que nō ſunt proprie diffinitiones ſe ſolum quedam
notificationes. ſic autem eſt in propoſito.

Ad ſcđa3 dicit̄ negādo antecedēs

Ad p̄mā ꝓbationē patet q̄d ſit dicēdū Ad ſcđa3 ꝓbationē patet etiā ꝑ idē

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

Ad terciā ꝓbationē dicit̄ ꝙ ille ratiōes ſunt accidētales ideo nō faciūt differre habitū ⁊ diſpoſitionē formalit̄ ⁊ ſpeciuoce. ſed ſolū accidentalit̄. Ad quartā ꝓbationē dicit̄ ꝙ diſtinguunt̄ ab alijs tribꝰ. ⁊ tenendo ꝙ ſunt ſpecies. Dicendū eſt ꝙ nihil eſt contentū ſub eis quod cōtinet̄ ſub alijs ſpeciebus. Et ad exempla dictā eſt in pͥma difficultate. Ad cōfirmationez ꝙ ſunt ſpecies ſubalterne. Et ad ꝓbationē neget̄ cōſequētia. Vel ſi dicat̄ ꝙ ſunt modi tunc dicendū eſt ꝙ ꝗuis nō om̄is calor ſit habitus. vel nō omnis calor ſit diſpoſitio. tamen om̄is calor eſt habitus vel diſpoſitio.

Ad terciā rationem dicit̄ negādo antecedēs. Et ad ꝓbationē dicit̄ ꝙ potētia poteſt accipi tripliciter. Vno modo pro differentia diuiſiua entis que ſolet vocari potentia obiectiua ⁊ iſto modo potentia eſt quoddā rtanſcendens qđ poteſt reperiri in quolibet predicamento. quelibet em̄ res que nō eſt ⁊ poteſt eſſe dicit̄ eſſe in potentia. ⁊ iſti potentie op[illegible]it̄ actus eſſendi. Alio modo accipit̄ potentia pro ordine alicuius rei ad aliquē actuz. ⁊ iſto modo eſt reſpectus. Tercio modo accipit̄ pro qualitate inexiſtenti alicui ꝑ quā naturaliter eſt potens faciliter facere aliqđ. ⁊ iſtō modo accipit̄ hic. Et per iſtđ ſoluunt̄ alie due ꝓbationes. Ad quartā ꝓbationē dicit̄ negando minorē qa impotentia nō ſummit̄ hic ꝑuatiue. Ad cōfirmationē patet qđ ſit dicendū ex ſumulis Forte em̄ poſſet cōcedi ꝙ potentia ⁊ impotentia nō ſunt ſpecies q̄litatis

Ad quartā rationez dicit̄ negādo antecedens. Et ad ꝓbationem dicit̄ ꝙ ꝗuis paſſio ⁊ paſſibilis qualitas differant diffinitione deſcriptiua vel quadā diffinitiōe qđ nois. tamē non differunt diffinitione qđitatiua. quia idem poteſt eſſe paſſio ⁊ paſſibilis qualitas.

Ad q̄ntā rationē dicit̄ ꝙ forma poteſt accipi dupliciter. Vno modo cōmuniter prout dicit̄ tam de forma ſubſtantiali ꝙ̄ accidētali. ⁊ iſto modo nō eſt ſpecies qualitatis. Alio modo accipitur ſpecialiter pro forma accidentali. Et hoc dupliciter. Vno modo pro omni forma accidentali inexiſtenti alicui ſubiecto exterius vel interius. ⁊ iſto modo adhuc non eſt ſpecies qualitatis. Alio modo accipit̄ pro quadam forma accidentali que caſatur ex terminatione quantitatis alicuius ſubſtantie corporee. ⁊ iſto modo forma eſt ſpecies qualitatis. nec dicit̄ de qualitatibus pͥme ſpeciei. ſcđe ⁊ tercie Et vt dicunt aliq̄

differt a figura. q̄a forma eſt ſolū in animatis. ꝓpť qđ animata dicunť eſſe formoſa quādo habēt cōuenietē ⁊ decētē lineationē ſeu ťminationē linearū. Unde homo diciť formoſus a forma qualificatiua que eſt in lineis debite ⁊ cōuenienť ťminatꝰ. Sed figura reperiť in inanimatis. ſicut in ſtatuis ⁊ in artificibus. cuiuſmodi ſunt domus. tunica ⁊ beretū. Ad cōfirmationē negādo minorē. Et ad ꝓbationē diciť ꝙ figura equoce ſignificat quātitatē ťminatā. ⁊ qualitatē que reſultat ex ťminatione quātitatis. Cū ergo euclides dicit. Figura eſt que ťmino vel ťminis claudiť ipe capit figurā ꝓ quātitate ťminata. ⁊ nō ꝓ qualitate que reſultat ex ťminatiōe quātitatis. De diſtinctiōe aūt figure a re figurata diceť in ſecūdo phiſicoꝝ.

Diciť aūt alterū alteri opponi quadruplicıť. ⁊ cetera.

Iſte eſt tercius tractatus ⁊ vltimus huius libri in quo philoſophus determinat de poſt p̄dicamētis. Et diuidiť in q̄nq3 capitula. In p̄mo determinat de p̄mo poſtp̄dicamēto ſcilicet de oppoſitiōe. Et diuidiť in duas partes p̄ncipales. In p̄ma deťmiat de modis oppoſitōis. ⁊ p̄mo enumerat ipos dicēs ꝙ alterū poteſt opponi alteri quadruplicıť. aut ſicut relatiua. vt duplū opponiť dimidio. aut ſicut cōtraria. vt malū opponiť bono. aut vt p̄uatio ⁊ habitus. id eſt p̄uatiue. vt cecitas viſui. aut ſicut affirmatio ⁊ negatio. id eſt cōtradictorie. vt ſedet ⁊ nō ſedet. Relatiue oppoſita ſunt quecūq3 ea ipa ſunt que oppoſitoꝝ dicūť. aut qđlibet aliť ad aliud vt duplū ſcđm id qđ eſt dr̄ alterius ſcilicet dimidij qđ eſt ſuū oppoſitū. ⁊ diſciplina diciť diſciplinati. ⁊ diſciplinatū etiā dr̄ ad diſciplinā que eſt ſuū oppoſitū. Et q̄a aliq̄s poſſet obijcere ꝙ cōtraria videnť eſſe ad aliud ⁊ referri ad ſeinuicē. Ideo ſubdit philoſophus ꝙ illa que ſunt cōtraria ſcđm id qđ ſunt nulla ducunť ad ſeinuicē igiť cōtratria differūt a relatiuis. Antecedēs ꝓbat. q̄a bonū nō diciť mali bonū. licet dicať ei cōtrariū. Cōtraria vt ſupponit philoſophus diuidūť in cōtraria mediata ⁊ in ꝯtraria immediata. Cōtraria immediata ſunt quoꝝ neceſſe eſt alterū ineſſe ſuo proprio ſuſceptibili. exemplū vt languor ⁊ ſanitas reſpectu animalis. Neceſſe eſt enim alterum iſtorum ineſſe corpori animalis. Similiter par et impar ſiue habundans ⁊ perfectum reſpectu numeri. Neceſſe eſt enim alterum ineſſe numero. Et nota ꝙ numerus p̄fectus eſt cuius partes aliquote dicuntur reddere ſuū totū adequatū. Et pars aliquota eſt que aliquotiẽs

ens ſumpta reddit ſuū totū. ſicut ternarius reſpectu ſenarij. Numer' habundās eſt cui' partes aliquote reddūt plus ꝙ totū. Cōtraria mediata ſunt quoꝝ nō eſt neceſſe alterū ineſſe ſuo ꝓprio ſuſceptibili. exēplū vt albū ⁊ nigrū reſpectu corporis. Nō eñ omne corp' eſt albū vel nigrū. cū aliqd corpus ſit fuſcū ⁊ aliqd pallidū. vel aliquo alio medio colore coloratum. Similr̄ prauū ⁊ ſtudioſum ſunt cōtraria mediata. qa nō omia ſunt praua aūt ſtudioſa. ſed eſt aliqd mediū qd nec eſt prauū nec ſtudioſum. Contraria mediata ſunt duplicia. quedā habent media nominata. ſic albū ⁊ nigrū. que habent fuſcū ⁊ pallidū. Alia habent media nō nominata. ſed nominant̄ p abnegationē. cuiuſmodi ſunt bonū ⁊ malū. quoꝝ mediū dicit̄ illud qd neqꝫ eſt bonū neqꝫ malū. ⁊ ſimiliter mediū inter iuſtū ⁊ iniſtū dicitur qd nec eſt iuſtū nec iniuſtum. ¶ Priuatiue oppoſita ſunt que habēt fieri circa idem ordine quodā ⁊ tēpore determinato a natura. In qua diffinitione tangit tres conditiones priuatiue oppoſitoꝝ. Prima eſt ꝙ habeāt fieri circa idem. Secunda ꝙ habeant fieri ordine quodam. Tercia ꝙ habeant fieri tempore determinato. Probat. qa tunc dicimus aliqd priuari quādo nō habet id qd eſt natū habere. Nō eñ dicimus edentulū q nō habet dentes. nec cecū q nō habet viſum. Sed dicimus cecū aut edentulum q nō habet viſum aut dentes quādo debet habere. patet. qa ſunt quedā generationes. id eſt quedā animalia generata que quando naſcuntur nō habent viſum neqꝫ dentes. ⁊ tamen nō dicunt̄ edentula neqꝫ ceca. ¶ Eſt aūt differentia inter priuari ⁊ priuationē habare. Similiter int̄ habere habitū ⁊ ipm habitū. qa priuari nō eſt priuatio. nec habere habituꝫ eſt habitus. Patet. qa viſus eſt habitus ⁊ cecitas eſt priuatio. ⁊ tamē viſus nō eſt habere habitū. neqꝫ cecum eſſe eſt cecitas. Sed cecū eſſe eſt priuari ⁊ non priuatio. Quod patet. qa ſi cecitas ⁊ cecū eſſe eſſent idem tunc predicarent̄ de eodē. qd eſt falſum. qa homo dicitur cecus ⁊ nullo modo dicitur cecitas. Conueniunt autem priuari ⁊ habere habitū cum priuatione ⁊ habitu. quia priuari ⁊ habere habitū eodem modo opponuntur ſicut habitus ⁊ priuatio. Nam ſicut cecitas opponitur viſui. ita cecuꝫ eſſe opponitur ad habere viſum. ¶ Ex iſto paſſu patet que ⁊ qualis eſt differentia inter concretū ⁊ abſtractum. ⁊ quomodo concretū predicatur de aliquo de quo non predicatur abſtractū. Et ſic omnes ille propoſitiones quas concedūt aliqui ſunt falſe. vt ſunt iſte. Materia eſt priuatio. Lignū eſt figura. Subſtantia eſt quantitas. Qualitas eſt quantitas. ⁊ ſic de multis alijs.

Cōſequēter philoſophus deſminādo de cōtradictorijs ponit differentiā ⁊ cōueniētiā int̄ affirmationē ⁊ negationē ⁊ res quedā ſubiacēt affitmatio ni ⁊ negatiōi. Differētia eſt. q̄a res que ſubiacet affirmatiōi ⁊ negatiōi nec eſt affirmatio nec negatio. qđ patet. q̄a affirmatio eſt oratio affirmatiua. ⁊ negatio eſt oratio negatiua. ſed res que ſubiacet affirmat.oni aut negati oni nō eſt oratio. ergo nō eſt affirmatio nec negatio. Cōueniētia eſt inter ea. q̄a ſicut affirmatio ⁊ negatio opponunt̄ cōtradictorie vt ſicut ſedet ⁊ nō ſedet cōtradicūt. ita res que ponūt̄ ſub vtroq̄ʒ ſcilicet ſedere ⁊ nō ſedere cōtradicūt. Ex iſto paſſu aliq̄ eliciūt q̄ ſint ponenda complexe significabi lia. De quibus poſtea dicetur in ſecunda parte que in. ipit.

Quoniā aūt priuatio

Philoſoph⁹ ponit differentiā int̄ p̄dictos modos oppoſitionū. ⁊ p̄mo ponit duas diff. rētias inter p̄uatiue oppoſita ⁊ relatiue oppoſita. q̄a rela tiue oppoſita referunt̄ ad inuicē ſub habitudine alicuius caſus. Sed pri uatiue oppoſita nō referunt̄ ad inuicē. patet. q̄a viſus nō dicit̄ cecitatis vi ſus. nec cecitas dicit̄ viſus cecitas. licet bene dicat̄ viſus p̄uatio. Scđa dif ferentia eſt. q̄a oīa relatiua ſunt reciprocatiua. id eſt dicunt̄ ad cōuerten tiam. ſed priuatiue oppoſita nullo modo dicunt̄ ad cōuertentiā. qđ patet q̄a q̄ʒuis cecitas diceret̄ viſionis cecitas. tamē viſus nō dicit̄ cecitatis vi ſus. Q̄ʒ aūt relatiue oppoſita ⁊ cōtraria differāt inter ſe ꝓbat̄ duabus ra tionibus. Prima ratio eſt inductiua ⁊ eſt talis. in contrarijs immediatis neceſſe eſt ſemp̄ alterū ineſſe ſuo ſuſceptibili. vt patet de ſanitate ⁊ languo re circa animal. ⁊ habundante ⁊ perfecto circa numerū. ſed in priuatiue op poſitis hoc nō eſt neceſſariū. Nam ille q̄ nō habet naturā ad videndum nō dicit̄ cecus neq̄ʒ videns. In cōtrarijs aūt mediatis nunq̄ʒ eſt alterum eorum in eſſe ſuo ſuſceptibili. niſi alterū inſit a natura. ſicut igni ineſt cali dū ⁊ niui candidū. ⁊ impoſſibile eſt ignē eſſe frigidū. ⁊ niuē eſſe nigrā. Sed in priuatiue oppoſitis aliquādo neceſſe eſt alterū ineſſe ſuo ſuſceptibil. ſci licet quādo tēpus eſt deſminatū a natura. nunq̄ʒ tamē eſt alterū neceſſe in eſſe determinate. Secūda ratio. In omibus cōtrarijs poteſt fieri mutatio de vno in aliud niſi alterū inſit a natura. Sed in p̄uatiue oppoſitis nō fit mutatio a priuatione in habitū. ergo. Maior patet. q̄a ſanus poteſt fieri languidus. ⁊ econtra. ⁊ prauus poteſt fieri ſtudioſus. qđ patet. q̄a prau⁹ exercitat⁹ in bonis operib⁹ ⁊ bonis doctrinis melius proficiet vt ſit meli

lior. ꝛ ſi ꝯtinue ſe exercitet in bonis operib' pfecte mutabiť aut ſaltem magnū cremētum ſumet. Minorē ꝓbat. qꝛ cū aliqs eſt cecus nō poteſt iteꝝ fieri videns. nec cū aliquis eſt caluus poteſt fieri comatus. nec edentulo poſſunt iterū oriri dentes. Secūdo ponit differentiā inter contradictoria ꝛ alia oppoſita dicēs ꝙ cōtradictoria differunt ab alijs in hoc ꝙ in ipis ſemp eſt neceſſariū aliqd eſſe verū ꝛ aliqd eſſe falſum. ſed in alijs nō eſt huiuſmodi. igiť. Minorē ꝓbat. qꝛ ſanitas ꝛ languor ſunt cōtraria. ꝛ duplū ꝛ dimidiū relatiue oppoſita. viſio ꝛ cecitas ſunt priuatiue oppoſita. ꝛ tamen nullū iſtoꝝ eſt verū vel falſum. eo ꝙ oīa iſta dicunť ſine cōplexione ꝛ eoꝝ que ſcđm nullā cōplexionē dicunť nullū eſt verū aut falſum. Et ſi arguatur in cōplexis reperitur contrarietas ꝛ etiā priuatiua oppoſitio. ſed i cōplexis eſt veritas aut falſitas. ergo veritas ꝛ falſitas ſunt in contrarijs. Maior patet. qꝛ iſta cōplexa ſunt cōtraria. ſocrates eſt languidus ſocrates eſt ſanus. Ad hoc dicit ꝙ quāuis illa ſunt cōtraria. tamen nō neceſſario vnū iſtoꝝ eſt verū ꝛ alterū falſum. quāuis eīn ſocrate exiſtente neceſſariū ſit alterū eſſe verū ꝛ alterū falſum. tamē ipo nō exiſtente ambo ſunt falſa. Et ſimile eſt de iſtis duobus cōplexis que dicunť puatiue opponi. ſocrates eſt cecus. ſocrates eſt videns. Et ſubdit philoſophus ꝙ nō eſt ſimile de cōtradictorijs. qꝛ ſiue ſocrates ſit ſiue nō ſit neceſſe eſt ipm languere vel nō languere. Ex iſtis patet differentia inter cōtradictoria ꝛ alia oppoſita. Tunc philoſophus in fine huius capituli ponit qnqꝫ ꝓprietates cōtrarioꝝ. Prima eſt. bono ſemp cōtrariať malū. ꝛ ſanitati egritudo. ꝛ iuſticie iniuſticia. ꝛ fortitudini debilitas. Sed malū cōtrariať aliquādo bono ꝛ aliquādo malo. ſicut malo defectus cōtrariať malū habundans. ſed hoc eſt in paucis. qꝛ ſolū eſt in his que ſe habent ſcđm habundantiam ꝛ defectū. ¶ Scđa ꝓprietas. Si vnū cōtrarioꝝ ſit nō eſt neceſſe alterū cōtrariorū eſſe. patet. qꝛ oībus ſanis exiſtētibus ſanitas eſt ꝛ languor nō eſt Similiť ſi oēs ſint albi albedo eſt ꝛ nigredo nō eſt. ¶ Tercia ꝓprietas. Impoſſibile eſt ꝯtraria ſimul eſſe in eodē. patet. qꝛ ſi ſocrates eſt ſanus ipe nō languet. ¶ Quarta ꝓprietas. oīa cōtraria habent fieri circa idem genere aut ſpecie. Exemplū pmi vt languor ꝛ ſanitas circa animal. ꝛ albedo ꝛ nigredo circa corpus. Exemplū ſecundi. vt iuſticia ꝛ iniuſticia circa animam. ¶ Quinta ꝓprietas neceſſe eſt oīa cōtraria eſſe aut in eodē genere aut in cōtrarijs ſiue in diuerſis generibus. aut eſſe diuerſa genera. ſicut albū ꝛ nigrū ſunt in genere coloris. color nāqꝫ eſt eoꝝ genus. ꝛ iuſticia ꝛ iniuſticia ſunt in cōtrarijs generibus. qꝛ genus iuſticie eſt virtus. ꝛ genus

iniuſticie eſt nequicia. id eſt viciū. Bonū aūt ⁊ malā ſunt diuerſa genera.

Prius aūt alteꝝ alto

Iſtud eſt ſcōꝫ capitulū huius tractatus in quo philoſophus ponit modos ſecūdi poſtp̄dicamēti ſcilicet prioris dicēs ꝙ aliq̇d dicit̄ prius altero quadruplicit̄. Primo modo dicit̄ ꝓprie prius ſcōm tēpus. ⁊ ſic illđ qđ eſt antiquius ⁊ ſenius alio dicit̄ eſſe prius tēpore eo. Scđo modo dicitur prius illud a quo nō cōuertit̄ ſubſiſtēdi cōſequētia. ⁊ ſic vnū prius eſt duobus. qđ patet. q̄a licet bene ſequit̄ duo ſunt. ergo vnū eſt. ⁊ tamen nō ſeq̄tur vnū eſt ergo duo ſunt. Et nota ꝙ iſte modus vocat̄ cōmuniter prius natura. ⁊ reperitur ſemper inter ſuperius ⁊ inferius. quia a ſuperiori ad inferius nō cōuertit̄ ſubſiſtēdi cōſequētia. Tercio modo dicit̄ prius ordine nō tamē quocūq̄ʒ ordine. ſed ordine nature ⁊ cōpoſitiōis vel doctrine. et hoc modo in ſcientijs demōſtratiuis eſt prius ⁊ poſterius. vt in geometria elementa. id eſt p̄ncipia ſunt priora his que demōſtrant̄. id eſt cōcluſionibus. Et in grāmatica elemēta. id eſt littere ſunt priores ſyllabis. Et i rethorica ꝓhemiū eſt priꝯ narratiōe. Quarto mō dicit̄ prius qđ eſt meliꝯ ⁊ honorabilius. Cōſueuerunt eñ plurimi honorabiliores ⁊ magis dilectos a ſe dicere priores apud ſe. tamē iſte modus eſt alieniſſimus modꝯ prioris. Et ratio eſt. q̄a illi q̇ ſunt priores apud aliquos ſunt poſteriores apud alios. Et ſubdit philoſophus ꝙ iſti ſunt modi prioris q̇ dicti ſunt ab antiq̇s. Sed p̄ter iſtos modos adhuc eſt alius modus prioris q̇ poteſt dici prioritas naturalis. ⁊ eſt int̄ illa que cōuertunt̄ ſcōm eſſendi conſequentiā. ⁊ vnū eſt quomodolibet cauſa alterius. illud qđ eſt cauſa dicitur prius natura ſicut inter rem ⁊ orationē verā que eſt de ip̄a re. Iſta eñ cōuertunt̄ ſcōm eſſendi cōſequētiā. ſed q̄a res eſt cauſa veritatis orationis ⁊ nō ecōtra. Nam ab eo ꝙ res eſt vel nō eſt oratio dicit̄ vera vel falſa. Ideo res eſt prior natura oratione vera. Ex his patet ꝙ ſunt q̄nq̄ʒ modi p̄oris

Simul autem dicuntur ſimpliciter ⁊ cetera.

Iſtud eſt capitulū terciū in quo philoſophus ponit tres modos tercij poſtp̄dicamēti ſcilicet ſimul. Quoꝝ p̄mꝯ eſt ſimul eſſe tēpore. Vnde illa

cū reſolutiōe tert⁹ ad itētionē ſcoti

dicunt̄ eſſe ſimul tēpore quoꝝ generatio eſt in eodē tēpore. Et de iſto po-
teſt poni exemplū de ſubiecto ꝛ ꝓpria paſſione que eadē generatione ge-
nerant̄. Secūdus modus eſt eſſe ſimul natura ſcd̄m quē illa dicuntur ſi-
mul que cōuertant̄ ſcd̄m eſſendi cōſequentiā. ꝛ vnū nō eſt cauſa alterius.
vt duplū ꝛ dimidiū ꝛ ſimilia relatiua. Terci⁹ mod⁹ eſt eſſe ſimul ſm quē
illa dicunt̄ eſſe ſimul naturalit̄ que ex oppoſito diuidunt aliqđ genus. Et
iſto modo greſſibile volatile ꝛ aquatile que diuidunt animal dicunt̄ eſſe ſi-
mul natura. Ex iſto paſſu elicit̄ iſta auctoritas. cōmunes ſpecies ſunt co-
eque ſub ſuo genere. Et ſubdit philoſophus ꝙ genus eſt prius ꝙ̄ ſue
ſpecies vel ꝙ̄ ſue differētie. qđ patet qꝛ ſi aquatile eſt. animal eſt. ſed ſi ani-
mal eſt nō eſt neceſſe aquatile eſſe. ꝛ hoc eſt. qꝛ a genere ad ſpeciē nō con-
uertitur eſſendi conſequentia.

Motus autē ſex ſunt ſpecies ꝛ cetera.

Iſtud eſt quartū capitulū huius tractatus. in quo philoſophus deter-
minat de quarto poſt p̄dicamēto ſcilicet de motu. Et diuidit̄ i duas particu-
las In p̄ma enumerat ſpecies ſeu modos mot⁹ dicēs Qꝫ mot⁹ ſex ſūt ſpe-
cies ſcilicet. generatio. corruptio. augmentatio. diminutio. alteratio ꝛ loci
mutatio. Iſte aūt ſpecies ſunt diſtincte ab inuicē. qđ patet. qꝛ generatio
nō ē corruptio. nec augmētatio ē diminutio. nec alteratio ē ſm locū mu-
tatio. Et ſubdit ꝙ dubitatio eſt de alteratione vtrum diſtinguat̄ ab alijs
motibus. qꝛ forte neceſſariū eſt om̄e qđ alterat̄ ꝑ aliquē aliarū mutationū
mutari. ¶ Pro cuius ſolutiōe philoſophus intendit talē cōcluſionē. Nō
om̄e qđ alterat̄ mutat̄ aliqua alia mutatiōe. ꝓbat duab⁹ alijs rationibus.
Prima. poſſibile eſt aliqđ alterari ꝛ tamen nō eſt moueri ſcd̄m aliquam
aliarū mutationū. qꝛ qđ alteratur per paſſionem nō eſt neceſſe augeri nec
minui. ꝛ ſic de alijs. ergo alteratio diſtinguitur ab illis. cōſequentiā pro-
bat. quia ſi alteratio eſſet eadem cum eis oporteret illud qđ alteratur au-
geri vel minui vel mutari ſcd̄m aliquā aliarū mutationū. Secūda ratio. qꝛ
ſi alteratio nō diſtingueret̄ ab alijs ſequeret̄ ꝙ om̄e qđ augeret̄ aut muta-
ret̄ aliqua alia mutatiōe alterare᷑. ꝯſeqn̄s eſt falſum qꝛ ſunt aliqua que au-
gmētant̄ ꝛ tamē nō alterant̄. nam quadrangulus circūpoſito guomone
creuit. id eſt augmentatus eſt ꝛ tamen non eſt alteratus.

In ſecūda particula ponit quandā ꝓprietatē ipſius motus dicens ꝙ mo-
tui in cōmuni ⁊ omī motui cōtrariat̄ qes. Unde generatiōi cōtrariat̄ cor-
ruptio. ⁊ diminutioni augmentatio. ⁊ mutationi ſcd̄m locū qes. ſcd̄m lo
cū ⁊ forte in cōtrariū locū mutatio. vt mutatio que eſt ſuperius cōtrariat̄
mutationi que eſt inferius. Eſt aūt difficile cōtratiū aſſignari alterationi.
nec videt̄ ei eſſe aliqd cōtrariū. niſi dicat̄ ꝙ ſibi cōtrariat̄ quies ſcd̄m qua-
litatem. aut mutatio ſcd̄m qualitatē. cū em̄ alteratio ſit mutatio ſm qua-
litatem ſibi opponit̄ quies ſcd̄m qualitatē aut in contrariā qualitatē mu-
tatio. ſicut albū fieri contrariat̄ ei quod eſt nigrum fieri.

Habere autē multis.

Iſtud eſt qntū capitulū huius tractatus ⁊ vltimū totiꝰ libri. in quo phi-
loſophus dēminat de qnto poſtꝓdicamento ſcilicet de habere dicens.
Qꝫ habere dicit̄ multis modis. Primus modus eſt habere habitū ⁊ affe
ctum. id eſt diſpoſitionē aut aliquā aliā qualitatē. ⁊ hoc modo dicimꝰ ha
bere diſciplinā ⁊ virtutē. Secūdus modus eſt habere quantitatē. vt habe
re magnitudinē bicubitā vel quātitatē bicubitā. Tercius modus eſt ha-
bere ea que ſunt circa corpus. vt puta veſtimentū vel tunicā. Quartꝰ mo-
dus eſt habere aliqd in membro. ſicut habere annulū in digito. Quintus
modus eſt habere membrū. videlicet manū vel pedē vel aliqd aliud. Se-
xtus modus eſt habere contentū. ⁊ hoc modo modium habet grana tri
tici. ⁊ logena habet vinū. Septimus modus eſt habere poſſeſſionē. ſicut
domū vel agrū. Octauus modus eſt habere vxorē vel virū. ⁊ iſte eſt alie-
niſſimus modus habendi. qa q̄ habet habet̄. Unde habere vxorē nihil
aliud eſt ꝙ̄ ei cohabitare. Finaliter ſe excuſat de breuitate dēminationis
modoꝝ habere dicens ꝙ forte ſunt adhuc aliq̄ aliȷ̄ modi habere. ſed illi q̄
conſueuerunt dici pene om̄es enumerati ſunt.

Circa hūc textū querit̄ ꝓmo. Utrū

modi qnqꝫ poſtꝓdicamentoꝝ ſint a philoſopho ſufficienter aſſignati.

Et arguit̄ ꝓmo ꝙ nō. quia plures

aut pautiores ſunt modi oppoſitionis ꝙ̄ quatuor. ergo male ponuntur
quatuor. Qꝫ ſint plures ꝓbat̄ duplicit̄. Primo qa oppoſitio ſubalterna
⁊ oppoſitio ſubcōtraria ſunt modi oppoſitiōis ⁊ tamē nō ſunt aliqui il-

cũ resolutiõe text' ad itẽtionẽ ſcoti

loꝝ quattuoꝛ.igiť. Secũdo.qa modi oppoſitiõis ſunt adinuicẽ opoſiti. ⁊ tamẽ nõ oppoſiti aliquo iſtoꝝ quattuoꝛ modoꝝ vt uolũ eſt.qa eſſet proceſſus in infinitũ.igiť. Sed ꝙ ſint pauciores ꝓbať etiã dupliciť. Primo. qa nulla forma cõtrariať alteri forme.ergo nulla eſt oppoſitio contraria. Antecedẽs patet.qa ſi aliqua forma cõtrarieť alteri forme vel hoc eſſet forme que eſt.vel forme que nõ eſt. Nõ forme que nõ eſt.qa ei qđ nõ eſt,nihil eſt cõtrariũ.cũ cõtrarietas ſit relatio realis formalis que reqrit ſua extrema in actu. Nec forme que eſt.qa vel eſſet forme exiſtentis in ſuo ſubiecto vel forme exiſtentis in alio ſubiecto. Nõ pmũ.qa cõtraria eſſent in eodẽ. Nec ſcđm.qa de ratiõe cõtrarioꝝ eſt ꝙ poſſint ſucceſſiue ineſſe eidẽ ſubiecto.ſed forma que eſt in alio ſubiecto nõ poteſt ineſſe ſubiecto iſtius. qa accidẽs nõ migrat de ſubiecto in ſubiectũ.igiť. Scđo.qa oĩs oppoſitio eſt oppoſitio cõtradictoria.qđ patet.qa cõtradictoria ſequũť ad oĩa oppoſita. Nam bene ſequiť.hoc eſt albũ ⁊ nigrũ.ergo eſt albũ ⁊ nõ album. Hoc eſt cecũ ⁊ videns.ergo eſt cecũ ⁊ nõ cecũ. Iſte eſt pater iſtius ⁊ filius eiuſdẽ.ergo eſt pater ⁊ nõ pater.

Scđo arguiť. Plures aut pauciores ſunt modi prioris ꝙ̃ qnqꝫ.igiť inſufficienter ponunť tm̃ qnqꝫ. Prima pars antecedentis ꝓbať tripliciť. Primo.qa eſt aliqs modus prioriť eternitatis vel euiternitatis qui nõ poniť inter iſtos.Secũdo qa aliqs eſt modus prioris originis q̃ hic nõ poniť. Tercio.qa ſcđm philoſophum qnto methaphice aliqd eſt prius altero ſcđm cognitionẽ. aut ſcđm motũ.aut ſcđm locũ. Secũda pars antecedentis ꝓbať dupliciť. Primo.qa ſecundus modus prioris nõ eſt modus prioris.tum qa hic ſolũ ponunť modi prioris reperti in incõplexis.ſed iſte mod' reperiť in cõplexis.eo ꝙ ſubſiſtendi cõſequẽtia nõ reperiť niſi in cõplexis tum qa ille modus reperitur inter ens ⁊ deum.ſed ens nõ eſt prius natura deo.qa nihil eſt prius deo.etiã qa poſſit eſſe deo nõ exiſtẽte.igiť. Secũdo.qa prius ⁊ ſimul ſunt oppoſita.ꝫ ſunt tm̃ tres modi ſimul.ergo etiã ſunt tm̃ tres modi prioris

Tercio arguiť. Nõ ſunt tm̃ ſex ſpecies motus.ergo philoſophus male aſſignat ſex. Antecedẽs probať primo.qa ꝑm philoſophũ qnto phiſicoꝝ generatio ⁊ corruptio nõ ſunt motus. Sed qa nullũ genus eſt cõmune qualitati ⁊ quantitati.ſed augmentatio eſt in genere quãtitatis.⁊ alternatio in genere qualitatis.ergo mot'

nō eſt gen⁹ ad illas. Tercio qa ī genere q̄litatis eſt tm̄ vna ſpecies mot⁹ ſcilicet alteratio. ⁊ in genere vbi eſt tm̄ vna ſcilicet motus localis. ergo etiā in genere quantitatis eſt tm̄ vna. aut ſi ſint due cōſimilit̄ in alijs generibus erunt due. Quarto. qa ſcd̄m philoſophū tercio phiſicoꝝ tot ſunt ſpecies motus quot ſunt ſpecies entis. ſed plures ſunt ſpecies entis q̄ ſex. ergo etiam plures ſunt ſpecies motus q̄ ſex.

Quarto arguit̄. nihil eſt p̄dicamētū ⁊ poſtp̄dicamentū. ſed habere ſiue habitus eſt vnū p̄dicamentū. ergo nō eſt poſtp̄dicamētum ⁊ ꝑ cōſequēs hic male ponūt̄ modi eius tanq̄ vnius p̄dicamenti. Maior patet. qa poſtp̄dicamentū ſemꝑ inuenit̄ in diuerſis p̄dicamentis. ¶ In oppoſitū arguit̄ auctoritate philoſophi in textu p̄cidenti. ꝓ ſolutōe queſtionis. ⁊ ad declarationē textus p̄cedētis mouent̄ alique difficultates.

Prima difficultas Utrū modi oppoſitōis ſint ſufficient̄ a philoſopho poſiti ¶ Pro cui⁹ ſolutōe ſupponit̄ primo q̄ oppoſitio nō eſt aliqua entitas abſoluta. ſed eſt qdā̄ reſpectus intrinſecus aduenientis q̄ nō eſt in aliquo genere. ſed eſt ex ſe tranſcendens. Primū patet. qa om̄e oppoſitū dicit̄ oppoſito oppoſitū. ſed hoc eſt de ratione reſpectus. igit̄. Scd̄m patet. qa oppoſitio orit̄ inter oppoſita ex rationibus formalibus taliū extremoꝝ. ideo em̄ albedo opponit̄ nigredini. qa iſta eſt diſgregatiua viſus. ⁊ illa aggregatiua viſus ſcd̄m ſuā rationem diffinitiuā. ſed reſpectus qui cōſurgit ex ratiōibus formalibus eſt intrinſecus aduenientis. igit̄. Terciū patet. qa quecūq̄ cōueniunt enti anteq̄ diuidatur in decē p̄dicamēta ſunt trāſcēdentia cum nō eſſe poſſunt cōtenta in aliquo genere. ſed oppoſitio eſt huiuſmodi. qa cū in illo priori ens diuidatur per abſolutū ⁊ reſpectū iſte differentie habēt ad inuicē oppoſitionem qa cōſtituūt ex oppoſito diſtincta. Dicit̄ vltra q̄ ille reſpectus nō eſt equiparantie. ſed diſquiparantie. patet. qa cōſurgit int̄ extrema diuerſarū rationū cū nō ſcd̄m eandē rationē alterū alteri opponit̄. Et ſi dicat̄ q̄ illa que referunt̄ ad inuicē ſcd̄m idem nomē ſunt relatiua eq̄parantie. ſed oppoſita ſunt huiuſmodi. igit̄. Dicit̄ ad hoc q̄ quāuis cōmunit̄ ponit̄ illa diffinitio relatiuoꝝ equiparātie q̄ ſunt ea que eodē nomīe nominant̄. tamē non eſt ſufficiens. ideo alit̄ dicit̄. Relatiua eq̄parātie ſunt que ſ̄m eādē rationē fundandi ad inuicē referunt̄. Et relatio eq̄parantie eſt que ſcd̄m eandē ra-

tionī fundandi eſt in ſuppoſito quod refert. ⁊ in t̄minoꝭ ad quē refert. quā-
uis ergo iſta referunt̄ ſcd̄m idem nomē hoc tamē nō eſt ſcd̄m eandē ratio
nem fundandi, ideo negef ꝙ ſint relatiua eqparantie. Scd̄o ſupponit̄ ꝙ
oppoſitio nō eſt a toto genere reſpectus realis. ſed ſolū ſcd̄m ꝙ eſt cōmu-
nis oppoſitiōi cōtrarie. ⁊ relatiue eſt reſpectus ⁊ realis ſcd̄m ꝙ eſt cōmu-
nis oppoſitiōi p̄uatiue ⁊ cōtradictorie eſt reſpectus rationis. Primū pa-
tet. q̄a oīs reſpectus habēs extrema realia realit̄ diſtincta. ⁊ cōſurgens ex
natura eorū eſt realis. ſed oppoſitiōes cōtrarie ⁊ relatiue ſunt huiuſmodi
igit̄. Scd̄m patet. q̄a entis ad nō ens nō eſt relatio realis. ſed vnū extremo
rū oppoſitiōis p̄uatiue ⁊ etiā oppoſitiōis cōtradictorie ſemp̱ eſt nō ens.
¶ Sed cōtra iſtud obijcit̄ dupliciṫ. Primo q̄a opppſitio eſt ſpecies differē
tie ⁊ differētia diuerſitatis. ſed omīs diuerſitas eſt relatio realis. ergo. Se-
cundo ſic. Omīs relatio que eſt int̄ res ⁊ res. ſecluſo omī opere intellectus
eſt realis. ſed cōtradictio eſt inter rem ⁊ rem ſecluſo omī opere intellectus
ergo cōtradictio eſt relatio realis. Prima pars minoris patet per philo-
ſophū in textu dicentē. Conſiderant̄ aūt ⁊ hec que ſub affirmatione ⁊ ne-
gatione iacent eſſe oppoſita alterutriſq; tanq̄ affirmatio ⁊ negatio. ⁊ ſub
dit. Sicut em̄ affirmatio negatiōi oppoſita eſt. ſic ⁊ res que ſub vtroq; po
ſita eſt. vt ſedere ⁊ nō ſedere. Hic philoſophus expreſſe oſtēdit ꝙ cōtradi
ctio eſt inter res ſignificatas per cōtradictoria Secūda pars minoris pa
tet. q̄a ſecluſo opere intellectus ſedet ⁊ nō ſedet cōtradicūt. qd̄ patet. quia
ſi ſedet nō habeat eſſe per opus intellectus ſequit̄ ꝙ ſedet ſemper habet
eſſe. ⁊ ſic homo ſemp̱ ſedet qd̄ eſt falſum. Ad p̄mū iſtorum dicit̄ ꝙ q̄uis
oppoſitio prout dicit̄ de relatiua oppoſitiōe ⁊ cōtraria ſit ſpecies differē-
tie ⁊ diuerſitatis nō tamē ꝓut dicit̄ de p̄uatiua ⁊ cōtradictoria. q̄a differē
tia ⁊ diuerſitas ſolū cōueniunt entibus. ſcd̄m qd̄ dicit philoſophꝰ quarto
methaphiſice nec ens non enti. nec non ens non enti eſt idem aut diuer-
ſum. Ad ſcd̄m dicit̄ negando minorē. ⁊ ad ꝓbationē p̄me partis dicitur
ꝙ quāuis cōtradictio habea eſſe inter rem ⁊ rem ſummēdo rem cōmuniſ-
ſime prout dicit̄ tam de affirmationibus q̄ negationibus. ⁊ prout dicit̄
tam de poſitiuis q̄ p̄uatiuis. tamē cōtradictio nō eſt int̄ rem ⁊ rem ſum
mēdo rem ꝓ omī poſitiuo extra nihil. Ad hoc aūt ꝙ aliqua relatio ſit rea
lis oportet ꝙ ſit int̄ rem ⁊ rem accipiēdo iſto mō rē. ⁊ ſic patet ꝙ phus
capit rē i textu ꝯmuniſſime. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ duplex ē oppoſitio. q̄-
dā ē ꝯpleta. alia ē incōpleta. Oppoſitio ꝯpleta ē duplex. q̄dā ē de oppoſitꝭ
extremis vel oppoſito extremo cuiuſmodi ē oppoſitio q̄ ē int̄ has ꝓpoſi-
tiōes. ſocrates ē ſanꝰ. ſocrates ē lāguidꝰ. ⁊ d̄ iſta dicet̄ i fine ſcd̄i p̱iarmēias

Alia eſt cōplexa. que eſt inter ꝓpoſitiões eorundē extremoꝝ differentiuꝫ in
qualitate ⁊ in quantitate. in veritate aut falſitate. ⁊ iſta vocaṫ oppoſitio ꝓ
poſitionū. de qua fiet ſermo p̄mo periarmenias. Oppoſitio incōplexa eſt
repugnantia duoꝝ extremoꝝ enciū nō permittentiū ſe ſimul ⁊ ſemel in eo
dem reſpectu eiuſdē. ⁊ iſta ſolet vocari oppoſitio t̄minoꝝ. ⁊ de ip̄a eſt. hic
ſermo. Dictū aūt eſt notanṫ reſpectu eiuſdē. q̄a quāuis relatiua poſſunt ſi-
mul eſſe eidem. ⁊ ſimiliṫ priuatiue oppoſita nō tamē reſpectu eiuſdem. vt
vt quāuis aliq̄s ſimul ſit paṫ ⁊ filius reſpectu diuerſoꝝ. tamē non reſpectu
eiuſdē. Relatiua aūt nō dicunṫ oppoſita niſi opponanṫ ad idem. Simili
ter aliq̄s licet poſſit eſſe ſimul ſenſibilis ſenſu viſus ⁊ inſenſibilis ſenſu au-
ditus hoc tamē nō eſt ſcd̄m idem. Unde ſenſibile ⁊ inſenſibile quāuis ſ̄m
ſe opponanṫ p̄uatiue. tamē cū illis det̄minatiōibus ſenſu viſus ⁊ ſenſu au
ditus nō opponunṫ p̄uatiue. Et ſi arguiṫ oppoſitio de qua hic eſt ſermo
cōtinet ſub ſe cōtradictionē. ſed cōtradictio eſt oppoſitio cōplexa. cum ſit
inter aliqua duo. quoꝝ neceſſe eſt vnū eſſe verū ⁊ alterū falſum. qđ nō con-
uenit alijs oppoſitis vt patet in textu. ergo male dictū eſt q̄ de oppoſitio
ne incōplexa eſt hic ſermo. tenet cōſequētia. q̄a veritas ⁊ falſitas ſolū ſunt
in cōplexis. Ad iſtud diciṫ vno modo q̄ philoſophus aſſignās iſtā pro-
prietatē de cōtradictorijs aſpiciebat ſolū ad cōtradictoria cōplexa. Aliter
diciṫ q̄ dictū philoſophi debet intelligi ſi duo cōtradictoria enunciantur
de aliquo ſemꝑ neceſſariū eſt alterū vere enunciari de illo. Et hoc nō con-
uenit alijs oppoſitis. q̄a ſi ſocrates nō ſit de eo vere nō enunciaṫ alteruꝫ
cōtrarioꝝ. nec alterū relatiuoꝝ. nec alterū p̄uatiue oppoſitoꝝ. nec alterū
relatiue oppoſitoꝝ. Et ex iſto poſſet haberi q̄ ad veritatē huius ſocrates
nō eſt albꝰ nō req̄riṫ cōſtātia ſubiecti ſicut dicūt aliq̄. cōſequēs poteſt pa-
tere ex differentia quā dat philoſophus hic inter cōtradictoria ⁊ alia op-
poſita.

His ſuppoſitis diciṫ p̄mo q̄ modi
oppoſitionis ſunt ſufficienṫ a philoſopho aſſignati. Iſtud poteſt ꝓbari
per ſufficientiā. q̄a om̄is oppoſitio incōplexa eſt inter ens ⁊ ens. vel inter
ens ⁊ nō ens. Si inter ens ⁊ ens hoc iterū eſt dupliciṫ vel ambo ſunt re-
ſpectiua. ⁊ ſic eſt oppoſitio relatiua. vel ambo abſoluta ⁊ ſic eſt oppoſitio
cōtraria. Si inter ens ⁊ nō ens hoc iterū eſt dupliciṫ. vel eſt īter ens ⁊ nō
ens ſimpliciṫ ⁊ ſic eſt oppoſitio cōtradictoria. vel inter ens ⁊ non ens qđ
aliquo modo ſcilicet ſcd̄m qđ eſt ens. eo q̄ det̄minat ſibi aliqđ ſubiectum

⁊ ſic eſt oppoſitio priuatiua. Dicit̃ vl'ra ꝙ iſti modi nõ ſunt ſpecies oppoſitionis. patet. qa oppoſitio nõ dicit̃ ſcðm eandẽ rationẽ de eis. ¶ Sed circa predicta orit̃ dubiũ que eſt maxima oppoſitio int̃ quatuor oppoſitiones. Dico p̄mo ꝙ cõtradictoria maxime repugnant extenſiue. patet. qa illa extrema maxime repugnant extenſiue quoꝝ alterũ extremoꝝ nullũ cõceptibile poteſt ſubt̃fugere ſiue ſit ens ſiue nõ ens. Sed ſic eſt de cõtradictorie oppoſitis incõplexe. ⁊ nõ de alijs oppoſitis. igit̃. Minor patet. qa inter cõtradictoria nõ eſt mediũ. nec ꝑ abnegationẽ nec ꝑ participationem. Dicit̃ ſecũdo ꝙ cõtradictoria maxime repugnant intẽſiue. ꝓbat̃. qa illa maxime repugnãt intenſiue que ꝑ nullã potentiã finitã aut infinitã ſũt cõponibilia in eodẽ ſubiecto. ſed cõtradictoria ſunt huiuſmodi. igit̃. Minor patet. qa alias iſtud p̄mũ p̄ncipiũ impoſſibile eſt idem ſimul ineſſe ⁊ nõ ineſſe nõ eſſet validũ. Dicit̃ tercio ꝙ cõtradictoria maxime repugnant excluſiue. patet qa. qa illa maxime repugnant excluſiue que excludũt quodlibet p̄dicatũ quidditatiuũ cõmune i quo cõuenit. ſed cõtradictoria ſunt huiuſmodi. qa in nullo cõmuni cõueniunt. igit̃. Dicit̃ quarto. cõtradictoria poſſunt maxime ⁊ minime repugnare fundamentalit̃ ⁊ ꝑmiſſiue. patet. qa illa maxime repugnãt fundamentalit̃ ⁊ permiſſiue. quoꝝ fundamenta ſunt maxime repugnantia. vt creator ⁊ nõ creator. ⁊ illa minime quoꝝ fundamenta minime repugnant ſed ſic eſt de cõtradictorijs. igit̃. poſſunt enim fundari in maxime differentibus ⁊ in minime differentibus. ſicut ea que differunt ſolũ ex natura rei. vt diffinitio ⁊ diffinitũ. igit̃. Ex his patet ꝙ oppoſitio cõtradictoria eſt maxima inter alias quattuor oppoſitiones.

Scða difficultas. Utrũ iſte ꝓpoſitiones

quas ponit philoſophus in textu neceſſe eſt alterũ cõtrarioꝝ immediatoꝝ ſemꝑ ineſſe ſuo ꝓprio ſuſceptibili. ⁊ impoſſibile ignem eſſe frigidum. ⁊ niuem eſſe nigrã. ⁊ ſi vnũ cõtrarioꝝ eſt nõ eſt neceſſe alterum eſſe ſint vere. Pro intellectu p̄me dicit̃ p̄mo ꝙ illa ꝓpoſitio in rigore ſermõis eſt falſa. Probat̃ dupliciter. Primo ſic. qa omĩs ſanitas omni egritudini eſt immediate cõtraria. ⁊ tamẽ nõ eſt neceſſariũ omnẽ ſanitatẽ aut omnẽ egritudinẽ ſemꝑ ineſſe ſuo ꝓprio ſuſceptibili. igit̃. Maior patet. qa omĩs ſanitas eſt eiuſdẽ ratiõis cũ alia ſanitate. etiã cõtrarietas fundat̃ in ratiõibus formalibus. ergo ſi cõueniat aliqbus duobus etiã cõuenit omĩbus alijs habentibus eandẽ rationẽ formalẽ. Minor probat̃. qa nec ſanitas ſocratis. nec egritudo platonis inſunt petro cuiuis ſit ꝓpriũ ſuſceptibile il-

loꝝ vnius ſicut alterius ſanitatis ⁊ egritudinis. Secūdo ſic. nullū cōtrarioꝝ immediatoꝝ eſt neceſſe ieſſe ſuo ꝓprio ſuſceptibili. ergo nō eſt neceſſe alterū ineſſe. tenet cōſequētia p eqpollētiā. Antecedēs patet inductiue. qꝛ nec eſt neceſſe id ſcilicet ſanitatē ineſſe ſuo ꝓprio ſuſceptibili. qꝛ animal neceſſario eſſet ſanū. nec illud ſcilicet egritudinē. qꝛ tunc neceſſario eſſet egrū Dicit̃ ſecūdo ꝙ illa ꝓpoſitio eſt vera tribus intellectis. Primo qꝫdiu ſubiectū ꝓpriū eſt. ſuſceptibile eſt. Secūdo ꝙ intelligat̃ ſic. neceſſe eſt alterū ineſſe. id eſt vnū vel reliquū diſiunctim ⁊ nō diſiunctiue. qꝛ intelligendo diſiūctiue quelibet pars eſt falſa. Tercio ꝙ intelligat̃ ſic ꝙ neceſſe eſt alterum vel ſibi ſimile in ſpecie ineſſe ſuo ſuſceptibili ꝓprio. Nō eñ oportet ꝙ ipm idem in numero vel ſuū cōtrariū inſit. qꝛ nō oportet hanc ſanitatē vl' hāc egritudinē ineſſe ſuo ꝓprio ſuſceptibili qꝫdiu eſt cū qꝺlibet animal ſit ſuſceptibile vtriuſqꝫ illoꝝ. ſed ſufficit hunc vel ſibi ſimilē in ſpecie ineſſe.

¶ Pro intellectu ſecunde partis dicit̃ p̄mo ꝙ nō eſt poſſibile ignem naturaliter eſſe frigidū ⁊ niuem eſſe nigram. qꝛ qꝺlibet iſtoꝝ ineſt a natura ſubiecto. Dicit̃ ſecūdo ꝙ caliditas eſt nata ſeparari a ſuo ſubiecto ſcilicet ab igne. ⁊ albedo a niue. patet. qꝛ aliqua caliditas poteſt naturaliter ſeparari a ſuo ſubiecto. ergo om̄is caliditas eſt ſeparabilis a ſuo ſubiecto. tenet cōſequentia. qꝛ ſeparabilitas eſt paſſio caliditatis. ergo prius ineſt caliditati in cōmuni qꝫ alicui indiuiduo eius. ⁊ ſi ineſt caliditati in cōmuni ſequit̃ ꝙ ineſt om̄i indiuiduo. ¶ Sed contra p̄mū dictū obijcit̃. contraria ſunt nata fieri circa idem ſubiectū vt patet per diffinitionē contrarioꝝ. ſed caliditas ignis frigiditati contrariat̃. ergo frigiditas poteſt ineſſe igni. Et confirmatur. qꝛ ſcd̄m philoſophū ſecundo topicoꝝ ſi alicui ſubiecto aſſignetur ineſſe aliqꝺ ꝑdicatū oportet videre ſi contrariū illius poſſit ineſſe ⁊ ſi nō deſtruendū eſt probleuma. Pro ſolutione huius dicitur tercio ꝙ quelibet contraria ſunt fieri nata circa idem ſubiectū. nō tamen oportet ꝙ circa qꝺcūqꝫ ſubiectū vnū fieri ꝙ circa idem reliquū habeat fieri. ſed ſufficit ꝙ circa aliqꝺ ſubiectū circa qꝺ natū eſt fieri vnū ꝙ circa illud idem natum ſit fieri illud reliquū. ⁊ ſic qꝫuis frigiditas nō ſit nata fieri circa ignem tamen caliditas ⁊ frigiditas ſunt nate fieri circa aliqꝺ ſubiectū vnū ⁊ idem vt puta circa aquā. Vel poteſt dici ꝙ quāuis frigiditas non ſit nata fieri circa ignem ſicut caliditas. nō oportet ꝙ poſſibile ſit ignē eſſe frigidū. qꝛ nō om̄e qꝺ natū eſt dicit̃ poſſibile. Eſt aūt differentia inter aptitudinem ⁊ potentiā. qꝛ aptitudo inſequit̃ naturā rei. ⁊ illud dicit̃ poſſibile qꝺ ex natura ſua vel ab extrinſeco aduenit alicui. vt ferri ſurſum lapidi. Dicit̃ quar-

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

to ꝙ cõſederationes topice nõ om̃es ſunt vere vniuerſaliter. ſed vt in pluribus. Vel poteſt dici ꝙ philoſophus vult dicere ꝙ ſi vnũ inſit. reliquuꝫ eſt natũ ineſſe ſi habet aptitudinem ad ineſſendum. non tamen oportet ſi nõ habeat potentiam. ¶ Pro intellectu tercie ꝓpoſitionis ſupponiẗ primu ꝙ duplex eſt neceſſitas ſcilicet abſoluta ⁊ cõditionata. Neceſſitas abſoluta eſt qua aliqd eſt neceſſariũ ſcđꝫ ſe. Sed neceſſitas conditionata eſt qua aliqd eſt neceſſariuꝫ in ordine ad aliud. ¶ Tercio ſupponiẗ ꝙ duplex eſt genus prout ſufficit ad ꝓpoſitũ. ſcilicet morale. vt malũ ⁊ bonũ. ⁊ logicale. vt anima.

His ſuppoſitis diciẗ p̈mo ꝙ hec ꝓ-

poſitio. ſi vnũ contrariũ ſit nõ eſt neceſſe alterũ eſſe eſt vera ſi neceſſe dicat neceſſitatẽ abſolutã. Sed ſi contraria debeant agere ad inuicem ⁊ per ſuas actiones t̃minare generationes ⁊ corruptiones tunc neceſſe eſt ꝙ ſi vnũ ſit in natura ꝙ etiam alterum ſit. Et ſic intelligit ſcđo celi ⁊ mundi cũ dicit ꝙ ſi vnũ contrarioꝝ ineſt a natura neceſſe eſt reliquũ eſſe. Vel aliter diciẗ ꝙ illa ꝓpoſitio nõ eſt vera de eſſe in actu. ſed de eſſe in potentia ⁊ in contrarijs que mutuo ſe expellunt ab eodem ſubiecto. qa tunc ſi vnũ contrarioꝝ ſit. ſubiectũ eius eſt. Et ſi ſubiectũ eius eſt. ergo ſicut reliquũ contrarium eſt in potentia ad vnũ contrariũ. ita eſt in potentia ad reliquũ. Dicitur vltra ꝙ illa ꝓpoſitio. contraria ſunt aliquando in diuerſis generibus. ⁊ aliquando ſunt met diuerſa genera. debet intelligi de genere morali ⁊ non de genere logicali. qa contraria ſemꝑ ſunt ſub eodem genere logicali.

Tercia difficultas Utrũ modi pri-

oris ⁊ ſimul ſint ſufficienter a philoſopho aſſignati. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponiẗ p̈mo ꝙ prius tempore accipiẗ dupliciẗ. Uno modo accipiẗ ꝓ eo qđ eſt i aliq̃ oppoſiti tꝑis vel i aliq̃ ꝑte tꝑis i q̃ nõ eſt aliud. ⁊ iſto mõ om̃is cauſa eſt prior tempore ſuo effectu. Alio modo accipiẗ prius tempore pro eo qđ poteſt habere actualem exiſtentiam ſine alio. ⁊ prius eſt eo quantũ eſt ex ſe. ſed aliud non poteſt eſſe ſine eo. Et iſto modo accipit philoſophus prius tempore ſeptimo methaphiſice vbi dicit ꝙ ſubſtantia eſt prior natura tempore ⁊ diffinitione iꝑo accidente. Non enim accipit ibi prius tempore pro priori ſcđm aliquam durationem temporis. quia maximũ eſt ꝙ primũ mobile nõ fuit prius ſcđm aliquam durationẽ motu qui eſt accidens eius.

tẽ

Ex quo ſequit̄ ꝙ iſtud prius poteſt dici prius natura. Patet. q̄a nihil eſt
prius natura qͦ nō ſit prius tēpore illo modo. Philoſophus aūt accipit
hic prius tēpore ꝑmo modo. qͦ patet. q̄a dicit ꝙ prius ſcd̄m tēpus dicit̄
qͦ eſt antiquus. Secūdo ſupponit̄ ꝙ prioritas nature ſcd̄m ſcotū eſt que
conſurgit ex ratiōibus formalibus prioris ⁊ poſterioris. Unde quando
cūqꝫ aliqua duo ſic ſe habent ꝙ vnū quantū eſt de ſe poteſt eſſe ſine alio ⁊
nō ecōtra illud qͦ poteſt eſſe ſine alio eſt priꝰ natura. Ex q̄ ſequit̄ ꝑmo ꝙ
om̄e ſuperius eſt prius natura ſuo inferiori. Secūdo ſequit̄ ꝙ ſubiectum
eſt prius natura ſua paſſione. Tercio ſequit̄ ꝙ partes ſunt prius natura
ſuo toto. Et ſi dicat̄. Subiectū nō poteſt eſſe ſine ſua paſſione. ergo nō eſt
prius natura paſſione. Dicit̄ ꝙ nō repugnat ſubiecto quātū eſt de ſe poſ
ſe eſſe ſine paſſiōe. cū nō includit eā in ſuo cōceptu q̄ditatiuo. ſed repugnat
ſibi ꝓpter hoc ꝙ paſſio ydemptificat̄ realit̄ cū eo. Aliter dicit̄ ſcd̄m eūdeꝫ
ꝙ prioritas nature eſt ꝓſuppoſitio huius adhuc in quadā alteritate na-
ture. Ex quo ſequit̄ ꝑmo ꝙ int̄ indiuidua eiuſdē ſpeciei qualitercūqꝫ ſe ha-
beant nō eſt ordo nature. patet. q̄a i idiuinis eiuſdē ſpeciei nō eſt alterei-
tas nature cū habeat eandē naturā ſiue rationē q̄ditatiuā. Secūdo ſequit̄
ꝙ inter ꝑſonas in diuinis nō eſt prioritas nature. patet. q̄a in eis non eſt
altereitas nature. cū ſint vnius ⁊ eiuſdē eſſentie ſingularis. Tercio ſequit̄
ꝙ prioritas nature differt a prioritate temporis ꝑmo modo dicto. tum
q̄a prioritas tēporis poteſt eſſe inter ea que ſunt eiuſdē rationis. ſicut int̄
ſocratē q̄ genuit ⁊ platonē q̄ genitus eſt. Sed prioritas nature nunq̄ eſt
inter ea que ſunt eiuſdē rationis. tum q̄a prioritas tēporis eſt ordo acci-
dentalis que poteſt immutari. ſic ꝙ idem qͦ eſt prius per aliquā cauſam
poteſt aut potuit fieri poſterius aut econtra. Sed prioritas nature eſt or
do eſſentialis qui nō poteſt ꝑ aliquā potentiā immutari. ¶ Tercio ſuppo
nitur ꝙ quāuis hec cōſequētia ſit bona gratia materie. ens eſt. ergo deus
eſt. tamē ex hoc nō ſequitur quin ens ſit prius natura deo. Et ratio eſt q̄a
om̄e ſuperius eſt prius natura ſuo inferiori. ſed ens eſt ſuperius ad deum
ergo ens eſt prius natura deo. Et cōfirmat̄. q̄a diuidētia equalit̄ continēt̄
ſub diuiſo. ſed deus ⁊ creatura equaliter diuidunt ens. ergo deus ⁊ creatu
ra equaliter cōtinent̄ ſub ente. Sed creatura continet̄ ſub ente ſicut aliqͦ
natura poſterius ente. ergo ⁊ deus. Et ſi dicat̄ a priori natura ad poſteriꝰ
nō cōuertit̄ eſſendi cōſequētia. ſed ab ente ad deū cōuertit̄ eſſendi cōſequē-
tia. q̄a ſequit̄ deus eſt. ergo ens eſt. ita ecōtra ſequit̄. ens eſt. ergo deus eſt
Ad iſtud dicit̄ vno modo ꝙ ens bene eſt prius deo ſcd̄m cōmunitatem

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

ꝑdicatiōis ⁊ etiā prius ſcd̄m naturā.nō tamē ſcd̄m prioritatē nature. de qua hic loquit̄ philoſophꝰ qa prius natura de quo eſt hic ſermo poteſt eſſe ſine poſteriori Alit̄ dicit̄ ꝙ cōſequētia que fit ab ente ad deū nō eſt niſi ꝓpter neceſſitatē cōſequētis. Unde ſi cōſequēs eſſet cōtingēs cōſequentia nō valeret.ſicut hic nō valet.ens eſt.ergō creatura eſt. ¶ Et ſi querat̄ vtrū animal ſit prius natura aliquo animali.dico ꝙ aliqd̄ animal eſt prius natura ſcd̄m qntū modū prioris.ſed nō ſcd̄m ſecundū modū.patet. qa animal ⁊ aliqd̄ animal cōuertunt̄ ſcd̄m eſſendi cōſequētiā.⁊ aliqd̄ animal eſt cauſa quare animal eſt.⁊ nō ecōtra.Ex ꝑdictis poteſt patere intellectꝰ duorū ꝑmoꝝ modoꝝ ſimul. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ qꝫuis qntꝰ modus prioris dicatur prius natura ſicut ſecūdus tamē differt a ſecūdo. tum qa in ſecūdo nō oportet priꝰ eſſe cauſam poſterioris. Sed in qnto oportet prius eſſe cauſam poſterioris.tum qa ſtat aliqua eſſe ſimul natura ſcd̄m ſecū modū prioris.quoꝝ tamē vnū eſt prius alio ſcd̄m qntū modū.ſicut patet de ſubiecto ⁊ paſſione. Qꝫ aūt ſit ſimul natura ſcd̄m ſecundū moduꝫ patet.qa cōuertunt̄ ſcd̄m eſſendi cōſequētiā. De iſto qnto modo prioris dat philoſophus exemplū ꝙ vera oratio nō eſt cauſa rei.ſed res videtur quodāmodo cauſa oratiōis vere. ¶ Ex quo dicto eliciūt aliq ꝙ ad veritatē ꝓpoſitiōis requirit̄ exiſtentia rei.patet.qa philoſophus volēs oſtendere ꝙ eſſe rei eſt cauſa veritatis in oratiōe dicit ab eo ꝙ res eſt vel nō eſt oratio dicit̄ vera vel falſa. ¶ Sed cōtra iſtud arguit̄ quadrupliciter. Primo qa iſta regula eſt eterna.duo ⁊ tria ſunt qnqꝫ.⁊ tamē nulla tria ſeu duo ſūt ab eterno exiſtētia.Secūdo.qa iſta regula.Om̄e totū eſt maius ſua parte eſt neceſſaria ⁊ incōmutabilis veritatis cū ſit per ſe nota.⁊ tamē om̄e totū ⁊ partes poſſunt deſtrui.Tercio.qa iſta eſt vera.Om̄i tēpore pluuia eſt aqua ⁊ tamē nō om̄i tēpore exiſtit pluuia. Quarto.qa iſta eſt vera in hyeme ſicut in eſtate.roſa eſt flos.⁊ tamē roſa nō eſt niſi in eſtate. ¶ Sciendū eſt ergo ꝙ ad veritatē ꝓpoſitiōis nō requirit̄ vniuerſale ex natura rei de q̄ format̄ illa ꝓpoſitio.Et cōfirmat̄ iſtud.tum qa in tēpore format̄ ꝓpoſitio vocalis de inſtanti.vt cū dicit̄.Om̄e inſtans eſt indiuiſibile. ⁊ tamē in toto iſto tempore.nec in aliqua eius parte eſt. tum qa in inſtanti poteſt formari aliqua cōceptio apud intellectū humanū vel angelicū de tp̄e.vt qd̄ om̄e tēpus eſt ſucceſſiuū.⁊ tamē certū eſt ꝙ in illo inſtanti nō exiſtit tempus aut ſucceſſio eius.Dicendū eſt igit̄ ad philoſophū ꝙ hic non loquit̄ niſi de ꝓpoſitionibus in quibus ponit̄ hoc verbū eſt ſecūdo adiacens.qa de illis exemplificat cū dicit.ꝙ hominē eſſe conuertit̄ cū illa oratione.ho

mo eſt. ⁊ talis cōmuniter ſolet deſignare eſſe actualis exiſtentie.

His ſuppoſitis ⁊ his que dicta ſūt in ſumulis dicit̄ ꝙ philolophus cōuenient̄ aſſignat modos prioris ⁊ ſimul qui valent ad cognoſcendū p̄dicamenta. Dicit̄ aūt notant̄ q̄ valent ad cognoſcendū p̄dicamēta. q̄a eoꝝ ſunt plures aliȷ̄ modi quos philoſophus nō enumerat hic. ꝓpterea q̄a nō ordinantur ad cognoſcendum predicamenta.

Quarta difficultas. Utrum modi motus ⁊ habere ſint a philoſopho ſufficienter aſſignati. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponit̄ p̄mo ꝙ motus accipit̄ duplicit̄. Uno modo ſpecialit̄ pro mutatione ſucceſſiua que eſt de t̄mino affirmato in terminū affirmatum. ⁊ ſic generatio ⁊ corruptio nō ſunt motus. vt dicit̄ q̄nto phiſicorum nec hoc modo accipit̄ hic motus. Alio modo accipitur motus generalit̄ pro omni mutatione requirente aliquod ſubiectū qd̄ tranſmutetur de aliquo in aliquid ſiue illa ſit inſtantanea ſiue ſucceſſiua. ſiue etiam ſit de termino affirmato in terminū affirmatū. ſiue habeat vnū terminū affirmatiuū ſiue negatiuū vnū. ⁊ hoc modo generatio ⁊ corruptio bene ſunt motus. hoc modo etiā accipit̄ hic motus cū diſtinguuntur ſex ſpecies eius. non quidem accipiendo ſpeciem proprie. ſed generaliter pro modo ſpeciali. ⁊ hoc modo motus eſt vnum poſtpredicamentum ſcꝫ diuerſos modos eius reducibile ad diuerſa predicamenta. motus enim materialiter acceptus pro forma acquiſita reducitur ad predicamentum ſui termini ad quē Et iſto modo generatio ⁊ corruptio reducuntur ad predicamnetum ſubſtantie. Augmentatio ⁊ diminutio ad predicamentum quantitatis. Et alteratio ad predicamentum qualitatis. Et loci mutatio ad predicamentum vbi reducuntur. Et ſi queratur quare non ponuntur due ſpecies motus contrarie in qualitate ⁊ vbi ſicut in aliȷ̄s. dico ꝙ nulla realis ratio poteſt aſſignari. Patet. q̄a qualitas ita per motum acquiritur ⁊ amittitur ſicut quodlibet alioꝝ. ⁊ ſimiliter vbi. Ex quo infero ꝙ octo ſunt ſpecies motus. Dico vlterius ꝙ propter hoc ꝙ nomen alterationis cōuenit vtriqꝫ motui qualitatis. ⁊ nomen loci mutationis vtriqꝫ motui locali. videlicet acquiſitiuo ⁊ deperditiuo. idō philoſophꝰ nō ponit niſi ſex ſpecies. ¶ Secundo ſupponitur ꝙ duplex eſt augmentatio ſcilicet mathematica ⁊ phiſica. Augmentatio mathematica bene fit ſine quacūqꝫ alteratione penes paſſiones ⁊ paſſibiles qualitates. quadratū eñ vt dicit textꝰ

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcot

abſq; hoc ꝙ muteẽ ſcđm paſſibiles qualitates creuit ⁊ augmẽtatũ eſt cir
cũpoſito gnomone. Eſt autẽ gnomon ſupplementũ vel additio facta ali-
cui laterũ quadrati vt hic Augmentatio phiſica eſt illa que fit per conuer
ſionem nutrimenti in ſubſtantiã nutriti. Et ad illã requirit alteratio que
nutrimentũ quod eſt prius diſſimile ⁊ contrariũ nutrito fiat ſibi ſimile et
cõueniens. Hic aũt accipiunt augmentatio ⁊ diminutio prout continẽt
ſub ſe rarefactionẽ ⁊ condenſationẽ. ¶ Tercio ſupponit ꝙ vt dicitur in te
xtu fortaſſis nõ enunciant ſufficienter octo modi habere. Aliqd em̃ dicit
habere actionem ⁊ paſſionem ⁊ multas relationes quoꝝ modi habendi
nõ diſtinguunt in textu. Unde vt cõmunit dicit modi habẽdi ad diuerſa
p̄dicamẽta reducunt. vt ſcđm ꝙ res habita eſt in diuerſis p̄dicamẽtis. ha
bere em̃ qualitatẽ eſt in p̄dicamẽto qualitatis ⁊ habere quãtitatẽ reducit
ad predicamentũ quantitatis. habere autem ea que circa corpus ſunt eſt
predicamentum ab alijs diſtinctum. ſed habere membrũ aut partem in
tegralem eſt in predicamento ſubſtantie. habere autẽ poſſeſſionem. con-
tentum ⁊ vxorem reducunt ad predicamentũ relationis. Dicendũ eſt er-
go ꝙ habere ſiue habitus eſt reſpectus habentis ad rem habitam qui a
re habita ⁊ a re habente realiter diſtinguit frequenter cum poſſint mane
re res habens ⁊ res habita ſine illo reſpectu. ¶ Quarto ſupponit ꝙ vt di
cit cõmentator qnto methaphiſice habitus predicamentũ eſt quidem re
ſpectus contenti ad continens. cuiuſmodi eſt reſpectus animalis ad cu-
tem ⁊ arboris ad corticem. ſed reſpectus ſibi mutuus q̄ eſt cõtente ad cõ
tinens vel loci ad locatum eſt in predicamento vbi. Unde dicit ꝙ vniuer
ſaliter reſpectus q̄ eſt in predicamento vbi eſt cõuerſus illi q̄ eſt in p̄dica
mento habitus. Dicit vltra ꝙ iſti reſpectus ſunt propinq ⁊ quaſi eiuſdẽ
generis. Eſt em̃ reſpectus comparationis inter continens ad contentũ.
⁊ econtra. Si ergo fuerit continentis ad contentũ eſſet predicamentum
vbi. Si ergo ⁊ conuerſo erit predicamentũ habitus. ¶ Ex quo ſequit pri-
mo ꝙ habere partem integralem non eſt in predicameo ſubſtantie. nec
habere contentum eſt in predicamento relationis ſicut dicitur commu-
niter. Secundo ſequitur ꝙ reſpectus motus nõ ſunt ſemper in eodẽ pre-
dicamento. ⁊ ſic non eſt inconueniens actionem ⁊ paſſionem facere di-
ſtincta predicamenta.

His p̄miſſis ⁊ etiã his q̄ dicta ſunt

in ſumulis dr ꝙ modi mot⁹ ⁊ habere ſunt a pho ſufficient aſſignati patet
ex dictis.

Quinta difficultas Utrū ſunt po-
nenda aliqua cōplexa ſignificabilia diſtincta ab entitatibus rerū incōple-
xe ſignificabiliū. Ad quā dicit̄ vno modo q̄ ſic. Probat̄ multipliciter. pri
mo auctoritate philoſophi in textu precedenti dicentis. Ea que ſubiacēt
affirmationi ⁊ negationi ſunt oppoſita ſicut affirmatio ⁊ negatio. Dicit̄
vltra q̄ ſicut in affirmatione ⁊ negatiōe vna eſt vera ⁊ reliqua falſa. ſic etiā
in his que ſubiacent affirmationi ⁊ negationi vnū eſt verū ⁊ reliquum eſt
falſum. ſed hoc nō poteſt itelligi de aliq̄ entitate incōplexe ſignificabili. er-
go ſunt ponenda ꝯplexa ſignificabilia. Secūdo ſm̄ philoſophū caplo de
ſubſtātia. ⁊ etiā caplo de priori ab eo q̄ res eſt vel nō eſt oratio vera vel fal
ſa dicit̄. ſꝫ hoc nō poteſt eſſe verū de aliquo incōplexe ſignificabili. nulla em̄
res eſt icōplexe ſignificabilis ꝓpter eius eſſe vel nō eſſe orō ſit vera vel falſa
Tercio ſic. Hoiem eſſe animal eſt aliqd cū ſit. cū ſit quoddā conceptibile
ab intellectu. ⁊ tn̄ nō eſt entitas incōplexe ſignificabilis. ergo eſt aliqd cō-
plexe ſignificabile. Quarto ſic. Omīs ſcientia eſt de aliquo neceſſario ⁊ per
petuo. ſꝫ nulla res incōplexe ſignificabilis alia a deo eſt neceſſaria ⁊ perpe
tua. ergo ponendū eſt cōplexū ſignificabile de quo ſit ſcientia ¶ Cōtra iſtā
opinionem dicit̄ pmo q̄ nō ſunt ponenda complexa ſignificabilia ab in
cōplexis ſignificantibus diſtincta. Patet. qa ſi eſſent. vel eſſent dependen-
tia vel idepēdētia. nō depēdētia. qa tūc nō eſſent ꝑpetua. qđ ē ꝯtra illos q̄
ponunt talia cōplexa ſignificabilia. Dicūt em̄ q̄ talia ꝯplexe ſignificabilia
ſunt perpetue neceſſaria ⁊ impoſſibiliter aliter ſe habere. nec independen-
tia. qa ſolus deꝰ eſt indepēdēs. igr̄ Et cōfirmat̄. qa ſi eſſent talia cōplexe ſi-
gnificabilia. vel eſſent ſubſtantia vel accidens. Sed nullū iſtoꝝ eſt dicen-
dū. igit̄. Maior patet. qa ens ſufficient̄ dividit̄ in ſubſtantiā ⁊ accidens.
Minor ꝓbat̄ pmo q̄ nō ſint ſbſtātie. qa ꝯplexe ſignificabile correſpōdēs
orationi iſti ſocrates ſedet. vel iſti. ſocrates eſt albꝰ. includit accidēs ſicut
ſubſtantiā. ergo nō eſt ſubſtantia. Secūdo patet q̄ nō ſint accidētia p idē.
Dicit̄ ſecūdo q̄ ponēda ſunt cōplexe ſignificabilia que nō ſunt diſtincta
ab incōplexe ſignificabilibus. patet quia quelibet res eſt incōplexe ſignifi-
cabilis. ergo cōplexe ſignificabile nō eſt ab incōplexe ſignificabili diſtinctū
Dicit̄ tercio q̄ quelibet res inquantū includit aliqđ p̄dicatū ſibi cōueniēs
ꝑ ſe vel ꝑ accidēs vocat̄ cōplexe ſignificabile. vt homo ꝓut icludit animal
vel riſibilitatē vel ſanū dicit̄ cōplexe ſignificalis. patet qa omīs res cōcepti
bilis ab itellectu vt id de q̄ aliđ dr̄ vl̄ etiā vt id qđ dr̄ de alio ē icōplexe ſigni
ficabilis. ſed q̄libet res mūdi ſiue ſit vniuerſalis ſiue particularis ē huiuſ

modi.igr̄ Maior patet q̄a eſſe ꝯplexe ſignificabile nihil aliud eſt qꝫ aptū natum ſignificari ꝑ cōplexionē ſiue cū cōplexiōe. Ex his ſequit̄ ꝙ nō ſunt ponenda cōplexe ſignificabilia diſtincta ab incōplexis ſignificabilibus. Ad ſaluandā ſcientiā ſicut ponit gregorius in prologo ſententiarū. Iſta aūt cōplexe ſignificabilia vident̄ coincidere cū ꝓpoſitiōibus realib' quas ponunt aliq̄ de q̄bus dicet̄ in ſequētibus. ¶ Ad ratiōes alterius opinionis Ad p̄mā dicit̄ cōcedēdo ꝓpoſitiōes philoſophi. ⁊ cū dicit̄ hoc nō poteſt intelligi de aliqua entitate incōplexe ſignificabili. dico ꝙ hoc eſt falſum. qd̄ patet. q̄a ſi ſummant̄ iſta duo cōtradictoria. oīs homo eſt homo. ⁊ q̄dā homo nō eſt homo. ea que ſubiacēt illi affirmationi ⁊ negationi non ſunt aliud qꝫ entitas vna incōplexe ſignificabilis. videlicet homo q̄ ē vna res que affirmat̄ aut negat̄ de ipā. Ad ſcd̄m dicit̄ negando minorē. dico eī̄ ꝙ int̄ cōplexa ſignificabilia eſt diuerſitas. Nā quedā ſunt de rebus realit̄ diſtinctis. alia ſunt de rebus diſtinctis ex natura rei. alia ſunt de re oīno eadē. ⁊ de iſto poteſt dici ꝙ ab vna re tm̄ incōplexe ſignificabili poteſt dici oratio vera vel falſa ſcd̄m qd̄ eſt ꝑ intellectū cōponentē ⁊ diuidentem cōplexe ſignificabilis. Ad terciū dicit̄ ꝙ quāuis hoīem eſſe animal ſit aliq̄d cōpoſitū ex duabus formalibus correſpōdētibus ſubiecto ⁊ p̄dicato tamē nō eſt aliq̄d diſtinctū a ſubiecto ⁊ p̄dicato. q̄a vt dictū eſt eſſet ſubſtantia vel accidēs dependēs vel independēs qd̄ nō eſt dicēdū. Ad quartū dicit̄ vno modo ꝙ ſcientia eſt de q̄ditatibus rerū habentibus eſſe neceſſariū in eſſe q̄ditatiuo ⁊ de q̄bus demonſtrant̄ paſſiones ꝑ ꝓpoſitiōes neceſſarias. Aliter dicit̄ ꝙ licet nulla res incomplexe ſignificabilis ſit neceſſaria quantū ad eſſe reale exiſtentie. tamen eſt neceſſaria quantū ad eſſe cognitū in quo eſſe intelligunt̄ ſibi in eſſe neceſſario predicata primi modi ⁊ ſecundi modi dicendi per ſe.

Concluſio reſpōſalis. Modi poſtpredicamentorū ſunt in textu precedēti ſufficienter aſſignati a philoſopho

Hec ꝯcluſio ſupponit̄ ꝓbata ex dictis. ¶ Ad ratiōes ante oppoſitū.

Ad p̄mā dicit̄ negādo antecedēs.

Et ad ꝓbationē p̄me partis dicit̄ ꝙ hic nō eſt ſermo de oppoſitione cōplexa ſub qua continetur oppoſitio ſubalterna ⁊ oppoſitio cōtraria. Ad ſecundā probationē dicit̄ ꝙ modi oppoſitionis ſunt ab inuicem diſparati ⁊ nō oppoſiti ideo nō oportet ꝙ aliquo genere oppoſitionis opponāt̄

Ad primā probationē ſecunde partis dicit̄ negando antecedens. Et ad probationē dicit̄ ꝙ contrariant̄ actualiter cuilibet forme que eſt ſiue ſit in alio ſubiecto ſiue in ſuo. q̄a contrarietas inſequit̄ rationē ſpeciuocaꝫ. ergo cōuenit omībus eiuſdē ſpeciei. nec oportet ad hoc ꝙ alique forme ſint cō trarie ꝙ poſſint ſemper ſucceſſiue ineſſe eidem ſubiecto. ſed ſufficit ꝙ ſimi les ſint in ſpecie eidem. Ad ſecundā ꝓbationē dicit̄ ꝙ q̄uis oppoſita cō tradictorie fundamentaliter capta ſequant̄ ad alia oppoſita. nō tamē op poſita contradictorie. formaliter accepta.

Ad ſecundā dicit̄ negādo antece dēs. Et ad duas probationes p̄me partis poteſt dici ꝙ illi modi p̄oris reducunt̄ ad prius tempore. Ad ſecundā dicit̄ ꝙ illi modi nō faciūt ad co gnitionē predicamentoꝝ. Ad p̄mā probationē ſecunde partis ⁊ etiaꝫ ad ſecundā partē patet q̄d ſit dicendū ex dictis.

Ad terciā dicit̄ negādo antecedēs. Et ad p̄mā probationē dicit̄ ꝙ philoſophus in q̄nto phiſicoꝝ accipit motū proprie pro mutatione ſucceſſiua. ſed capit hic motum generaliter vt dictum eſt. Ad ſecundā probationē dicit̄ ꝙ nō ſunt ſpecies. capiendo proprie ſpeciē. ſed ſunt ſpecies. id eſt modi ſpeciales. Ad terciā dicit̄ aliter q̄ꝫ dictū ſit prius. ꝙ ſicut dictū eſt in genere qualitatis eſt tm̄ vna ſpecies motus. ⁊ etiā in genere vbi. ſic etiam in predicamento quantitatis. ſed i'la ſpecies nō eſt nominata in genere ſine nomine generali. ſed ſolum in ſpe ciebus que ſunt augmentatio ⁊ diminutio. Et ſimiliter poteſt dici de ge neratione ⁊ corruptione in predicamento ſubſtantie. Ad quartam proba tionem dicitur ꝙ commentator addit ibi propoſitioni illam particulam acquiſibilis per motum. ſic dicēdo. tot ſunt ſpecies motus quot ſunt ſpe cies entis acquiſibilis per motum.

Ad quartaꝫ dicit̄ ꝙ ſolutio patuit ex diffinitione habitus poſita in cap'lo de qualitate. ⁊ cetera.

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

Primū oportet cōſti tuere quid ſit nomen ⁊ cetera.

ISte eſt liber periarmenias. id eſt de interp̄tatiōe vel enunciatiōe ariſtotelis. q̇ p̄ma ſui diuiſione diuidit̄ in duos libros parciales In p̄mo det̄minat de enunciatione de ineſſe. cuius ſubiectū ⁊ p̄dicatū ſunt ſimplicia. Et diuidit̄ in duas partes. videlicet in prohemiū ⁊ tractatū. In ꝓhemio p̄mo tangit ordinē dicendoꝝ ⁊ ea que dicent̄ in hoc libro. dicēs ꝙ oportet p̄mo cōſtituere. id eſt cōſtitutiue diffinire vel diffinitiue oſtēdere q̄d ſit nomē ⁊ q̄d ſit verbū. ⁊ poſtea q̄d ſit negatio. id eſt oratio negatiua. ⁊ q̄d ſit affirmatio. id eſt oratio affirmatiua. ⁊ q̄d ſit enūciatio. ⁊ q̄d oratio. Secūdo ponit quendā ordinē ſignoꝝ ſiue terminoꝝ ex q̄bus fiūt enūciationes. Et ſupponit ꝙ triplicia ſunt ſigna. ſcilicet ſcripta. vocalia ⁊ mētalia. Hoc ſuppoſito dicit philoſophus ꝙ ea que ſunt in voce. id eſt voces. ſunt note. id eſt ſigna. earū paſſionū que ſunt in anima. id eſt cōceptuum mentaliū. ⁊ ea que ſcribunt̄. id eſt ſcripture ſunt note eorū que ſunt in voce. id eſt vocū. ¶ Cōueniūt aūt iſta ⁊ p̄mo voces ⁊ ſcripture. q̄a ſicut littere nō ſunt eedem apud om̄es. id eſt non idem ſignificant. ſic nec voces ſunt eedem. Sed paſſiones cōueniūt cuꝫ rebus ad extra. q̄a ſicut res ſunt eedem apud om̄es. ita paſſiones anime que ſunt naturales ſimilitudines rerū ſunt eedem apud om̄es. De iſtis aūt paſſionibus aīe ⁊ rebus eſt alterius negocij determinare. ſcilicet liber de anima vbi determinatur de actibus ⁊ paſſionibus intellectus. Tercio philoſophus ponit vnam diuiſionem vocū dicens ꝙ ſicut in anima eſt aliquotiens intellectus. id eſt conceptus ſine vero ⁊ falſo. cuiuſmodi eſt conceptus incomplexus. Aliquotiens v̊o eſt conceptus verum vel falſum. ſic etiam in vocibus quedaꝫ ſunt complexe ſignificantes verū vel falſum. vt enunciationes. quedam v̊o incomplexe nō ſignificantes verū vel falſum. vt nomina vel verba. Primam partem probat. quia circa compoſitionem ⁊ diuiſionē intellectus eſt veritas vel falſitas.

Secundã partẽ probat qͣ noīa ⁊ verba ſine cõpoſitione ⁊ diuiſione ſumpta ſunt ſimilia intellectui ꝗ eſt ſine vero aut falſo. vt homo ⁊ album ſi ſibi nõ addat̃ aliqͩ nõ ſignificat verũ vel falſum. et hoc probat philoſophus a ſigno vel per locũ a maiori. qͣ quãuis hoc nomen hircoceruꝰ ſignificet aliqͩ. tamẽ nõ ſignificat verũ vel falſum niſi addat̃ ſibi eſſe vel nõ eſſe ſimpliciter. id eſt hoc verbũ eſt p̄ſentis tẽporis. vel ſcd̃m tẽpus. id eſt verbũ alterius tẽporis. Vel poteſt ſic exponi. niſi addat̃ ſibi eſſe ſimpliciter. id ē in materia naturali. vel ſcd̃m tempus. id eſt in materia contingenti.

Circa hũc textũ querit̃ vtrũ ſcripture ſignificẽt ad placitũ voces. ⁊ voces cõceptus mentales. ⁊ cõceptꝰ mentales ſignificent naturaliter res ad extra.

Et arguit̃ p̄mo ꝙ nõ qͣ id nõ ſignificat terminus pro quo nõ ſupponit. nec poteſt ſupponere ſignificatiue. ſed ſcriptura nõ ſupponit pro voce. nec vox pro cõceptu aīe. ſed ambo ſupponunt pro rebus ad extra. ergo ſcripture nõ ſignificant voces. nec voces conceptus. Et cõfirmat̃. qͣ ſi ita eſſet ſequeret̃ ꝙ voces nõ poſſent repreſentare contraria conceptibus. ſed cõſequẽs eſt falſum vt patet de illis ꝗ mentiunt̃. Secũdo ſequeret̃ ꝙ om̄s terminꝰ mentalis aut ſcriptus ſignificaret accidẽs. cũ om̄is vox ⁊ etiã om̄is conceptus ſit accidẽs. Tercio ſeq̄retur ꝙ om̄es ꝓpoſitiones eſſent falſe in qͥbus enunciatur aliqͥs actus realis de ſubiecto. ſicut hic ſocrates currit. qͣ talis actus nõ poteſt conuenire conceptui aut voci. Quarto ſequeretur ꝙ om̄is propoſitio cuius ſubiectũ ⁊ predicatũ haberent diuerſos conceptus eſſet falſa. Quinto ſequeretur ꝙ illis illa ꝓpoſitio eſſet vera in qua p̄dicat̃ hoc verbũ eſt ſecũdo adiacens. ſicut iſte. antichriſtus eſt. adam eſt. patet qͣ de quocũq; enunciatur eſſe conceptus ipſius exiſtit.

Secũdo arguit̃. Om̄e qđ ſignificatur intelligitur. quia ſignificare preſupponit intelligere. ſi ſic eſt ꝙ conceptus mentalis non intelligitur mediãte voce prolata. ergo terminus mẽtalis non ſignificatur per vocem. Minor probatur primo. quia cum conceptus mentalis non ſit niſi ſpecies intelligibilis rei. ⁊ ſpecies intelligibilis ſe habet ſicut ſpecies ſenſibilis. ita ꝙ ſicut ſpecies ſenſibilis non videt̃ ſic nec ſpecies intelligibilis intelligitur.

Secūdo. q̄a ſpecies intelligibilis eſt id quo aliq̄d intelligiť ergo nō eſt qd̄ intelligiť. Tercio q̄a ſi intelligereť hoc eſſet ꝑ aliā ſpeciē. ⁊ ſic ꝓcedereť in infinitū. Et cōfirmať. q̄a hec ꝓpoſitio philoſophi tercio de aīa. lapis nō eſt ī aīa. ſed ſpecies lapidis includeret cōtradictoria. qd̄ patet. q̄a ꝑ eā remoueretur eſſe ī aīa a ſpecie lapidis que ſignificāť per hoc nomē lapis. ⁊ poſtea eadē attribuiť cū diciť. Sed ſpecies lapidis.

Tercio arguiť. Scripture ⁊ voces apud omēs ſunt eedem. nō aūt cōceptus. ergo ſcripture ⁊ voces ſignificāt naturaliter ⁊ nō cōceptus. Prima pars antecedentis patet. q̄a ſcripture ſunt res quarū eſſe nō variať ꝓpter diuerſitatē ydeomatū. Et eodē eīm atramento fieret iſte terminus homo a greco ⁊ latino. Et ſimiliť voces ex eiſdem inſtrumētis naturalibus ⁊ eodē modo formanť ab omībus. Secūda pars antecedentis patet p̄mo. q̄a impoſſibile eſt idem accidens in numero eſſe in diuerſis ſubiectis. ergo impoſſibile eſt eſſe eundē conceptum apud omēs. Secūdo q̄a cōceptus correſpōdēs iſti voci homo intellectu latini ſignificat hoīem. ⁊ intellectu greci nihil ſignificat. igiť.

Quarto arguiť. Si ſcripture ⁊ voces ſignificant conceptus ad placitum ſequereť proceſſus in infinitum. Cōſequētia patet. q̄a omē qd̄ ſignificat ad placitū ſignificat mediante aliquo cōcepto. ⁊ tūc queriť de illo conceptu an ſignificet naturaliter. aut ad placitū. ſi naturaliter. ergo eadē ratione omīs cōceptus. Si ad placitum ergo ſignificat mediante aliquo cōceptu. ⁊ ſic in infinitū.

In oppoſitum arguiť auctoritate philoſophi dicentis. Sunt ergo ea que ſunt in voce earū que ſunt in aīa paſſionū note. Et ea que ſcribunť eoꝝ que ſunt ī voce. ¶ Pro ſolutiōe queſtionis ⁊ declaratione textus p̄cedentis moueñť alique difficultates.

Prima difficultas Utrū enunciatio ſit ſubiectū attributionis ſciētie huius libri. ⁊ videť q̄ nō. tum q̄a ſubiectū cuiuſlibet ſcientie debet eſſe incōplexū. ſed enunciatio eſt q̄d cōplexū. tum q̄a de ſubiecto ſciētie debet p̄ſupponi q̄d eſt ⁊ q̄a eſt in illa ſcientia. ſed de enūciatiōe nō p̄ſuppoñ q̄d eſt in hac ſciētia ſed oſtendiť. vt patet in p̄ncipio huius libri. vbi diciť q̄ primū oportet cōſtituere q̄d ſit nomen.

quid verbū ⁊ qđ enunciatio.tum qa ſubiectū ſcientie debet verificari p̄nci
paliter de cōſideratis in illa ſcientia.ſed enunciatio nō verificaꝛ de noīe et
verbo que hic p̄ncipaliꝛ conſideranꝛ.tum qa interpꝛetatio eſt ſubiectum
huius ſcientie.vt patet per bohecīū dicentē hunc libꝛū eſſe de interpꝛeta-
tione.¶ Pꝛo ſolutione huius difficultatis ⁊ hax rationū ſupponiꝛ p̄mo
ꝙ triplices ſunt intentiones ſecunde ſicut triplices ſunt actus intellectus
quedā ſunt que cauſanꝛ a p̄mo actu intellectus.⁊ ſunt ille de quibus dictū
eſt in duobus p̄cedentibus libꝛis. Alie ſunt que cauſanꝛ a tercio actu in-
tellect⁹.⁊ ſunt ille de qb⁹ determiabiꝛ in libꝛis noue artis.cuiuſmodi ſunt
ſylogiſmus.inductio.⁊ ſic de alijs.Alie ſunt medie inter iſtas que cauſanꝛ
per ſecundā opationē intellectus ⁊ ſunt he de quibus determinabitur in
hoc libꝛo.Ex his inferꝛ ꝙ iſte liber communiter oꝛdinaꝛ inꝛ alios libꝛos
logice.quia eſt de intentionibus cauſatis ab operatione media intellect⁹
¶ Secūdo ſupponitur ꝙ iſte liber intitulaꝛ liber periarmenias. Eſt autē
periarmenias dictio compoſita a peri grece.quod eſt de latine.⁊ armenis
qđ habet armenias in genitiuo.⁊ tantū valet ſicut interp̄tatio.⁊ ſic idē eſt
dicere liber periarmenias ſicut liber de interpꝛetatione ¶ Tercio ſupponi
tur ꝙ interp̄tatio dupliciꝛ accipiꝛ Vno modo pꝛout eſt vnius lingue p
aliā explicatio.vel pꝛout eſt vnius noīs minus noti per aliud nomen ma-
gis notū explicatio.⁊ iſto modo ſumiꝛ interp̄tatio in dyaleticis cū ab i
terp̄tatione fit locus dyaleticus.nec ſic accipiꝛ hic. Alio modo accipiꝛ ꝓ
voce ſignificatiua.Et hoc dupliciꝛ. Vno modo generaliꝛ.⁊ tunc ſic diffini
tur a commentatoꝛe.Interpꝛetatio eſt explicatio rei per ſermonem ſcđm
vnūquēꝗ modū.Et ſic ab alberto ſic diffinitur.Interpꝛetatio eſt qua de
re vt in verbis eſt loquimur ad rerum explicationem aut ſunt vel nō ſunt
vniuerſaliter.Et a bohecio ſic diffinitur.Interpꝛetatio eſt vox que per ſe
ipſam ad placitum ſignificat ſiue ſit complexa ſiue incomplexa.¶ Ex qua
diffinitione inferuntur tria coꝛollaria.Pꝛimū ꝙ voces ſynkathegreuma-
tice non ſunt interpꝛetationes.patet.qa per ſe nihil ſignificant ſcđm ꝙ vo
ces naturaliter ſignificantes non ſunt interpꝛetationes cum non ſignifi-
cant ad placitum.Terciū.qa interpꝛetatio eſt communis ad noīa.verba
⁊ eunciationes.Et ſi licet iſte liber nominetur aliquando ab interpꝛeta-
tione.hoc tamen non eſt tanꝗ a ſubiecto.ſed tanꝗ ab aliquo communi
oꝛi ſubiecto hui⁹ ſcientie.¶ Alio modo accipitur interpꝛetatio ſpecialiter.
pꝛo oꝛatione ſignificante verum vel falſum.⁊ iſto modo interpꝛetatio et
enunciatio idem ſunt.¶ Ex quo ſeqtur p̄mo ꝙ nomia ⁊ verba non ſunt

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti

interpretationes. Secundo quia orationes deprecatiue optatiue alie ſunt ab indicatiua nō ſunt interpretationes. patet. quia nō ſignificant mentis conceptū. ſed mentis affectū videlicet deſideriū amorem vel odiū vel aliqd huiuſmodi. ¶ Quarto ſupponitur ꝙ enunciatio vel interpretatio ſpecialiter capta quod idem eſt adhuc poteſt accipi dupliciter. Pro denominato ⁊ ſic eſt quid incomplexū de qua nulla ſcientia conſiderat tanꝙ de ſubiecto. licet poſſit eſſe obiectū ſcientie cuiuſmodi eſt enunciatio ſcibilis que eſt concluſio demonſtrationis. Alio modo accipitur pro per ſe ſignificato ſcilicet pro quadam ſecunda intentione fundata in illo denominatiuo ⁊ terminata ad ſuū ſignificatū. ⁊ iſto modo accipitur hic.

His ſuppoſitis dicit primo ꝙ enūciatio accepta pro per ſe ſignificato eſt ſubiectum attributionis huius ſcientie. patet per conditiones ſubiecti attributionis que ſibi conueniunt. Qꝫ autem de enunciatione. ſic accepta poſſet eſſe ſcientia patet. quia habet principia formalia videlicet orationem ⁊ ſignum. habet etiam partes integrales ⁊ nomen ⁊ verbum. ⁊ partes ſubiectiuas vt ſunt affirmatio et negatio. habet etiam paſſiones que ſunt ſignificare verum vel falſum. oppoſitio conuerſio. et equipolentia. Dicitur ſecundo ꝙ intentio enunciationis prout eſt communis ad enunciationem vocalem. mentalem ⁊ ſcriptam eſt huius ſcientie ſubiectum. Patet quia philoſophus incipit librum ſuum a partibus integralibus illarum enunciationum que ſunt vox paſſio anime ſiue conceptus ⁊ ſcripture dicens. Sunt ergo ea que ſūt ⁊c. ergo intendit in hoc libro de oībus illis enunctiationibus. ¶ Ad obiectiones prius poſitas reſpondetur per ordinem. Ad primā dicitur ꝙ licet enunciatio accepta pro denominato ſit quid complexum. non tamen enunciatio accepta pro formali ſignificato niſi forte extrinſice. Ad ſecundam dicitur vno modo ꝙ in iſta ſcientia inueſtigatur quid eſt enunciatio nō vt ipſius ꝙ quid eſt demonſtretur de enunciatione tanꝙ de ſubiecto ſed vt ſupponitur tanꝙ medium ad demonſtrandum paſſiones de ipſa enunciatione tanꝙ de ſubiecto huius ſcientie. Aliter dicitur ꝙ maior habet veritatem in ſcientijs demonſtratiuis in quibus nō contingit ſcire denominatiue aliquam paſſionem de ſubiecto ſi ignoretur quid ſit ſubiectum. ſed in ſcientia que eſt de ipſo ſubiecto oportet prius inueſtigare quid ſit ipſum ſubiectum niſi ſit per ſe notum. vel niſi ſupponatur notum ab aliquibus prioribus.

Ad terciū dicit̄ q̄ nō oportet ſemp ſubiectū alicuius ſcientie verificari de omībus in illa ſciētia cōſideratis ſed ſufficit q̄ habeat attributionē tanq̄ ad p̄ncipale cōſideratū. Sunt eñ ea de q̄bus p̄dicant̄ vel ſicut p̄ncipia vel ſicut ꝓprietates. Ad quartā patet ſolutio ex dictis.

Scđa difficultas. Quare philoſophus dicit in p̄ncipio huius libri p̄mū oportet cōſtituere qd ſit nomen ⁊ qd ſit verbū. ⁊ poſtea qd ſit affirmatio ⁊ negatio ⁊ qd enunciatio ⁊ oratio ⁊ nō facit mentionē de voce nec de ꝓpoſitione ypothetica nec etiā de alijs partibus orationis a noīe ⁊ verbo. ¶ Pro cuius ſolutiōe ſupponit̄ p̄mo q̄ differēt̄ determinat̄ de noīe ⁊ verbo ⁊ etiā de alijs terminis incōpletis a grāmatico ⁊ logico. ⁊ adhuc differēt̄ in diuerſis libris logico. q̄a grāmaticus dt̄minat de eis inquantū cōſtituūt orationē cōgruā vel incongruā. Sed logicus in libro p̄dicabiliū ⁊ p̄dicamentoꝝ determinat de ip̄is prout ſ̄m ſe ⁊ abſolute ſunt ſigna incōpletoꝝ. ⁊ in libro periarmenias prout ſunt partes enunciationis ⁊ actu ſunt ſub forma eius. Sed in libris noue logice prout ſunt partes ſylogiſmi ⁊ ſunt ſub forma ſylogiſtica. ⁊ ſimiliter in hoc libro determinat̄ de enunciatione ſiue ꝓpoſitione p̄ncipaliter ſ̄m ſe ſcilicet ſ̄m qđ eſt ſignificatiua veri vel falſi. ⁊ ſ̄m qđ ſibi inſunt ſue ꝓprie paſſiones. Sed in noua logica det̄minat̄ ſ̄m qđ eſt pars ſylogiſmi.

Hoc ſuppoſito dicit̄ p̄mo q̄ determinat de noīe ⁊ verbo. q̄a ſunt p̄ncipales partes enunciationis. Et ꝓponit nomen verbo ꝓpter duas cauſas. Prima. q̄a nomen ſignificat ſubſtātiam. ⁊ verbū ſignificat actū egredientē a ſubſtantia. Secūda eſt. q̄a nomē eſt ſubiectū ⁊ verbū p̄dicatū. Subiectū aūt eſt prius p̄dicato. Dicit̄ ſcđo q̄ determinat de negatione. id eſt de oratione negatiua. ⁊ affirmatione. id eſt oratione affirmatiua. q̄a ſunt partes ſubiectiue eius. ⁊ quāuis affirmatio ſit ſimpliciter prior negatione. tamē p̄ponit affirmationē negatiōi. q̄a quāuis eſſe ſimpliciter ⁊ in diuerſis p̄cedat nō eſſe. tamē in rebus creatis ⁊ in eodē nō eſſe p̄cedit eſſe. Dicit̄ tercio q̄ determinat de eunciatiōe tanq̄ de ſubiecto attributionis huius ſcientie ⁊ oratione tanq̄ de genere eius. Dicit̄ quarto q̄ nō facit mentionē de voce. q̄a vox eſt ens naturale. cuius conſideratio magis pertinet ad philoſophū naturalē q̄ ad logicū. Non facit etiā mentionē de ꝓpoſitione ypothetica vt dicunt aliq̄. q̄a nō differt a cathegorica niſi ſicut vnū ⁊ multa. ⁊ ſic cognita cathegorica faciliter co

gnoſcit̄. Alij vo dicūt ꝙ hoc eſt idō qa ꝓpoſitio ypothetica nō ſignificat veritatē aut falſitatē abſolutā ſed ſolā cōditionatā. ſcilicet ex ſuppoſitione modo in enunciatione ad quā iſte liber ordinat̄ eſt veritas abſoluta. ⁊ ꝓpter eādē cauſa ꝫ in ſequēti libro ꝑtermiſit tractatū de ſylogiſmis ypotheticis. Dicit̄ qrto ꝙ nō facit mentionē de alijs partibus orationis a noie ⁊ verbo ꝓpter duo. qa intendit determinare de enunciatione ſimplici. ⁊ idō ſolū determinat de illis partibus orationis que neceſſario requirunt̄ ad cōpoſitionē eius. cuiuſmodi ſunt nomen ⁊ verbū ⁊ nō alie partes orationis Secūdo. qa nomē ⁊ verbū ſunt pncipaliores partes orationis. nec alie de neceſſitate requirunt̄. ſed ſunt ſolū collegationes parciū orationis. ſicut clauus ⁊ cauilla parcium nauis.

Tercia difficultas. Utrū ſcripture ſignificēt voces. ⁊ voces ſignificēt paſſiōes aie. ⁊ paſſiōes aie ſignificēt res ad extra.

Pro cui᷒ ſolutiōe ſupponit̄ pmo ꝙ ſcptura ē qdā ꝓtractio litterarū ad aliqd ſignificādū ad placitū iponētis iſtituta. Vox articulata de qua eſt ſolū hic ſermo ſcdm boheciū eſt illa que copulat̄ cū aliquo ſenſu. id eſt cū aliquo cōceptu mentis eius que loquit̄ profert̄. Eſt autē proprie vox articulata vox iam actualit̄ impoſita ad ſignificandū. Vox autē nō articulata eſt que nō eſt ad ſignificandū impoſita. Et qa in diffinitione ſcripture ponebat̄ placitū. ideoqꝫ dicit̄ ꝙ placitū eſt volūtas agens a ꝓpoſito mota a re cognita. Paſſio aie eſt quidā cōceptus abſtractus per actū aie a re ad extra que eſt naturalis ſimilitudo talis rei. ⁊ naturalit̄. eiuſdem ſignificatiuus. Illud aūt dicit̄ naturalit̄ ſignificare aliqd qd ſignificat ipm nulla inſtitutione voluntaria pcedente. ¶ Secūdo ſupponit̄ ꝙ ad hoc ꝙ intellectus dicat̄ formalit̄ intelligere aliquā rem quatuor videntur concurrere. Primū eſt obiectū cognitiuū qd eſt res ad extra. Secūdū eſt potentia cognoſcens vel cognita. videlicet intellectus. Terciū eſt act᷒ cognoſcendi. que eſt ipa intellectio. Quartū eſt ſpecies intelligibilis. que dicit̄ informare intellectū ⁊ cōcurrere cū intellectu in noticia abſtractiua ad ꝓductionē actus intelligendi. ¶ Ex illis ſequit̄ pmo ꝙ paſſio aie nō eſt obiectū cognitū. patet. qa obiectū cognitū eſt res ad extra. ſed paſſio anime eſt naturalis ſimilitudo rei. ergo paſſio aie nō eſt obiectū cognitum. Secūdo ſequit̄ ꝙ paſſio aie nō eſt potentia cognoſcens. patet qa potētia cognoſcēs nō eſt ſignificatiua rei ad extra. ſed paſſio aie eſt ſignificatiua rei igit̄. Tercio ſequit̄ ꝙ paſſio aie nō eſt actus intelligendi. patet. qa paſſio

eſt naturalis ſimilitudo rei ⁊ terminat actū itelligēdi. ergo nō eſt ipē actꝰ
intelligendi. Quarto ſequit̄ ꝙ paſſio aīe eſt ſpecies intelligibilis naturalꝭ
ter repñtatiua rei ab ipa re in intellectu poſſibili cauſata cōcurrente itel-
lectu agente. patet a ſufficiente diuiſione. Dicūt tamē aliq̄ ꝙ paſſio nō eſt
ſpecies intelligibilis. nec aliq̄d habēs eſſe reale ſubiectiuū in aīa vel extra-
aīam. ſed paſſio aīe dicit̄ eſſe quedā naturalis ſimilitudo rei ad extra ficta
tanq̄ȝ ydolū ab actu ipius aīe habēs eſſe in aīa ſolū obiectiue. ita ꝙ eiꝰ eſſe
eſt eius cognoſci. ſicut ſi domificator videat domū ad extra tūc fingit vnā
ſimilitudinē in anima eius. ⁊ illa ſimilitudo vocat̄ paſſio anime ꝓut acci-
pit̄ hic paſſio anime. ¶ Tercio ſupponit̄ vt dicit̄ in textu p̄cedenti. ſcp̄tu-
re ⁊ voces nō ſunt eedem apud om̄es. ſed paſſiones ſunt eedē apud om-
nes. quod debet ſic intelligi. Sep̄ture ⁊ voces non ſunt eedem apud om-
nes in ſignificando. licet poſſint eſſe eedem apud om̄es in eſſendo. Et ra-
tio huius eſt. q̄a poſito ꝙ ſcripture ⁊ voces latine p̄ſentarent̄ om̄ibus ho-
minibus mundi. nō repñtarent idem apᷣ om̄es. q̄a apud grecos ⁊ bar-
baros nihil ſignificarent. eo ꝙ impoſitio earum nō eſſet eis manifeſtata.
Paſſiones aūt ſunt eedem apud om̄es ⁊ in ſignificando ⁊ in eſſendo. ſal-
tem ſcd̄m ſpeciē. Patet q̄a vbicūq̄ȝ cauſa eſt eadem effectus naturalis il-
lius cauſe eſt idem. ſed res que ſunt cauſe naturales paſſionū ſunt eedem
apud om̄es homines. ergo paſſiones que ſunt naturales effectus rerum
ſunt eedem apud om̄es homines. Maior eſt nota. Minor ꝓbat̄. q̄a la-
pis eſt idem in ſpecie apud grecū ⁊ latinū. ergo cauſat eandē ſimilitudinē
in intellectu greci ⁊ latini. ⁊ licet nō eandē in numero. tamē eandē in ſpecie
Et ſicut illa ſi͠litudo in intellectu latini eſt accidens. ita in intellectu greci.
Si͠lr ſicut in intellectu latini naturalit̄ ſignificat lapidē. ita in intellectu gre
ci. Ex quo ſequit̄ ꝙ ipa eſt eadē in eſſendo ⁊ ſignificando. ¶ Quarto ſup-
ponit̄ ꝙ vt dicit̄ in textu p̄cedenti ꝙ aliq̄d poteſt ſignificare aliud duplici
ter. Vno modo tanq̄ȝ ſignificatū vltimatū. qᷣ ab alijs dicit̄ ſignificatum
qᷣ. Alio modo tanq̄ȝ ſignificatū nō vltimatū. qᷣ ab alijs dicit̄ ſignificatū
quo. Eſt aūt ſignificatū vltimatū illud qᷣ ſignificat̄ ab aliquo ſigno ⁊ nō
eſt ſignū alterius rei. ⁊ hoc modo res ad extra ſunt ſignata terminoꝝ. ſed
ſignificatū nō vltimatū eſt illud mediante quo aliqᷣ ſignū ſignificat ſuuȝ
ſignificatū vltimatū.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ aliqua
ſcriptura p̄ncipaliter ⁊ vltimate ſignificat voces. vt patet de hoc ſcripto
vox. Similit̄ aliqua ſcriptura p̄ncipaliter ⁊ vltimate ſignificat conceptuȝ

cū reſolutiõe text⁹ ad ītẽtionẽ ſcoti

ſicut hoc ſcriptū cõceptus. ⁊ aliqua vox etiam ꝑncipalit̄ ⁊ vltimate ſignificant cõceptū. ſicut hec vox ꝓlata cõceptus. Iſta tamẽ nõ ſignificantur vt ſunt ſignificatiua alioꝝ. ſed vt ſunt res quedā. Dicit̄ ſecūdo ꝙ quādocū ꝗ̄ cõceptus correſpondẽs voci vel ſcripture ſignificat rem ad extra tunc neceſſe eſt ꝙ vox ⁊ ſcp̄tura correſpõdẽtes illi cõceptui ſignificẽt illā eandem rem ꝑncipaliter. ⁊ vltimate. ⁊ pro ea ſupponant ⁊ non pro cõceptu. Ex quo ſequit̄ ꝙ nõ eſt intelligendum ꝙ conceptus ꝑmo ſignificet rem. ⁊ vox correſpondens cõceptui ꝑmo ſignificet illū cõceptū ⁊ ex cõſequẽti rē. ⁊ ſcriptura ꝑmo ſignificet vocẽ. ⁊ ex cõſequẽti cõceptū. aut rem. q̄a in ꝓpoſitione talis vox aut talis ſcriptura nunꝗ̄ poteſt ſupponere pro tali cõceptu. Et accipe hic cõceptū ⁊ paſſionẽ anime pro eodẽ. Dicit̄ tercio ꝙ ſcripture. voces ⁊ conceptus ſiue paſſiones ſunt ſigna ſubordinata reſpectu eiuſdem ſignificati. nam ſcripture mediantibus vocibus. ⁊ voces mediātibus cõceptibus. ⁊ cõceptus immediate ſignificant ip̄as res. Vnde ſi ꝑ impoſſibile mutaret̄ cõceptus ſcd̄m ſuā ſignificationẽ etiā vox; ⁊ ſcriptura mutaret̄. Et ſi vox mutaret̄ ſcd̄m ſuū ſignificatū qd̄ eſt poſſibile. etiam ip̄a ſcriptura mutaret̄. De ſubordinatione iſtoꝝ ſignoꝝ dicit ſcotus vnū exemplū in ꝑmo ſcripto de illuminatione medij. quāuis em̄ in medio ſint tres partes illuminate. quarū ꝑma prius illuminat̄. deinde ſecunda. ⁊ tercio vltima. ita ꝙ ibi fit mediatio ex parte parciū illuminatarū quantū ad ordinẽ loci. tamẽ eſt ibi in medio illuminationū. nā tercia pars ita immediate illuminat̄ a ſole vel a corpe luminoſo ſicut ꝑma. nec depẽdet ſua illuminatio effectiue ab illuminatiõe ꝑme partis aut ſcd̄e partis. Et ſimile eſt de iſt̄ ſignis ad inuicẽ ſbordinat̄. q̄uis em̄ ſbordināt̄ in ſignificādo. tn̄ ſignificatio poſterioris nõ ē reſpectu prioris. ſed eſt imediate reſpectu rei.

Quarta difficultas Vtrū i ſolo cõpoſitiõe ⁊ diuiſiõe intellect⁹ ſit veritas vel falſitates.

¶ Pro cui⁹ ſolutione ſupponit̄ ꝑmo ꝙ duplex eſt cõpoſitio. quedā eſt cõpoſitio realis. q̄ nihil aliud eſt ꝗ̄ vnio realis duarū rerū ad cõſtitutionẽ alicui⁹. cuiuſmodi ē cõpoſitio materie cū forma. Alia eſt cõpoſitio intẽtionalis. q̄ nihil aliud ē ꝗ̄ enūciatio alicui⁹ de aliquo mediāte affirmata copla. cuiuſmodi ē in iſta ꝓpoſitiõe mẽtali. homo ē animal. Simil̄r diuiſio eſt duplex. quedā eſt diuiſio realis ⁊ ē realis ſepatio duaꝝ reꝝ a ſeinuicẽ. ⁊ de iſta nõ ē hic ſermo. Alia ē diuiſio intẽtionalis ⁊ ē remotio p̄dicati a ſubiecto mediāte copla negata vt in iſta ꝓpoſitiõe mẽtali. homo non eſt aſinus. ⁊ de iſta eſt hic ſermo.

¶Secundo ſupponit̄ ꝙ duplex eſt veritas. quedã eſt veritas entis. ⁊ eſt
vera rei entitas que ſtat in cõformitate rei producte ad producens. vt au
rũ verũ generat̄ in terra mediante influentia celeſti. Alia eſt veritas ꝓpoſi
tionis. ⁊ illa eſt duplex. quedã eſt veritas fundamentalis. ⁊ iſta eſt quidã
reſpectus fundamentalis exiſtens in rebus ipĩs de qbus eſt ꝓpoſitio. que
nõ eſt aliud ꝗ̃ quedã cõformitas ipaꝝ per modum cauſe ad actũ compo
ſitiuũ vel diuiſiuũ. ⁊ iſte reſpectus nõ diſtinguit̄ realit̄ a re cuius eſt reſpe-
ctus. Alia eſt veritas formalis ⁊ eſt quidã reſpectus actualis ⁊ formalis
conformitatis quo intellectus noſter dicit̄ formaliter conformis ad rem
intellectã. ⁊ iſte reſpectus habet pro fundamento compoſitionẽ ⁊ diuiſio
nem intellectus. ⁊ pro termino habet rem conceptam. Ex quo ſequitur ꝙ
veritas eſt cõformitas intellectus ad rem intellectã. Sed falſitas eſt diffor
mitas intellectus ad rem intellectã. Eſt aũt ꝯformitas intellectus ad rem
intellectã quando ſic eſt vel nõ eſt qualiter per intellectũ ſignificant̄ ita eſſe
vel nõ eſſe. ⁊ eſt difformitas per oppoſitionẽ. ¶Tercio ſupponit̄ ꝙ aliqd
poteſt eſſe in alio tripliciť. Uno modo tanꝗ̃ in ſubiecto. Alio modo tan
ꝗ̃ in ſigno Tercio modo tanꝗ̃ in cauſa.

His ſuppoſitis dicit̄ primo ab ali-

quib' ꝙ in ſola cõpoſitione ⁊ diuiſione intellectus eſt veritas aut falſitas
loquendo de veritate aut falſitate ꝓpoſitiõis. ⁊ etiã intelligendo ſic ꝙ ĩ ſo-
la cõpoſitione vel diuiſiõe. ſic ꝙ nõ in pͥmo actu intellectus ſcilicet in app̃
henſione ſimpliciũ eſt veritas vel falſitas. loquendo de veritate aut falſita
te ꝓpoſitiõis. Ex quo ſequit̄ ꝙ illa dictio excluſiua ſola nõ excludit oratio
nes vocales aut ſcriptas a veritate aut falſitate. ⁊ hoc patet per philoſo
phũ in textu dicentẽ. ꝙ ſicut eſt aliqs intellectus q̇ eſt ſine vero ⁊ falſo. et
aliqs q̇ eſt verus aut falſus. ſic etiã eſt in voce. Secũdo ſequit̄ ꝙ illa dictio
excluſiua ſola excludit p̄ciſe a veritate ⁊ falſitate pͥmũ actũ intellectus. Alit̄
dicit̄ ab aliȷ̃s pͥmo ꝙ veritas entis nõ eſt aliud ꝗ̃ eſſentia ipſius entis. que
eſt ſimplex. ideo poteſt reperiri ſine cõpoſitiõe ⁊ diuiſiõe. Dicit̄ ſecũdo ꝙ
veritas ꝓpoſitiõis que dicit̄ veritas formalis eſt formalit̄ ⁊ ſubiectiue in
intelleectu mediãte actu cõpoſitiuo aut diuiſiuo. ſed cauſaliter ⁊ funda-
mentaliter eſt in re in ꝓpoſitione tanꝗ̃ in ſigno. Prima pars probat̄ per
philoſophũ ſexto methaphiſice dicentẽ. bonũ ⁊ malũ ſunt in rebus. ſed
verũ ⁊ falſum ſunt in intellectu. Secunda pars probat̄ per philoſophuꝫ
in p̄dicamentis. ab eo q̇d res eſt. ⁊ ſic de aliȷ̃s. Tercio poteſt ꝓbari ꝑ ea

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti

que dicit in ſolutione inſtantie facte cōtra ſextā ꝓprietatē ſubſtātie. Dicit enī ꝙ oratio nō eſt ſubiectū veri ꝛ falſi. neqꝫ patit̄ ab eis. ꝛ cū ipa nō ſit cauſa earū. relinquit̄ ꝙ ſit ſignū tm̄. Ex his ſequit̄ primo ꝙ ceſſante quolibet actu intellectus nulla ꝓpoſitio eſt vera vel falſa veritate aut falſitate formali. qa ceſſante quolibet actu intellectus nulla remanet cōformitas aut difformitas intellectus ad rem intellectā. Secundo ſequit̄ ꝙ intellectus dicitur verus tali veritate formali denominatione intrinſeca. ſed res ꝛ ꝓpoſitio denominant̄ vere aut falſe denomiatione. denomiatiōe extrinſeca tm̄. Tercio ſequit̄ ꝙ in ſola compoſitione ꝛ diuiſione intellect' eſt veritas aut falſitas formaliter ꝛ ſubiectiue.

Cōcluſio reſpōſalis. Scripture ſignificāt ad placitū voces. ꝛ voces cōceptus mentales. ꝛ conceptus ſignificant naturaliter ad extra ad ſenſum datū in tercia difficultate. Hec concluſio ſatis patet ex dictis.

Ad rationes. Ad p̄mā dicit̄ ꝙ maior eſt vera de ſignificatione qua terminus ſignificat aliqd vltimate. ꝫ nō eſt vera de ſignificatiōe qua terminus ſignificat aliqd nō vltimate. Ad cōfirmationē neget̄ p̄ma cōſequētiā. cōcedit̄ tamē ꝙ nō poſſunt rep̄ſentare cōtraria conceptibus illis qbus ſubordinant̄. quāuis enī vox repreſentat contrariū conceptui ipius mencientis. nō tamē rep̄ſentat illi ꝯceptui cui ſubordinat̄ in ſignificando. Ad ſecundā cōſequētiā dicit̄ ꝙ nō eſt incōueniens omnē vocē ſignificare accidens aliquo modo. ſcilicet nō vltimate. tamē eſſet incōueniens omnē vocē ſignificare accidens p̄ncipaliter et vltimate. Alie tres cōſequētie nō valent. qa in ꝓpoſitionibus termini nō ſupponūt niſi pro eo qd̄ ſignificant p̄ncipaliter ꝛ vltimate. aut pro eo qd̄ eſt ſuppoſitū ſui ſignificati ad fundamentū eius.

Ad ſcdaꝫ dicit̄ ꝙ maior eſt vera de eo qd̄ ſignificat̄ vltimate. ſed nō de eo ꝙ ſignificat̄ nō vltimate. ꝓbatiōes aūt minoris cōcedunt̄. ꝛ ſimilit̄ ꝓbatio huius ſecunde rationis debet ſolui dicendo ꝙ ſubiectū illius ꝓpoſitionis nō ſupponit pro paſſione aīe. ꝫ pro re ad extra tanqꝫ pro vltimato ſignificato eius.

Ad terciā dicit̄ negādo antecedēs

Et ad ꝓbationē pͥme partꝭ dicitꝰ ꝙ licet voces ⁊ ſcripture ſint eedem in eſ ſendo apud oēs. nō tamē in ſignificando. Ad pͥmā ꝓbationem ſecūde partis dicitꝰ ꝙ licet nō ſit idem cōceptus in numero apud oēs. eſt tamē idem in ſpecie. Ad ſcđam ꝓbationē dici poteſt ſicut dicunt aliq̄ ꝙ dupli ces ſunt cōceptus. quidā ſunt cōceptus vltimati qui immediate ſignifi cant res ad extra. q̄ non ſunt aliarum rerum ſigna. ⁊ de iſtꝭ intelligitur di ctum philoſophi. Aliȷ̄ ſunt conceptus non vltimati. qui mediate ſignifi cant res ad extra que ſunt ſigna aliarū rerū cuiuſmodi ſunt conceptꝰ vo cū ſignificatiuaꝝ. ⁊ iſti nō ſunt idem apud oēs in ſignificādo. q̄a vt dici tur in argumento cōceptus correſpōdēs immediate iſti voci. homo in in tellectu latino eſt natus cauſare cōceptū de hoīe vltimatū. ſed in intelle ctu greci nō eſt natus cauſare talem conceptū. eo ꝙ grecis nō eſt nota im poſitio huius vocis homo.

Ad quartā dicitꝰ negando cōſequē

tiā. q̄a ſolū illud ſignificat aliq̄d mediante aliquo conceptu quo ſignificat ipſm vltimate ⁊ pͥncipaliter. Sequitꝰ.

Nomen eſt vox ſigni ficatiua ſcđm placitum ⁊ cetera.

Iſta eſt pars executiua huius libri. Que diuiditꝰ in tres tractatus parcia les. In pͥmo determinat philoſophus de partibus integralibus enunci ationis ⁊ genere eius. Et diuiditꝰ in tria capitula. In pͥmo determinat de nomine. Et diuiditꝰ in duas partes. In pͥma ponit diffinitionē nominis que eſt hec. Nomen eſt vox ſignificatiua ad placitū ſine tempore. cuiꝰ nul la pars ſignificatiua eſt ſeparata. Vltimam partem probat. q̄a partes no minis compoſiti que magis videntꝰ ſignificare nihil ſignificant. vt partes huius noīs equiferus per ſe nihil ſignificant ſicut ſignificant in hac orati one equus ferus. ergo per locū a maiori ad minus partes noīs ſimplicꝭ nihil ſignificant. ⁊ per conſequens nullius noīs partes ſignificant. Diffe runt autem partes noīs compoſiti ⁊ partes noīs ſimplicꝭ. q̄a partes no minis ſimplicis nullo ſignificant nec actu nec potentia. ſed partes nomi nis compoſiti videntꝰ aliq̄d ſignificare. eo ꝙ habent potentiam ad ſigni

cũ reſolutiõe text' ad itẽtionẽ ſcoti

ficandum. nõ tamen actu aliqd ſignificant. qa nõ habent actualem ſignificationem ſeparatam a toto vel ab alia parte componẽte. Deinde probat ꝙ nomen ſignificet ad placitũ. Primo. qa nomen nõ ſignificat naturalitꝰ ergo ſignificat ad placitum. Antecedens patet. qa nõ ſignificat niſi quando fit nota. id eſt quando fit ſignũ. ſeu quando voluntaria inſtitutiõe imponitur ad ſignificandũ. Secundo. qa ſoni illitterati ferarum nõ ſunt nomina. eo ꝙ ſignificant naturaliter. ergo nomen ſignificat ad placitũ. In ſecunda parte philoſophus excludit aliqua a diffinitione nois. Et pmo excludit nomen infinitũ dicens ꝙ nõ homo non eſt nomen ſcdm logicos. nec eſt ei nomen impoſitũ quo poſſit appellari. qa nec eſt affirmatio nec negatio. ſed nomen infinitũ. Secundo excludit noia obliqua. dicens ꝙ cathonis cathoni. ⁊ cetera nomina obliqua nõ ſunt nomina. ſed caſus nominũ. ¶ Conueniunt autem nomen obliquũ ⁊ nomen rectum in ratione ſiue in ſignificato. Nam ratio. id eſt ſignificatũ eſt idem i recto ⁊ obliquo Sed differunt. qa cũ nomini recto additur fuit vel erit tunc ſignificat verum vel falſum. Sed quando nomini obliquo additur eſt vel nõ eſt non ſignificat verum vel falſum. Et ratio eſt. qa tales orationes non ſunt congrue. modo verum ⁊ falſum preſupponunt congruum. vt videtur haberi ex iſto paſſu. Et nota ꝙ vt dicunt aliqui philoſophus per has duas excluſiones innuit ꝙ iſte due particule finita ⁊ recta ſunt adiungende diffinitioni nominis.

Verbum eſt vox ſignificatiua. ⁊ cetera.

Iſtud eſt ſecundũ capitulũ huius pmi tractatus. In quo philoſophus determinat de verbo. Et diuiditur in tres particulas. In pma ponit diffinitionem verbi. que eſt hec. Verbũ eſt quod conſignificat tempus. cuius partes extra nihil ſignificant. ⁊ eſt ſemper eorum que de altero dicunꝰ nota. Et declarat duas particulas poſitas in iſta diffinitione. Quarum prima eſt ꝙ conſignificant tempus. ⁊ dicit ꝙ curſus quod eſt nomen ⁊ currit quod eſt verbum differunt in hoc ꝙ currit conſignificat tempus preſens. id eſt importat. non quantũ ad ſignificatũ. ſed tm̃ ad modum tempus preſens.

Secunda eſt. verbū eſt ſemꝑ nota eoꝝ que de altero dicūt̄. id eſt ſgnū p̄dicationis. patet. q̄a eoꝝ que dicunt̄. id eſt p̄dicant̄ quedā dicunt̄ de ſubiecto id eſt p̄dicant̄ eſſentialiter. Alia ſunt in ſubiecto. id eſt p̄dicant̄ accidentaliter. ſed verbū eſt nota vtriuſqꝫ p̄dicationis. igit̄ verbū eſt ſemꝑ nota eoꝝ que de altero dicunt̄. Et debet ſic intelligi. eſt ſemꝑ nota. ſic ꝙ nō eſt aliqua predicatio q̄n verbū ſit nota illius p̄dicationis. In ſecūda parte excludit a diffinitione verbi verbū infinitū ⁊ verbū obliquū. Et p̄mo dicit ꝙ non currit. nō laborat nō ſunt verba. tamē cōſignificant tempus. ⁊ ſunt ſemꝑ nota eoꝝ que de altero predicant̄. nec huic differentie ſcilicet verbū infinitum eſt nomen impoſitū. tamē poteſt dici verbū infinitū. Et ratio eſt. q̄a eſt cōſimiliter in quolibet qđ eſt. ⁊ in quolibet qđ nō eſt. id eſt p̄dicat̄ tam de ente q̄ꝫ de nō ente. Secūdo dicit̄ ꝙ curret ⁊ currebat nō ſunt verba ſed caſus verbi. Differunt em̄ a verbo. q̄a verbū cōſignificat p̄ſens. ſed illa cōſignificant p̄teritū vel futurū qđ coniungit̄ ad p̄ſens. In tercia particula remouet vnū dubiū. Ex quo em̄ dictū eſt ꝙ verbū eſt nota eoꝝ que de altero dicunt̄ ſeu predicant̄ poſſet aliqs credere ꝙ verbū ſcđm ſe. id eſt ꝑ ſe dictū nō eſſet nota. id eſt nihil ſignificaret. ideo remouet dubiū dicēs ꝙ ipa verba ſcđm ſe dicta id eſt ſine cōpoſitione ⁊ diuiſione ſunt noīa. id eſt ſimilia noībus. probat. q̄a ſignificant aliqđ ſicut nomen. q̄a ille q̄ profert verba cōſtituit intellectū ſimplicē. ⁊ q̄ audit q̄eſcit. hoc tamē verbū eſt in cōpoſitione nihil ſignificat ſine extremis. Quia ſi eſt purū dixeris. id eū ꝑ ſe acceperis ip̄m quidē nihil eſt. id eſt nō ſignificat aliqđ eſſe vel nō eſſe. eo ꝙ ſignificat quandā compoſitionē quā ſine compoſitis. id extremis non eſt intelligere.

Circa hūc textū querit̄ vtrū diffinitiones noīs ⁊ verbi ſint in textu p̄cedenti ſufficient̄ aſſignate. Et arguitur primo cōtra diffinitionē noīs ꝙ nō. q̄a nō om̄e nomen eſt vox ſignificatiua. ergo p̄ma pars diffinitionis noīs eſt male poſita. Antecedens ꝓbat̄ quadruplicit̄. Primo. q̄a noīa mentalia ⁊ ſcripta nō ſunt voces. Secundo q̄a noīa ſcripta i libris clauſis. ⁊ noīa prolata a ſurdo in ſiluis nō ſunt voces ſignificatiue. Tercio. q̄a noīa figmentoꝝ nihil ſignificant. cū figmenta nihil ſint. Quarto. q̄a articulatū nō p̄dicat̄ de artificiali. ſed vox eſt artificiatū ⁊ nomen eſt ens artificiale ⁊ intentionale. vox nō p̄dicat̄ de nomie. ¶ Secūdo arguit̄. Aliqđ nomen nō ſignificat ad placitū. ergo diffinitio noīs nō eſt bona. Antecedēs ꝓbat̄ q̄druplicit̄. p̄mo. q̄a gemit⁹ infirmoꝝ

cũ reſolutiõe textꝰ ad itẽtionẽ ſcoti

eſt nomen.⁊ tamen nõ ſignificat ad placitũ.ſed naturaliter. Secũdo quia om̃is vox poteſt eſſe ſubiectũ enunciationis.vt patet de vocibus non ſignificatiuis.dicendo buf.eſt vox.ergo om̃is vox eſt nomen.⁊ tamen non om̃is vox ſignificat ad placitum. Tercio.q̃a ſi om̃e nomen ſignificaret ad placitũ nullus poſſet redargui q̃a poſſet q̃libet dicere ſe accepiſſe ad placitum terminos ſic vel ſic. Quarto.q̃a tunc hec ꝓpoſitio poſſet eſſe vera.deꝰ eſt dyabolus.⁊ vniuerſaliter om̃is ꝓpoſitio neceſſaria poſſet eſſe impoſſibilis.⁊ om̃is impoſſibilis neceſſaria.ſed hoc eſt manifeſte falſum. igitur.

Tercio arguit᷑. Alicuius nois aliqua pars eſt ſignificatiua.ergo diffinitio nois nõ cõuenit om̃i contento ſub diffinito. Antecedens probatur p̃mo.q̃a cuiuſlibet orationis aliqua pars eſt ſignificatiua.ſed quelibet oratio eſt nomẽ.cũ poſſit eſſe ſubiectũ alicuius enunciationis.ergo alicuius nois pars eſt ſignificatiua. Secundo patet de hoc noĩe dñs.⁊ de noibus compoſitis. patet etiã q̃a cuiuſlibet nois pars ſeipam ſignificat.ergo quelibet eſt ſignificatiua.

Quarto arguit᷑. Diffinitio nomĩs nõ cõuenit om̃ibus noibus ⁊ cõuenit aliq̃bus que nõ ſunt noĩa. ergo nõ eſt ſufficiens. Prima pars antecedẽtis patet. q̃a nõ cõuenit iſtis noibus nunq̃.dies.annus.cũ nõ ſignificent ſine tẽpore. Secũda pars antecedentis patet q̃a cõuenit pronoibus.noibus infinitis.obliq̃s ⁊ ſynkathegreumatibus cũ ſint voces ſignificatiue ad placitũ quarũ partes nihil ſignificant.

Quinto arguit᷑. In diffinitiõe verbi nõ ponunt᷑ aliqua que debent poni.⁊ ponunt᷑ aliqua que nõ debẽt poni ergo ip̃a nõ eſt bona. Prima pars antecedentis patet. q̃a ſicut nomen eſt vox.ita verbũ eſt vox.ergo ſicut i diffinitiõe nominis ponit᷑ hoc totũ vox ſignificatiua ad placitũ.ſic in diffinitione verbi debet poni. Secũda pars antecedentis patet p̃mo.q̃a in ea ponit᷑ tempus.qḋ eſt accidẽs verbi.ſed in diffinitiõe nullũ debet poni accidens. Secundo vt dicit᷑ in textu. Verba ſcḋm ſe dicta noĩa ſunt.ſed cõſignificare nõ eſt de diffinitiõe nois ergo etiã nõ debet poni in diffinitione verbi. Tercio q̃a verbũ poteſt abſolui a tempore.ergo poteſt nõ conſignificare tempus.

Sexto arguit᷑. Aliqḋ verbum nõ

eſt nota eorum que de altero dicunť. ergo in diffinitiõe verbi male ponit̃ ⁊ eſt nota eoꝝ que de altero dicunť. Antecedẽs ꝓbať quadruplicit̃. ꝑmo q̃a verba adiectiua dicunť de altero. vt patet dicẽdo ſocrates currit. ergo nõ ſunt iſte note eoꝝ que de altero dicunť. tenet cõſequẽtia. q̃a alias idem eſſet nota ſuꝑplus. Secũdo. q̃a aliq̃d verbũ eſt ſubiectũ enunctiatiõis. vt patet dicẽdo. Legere eſt bonũ. ergo nõ eſt nota p̃dicatiõis. Tercio q̃a hoc verbũ eſt ꝑ ſe ſumptũ nihil ſignificat. ergo ꝑ ſe ſumptũ nõ eſt nota p̃dicationis. Quarto. q̃a verba que nõ ponunť in oratiõe nõ ſunt nota p̃dicationis. ergo aliq̃d eſt verbũ q̃d nõ eſt nota eoꝝ que de altero dicunť.

In oppoſitum arguiť auctoritate

philoſophi. ¶ Pro ſolutiõe queſtiõis ⁊ declaratiõe textus p̃cedentis ponunť alique difficultates.

Prima difficultas. Utrũ om̃e nomen

ſit vox ſignificatiua ad placitũ. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponitur ꝑmo ꝙ triplicit̃ eſt nomẽ· ſcilicet vocale. mentale ⁊ ſcriptũ. Nomẽ mentale eſt cõceptus aĩe rei naturalit̃ rep̃ſentatiuus. q̃ ꝑ ſe ſumptus natus eſt eſſe extremũ alicuius enunctiationis mentalis. Sed nomen vocale eſt vox kathegorica alicuius rei ad placitum repreſentatiua. que per ſe ⁊ ſignificatiue ſumpta poteſt eſſe ſubiectũ propoſitiõis vocalis. Nomẽ v̓o ſcriptũ eſt terminus cathegoricus in aliquo corpore deſcriptus q̃ per ſe ⁊ ſignificatiue ſumptus poteſt eſſe ſubiectũ propoſitionis ſcripte. Secundo ſupponitur ꝙ nomen ſcd̓m aliquos dicit̃ de iſtis tribus equoce. Patet. quia nõ eſt eadẽ ratio noĩs in his tribus. Ex quo ſequit̃ ꝙ iſte ꝓpoſitiões ſunt concedende. Om̃e nomen eſt vox. Om̃e nomen eſt ſcriptura. Om̃e nomẽ eſt cõceptus mentis· Patet. q̃a talia ſunt ſubiecta qualia permittunť ab eorum predicatis. ergo ſubiecta illarũ ꝓpoſitionũ ſupponunt ſcd̓m exigentiam predicatoꝝ. ¶ Et ſi arguatur ſic. Om̃e nomen eſt vox. Om̃e nomen eſt ſcriptuta. ergo ſcriptura eſt vox. Dicit̃ ꝙ ibi cõmittit̃ fallatia equiuocationis penes ſecundũ modũ. nam in maiori nomen tenetur preciſe ꝓ noĩe vocali. ⁊ in minori pro noĩe ſcripto. Aliȷ̃ dicunt ꝙ nomen dicit̃ vniuoce de illis tribus. ſcilicet analogice. q̃a pri⁹ dicit̃ de noĩe vocali q̃ȝ de aliȷs duobus. Patet. q̃a nomen dicit̃ ſcd̓m vnam ⁊ eandem rationem de eis. ſcilicet ſcd̓m iſtam rationem que eſt terminus incomplexus kathegoric⁹ aptus natus reddere ſuppoſitũ verbo perſonali. Ex quo ſequit̃ iſtas eſſe

falſas. Om̄e nomen eſt vox. Om̄e nomen eſt ſcriptura. Om̄e nomē eſt conceptus. Patet. q̄a cū ſubiectū illarū ꝓpoſitionū dicat̄ vniuoce de nomine mentali. vocali ⁊ ſcripto diſtribuit̄ vnica diſtributione pro om̄ibus iſtis. Dicunt aūt aliq̄ ꝙ nomen mentale ⁊ ſcriptū licet nō ſunt voces ſignificatiue ad placitū. tamē eis conuenit diffinitio nois. Probant. q̄a eis conueniunt alique partes poſite in illa diffinitione. ergo eis cōuenit tota diffinitio. capiendo totū cathegorice. Antecedēs eſt notū. ſed cōſequentia probatur. q̄a quādo aliqd̄ diffinitū eſt analogū. ergo ſua diffinitio eſt analoga. Ad hoc aūt ꝙ ſit bona ſufficit ꝙ conueniat ſcd̄m omnes partes ſuas p̄ncipaliori analogato. ⁊ aliis ſcd̄m aliquas partes. ſicut eſt hic. igitur. Ex inferunt ꝙ per diffinitionem nois diffinit̄ nomen in ſua tota cōmunitate ſcilicet prout dicit̄ de noīe vocali. mentali ⁊ ſcripto. Sed iſtud videtur eſſe voluntarium. ideo aliter dicit̄ ꝙ ſicut nomen mentale ⁊ ſcriptum nō ſunt voces ⁊ ſignificatiue ad placitum ſic eis nō cōuenit diffinitio nomīs. tum q̄a om̄is bona diffinitio debet cōuenire omni contento ſub diffinito. tum q̄a nomen mentale ⁊ ſcriptum non continet̄ ſub diffinito huius diffinitionis. Nam ſuum diffinitum eſt nomen vocale ¶ Tercio ſupponitur ꝙ nomen poteſt accipi dupliciter. Uno modo pro eo ꝙ per ſe ſignificat. ſcilicet pro quadam intentione ſecunda fundata in voce ſignificatiua cathegorica. Et iſto modo accipitur hic. ⁊ de ea predicatur vox vt fundamentum de relatione. Ex quo ſequitur ꝙ hic eſt predicatio fundamentalis. nomen eſt vox. Alio modo accipitur pro eo quod denominat. ſcilicet ꝓ ipſa voce incompleta cathegorica. cuiuſmodi ſunt iſte voces. lapis. equus. lignum. Et iſto modo de nomine non eſt conſignificatio niſi per accidens. ¶ Quarto ſupponitur ꝙ vox non dicitur ſignificatiua quia ſignificet ad placitum tuū vel meum. ſed quia ſignificat aliquid ad placitum alicuius tocius communitatis. vel alicuius habentis auctoritatem in aliqua tota comunitate. Differunt autem placitum ⁊ voluntas. quia placitum nō eſt niſi voluntas mota a re exteriori ad aliquid agendum vel proſequendum. Sed voluntas eſt ipſa potentia non mota a re exteriori. ſed agens vel proſequēs mere libere illud quod vult. ¶ Quinto ſupponitur ꝙ ſignificatiuum ⁊ potens ſignificare differunt ab inuicem. quia proprie illud dicitur ſignificatiuum quod ex impoſitione quā actu habet naturaliter eſt alicuius alterius a ſe tanq̄ ſui ſignificati formaliter ⁊ non obiectiue repreſentatiuum.

Dicit̄ aūt p̄mo ex impoſitione ꝓpter terminos vocales ⁊ ſcriptos. quoꝝ
impoſitio eſt eaꝝ natura. vt dicit petrus belie ſuper priſcianū. Dicit̄ ſecū-
do vel naturaliter ꝓpter terminos mentales. Dicit̄ tercio alicuius alteriꝰ.
a ſe ad differentiā vocū non ſignificatiuarū. aut licet rep̄ſentant ſeip̄as et
etiā ip̄m ꝓferentē. tamē nō dicunt̄ ſignificatiue ſignificatiōe. de qua eſt hic
ſermo. Dicit̄ quarto tanq̄ ſui ſignificati formalit̄ ⁊ nō obiectiue ad differē-
tiā rerū. que licet obiectiue ſignificent ſeipſas intellectui. nō tamen ſignifi-
cant formaliter ſeip̄as. Eſt aūt ſignificare obiectiue cōcurrere cum ip̄a co-
gnitiua ad cauſandū cōceptū in ip̄a potentia cognitiua. ⁊ q̄a oīs res cū
intellectu poteſt cōcurrere ad cauſandum cōceptū de ſe in intellectu. ideo
oīs res ſignificat ſeip̄am obiectiue. de iſta ſignificatione non eſt hic ſer-
mo. Sed ſignificare formalit̄ eſt rep̄ſentare potentie cognitiue ⁊ eā vitalit̄
immutando. ⁊ iſto modo cōceptus cauſatus de re in intellectu ſignificat
formalit̄ ip̄am rem. de iſta ſignificatiōe eſt hic ſermo. Sed illud dicitur po-
tēs ſignificare qđ ex impoſitione quā actu habet aut poteſt habere. aut ex
naturalitate ſua eſt alicuius alterius a ſe tanq̄ ſui ſignificati repreſentati-
uū. Et iſto modo voces nō ſignificatiue ſunt potentes ſignificare. patet.
q̄a poſſunt imponi ad ſignificādū. ergo poſſunt ſignificare. ¶ Sexto ſup-
ponitur ꝙ differentia eſt inter ſignificare tēpus ⁊ ſignificare cū tempore.
Patet. q̄a ſignificare tēpus eſt de ſignificato p̄ncipali ⁊ materiali impor-
tare tempus. ſicut faciūt hec noīa dies annus menſis. Sed ſignificare cū
tēpore eſt cū p̄ncipali ſignificato importare tēpus tanq̄ cōſignificatiuū.
⁊ hoc modo verba ⁊ participia ab eis deſcendentia ſignificant cū tēpore
Ex iſto patet quō differunt nō ſignificare tēpus. ⁊ ſignificare ſine tēpore.
Illud eī̄ dicit̄ nō ſignificare tēpus qđ de ſignificato ſuo p̄ncipali impor-
tat aliquā rem que nō eſt tempus. ſicut iſta noīa homo equus. Sed illud
dicit̄ ſignificare ſine tēpore qđ in p̄ncipali ſignificato non importat aliqđ
tempus tanq̄ conſignificatū. ¶ Septimo ſupponit̄ ꝙ partes noīs com-
poſiti poſſunt cōſiderari duplicit̄. Uno modo vt ſunt in noīe ſiue vt vni-
untur ad cōſtitutionē vnius noīs cōpoſiti. Secūdo vt ſunt extra nomen
⁊ hoc duplicit̄. Uno modo in oratiōe. Alio modo extra orationē. Ex his
duobus modis nō ſunt ꝓprie partes noīs cōpoſiti ſicut eſt pars ſocra-
tis ab eo ſeparata nō ꝓprie eſt pars. ¶ Octauo ſupponit̄ ꝙ partē nomis
cōpoſiti eſſe ſeparatā ab illa poteſt intelligi duplicit̄. Uno modo realiter
prout ſeparatū eſt idem qđ eſſe ſeparatū realit̄ ⁊ alteri nō eſſe realiter vni-
tum. Alio modo ſcđm intellectū prout idem eſt ſeparatū ꝙ eſſe ſeparatū

cū reſolutiõe text⁹ ad itētionē ſcoti

eſt per intellectū. ⁊ hoc dupliciter. Uno modo ſic ꝙ intellectus intelligat eam eſſe realiter ſeparatā. Alio modo ꝙ intelligat eam ſeparatim ſcilicet non intelligendo aliam.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ nō om

ne nomen eſt vox ſignificatiua. patet. q̄a nomen mentale ⁊ nomē ſcriptuꝫ ſunt noīa ⁊ tamen nō ſunt voces. igit̄ nō om̄e nomen eſt vox ſignificatiua. Et ſi querat̄ quare philoſophus hic ſolū diffinit nomen vocale. Reſpondetur ꝙ hoc eſt ideo. q̄a iſte liber ordinat̄ ad ſcientiā de ſylogiſmo. ſed logica eſt p̄ncipalius de ſylogiſmis vocalibus q̄ꝫ mentalibus aut ſcriptis eo ꝙ cōuenientius. p̄ncipalius. promptius ⁊ magis expedite poſſumus diſputare per ſylogiſmos vocales q̄ꝫ mētales ⁊ ſcriptos. Sed ſylogiſm⁹ vocalis componit̄ ex terminis vocalibus. ideo ſolū diffinit̄ nomen vocale. Et cōſimilit̄ dicendū eſt de verbo. Dicit̄ ſecūdo ꝙ licet nō omne nomē ſit ſignificatiuū ad placitū. tamē om̄e nomen hic diffinitum eſt ſignificatiuū ad placitū. Prima pars patet. q̄a nomen mentale qđ eſt ſimilitudo rei que nō eſt ſignū nō ſignificat ad placitū. ſed naturalit̄. igit̄. Secūda pars patet. q̄a om̄e nomē vocale eſt ſignificatiuū ratione impoſitionis ſibi facte a voluntate humana. Sed om̄e nomē hic diffinitū eſt nomen vocale. ergo om̄e nomē hic diffinitū eſt ſignificatiuū ad placitum. Dicit̄ tercio ꝙ om̄e nomen ſignificat ſine tēpore. patet. q̄a om̄e nomen illud ſignificat ſine tēpore qđ cū p̄ncipali ſignificato nō importat tēpus. ſed om̄e nomē eſt huiuſmodi. igit̄. Et ſi dicat̄. om̄e nomen coexiſtit tempori. ergo omne nomen ſignificat cū tēpore ⁊ p̄ cōſequēs nullū nomen ſignificat ſine tēpore. Dicit̄ ad hoc ꝙ ſignificare ſine tēpore in ꝓpoſito nō eſt aliq̄d rep̄ſentare nō coexiſtendo tēpori vel nō exiſtēdo in tēpore. Sed eſt idem ꝙ ſignificare aliq̄d nō cōſignificando id eſſe vel fieri in tēpore. licet ergo noīa nō ſint ſine tēpore. tamen ſignificant ſine tēpore. Dicit̄ quarto ꝙ cuiuſlibet noīs cōpoſiti aliqua pars alteri nō vnita dictionalit̄ eſt ſignificatiua. vt patet de hac dictione ferus. ſimilit̄ pars alteri orationalit̄ vnita. vt patet in hac oratione equus ferus. Dicit̄ q̄nto ꝙ nullius noīs cōpoſiti pars alteri dictionaliter vnita. ⁊ ab ea ſeparata. id eſt ſeparatim intellecta eſt ſignificatiua. Ex quo ſequit̄ ꝙ nullius noīs pars alteri dictionaliter vnita ⁊ ſeparatim intellecta eſt ſignificatiua. Et hoc voluit philoſophus dicere in textu.

Secūda difficultas Utrum noīa

obliqua.noīa infinita.noīa adiectiua adiectiue tenta.noīa vocatiui caſus
⁊ pronoīa p̄mitiue ſpeciei ſunt noīa apud logicū. ¶ Pro cuius ſolutione
ſupponit̄ p̄mo q̄ nomen accipit̄ tripliciter. Uno modo generaliter pro
om̄i illo q̄d poteſt reddere ſuppoſitū verbo ꝑſonali modi finiti ſiue ſum-
matur ſignificatiue ſiue materialiter. Et hoc modo quelibet vox mūdi po
teſt dici nomen. Alio modo accipit̄ ſpecialit̄ pro om̄i illo q̄d ſignificatiue
ſumptū poteſt reddere ſuppoſitū verbo cuiuſcūq; modi aut temporis
ſit. Tercio modo ſpecialiſſime pro voce ſignificatiua recta ⁊ finita que ſi-
gnificatiue capta poteſt reddere ſuppoſitū verbo perſonali preſentis tē-
poris indicatiui modi. Et iſto modo accipit̄ nomen apud logicū. Secū-
do ſupponit̄ q̄ duplices ſunt ꝓpoſitiões cathegorice. quedā ſunt moda-
les. alie ſunt de ineſſe. Propoſitiones de ineſſe adhuc ſunt duplices. que-
dam ſunt de verbo perſonali. ⁊ ī iſtis reperit̄ duplex ſubiectū. diſtributio
nis ⁊ ſubiectū enunctiationis. Subiectū diſtributiōis eſt termin⁹ diſtri-
butus in propoſitione poſitus ante coplā. Subiectū enunctiationis eſt
illud de quo enunciat̄ p̄dicatū. vt in iſta ꝓpoſitiōe. cuiuſlibet hoīs aſinus
currit. ly hoīs eſt ſubiectum diſtributionis. Sed ly aſinus eſt ſubiectum
enunctiationis. Et iſto modo eſt hic ſermo. ¶ Tercio ſupponitur q̄ no-
men infinitū in propoſito dicit̄ eſſe aggregatum ex noīe finito ⁊ negatio-
ne infinitāte negante compoſitionē intrinſecam ipſius noīs finiti. que eſt
qualitatis cū ſubſtantia. Et diffinit̄ ſic nomen infinitū eſt cuius priuata
eſt certa ⁊ determinata qualitas remanente ſubſtantia infinita. Differunt
autē nomen infinitū ⁊ nomen infinitatū duplicit̄. Primo q̄a nomen infi-
nitatum eſt illud cui addit̄ negatio infinitans. Sed nomen infinitum eſt
aggregatū ex noīe infinitato ⁊ negatione infinitante. Differunt etiam in ſi
gnificatione. q̄a nomen infinitū ſignificat negatiue om̄e illud q̄d termin⁹
infinitus ſignificabat poſitiue. Et poſitiue ſignificat om̄e illud q̄d nō ſigni
ficat terminus infinitat⁹ ⁊ ſupponit pro eis. Ex quo infert̄ q̄ eſt tranſcen
dens quo ad ſignificationē. ſed nō quo ad ſuppoſitionē. ſignificat em̄ om
ne ens mundi. vt nō homo ratione huius termini homo ſignificat om-
nes hoīes. ⁊ q̄a ſupponit pro om̄ib⁹ alijs ab hoīe. ideo etiā ip̄a ſignificat
Aliit̄ tamen poſſet dici q̄ nomē infinitū nō eſt tranſcendēs patet. q̄a con
ceptus aggregatus ex tranſcendēte ⁊ negatiōe alicuius q̄d poteſt eſſe tran
ſcendens vel nō tranſcendens nō eſt tranſcendens. ſed conceptus nomi-
nis infiniti eſt huiuſmodi. igitur. Minor patet. q̄a in cōceptu cuiuſlibet
nominis infiniti includitur ens ⁊ negatio alicuius alterius. vt dicēdo nō

homo. quod idem eſt ſicut ens nō habens humanitatem. Ex quo ſequitꝫ ꝙ nomen infinitum nec debet proprie dici tranſcendens nec predicamentale. patet. q̄a cuiuſlibet tranſcendētis ⁊ etiam predicamentalis cōceptus eſt ſimplex ⁊ incōplexus. ſed conceptus nois infiniti nō eſt ſimplex nec incomplexus. ergo nomē infinitū nō eſt tranſcendens nec ꝑdicamētale. De conditionib' reqſitis ad hoc quod aliquod nomē poſſet infinitari dictum eſt in ſumulis. ¶ Quarto ſupponitur ꝙ nomen adiectiuum dupliciter poteſt accipi. Uno modo pure adiectiue poteſt accipi. Et illo modo preciſe ſignificat formam ⁊ non ſubiectum. ⁊ illo modo accipit philoſophus in ꝑdicamentis. vbi dicit ꝙ albū nihil aliud ſignificat q̄ꝫ qualitatē Et purphirius quando dicit aſinū eſſe ſpeciē coloris. Differt autem adiectiuū adiectiue tentū a noīe ſubſtantiuo abſtracto eius. q̄a nomen adiectiuū adiectiue tentū ſignificat formā per modū adiacentis ſuo ſubiecto. ſed abſtractū eius ſignificat illā formā per modū per ſe ſtantis. ⁊ nō per modū alteri adiacentis. Alio modo poteſt accipi ſignificatiue ⁊ in neutro genere. ⁊ illo modo adiectiuū ſignificat mediāte vno conceptu incōplexo ⁊ confuſe formā ⁊ ſubiectū vt dicunt aliq. ſed vt alias dictum eſt dicitꝫ ꝙ ſignificat per ſe formam ⁊ cōſignificat ſiue connotat ſubiectū ipſius forme ratione cuius conſignificati poteſt ſupponere verbo perſonali preſentis temporis modi finiti. ¶ Quinto ſupponitꝫ ꝙ pronomina primitiua poſſunt accipi dupliciter. Uno modo pure pronominaliter. videlicet prout eis ꝑciſſe correſpōdet ꝯcept' determinatiu'. ⁊ iſto mō ꝓnomia ſcdm priſcianū ſunt caſſa ⁊ vana. q̄a nihil determinatū ſignificant. Ex quo ſequitur ꝙ ſyncathegreumata alio modo accipiuntꝫ nō pure pronomialiter. ſed ꝓut dant faciliter intelligi rem determinatā mediante actu determinatiuo. ⁊ iſto modo pronomia ꝑmitiua aliqd determinatum ſignificant. ¶ Que ſint noīa vocatiua ſatis ſupponitur ex grammatica.

His ſuppoſitis dicitꝫ ꝑmo ꝙ nomē

obliquū oblique tentū nō eſt nomē apud logicū. patet. q̄a ſolū eſt nomē apud logicū qđ ſubſtātiue acceptū poteſt eſſe ſubiectū ꝓpoſitiōis cathegorice de ineſſe ⁊ de verbo pſonali pſentis tēporis īdicatiui modi. ſed nomē obliquū nō poteſt eſſe ſubiectū talis ꝓpoſitiōis. igitꝫ nō eſt nomē apđ logicū. Ex q̄ ſequitꝫ ꝙ licet nomē obliquū ſit ſubiectū diſtributiōis alicuiꝰ ꝓpoſitiōis cathegorice de vbo pſonali. ⁊ etiā ſubiectū ꝓpoſitiōis cathegorice de vbo impſonali. vt patet dicēdo. regꝪ intereſt pugnare. tñ hoc nō ſufficit ad h ꝙ ſit nomē ſm logicū.

Sed contra hoc ſic obijcit̃ p̃mo q̃a rectus ⁊ ſuus obliquus ſunt ſynoni-
ma. ſed rectus eſt nomẽ apud logicũ. ergo ⁊ obliqu⁹. Secũdo. q̃a illud eſt
nomen apud logicũ qđ poteſt eſſe totale extremũ ꝓpoſitiõis cathegori-
ce de ineſſe ⁊ de verbo perſonali p̃ſentis tẽporis indicatiui modi. ſed ob-
liquus eſt huiuſmodi. vt patet dicendo. azinus eſt regis. ibi regis eſt to-
tale predicatũ. ⁊ ſi cõuertat̃ fiat totale ſubiectũ. igit̃. Ad p̃mũ iſtorũ dicitur
ꝙ licet rectus ⁊ obliquus ſint ſynonimi in ſignificato tamẽ nõ ſunt ſyno-
mi in modo ſignificandi. ideo bene ſtat rectũ eſſe nomen ⁊ nõ obliquum
Ad ſcd̃m dicit̃ negando minorẽ. Et ad ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ ille genitiu⁹ re-
gis nõ eſt totale p̃dicatũ. q̃a ibi ſubintelligit̃ aliq̃s rectus. vt puta ens vel
poſſeſſio. Et ſi dicat̃ ꝙ ille genitius nõ regit̃ ab illo verbo eſt. qđ eſt ↄtra
alexandrũ. Dico ꝙ grãmaticus vt in pluribus refert regimina vocum ad
voces expreſſe poſitas. ideo habet dicere ꝙ ille genitiuus regis regit̃ ab
iſta voce verbali eſt ibidẽ expreſſa. Sed logicus q̃ eſt inq̃ſitor veritatis re-
fert regimina vocũ ad conceptus ⁊ nõ ad ip̃as voces. Ideo logicus ha-
bet dicere ꝙ iſte genitiuus regis regit̃ ab iſto noĩe ens vel poſſeſſio ſubin-
tellecto. Dicit̃ ſecũdo ꝙ nomẽ infinitũ nõ eſt nomen ſcd̃m logicũ. patet
per philoſophũ in textu q̃ excludit ip̃m a diffinitiõe nois. Sed cõtra hoc
obijcitur. q̃a philoſophus ſecũdo huius docet multiplicare ꝓpoſitiões
variando ſubiectũ ⁊ predicatũ penes finitũ ⁊ infinitum. qđ nõ feciſſet niſi
noĩa infinita eſſent noĩa. Secũdo. q̃a in eodẽ oſtendit qualit̃ ab affirmati-
ua de p̃dicato finito ad negatiuã de p̃dicato infinito valet cõſequẽtia. qđ
etiã nõ feciſſet niſi noĩa infinita eſſet noĩa. ¶ Pro ſolutiõe horũ intelligen-
dum eſt ꝙ ſicut nomẽ poteſt accipi multipliciter. ita etiã ⁊ ꝓpoſitio. Vno
modo accipit̃ ꝓpoſitio pro om̃i oratiõe ſignificatiua qualit̃cũq̃ȝ veri vel
falſi. Et iſto modo ꝓpoſitio poteſt cõponi ex noĩbus ĩfinitis ⁊ verbis ob-
liq̃s ⁊ etiã ex noĩbus obliq̃s. Et ſic accipit philoſophus ſecundo huius.
vbi docuit multiplicare ꝓpoſitiões penes extremũ finitũ ⁊ infinitũ. Alio
modo accipit̃ ꝓpoſitio ſpecialit̃ pro oratiõe ſigeificatiua ꝑ ſe ⁊ det̃minate
veri vel falſi. ⁊ iſto modo nec nomina infinita nec obliqua cõponũt pro-
poſitionẽ. ⁊ iſto modo dicit̃ ad p̃dictas obiectiões. ꝙ licet noĩa infinita
ſint partes ꝓpoſitiõis p̃mo modo dicte. tamẽ ex hoc nõ ſequit̃ ꝙ ſint no-
mina apud logicũ. patet. q̃a logicus ꝑ ſe ⁊ p̃ncipalit̃ ſolũ cõſiderat ꝓpoſi-
tionẽ ſecũdo modo captã. Sed noĩa infinita nõ poſſunt eſſe partes talis
ꝓpoſitiõis. igit̃. Dicit̃ tercio ꝙ licet noĩa adiectiua adiectiue tenta poſſint
eſſe predicata alicuius propoſitionis cathegorice de ineſſe ⁊ de preſenti.

tamen nō ſunt nomina apud logicū. patet. q̄a ſolū illud nomē qđ poteſt per ſe ſubici verbo perſonali finiti modi eſt nomen apud logicū. Sed nomen adiectiuū adiectiue tentū nō poteſt per ſe ſubici verbo perſonali finiti modi. igiť nō eſt nomen. Et ſi obÿciať poteſt per ſe predicari. vt patet dicendo. ſocrates eſt albus. ergo poteſt etiam per ſe ſubici. ⁊ per cōſeqns eſt nomen. Prima conſequentia patet. q̄a conuertendo propoſitionē in qua per ſe predicať fiet ſubiectū cōuertentis. Diciť ad hoc ꝙ cōuertendo illā propoſitionē oportebit intelligi vnū ſubiectū cū quo ſubÿcieť ipſum in cōuertente. Et ſi dicať. ergo nō erit debita cōuerſio. cū in conuerſione debeant manere idem termini nihil addendo vel remouendo. Diciť ad hoc ꝙ talis propoſitio in qua adiectiuū adiectiue tentū per ſe predicatur nō poteſt cōuerti conuerſione propriÿſſime dicta in qua maneant idem termini preciſe in conuertente ſicut in cōuerſa. Sed bene poteſt conuerti cōuerſione cōmuniter dicta. ¶ Ex iſtis infertur ꝙ participia pure participialiter accepta nō ſunt noīa apud logicū. patet. q̄a ſunt adiectiua adiectiue tenta. Secundo inferť ꝙ noīa adiectiua ſubſtantiuata. ⁊ etiam ſubſtantiue capta ſunt nomina apud logicū. patet. quia per ſe poſſunt ſubÿci verbo perſonali modi finiti. Dicitur quarto ꝙ licet nomina vocatiui caſus poſſunt ſubÿci ſecunde perſone verbi imparatiui modi. tamen non ſunt nomina apud logicum. Patet. q̄a ſolum illud eſt nomen apud logicum quod poteſt eſſe pars propoſitionis ſignificantis determinate verū vel falſum. ſed propoſitio in qua vocatiuus ſubicitur nō ſignificat determinate verum vel falſum. ergo vocatiuus nō eſt nomen. Diciť quinto ꝙ pronomina primitiue ſpeciei nō accepta pure ꝓnominaliter. ſed prout dant intelligere rem relatam aut determinatam ſunt nomina apud logicuꝫ. patet. quia poſſunt conſtituere orationem ſignificantem determinate verū vel falſum. ¶ Ex predictis patet ꝙ aliter logicus accipit nomen ⁊ aliť grāmaticus. Nam grammaticus diciť ſolū eſſe nomen cui conueniunt modi eſſentiales nominis. ſcilicet ſignificare ſubſtantiam cum qualitate. ſed logicus dicit illud nomen eſſe quod poteſt eſſe ſubiectum propoſitionis cathegorice de ineſſe ⁊ de verbo preſentis temporis indicatiui modi. ſiue illud habeat modos ſignificandi eſſentiales nominis ſiue nō. Hec auteꝫ que dicta ſunt in hac difficultate valent ad ſoluendū ſimiles difficultates que poſſunt fieri de verbo.

Tercia difficultas. Utrum verba

Queſtões ī periarmenias ariſtot.

ſcd̄m ſe dicta ſunt noīa. ⁊ vtrū verbū poſſit abſolui a cōnotatione tempo ris. ¶ Pro ſolutione p̄me partis ſupponit̄ ꝙ verbū poteſt dupliciť cōſi derari. Vno modo vt eſt pars orat[ō]is diſtincta cōtra nomen. ⁊ etiā vt diſtinguit̄ contra orationē. Et iſto modo nō cōuenit verbo eſſe notā eo rum que de altero dicunt̄. Alio modo poteſt cōſiderari verbū per habitu dinem ad enunctiationem. videlicet vt diſtinguit̄ cōtra q̄ōlibet extremuz enunctiationis. ⁊ tunc ſibi conuenit eſſe notam extremoꝝ cōpoſitionis. Primo modo cōſiderat petrus hiſpanus verbū. ideo in ſua diffinitione nō poſuit illā particulā. ⁊ eſt ſemꝑ eoꝝ que de altero dicunt̄ nota. q̄a p̄mo conſiderat verbū ſcd̄m ſe vt ſcilicet diſtinguit̄ contra nomen ⁊ orationez ⁊ poſtea difinit nomen ⁊ verbū in ordine ad enunctiationem ſub nomīe ⁊ ſubiecti ⁊ p̄dicati. ſed ariſtoteles cōſiderat verbū ſecūdo modo videli cet in ordine ad enunctiationē. ⁊ vt diſtinguitur contra vtrūq₃ extremoꝝ enunctiationis. ideo habuit ponere in diffinitione verbi illam particulaz ⁊ eſt ſemper eorum que de altero dicunt̄ nota. que eſt quedaz proprietas cōſequēs verbū. vt eſt in enunctiatione. per quā ꝓprietatē diſtinguitur a quolibet extremo. ſcilicet a ſubiecto vel predicato materiali propoſitiōis

Hoc ſuppoſito dicit̄ ꝙ q̄a logicus p̄ncipaliter conſiderat verbū per habitudinē ad enunctiationem. ⁊ vt di ſtinguit̄ cōtra q̄ōlibet extremū ꝓpoſitionis huius ſcilicet v̄bi. ⁊ ſic ꝓpriuz officiū eſt eſſe notam compoſitionis. vel eſſe actū complexū extremorum Ideo dicit philoſophus ꝙ verba ſcd̄m ſe. id eſt ſolitarie dicta ſunt noīa hoc eſt ꝙ verba ſcd̄m ſe dicta q̄a nihil coplant ideo nō gerunt officiū ver bi. quod officiū eſt copulare extrema. q̄a tamen huiuſmodi verba ſic dicta ſcd̄m ſe repreſentant in intellectu conceptū ſimplicē rei verbaliter ſignifi cate. ⁊ nō repreſentat aliquā compoſitionē. ſicut neq₃ nomen q̄ð etiā ter minus repreſentat conceptū ſimplicē rei in intellectu ſine quacūq₃ cōpo ſitione. Pro tanto dicit ariſtoteles ꝙ verba ſcd̄m ſe ſunt noīa. id eſt ſimi lia noībus. ¶ Pro ſolutione ſecunde partis dicit̄ vno modo ꝙ verbum poteſt abſolui ab actuali cōnotatione tēporis. ſic ꝙ nullo modo conno tat tempus. neq₃ confuſe neq₃ determinate. nec in vniuerſali nec in parti culari. Probant p̄mo ſic. In quacūq₃ ꝓpoſitione termini habent ſuppo ſitionē naturalē in illa verbū abſoluit̄ a cōnotatione tēporis. Sed aliqua eſt ꝓpoſitio in qua termini habent ſuppoſitionē naturalē. ergo in aliqua ꝓpoſitione verbū poteſt abſolui a cōnotatiōe tēporis. Maior patet. q̄a

oppoſitū p̄dicati infert oppoſitū ſubiecti. videlicet ſi verbū nō abſoluit a
cōnotatione talis termini nō habēt ſuppoſitionem naturalē. ſed ſuppo
nunt ſcdm̄ exigentiū tēporis cōnotati ꝑ verbū. Minor ꝓbat̄ de ꝓpoſitio
nibus neceſſarijs. cuiuſmodi ſunt iſte. homo eſt animal. homo eſt riſibi
lis. ego intelligo roſam. ⁊ cōſimilibus. Scd̄o ſic. Quicūq; intellect⁹ poteſt
cōceptibus ſimplicibus om̄i tēpore nō cōcepto cōcipere. poteſt ⁊ illo cō
ceptu ſecluſo tēpore ꝯcipere. ſed intellectus cōcipit hoīem ⁊ animal om̄i
tēpore nō cōcepto. ergo poteſt illo ꝯceptu ꝯcipere vel intelligere. ſed hoc
nō eſt niſi mediante verbo nō cōnotāte tēpus. ergo verbū poteſt abſolui
a cōnotatione tēporis. ¶ Tercio ſic. ſi verbū nō poſſit abſolui a connota
tione tēporis ſequeret̄ ꝙ iſte ꝓpoſitiōes. deus eſt. mundus eſt. ⁊ ſi eſſent
formate ante mundi crationē fuiſſent falſe. cōſequēs eſt falſum. igit̄. conſe
ſequētia patet. qa ſenſus p̄me eſſet. deus eſt in tēpore p̄ſenti. ſed adhuc nō
erat tempus. igit̄. Quarto ſic. niſi verbum abſolueret̄ a cōnotatione tēpo
ris ſequeret̄ ꝙ iſte eſſent cōtingentes. homo eſt riſibilis. deus eſt. tonitru
us eſt ſonus factus in nubibus. triangulus habet tres angulos equales
duobus rectis. cōſequēs eſt falſum cū ſint ꝓpoſitiōes neceſſarie ⁊ indemō
ſtrabiles. igit̄ verbū poteſt abſolui a cōnotatiōe tēporis. Alit̄ dicit̄ ꝙ ver
bū nō poteſt om̄ino abſolui a cōnotatiōe tēporis ſic ꝙ nō cōnotat tem
pus nec cōfuſe nec det̄minate. nec ī vniuerſali nec in particulari. tamen po
teſt ſic abſolui a tēpore ꝙ nō importat p̄ciſe vnā differentiā tēporis ſed in
differenter cōnotat omnē differētiā tēporis. vt in ꝓpoſitiōibus neceſſarijs.
Ex quo ſequit̄ ꝙ ſenſus iſtius ꝓpoſitiōis. homo eſt animal. eſt iſte. ho
mo eſt vel fuit vel erit vel poteſt eſſe animal. ⁊ nō eſt iſte. homo ꝓ om̄i tē
pore p̄ſenti eſt animal. Secūdo ſequit̄ ꝙ verbū ſic abſolutū a cōnotatiōe
tēporis abſoluit̄ a ſuo effectu q̄ eſt facere ſtare terminū ſibi ſupponentē ꝓ
differētia illius tēporis quā cōnotat ſcdm̄ vſum loquēdi. vt in illa homo
eſt animal. ly eſt nō facit ſtare iſtū terminū homo pro hoībus p̄ſentibus
tm̄. Qꝫ aūt verbū nō poſſit om̄ino abſolui a connotatione temporis ꝓ
batur quadrupliciter. Primo ſic. qa verbū mentale eſt verbū ⁊ tamen nō
om̄ino abſoluit̄ a cōnotatione tēporis. cū naturaliter ſignificet ⁊ cōſigni
ficet igit̄ nullū verbū poteſt abſolui a cōnotatiōe tēporis. Secūdo ſic. ver
bū mētale poteſt abſolui a ꝯnotatōe tēporis. ergo nec vocale nec ſcriptū
tenet cōſequētia. qa ſunt ſynonima. Tercio ſic. Si verbū om̄ino abſoluere
tur a connotatione temporis ſequeret̄ ꝙ iſta verba eſt fuit erit erunt ſyno
nima. ꝯſeq̄ns eſt falſum igit̄. cōſeq̄ntia patet. qa nullū tēpus importaret̄
ꝑ vnū qd̄ nō importaret̄ ꝑ aliud.

Quarto ſic. Si verbū omnino abſolueret a connotatione tēporis ſequeret quod iſte propoſitiões eſſent cōcedēde. adā ꝑ tranſiuit preceptū dei. Antichriſtus predicat cōtra fidē dei. Chriſtus iudicat viuos ⁊ mortuos. cōſequēs eſt incōueniēs. igitur. cōſequētia patet. quia ille propoſitiões nō ſunt falſe. eo quod nō in quacūq; propoſitiōe cōueniūt in re ſignificata ꝑ tēpus verbi. Si aūt verbū abſolueret a cōnotatiōe tēporis ceſſaret illa cauſa falſitatis. igitur. Et confirmatur in propoſitione de eſt ſecūdo adiacente nō poteſt abſolui a cōnotatione tēporis. Et ſi querat ꝑ quod differt verbū abſolutū a cōnotatiōe tēporis tenendo primū modū aut ſecūdū modū a noie. Dico quod differt ꝑ hoc quod nomen nō eſt nota eorum que de altero dicunt. ſed verbū ſic abſolutū eſt nota eorum que de altero dicunt. Si querat vlterius. In quibus propoſitiōibus verbū abſoluit a cōnotatione tēporis. Dicit quod in propoſitionibus neceſſarijs de copla nō ampliata. Circa diffinitionē verbi poſſent moueri alique difficultates que ex precedentibus ſunt ſolute.

Cōcluſio reſpōſalis. Diffinitio nominis ⁊ verbi ſunt a philoſopho in textu precidenti ſufficienter aſſignate. Hec cōcluſio ſupponit tanq; probata ex dictis.

Ad rationes ad oppoſitū. Ad primā dicit cōcedēdo antecedēs ⁊ negando conſequentiā. quia philoſophus hic ſolū diffinit verbū vocale. Et cū dicit in ſecūda probatione quod noia plata a ſurdo in ſiluis nō ſunt voces ſignificatiue. dicit quod hoc eſt falſum. quia ſignificatiuū hic importat aptitudinē ⁊ nō actū. Ad terciā probationē dicit quod licet figmēta nihil ſint reale. tamē ſunt aliqua ymaginaria. ⁊ hoc ſufficit ad hoc quod poſſit per vocem ſignificari.

Ad ſecundā dicit negando conſequentiam. loquendo de nomine vocali. Et ad primam probationem dicitur quod gemitus infirmorum eſt nomen. ⁊ ſignificat ad placitum. licet res per ipſa ſignificata ſignificet naturaliter. Ad ſecundā probationē dicitur quod nulla vox materialiter ſumpta eſt ſubiectum propoſitionis ſicut dictū eſt in ſuppoſitionibus. Ad terciam probationem patuit quid ſit dicendum ex quarta ſuppoſitione prime difficultatis. Ad quartam probationem dicitur negando antecedens. niſi fiat mutatio impoſitionis vocum

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

Ad terciã dicit̃ negãdo antecedẽs

Et ad p̃mã ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ licet quelibet oratio ſit nomen. accipiendo nomen generaliter. nõ tamẽ accipiẽdo ſpecialiter. Ad ſcđam ꝓbationem dicit̃ ꝙ partes huius nois domin⁹ vt partes ſunt nõ ſunt ſignificatiue. ſicut dictũ eſt de partibus noĩm cõpoſitoꝝ. Et cũ dicit̃ vltra ꝙ q̃libet pars ſeipam ſignificat. Dicendum eſt ꝙ hoc eſt verũ de ſignificatione obiectiua. ſed nõ de ſignificatiõe formali. q̃a aliq̃d dicit̃ eſſe formalit̃ rep̃ſentatiuũ alicuius rei. vel ſubordinatũ ip̃i formali rep̃ſentatiuo. Partes aũt nomis nõ poſſunt ſic rep̃ſentare formalit̃. Ad quartã dicit̃ negando antecedens pro vtraqꝫ ſui parte. ⁊ ad om̃es ꝓpoſitiones patet q̃d ſit dicendũ ex predictis.

Ad q̃ntã dicit̃ negãdo antecedens

pro vtraqꝫ ſui parte. Et ad p̃mã partẽ p̃me partis dicit̃ ꝙ ille particule ſatis intelligunt̃ ex diffinitione nois. Ad p̃mã ꝓbationẽ ſcđe partis dicit̃ ꝙ licet in diffinitiõe q̃ditatiua nõ debeat poni accidẽs. tamẽ in diffinitiõe deſcriptiua. cuiuſmodi eſt diffinitio verbi poteſt poni accidens. Et ſi dicatur ꝙ ſit q̃ditatiua. tunc poſſet dici ꝙ per illud accidẽs circũloquit̃ ꝓpria differentia verbi. Ad ſecundã ꝓbationẽ patuit ſolutio ſuperius. Ad terciam ſimiliter patuit ſolutio.

Ad ſextã dicit̃ negãdo antecedẽs.

Ad p̃mã ꝓbationẽ ꝙ v̾ba adiectiua ratõe act⁹ ſpecialis dicũt̃ de altero. ⁊ ratione actus generalis ſunt note ſpecialis q̃ de altero dicit̃. ⁊ ſic non eſt incõueniens ip̃os ſcđm aliud ⁊ aliud dici de altero ⁊ eſſe notas ei⁹ q̃d dicitur de altero. Ad ſcđam ꝓbationẽ dicit̃ vno modo. vt cum dicit̃. legere eſt bonũ. ibi legere nõ eſt verbũ. ſed tranſit in vim nominis. Vel aliter poteſt dici ꝙ legere non eſt proprie ſubiectum illius propoſitionis. quia ſenſus illius propoſitionis eſt. legere eſt bonum. id eſt actus legendi eſt bonus. Ad terciam probationem dicitur vno modo ꝙ licet hoc verbum eſt per ſe ſumptum nihil ſignificet verũ vel falſum. tamen ſignificat aliq̃d incõplexũ. Et licet etiã ſcđm ſe nõ ſit actualis nota p̃dicationis. tamen eſt aptitudinalis nota. ⁊ tũc dicendũ eſt ꝙ textus loquit̃ int̃rogatiue. Nam ſi hoc verbũ eſt purũ dixeris tp̃m nihil eſt quaſi dicit ꝙ ſit. ꝯſignificat em̃ quandã cõpoſitionẽ quã nõ cõtingit diſtincte ſupple intelligere ſine extre

mis. Aliter dicit ꝙ philoſophus ponit ibi duas negatiões ſcilicet neqꝫ ⁊ nihil que equalent vni affirmationi. ⁊ ideo eſt ſenſus. neqꝫ hoc ſi hoc ipm̄ dixeris ipm̄ nihil eſt. id eſt nō nihil. ſed aliqd ſignificat. ſcilicet cōpoſitionem aptitudinalem p̄dicati cū ſubiecto. Alio modo dicit ꝙ licet hoc verbū eſt pure ſumptū nihil ſignificat. ſicut nec ſynkathegreumata. tamē eſt vox ſignificatiua. Nō em̄ ſequit nihil ſignificat ergo nō eſt vox ſignificatiua. Ad quartā ꝓbationē dicit ꝙ verba poſita extra orationē ſunt aptitudinaliter predicati cum ſubiecto.

Oratio eſt vox ſignificatiua ⁊ cetera.

Iſtud eſt terciū capitulū p̄mi tractatus in quo philoſophus determinat de enunciatione ⁊ partibus eius tam eſſentialibus ꝙ̄ ſubiectiuis. Et diuidit in tres partes p̄ncipales. In p̄ma determinat de parte eſſentiali enūciationis que eſt oratio. Et p̄mo diffinit eā dicēs. Oratio eſt vox ſignificatiua cuius parciū eſt aliqd ſignificatiuū ſeparatim vt dictio. nō vt affirmatio. Secūdo ꝓbat vltima particulā vel partē. qa homo aliqd ſignificat vt dictio. ſed nō vt affirmatio. Sed ſi addat ſibi verbū. puta eſt vel nō eſt tūc erit affirmatio vel negatio. Et ſubdit ꝙ nō quelibet pars orationis ſignificat vt dictio. qa vna ſyllaba noīs nō ſignificat vt dictio. vt patet in iſto noīe ſorex. ſed eſt vox ſola. Verū tamē in duplicibus. id eſt cōpoſitis nominibus pars aliqd ſignificat. ſed nō ſcd̄m ſe. id eſt actu. videlicet prout eſt pars. vt dictū eſt in capitulo de noīe. Tercio probat ꝙ oratio ſignificet ad placitū. qa nō ſignificat ſicut inſtrumentū naturalr̄ ad aliqd deputatū. vel ſicut nomē ſignificat. id eſt ſicut inſtrumentū immediatū virtutis naturalis. In ſecunda parte tangit vnā diuiſionē oratiōis in enunciatiuā ⁊ nō enunciatiuā dicens ꝙ nō om̄is oratio eſt ennnciatiua. id eſt enunciatio in qua eſt verū vel falſum. Sed ꝙ nō om̄is oratio ſit enunciatiua. id ē enunctiatio ī qua verū vel falſum eſt. ꝓbat. qa oratio deꝓcatiua eſt oratio ⁊ tamen non eſt vera neqꝫ falſa. Ex quo ſequitur ꝙ orationes nō enunctiatiue cuiuſmodi eſt deꝓcaptiua ⁊ optatiua ⁊ ſic de alijs ſunt magis rethorice vel poetice ꝙ̄ logice. ſola aūt oratio enunctiatiua cuiuſmodi eſt indicatiua eſt logice cōſiderationis In tercia parte philoſophus ponit tres

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

diuiſiones enunctiationis. Quarum pͥma eſt hec. Enunciationum alia eſt vna. alia eſt plures. Secūda diuiſio enunctiationū alia eſt affirmatio. id eſt affirmatiua. alia eſt negatio id eſt negatiua. Deinde ſubdiuidit enūctiationem vnam. dicens ꝙ enunctiationū vnarū alie ſunt ſimplicit̄ vne. alie ſunt cōiunctione vne. Et ſi aliqs querat vtrū enunciatio que dicit̄ ſimpliciter vna ſit ſic ſimpliciter vna ꝙ careat om̄i icōpoſitione. Reſpondet philoſophus ꝙ nō. qa neceſſe eſt omnē enunciationeꝫ eſſe ex verbo vel ex caſu verbi. Et hoc probat per locū a maiori. qa ſi eſſet aliqua enunciatio ſine verbo ⁊ caſu verbi maxime eſſet eſſet diffinitio. ſed hoc nō. qa diffininitio nō eſt enunctiatio niſi ſibi addat̄ eſt vel fuit. Cōſequent̄ ſe excuſat a determiatione queſtiōis qua aliqs poſſet querere. q̄re diffinitio eſt aliqd vnū. dicens ꝙ animal greſſibile bipes eſt vnuꝫ ⁊ non multa. nō propter hoc qa partes ſunt ſibiinuicē propinque. id eſt continue proferunt̄. quia etiam talis cōtinuitas reperit̄ in his que faciunt vnū per accidens. Terminare aūt hanc queſtionē eſt alterius negocij. qa eſt methaphiſice conſiderationis. ¶ Et nota ꝙ vnitas diffinitionis eſt ex eo ꝙ altera parcium ſe habeat per modum potentie ⁊ determinabilis. ⁊ alia per modū actus ⁊ determinantis. modo ex potentia ⁊ actu fit per ſe vnum. vt dicitur ſeptimo methaphiſice. Poſtea philoſophus innuit diuiſionem enunciationis in enunciationem vnam. ⁊ in enunctiationem plures. diffiniēdo vtrūqꝫ membrum dicens ꝙ enunctiatio vna eſt que ſignificat vnum de vno vel coniunctione vna. Sed enunctiatio plures eſt que plura ſignificat et non vnum vel inconiuncte. Et quia aliquis poſſet credere ꝙ enunctiatio vna que ſignificat vnum de vno ſignificaret vnum ſicut nomen. ideo ſubiungit philoſophus ꝙ nomen aut verbum eſt dictio ſola. ideo non ſignificat ſicut enunctiatio. ſiue aliqs vtatur iterrogando. ſiue ſnie iterrogatiue. ¶ Poſtea innuit quartam diuiſionem enunctiationis vnius in enunctiationem ſimplicem ⁊ compoſitam. dicens ꝙ enunctiatio ſimplex eſt que enunctiat aliquid de aliquo. vel aliquid ab aliquo. Sed enunctiatio compoſita eſt que eſt compoſita ex his enunctiationibus ſimplicibus. cuiuſmodi eſt ypothetica. Et iterum enunctiatio ſimpliciter vna diuidit̄ per enunctiationem de preſenti. enunctiationem de preterito ⁊ enunctiationem de futuro. Et hanc diuiſionem tangit philoſophus cum dicit. Eſt autem enunctiatio ſimplex vox ſignificatiua de eo quod eſt aliquod vel non eſt. quemadmodum tempora diuiſa ſunt.

Deinde declarat membra ſecunde diuiſionis ſuperius poſite dicens. af-
firmatio eſt enunciatio alicuius de aliquo Sed negatio eſt enunciatio ali
cuius ab aliquo.

Circa hūc textū querit̃ p̄mo Utrū
diffinitiões oratiõis ⁊ enunciationis. ⁊ diuiſionis enunciationis ſunt a
philoſopho in textu ſufficienter aſſignate.

Arguit̃ p̄mo contra diffinitionem
orationis. q̄a oratio nõ eſt vox ſignificatiua ad placitū. igit̃ p̄ma pars il-
lius diffinitionis nõ eſt bene poſita. Antecedẽs ꝓbat̃ quadruplicit̃. Pri-
mo. q̄a idem eſt vox ⁊ vna vox. ſed oratio nõ eſt vna vox. ergo nõ eſt vox
Secūdo q̄a oratio mẽtalis ⁊ oratio ſcripta ſunt oratiões. ⁊ tamẽ nõ ſunt
voces. Tercio q̄a nulla oratio fuit impoſita ad ſignificandum. ergo nulla
oratio eſt ſignificatiua ad placitū. ꝓbat̃. q̄a ſi oratio fuit iᷣpoſita ad ſigni-
ficandum. vel om̄is oratio fuit impoſita. vel aliqua ⁊ aliqua nõ. Nõ pri-
mū. q̄a multe poſſunt formari oratiões quarū ſimiles nunq̄ȝ fuerūt. Nec
ſecundū. q̄a nõ eſt maior ratio de vna q̄ȝ de alia. Quarto q̄a ſequeret̃ q̄ ora
tio poſſet nõ ſignificare ſuū ſignificatū. ⁊ ſic quelibet oratio vera poſſit eſ-
ſe falſa. Cõſequẽs eſt incõueniens. igit̃. cõſequẽtia patet. q̄a qđ ad placitū
ſignificat poteſt remoueri ⁊ immutari.

Secūdo ſic. Alicuius oratiõis par
tes nõ ſunt ſignificatiue. vt dictio. ⁊ alicuius partes ſunt ſignificatiue. vt
affirmatio. igit̃ ſecunda pars diffinitiõis oratiõis nõ eſt bene poſita. Pri-
ma pars antecedẽtis ꝓbat̃ p̄mo. q̄a oratio hec. Om̄e a eſt b. eſt oratio. cū
poſſit eſſe maior in p̄ma figura. vt patebit p̄mo priorū. ⁊ tamẽ partes eiꝰ
nihil ſignificant. Secūdo. q̄a ho ⁊ mo ſunt partes huius nõis homo. et
tamẽ nõ ſignificant aliq̄d vt dictio. Tercio q̄a iſta verba pluit. tonat. cho
ruſcat. fulgurat ſunt oratiões ⁊ tamẽ partes earū nõ ſignificãt aliq̄d vt di-
ctio. q̄a nihil ſignificant. Quarto q̄a ſi a imponeret̃ ad ſignificandū hoiem
eſſe animal eſſet oratio. ⁊ tamẽ nulla pars eius aliq̄d ſignificaret vt dictio
igit̃. Maior patet. q̄a eſſet vox ſignificatiua. ⁊ tamẽ nõ eſſet neq̄ȝ nomen.
neq̄ȝ verbū. nec aliarū parciū oratiõis. cū ſignificet aliq̄d verū vel falſum
igit̃. Secūda pars antecedẽtis ꝓbat̃. q̄a partes huius oratiõis ſocrates
currit. ⁊ plato diſputat aliquid ſignificant vt affirmatio.

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

Tercio ſic Verũ ⁊ falſum nõ ſunt in enũciatione. ergo male dicit̄ ꝙ enunctiatio eſt oratio in qua verum vel falſum eſt Antecedens probat̄. qa verũ ⁊ falſum ſunt in intellectu ſicut bonũ ⁊ malũ ſunt in rebus. vt dicit̄ ſexto methaphiſice. Secũdo probatur. qa ſi veritas ⁊ falſitas eſſent in enunctiatione vel tota veritas eſſet in tota enunctiatione. ⁊ tota in qualibet parte. vel eſſet tota in tota ⁊ pars in parte. ⁊ quocũqꝫ modo dicat̄. cũ veritas ⁊ falſitas nõ poſſunt habere partes diuerſarũ rationũ. ſequit̄ ꝙ quelibet pars enunctiationis vere eſſet vera. ⁊ quelibet pars enunctiationis falſe eſſet falſa. qḋ eſt abſurdũ. ergo verum ⁊ falſum nõ ſunt in enunctiatione. Tercio probat̄. qa nunqꝫ ita eſt ſicut ꝑ orationẽ vocalẽ ſignificat̄. ergo in ea nunqꝫ eſt veritas. Antecedens probatur. qa nihil eſſet ita quãdo ſubiectũ eſt vel quãdo ꝑdicatũ eſt. nõ ꝑmũ qa quãdo ſubiectũ eſt ꝑdicatũ adhuc nõ eſt. nec ſecundũ. qa quãdo ꝑdicatũ eſt ſubiectũ amplius non eſt.

Quarto ſic. In omĩ bona diuiſiõe membra diuidentia debent contineri ſub diuiſo. ⁊ nihil debet cõtineri ſub diuiſo qḋ nõ cõtineat̄ ſub aliquo membro diuidentiũ. ſed ſic nõ eſt de diuiſiõibus enunctiationis. ergo nõ ſunt bone. Minor ꝓbat̄ ꝑmo qa enũctiatio plures in quã diuidit̄ enunctiatio nõ eſt enunctiatio. ergo nõ continetur ſub enunctiatione. Antecedẽs patet. qa idẽ eſt enunctiatio ⁊ enunctiatio vna. Secũdo. qa hec enunctiatio. ſocrates eſt vel nõ eſt aſinus eſt enunctiatio. ⁊ tamen nõ eſt affirmatiua nec negatiua. cuꝫ in ea ponit̄ tam copla affirmatiua qꝫ copla negatiua. ergo aliqḋ contineť ſub diuiſo quod nõ cõtineť ſub altero diuidentiũ. Tercio qa hec oratio. Omĩs legens vel diſputans eſt magiſter vel baccalarius eſt enunctiatio vna. ⁊ tamen non eſt ſimpliciter vna. cũ ſint ibi plura ſubiecta. nec cõiunctione vna qa tunc eſſet vna ypothetica. ergo ſubdiuiſio enunctiationis nõ eſt bona.

In oppoſitum arguit̄ auctoritate philoſophi in textu. Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratione textus precedentis mouent̄ aliquedifficultates.

Prima difficultas. Utrũ diffinitio orationis poſita in textu cõueniat oratiõi tam perfecte qꝫ imperfecte.

⁊ etiam tam orationi cathegorice q̄ȝ ypothetice. ¶ Pro cuius ſolutione videndū eſt p̄mo vtrū om̄is oratio ſignificet naturali᷑ vel ſc̄d̄m placitum Ad quod reſpōdebat plato ꝙ om̄is oratio ſignificet naturaliter. Et ratio huius eſt. q̄a inſtrumentū virtutis naturalis debet eſſe naturale. ſed oratio eſt inſtrumentū virtutis interpretatiue. que eſt virtus naturalis. cum nō ſit aliud q̄ȝ intellectus vel oratio mentalis. ergo ip̄a oratio ꝑ quā virtus enunciatiua enunciat conceptus ſuos debet eſſe inſtrumentū naturale. ⁊ ꝑ cōſequēs ſignificat naturaliter. Ali᷑ tamē dici᷑ cum philoſopho ꝙ oratio vocalis ⁊ oratio ſcripta ſignificant ad placitū ⁊ nō naturaliter. patet q̄a orationes ille nō repreſentāt idem apud om̄es. ſed aliq̄bus aliquid repreſentāt ⁊ alijs nihil. igi᷑. Et ad rationem platonis dici᷑ ꝙ licet inſtrumentū immediatū virtutis naturalis debeat eſſe naturale. nō tamē oportet de inſtrumēto mediato. Virtus em̄ naturalis poteſt habere duplex inſtrumentū. Vnū immediatū ⁊ proximū. Aliud v̄o mediatū ſicut intellectus practicus. q̄ eſt virtus naturalis ⁊ p̄ncipiū omniū artificialiū in executione operis. ⁊ vti᷑ duplici inſtrumēto. ſcilicet immediato q̄d eſt naturale vt manus. ⁊ mediato q̄d nō eſt naturale. ſicut ſecuris eſt. Sic eſt autē in ꝓpoſito. q̄a virtus interpretatiua ſiue intellectus vti᷑ gutture ⁊ pulmone ⁊ alijs inſtrumentis naturalibꝰ q̄bus formant᷑ voces tanq̄ȝ inſtrumēto imediato ⁊ naturali. Sed vti᷑ voce ſignificatiua tanq̄ȝ inſtrumento artificiali ⁊ ad placitū. ¶ Hoc viſo dici᷑ p̄mo ad difficultatē ſc̄d̄m iohānē gramaticuȝ ꝙ diffinitio orationis non conuenit orationi imperfecte. Et ratio huius eſt. q̄a partes nō referunt᷑ ſiue dicunt᷑ niſi ad totū perfectum. ſicut q̄ȝuis domus diffiniret᷑ per nemus ⁊ lapides que ſunt partes muri vel aliarū parciū domus. tamē illa diffinitio nō attribueret᷑ muro. ſed ſolum domui. Sed ſic eſt ꝙ iſta diffinitio datur per partes orationis. ergo ſoli orationi perfecte cōuenit ⁊ nō oratiōi imꝑfecte que eſt pars oratiōis perfecte Et hanc ſententiā vide᷑ ſeq̄ dn̄s albertus dicēs ꝙ oratio que hic diffini᷑ eſt immediatū genus enunctiatiōis. Cū em̄ oratio p̄mo diuidat᷑ in orationē pfectā ⁊ impfectā. Et oratio pfecta in enunctiatiuā ⁊ nō enunctiatiuā. ſequi᷑ ꝙ oratio que hic diffini᷑ ſit genus immediatū enunctiationis. ergo hic diffini᷑ oratio pfecta. Dici᷑ ſecūdo ſc̄d̄m ſanctū thomā ꝙ hic diffini᷑ oratio cōmunis ad pfectā ⁊ impfectā. Et ad argumentū iohānis gramatici reſpondet ꝙ duplices ſunt partes totius cōpoſiti. ſcilicet mediate ⁊ immediate. Quāuis aūt partes immediate ſint ſolius totius pfecti. tamen partes mediate conueniunt toti perfecto per partes immedi

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

tas ſiue per totū imperfectū. Dicit tercio ſcđm aſpaſiū q̃ diffinitio oratio nis dat ſolū de oratione ſimplici cathegorica. ⁊ nō de oratione ypotheti ca. Patet qa partes orationis ypothetice aliqd ſignificant. vt affirmatio vel negatio. igit. Dicit quarto ſcđm alexandrū peripatheticū q̃ diffinitio orationis cōuenit omī orationi tam cathegorice q̃ȝ ypothetice. ¶ Ex pre dictis poteſt elici reſpōſio ad difficultatē q̃ diffinitio orationis conuenit omī orationi tam perfecte q̃ȝ imperfecte tam cathegorice q̃ȝ ypathetice. Patet qa in ea nō ponit aliqua particula per quam poſſint excludi oratio imperfecta ⁊ oratio ypothetica. tamen forſan pncipalius cōuenit oratio ni perfecte ⁊ cathegorice q̃ȝ imperfecte ⁊ ypothetice. Dicit aūt in diffiniti one illa cuius parciū aliqd eſt ſignificatiuū. ⁊ nō cuius partes. ad denotā dū q̃ nō oēs partes oratiōis ſunt ſignificatiue. ſȝ parciū aliq̄ ſūt ſignifica tiue. cuiuſmodi ſunt partes ꝓpinque. vt dictiōes ⁊ nō littere vel ſyllabe.

Secūda difficultas Utrū diffini-

tio orationis in qua dicit oratio eſt vox ſignificatiua cuius parcium ali quid eſt ſignificatiuū ſeparatim. vt dictio. nō vt affirmatio ſit ſufficiēs. Et videt q̃ nō. Primo. nullius cōplexi eſt diffinitio vt dictū eſt in pdicabili bus. Diffinitio em̄ ſolius entis eſt realis per ſe vnius cōpoſiti ⁊ vniuerſa lis. ſed oratio eſt qd cōplexū cū cōponatur ex pluribus vocibus ſignifica tiuis. igit oratiōis nō eſt diffinitio. Secūdo ſic. Nulla bona diffinitio pre dicatur contingenter de ſuo diffinito. ſed diffinitio orationis predicatur contingenter de oratione. igit nō eſt bona. Minorē ꝓbo. qa bene ſequit oratio eſt vox ſignificatiua ſcđm placitū. ergo oratio eſt vox a tota diffini tione ad partem eius pncipalē. Et vltra oratio eſt vox. ergo vox eſt oratio ſed hec eſt ſimpliciter cōtingēs. vox eſt oratio. ergo ⁊ pma. Qȝ hec ſit ſim pliciter contingens vox eſt oratio patet. tum qa ſi eſſet neceſſaria tunc ſua contradictoria eſſet impoſſibilis. ſcilicet iſta. nulla vox eſt oratio. quod eſt manifeſte falſum. tum quia ſi aliqua vox neceſſario eſſet oratio neceſſa rio eſſet ſignificatiua ⁊ ſemper fuiſſet oratio ⁊ ſemper ſignificatiua. ⁊ pcō ſequens nō fuiſſet impoſita ad ſignificandum. ¶ Ex quo ſequitur vltra q̃ aliqua oratio nō eſſet ſignificatiua ſcđm placitum. Tercio ſic. In diffiniti one orationis nō ponitur iſta particula cum tempore. vel iſta ſine tempo re. que tamē ponit in diffinitiōe nois aut verbi. ergo ipa eſt inſufficiens. tenet cōſequētia. qa nō eſt maior ratio quare ponūt iſte particule. vox ſi gnificatiua ſcđm placitū que ponunt in diffinitiōe nois ⁊ ſubintelligunt in diffinitiōe verbi q̃ȝ iſte cū tpe ⁊ ſine tpe.

Quarto ſic. Aliqua vox incōplexa poteſt eſſe oratio. ⁊ tamē nulla partium eius eſt ſignificatiua. igit̄. Maior patet p̄mo. q̄a ſi a imponeret̄ ad ſignificandū hoīem eſſe animal tantū ſignificat quantū hec vox. homo eſt animal. Sed hec vox homo eſt animal eſt oratio. ergo a eſt oratio. Secundo q̄a ad hoc ꝙ aliqd̄ ſignū ſit oratio ſufficit ꝙ ſubordinet̄ orationi mentali Sed aliqua vox incōplexa ſubordinat̄ orationi mentali. ergo aliqua vox incōplexa eſt oratio. ¶ Pro cuius difficultatis ſolutione ⁊ harū rationuꝫ ſupponit̄ p̄mo ꝙ oratio vt dictū eſt in cap̄lo de quantitate poteſt multipliciter accipi. ſed vt ſufficit in ꝓpoſito accipit̄ tm̄ dupliciter. Vno modo ꝓ eo qd̄ ꝑ ſe ſignificat. ſcilicet pro quadam intentione ſecūda fundata in voce complexa ⁊ terminata ad ſuū ſignificatū. ⁊ iſto modo oratio licet ſit qd̄ complexū extrinſice ⁊ obiectiue. videlicet ratione ſui fundamenti. tamē eſt qd̄ incōplexū formaliter ⁊ intrinſice. Ex quo ſequit̄ ꝙ oratio iſto modo capta bene eſt diffinibilis. Alio modo accipit̄ oratio pro eo qd̄ denominat. ſcilicet pro voce complexa ex pluribus vocibus ſignificatiuis. Et iſto modo oratio nō eſt diffinibilis. Tū q̄a vt in pluribus oratio eſt ens ꝑ accidens cuius nō eſt diffinitio. Tum q̄a diffinitio explicat eſſentiā rei. Sed oratio nō eſt res. ſed ſignū rei. ergo orationis nō eſt diffinitio. Ex iſto patet ſolutio prime rationis. ¶ Secūdo ſupponit̄ ꝙ duplex eſt diffinitio. quedā eſt diffinitio q̄ditatiua que dat̄ per ea que ſunt de q̄ditate diffiniti. ⁊ talis ſemꝑ ⁊ neceſſario p̄dicat̄ de ſuo diffinito. Alia eſt diffinitio data per additamentū. cuiuſmodi eſt diffinitio accidentis per ſubiectū. ⁊ relationis ꝑ fundamentū. ⁊ talis poteſt cōtingent̄ p̄dicari de ſuo diffinito. cuiuſmodi eſt iſta. albū eſt corpus habens albedinē. Qz aūt hec diffinitio p̄dicetur contingenter de diffinito patet. q̄a niſi ſic ſequeret̄ ꝙ aliqd̄ corpus neceſſario eſſet albū. Ex his ſequit̄ ꝙ nō eſt incōueniens diffinitionē orationis p̄dicari contingenter de ſuo diffinito patet. q̄a eſt diffinitio relationis data per fundamentū. Vox em̄ eſt fundamentū in qua fundat̄ intentio orationis. Ex iſto patet ſolutio ſecunde rationis. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ in p̄dicta diffinitione orationis nō ponūt̄ iſte particule ſine tēpore finita ⁊ recta tum q̄a ſi ponerent̄ nō cōuenirent om̄i orationi. tum q̄a ille particule. nō cōueniunt orationi ſcd̄m ſe totā. ſed ſolū ſcd̄m ſuas partes. ⁊ adhuc nō cōueniunt partibus ea ratione qua ſunt partes. ſed ratione ſuorꝫ modorꝫ ſignificandi. Reſumit tamē philoſophus illā particulā vox ſignificatiua. quāuis ſit cōmunis noī ⁊ verbo ⁊ etiā ipſi orationi. eo ꝙ aliqs poſſet dubitare vtrū oratio ſit vox cū videat̄ eſſe plures voces. ⁊ etiam eo ꝙ oratio

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

nō videt̄ eſſe ſignificatiua ſaltem ſignificatione diſtincta a ſignificatione nois ⁊ verbi. Nō reſu mit aūt illā particulā ſcd̄m placitū. eo ꝙ oratio nō eſt i npoſita ad ſignificandū p̄mo ⁊ ꝑ ſe. ſed ſolū ratione ſuarū parcium ⁊ ex cōſequēti qa ſue partes ſunt impoſite ad ſignificandū. Hāc tamē particulā ponit ad excludendū errorē platonis dicentis ip̄am orationē ſignificare naturaliter. Et iſto patet ſolutio tercie ratiōis. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ ad orationē vocalē reqrit̄ ꝙ ſit cōpoſita ex pluribus vocibus ſignificatiuis. nec ſufficit ad hoc qd̄ aliqd̄ ſignū ſit oratio ꝙ ſubordinat̄ orationi mentali. Prima pars patet ꝑ diffiniti ōnē orationis. Secūda pars ꝓbat̄ qa ſi illud ſufficeret ſequeret̄ ꝙ iſti termini chymera. hyrcoceruus ⁊ termini compoſite figure eſſent oratiōes. cōſequēs eſt falſum. igit̄. cōſequentia patet. qa ſubordinat̄ oratiōibus mentalibus. Falſitas cōſequētis patet. qa dicunt̄ ſine cōplexione. Oīs autē oratio dicitur cū complexione. Ex his ſequit̄ p̄mo ꝙ licet a impoſitū ad ſignificandū hoīem eſſe animal. ſignificet tantum quantum hec vox. homo eſt animal. tamen non eſt oratio. nec ſequit̄ homo eſt animal. eſt oratio. ergo a eſt oratio. Et ſi probet̄ illa cōſequētia ꝑ locū a ſynonimis Dicit̄ ꝙ ille loc⁹ nō tenet terminis ſupponentibus materialiter. ſicut nō ſequit̄. Marcus ⁊ tullius ſunt ſynonima. ſed tullius eſt triſyllabū ergo marcus eſt triſyllabū.

His ſuppoſitis dicitur ꝙ predicta diffinitio orationis eſt ſufficiens ſubintelligendo ex parte diffiniti hāc determinationem vocalis. qa hic ſolū diffinit̄ oratio vocalis.

Tercia difficultas. Utruꝫ diffinitio orationis enunctiatiua in qua dicit̄. Oratio enunciatiua eſt oratio in qua verū vel falſum eſt ſit ſufficiens

¶ Pro cuius ſolutione ſupponitur primo ꝙ in il a diffinitione ponit̄ oratio loco generis. ⁊ ſic oīs enunctiatio eſt oratio. Ex quo ſequit̄ ꝙ q̄uis circulus pendens ante tabernam. vel ramus viridis ſignificet verū vel falſum. ⁊ quoddāmodo equaleat ꝓpoſitioni vere vel falſe. eo ꝙ tantū ſignificat quantū ſignificaret hec oratio. hic vendit̄ vinū. ſi ibi ſcriberet̄. tamē ſcd̄m intentionē philoſophi nō eſt cōcedendū ꝙ ſit enunctiatio. Probat̄ quadruplicit̄. Primo. qa oīs enunctiatio eſt oratio. ſed ille circulus nō eſt oratio. igit̄. Secūdo. ꝙ omnis enunctiatio eſt vocalis. mentalis vel ſcripta. ſed tale ſignū nō eſt huiuſmodi. igit̄. Tercio. qa oīs enunctiatio eſt cōuertibilis ⁊ habet cōtra

dictoꝛiam ⁊ eſt nata eſſe pꝛemiſſa alicuius ſylogiſmi. ⁊ ex ipa cū alia pro-
poſitione poteſt fieri pꝛopoſitio ypothetica. ⁊ ſic de multis alijs. ſed cir-
culus pendens ante tabernā nō eſt huiuſmodi. igiť. Quarto qa ymago
alicuius ſcti nō eſt enunctiatio. ⁊ tamen in pluribus partibus eſt ſignū
vini vendibilis. ergo nec circulus eſt enunctiatio. tenet cōſequētia. qa nō
eſt maioꝛ ratio de vno q̄ȝ de alio. Poteſt tamē dici ꝙ tale ſignū ꝓpter in-
ſtitutionē natū eſt cauſare in intellectu aliquē cōceptū cōplexū. q̄ qdē con-
ceptus eſt enunctiatio mentalis. ¶ Secūdo ſupponiť ꝙ philoſophus
magis diffinit enunctiationem per verū ⁊ falſum q̄ȝ affirmationē ⁊ nega-
tionem. eo ꝙ p̄ncipaliter conſiderantur voces vt ſunt ſignificatiue conce-
ptuū veroꝛū aut falſoꝛū. Et ponunť hec duo diſiūctiue ad circūloquendū
nobis differentiā innominatā enunctiationis ꝑ quā ipa differt ab omib⁹
alijs enunctiatiōibus que ſcilicet nō ſunt enunctiationes. Diuidiť enī pri-
mo enūctiatio in ꝑfectā ⁊ imperfectā. Perfecta ī enunctiatiuā ⁊ nō enun-
ctiatiuā. Nō enunctiatiua v̄o in vocatiuā. interrogatiuā. imparatiuā ⁊ de-
pꝛecatiuā. Et ſic ſunt q̄nq̄ȝ modi p̄ncipales oꝛationū ꝑfectarū. Et ſi aliere
perianť ſunt ad eas reducende. ſicut ſcd̄m quoſdā eſt aliqua materiatiua
⁊ aliqua ſuppoſitiua. ⁊ ille ad enunctiatiuā reducunť. Alia v̄o eſt optatiua
que ad dep̄catiuā reduciť. Et aliqua dubitatiua. q̄ ad interogatiuā reduciť.
Nulla v̄o diciť infinitiua. qa ſi in aliqua enunctiatione ponať verbū infi-
nitiui modi nunq̄ȝ poniť per ſe ſine alio verbo. qa oꝛatio ꝑfecta nunq̄ȝ po-
teſt eſſe ex noīe ⁊ verbo infinito ſolū. Sed requiriť aliud verbū a quo p̄n-
cipaliter denominať oꝛatio. Nec̄ȝ etiā poniť aliqua coniunctiua. qa ipa
eſt magis ypathetica q̄ȝ cathegoꝛica. ⁊ nō dicit niſi oꝛdinem vnius oꝛati-
onis ad aliā. Omēs aūt alie oꝛatiōes ab enunctiatiua nō pertinent p̄nci-
paliter ad logicū. ſed ad rethoꝛē vel poetā. Nam ille ſignant mentis affe-
ctū. ⁊ nō ꝯceptū. Rethoꝛ aūt ⁊ poeta itēdūt mouere animū audiētī ad irā
gaudiū. delectationē vel abhominationē que reſpiciunt affectū mentis.
Demonſtratoꝛ aūt vtiť ꝓpoſitiōibus abſolute ſignificantibus verū vel
falſum. ¶ Tercio ſupponiť ꝙ verū ⁊ falſum dicunť eſſe in aliquo tripliciť.
Vno modo ſunt in aliquo tanq̄ȝ in cauſa. ⁊ ſic ſunt in re ſignificata ꝑ enū-
ctiationē. Alio modo ſunt in aliquo tanq̄ȝ in ſigno. ⁊ iſto mō ſunt in enū-
ctiatione. ⁊ ſic accipit philoſophus eſſe in p̄dicta diffinitione enunctiati-
onis. Tercio modo ſunt in aliquo tanq̄ȝ in ſubiecto. ⁊ iſto modo ſunt in
actu cōpoſitiuo aut diuiſiuo intellectus. vt videtur dicere philoſophus
in p̄ncipio huius libri. Aliq̄ aūt dicūt ꝙ nō ſunt in actu cōpoſitiuo vel di-
uiſiuo. ſed ſunt in quodā actu cōſequēte. q̄ diciť actus. indicatiu⁹ quo in-

tellectus indicat ſic eſſe vel nõ eſſe. ſicut ꝑ ꝓpoſitionẽ ſignificaꝛ eſſe vel nõ eſſe. ¶ Quarto ſupponitur ꝙ aliqua oratio dupliciꝛ poteſt ſignificare verũ vel falſum. Vno modo qa cõponiꝛ ex iſtis terminis verũ ⁊ falſum. q̃ ſignificant veritatẽ ⁊ falſitatẽ. ⁊ hoc modo hoc diſiunctũ verũ vel falſum ſignificat verũ vel falſum. Alio modo aliqd diciꝛ eſſe verũ vel falſum ꝓpoſitionaliter. qa ſignificat aliqd eſſe vel non eſſe. ⁊ iſto modo ſola ꝓpoſitio ſignificat verũ vel falſum. ⁊ ſic capiꝛ in diffinitiõe ꝓpoſitiõis quã dat petrꝰ hyſpanus. in qua dicitur ꝓpoſitio eſt oratio verũ vel falſum ſignificãs indicando que coincidit cũ diffinitione enunciationis quã ponit hic philoſophus. Ex quo ſequiꝛ ꝙ ꝓpoſitio ⁊ enunctiatio idem ſunt.

¶ His ſuppoſitis dicitur ꝙ predicta diffinitio orationis enunctiatiue ſeu enunctiationis eſt ſufficiens. Sed reſtat dubium vtrum aliqua enunctiatio ſit compoſita ex rebus ſic ꝙ preter enunctiationem vocalem. mẽtalem ⁊ ſcriptam ſit ponenda alia enunctiatio ſeu alia ꝓpoſitio. Ad quam dicũt aliq̇ ꝙ ſic ꝓbãt multipliciꝛ. Primo ſic. ꝓpoſitio nõ eſt aliud q̃ʒ compoſitio vel diuiſio aliquoꝝ facta ꝑ intellectũ. igiꝛ oĩa illa poſſunt eſſe extrema ꝓpoſitiõis que intellectꝰ poteſt cõponere vel diuidere. ſed poteſt cõponere aut diuidere res. igiꝛ aliqua ꝓpoſitio eſt realis. Scdo ſic. In ſignis ⁊ ſignatis eſſentialiꝛ ordinatis in ſignificãdo eſt deuenire ad vltimũ ſignificatũ qd ſic ſignificaꝛ ꝙ vlterius nõ ſignificat. alias eſſet ꝓceſſus in infinitũ in eſſentialiter ordinatis. Sed ꝓpoſitio ſcⁱpta ſignificat vocalẽ. ⁊ vocalis mentalẽ. ⁊ mẽtalis ſignificat aliquã rem. vel ergo ſignificat rem incomplexã vel cõplexã. Nõ incõplexã. qa tũc ſignificareꝛ ꝑ extremũ ꝓpoſitiõis ⁊ nõ ꝑ totã ꝓpoſitionẽ. qd eſt falſum. Si cõplexũ tũc habeꝛ intentũ qd in re eſt aliqd cõpoſitũ ex rebus. ⁊ illud poteſt dici ꝓpoſitio realis. Tercio ſic. Ex eiſdẽ ſiũt ꝓpoſitiões ⁊ queſtiões. ſed queſtiões ſiũt de rebꝰ. vt patet cũ queriꝛ vtrũ homo ſit riſibilis. queſtio nõ ſit de terminis. ſed de rebus. igitur Quarto ſic. Ois ſciẽtia realis cõſiderat p̄ncipaliꝛ aliq̃s res. ſʒ ſciẽtia realis facit ꝓpoſitiões reales ex illis q̃ p̄ncipaliꝛ cõſiderat. ğ aliq̃ ꝓpoſitio eſt ex rebus. Quinto ſic ſcḿ phm in p̄dicamẽtis aliq̃ dicũꝛ de ſubiecto q̃ nõ ſunt in ſbiecto. ſʒ illa nõ ſunt ꝛmini. qa ois ꝛminꝰ cũ ſit accidẽs ẽ i ſbiecto. ğ ſũt res ⁊ ꝑcõſeq̃ns aliq̃ ꝓpoſitio cõponiꝛ ex rebꝰ. Sʒ ꝯtra iſtã opinionẽ arguitur q̃drupliciꝛ. Primo ſic. Ois ꝓpoſitio ſit ꝑ cõpoſitionẽ aut diuiſionẽ itellectꝰ aliq̇ꝝ q̃ ſunt ſbiectiue i itellectu. ſʒ res nõ ſunt ſbiectiue i itellectu. ğ ꝓpoſitio nõ ſit ex rebꝰ. Maior patet. qa ꝓpoſitio ſit ex ꝛminis mẽtalibꝰ. Minor ꝓbaꝛ qa lapis nõ ẽ i aia. ſʒ ſpecies lapidis. Scdo ſic. ois ꝓpoſitio eſt ſignificatiua veri vel falſi. ſʒ res nõ ſunt ſignificatiue veri vel falſi. cũ ſint ſignificata cauſatiua veritatꝭ aut falſitatꝭ. igiꝛ ex rebus non eſt propoſitio

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

Tercio ſic. Si ex reb⁹ fieret ꝓpoſitio ſequeret͛ ꝙ iter ſubiectū ⁊ p̄dicatū alicuius ꝓpoſitiōis poſſent eſſe mōtes ⁊ vina. ſtrages ⁊ prelia cōſequēs eſt incōueniens. qa tunc inter ea nō eſſet aliqua vnio vel copoſitio. qd̄ videt͛ incōueniēs. Quarto ſic. Si eſſet aliqua ꝓpoſitio realis vel eſſet de rebus ſibi inuicē coniunctis. vel de rebus ab inuicē diſparatis. Nō p̄mū. qa tunc homo eſſet ꝓpoſitio cū ſit cōpoſitus ex aīa ⁊ corpore. Nec ſecundū. quia tunc homo ⁊ aſinus eſſent ꝓpoſitio qd̄ eſt falſum. Alit͛ ergo dicit͛ ꝙ omīs enunctiatio eſt mentalis. vocalis aut ſcripta. ⁊ ꝙ nulla eſt realis ad iſtuȝ ſenſum ꝙ ſit cōpoſita ex rebus. tamē aliqua ꝓpoſitio poteſt dici realis obiectiue. qa termini ex quibus cōponit͛ ſignificāt res ⁊ ſupponūt pro reb⁹ Iſtud aliqualit͛ declaratū eſt in p̄dicamētis. vbi oſtenſum eſt ꝙ ſunt ponende cōplexe ſignificabilia diſtincta ab incōplexe ſignificabilibus. Rationes aūt alterius opinionis nihil aliud probāt niſi qd̄ de reb⁹ poſſunt fieri ꝓpoſitiōes tanq̄ꝫ de obiectis aut ſignificatis per extrema ꝓpoſitiōis ſed nō tanq̄ꝫ de eis que formaliter ⁊ actualiter ſunt extrema ꝓpoſitionis. Nihil eñ eſt extremū aut poteſt eſſe extremū ꝓpoſitiōis niſi ſit ſignū alicuius rei qd̄ nō conuenit rebus diſtinguendo rem contra ſignum.

Ultima difficultas. Utrū diuiſiones enunctiationis ſint a philoſopho ſufficienter aſſignate.

¶ Pro cuiꝰ ſolutione ſupponit͛ p̄mo ꝙ ex textu p̄cedenti colligunt͛ quatuor diuiſiōes enunctiationis. Quarū p̄ma eſt hec. Enunctiationū alia eſt enunctiatio vna. Alia eſt enunctiatio plures. Eſt aūt hec diuiſio analagi in ſua analagata. Unde ly plures eſt determinatio diminuēs. Et quo ſequit͛ ꝙ enunctiatio plures nō eſt enunctiatio. Secūda diuiſio eſt. Enūctiationū vnarum alia eſt affirmatio. alia eſt negatio. Nec aūt diuiſio eſt generis in ſuas ſpecies. qa hic ſummit͛ affirmatio ⁊ negatio nō pro actibus affirmandi vel negandi. nec pro inſtrumentis negādi aut affirmandi. ſed ſummūtur pro propoſitione affirmatiua ⁊ pro ꝓpoſitione negatiua ⁊ pro p ſe ſignificatis. qa pro denominatis nullius ſunt ſpecies. eo ꝙ ſunt quedam complexa. Tercia diuiſio enunctiationū vnarū alia eſt ſimplicit͛ vna. alia eſt cōiunctione vna. ¶ Pro cuius declaratione ſupponit͛ ſecundo ꝙ enūctiatio ſimpliciter vna eſt illa in qua p̄dicat͛ vnū de vno ſine coniunctiōe copulante inter partes ſubiecti ⁊ predicati. Et talis eſt duplex. qa quedaȝ eſt in qua p̄dicat͛ vnū de vno ſcd̄m vocē ⁊ ſignificatiōnē ſimul. vt homo

eſt animal. Alia eſt in qua ꝑdicat̄ vnū de vno ſcd̄m ſignificationē ⁊ nō ſe-
cundū vocē. vt homo eſt animal rationale. ſed hec pluralitas vocis non
tollit ſimplicē vnitatē enunctiationis. Enunctiatio cōiunctione vna etiā
eſt duplex. q̄a quedā eſt vna cōiunctione terminoꝝ vt ſunt ꝓpoſitiōes de
cōditionato diſiuncto vel copulato extremo. vt ſocrates ⁊ plato currunt
Alia eſt vna cōiunctione ꝓpoſitionū vt ſunt ꝓpoſitiōes ypothetice. inter
quas copulatiua eſt minus vna. ⁊ cōditionalis magis habet de vnitate
Deinde diſiunctiua. ⁊ de iſta enunctiatione ⁊ cōiunctione vna loquit̄ phi-
loſophus in textu. ¶ Tercio ſupponit̄ pro declaratione ꝑme diuiſionis
ꝙ enunctiatio plures eſt illa que plura ſignificat ⁊ nō vnū. vel que plura ſi-
gnificat incōiuncte. Per hoc aūt ꝙ plura ſignificat ⁊ non vnū opponitur
enunctiationi que eſt vna ſimpliciter. ⁊ coincidit cū enunctiatiōe que eſt
ſimpliciter cōiunctione vna. Et per hoc qđ dicit̄ vel plura incōiuncte op-
ponitur enunctiationi que eſt cōiunctione vna. Et hoc poteſt fieri tripli-
citer. Vno modo q̄a vel plura ꝑdicant̄ de vno in cōiunctiōe vel vnum de
pluribus. vel plura de pluribus. ſiue illa plura ſignificent̄ pluribus voci-
bus ſiue vna voce equiuoca. Exemplū ꝑmi. homo eſt albus muſicus. Ex-
emplū ſecundi. homo albus muſicus currit. Exemplū tercij. vt homo al-
bus muſicus eſt coloratus artifex. Alio modo quādo ponuntur plures
enunctiationes ſine cōiunctione. vt ſocrates currit. plato diſputat. Et ſi-
militer quando in aliqua enunctiatiōe ſubicit̄ aut ꝑdicat̄ terminus equi-
uocus. talis eſt ſimpliciter plures. vt dicendo. canis eſt corpus. ⁊ de iſta
maxime intelligit̄ illud qđ dictū eſt ꝙ enunctiatio plures nō eſt enunctia-
tio. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ quarta diuiſio enunctiationis eſt hec. Enun-
ctiationū alia eſt de verbo p̄ſentis tēporis. alia eſt de verbo p̄teriti. ⁊ alia
eſt de verbo futuri. In qua diuiſione debet accipi enūctiatio cōmunit̄ ꝓ
omi oratiōe ſignificatiua veri vel falſi q̄lit̄cūq; ſiue ꝑmo ⁊ ꝑ ſe ſiue reducti-
ue. ⁊ nō debet accipi ſpecialit̄ ꝓ oratōe ſignificatiua veri vel falſi ꝑmo ⁊ ꝑ
ſe. q̄a ſola oratio de v̓bo p̄ſent̄ tp̄is idicatiui modi iſto mō dr̄ enūctiatio

His ſuppoſitis dicit̄ ꝙ ꝑdicte diui-

ſiones enunctiationis ſunt ſufficienter a philoſopho aſſignate. Iſtud re-
linquit̄ probatum ex ſuppoſitis.

Cōcluſio reſponſalis Diuiſiones

orationis ⁊ enunctiationis ⁊ etiā diffinitiones ipſius enunctiationis ſūt

a philoſopho ſufficient̃ in textu aſſignate. Hec cõcluſio quo ad om̃es par tes ſuas probata in antedictis.

Ad ratiões. Ad p̊mã dicit̃ negan-

do antecedẽs. Et ad p̊mã ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ licet oratio nõ ſit vna vox in cõplexa. tamẽ eſt vna vox complexa. ⁊ hoc ſufficit. Ad ſcd̃am ꝓbationem dicit̃ ꝙ ꝑ illã diffinitionẽ ſolũ diffinit̃ oratio vocalis. Ad terciã ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ licet oratio nõ fuerit impoſita ad ſignificandũ p̊mo ⁊ ꝑ ſe. tamen fuit impoſita ſecũdario ⁊ ex cõſequẽti. videlicet ꝑ impoſitionẽ ſuoꝝ t̃mi norũ. Ad quartã ꝓbationẽ dicit̃ negãdo cõſequẽtiã. qa ſicut dictũ eſt de noĩe ⁊ verbo oratio nõ ſignificat ad placitũ tuũ vel meũ. ideo non poſſu mus mutare eius ſignificationem.

Ad ſcd̃am dicit̃ negãdo antecedẽs

Et ad p̊mã ꝓbationẽ p̊me partis dicit̃ ꝙ licet illa vox. om̃e a eſt b ſumma tur a philoſopho pro oratiõe. tamẽ nõ eſt oratio. vt patet p̊mo priorum Ad ſcd̃am ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ ille ſunt partes remote oratiõis. ⁊ nõ ꝓpin que. de qbus intelligit̃ diffinitio oratiõis. Ad terciã ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ illa verba ſcd̃m ſe accepta nõ ſunt oratiões. ſed vt dant intelligere ſua ſuppo ſita. tamẽ ip̃a cũ ſuis ſuppoſitis faciũt oratiões quarũ partes ſunt ſignifi catiue. Ad quartã ꝓbationẽ dictũ eſt in vna difficultate. Ad ꝓbationem ſecũde partis dicit̃ vno modo ꝙ illa oratio eſt ypothetica de qua nõ dat̃ diffinitio oratiõis. Alit̃ dicit̃ ꝙ illa particula diffinitiõis oratiõis in qua dicit̃. cuius partiũ. ⁊c̃. debet ſic intelligi. cuius partiũ neceſſario eſt ſignifi catiuũ aliqd vt dictio. Nõ aũt neceſſario ẽ ſignificatiuũ vt oratio. ⁊ ſic phi loſophus nõ negat ſimplicit̃ aliquas partes oratiõis poſſe ſignificare vt affirmatio. ſed vult dicere ꝙ nõ eſt neceſſariũ ꝙ in cathegorica ſignificãt.

Ad terciam dicit̃ negãdo antece-

dẽs. Et ad p̊mã ꝓbationẽ dictũ eſt ſupra. Ad ſcd̃am ꝓbationem dr̃ ꝙ qa veritas aut falſitas nõ eſt ſubiectiue in ip̃a ꝓpoſitione nõ oportet eã eſſe totã in tota enũctiatiõe. nec totã in parte. nec partẽ in parte. Ad terciã ꝓ bationẽ dicit̃ ꝙ oratio vocalis que ſucceſſiue ꝓducit̃ ex inſtitutiõe huma na dicit̃ vera in inſtanti finienti eius prolationem quando in rei veritate nõ eſt. ac ſi eſſet res ꝑmanẽs tota ſimul exiſtẽs in vltimo inſtãti ꝓlatiõis

Ad quartã dicit̃ negãdo minorez

Et ad p̊mã ꝓbationẽ dicit̃ ꝙ licet enũctiatio plures nõ ſit enũctiatio vna

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

tamē eſt enūctiatio ſumēdo ly enūctiatio equoce. Ad ſcdam ꝓbationē dicit̄ ꝙ vel illa eſt diſiūctiua ⁊ ſic cōponit̄ ex duabus cathego:icis quarum pͥma eſt affirmatiua ⁊ alia negatiua. vel eſt de copla diſiuncta. ⁊ tūc ſcdm aliquos poteſt cōcedi ſimul ⁊ affirmatiua ⁊ negatiua. ⁊ tūc dicēdum eſſet ꝙ ſecunda diuiſio enunctiationis eſt intelligēda de enūctiatiōe cui⁹ ꝯpla eſt mere ſimplex. Ad ſcdam ꝓbationē dicit̄ ꝗa illa eſt vna cōiunctiōe terminoꝝ. ꝗa eſt de extremis diſiunctis.

Quoniā aūt eſt enunctiare ⁊ quid eſt eſſe. ⁊ cetera.

Iſte eſt ſecūdus tractat⁹ hui⁹ libri in quo phus deťminat de quadā paſſione intrinſeca enunctiatiōis que dicit̄ oppoſitio. Et diuidit̄ in tria capl'a In pͥmo diffinit ⁊ diuidit oppoſitionē. Et diuidit̄ in duas partes. In prima diffinit ipam. ⁊ anteq̄ȝ diffiniat eā ponit vnā ſuppoſitionē que eſt hec Omī affirmationi eſt negatio oppoſita. ⁊ omī negatiōi affirmatio. ꝓbat ꝗa cōtingit enūctiare qd̕ eſt eſſe ⁊ qd̕ eſt nō eſſe. ⁊ cōtingit etiā enunctiare qd̕ nō eſt eſſe ⁊ qd̕ nō eſt nō eſſe. ⁊ omē qd̕ aliqͤs affirmauerit cōtigit negare. ⁊ qd̕ negauerit cōtingit affirmare. Igit̄ manifeſtū eſt ꝙ omī affirmationi negatio eſt oppoſita ⁊ ecōtra. ¶ Hoc ſuppoſito diffinit oppoſitionē ſub noīe cōtradictiōis dicēs ꝙ cōtradictio eſt affirmatio ⁊ negatio oppoſite. ⁊ debet cū hoc addi eiuſdē de eodē ⁊ nō equoce. ⁊ alie particule poſite in diffinitiōe elenchi in pͥmo elenchoꝝ. In ſecūda particula deťminat de ſpeciebus oppoſitiōis. Et diuidit̄ i duas particulas. In pͥma pͥmittit duas diuiſiōes. quarū pͥma eſt hec. Rerū alia ſunt vniuerſalia alia ſingularia Eſt aūt vniuerſale qd̕ aptū natū eſt ꝑdicari de plurib⁹. vt homo. Sed ſingulare eſt qd̕ nō eſt aptū natū ꝑdicari de plurib⁹. ſed de vno ſolo. vt plato Secūda diuiſio enūctiationū quedā eſt de ſubiecto vniuerſali in qua enūctiat̄ aliqͩ de aliquo vniuerſali. Alia eſt de ſubiecto ſingulari in qua enunctiat̄ aliqͩ de aliquo ſingulari. ⁊ vtroq̄ȝ modo poteſt fieri affirmatiue aut negatiue. In ſecūda particula deťminat de ſpecieb⁹ oppoſitiōis. Et pͥmo diffinit cōtrarias dicēs. ꝙ cōtrarie ſunt in ꝗb⁹ enūciat̄ aliqd̕ ꝑdicatū affirmatiue vel negatiue de aliq̄ ſubiecto vniuerſali vniuerſalit̄ ſumpto. Hoc eſt cōtrarie ſunt vniuerſalis affirmatiua ⁊ vniuerſalis negatiua eiuſdē ſubiecti ⁊ eiuſdē ꝑdicati. Et ſubdit ꝙ ťminū teneri vniuerſalit̄ eſt ipm teneri

cũ ſigno vniuerſali nõ impedito. vt oĩs hõ eſt alb⁹. nullus hõ eſt albus.
Secũdo diffinit ſubcõtrarias dicẽs Subcõtrarie vo dicunt̃ in qb⁹ enun
ctiatur idem p̃dicatũ affirmatiue ⁊ negatiue de eodẽ ſubiecto vniuerſali
nõ vniuerſalit̃ ſumpto. Quãuis aũt ille in qbus ſic enunctiat̃ nõ ſint con-
trarie ſcd̃m modũ enunctiandi. tamẽ cõtingit ea que per ea ſignificantur
eſſe contraria. Hoc eſt cõtingit eas eſſe cõtrarias ſcd̃m res ſignificatas. ⁊
hoc eſt verũ ſi ſint ĩ materia naturali ⁊ ĩ p̃dicatiõe directa. vel ſi ſint in ma-
teria remota. in qbus materiis particularis aut indefinita equalet vniuer
ſali. vel forte hoc eſt verũ ex parte p̃dicatoꝝ. nam iſte homo eſt ſanus. ⁊ ho
mo nõ eſt ſanus quoddãmodo ſunt cõtrarie ex parte p̃dicatoꝝ. eo ꝙ ho-
minẽ nõ eſſe ſanũ eſt ip̃m eſſe egrũ. modo ſanũ ⁊ egrũ ſunt contraria. Ali-
qui aliter ſic exponũt dicẽtes. Ex quo tales ꝓpoſitiones ſunt de ſubiectis
cõmunib⁹ vni addito ſigno vniuerſali negatiuo tales ꝓpoſitiões erũt cõ-
trarie. Et ſubdit ꝙ terminũ teneri nõ vniuerſalit̃ eſt ip̃m teneri ſine ſigno
vniuerſali. qa om̃is nõ vniuerſale eſt. ſed quoniã vniuerſalit̃ ſignificat. id
eſt denotat ꝙ terminus cui attribuit̃ tenetur vniuerſalit̃ pro om̃ibus ſu-
is ſuppoſitis pro qbus diſtribuit̃ per tale ſignũ. Deinde remouet vnum
dubiũ. Nam qa dictũ eſt ꝙ ſubiectũ ꝓpoſitionis aliquãdo tenet̃ vniuer-
ſaliter. poſſet aliqs dubitare an predicatũ poſſet etiã teneri vniuerſaliter.
Ideo remouet philoſophus dubium ⁊ dicit ⁊ nulla affirmatio erit vera in
qua predicat̃ de vniuerſali aliqđ predicatũ vniuerſale vniuerſaliter ſum-
ptũ. ſicut in iſta oratione. om̃is homo eſt om̃e animal. Conſequent̃ diffi
nit cõtradictorias dicẽs. ꝙ cõtradictoria ſunt affirmatio ⁊ negatio. qua-
rũ vna vniuerſaliter ſignat ⁊ alia nõ vniuerſalit̃ eiuſdẽ ſubiecti ⁊ eiuſdẽ pre
dicati. hoc eſt cõtradictorie ſunt vniuerſalis affirmatiua ⁊ particularis ne
gatiua eiuſdẽ ſubiecti ⁊ eiuſdẽ predicati. Exemplũ. vt om̃is homo eſt alb⁹
quidam homo nõ eſt albus. nullus homo eſt albus. qdã homo eſt alb⁹

Contrarie vo vniuer ſalem. ⁊ cetera.

Iſtud eſt ſecundũ capitulũ huius tractatus. in quo philoſophus deter-
minat de legibus. ⁊ diuidit̃ in tres partes. In p̃ma determinat de ip̃is le-
gibus oſtendendo qualit̃ ꝓpoſitiões oppoſite ſe habent ad poſſe ſimul
eſſe veras aut ſimul falſas. Et p̃mo ponit legẽ cõtrariarũ dicẽs. ꝙ cõtrari
as que ſunt vniuerſalis affirmatiua ⁊ vniuerſalis negatiua. vt oĩs homo

eſt iuſtus. nullus homo eſt iuſtus. impoſſibile eſt ſimul eſſe veras. Sed
oppoſitas his videlicet ſubcōtrarias cōtingit ſimul eſſe veras. vt patet de
iſtis. qdā homo eſt albus. qdā homo nō eſt albus. Et nota ꝙ hic philo-
ſophus nec in caplo p̄cedēti nec in iſto nominat ſubcōtrarias hoc noīe
ſubcontrarie. ſed hic nominat eas oppoſitas contrarijs. quod verum eſt
quia contradicunt contrarijs. videlicet affirmatiua negatiue. ⁊ negatiua
affirmatiue. Bohecius autem in commento vocat eas ſubcontrarias.
⁊ hoc eſt quia ponuntur ſub contrarijs inferiores eis ⁊ conſequentes ad
ipas Conſequenter dat legē cōtradictariarū dicēs ꝙ de cōtradictorijs de
ſubiectis vniuerſalibus neceſſe eſt ſemꝑ alterā eſſe verā ⁊ alterā falſam. Et
ſimilit̄ in cōtradictorijs de ſubiectis ſingularibus. cuiuſmodi ſunt iſte.
Socrates eſt albus. ſocrates non eſt albus. Ex quo textu patet ꝙ ſingu-
laris affirmatiua ⁊ ſingularis negatiua eorūdē extremoꝝ cōtradicunt. Et
ſic philoſophus hic ampliat cōtradictionē. qa ſuperius nō diffinit cōtra-
dictionē niſi de ſubiectis cōmunibꝰ. Secūdo philoſophus ꝓbat tribus
exemplis ꝙ ſubcōtrarie poſſunt ſimul eſſe vere. Primū eſt de iſtis duabꝰ
Homo eſt albus. homo nō eſt albus. Secūdū eſt de iſtis. Homo eſt ꝓ-
bus. homo nō eſt ꝓbus. iſte em̄ ſunt ſimul vere. qa ſi aliqs homo eſt tur-
pis turpitudine aīe nō eſt ꝓbus. Terciū exemplū eſt de iſtis. Homo eſt
pulcer. homo nō eſt pulcer. Iſte em̄ ſunt ſimul vere. qa ſi aliqs homo eſt
fedus nō eſt pulcer. Et iſta probat. qa ſi aliqd fit nō eſt. hoc eſt ſi aliqs bo-
mo fit probus vel pulcer nō eſt probus aut pulcer. ¶ Et iſto ſummit̄ illa
auctoritas. qd̄ fit nō eſt. que debet intelligi in ꝑmanentibus q̇ quando fi-
unt nō ſunt. ⁊ nō in ſucceſſiuis. que ſolū habent eſſe quando fiunt. Et quia
dictū eſt ꝙ iſte ſunt ſimul vere. Homo eſt albus. homo nō eſt albꝰ. aliqs
poſſet credere ꝙ iſte etiā ſint ſimul vere. Homo eſt albus. ⁊ nemo eſt albꝰ
qa ille vident̄ idem ſignificare cū illis. ideo philoſophus remouet hoc du-
biū dic̄s ꝙ nec iſte idem ſignificant nec conuertunt̄. In ſecūda parte phi-
loſophus intendit talem concluſionē. Vnius affirmatiōis eſt vna nega-
tio oppoſita. ꝓbat dupliciť. Primo ratione. qa illud idem debet negare
negatio qd̄ affirmauit affirmatio de eodē. ſiue illud ſit vniuerſale vniuerſa-
liter vel nō vniuerſaliter ſumptū. ſiue ſit ſingulare. ergo vnius affirmatio-
nis eſt vna negatio. Antecedens probat. qa ſi negatio nō neget aliqd de
eodē. vel neget idem de alio ipa nō erit oppoſita affirmationi. ſed ab ea di-
uerſa. Secundo probat eam exemplo. qa huiꝰ affirmatiōis. om̄is homo
albus eſt. negatio eſt iſta. nō omnis homo albus eſt. ⁊ huius affirmati-

onis eſt homo albus. negatio eſt hec. nõ eſt homo albus. ¶ Cõſequẽter epilogat ea que dicta ſunt dicẽs. Manifeſtũ eſt ex pdictis quoniã alie ſũt oppoſitiones cõtrarie. alie cõtradictorie. ⁊ que ſunt oppoſitiões dictum eſt. ⁊ ꝙ nõ eſt in omĩbus oppoſitis ſi vna eſt vera alia eſt falſa. ſed in aliqbus tm̃. In tercia parte qa fecit mentionẽ de affirmatione vna ⁊ negatione vna. ideo oſtendit qd ſit affirmatio vna ⁊ negatio vna dicens. Eſt aũt affirmatio ⁊ negatio vna que vnũ de vno ſignificat ſiue ſit vniuerſale vniuerſaliter aut nõ vniuerſaliter ſumptũ ſiue ſingulare ſuple. exemplum. vt omĩs homo albus eſt. nõ omĩs homo albus eſt nullus homo albus eſt quidã homo albus eſt. quarũ quelibet eſt vna ſi albũ vnũ ⁊ idem ſignificet. qa ſi nõ ſignificaret vnũ enunctiatio nõ eſſet vna. ¶ Ex quo elicitur talis concluſio. Enunctiatio que eſt de termino equiuoco nõ eſt enunctiatio vna. Probat̃. qa ſi iſte terminus tunica imponat̃ ad ſignificandũ hominem ⁊ equũ. ⁊ poſtea dicat̃. tunica eſt alba. hec oratio non eſt omnino vna. igit̃ enunctiatio de t̃mino equoco nõ eſt enũctiatio vna. Antecedẽs probat. qa nihil refert dicere iſtã orationẽ. tunica eſt alba. ⁊ dicere iſtas duas. homo eſt albus. equus eſt albus. Sed iſte due multa ſignificant ⁊ nõ vnũ. nec ſunt enunctiatio vna. ſed ſunt plures. ergo pma etiam ſignificat plura ⁊ eſt enunctiatio plures. Minorẽ huius probationis ꝓbat. quia equus ⁊ homo nõ ſunt aliqd vnũ. ¶ Ex his infert vnũ corollariũ dicens. In his affirmationibus ⁊ negationibus que ſunt ſupple de terminis eqvocis nõ eſt neceſſe alterã partẽ eſſe veram ⁊ alterã falſaꝫ. qd ꝓbari poteſt qa negatio poteſt aliud negare ꝙ̃ qd affirmatio affirmat. ⁊ cetera.

Circa hunc textũ querit̃ vtruꝫ due cõtradictorie poſſint ſimul eſſe vere vel falſe.

Arguit̃ pmo ꝙ poſſunt eſſe ſimul vere. qa due cõtrarie pro eodẽ tempore poſſunt ſimul eſſe vere. ergo due contradictorie poſſunt ſimul eſſe vere. tenet cõſequẽtia. qa contrarie inferunt ſubcontrarias quibus contradicunt antecedens. qa pro quocũqꝫ tempore ſocrates poteſt currere. ⁊ ſocrates nõ poteſt currere iſte poſſunt eſſe vere. ſocrates eſt currens. ⁊ ſocrates nõ eſt currẽs. ſed vno ⁊ eodẽ tempore ſocrates poteſt currere ⁊ ſocrates poteſt nõ currere. poteſt em̃ cras currere ⁊ poteſt etiam nõ currere. ergo iſte due ſocrates eſt currens. ⁊ ſocrates nõ eſt currens poſſunt pro eodem tempore eſſe vere. Et confirmatur. qa aut hec ſocrates currit quando eſt vera eſt vera pro inſtanti ⁊ indi

uiſibili. aut pro tempore diuiſibili. Nõ pͥmũ. quia non eſt vera niſi dũ ſo
crates currit. ſed ſocrates non currit in inſtanti igitur. Sed ſcd̃m tunc ꝓ
medietate illius temporis ſocrates poteſt eſſe non currens. ⁊ per conſe
quens pro eodem tempore iſte poſſunt eſſe vere. Socrates eſt currens. ⁊
ſocrates eſt non currens. Sed ad iſtam. ſocrates eſt non currens ſequit̃
iſta. ſocrates non eſt currens per illam regulam ſecũdi huius ab affirma
tiuo de predicato infinito ad negatiuam de predicato finito eſt bona cõ
ſequentia. igitur.

Secundo ſic. Iſte poſſunt ſimul eſ
ſe vere. Ego ſum ſocrates. ego non ſum ſocratas. Et ſimiliter iſte. Socra
tes eſt vltra pontes. ſocrates non eſt vltra pontes. Et iſte. Hic tribulus
eſt ſapidus. hic tribulus non eſt ſapidus. ⁊ tamẽ ſunt cõtradictorie. ergo
poſſunt eſſe ſimul vere. Prima pars maioris patet. quia ſi ille due ſcriban
tur. ⁊ ſocrates leget affirmatiuam ⁊ petrus negatiuam erunt ſimul vere.
Secunda pars patet. quia ſi aliquis exiſtens citra pontes proferat vnaꝫ
⁊ alius exiſtens vltra pontes proferat aliam erũt ſimul vere. Tercia pars
patet. quia iſte ſimul ſtant in veritate. Hic tribulus eſt ſapidus aſino. hic
tribulus non eſt ſapidus homini. ergo ⁊ iſte ſimul ſtabũt. Hic tribulus
eſt ſapidus. hic tribulus non eſt ſapidus. tenet conſequentia. quia ex illis
inferuntur iſte per locum a parte in modo ad ſuum totum. Et confirmat̃
quia ſi due prime non dicantur contradictorie. aut etiã due ſecunde. hoc
maxime eſt quia non leguntur aut proferuntur ab eodem. ſed hoc non ob
ſtat. quia ſi ad hoc ꝙ alique propoſitiones contradicant oporteat eas le
gi aut proferri ab eodem tunc vnus non poſſet contradicere alteri. quod
eſt falſum.

Tercio ſic probabo ꝙ due cõtradi-
ctorie poſſunt ſimul eſſe falſe. quia iſte due poſſunt ſimul eſſe falſe. Socra
tes dicit falſum. ⁊ ſocrates non dicit falſum. ergo due contradictorie poſ
ſunt ſimul eſſe falſe. Antecedens patet. quia poſito caſu ꝙ ſocrates profe
rat hanc propoſitionem. ſocrates dicit falſum ⁊ nullam aliaꝫ. iſta eſt falſa
ſocrates dicit falſum. qđ patet. q̄a ſi ipſe diceret verũ cũ nullã aliã ꝓpoſiti
onem dicat q̄ꝫ iſtam. ſocrates dicit falſum. ergo verum eſt ꝙ iſta propoſi
tio ſocrates dicit falſum. quã ipſe dicit eſt falſa. ⁊ in illo caſu illa eſt falſa. ſo
crates non dicit falſum. patet. quia ipſe dicit hanc propoſitionem. ſocra
tes dicit falſum. que eſt falſa vt iam probatum eſt. igitur.

Quarto ſic. Due cõtrarie poſſunt ſimul eſſe falſe. ergo etiã due cõtradictorie. tenet cõſequẽtia. q̃a ſemper ad vniuerſalẽ ſequit̃ particularis. Similit̃ due ſubcõtrarie poſſunt eſſe ſimul vere. ergo due cõtradictorie. tenet cõſequẽtia. q̃a particularis ⁊ vniuerſalis equiualent ſaltem in materia naturali.

In oppoſitum arguit̃ auctoritate philoſophi in textu p̃cedẽti. ¶ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratione textus mouent̃ alique difficultates.

Prima difficultas. Utrũ diffinitio oppoſitionis ⁊ diuiſio eiuſdẽ in cõtrariã. ſubcõtrariã ⁊ cõtradictoriã ſint a philoſopho ſufficienter aſſignate. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponit̃ p̃mo ꝙ hic eſt ſermo de oppoſitiõe cõplexa ꝓpoſitionum ſumpta penes modos enũciãdi oppoſitos. ⁊ nõ de oppoſitiõe terminoꝝ. q̃a de illa dictũ eſt in poſtp̄dicamẽtis. nec de oppoſitiõe ꝓpoſitionũ ſumpta penes p̄dicata cõtradictoria vel p̄uatiua. vel cõtraria. cuiuſmodi eſt oppoſitio q̃ eſt inter has ꝓpoſitiões. ſocrates eſt ſanus. ſocrates eſt languidus. ſocrates eſt videns. ſocrates eſt cec⁹. ſocrates eſt homo. ſocrates nõ eſt homo. Quarũ due p̄me ſunt de p̄dicatis contrarijs. due ſecũde ſunt de p̄dicatis priuatiue oppoſitis. due vltime ſunt de p̄dicatis cõtradictorijs. Secũdo ſupponit̃ ꝙ oppoſitio ꝓpoſitionũ ſumpta penes modos enunctiandi oppoſitos dupliciť accipit̃. Uno modo generalit̃ pro om̃i oppoſitione q̃ eſt inter aliquas ꝓpoſitiones ſiue ſit penes modos oppoſitos enũctiãdi qualitatiue. vel penes modos enũctiandi quãtitatiue. Et iſto modo oppoſitio cõſiderat̃ a philoſopho in p̄mo tractatu ſumulaꝝ. vbi diuidit eã inter quattuor ſpecies ſcilicet in cõtrariã. ſubcõtrariã. cõtradictoriã ⁊ ſubalternã. Et ſolet ſic diffiniri oppoſitio. Eſt repugnantia duarũ ꝓpoſitionũ cathegoricarũ vtroq; t̃mino participantiũ eodẽ ordine ſcdm eandẽ qualitatẽ tm̃ vel quantitatẽ tm̃. vel ſcdm quãtitatẽ ⁊ qualitatẽ ſimul. Alio modo accipit̃ ſpecialit̃ pro oppoſitiõe que eſt int̃ aliquas propoſitiones penes modos enunctiãdi oppoſitos qualitatiue tm̃. ⁊ iſto modo oppoſitio cõſiderat̃ hic a pho. Et diuidit̃ ſolũ in tres ſpecies. ſcilicet in cõtrariã cõtradictoriã ⁊ ſubcõtrariã. nec ponit̃ ſubalt̃na q̃a ſubalt̃ne non habent modos enũctiandi oppoſitos qualitatiue. Dicũt̃ aũt modi enũctiandi oppoſiti qualitatiue q̃ differũt penes affirmationẽ ⁊ negationẽ Et modi oppoſiti quãtitatiue dicũt̃ q̃ differũt penes quãtitatẽ ꝓpoſitiõis. Ex quo

cū reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

ſequit̃ ꝙ cõtrarie. ſubcõtrarie ⁊ cõtradictorie habẽt modos enũctiãdi op
poſitos qualitatiue. patet. qa vna earũ ſemp̱ eſt affirmatiua ⁊ alia negati
ua. Scđo ſequit̃ ꝙ ſubalt̃ne habẽt modos enũctiãdi oppoſitos quãtita
tiue. patet. qa vna eaꝝ ſemp̱ eſt vniuerſalis ⁊ alia particularis. Tercio ſeq
tur ꝙ cõtradictorie de ſubiectis cõmunib⁹ habẽt modos enũciandi op
poſitos qualitatiue ⁊ quãtitatiue. ſed cõtradictorie de ſubiectis ſingulari
bus habẽt modos enunctiãdi oppoſitos qualitatiue tm̃. ¶ Tercio ſup
ponit̃ ꝙ oppoſitio de qua eſt hic ſermo diffinit̃ a philoſopho in textu ſb
noĩe cõtradictiõis. Hoc modo cõtradictio eſt affirmatio ⁊ negatio oppo
ſite eiuſdẽ de eodẽ. ⁊ nõ equoce. Que diffinitio ſic eſt intelligẽda. Cõtradi
ctio eſt affirmatio ⁊ negatio oppoſite eiuſdẽ de eodẽ. nõ nomis tm̃. nec rei
tm̃. ſed nois ⁊ rei ſimul ad idẽ ſcđm idem ſimilit̃ ⁊ in eodez tẽpore. In qua
diffinitiõe dicit̃ p̱mo affirmatio ⁊ negatio. que debet intelligi copulatim
⁊ nõ copulatiue. Et ratio eſt. qa ſi intelligeret̃ cõpulatiue ſenſus eſſet. Cõ
tradictio eſt affirmatio ⁊ cõtradictio eſt negatio. modo quelibet earũ eſt
falſa. Alij dicũt ꝙ ibi eſt p̄dicatio materialis. quãuis eñ affirmatio ⁊ ne
gatio nõ poſſint p̄dicari formalit̃ ⁊ qditatiue de oppoſitione. tamen poſ
ſunt p̄dicari de ea p̄dicatiõe materiali aut fundamentali. eo ꝙ fundamen
tũ p̄dicat̃ de relatiõe. Vnde oppoſitio fundat̃ in affirmatiõe. id eſt in ora
tione affirmatiua. ⁊ t̃minat̃ ad negationẽ. id eſt ad orationẽ negatiuam.
aut ecõtra. Alij dicũt ꝙ debet ſic intelligi. Cõtradictio eſt affirmatio ⁊ ne
gatio oppoſite. id eſt repugnantia int̃ affirmationẽ ⁊ negationẽ. Dicitur
ſecũdo oppoſite. ad oſtẽdẽdũ ꝙ oppoſitio nõ ẽ quelibet affirmatio ⁊ ne
gatio. ꝫ ẽ ſolũ affirmatio ⁊ negatio oppoſite. Vnde hec affirmatiua. So
crates eſt homo nõ eſt huic negationi plato nõ eſt aſinus oppoſita. ⁊ ſic
inter eos nõ eſt oppoſitio. ſed magis diſparatio. Ex p̄dictis infert̃ ꝙ op
poſitio ſubalt̃na nõ eſt oppoſitio. qa eſt tm̃ affirmatio ⁊ affirmatio. vl̃ ne
gatio ⁊ negatio oppoſite. Dicit̃ tercio ꝙ in illa diffinitiõe eiuſdẽ de eodez
nõ nois tm̃. nõ rei tm̃. ſed nois ⁊ rei ſimul. quã particulam innuit philoſo
phus cũ dicit eiuſdẽ de eodẽ. ⁊ nõ equoce. Vnde ſi eſſet affirmatio ⁊ nega
tio alicuius de aliquo equoce accepto nõ eſſet affirmatio ⁊ negatio eiuſ
dẽ ⁊ de eodẽ ſcđm rem. Dicit̃ quarto ad idem ſcđm idem ⁊c̃. ad oſtẽdẽdũ
ꝙ ad oppoſitionẽ nõ ſufficit affirmatio ⁊ negatio eiuſdẽ de eodẽ. ſed cum
hoc requirit̃ ꝙ ſit reſpectus eiuſdẽ. ⁊ ſic de alijs. ¶ Quarto ſupponitur ꝙ
ad oppoſitionẽ reqrunt̃ cõditiões quattuor generales. Prima eſt ꝙ ꝓpo
ſitiões oppoſite ſint de eiſdẽ extremis ⁊ de eadẽ copla adequate ſc̃m rem
⁊ vocẽ ſimul. Ex quo ſequit̃ ꝙ iſte nõ opponũt. Tulius currit. marcus nõ

currit. q̄a licet ſubiecta eaꝝ pro eodē ſupponāt. tamē nō ſunt eadē ꝑm vo
cem. Secūdo ſequitˀ ꝙ iſte nō opponuntˀ canis ē animal. canis nō ē ani
mal. patet. q̄a licet ſit eadē vox ſubiecti vtriuſqꝫ. tamē nō ſupponit pro eo
dē. Vnde de ꝑminis equocis nō poteſt fieri oppoſitio. nec q̄ditatiua diffi
nitio. nec ſcientia. Secūda cōditio eſt ꝙ termini ꝓpoſitionū oppoſitaruꝫ
ſupponāt eodē genere ſuppoſitiōis. ſcilicet vel ſuppoſitiōe ſimplici vel ꝑ
ſonali vel materiali. ſi ponatˀ ſuppoſitio materialis. Ex quo ſequitˀ ꝙ ille
nō opponuntˀ. homo eſt ſpecies. nullus homo eſt ſpecies. Tercia condi
tio ꝙ termini ꝓpoſitionū oppoſitarū teneantˀ eque ample ⁊ eque ſtricte.
Ex quo ſequitˀ ꝙ iſte nō opponuntˀ. oīs homo currit. nullus homo cur
rit. q̄a in p̄ma iſte ꝑminus homo ſupponit tam pro viris q̄ꝫ pro mulieri
bus. Sed in ſecūda ꝑ ſignū maſculini generis reſtringitˀ ad ſupponēduꝫ
p̄ciſe pro viris. Secūdo ſequitˀ ꝙ iſte nō opponuntˀ. nullus homo gene
rabitur. quidā homo q̄ eſt generabitˀ. eo ꝙ homo in p̄ma ampliatˀ ⁊ in ſe
cūda nō ampliatˀ. Quarta cōditio eſt ꝙ oppoſite ꝓpoſitiōes ſint cathego
rice. Ex quo ſequitˀ ꝙ ꝓpoſitiōes ypothetice nō habēt intˀ ſe oppoſitionē
ꝓprie dictā. tum q̄a oppoſitio eſt repugnātia intˀ affirmationē ⁊ negatio
nē. ſed in ypotheticis affirmatiua repugnat affirmatiue. vt patet de copla
tiua affirmatiua ⁊ diſiūctiua de partibꝰ cōtradicētibꝰ. Tū q̄a oppoſitio
inſequitˀ quātitatē. ſed in ypotheticis nō eſt quātitas. igitˀ in ypotheticis
nō eſt oppoſitio. ¶ Sed cōtra iſtud obijcitˀ q̄a cōmunitˀ logici ponunt co
platiuā affirmatiuā ⁊ coplatiuā negatiuā cōtradicere. ⁊ etiā copulatiuā ⁊
diſiunctiuā affirmatiuas de partibus cōtradicētibus. igitˀ in ypotheticis
eſt oppoſitio. Ad iſtud poteſt dici ꝙ dupliciˀ alique ꝓpoſitiōes dicūtˀ op
poni. Vno modo ſcd̄m formā q̄a eis cōuenit forma ꝓpoſitionū oppoſi
tarū. videlicet ꝙ vna ſit affirmatiua alia negatiua. ⁊ ꝙ ſint eiuſdē quātita
tis. aut diuerſe. ⁊ iſto modo ypothetice nō dicuntˀ opponi intˀ ſe. Alio mo
do ſcd̄m legem q̄a eis conuenit lex alicuius oppoſitiōis. videlicet ꝙ non
poſſunt ſimul eſſe vere. ſed poſſunt eſſe ſimul falſe. vel poſſunt ſimul eſſe ve
re. ſed nō poſſunt eſſe ſimul falſe. vel nec poſſunt eſſe ſimul vere nec ſimul
falſe. ⁊ iſto modo ypothetice poſſunt dici opponi. q̄a alique ypothetice
nō poſſunt eſſe ſimul vere nec ſimul falſe. ¶ Quinto ſupponitˀ ꝙ ad quālī
bet oppoſitionē req̄runtˀ alique cōditiōes ſpeciales. Et p̄mo ad oppoſiti
onē cōtrariā req̄runtˀ tres cōditiōes. Quaꝝ p̄ma eſt ꝙ vna ꝓpoſitionū cō
trariarū ſit vniuerſalis affirmatiua ⁊ alia vniuerſalis negatiua eiuſdē ſub
iecti ⁊ eiuſdē p̄dicati. Ex quo ſequitˀ ꝙ quāuis iſte due ꝓpoſitōes. oīs hō
currit. iſte homo nō currit habeāt legē cōtrariarū tn̄ nō ſunt cōtrarie. Se

cūda ꝯditio ꝙ qlibet ťmin⁹ diſtribuibilis nō diſtribut⁹ i vna diſtribuať ĭ
alia ⁊ nō ecōtra. Ex q̄ ſequiť ꝙ iſte nō ſunt cōtrarie saltē ſcdm formā. cuiuſ
libet hoīs oculus ē dext. nulli⁹ hoīs oculus ē dext. q̄a ĭ neutra ly oculus di
ſtribuiť. Tercia ꝯditio ꝙ ťmini nō teneanť magis vel min⁹ ample aut ſtri-
cte in vna q̄ȝ in alia. Ex q̄ ſequiť ꝙ iſte nō ſunt cōtrarie. oīs hō ē mulier. nul
lus hō ē mulier. Scđo ad ſubcōtrarias etiā tres ꝯditiōes reqrunť. Prima
eſt ꝙ vna eaꝝ ſit indefinita aut particularis affirmatiua. ⁊ alia indefinita
aut particularis negatiua. Scđa ꝙ ťmini in vtraqȝ earum teneantur eque
ample ⁊ eque ſtricte. Tercia ꝙ ꝑdicatū ĭ vna teneať vniuerſaliť ⁊ ĭ alia par
ticulariť. Ex quo ſequiť ꝙ iſte nō ſunt ſubcōtrarie ꝑm aliquos. hō aīal eſt.
hō aīal nō ē. Tercio ad hoc ꝙ aliq̄ ſint ꝯtradictorie qnqȝ reqrunť ꝯditōes
Prima ꝙ ſint oppoſite q̄litatis ⁊ oppoſite quātitatis eiuſdē ſubiecti ⁊ ꝑ
dicati. ⁊ hoc ſi ſint de ſubiecto cōmuni. q̄a ſi ſint de ſubiecto ſingulari ſuf-
ficit ꝙ ſint oppoſite q̄litatis eiuſdē ſubiecti ⁊ ꝑdicati. Scđa ꝯditio ꝙ qli-
bet ťmin⁹ diſtribuibilis nō diſtribut⁹ ĭ vna diſtribuať ĭ alia ⁊ ecōuerſo. niſi
ſi ſit deťminatio ťmini ſingularis. Qđ diciť ꝓpť iſtas Socrates vidēs aſi-
nū currit. ſocrates vidēs aſinū nō currit. In qb⁹ ly vidēs aſinū non diſtri
buiť ⁊ tamē eſt ťmin⁹ diſtribuibilis. Tercia cōditio ꝙ in vtraqȝ cōtradi-
ctoriarū termini teneanť vniuoce ⁊ nō equoce. eque ample ⁊ eque ſtricte.
Quarta cōditio quā ponunt aliq̄ eſt ꝙ ſi in ꝓpoſitione vniuerſali ťmin⁹
diſtribuiť in ordine ad aliū terminū ſupponētē cōfuſe tm̄ tunc ille termi-
nus diſtributus in particulari vel indefinita ſibi contradicente debet ſta
re determinate ⁊ nō cōfuſe tm̄. Verbi gratia. datis iſtis duabus. omnis
homo eſt animal. ⁊ homo nō eſt animal. ſi in indefinita homo ſtaret cō-
fuſe tm̄ eſſent ſimul vere. q̄a indefinita eſſet vera. qđ patet. q̄a bene ſequiť.
om̄e animal homo nō eſt. ergo homo nō eſt animal. q̄a vtrobiqȝ termi-
ni ſupponunt eodē modo. Quinta conditio ꝙ ſi in propoſitione vniuer
ſali nō diſtribuať terminus. ⁊ diſtribuať in ordine ad aliū terminū ſuppo
nentem determinate tūc talis terminus diſtributus in vniuerſali. parti-
culari vel indefinita ſibi cōtradicente debet ſtare confuſe tm̄ ⁊ nō determi
nate. Ex quo ſequiť ꝙ iſte nō cōtradicunt. Caput habet om̄is homo. ali-
quis homo nō habet caput. q̄a in ꝑma ly homo diſtribuiť in ordine ad
hūc terminū caput ſupponentē determinate. ergo eſt cōtradictoria. de-
bet ſtare confuſe tm̄ ⁊ non determinate contradictoria huius. igitur ca-
put habet om̄is homo eſt iſta. om̄e caput homo nō habet. De iſtis alia
dicta ſunt in ſumulis. ⁊ de conditionibus requiſitis ad ſubalternas.

His ſuppoſitis dicit̃ q̧ diffinitio
oppoſitiõis data a philoſopho ſub noie cõtradictiõis ⁊ diuiſio eiuſdem
ſunt ſufficient̃ aſſignate patet per ea que dicta ſunt.

Secũda difficultas Utrũ due con
trarie poſſunt eſſe ſimul vere. ¶ Pro cuius ſolutiõe ſupponit̃ p̄mo q̧ du
plices ſunt ꝓpoſitiões cõtradictorie. Quedã ſunt cõtradictorie ſibĳnui-
cem cõtradicẽtes. vt ſunt iſte. ſocrates currit. ſocrates nõ currit. Alie ſunt
cõtradictorie nõ ſibĳnuicẽ. ſed qbuſdã alĳs cõtradicẽtes. cuiuſmodi ſunt
iſte due. Socrates currit. plato diſputat. que nõ cõtradicũt inter ſe. ſed cõ
tradicũt iſtis. ſocrates nõ cutrit. plato nõ diſputat. ¶ Secũdo ſupponit̃
q̧ cõtradictorias poſſe ſimul eſſe veras poteſt intelligi duplicit̃. Uno mo
do ſ̃m q̧ ly ſimul det̃minat hoc verbũ poſſe. ita q̧ p̱ ꝓpoſitionẽ denotet̃
q̧ cõtradictorĳs ſimul inſit poſſibilitas eſſendi veras. Alio modo ſcd̃m
q̧ ly ſimul det̃minat hoc verbũ eſſe. ita q̧ p̱ ꝓpoſitionẽ denotet̃ q̧ cõtra-
dictorĳs ineſt poſſibilitas eſſendi ſimul veras. ¶ Tercio ſupponit̃ q̧ cõ-
tradictorie ſibĳnuicẽ cõtradicentes adhuc poſſunt duplicit̃ conſiderari
Uno modo in ſenſu in quo cõtradicũt. Alio modo in ſenſu in quo nõ cõ
tradicũt. Uerbi gratia. Iſte due. Socrates eſt animal. nõ ſocrates eſt ani
mal. Unde ſecũda poteſt cõſiderari inquãtũ eſt affirmatiua de ſubiecto i
finito. ⁊ ſic nõ cõtradicit p̄me. Alio mõ inquãtũ eſt negatiua de ſubiecto
finito ⁊ ſic contradicit prime.

His ſuppoſitis dicit̃ p̄mo q̧ cõtra
dictorie nõ ſibĳnuicẽ cõtradicẽtes poſſunt ſimul eſſe vere. ſiue ſimul deter
miat hoc verbũ poſſunt ſiue hoc verbũ eſſe. Et etiã poſſunt ſimul eſſe fal-
ſe. patet. q̄a tales ꝓpoſitiões nõ habẽt aliquã repugnantiã inter ſe ſcd̃m ve
ritatẽ aut falſitatẽ. igit̃ poſſunt ſimul eſſe vere aut ſimul eſſe f. lſe. Dicit̃ ſecũ
do q̧ alique cõtradictorie nõ ſibĳnuicẽ cõtradicentes nunq̃ poſſunt ſi-
mul eſſe vere aut ſimul falſe. Patet de iſtis duabus. Omĩs homo eſt ani-
mal. omĩs equus eſt aſinus. Q̄ nunq̃ poſſunt ſimul eſſe vere patet. quia
vna earũ nunq̃ poteſt eſſe vera. Et q̧ nõ poſſint ſimul eſſe falſe patet. q̄a
vna eaꝝ nõ poteſt eſſe falſa. igr̃. Dicit̃ t̃cio q̧ ꝯtradictorie ſibĳnuicẽ ꝯtra-
dicẽtes i ſenſu i q̊ ꝯtradicũt doſſut ſimul eſſe vere aut ſimul eſſe falſe. ꝓut
ly ſimul det̃minat hoc v̾bũ poſſunt. patet. q̄a demõſtrat̾ iſt̾ duabꝰ. ſocra
tes currit. ſocrates nõ currit iſte poſſunt ſil̾ eſſe vere ⁊ ſũt ꝯtradictorie ſibi
inuicẽ ꝯtradicẽtes. g̊ ꝯtradictorie ſibĳnuicẽ ꝯtradicẽtes poſſũt ſil̾ eſſe vere

Maior patet.qa vtraqꝫ iſtarū poteſt eſſe vera. quia vtraqꝫ forte erit vera
vna prius ⁊ reliqua poſterius.⁊ nō eſſet poſſibile ꝙ ambo in futuro debe
rent eſſe vere.nō ambo pro nunc poſſent eſſe vere.igit̄ ſequit̄ ꝙ ambo ꝓ
eodē tēpore poſſunt ſimul eſſe vere.Dicit̄ quarto ꝙ cōtradictorie ſibijnui
cem cōtradicētes in ſenſu in quo nō cōtradicunt poſſunt eſſe ſimul vere.
ꝓut ly ſimul determinat hoc verbū eſſe.patet.qa tales ꝓpoſitiones in illo
ſenſu nō habent repugnantiā ſcđm veritatē ⁊ falſitatē.vt patet de iſtis. ſo
crates eſt animal.nō ſocrates eſt animal.prout eſt de ſubiecto infinito Di
citur qnto ꝙ cōtradictorie ſibijuuicē cōtradicētes in ſenſu in quo contra
dicunt nunqꝫ poſſunt eſſe ſimul vere prout ly ſimul determinat hoc v̾bū
eſſe.Probat̄ pͥmo ꝑ philoſophū in textu.Secūdo.qa alias falſificaret̄ pri
mū pͥncipiū qđ eſt iſtud.Impoſſibile eſt idem ſimul eſſe ⁊ nō eſſe.qđ vide
tur eſſe incōueniens.Circa aūt il lud qđ philoſophus dicit ꝙ alique ſub-
contrarie cōtrariant̄ quantū ad rem ſignificatā oritur dubiū vtrū in mate
ria naturali ⁊ remota particularis equaleat vniuerſali. Ad qđ dicit̄ pͥmo
qđ particnlaris ⁊ vniuerſalis in materia naturali nō equipollent quantū
ad ꝓprietates totius ꝓpoſitionis.aut extremoꝝ ꝓpoſitionis patet pͥmo
qa particularis alicui ſubcōtrariat̄.⁊ vniuerſalis nulli cōtrariat̄.Similiter
vniuerſalis alicui cōtrariat̄.⁊ particularis nulli cōtrariat̄.Secūdo patet.
qa ſubiectū vniuerſalis ſupponit cōfuſe ⁊ diſtributiue.⁊ ſubiectū particu
laris ſupponit determinate.Similiter dicendū eſt in materia remota.Di-
citur ſecūdo ꝙ in ꝓpoſitionibus in qbus eſt p̄dicatio ordinata ⁊ directa
que ſunt in materia naturali aut remota particularis equalet vniuerſali q
ad eſſe verum vel falſum.patet.qa in omī tali particuli affirmatiua de ma-
teria naturali eſt dicī de omī poſterioriſticū.ſed omī tali poteſt addi ſignū
vniuerſale manente eadē veritate.igit̄ ipa equalet illi de ſigno vniuerſali.
Et ſi arguat̄ qa ꝓpoſitiōes equalētes inferunt ſe formalit̄ ſeu in formali cō
ſequētia.ſed particularis nunqꝫ infert formalit̄ vniuerſalē qa ſi ſic omnis
particularis inferret ſuā vniuerſalē.qđ tamen eſt falſum.vt patet in mate-
ria contingenti.igit̄.Ad iſtud dicit̄ ꝙ alique ꝓpoſitiōes dupliciꝰ dicuntur
equalere.Vno modo in ſignificando.qa ſignificant idem ⁊ repreſentant
intellectui idem.⁊ iſto modo particularis ⁊ vniuerſalis nunqꝫ equalent.
Alio modo in cōſequēdo.Et hoc dupliciꝰ.Vno modo in cōſequēdo for
maliter.qa vna formali cōſequētia ſequit̄ ad aliā.⁊ iſto modo particularis
etiā nunqꝫ equalet vniuerſali.Alio modo materialit̄.qa vna cōſequentia
materiali ſequit̄ ad aliā.nō virtute habitudinis totius propoſitionis ad
totā ꝓpoſitionē.Sed virtute habitudinis terminoꝝ poſitoꝝ in ipis ꝓpo

ſitiōibus ratione cuius habitudinis ſicut vna ꝓpoſitio eſt vera ita ⁊ alia eſt vera. vel ſicut vna eſt falſa ita etiā alia eſt falſa. Et iſto modo particularis ⁊ vniuerſalis in materia naturali ⁊ remota poſſunt equiualere.

Tercia difficultas. Utrum ſit aliqua ꝓpoſitio in q̄ predicet̄ vniuerſale vniuerſalit̄ ſumptū. ⁊ vtrū talis poſſit eſſe vera.

¶ Pro cuius ſolutiōe ſupponit̄ p̄mo ꝙ p̄dicari terminū vniuerſalē vniuerſalit̄ ſumptū nō eſt aliud q̄ꝫ p̄dicari t̄minū cōmunē ſupponentē cōfuſe ⁊ diſtributiue. Ex quo ſequit̄ ꝙ p̄dicari t̄minū vniuerſalem vniuerſalit̄ ſumptū nō eſt p̄dicari aggregatū ex termino cōmuni ⁊ ſigno vniuerſali ſicut aliq̄ ymaginant̄. patet. q̄a aggregatū ex t̄mino cōmuni et ſigno vniuerſali nō eſt vniuerſale ergo p̄dicari vniuerſale vniuerſalit̄ ſumptū nō eſt p̄dicari aggregatū ex t̄mino cōmuni ⁊ ſigno vniuerſali. Antecedens patet. q̄a v̄le eſt incōplexū. ¶ Secūdo ſupponit̄ ꝙ vniuerſaliū q̄daꝫ habent plura ſuppoſita vt homo animal. ⁊ queдā nō habēt niſi vnū ſuppoſitū. vt mūdus ſol ⁊ luna. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ ꝓpoſitionū quedā ſūt affirmatiue ⁊ quedam ſunt negatiue.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ aliqua

ꝓpoſitio dicit̄ vera in qua p̄dicat̄ t̄min⁹ cōmunis cū ſigno vniuerſali. patet p̄mo. q̄a hec eſt vera. ſocrates nō eſt om̄e animal. ⁊ tamē in ea p̄dicat̄ termin⁹ cōmunis ſumpt⁹ cū ſigno vniuerſali. igit̄. Secūdo patet de iſta. oēs apoſtoli dei ſunt oēs apoſtoli dei. Nā in ea p̄dicat̄ t̄min⁹ cōmunis cū ſigno vniuerſali ſumpt⁹. licet collectiue accepto. ⁊ tamē eſt vera. igitur. Dicit̄ ſecūdo ꝙ aliqua ꝓpoſitio negatiua eſt vera in qua p̄dicat̄ vniuerſale vniuerſalit̄ ſumptū. Probat̄. q̄a hec eſt vera. homo nō eſt aſin⁹. ⁊ tamē in ea p̄dicat̄ vniuerſale vniuerſalit̄ ſumptū. videlicet t̄min⁹ cōmunis ſuppones cōfuſe ⁊ diſtributiue. igit̄ aliqua ꝓpoſitio eſt vera in qua p̄dicatur vniuerſale vniuerſalit̄ ſumptū. Dicit̄ tercio ꝙ quādo p̄dicatū eſt t̄min⁹ cōmunis habēs ſolū vnū ſuppoſitū ⁊ ſumpt⁹ vniuerſalit̄ aliqua affirmatiua eſt vera in qua p̄dicat̄ vniuerſale vniuerſalit̄ ſumptū. patet. q̄a iſte ſunt vere. oīs ſol eſt oīs ſol. oīs luna eſt oīs luna. ⁊ tamē in eis p̄dicat̄ vniuerſale vniuerſalit̄ ſumptū vt notū eſt. igit̄. Dicit̄ quarto ꝙ quādo p̄dicatū ē termin⁹ cōis habēs plura ſuppoſita nulla affirmatiua eſt vera in qua p̄dicat̄ vniuerſale vniuerſalit̄ ſumptū. ꝓbat̄. q̄a nulla res eſt plures res. ſꝫ ꝑ talē ꝓpoſitionē ſemꝑ deſignat̄ ꝙ vna res ē plures res. vt patet dicēdo. homo ē om̄e aial. vbi denotat̄ ꝙ aliq̄s particularis hō ſit iſtud aial ⁊ illud aial. ⁊ ſic de aliīs. igit̄ nulla talis ꝓpoſitio ē vera. ⁊ ſic itelligit ph̄us q̄n dicit ꝙ nulla

affirmatio erit vera ĩ qua p̃dicat̃ vniuerſale vniuerſalit̃ ſumptũ. Ex p̃dictis patet ꝙ aliqua eſt ꝓpoſitio in qua p̃dicat̃ vniuerſale vniuerſalit̃ ſumptũ. ⁊ tamẽ t̃min' cõis nõ ponit̃ cũ ſigno vniuerſali. Et iſtõ adhuc poteſt ꝓbari dupliciẽ. Primo. q̃a ĩ iſta ꝓpoſitiõe. oĩs hõ eſt ipſemet p̃dicat̃ vniuerſale vniuerſalit̃ ſumptũ. cũ ſm oẽs logicos p̃dicatũ ſupponat cõfuſe ⁊ diſtributiue. igit̃. Scḋo. q̃a ĩ iſta ꝓpoſitõe tm̃ aĩal ẽ homo p̃dicatũ ſupponit cõfuſe ⁊ diſtrubutiue cũ ſit p̃dicatũ ꝓpoſitiõis excluſiue que infert vnã vniuerſalẽ de terminis tranſpoſitis. igitur.

Quarta difficultas. Utrũ vni' affirmatiõis ſit vna negatio oppoſita. ⁊ vtrũ iſte equaleãt. nõ eſt hõ alb'. ⁊ nemo eſt alb'.

Pro ſolutõe p̃me partꝪ dr̃ vno mõ ꝙ ſic. loq̃ndo de oppoſitiõe cõtradictoria. ita ꝙ ſit ſenſus. Uni' affirmatõis ẽ tm̃ vna negatio ſibi cõtrarie oppoſita p̃mo ⁊ ꝑ ſe. Sed licet iſte ſenſus ſit verus. tñ nõ eſt de mẽte ariſtotelis ꝓbãtis vni' affirmatõis eſſe vnã negationẽ ĩ ſubcõtrariis. Alit̃ dr̃ ꝙ in eodẽ genere oppoſitiõis vni affirmatiõi tm̃ opponit̃ vna negatio. Unde phs p̃mo de celo dicit ꝙ tm̃ vnũ vni ẽ ꝯtrariũ q̃cq̇d tamẽ ſit de veritate iſti' excluſiue vni affirmatõi tm̃ opponit̃ vna negatio ſcḋm aliquẽ duoꝝ modoꝝ p̃dictoꝝ. tñ phs nõ ponit eã in textu. ſed ſine excluſione dicit ꝙ vni' affirmatiõis eſt vna negatio. Ideo ꝓ intellectu ei' dr̃ ꝙ illa ꝓpoſitio poteſt habere duplicẽ ſenſum. Prim' ẽ ſm qḋ ly vna tenet̃ cathegorice ⁊ ẽ ſignũ vnitatis ꝓpoſitiõis. ⁊ ſic hui' ꝓpoſitionis. vni' affirmatiõis ẽ vna negatio ſenſus ẽ. quãdocũq; affirmatio ẽ ꝓpoſitio vna. et nõ ꝓpoſitio plures ⁊ ſic negatio ſibi oppoſita ẽ ꝓpoſitio vna ⁊ nõ ꝓpoſitio plures. ⁊ ĩ hoc ſenſu accipit eã phs. Alius ſenſus eſt ſcḋm qḋ ly vna poteſt teneri ſyncathegreumatice ⁊ ſignũ excluſiuũ gratia pluralitatis tantũ valẽs ſicut vnica. ⁊ ſic eſt ſenſus. vni' affirmatiõis eſt vnica ſiue tm̃ vna negatio ſibi oppoſita ita ꝙ nõ plures. ⁊ hoc ẽ verũ ĩtelligẽdo de negatõe oppoſita p̃mo ⁊ ꝑ ſe ⁊ ĩ eodẽ genere oppoſitõis. Dr̃ p̃mo ⁊ ꝑ ſe. q̃a vna dicit̃ opponi p̃mo ⁊ ꝑ ſe. ⁊ alia ex conſequẽti ſicut ꝑ eq̇pollẽtiã. Dicit̃ etiã in eodẽ genere oppoſitiõis. q̃a vna affirmatio bene habet vnã negationẽ oppoſitã ꝯtrarie ⁊ aliã cõtradictorie. Pro ſolutõe ſecũde partis dr̃ breuit̃ ꝙ iſte due. nõ eſt hõ alb'. ⁊ nemo ẽ alb' de rigore ſermõis equalẽt. ⁊ ita hec. nõ ẽ hõ alb' ꝯtradicit iſti. eſt hõ alb' ⁊ nõ ſubcõtrariat̃. Phus aũt ponẽs illas duas eſſe ſubcõtrarias. ⁊ dicẽs illã. nõ ẽ hõ alb' nõ equalere iſti. nemo ẽ alb' accipit ipã; vt ĩ ea negatio ſolũ cadit ſuꝑ hoc v̇bũ ẽ. ⁊ nõ ſolus ſupra iſtũ t̃minũ hõ. ita ꝙ iſta nõ ẽ hõ alb' accipit ꝓ illa. hõ nõ eſt albus.

¶Circa p̄dictū textū poſſent moueri multe alie difficultates. Et p̄mo de ſignificatione hu9 ſigni om̄is ⁊ q̄buſdā alijs ip̄m cōcernētibus. ſed horū ſolutio patuit in diſtributiōibus. Secūda. vtrū hec cōſequētia ſit bona. ſi aliq̄d ſit vel eſt. cuius ſolutio patet circa ea que dicta ſunt in exponibilibus incipit ⁊ deſinit. Unde vt cōmunit̄ dicit̄ p̄dicta cōſequētia tenet in p̄manentibus ⁊ nō ſucceſſiuis. Tercio vtrū termin9 equocus ſignificet ſua ſignificata copulatiue aut diſiunctiue. cuius ſolutio patebit in elenchis Cū q̄ʒ aūt dicit philoſophus q̄ ſi tunica imponeret̄ ad ſignificandū hominē ⁊ equū tunc nihil aliud eſſet dicere tunica eſt alba q̄ʒ dicere iſtas duas. homo eſt albus ⁊ equus eſt albus. Hoc em̄. tunica eſt alba in illo caſu. nō equalet huic copulatiue. homo eſt albus ⁊ equus eſt albus. ſed equalet huic. homo eſt albus. ⁊ etiā equalet hoc. equus eſt albus. Quarto poſſet moueri difficultas. vtrū in equocis ſit cōtradictio. ⁊ vtrū ꝓpoſitio plures habeat cōtradictoria. Sed de his dicet̄ ad longū in elenchis. Dictū eſt em̄ prius q̄ in equocis nō eſt cōſequentia. nec cōtradictio. nec ſciētia. nec diffinitio.

Cōcluſio reſpōſalis. Due cōtradictorie ſibijnuicē cōtradicētes in ſenſu in quo cōtradicūt nunq̄ʒ poſſunt ſimul eſſe vere aut ſimul falſe. Hec cōcluſio relinquit̄ ꝓbata ex predictis.

Ad ratiōes ante oppoſitū. Ad primam dicit̄ q̄ antecedens eius eſt diſtinguendū. ⁊ etiā cōſequēs. eo q̄ p̄ eodē tēpore ⁊ ſimul poſſunt determinare hoc verbū poſſunt. ⁊ ſic tam antecedens q̄ʒ cōſequens eſt verū vt ꝓbat argumentū. Aut poſſunt determinare hoc verbū eſſe. ⁊ ſic vtrūq̄ʒ eſt falſum. nec probatio procedit. Ad cōfirmationē dicit̄ q̄ hec ꝓpoſitio. ſocrates eſt currens ſi ſit vera eſt vera pro tēpore p̄ſenti diuiſibili ⁊ nō diuiſibili. ⁊ in ea copla ſtat diſiunctiue p̄ qualibet parte tēporis. Ad hoc aūt q̄ iſta ſocrates eſt currens contradicant illi requirit̄ etiā q̄ copla ſtet copulatiue pro om̄ibus partibus illius temporis. nec valet cōſequētia ab affirmatiua de p̄dicato infinito ad negatiuā de p̄dicato finito. niſi arguat̄ a nō diſtributo ad non diſtributū ex parte temporis conſignificati copiam.

Ad ſcd̄am ratione dicit̄ p̄mo ſic q̄ ille ego ſum ſocrates. ego nō ſum ſocrates prolate a diuerſis nō ſunt contradictorie. ⁊ ratio huius eſt. ſubiecta illarū ꝓpoſitionū nō ſunt ipa p̄no

mina demõſtratiua. ſed ſunt ea que demonſtrant per ipa pnomina. ſi tamen ille ppoſitiões a diuerſis pferunt. Aliud eſt qd demõſtrat in vna. et aliud qd demõſtrat in alia. ideo nõ ſunt cõtradictorie. Vtrũ aũt pnomia demõſtratiua pme pſone ſupponãt pro proferentibus aut ſcribentibus ipa. Dicendũ eſt q ppꝛie ſic ſupponũt. ſed interdũ ex vſu loquendi pmiſſum eſt ipa ſupponere pro aliquo alio. ſicut patet in litteris obligatoriis. Dicit ſecũdo q ille ppoſitiões. ſocrates eſt vltra pontes. ſocrates nõ eſt vltra pontes prolate a diuerſis nõ cõtradicũt. ppter hoc q termini non accipiunt in vna ſicut in alia eodẽ modo. Nam ly vltra diuerſificat in ſua ſignificatione ſcdm qd ponit in affirmatiua prolata ab vno. ⁊ ſcdꝫ qd ponitur in negatiua prolata ab alio. Dicit tercio q iſte cõtradicunt. hic tribulus eſt ſapidus. hic tribulus nõ eſt ſapidus. ſed neget q poſſunt ſimul eſſe vere. Et cũ pbat qa iſte poſſunt ſimul eſſe vere. hic tribulus eſt ſapidus aſino. neget cõſequẽtia. qa ibi eſt fallatia a ſcdm qd ad ſimpliciter. aut magis fallatia ignorantie elenchi. qa nõ arguit ad idem. Ad cõfirmationem patet qd ſit dicendũ ex iſtis.

Ad terciã rationem dicit vno modo q in illo caſu ambe ppoſitiões ſunt falſe. nec ſunt cõtradictorie. nec ſe habent ſicut ſingularis affirmatiua ⁊ ſingularis negatiua. eo q ſecũda eſt vna ſimpliciter enunciatio cathegorica. ⁊ pma eſt vna copulatiua falſificans ſeipam. Nam equalet huic. ſocrates dicit falſum ⁊ hec ppoſitio ſocrates dicit falſum ſignificat ſe eſſe verã. Alio modo dicit q pma eſt falſa. qa ſignificat q ſocrates dicit aliud falſum ab illa ppoſitiõe. ſocrates dicit falſum. Et ſi in ſecũda accipiat eodem modo ſcilicet ſocrates nõ dicit falſum aliud ab iſto ſocrates dicit falſum tunc eſt cõtradictoria illi ⁊ eſt vera. Si aũt accipiat alio modo ipa eſt falſa ⁊ cõtradicit prime.

Ad quartã ratione dicit q quis ad vniuerſalẽ ſequit particularis. tamen nõ oportet q ſi vniuerſalis ſit falſa. q particularis ſit falſa qa ex falſo poteſt ſequi verũ. Dicit ſecũdo q concedendo q particularis ⁊ vniuerſalis equalent tunc ſi cõtrarie nõ poſſunt ſimul eſſe vere. ſic etiã nec ſubcõtrarie. ⁊ ideo ſubcõtrarie nõ poſſunt ſimul eſſe vere niſi in materia contingẽti. ⁊ adhuc non ſemp. qa aliquãdo tm valet ſicut quando accidens eſt ſeparabile.

¶ Sequitur textus.

Queſtões ī periarmenias ariſtot

In his ergo. ⁊ cetera.

Iſtud eſt vltimū capitulū huius tractat⁹ p̄mi libri periarmenias in quo
philoſophus oſtēdit qualit̄ ſe habeant enūctiatiões quo ad eſſe verū de
terminate ⁊ falſum. Et diuidit̄ in duas partes p̄ncipales. In p̄ma oſten-
dit q̄bus cōtradictorijs cōuenit ꝙ vna pars eſt det̄minate vera ⁊ alia de
terminate falſa dicēs ꝙ in omnibus cōtradictorijs de p̄ſenti ⁊ de p̄terito
neceſſe eſt vnā partē det̄minate eſſe verā ⁊ alterā falſam. ſiue ſunt de ſubie-
cto ſingulari. ſiue de ſubiecto vniuerſali. ⁊ hoc vniuerſalit̄ ſumptis. Dictū
eſt aūt in cōtradictorijs. q̄a in ſubcōtrarijs hoc nō eſt verū. vt pri⁹ dictū
ctū eſt in ſecūdo capl'o. In ſecūda parte p̄ncipali huius capituli philoſo
phus oſtendit q̄bus cōtradictorijs nō cōuenit ꝙ vna ſit determinate ve
ra ⁊ alia determinate falſa. dicēs ꝙ in ꝓpoſitiōibus ſingularibus ⁊ futu-
ris cōtradictorijs de futuro cōtingenti nō eſt neceſſe alterā partē eſſe det-
minate verā ⁊ alterā determinate falſam ꝓbat tali ratione. q̄a ſi omīs af-
firmatio vel negatio eſſet det̄minate vera vel determinate falſa ſequeret̄ ꝙ
omīa de neceſſitate euenirēt. Sed cōſequēs eſt falſum. igit̄ ⁊ antecedens
cōſequētiā ꝓbat duab⁹ ratiōib⁹. Prima. q̄a poſito caſu ꝙ aliquis dicat.
hoc erit. ⁊ alius dicat. hoc nō erit. Si oīs affirmatio vel negatio de futuro.
ſit determinate vera aut falſa neceſſe eſt alterū ipoꝝ dicere verū determina
te. ⁊ nō vtrūqꝫ. cū ipi accipiāt cōtradictoria que nō cōtingit ſimul eſſe ve-
ra. Et ſi neceſſe eſt alterū ipoꝝ determinate dicere verū. ergo alterū neceſſa
rio erit. ⁊ ſic omīa de neceſſitate eueniēt. Secūdā cōſequētiā ꝓbat ꝑ ſimi-
le in illis de p̄ſenti. q̄a ſi verū eſt dicere. albū eſt. neceſſe eſt albū eſſe. Et ſive
rū eſt dicere. albū nō eſt. neceſſe eſt albū nō eſſe. ⁊ ecōtra. Et ſi eſt albū. veꝝ
eſt albū affirmare albū eſſe. ⁊ ſi nō eſt albū veꝝ eſt negare albū nō eſſe. Et ſi
nō eſt albū. affirmās albū eſſe mētit̄. Et ſi affirmās albū eſſe mētit̄ albū nō
eſt ergo a ſimili. Si alter ipoꝝ verū dicat. alterū ipoꝝ neceſſario erit. ⁊ ſic
omīa de neceſſitate euenient. Ex quo ſequitur ꝙ nihil fieret a caſu aut ad
vtrūlibet. Illud enī fit ad vtrūlibet qđ nō eſt magis determinatū ad eſſe
q̄ꝫ nō ad eſſe. ita ꝙ nō magis ſe habet vt fiat q̄ꝫ vt non fiat. Sed cū neceſſe
ſit illū q̄ affirmat vel illū q̄ negat verū dicere res erunt determinate tam ad
eſſe q̄ꝫ ad nō eſſe. Secūda ratio. ſi omīs affirmatio vel negatio ſit determi
nate vera vel falſa ſequeret̄ ꝙ de illo qđ eſt nunc album ſemper fuit dicere
homo erit album. ⁊ ſi ſic non potuit non fieri album. impoſſibile fuit ipm

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

non fieri.⁊ per conſequens ſi omnis affirmatio vel negatio ſit determi-
nate vera vel falſa om̃ia que futura ſunt neceſſe eſt fieri.⁊ de neceſſitate eue-
nient.⁊ per conſequens nihil erit ad vtrumlibet vel a caſu. q̃a illud quod
fit a caſu non fit ex neceſſitate. ¶ Conſequenter philoſophus ponit talez
concluſionẽ in contradictorijs de futuro cõtingenti neceſſe eſt alterã par-
tem eſſe verã.⁊ nõ poteſt dici ꝙ neutra ſit vera. Probat duabus rationi-
bus. Prima ratio eſt. quia ſi affirmatio ſit falſa negatio erit vera.⁊ ſi nega-
tio erit vera. affirmatio erit falſa. igit̃ nõ continigt neutram earum eſſe ve-
ram. Secunda ratio. quia ſi neutra eſſet vera tolleretur ꝯtingens ad vtrũ
libet. Nam ſi verum eſt dicere ꝙ aliquid eſt album aut magnum oportet
ꝙ ſit album vel magnum.⁊ ſi erit cras verum dicere ꝙ eſt album oportet
ꝙ cras ſit album. Si autem eſt verum dicere de tali futuro ꝙ neq̧ erit neq̧
nõ erit. vt eſt nauale bellum tunc ipſum nõ poterit eſſe nec poterit nõ eſ-
ſe. quod eſt contra rationem contingentis ad vtrũlibet. Ex quibus cõclu-
dit philoſophus ꝙ ſi neceſſe eſt in contradictorijs de futuro contingen-
ti ſiue ſint de ſubiecto particulari ſiue vniuerſali alteram partem eſſe verã
⁊ alteram falſam determinate ſequitur ꝙ nihil fiet ad vtrumlibet. ſed om-
nia erunt ex neceſſitate.⁊ per conſiquens non oportebit conſiliari neq̧ ne-
gociari. quia ſiue hoc fecerimus ſiue non. illud tamen quod eſt futuꝝ erit

Deinde circa ꝑdicta remouet du-

as cauillationes. Prima eſt contra ſecundam rationem immediate dictã
In qua dictum eſt ꝙ ſi omnis affirmatio vel negatio ſit determinate ve-
ra vel falſa ſequeretur ꝙ de illo quod nunc eſt album ſemper fuit verum
dicere ꝙ hoc erit album. Ideo poſſet aliquis dicere ꝙ hoc eſt verum in
tempore preſenti propinquo preſenti nunc. ſed non in remoto. Ideo re-
mouet philoſophus hanc cauillationez dicens ꝙ quantum ad tempus
nihil refert. etiam ſi ante milleſimum annum dicatur. quia ſemper manet
eadem veritas. Secunda cauillatio eſt contra primam rationem. Dictuz
eſt enim in illa ꝙ ſi aliquis dicat. hoc erit.⁊ alius dicat non erit. neceſſe eſt
alterum illorum verum dicere. aliquis diceret ꝙ hoc ſequeretur quia di-
cunt contra dictoriam. ſed ſi nihil dicerent. nihil ſequeretur. hanc cauilla-
tionem remouet philoſophus dicens ꝙ ſi aliquis affirmauerit ſiue nega-
uerit nihil propter hoc mutatur in re. Non enim propter noſtrum affir-
mare ⁊ negare erit res vel non erit. nec in milleſimũ annũ magis q̧̃ in quã-
tolibet tempore.

¶Cõſequenter reſumit mediũ iſtaꝝ rationũ. Deinde ꝓbat ꝙ cõuenientia prius illata ſint impoſſibilia. ſcilicet ꝙ omĩa futura de neceſſitate euenirẽt ⁊ qđ nihil fiat ad vtrũlibet vel a caſu. ⁊ hoc duabus rationibꝰ. Prima nos ſumus ꝑncipiũ futuroꝝ eo ꝙ cõſiliamur aut agimus aliqđ. ergo nõ omnia eueniũt de neceſſitate. Secũda ratio. multa ſunt que nõ ſemꝑ actu ſũt ſed poſſunt eſſe ⁊ nõ eſſe. fieri ⁊ nõ fieri. vt poſſibile eſt hanc veſtẽ incidi ⁊ nõ incidi. ſed prius exteri. Similiter poſſibile eſt eã incidi. nõ enĩ eſſet contingens eam prius exteri niſi poſſibile eſſet eam nõ incidi. igiť non omĩa de neceſſitate eueniunt. Sed quedã ſunt ad vtrũlibet que nõ magis ſe habent ad eſſe ꝗꝫ ad nõ eſſe. Et quedã ſunt vt in pluribus. vt contingentia nata. Et alia vt in paucioribus. vt contingentia raro. ¶In vltima parte philoſophus oſtendit quõ ſe habẽt ꝓpoſitiões ad veritatem ⁊ falſitatem Pro cuius declaratiõe ꝑmittit quõ ſe habent res ad neceſſitatẽ. Et ꝑmo quõ ſcđm ſe ⁊ abſolute ſe habent res ad neceſſitatẽ. Secũdo quõ ꝑ cõparationẽ ad ſua oppoſita. Dicit ergo ꝑmo ꝙ res habent ſe ad neceſſitatem ſcđm ſe ⁊ abſolute ſic ꝙ nõ neceſſe ſimpliciť ſed ex ſuppoſitiõe. q̃a omĩe qđ eſt quãdo eſt neceſſe eſt eſſe. ⁊ omĩe qđ nõ eſt quãdo nõ eſt neceſſe eſt nõ eſſe. Sed nõ omĩe quod eſt neceſſe eſt eſſe. nec omĩe qđ nõ eſt neceſſe eſt nõ eſſe. Nõ enĩ eſt idẽ neceſſario eſſe quãdo eſt. ⁊ aliqđ ſimpliciť neceſſario eſſe Similiť nõ eſt idem aliqđ neceſſario nõ eſſe quãdo nõ eſt ⁊ aliqđ ſimpliciter neceſſario nõ eſſe. Secũdo dicit ꝙ res ſe habent ad neceſſitatẽ ꝑ ſuam cõparationẽ ad ſua oppoſita ſic ꝙ nõ ſunt neceſſarie ſimpliciť ſed ex diſiũctione. Illud enĩ qđ nõ habet determinatã rationẽ neceſſitatis fit neceſſario aut eſt neceſſariũ ſub diſiunctione ad ſuũ oppoſitũ. vt neceſſe eſt nauale bellũ cras eſſe futurũ vel nõ eſſe futurũ. Sed nõ eſt neceſſe ſimpliciť ⁊ abſolute nauale bellũ eſſe cras. ſed ipm futurũ eſſe vel nõ eſſe. Ex his cõcludit ꝙ ſimiliť ſe habet in rebus ⁊ in enunctiationibus. q̃a ſicut ſunt quedam res quõ nõ ſunt determinate ad eſſe nec ad nõ eſſe. cuiuſmodi ſunt ille que ſunt ad vtrũlibet. ita etiã ſunt quedã orationes que nõ ſunt deťminate ad veritatẽ ⁊ falſitatẽ. ⁊ ſicut ſunt quedã res que nec ſemꝑ ſũt nec ſemper nõ ſunt. ſed vna eſt ſub diſiunctione ad aliã ita ſunt alique enunctiationes in q̃bus neceſſe eſt alterã partẽ eſſe verã vel falſam. ſcilicet hanc vel illam. nõ tamẽ neceſſe eſt illã partẽ eſſe verã ⁊ alterã falſam. Ex p̃dictis ĩfert duo corollaria. Primũ ꝙ nõ eſt neceſſe in omĩbus ꝯtradictorijs vnã partem determinate eſſe verã ⁊ alterã falſam. Secundũ ꝙ nõ eſt ſimile de cõtradictorijs de preſenti ⁊ de contradictorijs de futuro contingenti.

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti

Circa hūc textū querit̄ vtrū aliqua ꝓpoſitio de futuro cōtingenti ſit determinate vera aut determinate falſa.

Arguit̄ p̄mo ꝙ aliqua ſit determinate vera. q̄a om̄e ꝙ ſic eſt verū q̄a ip̄m nō eſt falſuʒ eſt determinate verū ſed aliqua ꝓpoſitio de futuro cōtingēti ſic eſt vera ꝙ ip̄a nō eſt falſa. ergo aliqua ꝓpoſitio de futuro cōtingēti eſt detminate vera. Maioꝛ patet. q̄a ſicut om̄e qͦd eſt quādo eſt detminatū eſt ad eſſe. ſic omne quod eſt veruʒ quando eſt verum determinatum eſt ad eſſe verum. Minoꝛ ꝓbat̄. quia ſint iſte due. ſocrates curret cras. ſocrates nō curret cras. quelibet earum eſt de futuro contingenti ⁊ tamen certitudinaliter vna earū eſt vera. tum q̄a ſunt cōtradictoꝛie. tum q̄a iſta diſiunctiua eſt neceſſaria. ſocrates curret cras. vel ſocrates nō curret cras. ergo altera earū eſt vera. tenet cōſeq̄n tia. q̄a diſiūctiua neceſſaria licet cōponat̄ ex nō neceſſarijs. tū nunq̄ʒ ꝯponitur ex om̄ibus falſis. Et cōfirmat̄. q̄a ſicut ſe habet res ad eſſe vel nō eſſe foꝛe vel nō foꝛe. ſic ſe habet ꝓpoſitio ad eſſe verū vel nō eſſe verum. ſed aliqua res determinate ſe habet ad foꝛe aut nō foꝛe. ergo aliqua ꝓpoſitio determinate ſe habebit ad eſſe verū vel nō eſſe verū. Maioꝛ eſt philoſophi in textu p̄cedēti ⁊ in p̄dicamētis. q̄ dicit. ab eo ꝙ res eſt vel nō eſt oratio dicit̄ vera vel falſa. Minoꝛ ꝓbat̄. q̄a quālibet rem nō exiſtentem poſſibile exiſtere neceſſariū eſt foꝛe vel nō foꝛe. ⁊ ſi erit tunc affirmatiua ſignificans eam foꝛe erit determinate vera ⁊ negatiua falſa. Si v̄o nō ſit tūc negatiua ſignificans eam nō foꝛe erit determinate vera ⁊ affirmatiua falſa.

Secūdo arguit̄. Iſte ꝓpoſitiones Antichꝛiſtus erit. antichꝛiſtus p̄dicabit. dies iudicij erit. xp̄s veniet iudicare viuos ⁊ moꝛtuos. ſol oꝛietur cras ⁊ cōſimiles ſunt de futuro contingenti. ⁊ tamē ſunt determinate vere. Minoꝛ ꝓbat̄ quo ad quatuoꝛ p̄mas q̄a illa ſunt a deo reuelata. Sed om̄e a deo reuelatū erit nec poteſt nō eſſe q̄a al's deus poſſet eſſe p̄nūccius mendacij. igit̄. Sed quo ad aliā ꝓpoſitionem ꝓbat̄. q̄a ꝑ nullā cauſam naturalē poteſt impediri oꝛtus ſolis. ergo ſol neceſſario ſaltem neceſſitate naturali oꝛietur.

Tercio ſic. Hec eſt determiate vera vel falſa. ſocrates curret cras. ergo aliqua ꝓpoſitio de futuro cōtingenti eſt detminate vera aut detminate falſa. Antecedens patet. q̄a aut deus

ſcit q̄ ſocrates curret cras. aut q̄ nō curret cras. aut nullū eorum ſcit. aut nullū eoꝝ ſcit. Nō eſt dicendū q̄ nullū. qa tunc de° nō eſſent magis nota futura q̄z mihi vel tibi. Nec eſt dicēdū q̄ ſciat vtrūq̄z. qa nihil ſcit̄ niſi verū. ſed alterū eoꝝ nō eſt verū cū ſint cōtradictoria. ergo alterum eoꝝ nō eſt ſcitū. Si aūt ſciat q̄ ſocrates curret cras. ſequit̄ q̄ iſta ē det̄minate vera. ſocrates curret cras. Si aūt ſciat q̄ ſocrates nō curret. iſta ſocrates nō curret cras ē det̄maite vera. tenet ꝯſeqntia. qa ſi nō ſit det̄miate vera ponāt̄ q̄ falſificet̄ tūc ꝑſciētia dei fallit̄ ⁊ de° decipiet̄. qđ ē incōueniēs. Et ꝯfirmat̄. quia ſi ſocrates debeat cras currere tūc deus ſciuit heri q̄ ſocrates curret cras. ergo ſocrates curret cras. ſed antecedēs eſt neceſſariū. ergo ⁊ conſequens. Qꝫ aūt antecedēs ſit neceſſariū patet. qa antecedēs eſt vna ꝓpoſitio de p̄terito vera. ergo eſt neceſſaria. tenet cōſequētia. qa omis ꝓpoſitio de p̄terito vera eſt neceſſaria.

Quarto arguit̄. Omne futurū eſt

de neceſſitate futurū ergo omis ꝓpoſitio de futuro cōtingenti eſt det̄minate vera. tenet cōſequētia. qa omis ꝓpoſitio de futuro cōtingēti ſignificat futurū eſſe futurū. Antecedēs ꝓbat̄ p̄mo. qa omis ꝓpoſitio neceſſaria poteſt modificari modo neceſſarij manēte eadē veritate. ⁊ ꝑcōſequēs illa eſt vera. omē futurū neceſſario ē futurū. Scdo ꝓbat̄. qa omē qđ de neceſſitate eueniet de neceſſitate eſt futurū. ſed omē futurū de neceſſitate eueniet. ergo omē futurū de neceſſitate eſt futurū. Minor ꝓbat̄. qa oppoſitū p̄dicati infert oppoſitū ſubiecti. Nam bene ſequit̄. nō eueniet. ergo nō eſt futurū Et etiā iſta que eſt ſua cōuertēs ꝑ cōpoſitionē videt̄ eſſe vera. cū omne qđ nō eueniet neceſſario eſt nō futurum.

In oppoſitum arguit̄ auctoritate

philoſophi in textu p̄cedenti. ¶ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratione textus precedentis mouentur alique difficultates.

Prima difficultas. Utruꝫ ꝓpoſi-

tio de futuro contingenti ſit determinate vera aut determinate falſa ſicut ꝓpoſitio de p̄terito aut de preſenti. ¶ Pro cuius ſolutiōe ſuppont̄ p̄mo. q̄ triplices ſunt ꝓpoſitiones: quedā ſunt de p̄terito. alie ſunt de preſenti. ⁊ alie ſunt de futuro. Propoſitio de p̄terito eſt illa cuius copla eſt verbum preteriti tēporis. Propoſitio de p̄ſenti eſt illa cuius copla eſt vebū p̄ſentis tpis. ⁊ ſic de alijs. Ex quo ſequit̄ q̄ refert dicere aliquā ꝓpoſitionē eſſe de p̄

terito aut de p̄ſenti. aut de futuro. ⁊ ip̄am eſſe p̄teritā. p̄ſentē aut futuram. Tum q̄a aliqua eſt p̄ſens que eſt de p̄terito. vt patet de iſta prolata a me Socrates currit. Tum q̄a aliqua eſt futura que nō eſt de futuro. vt patet de ꝓpoſitione formanda ab aliquo. Tum q̄a om̄is ꝓpoſitio cuiuſcūq; cople ſit poteſt eſſe p̄ſens. p̄terita aut futura. ſed nō om̄is ꝓpoſitio poteſt eſſe de p̄ſenti. p̄terito aut futuro. Secūdo ſupponit̄ ꝙ duplex eſt futurū. ſcilicet futurū contingens ⁊ futurū neceſſariū. Futurū neceſſarium eſt illud qđ impoſſibile eſt nō eſſe. ſicut antichriſtū fore animal vel hoīem. Futurū cōtingens eſt triplex. qđdā futurū eſt contingens raro. aliud eſt contingens vt in pluribus. aliud eſt contingens ad vtrūlibet. Ex quo ſequit̄ ꝙ triplex eſt ꝓpoſitio de futuro contingenti. quedā eſt de futuro contingenti raro. Aliud eſt de futuro contingen in in pluribus. qđ aliter dicit̄ cōtingēs natū. Et alia eſt de futuro contingenti ad vtrūlibet. Cōtingens raro eſt aliquod futurū qđ accidit in paucioribus ⁊ magis determinatū eſt ad non non eſſe q̄ȝ ad eſſe. vt foſſorem inuenire theſaurum. Propoſitio de contingenti raro eſt eſt propoſitio ſignificans aliquid fore quod in paucioribus ⁊ raro accidit. ſicut eſt iſta. Socrates fodiens inuenit theuſaurū. Contingens vt in pluribus eſt futurū quod magis determinatū eſt ad eſſe q̄ȝ ad nō eſſe ⁊ frequenter accidit. niſi adueniat aliunde imped[i]mētū vt eſtum vigere ſub cane. Propoſitio de futuro vt in pluribus eſt propoſitio ſignificans aliquid fore. quod vt in pluribus ⁊ frequenter accidit. ip̄m tamen ſimpliciter poſſibile eſt nō eſſe. vt iſta. eſtus erit ſub cane. Contingens ad vtrūlibet eſt aliqud futurū qđ nec eſt neceſſariū eſſe nec impoſſibile eſſe. ſ; ſcđm ſe eſt indeterminatū ad eſſe ⁊ nō eſſe. vt ſocratē curſurū cras. ⁊ ſimilia que cadunt ſub libertate voluntatis noſtre. Propoſitio de futuro contingenti ad vtrūlibet eſt ꝓpoſitio ſignificās aliqđ fore qđ ſimplicit̄ ⁊ abſolute nō eſt magis determinatū ad eſſe q̄ȝ ad nō eſſe. vt iſta. ſocrates curret cras. ⁊ de iſta eſt hic p̄ncipalis intentio. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ ꝓpoſitio de futuro cōtingenti ad vtrūlibet adhuc eſt duplex. quedā eſt de ſubiecto vniuerſali. cuiuſmodi eſt iſta. nauale bellum erit cras. Alia eſt de ſubiecto ſingulari. cuiuſmodi eſt iſta Socrates curret cras. Et de iſta p̄ncipaliter querit di[f]ficultas. Ex p̄dictis patet ꝙ ꝓpoſitio de futuro ꝯtingēti de qua hic querit̄ eſt ꝓpoſitio ſingularis ſimplicit̄ vna. cuius copla eſt verbū futuri temporis ſignificās aliqđ fore qđ nō eſt ⁊ tamē erit. ip̄m tamē ſimpliciter ⁊ abſolute poſſibe eſt nō eſſe. vel aliqđ nō fore qđ nō eſt nec erit. ipſius cum ſimpliciter ⁊ abſolute poſſibile eſt eſſe.

cū reſolutiõe text⁹ ad itētionē ſcoti

Ex quo ſequit̃ ꝙ nullū ſimplicit̃ neceſſariū eſt futurū cõtingens. Probat̃ q̄a q̄ impoſſibile eſt nõ fore nõ eſt futurū ꝯtingens. Sed neceſſariū ſimpliciter impoſſibile eſt nõ fore, ergo neceſſariū ſimplicit̃ nõ eſt contingẽs ¶ Quarto ſupponit̃ ꝙ triplicit̃ aliqua ꝓpoſitio poteſt dici determiate vera. Uno modo ꝓut determinate excludit falſitatē ꝛ poſſibilitatē ad ip̄am ꝛ ſimpliciter pro quolibet tēpore. ꝛ ſic illa ꝓpoſitio eſt determinate vera. que ſic eſt vera ꝙ pro nullo tēpore poteſt eſſe falſa. cuiuſmodi eſt ꝓpoſitio neceſſaria ſimpliciter. Et per oppoſitū aliqua ꝓpoſitio dicit̃ det̃minate falſa ꝓut ly det̃minate excludit veritatē ꝛ poſſibilitatē ad ip̄am ꝓ quolibet tēpore. ꝛ ſic illa eſt det̃minate falſa que pro nullo tempore poteſt eſſe vera. cuiuſmodi eſt ꝓpoſitio impoſſibilis. Secūdo modo aliqua ꝓpoſitio dicit̃ det̃minate vera prout det̃minate excludit falſitatē ꝛ poſſibilitatē ad falſitatē nõ ſimplicit̃ pro omī tēpore. ſed ſimplicit̃ pro illo iſtanti pro quo ip̄a eſt vera. ꝛ ſic illa ꝓpoſitio eſt det̃minate vera que ſic eſt vera ꝙ ꝓ illo tēpore pro quo eſt vera nõ poteſt eſſe falſa. cuiuſmodi eſt ꝓpoſitio cõtingens de p̄ſenti. Et per oppoſitū dicit̃ ꝓpoſitio determinate falſa. Tercio modo aliqua ꝓpoſitio dicit̃ determinate vera prout det̃minate excludit falſitatē. ſed nõ poſſibilitatē ad falſitatē. etiā pro inſtanti pro quo eſt vera. ꝛ ſic illa eſt determinate vera que ſic eſt vera ꝙ poteſt eſſe falſa. etiā pro illo tēpore pro quo eſt vera. licet nunq̄ȝ ſit falſa. Et per oppoſitū illa dicit̃ det̃minate falſa que ſic eſt falſa ꝙ nõ eſt vera. poteſt tamen eſſe vera.

His ſuppoſitis dicit̃ p̄mo ꝙ omīs

ꝓpoſitio copulatiua cõpoſita ex partibus cõtradicentibus cuiuſcūq̄ȝ compleſit eſt det̃minate falſa. Probat̃. q̄a omīs ꝓpoſitio illa eſt falſa determinate quā impoſſibile eſt verificari. ſed illa eſt huiuſmodi igit̃. Ex quo ſequitur ꝙ compulatiua cõpoſita ex cõtradictorijs de futuro cõtingenti eſt determinate falſa. Et ſi dicat̃. ex indeterminate falſis nõ poteſt fieri determinate falſum. ſed vtraq̄ȝ pars cõtradictorioꝝ de futuro cõtingenti eſt inde terminate falſa. ergo ex ip̄is nõ fit copulatiua determinate falſa. Dicit̃ ad hoc ꝙ maior eſt falſa. q̄ patet in ſimili. q̄a ex poſſibilibus bene fit impoſſibile. coplatiua em̄ ex duabus cõtradictorijs cõtingentibus eſt ex poſſibilibus ꝛ tamē eſt impoſſibilis. Dicit̃ ſecūdo ꝙ omīs ꝓpoſitio diſiunctiua cõpoſita ex partib⁹ cõtradicentibus eſt det̃minate vera p̄mo modo. Probat̃. q̄a omīs talis eſt neceſſaria. igit̃ eſt det̃minate vera p̄mo modo antecedens eſt cõmunit̃ cõceſſum ab omībus logicis. ꝛ poteſt adhuc ſic

probari. q̃a illa ꝓpoſitio eſt neceſſaria quã impoſſibile eſt falſificari. Sed
illa eſt huiuſmodi. cũ cõponat̃ ex cõtradictorijs quoꝝ neceſſariũ eſt ſem
per alterũ eſſe verũ. Dicit̃ tercio q̄ om̄is ꝓpoſitio de p̃terito vera. cui⁹ ve-
ritas nõ dependet ab aliqua de futuro eſt determinate vera p̃mo modo. ꝓ
batur. q̃a illa ꝓpoſitio que ſignificat aliq̃d fuiſſe q̃d impoſſibile eſt nõ fuiſ
ſe per quãcũq̃ potentiã eſt determinate vera p̃mo modo. ſed ꝓpoſitio de
preterito vera nõ dependẽs ab aliquo futuro eſt huiuſmodi. igit̃. Dicitu
aũt notant̃ nõ dependens ab aliqua de futuro. q̃a ſi de penderet ab aliq̃
de futuro idem eſſet iudiciũ de ea quo ad veritatẽ ⁊ falſitatẽ ſicut de illa de
futuro. vt patet de iſtis. deus preſciuit nauale bellũ fieri cras. deus preſci-
uit ſocratẽ curſurũ cras. Unde ille ſunt eque indeterminate. ſicut iſte. na-
uale bellũ erit cras. ſocrates curret cras. Dicit̃ quarto q̄ om̄is ꝓpoſitio de
preſenti vera cuius veritas etiã nõ dependet ab aliqua de futuro contin-
genti eſt determinate vera ſecũdo modo. ꝓbat̃. q̃a licet talis ꝓpoſitio po-
tuit nõ eſſe vera antequã eſſet. tamẽ pro tẽpore pro quo eſt vera non poteſt
nõ eſſe vera. alias cõtradictorie ſimul verificarent̃ de eodẽ. Dicit̃ q̃nto q̄ ꝓ
poſitio de cõtingenti vera nõ eſt determinate vera p̃mo modo aut ſecũ-
do modo. q̃a ꝓpoſitio vera cuius veritas poteſt impediri etiã pro tẽpo-
re pro quo eſt vera ſic q̄ nec eſt nec fuit pro illo tẽpore vera nõ eſt determi-
nate vera p̃mo modo nec ſecũdo modo. Sed ꝓpoſitio de futuro contin-
genti eſt huiuſmodi. igit̃ nõ eſt determinate vera p̃mo modo aut ſecũdo
modo. Et in iſto ſenſu intellexit philoſophus ſuã cõcluſionẽ. nec ſue rati-
ones aliud probãt ſic exponẽdo cõcluſionẽ ſuã. Dicit̃ ſexto q̄ ꝓpoſitio
de futuro contingenti vera eſt determinate vera tercio modo. ꝓbat̃. q̃a ꝓ
poſitio que ſic eſt vera q̄ nunq̃ erit falſa eſt determinate vera tercio mo-
do. Sed ꝓpoſitio vera de futuro contingenti ſic eſt vera q̄ nunq̃ erit falſa
licet poſſit eſſe falſa. igit̃ eſt determinate vera tercio modo. Ex p̃dictis pa
tet quõ veritas ⁊ falſitas aliter cõueniunt determinate ꝓpoſitioni de pre-
terito. ꝓpoſitioni de p̃ſenti ⁊ ꝓpoſitiõi de futuro. Secũdo patet quõ ſm
hunc modũ dicẽdi ſuſtinendũ eſt ꝓpoſitiões de futuro cõtingenti eſſe de-
terminate veras aut determinate falſas.

Secũda difficultas Utrũ om̄e fu-

turũ ꝯtingens ſit aliqualit̃ determinatũ anteq̃ ponat̃ in eſſe. Ad quã di-
citur p̃mo q̄ futurũ contingens conſideratũ ſcḋm ſe nõ eſt determinatu
ad alterã partẽ cõtradictiõis. q̃d patet. q̃a ex ratiõe ſua formali nõ magis

reſpicit eſſe qꝫ nõ eſſe. ergo vt ſic nõ eſt determinatũ ad alterã partẽ cõtradictionis. Antecedens ꝓbat̃. qͣ in eo eſt futurũ cõtingens qδ poteſt indifferent̃ eſſe ⁊ nõ eſſe. Dicit̃ ſecũdo ꝙ ad hoc ꝙ contingens futurũ ſit determinatũ ad vnã partẽ cõtradictionis opoꝛtet ꝙ habeat aliã cauſam a ſe determinantẽ ipm̃ ad eſſe vel nõ eſſe. que cauſa eſt libere ⁊ cõtingenter determinãs ipm̃ futurũ ad eſſe vel nõ eſſe. Pꝛobat̃. qͣ qδ ſcd̃m ſe eſt indeterminatũ habet ab alio ꝙ determinet̃. ⁊ nõ ab alio naturaliter agente. quia tunc ſemꝑ demonſtraret ipm̃ ad vnũ. Sed futurũ contingens eſt ſcd̃m ſe indeterminatũ. igit̃ habet ab alio libere agente ꝙ determinet̃. Dicit̃ t̃cio ꝙ determinatio futuri cõtingentis ad alterã partẽ cõtradictiõis nõ tollit ab eo contingentiã. Pꝛobat̃. qͣ illa cauſa nõ tollit ab aliquo rationẽ foꝛmalẽ que nõ dat ſibi cõditionẽ repugnantẽ. Sed cauſa libere agens aut determinans futurũ cõtingẽs ad alterã partẽ cõtradictionis nõ dat ipi futuro contingenti cõditionẽ repugnantẽ foꝛmali rationi futuri cõtingẽtis ergo nõ tollit ab eo illã rationẽ foꝛmalẽ. Maioꝛ eſt nota. Minoꝛ pꝛobatur. qͣ cõditio repugnãs futuro cõtingenti eſt ꝙ ſic terminet̃ ad vnã partem ꝙ altera pars per nullã potentiã poſſit euenire. Ex his patet ꝙ futurũ cõtingẽs eſt ſcd̃m ſe indeterminatũ. ¶ Pꝛo amplioꝛi tamen intellectu huius ſupponendũ eſt ꝙ duplex eſt indeterminatio. Quedã eſt indet̃minatio de ineſſe. alia eſt indet̃minatio de poſſibili. ⁊ vtraqꝫ reperit̃ tam in cauſa libere agente qꝫ in effectu cõtingenti pꝛoducto ab illa cauſa. Indet̃minatio de ineſſe ex parte cauſe eſt quia cauſa eſt indeterminata ad poſſe agere ⁊ nõ agere. Et dicit̃ de ineſſe qua reſpicit extrema de ineſſe. Indeterminatio de poſſibili eſt illa in qua cauſa eſt indeterminata ad poſſe agere ⁊ poſſe nõ agere. Et dicit̃ de poſſibili. qͣ reſpicit extrema de poſſibili. Indeterminatio de ineſſe que ſe tenet ex parte effectus eſt illa qua effectus eſt indeterminatus ad ꝓduci ⁊ nõ pꝛoduci. Sed indeterminatio de poſſibili eſt qua effectus eſt indeterminatus ad poſſe ꝓduci ⁊ poſſe nõ pꝛoduci Inter aũt iſtas indet̃minatiões indet̃minatio de ineſſe eſt poſterioꝛ indeterminatione de poſſibili. ſicut agere eſt poſterius ad poſſe agere. ¶ Iſtis ſuppoſitis dicit̃ quarto ꝙ qδlibet futurũ cõtingens anteqꝫ ponat̃ ineſſe eſt determinatũ determinatione de ineſſe. Pꝛobat̃ qͣ qcqδ eſt determinate ſcitũ aut cognitũ illud eſt determinatũ determinatiõe de ineſſe. ſed qδlibet futurũ cõtingens anteqꝫ ponat̃ ineſſe eſt a deo determinate cognitũ etiam eternaliter. qͣ deus nõ nouit aliter facta qꝫ fienda vt dicit auguſtinus. Dicitur q̄nto ꝙ nullus effectus contingens eſt determinatus deter

minatione poſſibili ad alterā partē contradictionis. patet. qa illud qđ po
teſt produci ⁊ nō produci. fore ⁊ nō fore. eſſe ⁊ nō eſſe nō eſt determinatū
determinatione poſſibili. ſed futurū cōtingens eſt huiuſmodi. igit̄. Et iu
xta iſta dicendū eſt ꝙ ꝓpoſitio de futuro contingenti eſt determinate ve
ra determinatione de ineſſe. ſed nō eſt determinate vera determinatiōe de
poſſibili. Prima pars patet. qa om̄e a deo ſcitū eſt verū. ſed ꝓpoſitio de
futuro contingenti eſt a deo ſcita. ergo eſt vera. Secūda pars probat̄. qa
quicqđ poteſt eſſe falſum nō eſt determinate verū determinatione de poſ
ſibili. Sed ꝓpoſitio de futuro contingenti poteſt eſſe falſa. etiā pro illo tē
pore pro quo eſt vera. igit̄. Et ſic patet quō poſſet aliter reſponderi ad pri
mā difficultatē ꝗ̄ꝫ reſponſum ſit ſuperius. quāuis iſti duo modi dicendi
ſatis cōueniant. Et ſi queratur. quō tunc differunt a propoſitionibus ne
ceſſarijs. Dicendū eſt ꝙ differunt in hoc. qa ꝓpoſitiones neceſſe ſunt de
terminate vere determinatione de ineſſe ⁊ de poſſibili. Sed ꝓpoſitiones
de futuro contingenti licet ſint determinate vere determinatione de ineſ
ſe. nō tamen determinatione de poſſibili. Et conformiter predictis dicen
dum eſt de propoſitionibus falſis.

Tercia difficultas. Utrum aliqđ

futurū contingens ſit neceſſario futurū. Et arguit̄ ꝙ ſic quadrupliciter.
Primo antechriſtū nō fore neceſſario nō eſt futurū. ergo antichriſtū fo
re neceſſario eſt futurū. tenet cōſequentia. qa ſi de aliquo dicto negato ve
re negetur aliquod predicatū cū modo neceſſitatis illa propoſitio eſt fal
ſa. ſed ſic eſt in iſta. ergo equiualet ſecunde que eſt neceſſaria. Antecedens
probatur. qa ſiue antichriſtus eſt vel nō eſt. ſemper erit antichriſtum nō
eſſe futurū. Secundo ſic. Antichriſtū fore relucet in eſſentia diuina ⁊ intel
lectu diuino naturaliter. ergo neceſſario repreſentatur ei antichriſtū fore
tenet cōſequentia. qa quicqđ repreſentatur in eſſentia diuina hoc neceſſa
rio rep̄ſentat̄. ⁊ ꝑ ꝯſequēs cū neceſſario ⁊ naturalr̄ rep̄ſent̄ i eſſentia diui
na antixp̄m fore. ſequit̄ ꝙ antixp̄m fore neceſſario erit. Antecedens p̄mū
patet. qa quicqđ deus cognoſcit cognoſcit per eſſentiam ſuam. Tercio ſic
quodlibet futurū cōtingens fore vel non fore eſt a deo determinate ſcitū
ergo quodlibet futurū contingens eſt neceſſario futurū. tenet conſequen
tia. qa niſi ſic ſequeret̄ ꝙ deus poſſet decipi. qa ſi ponat̄ ꝙ futurū contin
gens a deo ſcitū nō eueniat tunc deus nouit aliqđ euenturū quod nō eue
nit ⁊ ſic decipit̄. Quarto ſic. quia hec eſt neceſſaria. om̄e futurū eſt futurum
ergo om̄e futurū neceſſario eueniet.

¶ Pro ſolutione huius difficultatis ⁊ iſtarũ rationũ ſupponit̃ p̃mo ꝙ
qȯlibet cõtradictoꝛioꝝ futuroꝝ contingentiũ ad vtrũlibet eſt equalit̃ con
tingens vel poſſibile pro quali bet menſura pro qua ipſa contradictoꝛia
dicunt̃ eſſe cõtingentia ſiue poſſibilia. Probat̃. q̃a vt dictũ eſt pꝛius de
t̃miatio vni⁹ ad eſſe nõ tollit poſſibilitatẽ alteri⁹ ad nõ eſſe. nec ecõtra. igit̃.
Ex q̄ ſequit̃ ꝙ vnũ ꝯtradictoꝛioꝝ ꝑ det̃miatiõẽ cauſe libere nõ eſt magis
neceſſariũ q̃ȝ aliud. Secũdo patet ꝙ de⁹ habet infallibilẽ noticiã de futu-
ris contingentibus. ꝓbat̃ dupliciter. Primo auctoꝛitate auguſtini dicen-
tis ꝙ deus nõ aliter nouit facta q̃ȝ fienda. ſed deus habet infallibilem no
ticiã de factis. ergo etiã habet infallibilẽ noticiã de fiendis. Secũdo q̃a de
us habet aliqualẽ noticiã de futuris cõtingentibus ⁊ nõ fallibilẽ. q̃a tunc
eſſet mutabilis. ergo habet infallibilẽ. Ex quo ſequit̃ ꝙ deus nõ habet ſo
lum de futuris cõtingentibus noticiã exſpectatiuã. ¶ Tercio ſupponitur
ꝙ quãuis deus habet infallibilẽ ⁊ certiſſimã noticiã de futuris contingẽ
tibus. illa tamẽ eueniunt cõtingenter ⁊ nõ neceſſario. patet q̃a ſcientia dei
nõ imponit eis aliquã neceſſitatẽ. q̃ȝuis em̃ deus ſciat ea futura. tamẽ non
ſciuit ea futura neceſſario. ſed ea futura cõtingent̃. Ex quo ſequit̃ ꝙ omne
illud quod deus ſcit eſſe futurũ poteſt adhuc nunq̃ȝ fuiſſe illud eſſe futuꝝ
diſtinguendo futurũ cõtra pꝛius in ſenſu diuiſionis. Probat̃. q̃a aliq̄d q̄ȯ
poteſt nõ eſſe poteſt nunq̃ȝ fuiſſe ſcitũ a deo. ſꝫ qȯlibet q̄ȯ a deo ſcit̃ eſſe fu
turũ p̃t nõ eſſe. g̊ qȯlibet tale p̃t nõ eſſe ſcitũ a deo. ¶ Quarto ſupponit̃ ꝙ
oĩs contingentia in rebus iſtis inferioꝛibus ꝓuenit ex contingentia aut
libertate cõtradictiõis alicuius agentis. Probat̃. q̃a poſito caſu ꝙ om̃is
cauſa agit naturaliter ⁊ neceſſario. effectus eius ponet̃ neceſſario ⁊ natu-
raliter. ideo nõ poterit nõ poni ⁊ ꝑ cõſequẽs nõ erit cõtingens.

His ſuppoſitis dicit̃ p̃mo ꝙ omne
futurũ contingens eſt cõtingent̃ futurũ. Probat̃ p̃mo ſic. q̃a quicq̄d po-
teſt nõ eſſe futurũ illud nõ eſt neceſſario futuꝝ. ⁊ illud q̄ȯ nõ eſt neceſſario
futurũ eſt contingent̃ futurũ ſummẽdo contingẽs pro contingenti ad
vtrũlibet. Sed qȯlibet futurũ contingens poteſt nõ eſſe futurũ. ergo qȯli
bet futurũ cõtingens eſt cõtingent̃ futurũ. Dicit̃ ſecũdo ꝙ futurũ contin-
gens eſt cõtingens. ⁊ quãdo nõ eſt ⁊ quãdo eſt patet. q̃a illud dicit̃ cõtin
gens q̄ȯ quãdo nõ eſt poteſt eſſe. ⁊ quãdo eſt poteſt nõ eſſe. Sed qȯlibet
futurũ cõtingens eſt huiuſmodi. igit̃ futurũ cõtingens ⁊ quãdo nõ eſt ⁊
quãdo eſt. eſt cõtingens. Ad rationẽs pꝛius poſitas. Ad p̃mã dicit̃ negan
do antecedẽs. Et ad pꝛobationẽ dicit̃ ꝙ q̃a eternalit̃ ⁊ ſemꝑ deus poteſt

creare antichriſtũ ⁊ contingenter. ideo antichriſtus ſemꝑ contingenter erit. Ad ſecundã dicit̃ ꝙ in deo eſt duplex notitia. Quedã eſt noticia ſimplicis apprehenſionis qua deus cognoſcit q̃dlibet enũctiabile veruʒ vel falſum ante omnẽ actũ volũtatis. ⁊ tali noticia apprehendunt̃ futura cõtingentia a deo. nec oportet ꝓpter hoc ipa neceſſario euenire. qa p illã noticiã nõ determinant̃ ad fore vel nõ fore. Alia eſt noticia iudicatiua q̃ de⁹ cognoſcit q̃libet enũctiabile aut iudicat fore vel nõ fore. que ſequit̃ determinationẽ voluntatis diuine cõtingent̃ ⁊ libere. ⁊ tali noticia cognoſcũtur futura cõtingentia. ⁊ qa determinatio illa fit libere a voluntate diuina inde eſt ꝙ illa futura ſunt cõtingentia. Ad terciã dicit̃ negando cõſequentiã. Et ad ꝓbationẽ cõſequẽtie dicit̃ ꝙ ſi ponat̃ ꝙ futurũ cõtingens a deo ſcitũ nõ eueniat. tũc etiã ponit̃ in eſſe ꝙ deus nunq̃ȝ ſciuit ipm eſſe euẽturũ. ⁊ ꝑ cõſequẽs ſi nõ eueniat nõ decipit̃ ſi em̃ eueniat cõtingent̃ deus ſcit ⁊ ſemꝑ ſciuit ipm futurũ. Si vo nunq̃ȝ eueniat deus nunq̃ ſciuit ipm futurũ. Et ſi ſic ponat̃ ꝙ nõ eueniat nõ ꝓpter hoc ſequit̃ deũ decipi. Ad q̃rtã dicit̃ negando cõſequẽtiã. qa ibi fit fallatia diuiſionis arguendo a ſenſu compoſito vero ad ſenſum diuiſum falſum.

Quarta difficultas. Utrũ hec propoſitio quã ponit philoſophus in textu. Om̃e q̃d eſt quãdo eſt neceſſe eſt eſſe vera.

¶ Pro cuius ſolutiõe ſupponit̃ ꝙ hec dictio quãdo poteſt accipi aduerbialit̃ ⁊ etiã cõiunctionalit̃. ita ꝙ equaleat huic cõiunctioni ſi. patet ꝑ bohetiũ p̃mo libro de ſylogiſmis ypotheticis. Dicit em̃ ꝙ ita poteſt fieri ꝓpoſitio cõditionalis cũ hac dictiõe cũ. ſicut cum iſta dictione ſi. Hec enim. cum homo currit animal currit eſt conditionalis. ſicut iſta. ſi homo eſt. animal eſt. Et idem iudiciũ poteſt eſſe de hac dictione quando ſicut de hac cum vt notum eſt. Ex quo patet ꝙ in predicta propoſitione ly quando poteſt teneri coniunctionaliter vel aduerbialiter.

Hoc ſuppoſito dicit̃ p̃mo ꝙ ſi teneatur cõiunctionaliter ꝓpoſitio eſt diſtinguenda. qa vel eſt conditionalis vel de cõditionato extremo. Si conditionalis hoc adhuc duplicit̃. qa vel neceſſe dicit neceſſitatẽ cõſequẽtie ⁊ ſic ꝓpoſitio eſt vera. qa ſenſus eius eſt hec eſt neceſſaria. Si om̃e q̃d eſt ipm eſt. Vel ſic. hec eſt neceſſaria. omne q̃d eſt ſi eſt. vel neceſſe dicit neceſſitatẽ cõſequẽtis ⁊ tunc ꝓpoſitio eſt falſa qa denotat̃ ꝙ ſi aliqd ſit q̃dcũq̃ȝ ſit illud ipm de neceſſitate eſt. Si ſit de cõ

ditionato extremo.hoc eſt duplicit̃.q̃a vel eſt de ꝯditionato p̄dicato.ꝛ ſic
eſt vera.q̃a ſenſus eſt.de quocū̃ꝙ verū eſt dicere ꝙ eſt de illo verū eſt dicere
ꝙ neceſſario eſt ſi eſt.Sed ſi ſit de conditionato ſubiecto eſt falſa.q̃a eſt ſen
ſus.De quocū̃ꝙ verū eſt dicere ꝙ eſt ſi eſt.de illo etiã verū ē dicere ꝙ ipm
neceſſario eſt.Et adhuc aliq̃ p̄dictorū ſenſuū poſſent diſtingui penes ſen
ſum compoſitū ꝛ diuiſum.Dicit̃ ſecūdo ꝙ ſi quãdo teneat̃ aduerbialit̃ p̄
dicta ꝓpoſitio eſt duplex.eo ꝙ poteſt accipi in ſenſu ꝯpoſito vel in ſenſu di
uiſo.Si accipiat̃ in ſenſu ꝯpoſito tūc eſt ſenſus ꝙ hec eſt neceſſaria.Om̃e
q̃ᵭ eſt.eſt quãdo eſt.ꝛ ſic eſt vera.Vel in ſenſu diuiſo.ꝛ hoc duplicit̃.q̃a vel
eſt tēporalis ꝛ tūc equalet huic copulatiue.Om̃e q̃ᵭ eſt aliquãdo eſt.ꝛ om
ne tale cū eſt.neceſſe eſt eſſe.ꝛ ſic ipa eſt falſa.q̃a ſecunda pars eius eſt falſa.
vel poteſt eſſe de tēporali ſubiecto.ꝛ ſic hoc totū.om̃e q̃ᵭ eſt quãdo eſt ſe te
net a parte ſubiecti.ꝛ de eo denotat̃ verificari eſſe cū modo neceſſitatis.ꝛ
ſic etiã eſt falſa.Vel eſt de tēporali p̄dicato ꝛ tūc q̃ᵭ eſt eſt ſubiectū ꝛ totuꝫ
reſiduū ſe tenet a parte p̄dicati ꝛ ſic ſcd̃m aliquos eſt vera ꝛ f̃m aliquos ē
falſa.Qꝛ aūt ſit falſa probat̃ q̃a bene ſequit̃.Om̃e q̃ᵭ eſt de neceſſitate eſt
quãdo ē.Sed petrꝰ eſt.ergo petrus de neceſſitate eſt quãdo eſt.Sed con
cluſio eſt impoſſibilis.ergo aliqua p̄miſſarū.non minor.ergo maior.Qꝛ
ꝯcluſio ſit impoſſibilis patet.q̃a cū ipa ſit ſingularis habēs terminū incō
plexū ſingularē pro ſubiecto p̄ciſe tūc ſi ſit vera in ſenſu diuiſo ipa eſt etiã
vera in ſenſu ꝯpoſito.ꝛ ſic hec erit neceſſaria.petrus quãdo eſt.eſt.ſed hoc
eſt falſum.q̃a ad eã ſequit̃.petrus aliquãdo eſt.ꝛ vltra.ergo petrus eſt er
go ſequit̃ ꝙ iſta eſt falſa.petrus quãdo eſt.eſt.ꝛ ſi petrus non ſit.ꝛ ꝑ ꝯſe
quēs non eſt neceſſaria.ꝛ ideo ſcd̃m hūc modum dicēdi ſi ipa ſummat̃ in
ſenſu diuiſo ꝛ q̄n ſtet aduerbialit̃ tūc quomodocū̃ꝙ ſummat̃ ipa eſt falſa

Cōcluſio reſpōſalis que ponit̃ cū

philoſopho eſt hec.Nulla ꝓpoſitio ſingularis de futuro contingenti eſt
det̃minate vera aut det̃minate falſa.q̃uis ꝓpoſitio ſingularis negatiua de
p̄dicato coplato ex p̄dicatis duarū contradictoriaꝝ de futuro contingē
ti ſit falſa.cuiuſmodi eſt iſta.Antichriſtus nec erit nec non erit.Hec ꝯclu
ſio eſt de intentione philoſophi in textu.vt patet inſpiciendo textuꝫ eius.
Et ꝓbat̃ duabus rationibus vt viſum eſt.quã concluſionē tenent adhuc
aliq̃ magni doctores dicētes eã eſſe veriſſimã.Et ad oppoſititum eius ſe
quunt̃ inconuenientia ad que deducit philoſophus.ſcilicet ꝙ nihil eue
niat ad vtrūlibet.neꝙ a caſu vel fortuna.Sed om̄ia de neceſſitate euenient
ꝛ ꝑ conſequēs non oportebit neꝙ negociari.Sed q̃a hec ꝯcluſio noſtris
tēporibus ꝯdēpnata eſt tanꝙ erronea ꝛ eradicata ratione.ideo ponitur

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

alia concluſio ꝙ om̄is ꝓpoſitio ſingularis de futuro contingenti eſt determinate vera aut determinate falſa. ita ꝙ cuiuſlibet ꝯtradictionis in huiuſmodi ꝓpoſitionibus ꝯtingit vere dici ꝙ hec pars eſt vera ⁊ illa falſa q̄ꝫuis neſciamus que ſit vera ⁊ que ſit falſa. Hec ꝯcluſio relinquit̄ probata ex ſupradictis. Suſtinendo aūt opinionē philoſophi ⁊ eū excuſando poteſt reſponderi.

Ad p̄mā dicit̄ ꝙ maior eſt vera de determinatione t̄cio modo dicta. ſed nō de det̄minatione p̄mo aut ſcd̄o modo dicta de qua forte intēdebat philoſophus. Ad ꝯfirmationē ꝙ licet det̄minate ſe habeat ad fore ſic ꝙ nūq̄ꝫ nō eueniret. tn̄ pri⁹ eſt ip̄am nō euenire. ⁊ hoc ſufficit ad tollendū neceſſitatē ſui euenīētis. vel dicit̄ negando minorē de determinatione p̄mo modo dicta.

Ad ſecūdā dicit̄ negādo maiorem quo ad quattuor p̄mas. Et ad ꝓbationē dr̄ ꝙ reuelatio non imponit eis neceſſitatē. Nā poſita reuelatione p̄ſciētis adhuc ſtat ip̄as eſſe ꝯtingētes De alia dicēdū ē ſc̄m intētionē philoſophi q̄ tradidit mūdū eſſe eternum qd̄ nullo modo eſt de futuro ꝯtingēti. ſꝫ ē de futuro neceſſario eo ꝙ nullo mō poteſt falſificari. ſcd̄m aūt veritatē dr̄ ꝙ eſt ſimplicit̄ ꝯtingēs. q̄a ſolez oriri cras ſubeſt potētie mere libere q̄ p̄t ip̄m velle oriri ⁊ velle non oriri.

Ad terciā patet ſolutio. Et ad cōfirmationē dr̄ ꝙ non om̄is de p̄terito ē neceſſaria. ſꝫ ſolū illa cui⁹ veritas non depēdet a aliqua ꝓpoſitione de p̄ſenti qd̄ adhuc nunq̄ꝫ fuit vera: ſed aliquando erit vera contingenter.

Ad quartā dicit̄ negando antecedēs. ⁊ ad p̄mā ꝓbationē dr̄ ꝙ duplices ſūt ꝓpoſitōes neceſſarie: q̄dā ſūt d̄ extremis non ꝯnotatiuis: ⁊ tales poſſūt modificari modo neceſſitatꝭ manēte eadē veritate. cuiuſmodi ſūt iſte: hō ē aīal: hō ē ſba. Alie ſūt de extremis ꝯnotatiuis: ⁊ ille nō poſſūt modificari ſemp mō neceſſitatꝭ faciētis ſenſuꝫ diuiſuꝫ manēte eadē veritate. cuiuſmodi ſūt iſte. om̄e albū eſt albū. om̄e futuꝝ ē futuꝝ. in q̄b⁹ ſi ponat̄ mod⁹ faciēs ſenſuꝫ diuiſuꝫ notū ē ꝙ ſūt falſe. Ad ſcd̄aꝫ ꝓbationē dr̄ ꝙ minor in ſenſu diuiſo ē falſa: q̄a p̱ eā denotat̄ ꝙ de q̊cūq̄ꝫ verū ē dicere ꝙ ē futuꝝ d̄ illo veꝝ ē dicere ꝙ de neceſſitate eueniet ⁊ hoc ē falſuꝫ. Et hec de q̄ſtiōe ⁊ p̱ ꝯſeq̄ns de toto p̄mo libro periermenias.

Queſtiões ī periarmenias ariſtot.

Liber ſecundus periarmeniaruꝫ.

Quoniam autem eſt de aliquo ꝛ cetera.

Iſte eſt ſecūdus liber periarmenias. Qui di
uiditur ꝑma ſui diuiſione in duos tractat⁹
ꝑncipales. In quoꝝ ꝑmo determinat de
enunctiatione cuius alterū extremoꝝ eſt cō
tinuū. Et diuidit in tria capitula. In primo
detm̄inat de enunctiatione quarū alterū ex
tremorū eſt terminus infinitus oſtendēdo
cōueniētias ꝛ cōtrarietates quas habent ad
inuicē. Et diuidit in duas partes. In ꝑmo
oſtendit ex qbus cōponit enunctiatio Et in
tendit talē cōcluſionē. Oīs affirmatio cōſtat ex noīe ꝛ verbo. vel infini
to noie ꝛ verbo. ꝓbat ſic. qa omnis affirmatio ſignificat aliqd de aliquo.
Sed illud de quo aliqd ſignificat eſt nomen vel innominale ſcilicet nomē
infinitū. ꝛ illud quod de alio ſignificat eſt verbū. ergo oīs affirmatio eſt
ex noīe ꝛ verbo vel ex infinito noīe ꝛ verbo. Maiorē declarat. qa in omni
affirmatiōe ſignificat vnū de vno. Minorē declarat pro prima parte. ſcili
cet quare dicit nomen vel innominabile. qa ſicut verbū infinitum nō eſt
verbū. ſed dicit verbū infinitū. ſimiliter nomen infinitum nō eſt nomē. Et
qa aliqs poſſet credere ꝙ nomen infinitū ſignificet plura. ideo dicit ꝙ ſi
gnificat vnū quodā modo. nō eīn ſignificat vnū ſimpliciter. ſed vnū ſcđm
qd. ſcilicet negationē alicuius forme. Secūda pars minoris patet. qa pre
ter verbū nulla eſt affirmatio vel negatio. Vel ſcđm aliquos remouet du
biū. poſſet eīn aliqs dubitare vtrū nomē infinitū ꝑ ſe ſumptū faciat nega
tionē ꝛ finitū affirmationē. ideo dicit ꝙ ꝑter verbū nulla eſt affirmatio vl
negatio. Et ſubdit qd intelligit ꝑ verbū dicēs ꝙ noīe verbi cōprehendit
preſens ꝑteritū ꝛ futurū. ſcilicet eſt. fuit ꝛ erit ꝛ ſimilia. qa iſtis cōuenit diſ
finitio verbi ſuperi⁹ poſita. eo ꝙ cōſignificāt tēpus. In ſecūda parte do
cet multiplicare ꝓpoſitiōes penes extrema finita ꝛ infinita. Et diuidit in
quattuor particulas. In ꝑma docet multiplicare eas penes ſubiectū fi
nitū ꝛ infinitū in ꝓpoſitiōib⁹ de eſt ſecūdo adiacente in indefinitis ꝛ de ce

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

pla ꝑſentis tp̄is. Et etiā in vniuerſalib⁹ dicens ꝙ p̄ma affirmatio ⁊ p̄ma negatio ſunt. homo eſt ⁊ homo nō eſt. Sed ſecūda affirmatio ⁊ ſecūda negatio ſunt. nō homo eſt nō homo nō eſt. ⁊ iſta multiplicatio eſt in indefinitis. ſed multiplicatio in vniuerſalib⁹ ſic fit. Om̄is homo eſt. om̄is homo nō eſt. Om̄is nō homo eſt. om̄is nō homo nō eſt. Et ſicut fit multiplicatio in illis de ꝑſenti. ita poteſt fierit multiplicatio in illis de preterito ⁊ futuro. Jn ſecūda particula docet multiplicare ꝓpoſitiōes de eſt t̄cio adiacente tam penes ſubiectū q̄ꝫ penes ꝑdicatū. Et ſupponit duo. Primum ꝙ ꝓpoſitiones de eſt t̄cio adiacēte duplicant̄ in ordine ad illas de eſt ſecūdo adiacente. Et ratio eſt. q̄a in ip̄is fit multiplicatio ſcd̄m ꝑdicatū. q̄ nō fit in illis de eſt ſecūdo adiacēte. Secūdū ꝙ ſupponit eſt ꝙ hoc verbū eſt ꝑdicat terciū adiacens quādo ſibi adiacet nomē. hoc eſt quādo in ꝓpoſitiōe ꝑter ip̄m eſt aliquod ꝑdicatū materiale.

His ſuppoſitis dicit philoſophus

ꝙ multitudo ꝓpoſitiōis de eſt tercio adiacente penes ꝑdicatū finitū ⁊ infinitū ſunt due oppoſitiōes ⁊ quattuor ꝓpoſitiōes quarū due ſe habent ſcd̄m cōuenientiā ſcilicet affirmatiua ⁊ negatiua. Et alie due nō habent ſe ſcd̄m cōueniētiā. q̄a vna affirmatiua nō infert aliā affirmatiuā. nec vna negatiua aliā negatiuā. Quod aūt ſint quattuor ꝓpoſitiōes declarat. q̄a quādo hoc verbū eſt adiacet iuſto ⁊ nō iuſto ſunt due affirmatiōes. ⁊ ſimilit̄ ſūt due negatiōes. ⁊ ſic ſunt quattuor. Et hoc patet ex his que ponūt̄ in vna figura que cōmunit̄ ſic deſcribit̄ ꝙ in p̄mo ordine ponit̄ hec ꝓpoſitio. homo eſt iuſtus. ⁊ in ſcd̄o iſta. homo nō eſt iuſtus. in tercio homo eſt nō iuſtus. ⁊ in quarto. homo nō eſt nō iuſtus. Jſte em̄ quattuor ꝓpoſitiōes diſponūt̄ ſicut dictū eſt in libro priorꝝ in vna figura quattuor angulorꝝ deſignatorꝝ ꝑ iſtas litteras a b c d. Et ſimilit̄ multiplicant̄ ꝓpoſitiōes vniuerſales. vt oīs homo eſt iuſt⁹. oīs hō nō eſt iuſt⁹. oīs hō eſt nō iuſtus. ⁊ oīs hō nō eſt nō iuſt⁹. Eſt tn̄ differētia īter indefinitas ⁊ vniuerſales q̄a ī indefinitis ꝯtingit angulares eſſe veras. ſꝫ hoc nō ꝯtingit ī vniuerſalib⁹. Et nota ꝙ ph̄us ī ꝓpoſito ꝑ angulares ītelligit ꝯtrarias. ſubcōtrarias ⁊ ꝯtradictorias. ⁊ nō ſubalt̄nas ſiue eas q̄ in figura hic diſponūt̄ modo ſubalt̄narū. ſicut ſunt p̄ma ⁊ q̄rta. t̄cia ⁊ ſecūda. Eſt em̄ t̄cia ī figura illa q̄ ponit̄ ſub ſecūda. Jn t̄cia particula docet multiplicare ꝓpoſitōes de eſt t̄cio adiacēte penes ſubiectū dicēs ꝙ alique ꝓpoſitiōes habēt aliq̄d additū ad ſubiectū. ſcilicet negationē īfinitātē. ſicut iſte. nō hō eſt iuſt⁹. nō hō nō eſt iuſt⁹. nō hō ē nō iuſt⁹. nō hō nō ē nō iuſt⁹. ⁊ nō reperiūt̄ plures oppoſitiones

Sed iſte enūctiatões q̄ ſūt de ſbiecto finito erūt extra illas id eſt om̄ino i-pertinētes in cōueniētia illis q̄ ſunt de ſubiecto finito. Et ratio ē, qa nec i-ferūt eas nec inferūt ab eis In q̄rta pticula phs docet mltiplicare de alijs v̄bis ab hoc v̄bo eſt. Et itēdit talē ꝯcluſionē. Propoſitiões de alijs v̄bis ⁊ ab hoc v̄bo eſt. videlicet de v̄bis adiectiuis eodē mō multiplicāt ſicut il-le de hoc v̄bo eſt. Probat exēplo. vt ois hō currit. ois hō nō currit. ois nō hō currit. ois nō hō nō currit. Et qa aliqs poſſet credere ꝙ in multiplicā-do vniuerſales negatio eſſet addēda ſigno. ideo remouet dubiū ⁊ dicit ꝙ nō oportet dicere. nō ois hō. ſ; debet addi negatio ad illud qd̄ eſt homo. Probat. qa negatio ē addēda vniuerſali ⁊ nō ei qd̄ ſignificat q̄; vniuerſa-liter. ſ; ois nō ſignificat vniuerſale. ſ; vniuerſalit̄. qa hoc facit differre ꝓpo-ſitiões vniuerſales ab indefinitis. qd̄ denotat ſubiectū eaꝝ teneri vniuer-ſaliter. quod non tenetur in indefinitis. igitur

Quoniā v̄o cōtraria.

Iſtd̄ ē ſcd̄m caplm̄. in q̊ phs declarat aliq̄ immanifeſta poſita in caplo p̄-cedēti. Et diuidit̄ in duas ptes. In p̄ma facit qd̄ dictū eſt. In ſcd̄o remo-uet duo dubia. Primū imanifeſtū eſt qd̄ dictū ē pri9 ꝙ in vniuerſalib9 nō ꝯtingit angulares eſſe ſimul veras. ſicut ꝯtingit in indefinit̄. Et hoc ꝓbat p vnū diſcurſum ꝯtinētē duos ſylogiſmos ſic arguēdo. Iſte due ꝓpoſitio-nes. om̄e aial ē iuſtū ⁊ nullū aial ē iuſtū ſūt ꝯtrarie. ſ; due ꝯtrarie nō poſſūt ſimul eſſe vere. g̊ iſte nō ſūt ſimul vere. q̄;uis eis oppoſite. id ē ꝯtradictorie q̄ ſūt adinuicē ſubcōtrarie ſint aliqñ ſimul vere. ſicut iſte nō om̄e aial eſt iu-ſtū. ⁊ aliqd̄ aial eſt iuſtū. Sed cū q̄cūq; nō ſtat vnū cōuertibiliū cū eo non ſtat reliquū. Iſte aūt ſūt cōuertibiles. nullū aial ē iuſtū. ⁊ om̄e aial nō ē iu-ſtū. g̊ vna ſequit̄ ad alterā ⁊ ecōuerſo. g̊ cū q̄cūq; nō ſtat vna cū eo nō ſtat altera. ⁊ p̊ ꝯſeq̄ns ſicut iſte due. om̄e aial ē iuſtū. ⁊ nullū aial eſt iuſtū nō ſi-mul ſtāt. ſic nec iſte. om̄e aial ē iuſtū. ⁊ om̄e aial ē nō iuſtū. Q; aūt ad iſtaꝫ nullū aial ē iuſtū ſequit̄ iſta. om̄e aial ē nō iuſtū ꝓbat̄. qa ad iſtā. ois hō ē nō iuſt9 ſequit̄ iſta. null9 hō ē iuſt9 ⁊ ecōtra. qa ad oppoſitū ſc; om̄is hō ē nō iuſt9 ſequit̄ ꝙ aliqs hō ē iuſt9. S; iſta repugnat p̄me q̄ fuit. null9 hō ē iuſt9. g̊ p̄ma ꝯſeq̄ntia erit bona. ſc; iſta. null9 hō ē nō iuſt9. g̊ ois hō eſt nō iuſt9. Q; aūt ſequat̄. nō om̄is hō ē nō iuſt9. g̊ aliqs hō ē iuſt9. ꝓbat̄. qa cū dicit oportet aliquē eſſe hominē ſi nō om̄is hō ē iuſt9. oppoꝛtet ꝙ aliqs hō ē iuſt9. Primū dubiū. qa dictū ē pri9 ꝙ negatiua de p̄dicato finito in-

fert affirmatiuā de p̄dicato infinito. ideo aliq̄s poſſet dubitare vtrū ex aliqua reſpōſione negatiua data ad aliquā queſtionē affirmatiuā de p̄dicato infinito valeat ꝯſequētia. reſpōdet phs ꝙ in ꝓpoſitiōib' de ṫminis ſingularibus ex reſpōſiōe negatiua de p̄dicato finito licet inferre affirmatiuā de p̄dicato infinito. vt ſi queraṫ. eſt ne ſocrates ſapiēs. ⁊ reſpōdeaṫ ꝙ nō. conuenienṫ inferṫ. g̊ ſocrates nō ē ſapiēs. Sed in vniuerſalib' nō licet inferre. Nā ſi queraṫ. eſt ne oīs hō ſapiēs. ⁊ reſpōdeaṫ ꝙ nō. tūc cōuenienṫ non inferṫ. g̊ oīs hō ē nō ſapiēs. Sed bene inferṫ. nō oīs hō ē ſapiēs. g̊ iſta vltima ꝯtradicit p̄me. ⁊ p̄ma ꝯtrariaṫ ei Cōtrarie aūt poſſunt ſimul eſſe falſe ꝫ nō ꝯtradictorie. Scōm dubiū vtrū noīa īfinita ſint enūctiatōes negatiue ſiue nō. Reſpōdet phs ꝙ nō. qa oīs enūctiatio negatiua ſignificat verū vel falſum. ꝫ noīa infinita nō ſignificāt verū vel falſum. niſi addaṫ eis aliqd. dicēs. eñ nō hō nō dicit magis verū aut falſum q̄ʒ ſi diceret hō tm̄. igiṫ. Scōm immanifeſtū qd̄ dictū eſt pri' ⁊ nō declaratū ē. qd̄ ꝓpoſitiōes de ſubiecto finito ⁊ infinito ſunt extra eas. que ſunt de p̄dicato finito ⁊ infinito. ⁊ ſunt imp̄tinētes q̄ ad ꝯſequētiā. ita ꝙ nō ſequūṫ ſeinuicē. ſicut ille Iſti' reddit ratiōnē phs dicēs ꝙ ꝓpoſitio de ſubiecto infinito. oīs nō hō eſt iuſtus. nulli ꝓpoſitiōi de ſubiecto finito eſt eadē nec ſignificat idem Similiṫ nec ſua oppoſita que ē nō oīs nō hō eſt iuſt'. Illa tamē que eſt oīs nō hō eſt nō iuſtus ſignificat idē. ſicut iſta negatiua de ſubiecto infinito. nullus nō homo eſt iuſt'. Cōſequenṫ phs adhuc remouet vnū dubiū. Nā qa ſepe fecit trāſpoſitionē noīm ⁊ v̄boꝝ. ⁊ ſepe p̄poſuit ſubiecto p̄dicatū. ideo aliq̄s poſſet credere ꝙ eſſet incōueniens. ꝓpṫ hoc remouet dubiū ⁊ dicit ꝙ noīa ⁊ v̄ba trāſpoſita idē ſignificāt. vt iſte due idē ſignificāt eſt hō alb'. ⁊ ē alb' hō. ꝓbat. qa ſi nō tūc vni' affirmatiōis erūt plures negationes. ⁊ hoc ē falſuʒ. qa vt dictū ē in p̄mo. vni' affirmationis ē vna negatio. ꝯſeq̄ntiā ꝓbat. qa negatio iſti'. eſt alb' homo eſt hec non ē alb' homo. g̊ ſi iſte non ſūt idē. eſt hō alb'. ⁊ ē alb' hō. tūc negatio iſti'. eſt homo alb' erit hec. nō ē non ē homo alb'. vel hec. non eſt homo alb'. Non p̄ma. qa illa ē negatio iſti'. eſt non homo alb'. ꝫ alia ſcʒ iſta. non ē homo alb' opponiṫ ei q̄ ē. eſt alb' homo. ⁊ ſic erūt due negationes vni' affirmationis. ſcʒ iſti'. eſt alb' homo. iſte due. nō ē homo alb'. ⁊ non ē alb' hō. ꝫ hͦ videṫ eſſe falſuʒ. igiṫ tranſpoſito noīe vel v̄bo fit eadē affirmatio ⁊ negatio Et nota ꝙ iſta ratio phi videṫ petere p̄ncipiū. nā diceret aliq̄s ꝙ negatio hui'. eſt alb' hō. eſt tm̄ illa. nō eſt alb' hō. ⁊ nō illa. nō eſt hō alb'. Sed illa eſt negatio hui'. eſt hō alb'. Phus aūt ſupponit ī ratiōe ſua ꝙ iſta. nō ē

bō alb⁹ ſit negatio hui⁹.eſt bō alb⁹.qđ nō pbat.ergo petit pncipiū. Ad iſtud reſpōdet bohecı⁹ ꝙ ꝑ illā nō eſt bō alb⁹ tātū negat quātū affirmat ꝑ iſtā.eſt alb⁹ bō.ideo ariſtoteles ſupponit tanq̄ꝫ manifeſtū ꝙ ſit eius negatio.nec curauit probare.

Circa hūc textū querit vtrū a ꝓpoſitiōe negatiua de pdicato finito ad affirmatiuā de pdicato infinito ſit bona conſequentia ⁊ econtra.

Et arguit pmo ſic cōtra pmā partē.qa nō ſequit.bō nō eſt albus.ergo bō eſt nō alb⁹.⁊ tn̄ ibi arguit a negatiua de pdicato finito ad affirmatiuā de pdicato infinito ſubiecto manente eodē.igit. Maior patet.qa antecedēs poteſt eſſe verū cōſequēte exiſtente falſo.qđ patet.qa ſi nullus bō ſit.bene ſequit.bō nō ē alb⁹.ergo bō eſt.ſꝫ cōſequēs eſt falſum.ergo ⁊ antecedēs qđ erat ꝯſeq̄ns pme ꝯſeq̄ntie.Et cōfirmat.qa in iſta ꝓpoſitōe bō ē nō alb⁹.bō reſtringit ad exiſtētes.ergo iſta cōſequētia ē bona.bō eſt nō alb⁹.ergo bō eſt.Antecedēs patet.qa in iſta ꝓpoſitōe.ois bō ē alb⁹.bō reſtringit ad exiſtētes.ergo etiā in iſta.bō ē nō alb⁹ cū ſint ꝯtradictorie.⁊ vltra in iſta ꝓpoſitōe.bō nō ē alb⁹.bō reſtringitur ad exiſtētes.ergo ⁊ in iſta bō ē nō alb⁹.tenet ꝯſeq̄ntia.qa cū iſta inferat aliā niſi ſic eſſet argueret a magis amplo ad minus amplum.

Scđo ſic.nō ſequit.chimera nō eſt hō.ergo chymera ē nō hō.igit. Antecedēs pbat dupliciter. Primo qa negatiua ꝓpoſitio nihil ponit ⁊ affirmatiua aliqđ ponit.ḡ ad negatiuā nunq̄ꝫ ſequit affirmatiua.Scđo qa negatiua habet duas cauſas ſue veritatis diſiūctiue.aut qa ſubiectū ei⁹ pro nullo ſupponit.aut qa ſubiectū ⁊ pdicatū nō ſupponūt pro eodē.ſꝫ affirmatiua habet tm̄ ſcđam cauſam.ḡ arguēdo a negatiua ad affirmatiuā fit fallacia ꝯſeq̄ntis.ſicut arguēdo a tota diſiūctiua ad alterā ei⁹ partē.Et ꝯfirmat.qa ad hoc ꝙ negatiua ſit vera nō req̄rit ſubiectū ⁊ pdicatū pro eodē ſupponere.q̄rū vtrūq̄ꝫ req̄rit ad veritatē affirmatiue.ḡ ꝯſeq̄ntia q̄ arguit a negatiua ad affirmatiuam nō valet.Sed qđ vtrūq̄ꝫ req̄rat ad veritatē affirmatiue pbat dupliciter. Primo.qa ꝑ affirmatiuā denotat ydēptitas ſubiecti ⁊ pdicati.Scđo pbat ꝑ phm pmo prioꝝ q̄ ſic arguit.a ē b.ḡ aliqđ idē ē a ⁊ b.ḡ aliqđ ē a ⁊ a.ē aliqđ ꝑ ꝯuerſionē ſimplicē.ḡ ad hoc ꝙ ꝓpoſitio affirmatiua ſit vera req̄rit ꝙ ſbiectū ei⁹ pro aliq̄ ſupponat.Et ꝑ illđ argumētū poſſet pbari ꝙ bene ſequit chymera ē nō ens.ḡ chymera ē ens ⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns chimera ē aliqđ cū ens ⁊ aliqđ ꝯuertunt

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

Tercio arguit̄. Nō ſequit̄. hoc eſt nō equale. ergo nō eſt equale. Nec ſequit̄. Socrates videt nō aſinū. ergo ſocrates nō videt aſinū. Nec ſequit̄. in biſtula ſunt nō piſces. ergo in biſtula nō ſunt piſces. Nec ſequit̄. homo fuit nō currens. ergo homo nō fuit currens. ⁊ ſic de alijs. ergo ab affirmatiua de predicato infinito ad negatiuā de predicato finito nō valet cōſequētia. Antecedens quo ad p̄mam partem patet. qa ſcd̄m philoſophū p̄mo priorum ei qd̄ eſt nomen equale aliqd ſubiacet ſcilicet nō equale. Sed non ſequit̄. hoc eſt inequale. ergo nō eſt equale. ergo etiā illa cōſequētia nō valet. Sed quo ad alias cōſeqn̄tias ꝓbat̄ antecedēs. qa antecedētia earū poſſunt eſſe vera cōſequētibus exiſtētib⁹ falſis. Et cōfirmat̄. qa ad veritatē ꝓpoſitiōis affirmatiue de p̄terito aut futuro ſufficit ꝙ aliquādo p̄dicatū infuit ſubiecto aut aliquando inerit. Sed ad veritatē negatiue de eiſdē verbis requirit̄ ꝙ predicatū nunꝙ infuerit ſi ſit de preterito. aut nunꝙ inerit ſi ſit de futuro. ergo negatiua nō infert affirmatiuam.

Quarto ſic Si affirmatiua de p̄dicato infinito inferret negatiuā de predicato finito ſequeret̄ ꝙ alicuius boni ſylogiſmi ambe premiſſe eſſent affirmatiue. cuius cōcluſio eſſet negatiua. cōſequēs eſt cōtra philoſophū p̄mo prioꝝ. igit̄ cōſequētia. patet. qa ſi arguat̄ ſic in darij. om̄is homo eſt non aſinus. ſed homo eſt homo. ergo homo nō eſt aſinus. premiſſe ſunt ambe affirmatiue. ⁊ tamen concluſio eſt negatiua.

In oppoſitum arguit̄ auctoritate philoſophi in textu p̄cedenti. ¶ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratiōe textus precedentis mouentur alique difficultates.

Prima difficultas. Quot modis poſſunt multiplicari ꝓpoſitiōes ex eiſdem terminis facte variando ſubiectū ⁊ predicatū penes finitū ⁊ infinitū. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponit̄ primo ꝙ duplices ſunt ꝓpoſitōes. Quedā ſunt ypothetice. alie ſunt cathegorice. Propoſitiones cathegorice ſunt duplices. Quedā ſunt de eſt ſecūdo adiacente. Alie ſunt de eſt tercio adiacente. Propoſitio de eſt ſecundo adiacente eſt illa in qua nō ponit̄ aliqd p̄dicatū materiale poſt hoc v̄bū eſt. cuiuſmodi eſt iſta. Socrates eſt. Et dicit̄ de eſt ſecūdo adiacente. non

qa hoc verbū eſt ponit̃ in ſecūdo loco. ſed qa hoc verbū eſt eſt p̄dicatum
materiale vel ipm includens. Propoſitio de eſt tercio adiacente eſt illa in
qua ponit̃ aliqđ p̄dicatū materiale poſt hoc verbū eſt. cuiuſmodi eſt iſta
Socrates eſt homo. Et dicit̃ de eſt tercio adiacente. nō qa hoc verbū eſt
ponat̃ tercio loco. qa tunc nulla eſſet ꝓpoſitio de eſt tercio adiacente. niſi
forte ꝓpoſitio de modo loquēdi incōſueto quā aliq ponunt. Sed qa hoc
verbū eſt in tali ꝓpoſitiōe ſolū eſt predicatū formale denotans vnionē p̄-
dicati cū ſubiecto. ⁊ vnio ſemper eſt poſterior extremis vnitis. ideo hoc
verbū eſt in tali ꝓpoſitione conuenient̃ dicit̃ terciū adiacens. ¶ Secundo
ſupponit̃ ꝙ hoc verbū eſt ſecundū adiacens differt a ſeipſo tercio adiacē-
te. qa quādo eſt ſecundū adiacens eſt partim cathegreuma ⁊ partim ſin
cathegreuma. nam ſignificat exiſtentiā ⁊ actū vnitiuū exiſtentie ei⁹ cū ſub
iecto. Sed quando eſt terciū adiacens eſt purū ſincathegreuma nihil ſi-
gnificās determinatū. ſed preciſe exercens cōpoſitionē p̄dicati cuꝫ ſubiecto
quā hoc verbū cōpono eſt ſignificās. Ex iſto poteſt inferri p̄mo ꝙ nulla
eſt ꝓpoſitio mentalis de eſt ſecūdo adiacente. patet. qa omīs mentalis ſi
gnificat vnionē aut diuiſionē exiſtentie cū ſubiecto aut alicuius alterius p̄
dicati. igit̃. patet etiā. qa in omī mentali preter actū ſincathegreumaticuꝫ
q̄ ſignificat̃ per coplā ponit̃ aliqđ p̄dicatū materiale. igit̃ patet etiā. qa oīs
ꝓpoſitio vocalis que dicit̃ eſſe de eſt tercio adiacente habet reſolui in vnā
ꝓpoſitionē cuius iſte terminus ens eſt predicatū materiale. ſed omīs pro
poſitio habens p̄dicatū materiale explicitū vel implicitū eſt de tercio ad
iacente. igit̃. Secūdo poteſt inferri ꝙ hoc verbū eſt. licet explicite ſumma
tur equoce in ꝓpoſitione de ſecundo adiacente. ⁊ in ꝓpoſitione de eſt ter-
cio adiacente. tamen vniuoce ſummit̃ implicite. Primū patet. qa in ꝓpo
ſitione de eſt ſecundo adiacente ſignificat exiſtentiā exercendo cōpoſitio-
nem eius cū ſubiecto. Sed in ꝓpoſitione de eſt tercio adiacente nō ſignifi
cat exiſtentiā. ſed p̄ciſe exercet cōpoſitionē p̄dicati cū ſubiecto. Secunduꝫ
patet qa implicite in vtraqꝫ exercet cōpoſitionē p̄dicati cū ſubiecto. Se-
cundo ſupponit̃ ꝙ terminus finitus in ꝓpoſito eſt termin⁹ ſincathegreu
maticus ſumptus ſine negatione infinitante. vt ſunt iſti. homo. equus.
Sed terminus infinitus eſt terminus compoſitus ex termino finito ⁊ ne
gatione infinitante. cuiuſmodi ſunt iſti. nō homo. nō equus. Ex quo ſeq-
tur ꝙ refert dicere aliquē t̃minū eſſe infinitū. ⁊ aliquē t̃minū eſſe infinitatū
Nam aggregatū ex termino ⁊ negatione infinitante dicit̃ terminus infi-
nitus. Sed termin⁹ infinitat⁹ eſt termin⁹ finit⁹ cui addit̃ negatio infinitās

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

¶ His ſuppoſitis dicitur primo ꝙ quando hoc verbum eſt predica-
tur ſecundum adiacens propoſitiones non poſſunt multiplicari penes
predicatū finitū ⁊ infinitū. eo ꝙ hoc verbū eſt nō poteſt infinitari. cū non
ſignificet actū ſpecialē. ⁊ ſolū verbū ſignificās actū ſpecialē nō infinitatū
poteſt infinitari. Dicit̄ ſecundo ꝙ multiplicando ꝓpoſitiōes penes ſubie
ctū finitū ⁊ infinitū ſummunt̄ quattuor ꝓpoſitiones. quarū due ſunt affir
matiue ⁊ alie negatiue. Et ſi multiplicent̄ penes vniuerſale. particulare in
definitū ⁊ ſingulare ſumit ſedecim ꝓpoſitiōes ⁊ octo oppoſitiōes. Si v̄o
ſcd̄m p̄ſens. p̄teritū ⁊ futurū erunt quadragintaocto ꝓpoſitiōes ⁊ viginti
quattuor oppoſitōes. ⁊ nō poſſunt vltra multiplicari. Dicit̄ tercio ꝙ quā
do hoc verbū eſt p̄dicat̄ terciū adiacens. ⁊ ponit̄ explicite aliqđ nomē vel
participiū infinitabile pro p̄dicato tūc ꝓpoſitiōes poſſunt multiplicari
tā ex parte ſubiecti q̄ȝ ex parte p̄dicati. ⁊ ideo poſſunt fieri i duplo plures
ꝓpoſitōes nonagintaſex. ⁊ q̄draginta octo oppoſitōes. Iſta poſſunt pate
re practicanti. Dicit̄ quarto ꝙ ſi verbū poſſet infinitari in oratione ſicut
poſtea dicet̄ tūc etiā dicendū eſt ꝙ ꝓpoſitōes de verbis adiectiuis poſſūt
tot modis multiplicari ſicut alie ꝓpoſitiōes de hoc̄ verbo eſt tercio adia-
cente. tamē philoſophus nō docet eas multiplicare penes p̄dicatū pro-
pter quandam cauſam que poſtea dicetur.

Secūda difficultas Utrū verbuȝ

poſitū in enūctiatione poſſit infinitari. ⁊ vtrū verbū iā infinitū ſi ponat̄ in
oratiōe maneat infinitū. Ad quā reſpōdēt aliq̄ ꝙ ad hoc ꝙ aliqđ v̄bū poſ
ſit infinitari requirit̄ ꝙ negatio ſolū cadat ſupra cōpoſitionē actus gene-
ralis cū actu ſpeciali q̄ includit̄ i quolibet verbo adiectiuo. ⁊ nō ſupra cō-
poſitionē p̄dicati cū ſubiecto. cū ergo negatio addita verbo in enūctiati
one ſemp̄ negat vnionē p̄dicati cū ſubiecto ſequit̄ ꝙ nullū verbū in orati
one poſſit infinitari. Sequit̄ etiā ꝙ nullū v̄bū exempte actiōis poſſit infi-
nitari. Cū eīm talia v̄ba dāt itelligere ſua ſuppoſita ſequit̄ ꝙ cū i ipis ſemp̄
eſt v̄tualis cōpoſitio p̄dicati cū ſubiecto. ⁊ ita negatio eis addita ſemp̄ ne
gat ꝯpoſitionē illā. ⁊ nunq̄ȝ ꝯpoſitionē act⁹ generalis cū actu ſpeciali Qȝ
aūt v̄bū i enūctiatōe poſitū nunq̄ȝ ſit infinitatū ꝓbat̄ q̄druplicit̄. Primo
nulla negatio negās ꝯpoſitionē p̄dicati cū ſubiecto facit v̄bū infinitū. ſȝ
oīs negatio addita v̄bo i enūctiatōe negat ꝯpoſitionē p̄dicati cū ſbiecto
ḡ nō facit v̄bū ifinitū. Maior patet. q̄a negatio infinitās ſolū negat ꝯpoſi
tionē intrinſecā nōis vel v̄bi ⁊ nō cōpoſitionē extrinſecā. Minor ꝓbat̄
dupl̄r. Primo. q̄a negatio illa repit poſt ſe ꝯpoſitionē p̄dicati cū ſbiecto

Scđo. q̄a negatio ſemꝑ agit in illđ qđ eſt ꝑ̄ncipali⁹. ſed cōpoſitio ꝑ̄dicati
cū ſubiecto eſt ꝑ̄ncipalioꝛ cōpoſitiōi itrīſece. videt̄ igit̄. Tercio ſic pꝛobat̄
Si ponerent̄ verba infinita in enūctiatione. nō videret̄ quō differrēt a ver
bis negatis. Sed hoc videt̄ eſſe incōueniēs. igit̄. Maioꝛ patet in iſtis du
abus ꝓpoſitiōibus. hō nō currit, ꝛ homo nō currit. ſi ꝑ̄ma ſit de verbo ne
gato. ꝛ ſecūda de verbo infinito. Tercio ſic. Philoſophus in textu ꝑ̄cedē
ti nō docet multiplicare ꝓpoſitiōes que ſunt de alijs verbis ab hoc verbo
eſt aliter q̄ȝ illas de hoc verbo eſt ſecundo adiacente. ſed pꝛopoſitiones
de hoc verbo eſt ſecundo adiacente non multiplicantur penes pꝛedica-
tum finitum ꝛ infinitum. ergo nec pꝛopoſitiones de alijs verbis. ꝛ per-
conſequēs verba nunq̄ȝ infinitant̄ in ꝓpoſitione. Quarto ſi verbū poſſit
manere infinitū in enunctiatione ſequeret̄ ꝙ due negatiões poſſint ſe ſeq
immediate ſine negatiōe. ſed cōſequēs eſt falſum. igit̄. cōſequentia. patet.
q̄a ſi iſta ſocrates nō curret ſit de pꝛedicato infinito ip̄a eſt affirmatiua ꝛ
per cōſequēs poteſt fieri negatiua. ſed nō fit negatiua niſi addēdo aliā af-
firmationē. vt ſocrates nō nō currit. igit̄. Alia eſt opinio petri hiſpani ī ſu
is ſincathegreumaticis dicentis ꝙ verbū poſitū in oꝛatione poteſt eſſe
infinitū ſicut extra oꝛationē. Pꝛobat̄ ꝑ̄mo auctoꝛitate philoſophi dicen
tis ꝙ verbū eſt nota eoꝝ que de altero dicunt̄. ſed nō poteſt eſſe nota ali-
cuius dicti de alio niſi in enunctiatione. ꝛ verbū infinitū poteſt eſſe ī enū-
ctiatione. Secūdo ſic. Illud qđ dicit̄ tam de eo qđ eſt q̄ȝ de eo qđ non eſt
poteſt poni in enunctiatione. ſed verbū infinitū dicit̄ tam de eo qđ eſt. q̄ȝ
de eo qđ nō eſt. id eſt tam de ente q̄ȝ de nō ente. vt dicit philoſophus pri-
mo huius. caplo de verbo. igit̄ verbū infinitū poteſt eſſe in enunctiatiōe
Tercio ꝓbat̄ auctoꝛitate philoſophi ꝑ̄mo poſterioꝝ facientis hanc de-
monſtrationē. Quicq̄d nō ſcintillat ꝓpe eſt. ſed planete nō ſcintillant. ergo
planete ꝓpe ſunt. in hac demōſtratione nō ſcintillat eſt verbū infinitū tā
in maioꝛe q̄ȝ in minoꝛe. q̄a minoꝛe exiſtente negatiua in ꝑ̄ma figura nihil
ſequit̄. etiā cōcluſio eſt affirmatiua. ergo ambe ꝑ̄miſſe ſunt affirmatiue. ſꝫ
hoc nō eſſet niſi illa negatio nō teneret̄ infinitanter. igit̄. Quarto om̄e ver-
bū perſonale modi finiti exigit nominatiuū pꝛo ſuppoſito. ſed verbū infi
nitū eſt verbū ꝑſonale modi finiti. ergo exigit nominatiuū pꝛo ſuo ſuppo
ſito. ꝛ per cōſequēs poteſt ſibi addi nominatiuus tanq̄ȝ ſuppoſitū eius. ꝛ
ſi ſic fiet fiat enunctiatio. Et cōfirmat̄. q̄a poſito ꝙ hoc verbum nō currit
alicubi ſcribat̄ ꝛ ſibi pꝛeſcribat̄ hoc nomē ſocrates notū eſt ꝙ ibi eſt enū
ctiatio. ꝛ tamē ibi eſt verbū infinitū. igit̄ verbū infinitū poteſt poni ī enun
ctiatione. Minoꝛ patet. q̄a licet ſit ibi facta aliqua mutatio ꝓpt̄ ꝑ̄ſcp̄tionē

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti
talis noīs. tamē nō eſt facta talis mutatio ꝙ illud verbū nō currit qđ erat
prius vna dictio ꝙ ſit factū due dictiōes. Et his reſpōdet ad difficultatē
ꝙ verbū poteſt infinitari in enūctiatiōe ⁊ manere infinitū in oratiōe. Ad
rationes alterius opinionis. Ad p̄mā dicit̄ negando minorē. Et ad p̄mā
ꝓbationē dicit̄ ꝙ negatio infinitās addit̄ verbo per cōpoſitionē ⁊ facit
vnā dictionē cū eo. ⁊ ideo talis negatio non notat compoſitionē p̄dicati
cū ſubiecto. qa nō inuenit eā poſt ſe. eo ꝙ intelligit̄ inferri preciſe ſuper cō-
poſitionē intrinſecā. Ad ſecundā ꝓbationē dicit̄ ꝙ maior eſt vera de ne-
gatione negante. ſed nō eſt vera de negatione infinitante. Ad intelligendū
iſtud dicit petrus hiſpanus ꝙ iſta ꝓpoſitio. ſocrates nō currit eſt diſtin-
guenda. quia ſi negatio ſit infinitans tunc eſt ſenſus. ſocrates eſt nō cur-
rēs. Sed ſi ſit negans tunc ſenſus eſt. ſocrates nō eſt currens. Ad ſecūdā
dicit̄ ꝙ licet ab ydeotis nō poſſit facilit̄ haberi. tamen ex hoc nō ſequitur
ꝙ inter ea nō ſit differētia. Ad terciū dicit̄ ꝙ locus ab auctoritate nō tenet
negatiue. Ratio aūt huius quare philoſophus nō poſuit multiplicatio-
nem illoꝝ verboꝝ eſt hec. qa nō eſt manifeſta differentia inter verbū infi-
nitum ⁊ verbū negatū finitū. Vel alia ratio eſt. qa multiplicatio fit omni-
no eodē modo ſicut multiplicatio ꝓpoſitionū de eſt tercio adiacente. de
qua ſatis determinat philoſophus. Ad quartā dicit̄ ꝙ nō eſt incōueni-
ens duas negationes diuerſarū rationū ſe ſeq̄ immediate ſine negatione
In tali aūt enunctiatione p̄ma negatio eſt negans ⁊ ſecūda eſt infinitās
Dicit̄ vltra ꝙ licet ille negatiōes ſe ſequant̄ explicite īmediate. nō tamē im-
plicite. qa p̄ma fertur ſuper coplam ⁊ ſecunda non fertur ſuper coplā. ſed
fertur tm̄ ſuper cōpoſitionē intrinſecam verbi. Iuxta iſta adhuc remouet
vnū dubiū vtrū nomē infinitū aliq̄d ponat. Pro cuius ſolutione ſuppo-
nitur ꝙ nomen infinitum eſt cuius priuata eſt qualitas determinata re-
manente ſubſtantia infinita.

Hoc ſuppoſito dicūt aliqui ꝙ omne
nomen infinitū aliq̄d ponit. Probat̄. qa nomē infinitū aliq̄d ponere ni-
hil aliud eſt q̄ ad verificationē eius de aliquo ſeq̄ verificationē entis de
eodē. Sed ad verificationē cuiuſlibet noīs finiti de quocūq̄ ſubiecto ſeq̄-
tur affirmatio entis ⁊ eſſe exiſtentie de eodē. ideo nomē infinitū aliq̄d po-
nit. Minorē ꝓbat. qa bene ſequit̄. homo non eſt aſinus. ergo homo eſt.
Sed cōtra iſtud obijcit̄ qa ſcđm philoſophū in poſt p̄dicamentis con-
tradictoria differunt a cōtrarijs immediatis per hoc ꝙ alterū eoꝝ ſemꝑ

t

verificat̄ de ſubiecto ſiue ſit ſiue nō ſit. ⁊ ſic nō eſt de cōtrarijs. q̄a ſi ſocrates
nō ſit nō eſt ſanus neqꝫ languidus. ergo cū nullo hoīe exiſtente iſta nō ſit
vera. homo eſt nō ſanus. ſequit̄ ꝙ iſta erit vera. homo eſt nō ſanus. ſed ad
illā nō ſequit̄ verificatio entis de ſubiecto. igit̄. Alit̄ dicūt alij ꝙ nomen in
finitū ſubſtantiuū. ⁊ nomē infinitū adiectiuū ſubſtātiale nihil ponit. q̄a in
talibus idem eſt qualitas a qua nomen imponit̄ ⁊ ſubſtātia cui nomē im
ponitur. cū ergo in tali nomine negat̄ qualitas ipm penitus nihil relin-
quit. ſed nomen infinitū adiectiuū accidentale aliq̄d ponit. q̄a in tali noīe
aliud eſt qualitas a qua nomē imponit̄ ⁊ ſubſtātia cui nomē imponitur
ideo q̄uis in ipo neget̄ qualitas. tamē adhuc relinquit̄ ſubſtātia. poteſt
tamē dici ꝙ nullū infinitū de virtute ſermonis aliq̄d ponit. patet. q̄a no-
men infinitū dicit̄ tam de ente q̄ꝫ de nō ente. igit̄ nihil ponit. tenet cōſequē
tea. q̄a ſi aliq̄d poneret cū p̄dicet̄ de nō ente. ſequeret̄ ꝙ non ens eſſet ens.
ſed hoc eſt incōueniens. igit̄. Et eodem modo dicēdū eſt de verbo infinito

Tercia difficultas. Utrū ab affir-

matiua ad negatiuā ⁊ ecōtra p̄dicato manēte eodē ⁊ ſubiecto ſolū variato
penes finitū vel infinitū valeat cōſequētia. Et ſimilit̄ ab affirmatiua ad ne
gatiuā ⁊ ecōtra ſubiecto manēte valeat ꝯſequētia. ¶ Pro ſolutiōe prime
partis dicit̄ p̄mo ꝙ quādocūqꝫ p̄dicatū eſt terminus ſingularis tūc con
ſequētia eſt bona ⁊ formalis. q̄a bene ſequit̄. nō homo eſt ſocrates. ergo
homo nō eſt ſocrates ⁊ ecōtra. ⁊ ſic de ſimilibus. Utrū aūt oporteat pone
re cōſtantiā ſubiecti ad hoc ꝙ hec ꝯſequentia valeat. album nō eſt ſocra-
tes. ergo nō albū eſt ſocrates. vt patebit poſtea. Nam de hac eodē modo
dicendū eſt ſicut diceret̄ de cōſequētia qua arguit̄ a negatiua de p̄dicato fi
nito. ad affirmatiuā de p̄dicato infinito. Dicit̄ ſecūdo ꝙ quādocūqꝫ p̄di-
catū eſt terminus cōmunis nō valet cōſequētia gratia forme. q̄a nō ſequi
tur. nō homo eſt iuſtus. ergo homo nō eſt iuſtus nec ecōtra. Et hoc volu
it dicere philoſophus cū dicit ꝙ ille que ſunt de ſubiecto infinito ſunt ex
trance quo ad cōſequentia. ⁊ ſunt de p̄dicato infinito. Loquit̄ eñ de illis ī
quibus p̄dicatū eſt terminus cōmunis. ¶ Pro ſolutione ſecunde partis
ſupponit̄ p̄mo ꝙ iſta ꝓpoſitio de p̄dicato finito cuiꝰ totale p̄dicatū eſt ter
minus finitus. ⁊ illa dicit̄ de p̄dicato infinito cuius totale p̄dicatū eſt ter
minus infinitus. Ex quo ſequit̄ ꝙ iſte nō ſunt de p̄dicato infinito. ſocra-
tes videt nō aſinū. in hiſtula ſunt nō piſces. ſocrates poteſt nō currere. ho

mo eſt lignū nō albū. ⁊ ſic de ſimilibus. Nam in ipſis nō infinitat totale pdicatū. ¶ Secūdo ſupponit ꝙ arguendo ab affirmatiua ad negatiuam cauendum eſt ne arguatur a minus amplo ad magis amplum ex parte talis cōnotati per coplā. Ex quo patet ꝙ licet interdū addere cople ꝓpoſitionis affirmatiue aliqđ diſtribuens tempus per ipm conſideratū ſicut diſtribuitur in negatiua. Sicut patet ſic dicendo. ſocrates in qualibet huius parte temporis pñtis eſt nō albus. ergo ſocrates nō eſt albus.

His ſuppoſitis dicit pmo ꝙ ab affirmatiua ad negatiuā ſubiecto manente eodē ⁊ pdicato ſolū variato penes finitū ⁊ infinitū eſt bona cōſequentia ⁊ formalis. Patet ſic arguēdo. homo eſt albus. ergo homo eſt nō albus. Ibi eñ arguit per locū a contradictorijs q tenet vniuerſaliter in om̄ibus terminis. ſimili forma arguēdi retenta. Dicit ſecundo ꝙ a negatiua ad affirmatiuā ſubiecto manente eodē ſiue ſupponat ꝓ re exiſtēte ſiue nō. ⁊ predicato ſui variato penes finitū ⁊ infinitū bene valet cōſequētia. patet. qa bene ſequit. homo nō eſt alb' ergo homo eſt nō albus. Similiter bene ſequitur. Homo nō eſt non albus. ergo homo eſt albus. Tenent aūt iſte due conſequentie per locū a contradictorijs. ⁊ etiā per pmū pncipiū. in quo dicit de quolibet affirmatio aut negatio vera ⁊ de nullo ambo ſimul. Ex iſto ſequit ꝗđ ad veritatē talis cōſequētie nō requiritur conſtantia ſubiecti cōſequentis ſicut dicūt aliq. Aliter dicitur ab alijs pmo ꝙ ad hoc ꝙ cōſequentia ab affirmatiua ad negatiuā valeat qnq3 conditiones requiruntur. Prima ꝙ non arguatur in ꝓpoſitionibus de preterito ⁊ de futuro. Patet. qa nō ſequitur. ſocrates fuit nō ſedens. ergo ſocrates nō fuit ſedens. Nam ſi heri ſediſſet ⁊ pridie nō ſediſſet ſed ſtetiſſet tunc antecedens eſſet verum ⁊ conſequens falſum. Similiter non ſequitur. Socrates eſt non albus ergo ſocrates non erit albus Nam poſito ꝙ craſtina die debeat eſſe albus ⁊ ſemper poſtea niger. antecedens eſſet verum ⁊ conſequens falſum. Secunda conditio. ꝙ non arguatur in predicatis compoſitis. Patet. quia non ſequitur. Socrates videt non aſinum. ergo ſocrates videt non aſinum. Nam poſito ꝙ ſocrates videat equum ⁊ aſinum. antecedens eſt verum ⁊ tamen conſequens falſum. Si ergo debeat valere conſequentia oportet ſic arguere Socrates eſt non videns aſinum. ergo ſocrates non eſt videns aſinum. quia in antecedente totum predicatum eſt infinitum.

Tercia cōditio eſt ꝙ nō arguat̄ in ꝓpoſitiōibus modalibꝰ.patet. q̄a nō ſe
quit̄.ſocrates poteſt eſſe nō albus.ergo ſocrates nō poteſt eſſe albus.Si-
militer nō ſequit̄.ſocrates poteſt eſſe albus.ergo ſocrates poteſt eſſe nō
albꝰ.q̄a vtriuſq; ꝯſequētie ſtat antecedēs eſſe verū ꝯſequēte exiſtēte falſo
Quarta ꝯditio eſt ꝙ non arguat̄ in t̄minis reſpectiuis.patet.q̄a nō ſequit̄
ſocrates eſt nō pater.ergo ſocrates nō eſt pater. q̄a poteſt eſſe ſimul pat̄
⁊ filius.⁊ per cōſequens poteſt eſſe nō pater.Similit̄ nō ſequit̄.homo eſt
nō equale.ergo nō eſt equale.q̄a idem poteſt eſſe equale ⁊ inequale.⁊ ꝑ cō-
ſequens equale ⁊ non equale.Quinta conditio eſt ꝙ non arguatur in ter
minis obliq̄s.defectu cuius nō ſequitur. hoīs eſt nō aſinus. ergo hominis
nō eſt aſinus.Sed dimiſſis huiuſmodi cōditionibus dicendū eſt ꝙ illa
cōſequentia tenet vniuerſaliter in om̄ibus ꝓpoſitiōibus tā de ineſſe q̄ȝ in
modalibus tam de p̄terito q̄ȝ de futuro q̄ȝ de p̄ſente duabus cōditioni-
bus obſeruatis tm̄.Prima eſt ꝙ totale p̄dicatū ſit terminꝰ infinitus.Se
cunda ꝙ copla teneat̄ eque ample ⁊ eque ſtricte quo ad tempus per eam
conſignificatū in affirmatiua ſicut in negatiua.Ex quo infero p̄mo ꝙ hec
conſequentia eſt bona.ſocrates fuit nō albus.ergo ſocrates nō fuit albꝰ.
ſuppoſito ꝙ ly fuit in antecedente diſtribuat̄ pro toto tempore preterito
⁊ in hoc fiat.cōuenientius poteſt ſic dici.ſocrates in qualibet parte tem-
poris preteriti fuit nō albus.ergo nō fuit albus.Et ſic infero ꝙ hec conſe
quentia eſt bona ⁊ formalis.ſocrates eſt nō pater.ergo ſocrates nō eſt pa
ter.Et cū dicit̄.ſocrates eſt filius.ergo ſocrates eſt nō pat̄. neget̄ cōſequē-
tia.q̄a ex relatiuis inferre cōtradictoriā ſit ignorantia elenchi.Dicunt vlte
rius illi q̄ ponūt p̄dictas q̄nq; cōditiōes ꝙ obſeruatis q̄nq; illis cōditi-
onibus ab affirmatiua ad negatiuā ſubiecto manente eodē.⁊ p̄dicato va
riato penes finitū ⁊ infinitū adhuc nō valet niſi ponat̄ adhuc conſtantia
ſubiecti.⁊ ꝙ ſubiectū exiſtat.Et ratio eoꝝ eſt. q̄a ꝓpoſitio negatiua nihil
ponit.nec ad veritatē eius oportet ſubiectū pro aliquo ſupponere.Sed
affirmatiua aliq̄d ponit.ita ꝙ ad veritatē eius oportet ꝙ ſubiectū ꝓ ali-
quo ſupponere.⁊ etiā ſubiectū ⁊ predicatū pro eodē ſupponere.ſic a nega
tiua ad affirmatiuā nunq̄ȝ eſt formalis cōſequentia. Sed q̄a iſte modus
dicēdi fundat ſe in malo fundamēto.videlicet ꝙ ad veritatē ꝓpoſitiōis af
firmatiue requiritur exiſtentia ſubiecti.vt patuit in p̄dicabilibus ⁊ p̄dica
mentis.ideo dicendū eſt vt prius ꝙ ſiue ſubiectū exiſtat ſiue nō cōſequē-
tia eſt bona.alias p̄mū p̄ncipiū deſtrueret̄ ⁊ locus a cōtradictorijs.Ex
his patet ſolutio difficultatis quo ad om̄es ſuas partes.Sed reſtat par-

cū reſolutiõe text⁹ ad itētionē ſcoti

uū dubiū. Cū ad veritatē ꝓpoſitiõis affirmatiue cuius p̄dicatū eſt accidē
tale requirat̄ exiſtentia ſubiecti. ⁊ terminus infinitus ſit p̄dicatū acciden
tale videt̄ ꝙ reſpectu eius ſi debeat verificari de aliquo ſubiecto debet po
ni conſtantia ſubiecti. vt cū hoc cū hec ſit vera. ſocrates eſt nõ albus. cum
nõ albū accidentaliter inſit ſocrati. videt̄ ꝙ oporteat ſocratē eſſe. ſicut ad
veritatē huius. ſocrates eſt albus. Ad iſtud dicendū eſt ꝙ qa termin⁹ in
finitus nõ ſignificat aliqd poſitiuū. ſed purā negationē poſitiue. que po
teſt cõuenire tam enti qd̕ eſt q̃ꝫ nõ enti qd̕ nõ eſt. vt dicit philoſoph⁹ pri
mo huius. ideo ad hoc ꝙ verificet̄ de aliquo nõ oportet illud exiſtere.

Quarta difficultas. Utrū noïa et

verba tranſpoſita idem ſignificant. Ad quā dicit̄ ꝙ noïa ⁊ verba tranſpo
ſita idem ſignificare poteſt intelligi dupliciť. Uno modo ꝙ idem ſignifi
cent ſignificatione ſimplici ⁊ incõpleta quā habent ex impoſitione ſua.
Et iſto modo cõcedendū eſt vniuerſaliť ꝙ noïa ⁊ verba tranſpoſita idem
ſignificant. patet qa ꝓpter tranſpoſitionē eorū nõ mutant̄ ſcd̄m impoſi
tionē ⁊ per cõſequēs neqꝫ ſcd̄m ſignificationē. Alio modo ꝙ idem ſignifi
cant ſignificatione ꝓpoſitionali ⁊ cõpleta. ita ꝙ ꝓpter tranſpoſitionē eorꝫ
nõ variet̄ ſenſus ꝓpoſitionis. aut eqpollentia. aut cõpoſitio. ⁊ ſic nomia ⁊
verba tranſpoſita idem ſignificant. ſed hoc virtualiter ſiue illatiue. hoc eſt
eqpollenter. niſi in quattuor caſibus. Primus eſt quādo ꝓpter talē tranſ
poſitionē mutat̄ paſſio logicalis Et hoc fit qnqꝫ modis. Primo. nā quā
do tranſponunt̄ ſcd̄m determinationē. vt patet dicendo. Iſte homo bo
nus eſt faber. ſignificat ꝙ homo bonus in moribus eſt faber. ⁊ ſecūda ſi
gnificat ꝙ ſit homo bonus in arte fabrili. Et hoc eſt. qa in p̄ma ly bonus
determinat ly homo. ⁊ in ſecūda determiat ly faber. Secūdo fit quādo va
riatur ſuppoſitio. vt patet dicendo. omīs homo eſt animal. ⁊ animal eſt
omīs homo. Tales em̄ nõ idem ſignificant. eo ꝙ in p̄ma animal ſuppo
nit ſimpliciter vel cõfuſe tm̄. ⁊ in ſecūda ſupponit determinate. Tercio mo
do nõ idem ſignificant noïa ⁊ verba tranſpoſita quādo mutat̄ ampliatio
vt in illis. homo eſt generandus. generandū eſt homo. In p̄ma em̄ ho
mo ampliat̄ ad eos que ſunt vel erunt. ideo eſt vera. Sed in ſecunda non
ampliat̄ quare eſt falſa. Quarto nõ idem ſignificant quādo mutatur ap
pellatio. vt patet dicendo. ego cognoſco venientē. ⁊ venientē ego cogno
ſco. Quinto nõ ſignificant idem quādo ꝓpter trāſpoſitionē fit negatio. vt
patet. qa hec eſt vera. homo eſt animal albū. ⁊ hec eſt incongrua. homo

animal eſt albū. Et ꝑter iſtos qnqꝫ modos dicūt aliq ꝙ ſi termin⁹ ſit eq̄uocus a caſu nō oportet ꝙ tranſpoſitus idē ſignificet. ꝓbat. qꝛ valde re‑fert dicere. ſydus celeſte eſt canis. ⁊ canis eſt ſydus celeſte. qꝛ ſecūda non eſt multiplex. eo ꝙ canis reſtringit̄ pro vno ſignificato virtute iſtius re‑gule talis ſunt ſubiecta qualia ꝑmittunt̄ ab eoꝝ predicatis. ſed ṗma eſt multiplex ⁊ diſtinguenda. Secūdus caſus quādo ꝓpter talē tranſpoſitio‑nem termini in rigore ſermonis vel ſcd̄m vſum loquendi accipiunt̄ i alia ⁊ alia ſignificatione. vt dicēdo. ſocrates eſt magn⁹ clericus. ⁊ ſocrates ma‑gnus eſt clericus. ⁊ iſ̄e tangebat̄ ſupra in ṗmo modo. Tercio quādo pro‑pter talē tranſpoſitionē generat̄ ſenſus ambiguus. ſicut in orationibus amphibologicis. Quartus caſus eſt quādo ꝓpter talē tranſpoſitionē mu‑tatur congruitas grāmaticalis. ¶ Aliter dicit̄ ꝙ cōcluſio philoſophi nō eſt intelligenda vniuerſaliter. ſed bene quantū ad exempla que prius po‑ſuit. vel ad ſimilia: vt qd̄ idem ſignificet eſt homo alb⁹ ⁊ eſt albus homo Currit homo. ⁊ homo currit. ⁊ ꝑ hoc eñ̄ remouet̄ error poſſibilis incide‑re circa dicta quicqd ſit de quibuſcūqꝫ alijs:

Cōcluſio reſpōſalis. A negatiua

ad affirmatiuā ⁊ ecōtra ſubiecto manēte codē ⁊ ꝑdicato variato pcnes fi‑nitū ⁊ infinitū eſt bona cōſequentia. Hec cōcluſio cōtinet quattuor regu‑las quarū ṗma eſt a negatiua de ꝑdicato finito ad affirmatiuā de ꝑdica‑to infinito eſt bona cōſequētia. Secūda regula eſt ab affirmatiua de ꝑdi‑cato infinito ad affirmatiuā de ꝑdicato finito eſt bona cōſequētia. Tercia regula eſt ab affirmatiua de ꝑdicato infinito ad negatiuā de ꝑdicato fini‑to eſt bona cōſequētia. Quarta regula. ab affirmatiua de predicato finito ad negatiuā de ꝑdicaio finito eſt bona cōſequētia. Et co intellige has re‑gulas cū cōdictionibus ſupra poſitis. Hec cōcluſio relinquit̄ probata ex dictis.

Ad ratiōes. Ad ṗmā dicit̄ negan‑

do maiorē ⁊ etiā ꝓbationē. Et cū dicit̄. ſi nullus homo ſit iſta cōſequen‑tia bona. dicit̄ ꝙ hoc eſt falſum. Et cū dicit̄ ꝙ ibi arguit̄ a ꝓpoſitiōe de eſt tercio adiacente in ꝑdicatiōe accidētali. poteſt dici ꝙ illa cōſequētia non tenet quādo ꝑdicatū eſt t̄minus infinitus. eo ꝙ nihil ponit. Ad cōfirma‑tionē poteſt dici negando antecedens. Vnde ſicut nec in iſta. homo eſt nō aſinus homo nō reſtringit̄ ad exiſtētes. cū inferat̄ ex iſta. homo eſt ho‑mo. in qua nō reſtringit̄. Sic forte poſſet dici de iſta. homo eſt nō aſinus

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

Vnde breuiṫ de ṫminis infinitis qualeſcūq3 ſint ſiue ſubſtātiales ſiue ac-
cidentales nō eſt idem iudiciū ſicut de terminis finitis.

Ad ſecūdam diciṫ negādo antece-
dens. Et ad pmā ,pbationē diciṫ ꝙ affirmatiuā aliqd ponere poteſt intel-
ligi dupliciter. Vno mōdo ꝙ aliqd ponat exiſtens. ꝛ ſic hoc eſt falſum.
Alio modo ꝙ ponat aliqd enunctiatiue quo ad intellectū. ꝛ ſic hoc eſt ve-
rū. Ad ſecūdā ,pbationē diciṫ negādo eā: qa in aliqbus ,ppoſitiōibus af-
firmatiuis hoc eſt falſum. Et per idem diciṫ ad cōfirmationem.

Ad terciā patebit ſolutio pmo pri-
orum. Ad cōfirmationē patet ſolutio ex dictis.

Ad quartā diciṫ ꝙ illa pmiſſa pmo
ꝛ pſe habet inferre affirmatiuā. ꝛ ex cōſequētivirtute alterius habitudinis
quam ſylogiſat habet inferre negatiuam.

Ad ṽo vnuz. ꝛ cetera.

Iſtud eſt terciū caplm pmi tractat⁹ ſecūdi libri perIarmenias. in quo phi-
loſophus determinat de enunctiationibus habentibus alterū extremoꝝ
cōpoſitū ex determinatiōe ꝛ determinabili. ꝛ de oppoſitione. ꝛ cōſequen-
tia circa eas. Et diuidiṫ iſtum caplm in tres partes pncipales. In prima
oſtēdit qd ſit enunctiatio plures dicēs Enūctiatio plures eſt illa in qua
negantur vel affirmanṫ plura de vno vel vnū de pluribus. dū tamen ex illis
pluribus nō fiat vnū p ſe. Declarat qualiter debet fieri de plurib⁹ ad hoc
ꝙ enūctiatio de illis pluribus ſit vna. ꝛ dicit ꝙ ex illis pluribus debet fie-
ri vnū nō vocaliṫ tm̄. ſed eſſentialiṫ. Vnde ordine determinatiōis ꝛ deter-
minabilis. vt hic homo eſt animal manſuetū bipes. ꝛ nō aggregatiōe vo-
cū vt in iſta. eſt homo albus ambulans. Nam qa ex hoie ambulare non
fit vnū. immo ſi aliqs affirmet aliqd de illis. vel illa de aliquo nō erit affir-
matio vna. ſed ſolū erit vox vna. affirmatōes ṽo multe ꝛ ſimpliciṫ plures
Q2 aūt illa nō ſit vna. ſed plures. eſt homo albus ambulans. probatur
qa illa enūcriatio nō eſt vna ad quam dyaletice int̄rogatā nō debet dari
vna reſponſio. Nam dyaletica interrogatio ,ppoſitiōis eſt petitio. Pro-
poſitio aūt eſt vnius partis cōtradictionis. ſed ad illam interrogatā dya-
letice nō debet dari vna reſponſio. igitur

Cōſequenter incidētaliter declarat qd eſt intrrogatio dyaletica. oſtendendo ꝙ interrogatio qua querit̄ qd eſt. non eſt dyaletica interrogatio. qa dyaletica interrogatio querit vtrāq; partē cōtradictionis. ꝛ petit determinate alterā ſibi dare. Sed queſtio quid eſt ſolū interrogat vnā partē contradictiōis. Exemplū hoꝝ. Si em̄ querat̄ vtrū homo ſit aīal vel nō. eſt interrogatio dyaletica. Sed ſi querat̄ qd eſt homo eſt queſtio qd eſt. ꝛ non interrogatio dyaletica. In ſecūda parte philoſophus oſtendit qualit̄ valeat conſequentia a diuiſis ad cōiuncta mouendo ꝛ ſoluendo vnā queſtionem in hunc modū. cū ita ſit ꝙ aliquādo valet cōſequentia a diuiſis ad coniuncta. ꝛ aliquādo non. que eſt ratio differētie. ꝛ quādo eſt ꝙ talis cōſequentia eſt bona ꝛ quādo nō. Qꝫ aliquādo valeat ꝓbat duobus exemplis. Primū. bene ſequit̄. ſocrates eſt animal. ꝛ ſocrates eſt bipes. ergo ſocrates eſt animal bipes. Secundū. bene ſequit̄. ſocrates eſt homo ꝛ ſocrates eſt albus. ergo ſocrates eſt homo albus. Qꝫ aūt nō valeat ꝓbat dupliciter. Primo exemplo. Quia nō ſequit̄. ſocrates eſt citaredus. ſocrates eſt bonus. ergo ſocrates eſt bonus citharedus. Secūdo ꝓbat ratiōe ducente ad incōuenientia que eſt hec. ſi ſemꝑ valeret cōſequētia a diuiſis ad cōiuncta ſequeret̄ ꝑmo ꝓceſſus in infinitū. Secūdo ſequeretur nugatio. Primū ꝓbat duobus exemplis. qa homo eſt homo ꝛ albus. ꝛ iterū homo eſt homo ꝛ albus. igit̄ homo eſſet homo. homo albus albus ꝛ ſic in infinitū. Simili't cū ſocrates ſit albus ꝛ muſicus ꝛ ambulans. ſequeretur ꝙ ſocrates eſſet albus muſicus ꝛ ambulans. Secunduꝫ ꝓbat. qa ſocrates eſt homo ꝛ bipes. ideo eſſet homo bipes. qđ includit nugationem. ideo ꝙ differentia addita ſpeciei quam cōſtituit ſemꝑ facit nugationem ¶ Pro ſolutione huius queſtiōis philoſophus ponit duas regulas ad cognoſcendū quādo debite arguit̄ a diuiſis ad cōiuncta. Prima eſt. quādocūq; ꝑdicata diuiſa ꝑdicant̄ de tercio vel de ſeinuicē ſcđm accidens ex diuiſis nō licet inferre cōiunctū. Ex quo ſequit̄ ꝙ iſte cōſequētie nō valēt ſocrates eſt albus ꝛ eſt muſicus. ergo eſt muſicus albus. Licet em̄ ſit verum dicere muſicū eſſe albū. tamē hoc eſt ſcđm accidens. Simili't non ſequitur. ſocrates eſt citharedus ſocrates eſt bonus. ergo ſocrates eſt citharedus bonus. Secūdo ſequit̄ ꝙ hec cōſequētia eſt bona. ſocrates eſt animal ꝛ bipes. ergo ſocrates eſt aīal bipes. Et ratio eſt. qa iſta nō inſūt tercio. nec ſibiīnuicē ſcđm accidens. Quarta regula quādocūq; vnū ꝑdicatorū ſcilicet ſecundū eſt in aliquo. id eſt actualit̄ includit̄ in ꝑmo. vel econtra primū in ſecūdo nō valet conſequētia a diuiſis ad cōiuncta ꝓpter nu-

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

gationē. Et quo ſequit̄ ꝙ iſte cōſequētie nō valent. hoc eſt albū ⁊ eſt albū ergo eſt albū albū. homo ⁊ animal ⁊ homo eſt bibes. ergo homo eſt animal bipes. ſocrates eſt homo ⁊ animal. ergo ſocrates eſt homo animal In omībus em̄ iſtis cōſequētijs cōſequēs includit nugationē. In tercia parte huius capli oſtendit quādo valet cōſequētia a cōiunctis ad diuiſa ⁊ quādo nō. Et dicit ꝙ aliquādo ex cōiunctis licet inferre diuiſum. vt patet ſic arguendo. ſocrates eſt homo albus. ergo ſocrates eſt homo ⁊ alb⁹ tamē hoc nō ſit ſemp. Due em̄ cōditiōes requirunt̄ ad hoc ꝙ huiuſmodi cōſequētia valeat. Prima ꝙ nō ſit repugnantia in adiecto. Nō em̄ ſequetur. Socrates eſt homo mortuus. ergo ſocrates eſt homo ⁊ mortuus. Et ſcd̄m aliquos ponunt̄ tria documenta ad cognoſcendū quando eſt repugnantia in adiecto. Primū eſt quando cōtradictoriū determinabilis p̄dicat̄ de cōiunctis. vt homo mortuus eſt nō homo. Secundū eſt ſi determinabile affirmet̄ de cōiunctis ⁊ ꝓpoſitio ſit falſa. vel neget̄ ⁊ ſit vera. Tercīū eſt ſi diffinitio det̄minatiōis repugnat determinabili vel econtra. Secunda cōditio eſt ꝙ cōiuncta dicant̄ de ſubiecto ſimpliciter ⁊ non ſecundū quid. Vel ſcd̄m aliquos ꝙ vnū cōiunctoꝝ nō inſit alteri ſcd̄m accidens. ⁊ ideo nō ſequit̄. homerus eſt aliqd̄ vt poeta. ergo homer⁹ eſt aliquid. Similiter nō ſequitur chymera eſt ens opinabile. ergo chymera eſt Ex his cōcludit ꝙ his duabus cōditionibus obſeruatis eſt bona conſequentia.

Circa hunc textū querit̄ vtrū a diuiſis ad coniuncta valeat cōſequentia vel non.

Et arguit̄ p̄mo ꝙ nō. q̄a nō ſequit̄

ſocrates eſt homo vel aſinus. ergo ſocrates eſt homo ⁊ aſinus. Nec ſequetur. homo eſt animal. ⁊ equus eſt animal. ergo homo equus eſt animal. Nec ſequit̄ ſocrates eſt albus. ſocrates eſt animal. ergo ſocrates eſt albū animal. Nec etiā ſequit̄. ſocrates eſt homo. ſocrates eſt animal. ergo ſocrates eſt homo animal. Nec ſequit̄. iſte canis eſt pater ⁊ eſt tu⁹. ergo eſt pater tuus. ⁊ tamē ibi arguit̄ a diuiſis ad cōiuncta. igit̄. Et cōfirmat̄. q̄a arguendo a diuiſis ad cōiuncta fit fallatia cōſequentis. vt patet per aſſignationē modoꝝ illius fallacie. ergo ſic arguendo nō valet cōſequentia.

Secūdo arguit̄. Non ſequit̄. q̄nqꝫ

ſunt duo ⁊ tria. ergo q̄nqꝫ ſunt duo ⁊ q̄nqꝫ ſunt tria. nec ſequit̄ aſinus eſt

volans ſi eſt habens pennas.ergo aſinus eſt volans ⁊ habens pennas. Nec ſequit̃.Om̃is ꝓpoſitio vel eius cõtradictoria eſt vera.ergo om̃is propoſitio eſt vera:vel eius cõtradictoria et vera. Nec ſequit̃.ſocrates eſt bonus faber.ergo ſocrates bonus eſt faber.⁊ tamẽ in iſtis arguit̃ a cõiunctis ad diuiſa.ergo cõſequẽtia a cõiunctis ad diuiſa nõ valet.

Tercio ſic. Nõ ſequit̃ Ceſar eſt homo mortuus.ergo ceſar eſt homo ⁊ eſt mortu⁹.⁊ tamẽ arguit̃ a cõiunctis ad diuiſa.igit̃.Antecedẽs ꝓbat̃ dupliciť. Primo: q̃a bene ſequit̃. Ceſar ẽ homo mortuus.ergo ceſar nõ eſt homo:eo ꝙ mortuũ eſt determinatio priuans ⁊ diſtrahens ſignificatũ hoĩs.Secũdo in trãſmutatiõe ſubſtãtialĩ res ammittit nomẽ ⁊ diffinitionẽ quã prius habuit: vt vult cõmẽtator ſupra p̃mũ phiſicorũ ſuppoſitũ in corruptione ſubſtantiali ammittit nomen ſpeciei:⁊ ꝑ cõſequẽs ceſar nõ eſt homo poſtq̃ eſt homo mortuus ſiue corruptus.

Quarto ſic. Nõ ſequit̃. Homo eſt homo albus.ergo homo eſt homo ⁊ homo eſt albus.⁊ tamẽ arguit̃ a diuiſis ad coniuncta.igit̃.Antecedẽs patet:q̃a cõſequẽs eſt contingens vt notũ eſt.⁊ antecedens eſt neceſſariũ:qḋ patet.q̃a bene ſequit̃ per cõuerſionem ſimplicẽ.homo albus eſt homo.ergo homo eſt homo albus. Sed antecedens eſt neceſſariũ.ergo ⁊ cõſequẽs. Q̃ aũt antecedẽs ſit neceſſarium patet p̃mo:q̃a bene ſequit̃ per locũ a parte in modo ad ſuũ totũ. homo albus eſt homo albus.ergo homo albus eſt homo. Sed antecedẽs eſt neceſſariũ cũ predicet̃ idem de ſeip̃o.⁊ nunq̃ poſſit aliq̃d vere negari a ſeip̃o.Et etiã ſcḋm boheciũ nulla ꝓpoſitio eſt verior illa in qua predicat̃ idem de ſeip̃o.Secũdo patet per vnã rationẽ ſcoti.Quãdocũq̃ alicuius ꝓpoſitionis affirmatiue oppoſitũ p̄dicati infert oppoſitũ ſubiecti ip̃a eſt neceſſaria.Sed oppoſitũ huius ꝓpoſitiõis. homo albus eſt homo īfert oppoſitũ ſubiectũ.Nam bene ſequit̃.nõ eſt homo.ergo nõ eſt homo albus.Et cõfirmat̃:q̃a hec ꝓpoſitio homo albus eſt homo eſt ꝓpoſitio affirmatiua vera que nõ eſt in materia cõtingenti.ergo eſt in materia naturali ⁊ per cõſequens eſt neceſſaria. Q̃ nõ ſit in materia cõtingenti patet. q̃a p̄dicatũ nõ poteſt adeſſe vel abeſſe ſubiecto p̄ter ſubiecti corruptionem.

In oppoſitum arguit̃ auctoritate

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti philoſophi in textu p̄cedenti. ¶ Pro ſolutione queſtionis ꝛ declaratiõe textus precedentis mouenꝫ aliq̄ difficultates.

Prima difficultas. Utrũ enũctiatio in qua predicaꝫ vnũ de vno ſit vna. Et enunciatio in qua predicatur vnũ de pluribus. vel plura de vno. vel plura de pluribus ſit enunctiatio vna. ¶ Pro ſolutione huius ſupponiꝫ p̄mo illud qđ dictũ eſt in p̄mo huius ꝙ enunctiatio diciꝫ vna dupliciꝫ. Una ſimpliciter ꝛ vna cõiunctiõe. Enunctiatio vna ſimpliciter eſt illa in qua predicaꝫ vnũ nomẽ vniuocũ vniuoce tentũ de vno ſolo vniuoce tento. Ex quo ſequiꝫ ꝙ ad hoc ꝙ enũctiatio ſit vna ſimpliciter non ſufficit ꝙ in ea prediceꝫ vnum predicatum de vno ſubiecto. aut vna vox de vna voce ſimplici. Nec etiam ꝙ predicetur vniuocum vniuoce tentum de vniuoco vniuoce tento. Nec requiriꝫ ꝙ ſubijciatur vel predicetur equiuocum equiuoce tentum de vno nomine nõ equiuoce tento. Enunctiatio vna coniunctione eſt duplex. qa quedam eſt coniunctione vna terminorum. alia eſt propoſitionum. Enunctiatio vna coniunctione terminorum eſt duplex⁹ quia quedã eſt in qua termini ſe habent ſicut determinatio ꝛ determinabile. vel ſicut actus ꝛ potentia. vt dicendo. Socrates eſt homo albus. Alia eſt in qua termini cõiunguntur adinuicem per aliquam coniunctionem. vel per aliquod aduerbium ſibi equiualens. Et quodlibet iſtorum modorum tripliciter poteſt fieri ſubijciẽdo tm̄ vel p̄dicando tm̄. vel ſubijciendo ꝛ p̄dicãdo ſimul ¶ Secundo ſupponitur ꝙ enunctiatio plures que opponitur enunctiationi vne eſt multiplex. quia quedam eſt in qua poniꝫ terminus equocus equiuoce tentus. Alia eſt in qua ponunꝫ plures termini incõiũcte ſumpti ex parte alicuius extremi vel amboꝝ. Et alia eſt in qua ſummunꝫ plures propoſitiones inconiuncte.

His ſuppoſitis diciꝫ p̄mo ꝙ om̄is illa enunctiatio dicitur vna in qua ſubiectũ ꝛ predicatum non tenentur equiuoce. nec ſunt multa ſumpta cum coniunctione explicite vel implicite poſita. nec multa ſine coniunctione ex quibus non eſt natum fieri vnũ per ſe. Ex illis autem fit vnum per ſe in propoſito que ſe habent per modum actus ꝛ potentie vel per modum determinationis ꝛ determinationis. ꝛ determinabilis. Ex quo ſequitur ꝙ ex homine ꝛ albo fit vnum per ſe.

¶ Secūdo ſppponiꝛ ꝙ ex quanto ⁊ albo etiā fit vnū per ſe. qa albū ineſt
ſuo ſubiecto mediante quantitate. Tercio ſequiꝛ ꝙ ex albo muſico nō fit
vnū per ſe. qa vnū nō eſt determinatio alterius. nec vnū ineſt ſubiecto me
diāte altero. Quarto ſequiꝛ ꝙ iſta enūctiatio eſt ſimpliciter vna. ſocrates
eſt homo albus. ⁊ ſimiliter iſta. animal albū eſt muſicū. ⁊ iſta. homo alb⁹
eſt homo muſicus. ſocrates eſt homo quantus albus. cū in iſtis ſit vni-
tas extremi ſufficiens ad vnitatē enunctiationis. Et ſi arguaꝛ qa hoc hect⁹
dicit. Si ex his q̄ ſubicis ⁊ ꝑdicas nō fiat vnū ſicut ex ſubſtantia animata
ſenſibili nō eſt enunctiatio vna. Dicendū eſt ꝙ ſicut nō dicit omnimodaꝫ
ſimilitudinē. ſed dicit ſolū ſimilitudinē in hoc ꝙ ſicut primū ſe habet vt
actus vel determinatio. ⁊ ſequens vt potentia. ita etiā in ꝓpoſito. Dicitur
ſecundo ꝙ enunctiatio plures nō eſt enunctiatio. licet enunctiatio ſit enū
ctiatio plures. Prima pars patet qa idem eſt enunctiatio ⁊ enunctiatio
vna. vt vult philoſophus p̄mo elenchoꝝ. Sed enunctiatio plures nō eſt
enunctiatio vna. ergo enunctiatio plures nō eſt enunctiatio. Unde ſicut
iſta negatur. animal pictum eſt animal. ita iſta debet negari. enunctiatio
plures eſt enunctiatio. ꝓpter iſtā regulā. talia ſunt ſubiecta ⁊c. Secunda
pars patet per eandē regulā. Unde ſicut iſta concediꝛ. animal eſt animal
pictū. ita iſta debet cōcidi. enunctiatio eſt enunctiatio plures. Sed tūc eſt
dubiū quō cōuerteē illa enunctiatio eſt enunctiatio plures. Nō eñ po-
teſt cōuerti in aliā q̄ꝫ in iſtā. enunctiatio plures eſt enunctiatio. Sed ipſa
eſt vera. ergo ⁊ iſta. qḋ eſt cōtra p̄mā partē. Ad hoc dicendū eſt ꝙ quan-
documq̄ꝫ in ſubiecto alicuius ꝓpoſitionis poniꝛ termin⁹ equiuocus a cō-
ſilio ſupponens pro ſignificato minus p̄ncipali. tūc ſi ꝓpoſitio illa debe-
at cōuerti ꝓprie oportet illi termino addere in cōuertente aliquā determi-
nationē. que faciet illū terminū teneri in ea pro ſignificato minus p̄ncipa-
li. ſicut tenebaꝛ in cōuerſa. Ex quo infero p̄mo ꝙ hec ꝓpoſitio. enunctia-
tio eſt enunctiatio plures male cōuertiꝛ in iſtā. enūctiatio plures eſt enū
ctiatio. qa p̄ma eſt vera ⁊ ſecunda eſt falſa. Secūdo infero ꝙ ſic bene con
uertiꝛ. enunctiatio eſt enunctiatio plures. ergo enunctiatio plures eſt enū
ctiatio plures. Et ſimiliꝛ diceret de iſta. homo eſt homo mortuus. que de
bet cōuerti in iſtā. homo mortuus eſt homo mortuus. ⁊ nō in iſtā. ho-
mo mortuus eſt homo. qa ipa eſt falſa. ⁊ prima vera.

Secunda difficultas Utrū a diui

ſis ad cōiuncta ⁊ ecōtra ſit formalis cōſequentia. ¶ Pro cuius ſolutione

cū̄ reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

ſupponit̄ p̄mo ꝙ aliqua p̄dicata poſſunt dici cōiuncta dupliciter. Vno
modo. q̄a coniungunt̄ per aliquā coniunctionem poſitā intrinſeca. vt ſo
crates eſt albus ⁊ muſicus. Secūdo modo poſſunt dici cōiuncta per ne
gationē medij alicuius copulantis vel cō iungentis ea. ⁊ ſic illa dicunt̄ cō
iuncta quoꝝ vnū immediate addit̄ alteri. vt dicendo. homo albus. Et ſi
militer aliqua p̄dicata poſſunt dici diuiſa dupliciter. Vno modo ꝑ poſi
tionē alicuius mediantis inter ea. vt ſocrates eſt homo ⁊ alb⁹. Alio mo
do per negationē alicuius copulantis aut diſiungētis. vt ſocrates eſt ho
mo alb⁹ ambulās. ¶ Scd̄o ſupponit̄ ꝙ in ꝓpoſito p̄dicata dicūt̄ ſummi
diuiſim. que ſummunt̄ cū cōiunctione media ⁊ cōiunctim que ſummūt̄
ſine cōiunctione. Tercio ſupponit ꝙ arguēdo a diuiſis ad coniuncta eſt
arguere a pluribus p̄dicatis diuiſim ſumptis per cōiunctionē mediā ad
eadē p̄dicata ſumpta cōiunctim ſine cōiunctione. Et arguere a coniūctis
ad diuiſa eſt arguere econtra.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo ꝙ argu-
ere a diuiſis ad cōiuncta aut econtra. vt accipit̄ in ꝓpoſito nō eſt cōſequē
tia formalis. patet p̄mo. q̄a nō tenet arguendo a parte ſubiecti. Patet. ſe
cundo. q̄a nō tenet in om̄ibus terminis a parte p̄dicati. vt patuit exponē
do textū. Dicit̄ ſecūdo ꝙ eſt bona cōſequētia materialis. patet. q̄a in mul
tis oppoſitū cōſequētis poteſt ſtare cū antecedēte. Et ſi querat̄. quō po
teſt ſciri quādo valeat cōſequētia ⁊ quādo nō. Dicit̄ p̄mo ꝙ poteſt ſciri ꝑ
hoc ꝙ ſemꝑ eſt bona cōſequētia ſuppoſita grāmaticali cōgruitate orati
onis. ⁊ nō variata ſignificatiōe aut ſuppoſitione termini quādo ſummit̄
cōiunctim ⁊ diuiſim. ¶ His cōditionibus obſeruatis eſt formalis conſe
quētia. nec poteſt fieri inſtantia. Dicit̄ ſecūdo ꝙ poteſt ſciri ꝑ diuiſionē p̄
dicatoꝝ. Nā vel p̄dicata ſūt cōuertibilia. ⁊ ſic nō valet cōſequētia ꝓpt̄ nu
gationē. Vel nō ſunt cōuertibilia. ⁊ hoc duplicit̄. q̄a vel magis cōmune p̄
cedit. vel ſequit̄. Si ſequit̄ nunq̄ȝ valet cōſequētia. Si p̄cedit hoc eſt dupli
citer. q̄a vel ambo ſunt ſubſtantialia vel accidentalia. Si ſubſtantialia ſic
ſemꝑ eſt bona cōſequētia. Si accidētalia hoc ē duplicit̄. vel q̄a cōueniūt
ſubiecto equaliter. ita ꝙ vnū nō ineſt per alterū. ⁊ ſic nō valet cōſequētia.
Vel vnū prius ineſt alteri. ita ꝙ alterū ineſt per ip̄m. Et hoc duplicit̄. q̄a
vel poſterius p̄ponit̄ priori arguēdo ⁊ ſic nō valet cōſequētia. vel poſtpo
nitur. ⁊ ſic eſt bona cōſequētia. Sed cōtra illud qđ dictū eſt ꝙ ſi ambo p̄
dicata ſint ſubſtātialia ⁊ magis cōmune p̄cedit minus cōmune ſemꝑ eſt

bona cõſequẽtia arguit. q̃a in tali cõſequẽtia ſemꝑ cõmittit nugatio. igit nõ eſt bona cõſequẽtia. Antecedẽs ꝓbat. q̃a in antecedẽte inferiꝰ immediate addit ſuo ſuperiori. Sed vt dicit philoſophꝰ ſexto topicoꝝ. dicto vniuerſali ſi ſibi addat particulare eſt nugatio. igit poſſet etiã ꝓbari aliũde. q̃a ſi loco noĩm ponãt ſue diffinitiões manifeſtũ ẽ ꝙ erit nugatio. igit talis cõſequẽtia nõ valet. Dicit tercio ꝙ poteſt ſciri ꝑ cõditiões poſitas in textu. Prima ꝙ arguẽdo a diuiſis ad cõiũcta diuiſa nõ dicant ſcðm accidens de ſeinuicẽ vel de vno tercio. Illa aũt dicũt ſcðm accidẽs ſcðm intẽtionẽ philoſophi. quoꝝ vnũ ineſt alteri ꝑ aliqð terciũ. cui etiã ineſt vt albũ ineſt dulci ſcðm accidens. eo ꝙ ambo inſunt eidẽ tercio. ſcilicet lacti. Et ſimilit bonũ ꝛ citharedũ p̄dicant de ſeinuicẽ ſcðm accidẽs. eo ꝙ p̄dicantur de ſeinuicẽ ꝓpt qð p̄dicant de aliquo ſubiecto eodẽ. Ex quo ſequit primo ꝙ p̄dicari ſm accidẽs in ꝓpoſito nõ eſt p̄dicari cõtingent de aliquo. q̃a ſi dicat. ſocrates eſt albus. albũ p̄dicat ꝯtingent de ſocrate. ꝛ tamẽ p̄dicat ꝑ ſe de eo. Secũdo ſequit ꝙ ſtat aliqua duo p̄dicari omĩno ꝯtingent de eodẽ ſubiecto ꝛ etiã de ſeinuicẽ. ꝛ tamẽ vnũ p̄dicari de alio ꝑ ſe. vt patet dicẽdo. quantũ eſt albũ. Et ſi arguat. Hec cõſequẽtia eſt bona. ſocrates eſt albꝰ ꝛ muſicꝰ. ergo eſt albꝰ muſicꝰ. eo ꝙ oppoſitum cõſequẽtis nõ ſtat cũ antecedẽte. ꝛ tamẽ p̄dicata diuiſim ſumpta dicũt de ſeinuicẽ ſcðm accidẽs ꝛ etiã de tercio. igit illa p̄ma cõditio nõ eſt bona. Dicit vno modo negãdo ꝙ oppoſitũ cõſequẽtis nõ ſtat cũ antecedẽte. ſtat eñ ꝙ ſocrates nõ ſit muſicus albꝰ. ꝛ tamẽ ꝙ ſit albus ꝛ muſicꝰ. Alio modo dicit ꝙ ſi nõ ſtet. cõſequẽtia eſt bona. ſed nõ virtute huiꝰ ꝙ arguit a diuiſis ad cõiũcta. Secunda ꝯditio quã innuit phũs eſt ꝙ nõ implicet idẽ. aut ꝙ ſecũdum nõ implicet in p̄mo. Arguẽdo ꝟo a coniũctis ad diuiſa etiã ſunt due conditiões. Prima ꝙ nõ ſit repugnãtia in adiecto. Dicit aũt eſſe repugnãtia in adiecto ꝙ vnũ p̄dicatũ ſcilicet ſecũdũ qð alteri addit infert cõtradictoriũ eius cui addat. Secũda cõditio ꝙ vnũ nõ p̄dicet ꝑ alterũ. ſic ſcilicet ꝙ ipo ſecluſo nõ plus p̄dicet. q̃a tũc p̄dicat ſcðm qd. Ex p̄dictis patet ꝙ ſi debite arguat a diuiſis ad cõiũcta aut ecõtra eſt cõſequẽtia formalis. Sed ſi indebite arguat a diuiſis ad coniuncta fit fallatia accidentis. Et ſi a coniunctis ad diuiſa fit fallatia ſcðm qd ad ſimpliciter.

Tercia difficultas. Utrũ hec cõſe

quẽtia valeat. ſocrates eſt homo mortuus. ergo ſocrates non eſt homo. Vel hec. ſocrates eſt homo mortuꝰ. ergo ſocrates eſt homo. ¶ Pro cuiꝰ ſolutiõe ſupponit ꝙ mortuũ accipit dupliciter. Uno mõ prout importet

ꝑuatione vite in ſubiecto ſiue in corꝑe qḋ priꝰ habuit vitā. ſicut cecū im-
portat ꝑuationē viſus in oculo q̄ prius habuit viſum. Et ſic mortuū eſt
nomē diſtrahēs ⁊ diminuēs de ratiōe hoīs. ⁊ nō eſt participiū amplians
Et ſi addat᷑ hoī eſt repugnātia in adiecto. nec poteſt verificari de hoīe aut
aliquo aīali vt ſic. ſed ſolū de corꝑe ꝑuato aīa. ſicut eſt cadauer mortuū. ⁊
hoc modo accipit phs in textu p̄cedēti. Sic etiā debet accipi cū dicit᷑ cō-
munit᷑ ꝙ diminuit de ratiōe hoīs ⁊ eſt determinātio diſtrahēs. ⁊ tunc ar-
guēdo ab hoīe mortuo ad hoīem ſimplicit᷑ eſt fallatia a ſm qd ad ſimpli-
citer. Alio modo accipit᷑ mortuū vt eſt participiū p̄teriti tēporis deſcen-
dens ab hoc verbo morior iris amplians ad p̄ſentia ⁊ p̄terita non magis
diminuēs aut diſtrahēs aut importās repugnātiā in adiecto q̄ȝ qḋcūq̄
aliud participiū. ⁊ ſic nō poteſt verificari de corꝑe ꝑuato vita. ſed ſolū de
aīali ſiue cōpoſito ex corꝑe ⁊ anima. ⁊ hoc mō nō accipit phus. nec debet
accipi cōmunit᷑. cū multa dicant᷑ de hac dictiōe mortuū. Qꝫ aūt mortuꝰ
ſic poſſet accipi. probat᷑ duplicit᷑. Primo q̄a hec ꝓpoſitio cōmunit᷑ cōce-
dit᷑. aliq̄s homo eſt mortuꝰ. ⁊ ſi ſemꝑ diminueret ⁊ diſtraheret ⁊ inferret
cōtradictoriū illiꝰ cui addit᷑. ſequeret᷑ ꝙ aliq̄s homo nō eſſet homo. qḋ eſt
implicatio cōtradictionis. Secūdo ſic. Hec cōcedit᷑. Ceſar eſt mortuus.
aut ergo accipit᷑ ceſar ꝓ aggregato ex corꝑe ⁊ anima. aut ꝓ corꝑe tm̄. nō
poteſt dici ſecūdū. q̄a corpus ceſaris nō eſt nūc. ergo de eo nō poteſt dici
ꝙ ſit mortuū. Ex his dicit᷑ ꝙ ſi mortuū accipiat᷑ p̄mo modo hec cōſequē-
tia eſt bona. ſocrates eſt homo mortuus. ergo ſocrates nō eſt homo. pa-
tet. q̄a ſubiectū includit repugnātiā in adiecto. ⁊ hoc vult dicere phs. Eſt
autem aduertendū ꝙ ſocrates ⁊ homo mortuꝰ poſſunt accipi duplicit᷑.
Uno modo ꝓ cōpoſito ex corꝑe ⁊ anima. ⁊ ſic nec mortuū nec hō mortu-
us accipiēdo mortuū p̄mo modo p̄dicat᷑ de ſocrate ⁊ homine. vt dictum
eſt. Alio modo poteſt accipi ꝓprie ⁊ equoce pro altera parte cōpoſiti. ſci-
licet ꝓ corꝑe in quo prius fuit vita. ⁊ ſic mortuū bene p̄dicat᷑ de ipis. Di-
citur ſecūdo ꝙ ſi accipiat᷑ mortuū ſecūdo mō iſta cōſequētia eſt bona. ſo-
crates eſt hō mortuꝰ. ergo ſocrates eſt hō. patet. q̄a bene ſequit᷑. ſocrates
eſt hō mortuꝰ. ergo ſocrates fuit homo. q̄a nihil eſt homo mortuꝰ niſi
prius fuerit homo. Et vltra. ſocrates fuit homo. ergo ſocrates eſt hō. er-
go de p̄mo ad vltimū bene ſequit᷑. ſocrates eſt hō mortuꝰ. ergo ſocrates
eſt homo. Secūda cōſequētia patet. q̄a in ꝓpoſitiōibꝰ que ſunt ꝑpetue ve-
ritatis a ꝓpoſitiōe de p̄terito ad propoſitiones de preſenti eſt bona con-
ſeq̄ntia ⁊ ecōtra. Sed iſta. Socrates eſt homo eſt perpetue veritatis. igit᷑

Sed cōtra iſtud dictū obijcit᷑.q͂a antecedēs illius cōſequentie poteſt eſſe verū.cōſequente exiſtente falſo.igit᷑ illa cōſequētia nō valet.Antecedēs ꝓbatur.q͂a cū ꝑdicatū antecedētis ſit terminus ampliatiuus.ampliat ſubiectū ad id qđ eſt vel fuit.Sed ꝑdicatū cōſequētis nō eſt t᷑min⁹ ampliatiuus.⁊ ſic ſubiectū ſtat ſolū pro eo qđ eſt.Ad hoc dicit᷑ ꝙ q͂a cōſequēs eſt ꝓpoſitio neceſſaria nō oportet ſubiectū eius exiſtere.

Quarta difficultas. Utrū iſta ꝓpoſitio ſit ꝑ ſe. homo eſt alb⁹. ⁊ iſta ꝑ accidēs.albū eſt muſicū. hō eſt hō alb⁹.homo albus eſt homo albus.homo albus eſt colorat⁹. ¶ Pro cuius ſolutiōe ſupponit᷑ ꝑmo ꝙ aliqua ꝓpoſitio ꝑ ſe aut ꝑ accidēs accipit᷑ multis modis. Primo accipit᷑ ꝑ ſe.q͂a ꝑdicatū eius cadit in diffinitione ſubiecti.aut ecōtra ſubiectū cadit in diffinitiōe ꝑdicati.Et hoc modo ꝓpoſitiōes ꝑmi modi ⁊ ſecūdi modi dicēdi ꝑ ſe ſunt ꝓpoſitiōes ꝑ ſe.⁊ omnes tales ſunt neceſſarie.q͂a in eis eſt habitudo neceſſaria vnius extremi ad alterū.⁊ ꝑ oppoſitū dicit᷑ ꝓpoſitio ꝑ accidēs quādo nec ꝑdicatū includitur in diffinitiōe ſubiecti.nec ſubiectū in diffinitione ꝑdicati.Et de iſtis loquit᷑ philoſophus ꝑmo poſterioꝝ vbi dicit. Quecūq꜒ neutralit᷑ inſunt per accidēs inſunt. Hoc eſt.ꝓpoſitiōes quarū ꝑdicata nō inſunt ſubiectis ꝑmo modo.nec ſecūdo modo dicēdi ꝑ ſe ſunt per accidēs. Secūdo modo aliqua ꝓpoſitio dicit᷑ ꝑ ſe.q͂a in eius ſubiecto includit᷑ prima ratio inherentie ꝑdicati ſiue ſit neceſſaria ſiue cōtingens. ⁊ hoc modo iſte ſunt per ſe.volūtas vult calidū calefacit.rationale ratiocinat᷑.Et ꝑ oppoſitū illa ꝓpoſitio dicit᷑ ꝑ accidēs in cuius ſubiecto nō includit᷑ ratio prima inherentie ꝑdicati.Et iſto modo philoſophus vult iſtas ꝑ accidens ſcđo phiſicoꝝ. Policletus domificat.albū domificat. Tercio modo aliqua ꝓpoſitio dicit᷑ ꝑ ſe cuius ꝑdicatū accidit ſubiecto ⁊ nō ecōtra.⁊ ꝑ oppoſitū ꝓpoſitio ꝑ accidēs dicit᷑ cuius ſubiectū accidit ꝑdicato.Et iſto modo cepit philoſophus ꝑmo poſterioꝝ quādo dicit ꝙ iſta eſt ꝑ ſe.Lignū eſt albū.⁊ iſta eſt ꝑ accidēs albū eſt lignū. Quarto modo aliqua ꝓpoſitio poteſt dici ꝑ ſe.q͂a de ſubiecto ratione ſui.⁊ non ratione alicuius alterius ꝑdicatū eſt verificabile.⁊ per oppoſitū ſui ꝓpoſitio dicit᷑ ꝑ accidēs in qua de ſubiecto non ratione ſui.ſed ratiōe alicuius tercij cui ambo cōueniunt eſt verificabile ꝑdicatū.⁊ hoc modo accipit philoſophus in textu ꝑcedēti. ¶ Secūdo ſupponit᷑ ꝙ quotiēſcūq꜒ extremū alicuius ꝓpoſitiōis eſt aggregatū ex rebus diuerſarū naturarū talis ꝓpoſitio eſt cōtingēs.patet.q͂a ſubiectū ⁊ ꝑdicatū talis ꝓpoſitiōis nō ſunt idē ꝑ ſe.vt vult cōmētator ſe-

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

cūdo methaphiſice cōmēto vigeſimo. ⁊ ſimilit̄ quādo ambo extrema ſūt aggregata ex rebus diuerſarum naturarum.

His ſuppoſitis dicit̄ p̄mo q̄ q̄uis hec ꝓpoſitio. homo eſt albus nō ſit ꝓpoſitio p ſe p̄mo modo aut ſecūdo modo. tamē eſt ꝓpoſitio p ſe tercio ⁊ quarto modis. Prima pars eſt nota ex dictis. Secūdo ꝓbat̄ quo ad terciū modū. qa p̄dicatū accidit ſubiecto. Sed quo ad quartū patet etiā. qa albū nō accidit hoī ratiōe alicuius alterius. ſed ratione ſui. igit̄. Dicit̄ ſecūdo q̄ oēs alie ꝓpoſitiōes ſunt ꝓpoſitiōes p accedēs. ꝓbat̄ qa cuiuſlibet earū alterū extremū. vel ambo extrema eſt aggregatū vel aggregata ex rebus diuerſarū naturarū. igit̄ quelibet earū eſt p accidēs. Et cōfirmat̄ iſtud auctoritate cōmētatoris ſeptimo methaphiſice cōmēto duodecimo dicētis. queniā albus ⁊ homo muſicus ſignificant diuerſas naturas ſcilicet hoīem ⁊ albedinē. vel hoīem ⁊ muſicū. ideo ſermo ex eis cōpoſitus nō eſt idem ⁊ p ſe. neq̄ʒ habēt vnā diffinitionē. Ex his infert̄ q̄ ad p̄dicationē p ſe nō ſufficit ydēptitas extremoꝝ cōpoſitiōis. ſed reqrit̄ q̄ q̄libet extremū ꝓpoſitiōis ſit p ſe vnū. Dicit̄ tercio q̄ iſta ꝓpoſitio. albū eſt muſicū eſt p accidēs quarto modo. patet. p̄dicatū nō eſt verificabile de ſubiecto ratione ſui. ſed ratiōe alicuius tercij. cui ambo inſunt. Unde dicit cōmētator. albū ⁊ muſicū ſunt eadē p accidens ꝓpter hoc qa cōiungunt̄ in eodē per qd̄ ip̄a fiunt eadem.

Cōcluſio reſpōſalis. A diuiſis ad cōiuncta ⁊ ecōtra debite arguēdo. videlicet a parte p̄dicati nō variādo cōgruitatē ſermonis. nec ſignificationē aut ſuppoſitionē. aut aliquā aliā ꝓprietatē logicalē eſt formalis cōſequētia. Hec cōcluſio patet ex dictis.

Ad ratiōes. Ad p̄mā ⁊ ſecūdā ⁊ earū cōfirmatiōes patet ſolutio ex dictis. Uel dicit̄ ad p̄mā q̄ non arguat̄ in enūctiationibus diuiſis ad cōpoſitas. ſed in predicatis diuiſis.

Ad terciā dicit̄ quo ad p̄mā parteʒ ſimiliter patet ſolutio. ſed quo ad vltimā dicit̄ q̄ res in tranſmutatōe ſubſtantiali amittit nomē ⁊ rationē. ad iſtū ſenſum q̄ materia amittit formā ſubſtātialem quā prius habuit. nō tamē oportet intelligere q̄ res aliqua poſt ꝑtrāſmutationē ſubſtantialem non nominetur eodem nomine ſicut prius. aut q̄ non habuit eandem diffinitionem quam prius habuit

Ad quartā dicit̄ negando antecedens. Et ad ꝓbationē ſimilit̄ negādo antecedēs. Vnde omēs ille ꝓpoſitiones ſunt cōtingētes. Et ad dictū bohecij dicendū eſt ꝙ illud eſt verū in ꝓpoſitiōibus quarū ambo extrema ſunt qd vnū ꝑ ſe. ⁊ ſimilit̄ dicendū eſt ad regulā ſcoti. Vnde eſt alia regula eiuſdē. ꝙ quādo tūc partes alicuꝰ extremi in ſunt ſibijnuicē cōtingent̄ tota ꝓpoſitio eſt cōtingens. Ad cōfirmationē dicit̄ ꝙ q̄uis homo nō poſſit abeſſe homini: tamē abeſt homini albo. vt notū eſt. Similit̄ homo albꝰ poteſt abeſſe homini quādo abeſt homini albo. ⁊ quāuis homo albꝰ nō poſſit abeſſe homini albo ipo homine albo exiſtēte. tamē nō ſequit̄ ꝙ illa nō ſit in materia contingenti.

His vero det̄minatis.

Iſte eſt ſecūdus tractatꝰ huiꝰ libri. in quo phs det̄minat de oppoſitionibus ⁊ cōſequētijs ꝓpoſitionū modaliū. Et diuidit̄ in tria capl'a. In p̄mo det̄minat de oppoſitōe earū. Et diuidit̄ in duas partes partiales. In primo intendit intentū cōtinuādo dicta dicēdis dicēs. ꝙ determinatis his ſcilicet oppoſitiōibus ⁊ cōſequētijs enūctiationū nō ponit̄ modus. ꝓſpiciendū eſt. id eſt poſtea inſpiciendū quō ſe habēt affirmatiōes ⁊ negationes ad inuicē que ſunt de modo vt de poſſibili. cōtingēti. impoſſibili et neceſſaria. Et huiꝰ dat rationē. q̄a tales ꝓpoſitiōes habent dubitationes aliquas alias ab illis de ineſſe. In ſecūda parte arguit ꝓ vtraq₃ parte cuiuſdā queſtionis que poſſet moueri. Vtrū videlicet ad ſummēdū cōtradictoria ꝓpoſitionū modaliū negatio debeat ferri ad verbū vel ad modū Deinde ſoluit illā queſtionē. Primo ergo ꝓbat ꝙ ſit referrenda ad verbū tali ratione. in ꝓpoſitiōibus de ineſſe ad ſummēdū cōtradictoria negatio referrenda ad verbū. ergo. Similit̄ in modalibus. Antecedēs probat. q̄a huius affirmatiōis eſt homo negatio eſt iſta. nō eſt homo. Similit̄ iſtiꝰ affirmatiōis. eſt albus homo negatio eſt iſta. nō eſt albus hō. ⁊ non iſta eſt nō albus homo. qđ patet. q̄a ſi iſta. eſt nō albus homo ſit negatio huius affirmatiōis. eſt albus hō tūc ſequeret̄ ꝙ ſi iſta eſt falſa. Lignū eſt homo albus. iſta erit vera. lignū eſt homo nō albus. qđ eſt falſum. q̄a ſunt ſimul falſe. Secūdo ꝓbat. In ꝓpoſitiōibus in q̄bus ponit̄ aliud verbum ab hoc verbo eſt ⁊ dicit ꝙ in illis ſimilit̄ ſummit̄ cōtradictio ſicut in illis de hoc verbo eſt. vt huius affirmatiōis. ambulat homo. ⁊ nō illa. ambu

cū̄ reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

lat nō homo. q̄a nihil refert dicere hominē ambulare. ⁊ hoc ambulantē
eſſe. neq̄ʒ etiā ambulat homo. ⁊ eſt ambulans homo. Ex q̄bus cōcludit
ꝙ ſi ſit ſimile in om̄ibus negatio ſiue cōtradictio iſtius. poſſibile eſt eſſe.
erit iſta. poſſibile eſt nō eſſe. ⁊ nō iſta. nō poſſibile eſt eſſe. Secūdo ꝓbat
ꝙ negatio dicit̄ ferri ad modū ⁊ nō ad verbū tali ratione. Impoſſibile eſt
ꝓpoſitiōes cōtradictorias eſſe ſimul veras. ſed ſi in modalibus ad ſum-
mēdū ꝯtradictorias negatio fert̄ ad v̄bū. ꝯtradictorie eſſent ſimul vere. igit̄
ad cōtradicendū in eis negatio nō eſt ferrēda ad verbū. ⁊ ꝑ cōſequēs fer-
rēda eſt ad modū. Minor ꝓbat̄. q̄a iſte due ſunt ſimul vere. poſſibile eſt
eſſe. poſſibile eſt nō eſſe. Similit̄. poſſibile eſt diuidi. poſſibile eſt nō diui-
di. ⁊ poſſibile eſt ambulare. ⁊ poſſibile eſt nō ambulare. De p̄mis patet.
q̄a illud qd̄ eſt poſſibile qd̄ cū ſit ad vtrūlibet nō ſemꝑ eſt actu. ergo ip̄m
poteſt eſſe ⁊ nō eſſe. Similit̄ illud qd̄ eſt ambulare cum nō ſit ip̄m neceſſe
ambulare poteſt nō ambulare. ⁊ illud qd̄ eſt impoſſibile poteſt nō videre
Cōſequent̄ repetit p̄dictā rationē. dicūt tamē aliqui ꝙ eſt ſecūda ratio ad
ꝓbandū idē dicēs. vel cōtradictio in modalibus nō ſummit̄ ponēdo ne-
gationē ad dictū ſiue ad verbū. vel idem ſimul ⁊ ſemel affirmabit̄ ⁊ nega-
bit̄ de eodē. ſed ſecūdū eſt impoſſibile. ergo primū eſt eligendū. ¶ Pro ſo-
lutione queſtiōis huius intendit philoſophus talē cōcluſionē. ad ſum-
mendū cōtradictoria in modalibus neceſſe eſt negationē ferri ad modū
Probat dupliciter. Primo exēplis. q̄a cōtradictoria hui⁹. poſſibile eſt eſſe
eſt hec. nō poſſibile eſt eſſe. ⁊ iſtius. cōtingens eſt eſſe ꝯtradictoria eſt hec
nō cōtingēs eſt eſſe. ⁊ ſimile eſt de poſſibili ⁊ neceſſario. igit̄. Secūdo pro-
bat tali ratiōe. Sicut ſe habet eſſe ad nō eſſe ī illis de ineſſe. ita ſe habet mo-
dus in modalibus. ſed in illis de ineſſe ſummit̄ cōditio ponēdo negatio-
nē ad eſſe. ergo in modalibus ſummit̄ cōtradictio ponēdo negationē ad
modū. Maiorē ꝓbat. q̄a ſicut in illis de ineſſe eſſe ⁊ nō eſſe ſunt oppoſiti-
ones. id eſt p̄dicata ⁊ res ſunt ſubiecta. ſic in modalib⁹ eſſe ⁊ nō eſſe ſubie-
cta ⁊ modi ſunt oppoſitiōes ip̄a determinātes. id eſt ſunt p̄dicata cōtradi-
ctorie. ergo iſtius. poſſibile eſt nō eſſe negatio eſt iſta. nō poſſibile eſt non
eſſe. Et iſte non contradicunt. poſſibile eſt eſſe. poſſibile eſt non eſſe. q̄a ſe-
quunt̄ ad ſeinuicem. Sed iſte contradicunt. poſſibile eſt eſſe ⁊ nō poſſibi-
le eſt eſſe. Similiter contradictio huius. neceſſe eſt eſſe nō eſt iſta. neceſſe
eſt non eſſe. Sed iſta. non neceſſe eſt eſſe. Et iſtius. neceſſarium eſt nō eſſe
contradictoria eſt iſta. non neceſſarium eſt non eſſe.

Similiter iſtius. Impoſſibile eſt eſſe cõtradictoria nõ eſt iſta. impoſſibile eſt nõ eſſe. ſed iſta. nõ impoſſibile eſt eſſe. Et iſtius, que eſt impoſſibile, ē nõ eſſe. negatio eſt iſta. nõ impoſſibile eſt nõ eſſe. ¶ Cõſequent̄ concludit vniuerſaliter. ergo ad habẽdũ cõtradictionẽ in modalibus negatio eſt ferenda ad modũ. vt patet dicẽdo. poſſibile nõ poſſibile. cõtingens nõ contingens. impoſſibile nõ impoſſibile. neceſſariũ nõ neceſſariũ. verum non verum. ⁊ cetera.

Conſequẽtia vo ⁊ cet

Iſtud eſt ſecundũ caplm. In quo philoſophus determinat de eq̄pollẽtijs ⁊ conſequentijs ꝓpoſitionũ modaliũ. Et diuidit̄ in duas partes. In p̄ma determinat de eq̄pollentijs ꝓpoſitionũ modaliũ ſcd̄m opinionem antiquoꝝ ponẽdo quattuor regulas ſcd̄m aliquos. Prima eſt ꝙ ille ꝓpoſitiões eq̄pollent. poſſibile eſt eſſe. cõtingens eſt eſſe. Nõ ipoſſibile eſt eſſe. nõ neceſſe eſt eſſe. Secũda regula. iſte eq̄pollent. poſſibile eſt nõ eſſe. cõtingens eſt nõ eſſe. nõ impoſſibile eſt nõ eſſe. nõ neceſſe eſt eſſe. Tercia regula. iſte eq̄pollent. Nõ poſſibile eſt eſſe. nõ cõtingens eſt eſſe. impoſſibile ē eſſe. neceſſe eſt nõ eſſe. Quarta regula. iſte eq̄pollent. nõ poſſibile eſt nõ eſſe nõ cõtingens eſt nõ eſſe. impoſſibile eſt non eſſe. neceſſe eſt eſſe. Et iſta patent in quadã figura que poteſt hic ſubſcribi. In ſecũda parte determinat de eq̄pollentia earũ ſcd̄m opinionẽ ꝓpriã. Et diuidit̄ in tres particulas: In p̄ma particula oſtẽdit ī q̄ antiq̄ bene dixerũt ꝙ bene ordinauerũt cõtingens poſſibile ⁊ impoſſibile faciẽdo eq̄pollẽtias ꝓpoſitionũ de poſſibili ⁊ contingenti illis de impoſſibili modo diſſimilit̄ ſe habente. q̄a poſſibile ⁊ nõ poſſibile cõtradicũt. ⁊ poſſibile ⁊ impoſſibile ⁊ cõtingẽs ⁊ nõ cõtingens. ita ſcilicet ꝙ affirmatiua de poſſibili ⁊ affirmatiua de impoſſibili cõtradicunt. Et ſimilit̄ negatiua de poſſibili ⁊ negatiua de impoſſibili. ⁊ ideo poſſibile ⁊ nõ poſſibile eq̄pollent. Similit̄ poſſibile ⁊ nõ poſſibile. In ſecũda particula oſtẽdit in q̄ antiq̄ fecerũt dicẽs ꝙ defecerũt quãtũ ad ꝓpoſitiões de neceſſario in p̄mo ⁊ ſecũdo ordinibus. Et dicit ꝙ conſiderandum eſt qualiter ſint diſponende propoſitiones de neceſſario. q̄a manifeſtum eſt ꝙ non debeant ordinari eo modo quo antiqui eas ordinauerunt. Et ſic intendit iſtam concluſionem. Contradictoria huius ꝓpoſitionis neceſſe eſt non eſſe. non eſt hec. non neceſſe eſt eſſe. Probat tribus rationibus.

cū reſolutiõe text⁹ ad itētionē ſcoti

Prima.qa iſte ſunt ſimul vere.neceſſe eſt non eſſe.⁊ nõ neceſſe eſt eſſe.⁊ ſe-
quunt̄ ad ſeinuicē.ergo nõ ſunt cõtradictorie.cū ergo poſſibile eſſe ⁊ neceſ
ſe nõ eſſe cõtradicūt.ſequit̄ ꝙ poſſibile eſt eſſe ⁊ nõ neceſſe eſſe eq̄pollent.
nec debent poni in eodē ordine.⁊ per cõſequēs iſta.nõ neceſſe eſſe male po
nitur in p̄mo ordine.ſicut poſuerūt antiq̄.vt viſum eſt in p̄ma regula.Se
cunda ratio.neceſſariū ⁊ impoſſibile opponūt̄ contrarie.ergo eq̄pollent
poſtponendo negationē.videlicet ad coplā dicti.⁊ ꝑcõſequēs ſi in p̄mo
ordine negat̄ ipoſſibile ⁊ affirmat̄ ei⁹ dictū.etiā negat̄ neceſſe.⁊ neget̄ ei⁹ di
ctū.igit̄.Tercia ratio.Si iſte eq̄pollerent.poſſibile eſſe ⁊ nõ neceſſe eſſe tūc
cõtradictorie ſequerent̄ ad inuicē.ſed cõſequens eſt impoſſibile.igit̄.cõſe
quētia patet.qa bene ſequit̄.neceſſe eſt eſſe.ergo poſſibile eſt eſſe.⁊ vltra ꝑ
aduerſarios bene ſequit̄ poſſibile eſt eſſe.ergo non neceſſe eſt eſſe.ergo de
p̄mo ad vltimū bene ſequit̄.neceſſe eſt eſſe.ergo nõ neceſſe eſt eſſe.que int̄
ſe cõtra dicūt.Primā cõſequētiā ꝓbat qa ſi ad neceſſe eſſe nõ ſequat̄ poſſi
bile eſſe tūc cõtradictoriū eius ſequit̄.ꝙ ſimul ſtat in veritate cū antece-
dente.Sed cõtradictorium eſt iſtud.nõ poſſibile eſt eſſe.ad qđ ſequit̄ im
poſſibile eſt eſſe.qđ nõ poteſt ſtare cū neceſſe eſſe.Sic ergo philoſophus
ꝓbauit tribus rationibus ꝙ iſte nõ eq̄pollent poſſibile eſt eſſe ⁊ nõ neceſ
ſe eſt eſſe.⁊ ꝑ cõſequēs antiq̄ male repoſuerūt iſtā nõ neceſſe eſſe in p̄mo
ordine.⁊ cõſequent̄ hanc.nõ neceſſe nõ eſſe in ſecūdo ordine cū om̄es ꝓ-
poſitiões eiuſdē ordinis debeāt eſſe eq̄pollētes.In tercia particula phi-
loſophus determinat ſcđm opinionē ꝓpriā qualiter debent ordinari di
cens.ꝙ hec ꝓpoſitio nõ neceſſe nõ eſſe eq̄pollet huic.poſſibile eſt eſſe.et
ſic dicunt̄ reponi in eodē ordine.Probat duabus rationibus.Prima
ad impoſſibile nõ ſequit̄ neceſſe eſſe.nec neceſſe nõ eſſe.nec nõ neceſſe eſſe
⁊ tamē ad impoſſibile eſſe oportet ſeq̄ aliquā ꝓpoſitionē de neceſſario.er
go ſequit̄ neceſſe nõ eſſe.Prima pars maioris patet.videlicet ꝙ nõ ſequit̄
neceſſe eſſe.qa cū hoc qđ eſt poſſibile eſſe ſtat poſſibile non eſſe.ſed qđ eſt
neceſſe eſſe.nõ eſt poſſibile nõ eſſe.igit̄.Secunda pars ꝓbat̄ ſcilicet qa nõ
ſequit̄ neceſſe nõ eſſe.qa poſſibile eſſe nõ eſt neceſſe nõ eſſe.Tercia pars ꝓ
bata eſt ſuperius tribus rationibus.Secūda ratio.ad non poſſibile eſſe
ſequit̄ impoſſibile eſſe.⁊ neceſſe nõ eſſe.ergo ad poſſibile eſſe qđ eſt cõtra-
dictoriū antecedētis ſequit̄ nõ poſſibile eſſe ⁊ nõ neceſſe nõ eſſe.que ſunt
cõtradictorie cõſequētis.hāc cõſequētiā philoſophus nõ ꝓbat.ſed po-
teſt ꝓbari.qa in cõuertibilibus ſi ad antecedēs ſequat̄ cõſequens.tūc ad
oppoſitū antecedentis ſequit̄ oppoſitū conſequentis.

Queſtiões ĩ periarmenias ariſtot

Dubitabit aũt. ⁊ cet.

Iſtud eſt ſcđm caplm huius tractatus. in quo philoſophus ſoluit vnã dubitationẽ que eſt hec. Utrũ ad neceſſe eſſe ſequat̃ poſſibile eſſe. Et primo ꝓbat ꝙ ſic. qa ſi ad neceſſe eſſe nõ ſequat̃ poſſibile eſſe tunc contradictorium conſequentis ſtabit cum antecedente. qa qõlibet cum quolibet vel eius oppoſitũ ſtat. vt poteſt elici ex iſto textu. Similit̃ cõtradictorium cõſequẽtis eſt nõ poſſibile eſſe. qđ nõ poteſt ſtare cũ antecedente. qa ad nõ poſſibile eſſe ſequit̃ impoſſibile eſſe. modo impoſſibile eſſe ⁊ neceſſe eſſe cõtrariant̃. nec ſimul ſtant. Et ſi qs dicat ꝙ cõtradictoria huius. poſſibile eſſe nõ ſit oppoſita nõ poſſibile eſſe. tunc erit iſta. nõ poſſibile nõ eſſe ſed vtraqꝫ eſt falſa illa de neceſſario exiſtente vera. Secũdo ꝓbat partem negatiuam. videlicet qđ ad neceſſe eſſe nõ ſequat̃ poſſibile eſſe. qa illud qđ poteſt eſſe etiã poteſt nõ eſſe. qa idem videt̃ poſſibile incidi ⁊ poſſibile nõ incidi. Si ergo ad neceſſe eſſe ſequat̃ poſſibile eſſe. tunc neceſſe eſſe poſſet nõ eſſe. Tercio ſoluit hanc dubitationẽ ponendo duas diſtinctiões. Prima diſtinctio. potentiarũ quedã ſunt rationales. ⁊ iſte manẽtes eedẽ ſũt plurimoꝝ cõtrarioꝝ. id eſt potentie rationales ad oppoſita. Alie ſunt irrationales. ⁊ harũ quedã ſunt oppoſitorũ. Alie vo nõ. vt potẽtia calefactiua ignis eſt potentia naturalis. qa nõ eſt oppoſitoꝝ. Nõ em̃ poteſt nõ calefacere. Et ex iſta ratione ſoluit̃ ratio facta pro parte negatiua p interpretationem antecedentis. Nõ em̃ qđ poſſibile eſt eſſe poſſibile eſt non eſſe. Secunda diſtinctio. poſſibile dicit̃ equoce. eo ꝙ per aliud dicit̃ poſſibile qđ iam actu eſt. ſicut eſt poſſibile cõiunctũ actui. vt puta qñ aliquis actu ambulat dicit̃ habere potentiã ambulandi coniunctũ tamen actui. Aliud eſt poſſibile ante actũ. vt de illo qui nõ actu ambulat dicit̃ ꝙ poteſt ambulare. Et differunt iſta poſſibilia. qa ſcđm ſolum reperitur tam in mobilibus ꝙ̃ in immobilibus. id eſt in generabilibus ⁊ corruptibilibus. Sed primũ reperitur tam in mobilibus ꝙ̃ in immobilibus. Et ex iſta diſtinctione ſoluit predictam dubitationem dicens ꝙ ſcđm poſſibile nõ ſequit̃ ad neceſſe. ſed alterũ ſequit̃. Probat. qa ad particulare ſequit̃ vniuerſale. ſed nõ omnino. id eſt nõ vniuerſaliter. poſſibile ſequit̃ ad neceſſe. ſed ſolum poſſibile coniunctũ actu. Cõſequẽt̃ philoſophus ꝓpoſitiones modales ordinat ad inuicẽ. vt patet in quadã figura textus. ⁊ dicit ꝙ ꝓpoſitiones de neceſſario ſunt priores. ⁊ neceſſarium eſt ꝑncipiũ omniũ

cũ reſolutiõe text⁹ ad itẽtionẽ ſcoti

Probat. q̃a illa que ſemper actu ſunt ſunt priora illis que non ſemp actu ſunt. ſed neceſſariũ ſemp eſt in actu. ergo eſt prius his que nõ ſemp ſunt in actu. Conſequẽť ex p̄dictis infert quandã diuiſionẽ entiũ. que eſt hec. Triplex eſt genus entiũ. q̃a quedam ſemper ſunt actu. ſicut p̄me ſubſtantie id eſt ſubſtantie ſeparate ⁊ corpora celeſtia. Alia ſunt actu ⁊ poteſtate ⁊ illa ſunt in q̃bus actus nature prior eſt ſed tempore poſterior. Alia ſũt que nunq̃ ſunt actu ſed ſolũ poteſtate ſed illa potentia nunq̃ reducitur ad actum. ſicut continuũ eſt in potentia ad diuidi in infinitũ ſed tamen nunq̃ eſt actu diuiſum.

Circa hunc textũ queriť vtrum ad dandũ contradictionẽ in ꝓpoſitionibus modalibus requiratur ⁊ ſufficiat ponere negationem ad modum.

Arguitur p̄mo q̃ non: q̃a iſte non ſunt contradictorie. animal eſſe hominẽ eſt poſſibile. ⁊ animal eſſe hominem nõ eſt poſſibile. ⁊ tamen poniť negatio ad modũ. Et ſimiliter iſte ſũt cõtradictorie. ſocratem currere eſt poſſibile. ⁊ ſocratem currere eſt impoſſibile. ⁊ tamen in nulla ipſarũ poniť negatio. Et etiam iſte ſunt contradictorie. Socratẽ currere eſt verum. ⁊ ſocratem nõ currere nõ eſt verum. ⁊ tamen ponitur negatio ad verbum ⁊ nõ ad modum. ergo ad dandum contradictionem in modalibus nõ requiritur ⁊ ſufficit ponere negationem ad modum.

Secũdo ſic. Si ſufficeret ponere negationem ad modum iſte eſſent contradictorie. ſocratem currere eſt neceſſe. ſocratem currere nõ eſt neceſſe. ſed hoc eſt falſum. quia tunc vna cõtradictoria ſequeretur ad alteram. Nam bene ſequitur. Socratem currere eſt neceſſe. ergo ſocratem currere eſt poſſibile. vt patet in textu precedenti. Et vltra. Socratem currere eſt poſſibile. ergo ſocratem currere eſt contingens. quia poſſibile ⁊ contingens conuertuntur. Et vltra. Socratem currere eſt contingens. ergo ſocratem non currere eſt contingens. per cõuerſionem in oppoſitam qualitatem. Et vltra. Socratem nõ currere eſt contingens. ergo ſocratem currere nõ eſt neceſſe. ergo de primo ad vltimum bene ſequitur. Socratem currere eſt neceſſe. ergo ſocratem currere non eſt neceſſe.

Tercio ſic Iſte due cõtradictorie ſocratē poſſibile eſt eſſe. ſocratē poſſibile eſt nõ eſſe. ⁊ tamen nõ ponit̃ negatio ad modū. igit̃. Maior ꝓbat̃ p̄mo. qa ſicut eſt de cõtradictione ĩ ꝓpoſitiõibus de ineſſe. ita videt̃ eſſe in modalibus. ſed in illis de ineſſe oportet negationē ferri ad verbū. Secūdo. qa ſicut ſe habent iſte due. ſocrates eſt ⁊ ſocrates nõ eſt. ita iſte. ſocratē poſſibile eſt eſſe. ⁊ ſocratē nõ poſſibile eſt nõ eſſe. Sed due p̄me ſunt cõtradictorie. ergo ⁊ ſecunde.

Quarto ſic. Iſte cõtradicūt. Non ſocratē poſſibile eſt eſſe. ⁊ ſocratē eſſe eſt poſſibile. eo ꝙ nõ eſt verius dare cõtradictionē. q̃ ꝓponi referendo negationē. ſed iſta. nõ ſocratē poſſibile eſt eſſe equalet huic. ſocratē poſſibile eſt nõ eſſe. cū in ſingularibus nihil differat poſtponere aut preponere negationē. ergo iſte due ſunt cõtradictorie. ſocratē poſſibile eſt eſſe. ⁊ ſocratē poſſibile eſt nõ eſſe.

Quinto ſic. Iſte due Socratē poſſibile eſt currere. ⁊ ſocratē poſſibile eſt nõ currere ſunt due ſingulares eiuſdem ſubiecti ⁊ eiuſdē predicati. quarū p̄ma eſt affirmatiua ⁊ ſecunda negatiua. igit̃ ſunt cõtradictorie. qa ſecūda ſit negatiua. ꝓbat̃ dupliciť. quia ip̄a poteſt eſſe vera ſubiecto ꝓ nullo ſupponente. Hec em̃ eſt vera. chymerā poſſibile eſt nõ eſſe cū ſua cõtradictoria ſit falſa que eſt iſta. chymerā neceſſe eſt eſſe. ergo ip̄a eſt negatiua. tenet cõſequētia. qa nulla ꝓpoſitio cathegorica affirmatiua de p̄ſenti poteſt eſſe vera ſubiecto eius pro nullo ſupponente. Secūdo ꝓbat̃. qa ip̄a equalet vni ꝓpoſitioni ſimpliciť negatiue. ſcilicet iſti. ſocratē nõ neceſſe eſt eſſe. ergo ip̄a eſt negatiua. tenet cõſequētia. qa ſtat negatiuā eſſe verā terminis eius pro nullo ſupponentibus. ſed nõ affirmatiua. ergo nunq̃ affirmatiua equalet negatiue. Tercio qa p̄dicta ꝓpoſitio cõtradicit vni ſimpliciť affirmatiue. ſcilicet iſti. ſocratē neceſſe eſt eſſe. ergo nõ eſt affirmatiua. ſed negatiua. cõſequētia p̄ma patuit. qa tunc plures ꝓpoſitiões nõ equalentes nõ cõtradicerēt eidē. cū cuilibet affirmatiue cõtradicat aliqua negatiua. Secūdo qa due cõtradictorie poſſunt ſimul eſſe falſe. eo ꝙ ambe affirmatiue eſſent falſe ſi ſubiecta earum pro nullo ſupponerent.

In oppoſitum arguit̃ auctoritate philoſophi in textu p̄cedenti. ¶ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratione

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

textus precedentis mouent̄ aliq̄ue difficultates.

Prima difficultas Utrū ꝓpoſitio modalis ſit ꝓpoſitio cathegorica a ꝓpoſitiōe de ineſſe ſpecie uoce diſtincta tantū altero quattuor modoꝝ modificata. ¶ Pro cuius ſolutiōe ſuppo- nitur p̄mo ꝙ ꝓpoſitio modalis eſt illa que modificat̄ aliquo iſtoꝝ quatu- or modoꝝ poſſibile. cōtingens. impoſſibile aut neceſſe. Cuius diffinitio- nis declaratio patuit in ſumulis. Sed aliter diffinit̄ ab aliq̄bus. Propo- ſitio modalis eſt illa cuius copla eſt modificata aliquo modo que ſcd̄m aliquā ſui ſignificationē eſt verificabilis de tota ꝓpoſitione inquantū ꝓ- poſitio eſt. Ex qua diffinitione infert̄ p̄mo ꝙ ꝓpoſitio modalis cōpoſita nō eſt ꝓpoſitio modalis. patet. q̄a copla eius nō eſt modificata aliquo mo- do. Modus eīn in ea eſt totale extremū ꝓpoſitiōis. vt patet in iſta. albū eſſe nigrū eſt poſſibile. cuius ſenſus cōpoſitus eſt iſte. hec ꝓpoſitio albū eſt nigrū eſt poſſibilis. Secūdo infert̄ ꝙ licet in iſtis ꝓpoſitiōibus. homo albus currit. homo eſt animal albū. homo currit velociter ponat̄ mod⁹. tamē nō debent dici modales. patet. q̄a iſte modus nō eſt verificabilis de tota ꝓpoſitiōe. Dictū eſt aūt in illa diffinitiōe ſcd̄m aliquā ſui ſignificatio- nem. q̄a modus ſcd̄m aliā ſignificationē eſt determinatio cople. ⁊ ſcd̄m aliā verificat̄ de tota ꝓpoſitiōe. Et pro intellectu huius ſecūdo ſupponit̄. ꝙ modi faciētes ꝓpoſitionē modalē poſſunt accipi dupliciť. Uno modo ſecunde intentionaliť put dicūt poſſibilitatē. cōtingentiā. impoſſibilita- tem aut neceſſitatē ꝓpoſitiōis. ⁊ iſto modo accipiunt̄ in ꝓpoſitionib⁹ mo- dalibus cōpoſitis. Alio modo accipiunt̄ p̄me intentionaliť. Et hoc du- pliciter. Uno modo accipiunt̄ cathegorice put dicunt poſſibilitatē. con- tingentiā. impoſſibilitatē aut neceſſitatē entis. ⁊ iſto modo nō faciunt ꝓ- poſitionē modalē. ſed ſunt differentie entis. vt patet in his ꝓpoſitionib⁹ ſocrates eſt poſſibilis. chymera eſt impoſſibilis. Alio modo accipiuntur ſincathegreumatice prout dicūt poſſibilitatē. cōtingentiā ⁊ cetera vnio- nis p̄dicati cū ſubiecto. ⁊ iſto modo faciūt ꝓpoſitionē modalem diuiſam. Dictū eſt etiā in p̄dicta diffinitiōe inquantū ꝓpoſitio eſt ꝙ licet iſti modi ſcriptū prolatū pictū ⁊ cōſimiles ſint verificabiles de ꝓpoſitione. tamen hoc nō eſt inquantū ꝓpoſitio eſt. q̄a etiam poſſet verificari de aliqua alia ꝓpoſitione. ymmo etiā de voce incōplexa vt eſt notū. ¶ Tercio ſupponit̄ ꝙ ꝓpoſitio cathegorica eſt cuius partes ꝓpinque ⁊ p̄ncipales ſunt ſubie- iectū ⁊ p̄dicatū. que nec implicite nec explicite equalet ꝓpoſitiōi ypotheti

Qꝫ

ce. Et diuidit in ꝓpoſitionē cathegoricā de ineſſe. ⁊ ꝓpoſitionē modalem Quid ſit ꝓpoſitio modalis dictū eſt. Propoſitio cathegorica de ineſſe eſt illa cuius copla nō eſt modificata aliquo modo verificabili de tota ꝓpoſitione inquantū ꝓpoſitio eſt. Et dicit̄ de ineſſe. qđ debet intelligi. id eſt de ſimplici inherentia ꝑdicati ad ſubiectū. vel de ſimplici exercicio inherētie ſeu vnionis ꝑdicati cū ſubiecto. vt cū dicit̄. homo eſt albus. Denotat̄ ſimpliciter albū ineſſe homini. Sed cū dicit̄. hoīem poſſibile eſt eſſe album. denotat̄ albū poſſibiliter ineſſe homini. Sūmit̄ aūt hic ineſſe generaliter pro ineſſe affirmatiuo vel negatiuo. ⁊ ſic nō diſtinguit̄ cōtra nō eſſe. alias ꝓpoſitiōes negatiue nō dicerent̄ de ineſſe. ¶ Quarto ſupponit̄ ꝙ ad hoc ꝙ aliqͥs modus faciat ꝓpoſitionē modalē tres cōditiones requiruntur. Prima eſt. ꝙ ille modus natus ſit determinare compoſitionē ꝓpoſitionis. Ex quo ſequitur ꝙ iſta adiectiua ſcriptū. pictū. albū. nigrū. ⁊ iſta aduerbia bene. male nō faciunt ꝓpoſitionē modalem. Secunda conditio eſt ꝙ talis modus ſignificet aliquam differentiam entis. Ex quo ſequitur ꝙ iſti termini ſcitū. creditū. opinatū. imaginatū nō faciunt ꝓpoſitionē modalem. Tercia conditio eſt ꝙ talis modus ampliat compoſitionē vltra tempus prius. Ex quo ſequit̄ ꝙ iſti modi verū ⁊ falſum nō faciunt ꝓpoſitionem modalem. licet eñ ſint verificabiles de tota ꝓpoſitione inquātum ꝓpoſitio eſt. ⁊ tamen nō ampliant compoſitionem vltra tempus prius. Preter has conditiones ponuntur alie. de quibus viſum eſt in ſumulis.

His viſis dicit̄ ꝑmo ꝙ propoſitio

modalis eſt ꝓpoſitio cathegorica. Patet ꝑmo per diffinitionē ꝓpoſitionis cathegorice prepoſitā. Patet ſecundo. qͣ modus a quo ꝓpoſitio denominatur modalis. nō poteſt eſſe determinatio compoſitionis ypothetice. igit̄. Et ſi dicat̄. ꝓpoſitio de contingenti ad vtrūlibet eſt ꝓpoſitio modalis. ⁊ tamen eſt ypothetica. cū habeat exponi per vnā copulatiuā. cuꝯ prima pars eſt negatiua de neceſſario. ⁊ ſecunda eſt negatiua de impoſſibili. igitur. Ad hoc dicitur primo ꝙ licet ꝓpoſitio de contingenti ad vtrūlibet ſit modalis. tamen nō ordinat̄ cū ꝓpoſitionibus de alijs modis. Dicitur vlterius ꝙ licet illatiue equaleat vne ypothetice. tamen non equalet ſignificatiua. ideo nō ſequit̄ ꝙ ſit ypothetica. Dicit̄ ſecūdo ꝙ ꝓpoſitio modalis eſt a ꝓpoſitione de ineſſe ſpecie uoce diſtincta. Probatur dupliciter. Primo ſic. Quecūqꝫ differunt eſſentialiter plus qꝫ numero differunt ſpecie

voce. ſed ꝓpoſitio modalis ⁊ propoſitio de ineſſe ſunt huiuſmodi. igitur. Minorẽ probo· qa plus differunt propoſitio modalis ⁊ propoſitio de ineſſe ꝗ̃ due propoſitiones de ineſſe. ſed due de ineſſe differunt numero. ergo alie due differunt plus ꝗ̃ numero. ⁊ per cõſequens differunt ſpecie. Secundo ſic. Que differunt in forma differunt ſpecie. Nã differentia ꝑm formam eſt differentia ſcd̃m ſpeciem. ſed propoſitio madalis ⁊ propoſitio de ineſſe differunt in forma. igitur differunt ſpecie. Minor probatur qa forma propoſitionis de ineſſe eſt ſimplex inherentia predicati cũ ſubiecto ⁊ ſimplex compoſitio eorundem. Forma autem propoſitionis modalis eſt modificatio compoſitionis per quam eſſentialiter diſtinguitur ab illa. Dicitur tercio ꝙ tm̃ ſunt quattuor modi facientes propoſitiones modalem. Patet. qa tm̃ quatuor ſunt modi determinantes compoſitionem propoſitionis differentiã entis ſignificantes ⁊ compoſitionem ampliantes vltra tempus p̃ſens. igiẗ ſunt tm̃ quattuor modi faccintes propoſitionẽ modalem. tenet cõſequentia per conditiones ſuperi⁹ poſitas. Diciẗ quarto ꝙ nõ om̃is propoſitio in qua aliquis illoꝝ quattuor modorum poniẗ eſt modalis. ſed ſolum illa in qua ponitur aliquis illorum quattuor modoꝝ determinans compoſitionem propoſitionis. Prima pars patet. qa ille nõ ſunt modales. ſocrates eſt poſſibilis. deus eſt ens neceſſariũ. chymera eſt ens impoſſibile. ⁊ tamen in eis poniẗ modus. igiẗ Secunda pars patet. qa illa propoſitio in qua modus determinat coplã habet om̃ia reqſita ad modalẽ propoſitionẽ. ergo eſt modalis.

Secũda difficultas Utrũ iſti modi

neceſſariũ ⁊ impoſſibile ampliantẽ ad qd̃libet tẽpus ſcilicet. p̃ſens ꝑteritũ ⁊ futurũ. ⁊ poſſibile ⁊ contingens ad p̃ſens ⁊ futurũ tm̃. Ad quã diciẗ cõmuniter ꝙ ſic Et ratio eſt. qa neceſſariũ ⁊ impoſſibile poſſunt eſſe ꝑm omne tempus. Nam neceſſariũ ineſt omni tempore. impoſſibile autem nullo tempore ſimpliciẗ ineſt. ſed poſſibile ⁊ contingens poſſunt ſolum ineſſe pro preſenti ⁊ futuro. igiẗ. Alia ratio eſt. qa neceſſariũ ⁊ impoſſibile ſunt modi vniuerſales. ⁊ cõtingens ⁊ poſſibile ſunt modi particulares Sed nõ videẗ propter qd̃ hoc eſſet niſi qa neceſſe ⁊ impoſſibile ampliãẗ ad om̃e tempus. ⁊ poſſibile ⁊ ꝯtingẽs ad p̃ſens ⁊ futurũ tm̃. igiẗ. Sed cõtra iſtd̃ arguiẗ p̃mo ſic. In ꝓpoſitiõib⁹ ꝯtradictorijs ẗmini debẽt teneri eque ample ⁊ eque ſtricte. ſꝫ ꝓpoſitiões de poſſibili ⁊ ipoſſibili nõ negatẽ cõtradicũt. ḡ ẗmini eaꝝ debẽt teneri eque ample ⁊ eque ſtricte. tenet ꝯſeq̃ntia. qa aliãs due ꝯtradictorie poſſent ſimul eſſe falſe.

Secũdo ſic. Si impoſſibile ⁊ neceſſariũ ampliarẽt ad tempus p̄teritum. ⁊
alia duo nõ ampliarent ſequeret̃ ꝙ iſte due cõtradictorie eſſent ſimul fal-
ſe. diem heſternũ fore eſt impoſſibile. ⁊ dieꝫ heſternũ fore eſt poſſibile. Et
ſimiliter iſte due. adam fuiſſe eſt neceſſariũ. adam nõ fuiſſe eſt cõtingẽs vel
poſſibile: Sed hoc eſt incõueniẽs. igit̃. Propter iſtas ratiões dicunt aliꝗ
Poſſibile et cõtingens amplTat ad p̄teritum ſicut impoſſibile et neceſſari
um. Sed cõtra hoc arguit̃ dupliciť: ꝗa ad p̄teritũ nulla eſt potentia. vt di-
cit philoſophus p̄mo celi ⁊ mũdi. ergo poſſibile nõ ampliat nec ſe exten-
dit ad preteritũ. Secũdo ſic. ꝗa tunc hec ꝓpoſitio eſſet vera. adam fuiſſe ē
cõtingens. cũ ipſa potuerit nõ eſſe vera. Et ſimiliter iſta eſſet vera. adam nõ
fuiſſe eſt poſſibile. ⁊ hec falſa. adam fuiſſe eſt neceſſariũ. qđ eſt manifeſte fal
ſum. Nam omĩs ꝓpoſitio de p̄terito vera. ſaltẽ ſingularis. cuius veritas
nõ dependet ab aliqua de futuro eſt neceſſaria. ergo hec eſt neceſſaria. adã
fuit. ⁊ ꝑ cõſequẽs adam fuiſſe eſt neceſſariũ. Aliter ergo dicendũ eſt ꝙ poſ
ſibile ⁊ contingens ampliant tm̃ ad p̄ſens ⁊ futurũ. ⁊ ſimiliť neceſſariũ et
impoſſibile. nec ꝓpter hoc iſti dicunt̃ vniuerſales ⁊ illi particulares. quia
iſti amplant ad plura tempora ꝙ̃ illi. Sed ꝗa iſti ampliant copulatiue. ⁊
illi diſiunctiue. Sicut eſt in ſignis vniuerſalibus. nõ em̃ dicunt̃ ſigna vni-
uerſalia ꝗa faciant terminos teneri pro pluribus ſuppoſitis ꝙ̃ particula
ria. Sed ꝗa faciunt teneri copulatiue pro omĩbus illis p̄ciſe pro ꝗbus ſi-
gnũ particulare facit teneri diſiunctiue. Sed p̄ter iſtos modos poteſt di
ci ꝙ neceſſariũ ⁊ ⁊ impoſſibile ampliant ad omne tempus copulatiue et
poſſibile ⁊ contingens ampliant ad omĩe tẽpus diſiunctiue. Prima pars
patet. ꝗa ſicut ſe habent ſigna vniuerſalia in ꝓpoſitiõibus neceſſarijs di-
ſtribuendo ſubiecta ipſarũ. ſic ſe habent iſti modi in ampliando impoſſi-
bile ⁊ neceſſariũ. Sed ſigna vniuerſalia diſtribuũt ſubiecta ꝓpoſitionum
neceſſariarũ pro omĩbus p̄teritis. p̄ſentibꝰ ⁊ futuris. ergo iſti modi ipoſ-
ſibile ⁊ neceſſariũ ampliant ad p̄teritũ. p̄ſens ⁊ futurũ. tenet cõſequentia.
ꝗa alias nõ eſſent modi vniuerſales niſi ampliarent ad omĩe tempus. nec
ſufficit ampliare copulatiue ad duas differentias tẽporis. ꝗa vniuerſali-
tas tẽpoꝝ nõ eſt ſolũ ex duabus differentijs tempoꝝ. Secũda pars patet
ꝗa bene ſequit̃. impoſſibile ⁊ neceſſariũ ampliãt ad omĩe tẽpus ergo poſ-
ſibile ⁊ contingens ampliant ad omĩe tempus. Antecedens ꝓbat̃. ꝗa ex
eis fiunt ꝓpoſitiões cõtradictorie. Sed in cõtradictorijs termini debent
teneri eque ample ⁊ eque ſtricte. igit̃. Et cũ dicit̃. ergo ad p̄teritũ erit poſ-
ſibilitas vł potentia Dico ꝙ duplex eſt potentia. Quedã eſt potentia phi

cũ reſolutiõe text' ad itẽtionẽ ſcoti

ſica. Que diuidit in potentiã actiuã ⁊ paſſiuam. ⁊ iſta nõ eſt ad p̄teritum. Alia eſt potentia logica que nihil aliud eſt ꝗ̃ nõ implicatio contradictionis. vel nõ repugnantia cõpoſitiõis alicuius p̄dicati cum ſubiecto. ⁊ iſto modo ad p̄teritũ eſt potentia. Unde ſocratẽ nõ cucurriſſe poſtꝗ̃ cucurrit nõ importat aliquã repugnantiã cõceptuũ extremoꝝ ꝓpoſitionis. nec claudit aliquã cõtradictionẽ ex terminis. Nam quorũcũꝗ̃ terminorum poſſibilis fuit vnio nunꝗ̃ eorũ erit impoſſibilis diuiſio. Cũ ergo curſus cũ hoĩe fuerit poſſibilis ⁊ contingens vnio. ſequit̃ ꝙ eoꝝ diuiſio nunꝗ̃ erit impoſſibilis. impoſſibile oppoſita poſſibilitati logice Ex his poteſt dici ꝙ modi facientes ꝓpoſitionẽ modalẽ dicũt poſſibilitatẽ cõtingentiã. impoſſibilitatẽ aut neceſſitatẽ logicã ⁊ nõ phiſicã. Ex quo poſſet inferri ꝙ hec ꝓpoſitio in rigore ſermonis eſt falſa. ignẽ impoſſibile eſt eſſe frigidũ. Et ſimiliter iſtã. niuem impoſſibile eſt eſſe nigram.

Tercia difficultas. Utruz illud ſit

verũ qḋ dicit philoſophus in textu ꝙ eſſe in modalibus ſe teneat ex parte ſubiecti. ⁊ modus ſit predicatũ. cũ tamen verbũ nunꝗ̃ poſſit eſſe ſubiectũ ꝓpoſitionis. ⁊ modus aliquãdo ſubijciat̃. vt patet dicendo. ſocratem poſſibile eſt currere. ¶ Pro cuius ſolutiõe ſupponit̃ p̄mo ꝙ in textu ſic habetur. ſiunt em̄ in illis quẽadmodũ eſſe vł nõ eſſe appoſitiões. ſubiecto v̇o res. Hoc qḋ ẽ albũ illud v̇o homo. Eodẽ quoqꝫ modo in hoc loco eſſe quidẽ ⁊ nõ eſſe ſubiectũ fit. cõtingere v̇o ⁊ poſſe appoſitiões determinantes quẽadmodũ in illis eſſe ⁊ nõ eſſe veritatẽ, vel falſitatẽ. Et hanc litterã diuerſimode exponũt. Dicunt em̄ aliq̄ ꝙ philoſophus per res ſubiectas intendit ſubiectũ ⁊ p̄dicatũ. que dicunt̃ res ſubiecte per ſimilitudinem ad materiã que ſubijcit̃ forme. ſed per appoſitiões intendit coplã. que eſt ſicut formale in ꝓpoſitione. Ideo ad ſimilitudinẽ formẽ que apponit̃. id ẽ aduenit materie copla appoſitiõis dicit̃ appoſitio. ⁊ ita ſcd̃m iſtos philoſophus nihil aliud vult dicere niſi ꝙ in modalibus eſſe ⁊ nõ eſſe ſe habent tanꝗ̃ res ſubiecte. ita ꝙ habent ſimilitudinẽ cũ reb' ſubiectis ĩ hoc ſcilicet ꝙ ſicut negatio addita rei ſubiecte in illis de ineſſe hoc eſt ſubiecto ⁊ p̄dicato materiali nõ facit cõtradictionẽ niſi ſimul ferat̃ ſupra coplã. Sicut etiã in modalibus negatio lata ad verbũ p̄ciſe ſic ꝙ nõ ad modũ. nõ facit cõtradictionẽ. Et ita ad habendũ cõtradictionẽ oportet p̄ponere negationẽ toto aggregato ex modo ⁊ verbo q̄a modus eſt pars cople. ⁊ illa ſimilitudo ſatis patet cũ dicit̃ in textu. eſſe quidẽ ⁊ non eſſe oportet po-

nere queadmodū appoſitiões. quaſi dicat. ex q̄ parte de ly eſſe vel nõ eſſe ſummit̃ negatio vel affirmatio in modalibus ita ſe habentẽ tanq̃ res ſb tecta ex parte cuius in illis de ineſſe non ſummit̃ affirmatio vel negatio. ⁊ q̄a ex parte modi ſummit̃ affirmatio vel negatio in modalibus. igit̃ modus dicit̃ copla. Vel aliter dicit̃ p̄mo ꝙ ph̄s voluit ꝙ ſicut in illis de ineſſe verbū eſt copla cõiungẽs ſimul p̄dicatū ſubiecto. ⁊ ideo ab ip̄a dicit̃ ꝓpoſitio de ineſſe. Ita in modalibus eſſe ⁊ nõ eſſe ſunt res ſubiecte. Nõ ſic ꝙ ſint ſubiecta ꝓpoſitionū. q̄a verbū nunq̃ poteſt ſubijci. ſed ſunt res ſubiecte. id eſt det̃minabilia. ⁊ modi ſunt appoſitiões. id eſt det̃minationes ip̄arū. ⁊ ideo ab ip̄is ꝓpoſitiões dicunt̃ ꝓpoſitiões modales. Dicit̃ ſecūdo ꝙ q̃uis verbū nunq̃ poſſit ſubijci. nec etiā modus aduerbialiter ſumptus. tamẽ modus noĩalit̃ ſumptus poteſt eſſe ſubiectū enūatiationis. ⁊ tamẽ vt in pluribus p̄dicatū. ¶ Sed cõtra hoc arguit̃ quadruplicit̃. Primo. q̄a petrus hiſpanus dicit ꝙ modus in modalibus ſemp̄ debet p̄dicari. Secūdo q̄a modus eſt det̃minatio cõpoſitiõis dicti. ſed determinatio debet ſequi det̃minabile. Tercio q̄a ſicut ſe habet copla i illis de ineſſe. ſic ſe debet habere modus in modalibus. ſed copla in illis de ineſſe nunq̃ poteſt ſubijci. igit̃. Quarto. q̄a ſemp̄ modus eſt determinatio cõpoſitiõis vnientis vnū extremū cū alia. ſed p̄dicatū eſt alterū extremorū. ergo modus nunq̃ predicat̃. Ad primā ⁊ ſecundā dicit̃ ſimul ꝙ in predicatione ordinata in qua predicatū habet de ſe rationẽ forme reſpectu ſubiecti determinatio nõ ſubijcit̃. ⁊ ſic modus in ea nunq̃ ſubijcitur. Sed in predicatione indirecta illud quod habet rationẽ materie ⁊ indeterminabilis poteſt predicari. patet dicendo. albū eſt homo. ⁊ ideo in tali p̄dicatione modus poteſt ſubijci ⁊ verbū predicari. Ad terciā dicit̃ ꝙ eſt in hoc ſimile ꝙ ſicut verbū eſt forma ꝓpoſitiõis in illis de ineſſe. ⁊ ſe habet vt determinatio reſpectu ſubiecti. ita etiam modus in modalibus. Sed eſt in hoc diſſimile ꝙ copla eſt verbū ⁊ modus eſt nomen. verbū autem poteſt p̄dicari. nomen aūt nõ. immo poteſt ſubijci. Ad quartā dicitur ꝙ modus eſt determinatio compoſitionis dicti. ideo nõ eſt predicatū eius tamen nõ eſt determinatio totius ꝓpoſitiõis modalis. ideo eſt bene ei9 predicatum.

Quarta difficultas. Utrū hec propoſitio. ſocratẽ poſſibile eſt nõ eſſe ſit affirmatiua vel negatiua. Et vtrum

ad neceſſe eſſe ſequat̃ poſſibile eſſe. Ad p̄mā partẽ diffinitiõis dicūt aliq̄. ꝙ ip̄a ⁊ alie ſimiles de poſſibili ⁊ contingẽti ſunt ſimpliciter negatiue. qd̄

cū reſolutiōe textꝰ ad itētionē ſcoti

pꝛobant tribus ratiōibus tactis in vltima ratione ante oppoſitū. tunc
ſcōm eos hec eſt ſimpliciter affir natiua. ſocrates poteſt nō eſſe. ⁊ hec ſimi
liter. chymera nō poteſt eſſe ⁊ ideo eſt falſa. qa vna eſt affirmatiua de pſen-
ti cuius ſubiectū pꝛo nullo ſupponit. Sed cōtra hūc modū dicēdi argui-
tur quadꝛupliciṫ. Pꝛimo ſic ſcōm phm in textu huius ꝓpoſitiōis que eſt
poſſibile eſt nō eſſe negatio eſt hec. nō poſſibile eſt nō eſſe. ergo hec eſt ne-
gatiua. nō poſſibile eſt nō eſſe. ⁊ ꝑ cōſequēs alia eſt affirmatiua cū ſibi cō-
tradicat. Secūdo ſic. nulla ꝓpoſitio eſt negatiua cuius copla ⁊ ꝑdicatio
nō negaṫ. ſed in iſta. ſocratē poſſibile eſt nō eſſe. nec copla nec ꝑdicatū ne-
gatur. igiṫ nō eſt negatiua. Maioꝛ patet. qa in omī ꝓpoſitiōe negatiua co-
pla debet negari ⁊ etiā ꝑdicatū. cū ſequaṫ coplā. Minoꝛ patet. qa neceſſa-
riū eſt ꝙ in iſta ꝓpoſitiōe poſſibile ſit copla. aut ꝑdicatū. aut pars cople.
Terciū ſic. ſicut ſe habet eſſe in illis de ineſſe ita modus in modalibus vt
diciṫ in textu ⁊ hoc nō poteſt intelligi niſi ꝙ ſicut eſſe aut verbū eſt copla
vel ꝑdicatū vel determinatio alterius in illis de ineſſe. ita modus in mo-
dalibus. ſed ꝓpoſitio de ineſſe nunꝗ̄ eſt negatiua niſi ꝑdicatū ⁊ eiꝰ copla
negeṫ. ⁊ hoc maxime ſi ſint de modo loquendi cōſueto. cuiuſmodi ſcōm
eos eſt iſta ſocratē nō poſſibile eſt eſſe. Quarto ſic. Si hec ſit falſa. chyme-
ra poteſt nō eſſe ſua ſubalt̄na erit vera. ſcilicet hec chymera nō poteſt non
eſſe. ſed ad hāc ſequiṫ. iſta chymera neceſſe eſt eſſe. ergo hec eſt vera chy-
mera eſt. qḋ eſt manifeſte falſum. Qꝫ aūt ad iſtā chymera nō poteſt nō eſ-
ſe ſequaṫ iſta. chymerā neceſſe eſt eſſe patet per phm in vltimo caplo pꝛi-
mi libꝛi ſic arguētis. Si ſemꝑ verū eſt dicere quā eſt vel erit nō poteſt hoc
nō eſſe vel nō futurū eſſe. Qꝫ aūt nō poteſt nō fieri. ⁊ qḋ nō impoſſibile eſt
fieri neceſſe eſt fieri. Ex quo euidenṫ patet ꝙ bene ſequiṫ. chymera non po
teſt nō eſſe. ergo chymerā neceſſe eſt eſſe. Similiṫ ſequiṫ. chymera non po
teſt nō fieri. ergo chymerā neceſſe eſt fieri. Si ergo iſte ſunt falſe. chymera
nō poteſt eſſe. chymera nō poteſt fieri. ſequiṫ ꝙ chymerā neceſſe eſt eſſe. et
chymerā neceſſe eſt fieri. Nec valet euaſio ſic aliqs dicat ꝙ cōſequentia eſ-
ſet bona ſi chymera ꝓ aliquo ſupponeret. qa phs arguit in his q̄ nō ſunt
cū loquiṫ in futuris cōtingētibꝰ. Dicēdū eſt ergo aliṫ ſicut dictū eſt in ſu-
mulis ꝙ hec ꝓpoſitio ſocratē poſſibile eſt non eſſe eſt ſimpliciṫ affirmati-
ua q̄uis ſit negatiua de dicto. Unde ad hoc ꝙ aliq̄ ꝓpoſitio modalis de-
beat dici negatiua ſimpliciṫ ſiue negatiua modaliṫ negatio debet fieri ad
modū. Ex q̄ ſequiṫ hāc ꝯcluſionē nō valere demōſtrata modali hec ꝓpoſi-
tio ē negatiua de dicto. g̊ ē negatiua. vel negatiua modalis. Et ad ratōes q̄
ſūt in alia opiniōe patebit qd ſit dicēdū in fine queſtionis.

¶ Pro ſolutiõe ſecũde partis dicit̃ p̃mo q̄ neceſſariũ ⁊ impoſſibile vt ſu-
perius iam dictũ eſt poſſunt accipi dupliciter. Vno modo cathegorice
⁊ ſic neceſſariũ valet tantũ ſicut ens neceſſariũ ſiue perpetuũ ⁊ poſſibile ⁊
concretũ huius abſtracti poſſibilitas vel potentia. Alio modo accipiũt
ſincathegreumatice. ⁊ ſic neceſſariũ tantũ valet ſicut impoſſibile nõ eſſe. ⁊
poſſibile ſicut eſſe nõ neceſſe. ¶ Tercio ſupponit̃ q̄ multiplex eſt vniuer-
ſale. qᵒdã eſt vniuerſale in p̄dicado. ⁊ ſic poſſibile eſt vniuerſale reſpectu ne
ceſſarij. qa om̄e neceſſe eſſe eſt poſſibile eſſe. ſed nõ ecõtra. ⁊ hec cõſequen-
tia valet. neceſſe eſſe. ergo poſſibili eſſe. ab inferiori ad ſuperius. Aliud vni-
uerſale in diſtribuendo. Et iſtud eſt duplex. qa qᵒdã diſtribuit quo ad
ſuppoſita ſicut ſigna vniuerſalia. Aliud quo ad tempora ſcilicet qᵒ facit te
neri coplã p̲ qualibet differentia tẽporis copulatiue. ⁊ ſic neceſſe eſt vni-
uerſale. ⁊ hoc modo iſta cõſequẽtia tenet a toto in quantitate ad ſuã par-
tem. hoc eſt neceſſe eſſe. ergo hoc eſt poſſibile eſſe reſpectu poſſibilis. Aliᵒ
eſt vniuerſale in ampliando qᵒ copulatiue ampliat terminũ ad ſtandũ
pro pluribus differentijs temporis. ⁊ ſic neceſſe adhuc eſt vniuerſale. Et
hoc modo hec ꝯſequẽtia valet. neceſſe eſſe. ergo poſſibile eſſe. tenet conſe-
quentia per locũ a tota copulatiua ad diſiunctiuã cõſtitutã ex eiſdẽ ꝓpoſi
tionibus. ¶ Tercio ſupponit̃ q̄ contingens accipit̃ duplicit̃. Vno mo-
do pro contingenti alto qᵒ eſt cõmune ad om̄es modos contingentis.
⁊ ſic illud eſt cõtingens qᵒ nõ eſt impoſſibile. ⁊ tale cõtingens cõuertitur
cũ poſſibili. Iſtud aũt cõtingens habet duas ſpecies p̄ncipales. ſcilicet
contingens neceſſariũ ⁊ contingens nõ neceſſariũ. Contingens neceſſari
um eſt idem cõuertibiliter cũ ip̄o neceſſario. Sed contingens nõ neceſſa
rium eſt qᵒ nõ eſt neceſſariũ nec impoſſibile. Et eius ſunt tres modi. ſcili
cet contingens natũ. contingens raro ⁊ cõtingens ad vtrũlibet. de q̄bus
dicetur in libro prioꝝ. Conſimilit̃ poſſibile poteſt accipi duplicit̃. videli-
cet pro poſſibili alto. ⁊ ſic illud eſt poſſibile qᵒ non eſt impoſſibile. ſiue ſit
neceſſariũ ſiue contingens. Et diuidit̃ in poſſibe neceſſariũ ⁊ poſſibile nõ
neceſſariũ. Et ſic iſta cõſequẽtia. neceſſe eſſe ergo poſſibile eſſe tenet per lo
cũ ab inferiori ad ſuperius. Vnde poſſibile nõ neceſſariũ diuidit̃ per poſ
ſibile natũ. raro ⁊ poſſibile ad vtrũlibet.

His ſuppoſitis dicit̃ p̃mo q̄ poſſi-
bile altũ ſequit̃ ad neceſſe eſſe. patet. qa ſuperius ſequit̃ ad ſuũ inferiꝰ: ſed
poſſibile eſt ſuperius ad neceſſe. igit̃ ſequit̃ ad neceſſe. patet etiã. qa pars

totius in quantitate ſequit̄ ad ip̄m totū in quātitate. Sed poſſibile ſe habet vt pars in quātitate. ⁊ neceſſe vt totū in quantitate videlicet ꝓpter diſtributionē temporis ꝯſignificati ꝑ copulā. qd̄ nō diſtribuit poſſibile. Alterū igit̄ poſſibile ſequit̄ ad neceſſe. Tercio patet. qa diſiunctiua ſequit̄ ad copulatiuā. ꝓpoſitio de poſſibili alto equalet diſiunctiue. ⁊ illa de neceſſario equalet copulatiue. igit̄ poſſibile altū ſequit̄ ad neceſſe. Ex quo infert̄ ꝙ ad neceſſe eſſe etiā ſequit̄ contingens. capiendo contengens pro cōtingenti alto. Patet. qa poſſibile ⁊ contingens cōuertibiliter ſe habēt. ergo ſicut poſſibile ſequit̄ ad neceſſe. etiā contingens ſequit̄ ad neceſſe. Dicitur ſecundo ꝙ ad neceſſe eſſe nō ſequit̄ poſſibile ſummendo poſſibile ꝓ poſſibili nō neceſſario. Patet. qa ad poſſibile eſſe ſic acceptū ſequit̄ poſſibile nō eſſe per cōuerſionē in oppoſitā qualitatē. Sed ad neceſſe eſſe nō ſequit̄ poſſibile nō eſſe. ergo nec ſequit̄ poſſibile eſſe. Ex quo ſequit̄ ꝙ ad neceſſe eſſe nō ſequit̄ contingens acceptū pro contingenti nō neceſſario propter eandem rationem.

Quinta difficultas. Utrū modali

cōpoſite equaleat aliqua modalis. ⁊ vtrū in ꝓpoſitiōibus modalibus de ſubiecto ſingulari ⁊ ex eiſdē terminis cōpoſita ⁊ diuiſa equaleant cōuertibiliter. ⁊ vtrū iſti modi contingens ⁊ poſſibile reponant̄ in diuerſis ordinibus. ¶ Pro ſolutione vltime partis. qa nunc dictū eſt de contingenti ⁊ poſſibili. Supponit̄ p̄mo ꝙ quādocūq₃ poſſibile ⁊ contingens ponūtur in aliqua ꝓpoſitione ſine addito ip̄m reſtringente. tunc de rigore ſermonis capit̄ pro contingenti aut poſſibili alto. ¶ Secundo ſupponit̄ ꝙ nulle ꝓprietates cōuenientes alicui ſpeciei ſb̄ ſua ratione ꝓpria ꝯueniūt generi in ſua cōmunitate capto. Ex quibus patet p̄mo ꝙ dicere hoīem eſſe albū eſt contingens. illa ꝓpoſitio in rigore ſermonis nō debet dici de cōtingenti neceſſario vel non neceſſario ſed de contingenti alto. nā modus i illa ſupponit ſimplicit̄ aut diſiūctim ꝓ qlibet mō ꝯtingētis. Scd̄o ſequitur ꝙ q̄uis cōcedat̄ ꝓpoſitio de contingenti ad vtrūlibet cōuertenti in oppoſitā qualitatē. tamē hoc nō concedit̄ de cōtingenti alto. Tercio ſequit̄ ꝙ om̄is ꝓpoſitio de contingenti capto ſiue addito ponit̄ in eadem linea cū illa que eſt de poſſibili alto. Propoſitiōes v̄o de poſſibili alto reponūtur in diuerſis lineis ſicut philoſophus reponit eas in textu. Si contingens cū addito ſummit̄ ꝓpoſitio reponit̄ ſcd̄m exigentiā ſui additi. ⁊ ideo hec ꝓpoſitio hoīem eſſe animal eſt contingens neceſſariū ponit̄ in quarto

to ordine. ¶ Tercio ſupponit̄ q̄ quelibet ꝓpoſitio de cōtingenti nō neceſſario ad ſui veritatē reqrit veritatē vnius copulatiue cōpoſite ex duabꝰ de poſſibili. videlicet ex vna habente dictū affirmatū. ⁊ ex alia habente dictū negatū. Vt ad veritatē huius. ſocratē eſſe album eſt contingens. ad vtrūlibet requirit̄ veritas huius. ſocratē eſſe albū eſt poſſibile. ⁊ ſocratem nō eſſe albū eſt poſſibile. Ex quo ſequit̄ p̄mo q̄ ad dandū contradictoriū eius oportet dare diſiunctiuā compoſitā ex partibus cōtradicentibus. Secūdo ſequit̄ q̄ contingens nō neceſſariū nō facit ꝓpoſitionē modalē ꝓpriiſſime captā. cū nō ſit ſimplex determinatio cōpoſitionis. Tercio ſequit̄ q̄ oīs ꝓpoſitio affirmatiua de contingenti ad vtrūlibet ſi reponat̄ in aliquo ordine. reponit̄ in duobus ſcilicet in p̄mo ⁊ ſecūdo. ⁊ negatiua in qua modus negat̄ in tercio ⁊ quarto. Ex his patet ſolutio ſecunde partis difficultatis. ¶ Pro ſolutione p̄me partis dicit̄ q̄ modali compoſite equiualet modalis cōpoſita. ⁊ diuiſe diuiſa. Et ſicut eſt de equalentia. ſic eſt de oppoſitione. Ex quo ſequit̄ q̄ modalis compoſita non equalet aut opponit̄ modali diuiſe. nec ecōtra. patet q2 ſequeret̄ q̄ poſſibile eſſet vnā equiualentē eſſe verā alia exiſtente falſa. Sequeret̄ etiā q̄ due cōtradictorie poſſint ſimul eſſe vere. ſed iſta ſunt incōuenientia. igit̄. cōſequētia patet q2 ſtat modalē cōpoſitā eſſe verā. diuiſa ex eiſdē terminis cōſtituta exiſtēte falſa. ⁊ econtra. ¶ Pro ſolutione ſecunde partis ſupponit̄ p̄mo q̄ duplex eſt modalis. Quedā eſt de ſubiecto ſingulari ſimplici. ſicut illa in quibus ſubiicitur vnus ſimplex terminus ſingularis. vel vnū ꝓnomen ſimplex demonſtratiuū. vt dicendo. ſocrates poſſibile eſt currere. vel hoc eſſe nigrum eſt poſſibile. Alia eſt de ſubiecto ſingulari complexo ſiue compoſito. vt ſunt iſte. hoc album eſſe nigrum eſt poſſibile. ſocratem quieſcentē poſſibile eſt currere. ¶ Secūdo ſupponit̄ q̄ aliquas ꝓpoſitiones cōuertibiliter equiualere poteſt intelligi dupliciter. Vno modo in ſignificando ita q̄ ſignificatū vnius in propria forma ſit ſignificatū alterius Alio modo in inferrendo. ita q̄ ſignificatum vnius ſit conuertibiliter illa tm̄ ſignificati alterius.

His ſuppoſitis dicit̄ primo q̄ modalis compoſita ⁊ diuiſa de ſubiecto ſingulari ſimplici ex eiſdē terminis conſtitute equalent conuertibiliter in inferrendo. Sed nō equiualent in ſignificando. Dicitur ſecundo q̄ modalis compoſita ⁊ modalis diuiſa de ſubiecto ſingulari complexo non ſemꝑ equalent nec in inferrendo nec in ſignificando. Patet de iſta. Hoc album eſſe nigrum eſt poſſibile. que cō-

cū reſolutiōe text' ad itētionē ſcoti

poſita eſt falſa ⁊ diuiſa eſt vera.

Sexta difficultas Utrū illud ſit verum qḋ dicit philoſophus in textu ꝙ potentie rationales poſſunt in oppoſita. ſed potentie irrationales nō poſſunt in oppoſita. Et ſimiliter ſi aliqua ſunt in potentia que nunꝗ̄ erunt in actu.

Ad pmā partem dicit̄ vno modo ꝙ duplex eſt potentia. Quedam eſt actiua. ⁊ talis potentia in irrationabilibus nō valet ad oppoſita. vt patet de potentia ignis. Licet eīm ignis poſſit comburere. tamen nō poteſt non comburere. Alia eſt potentia paſſiua que tenet ſe ex parte materie. ⁊ iſta potētia in irrationabilibus valet ad oppoſita. vt materia ignis poteſt calefigeri ⁊ nō calefigeri. ¶ Sed contra iſtud arguitur. qꝛ brutū cuius eſt potentia irrationalis poteſt ambulare ⁊ nō ambulare cōmedere ⁊ nō cōmedere. vt notū eſt. ⁊ tamen illa potentia eſt actiua. ideo potentia actiua irrationalis valet ad oppoſita. ¶ Aliter dicendū. Pro quo ſupponendū primo ꝙ potentia rationalis in ꝓpoſito dicit̄ illa q̄ ſm directionē rationis poteſt agere. cuiuſmodi ſūt itellect' ⁊ volūtas. ſꝫ potētia irrationalis ē illa q̄ ſm directionē rationis nō poteſt agere. ciuſmodi ſunt bruta ⁊ ſilia. ¶ Scdo ſupponit̄ ꝙ potētiā valere ad oppoſita poteſt dupliciter intelligi. Uno mō ꝙ poſſit in ꝯtradictorie oppoſita. ita ꝙ poſſit agere ⁊ nō agere. Alio modo ꝙ poſſit in oppoſita contradictorie ita ꝙ poſſit producere effectus contrarios.

His ſuppoſitis dicit̄ pmo ꝙ potentia irrationalis poteſt in oppoſita contradictorie. ſed nō poteſt in oppoſita contrarie. Prima pars patet. qꝛ potentia actiua bruti poteſt ambulare ⁊ nō ambulare. cōmedere ⁊ nō cōmedere. Secunda pars patet. qꝛ cauſa mere naturalis determinata eſt ad vnū. Sed potentia irrationalis eſt huiuſmodi. igit̄ eſt determinata ad vnū effectū. Dicitur potentia irrationalis poteſt in oppoſita contradictorie. ſed tamen nō in quelibet. Prima pars patet. qꝛ intellectus poteſt alicui propoſitioni ſibi pſentare. aſſentire ⁊ diſſentire ⁊ aliqḋ obiectū intelligere ⁊ nō intelligere. Similiter voluntas poteſt velle ⁊ nolle. ⁊ iſte ſunt potentie rationales. igit̄. Secūda pars patet. qꝛ ſcōm philoſophū ſecūdo de aīa. ſicut ſe habet ignis ad comburere ita intellectus ad intelligere. ſed ignis preſentato ſibi cōbuſtibili non poteſt nō comburere ſuppoſito concurſu pme cauſe ignis. nec intellect' poteſt nō intelligere obiecto intelligibili ſibi repreſentato. per conſequēs aliquando potentia rationalis non valet ad oppoſita contradictorie.

Dicit̃ tercio ꝙ potentia rationalis valet ad oppoſita contrarie. patet pri mo de intellectu. q̃a alicui ꝓpoſitiõi p̃ſentate intellectui. intellect⁹ poteſt aſ ſentire ⁊ nõ aſſentire. ꝫ aſſenſus ⁊ diſſenſus opponunt̃ ꝯtrarie. ideo po tentia rationalis poteſt in oppoſita contrarie. Secundo patet de volun tate. q̃a volũtas aliquo obiecto ſibi ſubiecto ⁊ preſentato poteſt ip̃m vel le ⁊ nolle. Sed volitio ⁊ nolitio ꝯtrariãt̃. igit̃ volũtas poteſt i oppoſita cõ trarie. ¶ Pro ſolutiõe ſecũde partis ſupponit̃ p̃mo. ꝙ dupliciter poteſt in telligi aliquod eſſe in potentia qð nunq̃ȝ ſit in actu. Vno modo ſic ꝙ ali qua res ſit in potentia ad aliud ⁊ tamen nunq̃ȝ acquirit illud. Alio modo ꝙ aliqð predicatũ de aliquo ſubiecto verificet̃ mediãte hoc verbo poteſt ⁊ tamen nunq̃ȝ verificabit̃ de eo mediãte hoc verbo eſt. Dicit̃ ſcðo ꝙ q̃ȝ uis ſit inconuenies aliq̃d eſſe in potentia ⁊ aliud nõ poſſe ip̃m acquirere eo ꝙ eſſet ſimul in potentia ⁊ nõ eſſet. tamen nõ eſt incõueniẽs aliq̃d eſſe in potentia ad aliud qð nunq̃ȝ habebit. vt linea eſt in potentia ad diuidi ſcðm vnũ qðq̃ȝ punctũ. ⁊ tamen nunq̃ȝ diuidet̃. Dicit̃ tercio ꝙ q̃ȝuis nul lũ predicatũ poſſit verificari de aliquo ſubiecto mediante hoc verbo po teſt q̃n etiã poſſit verificari mediante hoc verbo eſt vel erit. dum tamẽ lo co ſubiecti ponat̃ ꝓnomen demonſtratiuũ demonſtrans illud pro quo ſupponebat ſubiectum. tamen aliquod predicatũ poteſt verificari de ali quo ſubiecto mediante hoc verbo poteſt. ⁊ tamẽ nunq̃ȝ verificabitur me diante hoc verbo eſt vel erit. Iſta em̃ eſt vera. Om̃is iniuſtus poteſt ſalua ri. ⁊ tamẽ de facto hec nunq̃ȝ eſt vera. om̃is iniuſtus eſt vel erit ſaluat⁹. nec ſimiliter iſta hoc eſt ſaluatũ demonſtrando ſuppoſita pro q̃bus ſuppo nebat iniuſtus.

Cõcluſio reſpõſalis Ad dandum contradictionẽ in propoſitionibus modalibus de eodem modo ſufficit ⁊ requirit̃ negationẽ ponere ad modũ. ⁊ hoc ſuppoſitis conditionibus requiſitis ad contradictionẽ. ſcilicet ꝙ ambe ſint ſingulares. aut vna vni uerſalis ⁊ alia particularis eiuſdem ſubiecti ⁊ eiuſdem predicati. ⁊ ſic de alijs conditionibus poſitis in primo tractatu ſumulaꝝ. ¶ Hec cõcluſio reliquitur probata ex dictis.

Ad ratiões ante oppoſitũ. Ad pri mam dicit̃ quo ad primas duas ꝓpoſitiones ꝙ nõ ſunt contradictorie. eo ꝙ ſubiecta earũ ſunt termini cõmunes. quoꝝ neuter eſt diſtributus. qð tamen requirit̃ ad contradictionẽ. De alijs duabus dicit̃ ꝙ ſunt de di

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

uerſis modis. ꝛ de illis nō intelligit̃ cōcluſio reſpōſalis vt eſt viſum. Dicit̃
vlterius q̄ due vltime nō ſunt propoſitiones modales.

Ad ſecundā dicit̃ negando mino-
rem. Et ad probationē patuit ſolutio in q̄nta difficultate quō ad neceſſe
e ſe ſequitur poſſibile eſſe alterum ad qd̓ nō ſequit̃ contingens ad vtrūlibet
q̄ facit ꝓpoſitionē cōuertibilē in oppoſitā qualitatem.

Ad terciā dicit̃ negando maiorez
Et ad p̄mā probationē dicit̃ q̄ videt̃ ita eſſe. ſed tamen nō eſt oratio, ita
vt patet ex textu. Ad ſecundā probationē dicit̃ negando maiorem.

Ad quartā dicit̃ negando minorē
Sed equiualet huic. ſocratem impoſſibile eſt eſſe.

Ad quintaz dicit̃ negando antece-
dens vt enī viſum eſt iſta propoſitio. ſocratem poſſibile eſt nō eſſe. ꝛ licet
ſit negatiua de dicto. qd̓ eſt negatiuū ſcd̓m quid in modalibus. tamē nō
eſt negatiua ſimpliciter. Ad probatiōes patet ſolutio in vna difficultate.

Utrū autez contrari.

Iſte eſt tercius ꝛ vltimus tractatus huius libri: qui continet vnicum ca
pitulum. In quo philoſophus pertractat quandā dubitationē circa op
poſitiones propoſitionū. Et diuidit̃ in duas partes In prima parte mo
uet vnā dubitationē que eſt hec. Utrū iſti ꝓpoſitioni. om̄is homo eſt iu
ſtus contrarietur iſta. nullus homo eſt iuſtus: vel iſta om̄is homo eſt in
iuſtus. Similiter vtrum iſte. calliges eſt iuſtus contrarietur iſte. calliges
eſt iniuſtus. vel iſta calliges non eſt iuſtus. Hoc eſt querere vtrū propo
ſitioni affirmatiue contrariet̃ propoſitio de modo enunciandi contra
rio. vel alia propoſitio affirmatiua de predicato cōtrario. In ſecunda par
te ſoluit predictam dubitationem. Et primo ſoluit eam conditionaliter
dicens q̄ ſi ea que ſunt in voce ſequunt̃ ea que ſunt in anima neceſſe eſt
q̄ ſi illa oppoſitio immediate que eſt contrarij de contrario extremo non
ſit cōtraria affirmationi neceſſe eſt. ita ſimpliciter eſſe in his affirmationi
bus que ſunt in voce. Sed ſi oppoſitio cōtrarij de contrario extremo nō

Q iij

ſit contraria illi affirmationi que eſt de alio extremo contrario. Sed op-
poſitio que opponiẗ affirmatiue ſit contraria illi oppoſitioni que oppo
nitur negatiue, ſimiliter erit in voce ꝙ affirmatiua que eſt de vno contra-
rio nõ eſt contraria affirmatiue de alio contrario. vt cũ hec oppoſitio ſit
vera. bonũ eſt bonũ. ⁊ ille ſunt falſe. bonũ nõ eſt bonum ⁊ bonũ eſt ma-
lum. Conſiderandũ eſt vtrum hec oppoſitio ſit vera. bonum eſt bonum
contrarieẗ huic falſe. bonũ non eſt bonum. vel iſti. bonum eſt malum. ⁊
vna illarum falſarũ ſit contraria oppoſitioni vere. conſiderandũ eſt per
quam rationem vna ſit magis contraria q̃ alia. Secũdo ſoluit predictã
dubitationem cathegorice ponendo talem concluſionẽ. Oppoſitiones
de rebus contrarijs non ſunt contrarie probat octo rationibus. Prima
ratio. Oppoſitiones contrarie nõ poſſunt ſimul eſſe vere. ſed oppoſitio-
nes de extremis contrarijs poſſunt eſſe ſimul vere. igiẗ non ſunt contra-
rie. Minor probatur de iſtis duabus. bonum eſt bonum. malũ eſt ma-
lum. que ſunt de contrarijs extremis ⁊ ſunt ſimul vere. Secunda ratio. de
bono eſt vna opinio que opinatur ꝙ bonum eſt bonũ ⁊ eſt vera ⁊ alia
que oppinatur ꝙ bonũ non eſt bonum ⁊ eſt falſa. Et ſunt multe alie que
opinantur bonum eſſe aliquid ꝙ ipm nec eſt nec poteſt eſſe. Et ſunt etiã
alie que opinanẗ ꝙ bonum non eſt illud qḋ ipſum eſt. Et ſiunt infinite ta-
les oppiniones. ſed vni non contrariantur infinita. ergo iſti. bonum eſt
bonum contrariatur iſta. bonum nõ eſt bonum. ⁊ non alie. Tercia ratio
inter illas enunctiationes eſt prima contrarietas inter que eſt prima falſi-
tas. Sed prima falſitas eſt inter enunctiationes de cõtrarijs modis enũ-
ciandi. ergo ⁊ prima contrarietas. Minor patet. qꝛ prima falſitas eſt inter
illa que ſiunt inter generationes ⁊ corruptiones. Sed generatiões ⁊ cor-
ruptiones ſiunt inter eſſe ⁊ non eſſe que ſunt contrarij modi enunciandi.
Quarta ratio. Opinio que eſt ſcḋm ſe vera contrariatur opinioni ſcḋm ſe
falſe. Sed opinio que opinatur bonum nõ eſt bonum eſt ſcḋm ſe falſa. Il-
la autem que opinatur bonum eſſe malũ ſcḋm accidens eſt falſa eo ꝙ ac-
cidit bono eſſe nõ malum. Quinta ratio Opiniões cõtrarie dicunẗ pluri-
mum diſtare ſed opiniones de contrarijs modis enunciandi magis di-
ſtant q̃ ille que ſunt de rebus contrarijs. ergo ſequiẗ ꝙ iſte ſunt contra-
rie ⁊ non alie. Sexta ratio. Opinioni vere ⁊ ſimplici contrariatur opinio
falſa ⁊ ſimplex. ſed opinioni bone quoniã bonũ ẽ vera ⁊ ſimplex. Opinio
ẜo boni qḋ non eſt bonum eſt falſa ⁊ ſimplex. Non autem opinio boni
qḋ eſt malum. qꝛ includit affirmatiuam ⁊ nõ ecõtra. igiẗ. Septima ratio

contrarietas debet vniformiter ſummi in oībus opinionibus. ſed pe-
nes contrarietatem rerum nō poteſt ſummi contrarietas in oībus. cū
multa ſunt nō habentia contrariū. vt homo. Octaua ratio. Sicut ſe ha-
bent iſte. Bonum eſt bonum. ⁊ nō bonum eſt bonum. ita iſte. bonū nō
eſt bonum. ⁊ non bonum non eſt bonum. ergo per locum a tranſmutata
proportione ſicut ſe habent iſte. non bonū eſt bonum. ⁊ non bonū non
eſt bonum. ita iſte. bonum eſt bonum. ⁊ bonum non eſt bonum. ſed due
prime ſunt contrarie. Minor patet qa iſti. bonum non eſt bonū nō con-
trariatur iſta. non bonum eſt malum. nec iſta non bonum nō eſt malum
qa iſte tres ſunt ſimul vere. vera autem nunq̄ eſt cōtraria vere. ergo opor-
tet ꝙ ſibi contrarietur iſta. bonum nō eſt bonum. Et quia philoſophus
exemplificat per propoſitiones indefinitas. ideo alias poſſet credere ꝙ in
definite eiuſdem ſubiecti ⁊ predicati quarum vna eſt affirmatiua ⁊ alia ne
gatiua eſſent contrarie ideo philoſophus remouet dubium dicens ꝙ ni
hil refert quantū ad intentionem ſuam ſiue ponamus affirmationē vni
uerſalē ſiue non. qa ſemꝑ intētio ſua fuit ꝙ vniuerſalis affirmatiua eſſet
ꝯtraria vniuerſali negatiue ⁊ ecōtra. ⁊ ſic ꝑ indefinitas itelligit vniuerſales.

Ex predictis infert concluſionem reſponſiuam ad dubitationem dicens ꝙ contrarietas in enunctiationi-
bus ſummit penes modos enunciandi contrarios ⁊ nō penes res con-
trarias. Probat. qa ſicut ſe habent opiniones anime. id eſt ꝓpoſitiones
mentales. ſic ſe habent ꝓpoſitiones vocales. Sed manifeſtū eſt ꝙ opini
ones anime de contrariis modis opinandi ſunt contrarie. ergo etiam ſic
eſt in propoſitionibus vocalibus. ¶ Finaliter concludit ex predictis ꝙ
enunctiatio vera non contrariatur enunctiationi vere. Probatur. qa cō-
traria ſunt oppoſita circa idem aūt nō inſunt ſimul contraria.

Circa hunc textū querit vtrum cōtrarietas in ꝓpoſitionibus vocalibus ſit ſummenda penes contrarieta-
tem predicatorum aut penes modos enunctiandi contrarios.

Et arguit pmo ꝙ penes neutrum ꝙ nulle enūctiatiōes ſunt cōtrarie. ergo nō eſt ſummēda cōtrarietas nec
penes ꝑdicata ꝯtraria nec penes modo enūciādi ꝯtrarios. Antecedens
patet. qa voci nihil eſt cōtrariū. ſed oīs enūctiatio vocalis eſt vox. igit.

Secũdo ſic. Si propoſitiones vo
cales eſſent ad inuicem contrarie vel oẽs contrariarentur ſibi inuicem
vel nulle. vel alique ⁊ alique non: Non primum. q̃a certum eſt ꝙ non eſt
omnes ſunt de predicatis contrarijs. nec omnes ſunt de contrarijs mo-
dis enunctiandi. Nec eſt dicendũ tercium. q̃a non eſt maior ratio de ali-
quibus q̃ꝫ de alijs. cum non magis repugnat quecũqꝫ due ꝓpoſitiones
ad eſſe ſimul in eodem ſubiecto q̃ꝫ alie due propoſitiones. Iſte enim due
omnis homo eſt iuſtus. nullus homo eſt iuſtus non habent maiorem
repugnantiam ad eſſe in eodem ſubiecto q̃ꝫ iſte. ſocrates currit ⁊ plato di
ſputat. Si dicatur ſecũdũ tunc habetur intentum. videlicet ꝙ nulle enũ-
ctiationes ſunt contrarie.

Tercio ſic ſcd̃m philoſophũ in poſt
predicamentis. Iſte contrariantur. Socrates eſt ſanus. ſocrates eſt lan-
guidus. ſed ille non ſunt de contrarijs modis enunctiandi. ſed ſunt de cõ
trarijs predicatis. igitur contrarietas in enunctiationibus vocalibꝰ de-
bet ſummi penes predicata contraria ⁊ nõ penes modos enunciandi cõ
trarios. Et confirmatur. q̃a ille propoſitiones dicuntur magis dici con-
trarie que ſunt magis conformes contrarietati rerũ. ſed ſic eſt de illis que
de predicatis contrarijs ⁊ non de illis que ſunt de modis enunciandi cõ
trarijs. igiť. Maior patet. q̃a propoſitiones non dicunť ſcd̃m ſe contra
rie. ſed ſolũ propter res ſignificatas. Minor probatur. q̃a enunctiatiões
de predicatis contrarijs ſignificant res contrarias. vt patet de iſtis. ho-
mo eſt albus. homo eſt niger. Non autem ille que ſunt de contrarijs mo
dis enunctiandi. Nam iſte. omnis homo eſt albus. nullus homo eſt al
bus nõ ſignificant aliquas res contrarias.

Quarto ſic. Magis opponuntur
⁊ maiorem repugnantiã habent ille enunctiationes que ſunt de predica-
tis contrarijs q̃ꝫ ille que ſunt de cõtrario modo enunciandi. ergo ille ſunt
magis contrarie. tenet conſequentia. q̃a contrarie dicunť maxime diſtare
Antecedens patet. q̃a plus requiritur ad affirmatiuam de predicato cõ-
trario verificandũ q̃ꝫ ad verificandũ negatiuaꝫ de modo enunciandi cõ-
trario. Et confirmať. q̃a ad nullũ hominẽ eſſe iuſtum ſufficit omnẽ homi
nem non habere iuſticiã. hoc autẽ nõ ſufficit ad omnẽ hominẽ non eſſe

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

iuſtū. Sed cū hoc requirit̄ ꝙ om̄is homo habeat iniuſticiā que eſt habitus priuatiuus. ergo iſte due magis diſtant ⁊ poſſunt min⁹ ſimul eſſe vere. Om̄is homo eſt iniuſtus. ꝙ̄ iſte. om̄is homo eſt iuſtus. nullus homo eſt iuſtus.

In oppoſitum arguit̄ auctoritate

philoſophi. ¶ Pro ſolutione queſtionis ⁊ declaratione textus p̄cedentis ponunt̄ alique difficultates.

Prima difficultas Utrū enūctia-

tiones poſſint ſibiinuicē contrariari. Et ſimilit̄ an mentales. vocales aut ſcripte eodē modo contrariant̄. ¶ Pro cuius ſolutione ſupponit̄ primo ꝙ aliqua ſibiinuicem contrariari poteſt intelligi dupliciter. Uno modo intrinſece ⁊ formaliter. ⁊ ſic ea contrariantur que ſunt fundamenta contrarietatis. Alio modo extrinſece ⁊ obiectiue. ⁊ ſic illa dicunt̄ contrariari vel ſunt contraria quoꝝ obiecta vel ſignificata totalia ſunt contraria. ¶ Scd̄o ſupponitur ꝙ triplex eſt enunctiatio. ſcilicet. mentalis. vocalis ⁊ ſcripta. Enunctiatio mentalis eſt multiplex. quedā eſt que eſt vocalis enunctiationis aut ſcripte naturalis ſimilitudo ⁊ ſignificati eius ſignū ad placitum Et talis enunctiatio in habentibus diuerſa ydeomata eſt alia ⁊ alia nec de iſta eſt hic ſermo. Alia eſt enunctiatio mentalis que nō eſt naturalis ſimilitudo enūctiatiōis vocalis aut ſcripte. ſed ē naturalis ſimilitudo ⁊ ſignū ſignificans rem naturaliter. ⁊ iſta in habentibus diuerſa ydeomata non eſt alia ⁊ alia. ſed eadem. ſaltem in ſpecie. Et iſta enunctiatio adhuc eſt duplex. qa quedam cauſat̄ in mente ex rerum noticijs aliqbus incōplexis. id eſt tanꝙ̄ ex cauſis partialibus vel ex alijs complexis. Alia eſt que nō cauſatur ex noticijs aliqbus incōplexis. ſed ſimpliciter eſt prima. veniens in mentē natualiter ſic ꝙ neſcimus quādo exiſtit in nobis an bene vel quō ſcd̄m cōmentatorē tercio de aīa. cuiuſmodi ſunt enunctiatiōes ille quas aliquis abſꝗ prolationr exteriori enunctiationū vocaliū ⁊ formatione interiori format dū aliquā veritatē demonſtrat. Alia eſt adhuc enunctiatio q̄ nō cauſat̄ aliquo predicto modoꝝ ex reꝝ p̄mis noticijs cōplexis vl̄ incōplexis. ſicut eſt enunctiatio qua intellectus iudicat ſic eſſe aut nō eſſe ſicut per enunctiationes mentales prius dictas ſignificat̄ eſſe vel nō eſſe. Et talis enunctiatio a philoſopho in textu vocat̄ opinio aīe. Unde oppinio aīe vel enunctiatio ſic accepta nihil aliud eſt ꝙ̄ aſſenſus vel diſſenſus

quo intellectus aſſentit vel diſſentit.

His ſuppoſitis dicit̃ p̄mo ꝙ nulle
enunctiationes ſunt contrarie formaliter ⁊ intrinſece licet poſſint eſſe con
trarie extrinſece ⁊ obiectiue. Prima pars patet p̄mo de ſcriptis. q̄a om̄is
enunctiatio ſcripta eſt in quarta ſpecie qualitatis. Sed qualitat. bꝰ quar
te ſpeciei nihil eſt contrariũ. igit̃. Secundo patet de vocalibus. quia vna
vox nõ eſt alteri voci contraria cum permittant ſe ſimul ⁊ ſemel in eodeꝫ
ſubiecto ſcilicet in eodẽ aere. Tercio patet de mentalibus. q̄a non magis
repugnat duas propoſitiones mentales contradictorias ſimul eſſe in eo
dem intellectu q̃ꝫ quaſcũꝗ alias. ſiue etiam q̃ꝫ ſubiectũ vel predicatũ eiuſ
dem propoſitionis. Sed alique due propoſitiones aut ſaltem ſubiectum
⁊ predicatũ eiuſdem propoſitionis poſſunt ſimul eſſe in eodẽ intellectu.
ergo etiam due propoſitiones mentales contradictorie. ⁊ per cõſequẽs
tales non opponunt̃ intrinſece ⁊ formaliter ſed ſolum obiectiue. Et intel
lige iſta de enunctiationibus mentalibus nõ vltimo ſumptis. Dicit̃ ſecũ
do ꝙ contrarietas nõ eodem modo reperit̃ in enunctiationibus menta
libus. ſcriptis ⁊ vocalibus vltimo dictis. licet eodem modo in vocalibꝰ
ſcriptis ⁊ alijs mentalibus. Prima pars patet. q̄a vocales ⁊ ſcripte non
contrariant̃ formaliter ⁊ intrinſece. cum poſſunt eſſe in eodeꝫ ſubiecto. ſed
opponunt̃ quo ad eſſe ſimul veras tm̃. ſed opiniones mentales habent ſi
mul repugnantiã quo ad eſſe ſimul in eo intellectu. Cuius ratio poteſt eſ
ſe. q̄a opinio vltra propoſitionẽ mentalẽ addit aſſenſum. modo impoſ
ſibile eſſe ſimul aſſentire propoſitiõibus contrarijs vel contradictorijs
Ideo ille opiniones dicunt̃ inter ſe habere repugnantiam nõ ſolũ quan
tum ad non eſſe ſimul. ſed etiam quantũ ad ſtare in veritate ſimul in eodẽ
ſubiecto ſiue in eodem intellectu. q̄a impoſſibile eſt eundem intellectũ ſi
mul aſſentire contrarijs vel contradictorijs. Sed mentales vltimo modo
dicte contrariant̃ formaliter ⁊ intrinſice. ſic ꝙ non poſſunt eſſe in eodem
ſubiecto. vt patet per philoſophũ quarto methaphiſice dicentem ꝙ opi
niones contrarie non poſſunt ſimul ſtare in eodẽ intellectu. q̄a contraria
eſſent in eodem. igitur. Secunda pars patet. q̄a ſicut vocales ⁊ ſcripte nõ
contrariantur formaliter ⁊ intrinſece quo ad eſſe ſimul in eodem. nec alie
mentales. igitur. Dicitur tercio ꝙ eodem modo reperitur contrarietas
in enunctiationibus vocalibus. mentalibus ⁊ ſcp̄tis ſicut in opinionibꝰ
quo ad hoc ꝙ ſicut in mente contrarietas opinionũ attendit̃ penes hoc

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

ꝙ eſt eſſe contrarias eas vel de contrarijs modis opinandi.ſic etiam in enunctiationibus mentalibus ⁊ſcriptis attenditur penes hoc ꝙ eſt eas eſſe de modis enunciandi contrarijs. Dicit̃ quarto ꝙ contrarietas per prius conuenit mentalibus ꝓpoſitionibus ꝗ̃ vocalibus aut ſcriptis.pa tet.qꝛ ipſis per prius conuenit ver tas ⁊ falſitas.ergo ⁊ contrarietas. An tecedens patet.qꝛ naturaliter ſignificant ⁊ a natura habēt ꝙ ſint v.re vel falſe. Alie vͦo ad placitum. Et ſi arguatur contra p̄dicta.opinio anime eſt ꝓpoſitio mentalis.ſed opiniones contrarie nō poſſunt eſſe in eodē ſimul intellectu.ergo nec propoſitiones mentales contrarie. Ad hoc dicenduꝫ ꝙ licet opinio anime ſit propoſitio mentalis vltimo modo dicta.tamen non eſt ꝓpoſitio mentalis ſecundo modo dicta. Qd̄ patet.qꝛ ſtat aliqueꝫ habere propoſitionem mentalem ⁊ tamen non habere opinionem circa eam.id eſt nō aſſentire v.ri diſſentire eidem.igit̃ iſte due mentales.omnis homo eſt albus.nullus homo eſt alb⁹ poſſunt ſimul eſſe copulatiue aut diſiūnctiue in eodem intellectu.⁊ tamen nō ſimul aſſentire vtriqꝫ.igitur aſ ſenſus ſiue opinio anime non eſt propoſitio mentalis.

Secūda difficultas Vtrū in enun

ctiationibus contrarietas ſit ſummenda ex parte predicatorum contra riorum aut ex parte modorū enunciandi contrariorum. Et que propoſi tio dicitur primo ⁊ per ſe falſa.⁊ que dicitur ſimplex. ¶ Pro ſolutione pri me partis ſupponitur p̄mo ꝙ predicata contraria ſunt termini qui non poſſunt de eodem ſimul ⁊ ſemel verificari.ſed bene ſucceſſiue. Vt album ⁊ nigrum. Modi autem enunctiandi dicuntur contrarij quorum vnus eſt affirmatiuus ⁊ alter negatiuus. ¶ Secundo ſupponitur ꝙ termini ſe tenent ex parte materie ꝓpoſitionis. Modi vͦo enunciandi ex parte forme

His ſuppoſitis dicit̃ primo: q̄uis

ꝓpoſitiones de predicatis contrarijs ex parte materie magis debeant di ci ꝯtrarie ꝗ̃ ille q̄ ſūt de ꝯtrarijs modis enūciādi.tñ ille ſimplicit̃ magꝭ de beant dici ꝯtrarie que ſunt de ꝯtrarijs modis enūciandi. Patet.qꝛ aliqd magis debet denominari ab eo qd̄ ſe tenet ex parte forme ꝗ̃ ab eo qd̄ ſe tenet ex parte materie. ¶ Pro ſolutione ſecūde partis dicitur primo ꝙ ali qua ꝓpoſitio poteſt dici p̄mo ⁊ ꝑ ſe falſa dupliciter. Vno modo ꝙ inter ſb iectū ⁊ p̄dicatū nihil mediat ꝑ qd̄ poſſet oſtēdi p̄dicatū ineſſe falſo ſubie cto.⁊ ſic iſta eſt falſa.bonū eſt malū.qꝛ ſm̄ phm̄ p̄mo poſterioꝝ illa pro poſitio in qua predicatur oppoſitum de oppoſito eſt primo falſa.

Alio modo poteſt dici ꝑmo ⁊ per ſe falſa. qa ante ipam non eſt alia magis falſa ad quã ſit reducibilis. Et ſic illa in qua idem negatur de ſeipõ eſt primo ⁊ per ſe falſa. Et nõ illa in qua predicatur vnum oppoſitũ de alio. Dicit̃ aũt in textu ꝙ inter terminos generationis ⁊ corruptionis eſt primo falſitas. qa eſſe ⁊ non eſſe ſunt termini generationis ⁊ corruptionis. ⁊ ſunt modi enunciandi contrarij ⁊ predicata prima que poſſunt vere ⁊ falſe enunctiari de aliquo. Dicitur ſecundo ꝙ illa propoſitio dicitur ſimplex in propoſito reſpectu alicuius alterius que nec implicat nec infert aliam ſed implicatur ⁊ infertur ab alia. ſicut eſt iſta Bonũ non eſt bonum. in ordine ad iſtam. Bonũ eſt malum. Et ſi queratur vlterius vtrum iſte ſunt contrarie bonum eſt bonũ. ⁊ bonum non eſt bonum vt videtur philoſophus dicere in textu. Dicit̃ ꝙ ſi accipiatur contrarietas communiter vt ſe extendit ad omnẽ oppoſitionẽ ſic bene ſunt contrarie eo ꝙ ſunt ſubcõtrarie ſcd̃m formam ꝙuis ſint contrarie ſcd̃m legem. eo ꝙ non poſſunt ſimul eſſe vere. ⁊ eo ꝙ equalent vniuerſalib⁹ cũ ſint in materia naturali. Cũ autem dicit philoſophus ꝙ non refert ſi termini ſummantur vniuerſalit̃ poteſt vno modo exponi ꝙ hoc eſt verũ quo ad rationem generalem oppoſitionis. Non autem quo ad ſuppoſitionem terminorum. aut etiam quo ad veritatem vel falſitatem. Alio modo poteſt exponi quo ad ſuam propoſitionem. quia ipe ſemper intellexit ꝙ vniuerſalis affirmatiua ⁊ vniuerſalis negatiua eſſent contrarie. ¶ Circa predictũ textum poſſet moueri vna difficultas de loco a tranſmutata proportione per quã philoſoph⁹ arguit in vltima ratione. Sed ſolutio huius patet ex quinto tractatu ſumularum.

Cõcluſio reſponſalis. Contrarie

tas ĩ enũctiatiõib⁹ vocalib⁹ ſummẽda eſt penes modos enũciãdi cõtrarios ⁊ non penes predicata contraria. Probatur ratione philoſophi. qa ſicut eſt in opinionibus anime. ita eſt in enunctiationibus vocalib⁹. ſed contrarietas in opinionibus ſummitur penes modos enunciandi contrarios. ergo in enunctiationibus vocalibus contrarietas eſt ſummenda penes modos enũciandi contrarios. Maiorem probat philoſoph⁹ quia ea que ſunt in voce ſequunt̃ ea que ſunt in anima. Minorem etiam ꝓbat octo rationibus vt viſum eſt.

Ad ratiões. Ad ꝑmã ⁊ ſecundam

patet ſolutio.

cū reſolutiōe text⁹ ad itētionē ſcoti

Ad terciā dico ꝙ philoſophus nō intelligit illas eſſe ſimul contrarias. ſed intelligit ꝙ ſunt enunctiationes de predicatis contrarijs. Ad confirmationē eius patet ſolutio.

Ad quartā ⁊ ad eius confirmationem ꝙ quāuis plus requirat̃ ad virificandum affirmatiuam q̃z negatiuā tamen non ſequit̃ ꝙ affirmatiua magis diſtet aut magis opponatur affirmatiue q̃z negatiue. ſicut plus requiritur ad verificandū copulatiuam q̃z diſiunctiuam. ⁊ tamen diſiunctiua de partibus contradicentibus magis opponitur copulatiue q̃z copulatiua.

Opus reſolutionis queſtionū veteris logice. cum lucida textus ariſtotelis expoſitione ad oppinionē doctoris ſcoti regia in ciuitate Cracouienſi impreſſum. Impenſis ſpectabilis viri dn̄i Johannis haller. Anno ſalutis noſtre. M. CCCCC. viij. In vigilia ſcti̅ bartholomei apoſtoli felicem ſortitus eſt finem Seuiente his temporibus ibidem horrenda peſte epedimia.

LAUS DEO GLORIOSO

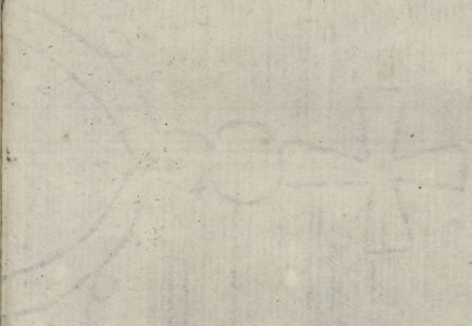

Vsei ao S. W. 134

604

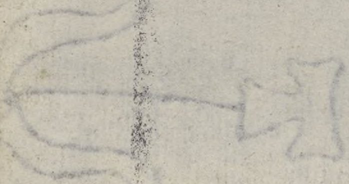

Biblioteka Jagiellońska
stdr0034834

[illegible]

[illegible]

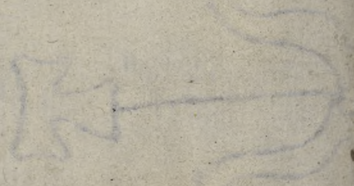

[illegible]

In nomine domini nostri Ihesu [illegible]

plica [illegible]

[illegible] suppositio

Suppositio [illegible]

Personalis

Confusa [illegible]

Necessitate [illegible]

Et alia diversitate

Relativa [illegible]

Similia

[illegible] qualitas [illegible]

Aliud

Aliud

quantitas discreta

[illegible]

P. L. 5.